

De Provinciale Statenverkiezingen

Afgelopen woensdag hebben onze provinciale lijsttrekkers zich in Nieuwspoor aan de pers voorgesteld. Zij kregen daarbij de gelegenheid de campagne-thema's voor hun provincies toe te lichten. Verderop in dit nummer kunt u een overzicht aantreffen van deze onderwerpen. Jammer genoeg waren Frans Tielrooy, lijsttrekker voor Noord-Holland en zijn collega voor Noord-Brabant, Peter Neeb, verhinderd aanwezig te zijn. Ik heb er echter het volste vertrouwen in dat de campagnes voor deze provincies net zulke actuele thema's zullen bevatten als de andere verkiezingsprogramma's.

Begin januari is door het NIPO een onderzoek gehouden over de bekendheid met de komende Provinciale Statenverkiezingen. Slechts 35 % van alle ondervraagden was op de hoogte van het feit dat er dit jaar verkiezingen worden gehouden. Nadat de ondervraagden verteld was dat dit inderdaad het geval was, wist vervolgens 40 % dat het om de Provinciale Staten ging. Dat is niet veel. Een lichtpuntje is dat de VVD-stemmers met respectievelijk 46 % en 50 % beter op de hoogte waren van de datum en de aard van de verkiezingen. Wij moeten door een levendige, heldere campagne proberen zoveel mogelijk burgers ervan te overtuigen hun liberale duit in het democratische zakje te doen.

Het is onvermijdelijk dat internationale kwesties zoals de Golfoorlog en de gebeurtenissen in de Sovjet-Unie in de provinciale campagnes zullen doorwerken. Ook de landelijke Tussenbalans zal een rol spelen. De premier zegt nu wel dat zijn hoofd door de oorlog niet naar tussenbalansen staat, maar de directeur van het Centraal Planbureau, de heer Zalm, heeft laten weten dat de invloed van de oorlog niet van doorslaggevend belang hoeft te zijn voor onze nationale economie. Ik blijf dus van mening dat we de Tussenbalans niet verder moeten uitstellen. Vóór 6 maart moet er een gelegenheid zijn om hierover te debatteren. De kiezers weten dan nog voor de verkiezingen waar ze aan toe zijn. Het hoofd van de premier heeft inmiddels wel het plannetje bedacht om 50 miljard van de pensioenfondsen af te romen ter leniging van een deel van de staatsschuld. De VVD is fel tegen deze greep uit de kas. De problemen van de overheid kunnen nu eenmaal niet worden opgelost met spaargeld van anderen. Frits Bolkestein

De Golfoorlog

In de vroege ochtend van 17 januari is de internationale troepenmacht begonnen met lucht-aanvallen op Irak, teneinde Saddam Hoessein uit Koeweit te verdrijven. Het verloop van de krijgshandelingen en de reacties van de Nederlandse politiek zijn ononderbroken via alle media te volgen. Het zou niet van goede smaak getuigen om het regeringsbeleid inzake de gebeurtenissen hier van uitgebreid partijpolitiek commentaar te voorzien. Bijna alle partijen hebben zich met premier Lubbers immers achter president Bush geschaard. Frits Bolkestein legde op 17 januari in de Tweede Kamer namens de VVD de volgende verklaring af.

Verklaring Frits Bolkestein

"Het was buigen of barsten en het is dus barsten geworden. Het viel te verwachten en toch was het verbijsterend toen het gebeurde. Er was geen enkel teken dat Saddam Hoessein bereid was te luisteren. Te oordelen naar de laatste berichten heeft hij het contact met de werkelijkheid verloren. Ik voel intens medelijden met die arme Irakezen die door hun vreselijke leider worden gedwongen onder dat ontzagwekkende vuur te sterven. Ik krijg de in-

druk dat de geallieerde luchtmachten met grote nauwkeurigheid en overrompelende snelheid een serie aanvallen hebben uitgevoerd, waarbij belangrijke Iraakse wapeninstallaties en raketbases zijn vernietigd. Wie wind zaait, zal storm oogsten.

De militaire actie is door niets anders veroorzaakt dan door het optreden van Saddam Hoessein en zijn weigering tot iedere koersverandering. De nu gevoerde actie is volledig gelegitimeerd door de Veiligheidsraad van de VN. Na 15 januari was dit nog de enige weg om Koeweit te bevrijden en nog meer onheil van Irak te voorkomen. Laten we hopen dat dit optreden kort en krachtig kan zijn met zo min mogelijk slachtoffers. Wij staan achter president Bush, heeft premier Lubbers gezegd. Zo is het. Achter president Bush en dus achter de Verenigde Naties. Het is goed dat de Nederlandse politiek op dit cruciale moment vrijwel eensgezind is. Vooral in onze steun voor de Nederlandse militairen in het gebied die nu bij de oorlogshandelingen betrokken kunnen worden. Ook de VVD-fractie wenst hen en alle andere betrokkenen sterkte.

Mogen zij spoedig ongedeerd thuiskomen. Het gaat om een goede zaak: herstel van de internationale rechtsorde en de wereld bevrijden van een gevaarlijk dictator".

VERDER IN DIT NUMMER

- Start van de verkiezingscampagne
- Misverstanden rond de Golfoorlog opgehelderd
- De machtsovername in Suriname
- Tussenbalans moet zonder belastingverhoging

De Baltische staten

Op donderdag 24 januari werd in een mondeling overleg gesproken over de onrust in de Baltische staten. Jan-Dirk Blaauw, die gesteund door CDA, Groen Links en D'66 om dit overleg gevraagd had, zette uiteen dat deze onrust niet van de ene op de andere dag ontstaan is. Een jaar geleden legde de lokale bevolking al onafhankelijkheidsverklaringen af. Moskou heeft door zijn halfslachtige reactie de revionisten in eigen land in de kaart gespeeld. Het Westen stelde zich toen afstandelijk op om Gorbatsjov de kans te geven zijn glasnost en perestroika tot bloei te laten komen.

De laatste ontwikkelingen in Litouwen en Letland zijn echter alarmerend. Gorbatsjov kan niet meer het voordeel van de twijfel worden gegund. De democratische landen, Nederland inclusief, moeten scherpe maatregelen nemen om op niet mis te verstane wijze het signaal naar Moskou te geven dat het schenden van de mensenrechten haaks staat op alle plechtige afspraken in het kader van het CVSE-overleg en het Helsinki-verdrag.

De VVD vindt daarom met vele anderen dat de volgende maatregelen genomen moeten worden:

- Alle toegezegde financiële en technische hulp aan de Sovjet-Unie, ook die van de EG, moeten worden opgeschort.
- Er hoeft geen haast meer gemaakt te worden met de humanitaire voedselhulp aan de SU, mede gezien de onduidelijkheden over het distributiesysteem. De prioriteit gaat naar Roemenië en Bulgarije, waar echte tekorten heersen.

De VVD vindt echter dat er meer moet gebeuren:

- De voorzitter van de EG, belichaamd in de minister van Buitenlandse Zaken van Luxemburg, maar beter nog de troika (de vorige, huidige en toekomstige voorzitter, minister van den Broek) moeten naar Moskou gaan voor een dialoog met Gorbatsjov. Protesten via de Russische ambassadeurs in de Europese landen zijn niet voldoende.
- De deelname van de Sovjet-Unie aan de Oost-Europese herstelbank, dient op sterk water gezet te worden tot betere tijden aanbreken. Dit is mogelijk, gelet op de mensenrechtenparagraaf in de statuten van de bank.
- Bij voortgaande onderdrukking in de Baltische staten dient de SU bij de Commissie voor de Rechten van de Mens van de VN aangeklaagd te worden. Dat is al snel mogelijk want de jaarlijkse plenaire zitting van die Commissie begint binnenkort in Genève.

Inlichtingen: Jan-Dirk Blaauw, 070-3182887.

Jos van Rey terug in fractie

Op 11 januari werd Jos van Rey als Tweede Kamerlid beëdigd. Hij is de opvolger van Joris Voorhoeve die m.i.v. 1 januari directeur is geworden van het Instituut voor Internationale Betrekkingen Clingendael. Jos van Rey was van 1982 tot 1989 al Tweede Kamerlid voor de VVD. Tussen beide kamerlidmaatschappen door is hij werkzaam geweest als zelfstandig ondernemer.

Ouderen in tel

Na overweging van de uitkomsten van de in december gehouden hoorzitting over de nota "Ouderen in tel" (zie VVD-Expresse nr 4), zal de VVD-fractie haar standpunten in een vergadering op maandag 28 januari naar voren brengen. Erica Terpstra zwaait het rapport lof toe vanwege het uitgangspunt dat ouderen niet per definitie ziek, zwak of misselijk zijn en dus object van zorg. Terecht wordt het participeren van ouderen als gelijkwaardige burgers in onze samenleving als hoofdoel van het beleid gekozen. Ook de VVD staat al jaren een "inclusief" beleid voor; een beleid dat goed is voor alle burgers, inclusief ouderen. Het beleid moet daarvoor getoetst kunnen aan de effecten op zulke uiteenlopende zaken als bv wonen, deelname aan het verkeer, gezondheidszorg en educatie-aanbod. De grootste kritiek op de nota is het totaal ontbreken van een uitvoeringsschema en een werkplan. Ook wordt er een stroom van onderzoeken aangekondigd waarin de ouderen als een apart soort onder de loep wordt genomen. Ouderen staan echter niet op zichzelf en moeten dus in een breder kader bekeken worden.

Bevorderen zelfredzaamheid

Zelfstandig deelnemen aan de samenleving kost geld. Er moet speciaal aandacht geschonken worden aan de groep ouderen die (vrijwel) geheel op de AOW zijn aangewezen. Er moet iets voor die groep gebeuren. Het zelfstandig (blijven) wonen vergt aanpassingen. Aanpassingen achteraf kosten miljarden gulden, enorme bureaucratie en tijd. De VVD pleit er daarom voor dat in het Ontwerp-Bouwbesluit mogelijkheden worden geschapen om nieuwbouw en gerenoveerde woningen zó te bouwen dat aanpassingen later makkelijk te realiseren zijn. Ook moet er wat veranderen aan de vereisten voor de aanwezigheid van een lift in flatgebouwen. Nu is een lift pas verplicht bij zes verdiepingen, waardoor de bovenste etages in een gebouw met minder verdiepingen voor ouderen moeilijk bereikbaar zijn.

Een ander belangrijk punt is leeftijdsdiscriminatie. De VVD staat op het standpunt dat het niet aangaat mensen louter te beoordelen naar hun kalenderleeftijd. Daarmee wordt mensen onrecht aangedaan. Bovendien slaat het nergens op; er zijn in ieders omgeving stokoude veertigers en piepjonge zeventigers! Inlichtingen: Erica Terpstra 070-3182900.

Geen ontscholing platteland

In een reactie op de notitie "Toerusting en bereikbaarheid van basisscholen" wijst Nel Ginjaar-Maas erop dat de VVD-fractie meerdermalen heeft uitgesproken dat schaalvergroting kan leiden tot scholen, die de leerlingen meer kunnen bieden dan nu het geval is. Tegelijkertijd heeft de VVD steeds met nadruk verklaard dat hierbij bijzondere aandacht moet worden geschonken aan het platteland, omdat ontscholing op het platteland voorkomen moet worden. Er zullen bij de schaalvergroting dus verschillende normen gehanteerd moeten worden voor stedelijke en niet-stedelijke gebieden.

Inlichtingen: Nel Ginjaar-Maas, 070-3182883.

Misverstanden over de Golf Suriname

Bij verschillende gelegenheden heeft Frits Bolkestein misverstanden over de Golfoorlog trachten op te helderen. In het Parool van 15 januari schrijft hij over de verkeerde opvatting dat het conflict een ruzie zou zijn tussen Irak en Amerika, tussen George Bush en Saddam Hoessein. Dat is natuurlijk niet zo. Irak staat hier tegenover de wereldgemeenschap. Noch is het zo dat twee culturen tegenover elkaar zouden staan: de westerse en die van de Islam. Immers, zulke zeer islamitische landen als Egypte en Saoedi-Arabië staan hier ook recht tegenover Irak.

Het is wel waar dat de olie in het geding is. Als Saddam Hoessein zijn gang had kunnen gaan in Koeweit, was Saoedi-Arabië aan de beurt geweest. Als heerser over al deze olierijke gebieden had hij een grote rol kunnen spelen op de internationale oliemarkt.

Maar olie is toch niet het belangrijkste aspect. Dit conflict maakt uit of het Midden-Oosten in de macht geraakt van een lugubere leider of niet. De uitkomst ervan zal bepalen wat voor verhouding de Europese Gemeenschap zal hebben met dit gebied. Als Saddam Hoessein weggkomt met dit soort landje-pik is het einde zoek.

Solidair met Israël

Ook de door Hoessein voorgespiegelde verbinding van de inval in Koeweit met de problemen tussen de Palestijnen en Israël is niet reëel. Hierover sprak Frits Bolkestein op 21 januari op de solidariteitsmanifestatie voor Israël in Amsterdam.

"De provocerende agressie tegen Israël scheidt een dilemma. Israël heeft natuurlijk het recht zichzelf te verdedigen. Maar nu bestaat het risico dat de anti-Saddam coalitie wordt verzwakt. Ik bewonder de beperking die de Israëlische regering zichzelf heeft opgelegd. Wanneer Israël om Nederlandse Patriot-raketten zou vragen, moeten wij aan dat verzoek voldoen. Die raketten zijn zuiver verdedigend en het zou te gek zijn als wij die wapens hier zouden houden, terwijl zij daar de levens van onschuldige burgers en hun kinderen kunnen redden. Saddam Hoessein heeft geen oorlog tegen Koeweit gevoerd vanwege de Palestijnse zaak. Noch heeft hij zich ooit iets aangetrokken van de PLO. Zijn laffe raketaanvallen op Israël zijn wanhoopsdaden van een man in het nauw. Met de Palestijnse zaak heeft die niets van doen.

Yasir Arafat heeft zich door Saddam Hoessein als loopjongen laten gebruiken. Daardoor heeft hij zijn laatste beetje geloofwaardigheid verloren. Men kan nu niet aan Israël vragen met de PLO te onderhandelen. Eerst zullen meer verantwoordelijke vertegenwoordigers van de Palestijnen moeten opstaan. Pas dan worden onderhandelingen met de Palestijnen mogelijk en noodzakelijk.

Van een veilige afstand is het echter makkelijk praten. Nederland en de Nederlandse regering moeten zich dus bescheiden opstellen. Wij zijn het niet altijd eens met de regering van Israël. Toch moet men daar in Jeruzalem weten dat wij in deze moeilijke tijd achter Israël staan". Inlichtingen: Frans Weisglas 070-3182903.

De kerstperiode van 1990 was geen tijd van vrede. Behalve de Golf en de Baltische landen werd ook Suriname niet voor spanningen gespaard. In de kerstnacht nam het leger voor de tweede maal de macht over. Frans Weisglas schreef op 5 januari in de Volkskrant over de achtergronden van deze geruisloze coup. Suriname werd in '75 onafhankelijk, tegen de wil van de twee grootste bevolkingsgroepen en onder zware druk van het kabinet-Den Uyl. De kolonisatie moest beëindigd worden, los van de vraag of dat in het belang van die kolonie zelf was. Suriname werd weliswaar het land met de hoogste ontwikkelingshulp per inwoner, maar dat maakte het nog niet tot een samenhang. Het gebrek aan bestuurlijk kader in Suriname en de toegeeflijkheid van Nederland hadden tot gevolg dat de ontwikkelingshulp tussen '75 en '80 niet effectief werd besteed. Het incapabele Surinaamse bestuur leidde in 1980 tot de sergeantenstaking die een echte staatsgreep werd. Het kon nog veel erger, zoals bleek op 8 december 1982 toen 15 burgers door militairen onder leiding van Bouterse werden vermoord. Vanaf die tijd heerste er een klimaat van angst en onderdrukking, die leek te eindigen bij de verkiezingen in '87 toen de partij van Bouterse een nederlaag werd toegebracht. Nu blijkt diezelfde Bouterse met Graanogst als dekmantel de macht weer te hebben overgenomen.

Voor het Nederlandse beleid bestaan er nu drie mogelijkheden. Voor de optie van een Nederlands militair ingrijpen bestaan weinig volkenrechtelijke argumenten. Wanneer de militairen daadwerkelijk aan de macht blijven is de tweede mogelijkheid, dat Nederland Suriname grotendeels de rug toekeert, wel het overwegen waard. De derde mogelijkheid is juist een veel grotere betrokkenheid van Nederland bij Suriname, zoals voorgesteld door Frits Bolkestein. Voorwaarden hiervoor zijn een democratische regering en parlement. Nederland zou dan ondersteuning kunnen bieden aan een effectief bestuur en rechterlijke macht in Suriname. Want de geschiedenis heeft geleerd dat het gebrek hieraan iedere activiteit geheel of ten dele heeft doen mislukken. Over twee weken wordt over de staatsgreep in de Kamer mondeling overleg gevoerd. Inlichtingen: Frans Weisglas 070-3182903.

De VVD-Expresse geeft u tot aan het zomerreces concrete informatie over de activiteiten van de VVD-fractie in en buiten de Tweede Kamermuren. Wilt u alsnog een abonnement voor de ca. 20 resterende nummers, dan betaalt u het gereduceerde bedrag van fl 50,-. U hoeft alleen onderstaande bon in te vullen en op te sturen aan:

VVD-EXPRESSE
Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

geeft zich op als abonnee op de
VVD-Expresse

Handtekening: _____

Tussenbalans

Aan de vooravond van de tussenbalans reikt Hans Dijkstal in het Binnenhof het kabinet tien goede redenen aan om het dreigende tekort van 15 tot 20 miljard gulden niet met belastingverhogingen maar met bezuinigingen te lijf te gaan. Daarnaast zou het kabinet naar belastingverlaging moeten streven. Hij begint zijn pleidooi met principiële redenen. Volgens liberalen moeten de burgers in een zo groot mogelijke vrijheid zelf bepalen hoe zij hun geld besteden. Belastingen zijn nodig om de collectieve voorzieningen in stand te houden en de economisch zwakkeren te helpen. Meer belasting betalen betekent echter minder vrijheid voor de burger (1). De overheid moet dus niet alleen kunnen aantonen waarom dat noodzakelijk is, maar ook dat ze zuinig en doelmatig met dat belastinggeld omgaat. Zolang dat niet gebeurt, geeft het geen pas een graai in de portemonnee van de burger te doen (2). Achter hoge belastingen schuilt een grote overheid die zich te veel taken heeft toegeëigend, die beter door de samenleving zelf geregeld kunnen worden (3). Tenslotte vindt de VVD dat ongewenste inkomensverschillen niet nog eens via inkomensafhankelijke premies e.d. gecorrigeerd mogen worden (4).

Onrechtvaardig

Een praktisch bezwaar is dat het belastingstelsel ingewikkelder wordt naarmate de belastingen hoger worden. Bureaucratie en hoge uitvoeringskosten zijn hiervan het gevolg (5). Zo'n verijnd stelsel kan zelfs onrechtvaardigheid in de hand werken door het ontstaan van een zwart-geldcircuit en belastingontduiking (6). Maar ook het stelsel zelf wordt door veel mensen onrechtvaardig gevonden, omdat het niet van de individuele burger uitgaat. Zo betalen alleenstaanden een forse bijdrage voor diegenen die zelf voor een gezin gekozen hebben (7). Een economische overweging is dat hoge belastingen de economische prikkels wegnemen (8) en hogere loonissen tot gevolg hebben. Hoge lonen en de daaraan gekoppelde uitkeringen zijn een ondragelijke last en vormen een grote bedreiging voor welvaart en werkgelegenheid (9). Deze zullen ook te lijden hebben als Nederland door hoge belastingen uit de pas blijft lopen met Europa (10).

Het lijkt er echter nog niet op dat het kabinet dit alles ter harte gaat nemen. De PvdA speelt met de gedachte de belasting voor midden- en hogere inkomens te verhogen, en ook voor het bedrijfsleven ligt er nog geen lastenvermindering in het verschiet. De in het regeerakkoord afgesproken verlaging van de BTW is afgeblazen. Ook voor de bezitters van een eigen huis of automobilisten ziet het er somber uit. Door vermindering van de hypotheekrente-af trek en verhogingen van het huurwaardeforfait en het reiskostenforfait dreigen zij een extra bijdrage te moeten leveren. Als het kabinet de oplossing van de financiële problemen in de sfeer van hogere lasten gaat zoeken, is zij op een fundamenteel verkeerde weg. De jaren zeventig hebben geleerd hoe gevaarlijk deze koers is voor de welvaart van ons land. Het kabinet zal bi de tussenbalans laten zien of zij van het verleden geleerd heeft en of zij open staat voor goede raad.

Inlichtingen: Hans Dijkstal 070-3182884.

De verkiezingscampagne

Ter gelegenheid van de start van de campagne voor de Provinciale Statenverkiezingen van 6 maart wordt op zaterdag 26 januari vanaf 11.00 uur een bijeenkomst georganiseerd in het Ouwehand Congressentrum, Grebbeweg 109, te Rhenen. Sprekers zijn Frits Bolkestein, Leendert Ginjaar en Cees van Oosten.

Op woensdag 23 januari hebben de provinciale lijsttrekkers de campagnethema's in hun provincie uiteen gezet.

Fons Hertog accentueert voor **Overijssel** de europeanisering van o.a. het milieu, bestuur en vervoer. Ook komt de koppeling van het milieu aan de werkgelegenheid en het bedrijfsleven aan bod.

"**Gelderland** kiest voor kwaliteit", aldus Jan de Bondt. Kernpunten zijn de bodemsanering, de werkgelegenheid, en de verbetering van verbindingswegen. Voor **Groningen** is volgens Johan Remkes de vrijheid van wonen en vestigen essentieel. Verder is een versterking van de marktsector nodig, o.a. door een betere infrastructuur.

Ook **Limburg** hecht grote waarde aan de thema's infrastructuur en marktsector. Er moet volgens Michel Lodewijks meer aandacht komen voor de vaarroute in de Maas en het tuinbouwgebied rond Venlo.

Jaap Hennekeij legt voor **Zeeland** de nadruk op de bedreiging van de woon-, werk- en recreatiefunctie van de provincie. Voor het onderhouden van de waterwegen is steeds minder overheidsgeld. Voor **Drenthe** staat het evenwicht tussen rust, ruimte, groen en landbouw centraal. Als bijkomende thema's denkt Sipke Swiersma aan de mobiliteit op het platteland, en extra voorzieningen voor het steeds groter wordende aantal ouderen.

"Voor een mooi en dynamisch **Utrecht**" is volgens Cees van den Oosten een intensivering van de samenwerking met de Randstad noodzakelijk. Met het oog op Europa '92 is de ontwikkeling van het bedrijfsleven en het wegnemen van het grootste belang.

Trefwoorden van Ted Jansen voor **Zuid-Holland** zijn: reductie van de files door aanpassing van het woonwerkverkeer en niet door tolheffingen of rekeningrijden, en het leefbaar houden van het groene hart van Nederland.

Louis Lijklema streeft voor **Friesland** ernaar zijn provincie mooi, schoon en stil te houden, maar niet arm en leeg. Daarom staan recreatie, werkgelegenheid en landbouw hoog in het vaandel.

Pieter Loos, lijsttrekker van **Flevoland** hoopt dat de bestuursstijl van zijn provincie liberaal zal blijven en verschoond van overbodige ambtelijke bureaucratie.

De VVD-Expressie houdt u voortaan wekelijks op de hoogte van diverse campagne-activiteiten.

De VVD-Expressie is een uitgave van de mr Annelien van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nedertof, medewerker afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 60 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, Postbus 20018, 2500 EA Den Haag.

Serieuze politiek

Hier en daar wordt gesuggereerd dat de tussenbalans als gevolg van de Golfoorlog op een laag pitje gezet zou worden. Ik vind dat onzin, want de financiële problematiek zal door de Golfoorlog eerder verergeren dan verbeteren. Het minste wat het kabinet kan doen is het eigen huis op orde brengen. En wat hebben ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid in Nederland te maken met de toestand in het Midden-Oosten? Dit kabinet is nu ongeveer 15 maanden aan het bewind. De financiële problematiek bedraagt ongeveer 15 miljard. We moeten dus geen maand langer wachten.

De enorme financiële problemen zijn het produkt van drie factoren. Ten eerste de zelfgenoegzaamheid van het CDA, dat dacht dat Lubbers zijn karwei al afgemaakt had.

Ten tweede de goedgelovigheid van de PvdA, die daarin meeging.

En ten derde de weke reactie van beide partijen, toen de problemen zichtbaar werden. Het oplopend schatkisttekort werd te lang genegeerd. Aan de basis van het financieringstekort ligt een politiek tekort.

De VVD was de enige partij die al voor de Kamerverkiezingen riep dat het herstelbeleid nog niet af was. CDA en PvdA begonnen onbekommerd aan een nieuw karwei. Er werd een dikke streep door het herstelbeleid gezet. Er werd een hoop nieuw beleid op de rails gezet, zonder dat er oud beleid werd opgeruimd. Nog geen vier maanden geleden keurden CDA en PvdA extra uitgaven van 23 miljard goed. Nu moet het kabinet daarvan al ongeveer 15 miljard terughalen! Dat is geen serieuze politiek.

Wie is verantwoordelijk

De financiële ontsporing kun je de PvdA eigenlijk nauwelijks kwalijk nemen. De socialisten hebben immers nooit in het herstelbeleid geloofd. De PvdA heeft in de jaren 80 vrijwel alle ombuigingsoperaties vierkant afgewezen. Je kunt van hen ook niet verwachten dat de enthousiast een matigingsbeleid gaan voeren.

De lijdzaamheid van het CDA vind ik veel meer laakbaar. Weet u nog hoe premier Lubbers ons vóór de Kamerverkiezingen keer op keer verzekerde dat de vruchten van het herstelbeleid niet zouden "wegspoeien"? Waar zijn die vruchten nu? De doorgewinterde politici van het CDA hebben de financiële ellende kunnen zien aankomen. Zij hadden veel eerder aan de noodrem moeten gaan hangen. De miljoenennota 1991 had het CDA nooit moeten goedkeuren. Maar om de prille affaire met de PvdA niet meteen onder druk te zetten, liet het CDA de zaakjes lopen. De vruchten van jarenlang moeizaam ombuigen werden opgeofferd aan de coalitieverhoudingen. Politiek is dat misschien handig. Voor het land was het buitengewoon onhandig.

De definitieve voorstellen die samenhangen met de tussenbalans moeten ruim voor de Statenverkiezingen gepresenteerd worden.

Frits Bolkestein

Waar blijft de tussenbalans

Dinsdag 29 januari kwam Frits Bolkestein tijdens de Regeling van Werkzaamheden in de Tweede Kamer nogmaals terug op de tussenbalans. Hij zei het volgende: "De meest omvangrijke bedragen worden genoemd en de meest wilde plannen doen de ronde. De ene dag wordt bericht dat de Minister-President een greep in de kas van de pensioenfondsen wil doen voor een slordige 50 miljard. De volgende dag wordt dat tegengesproken, alhoewel anderen daar weer aan twijfelen. Nu wordt bericht dat er een aanslag van 1 miljard gulden zal worden gepleegd op de begroting van Ontwikkelingssamenwerking. Onduidelijkheid is troef. De VVD vindt dat daar zo spoedig mogelijk een einde aan moet komen en zou graag

zien dat Kamervoorzitter Deetman de regering vraagt wanneer de tussenbalans bij de Tweede Kamer wordt ingediend. Het kabinet heeft immers beloofd om de behandeling van de tussenbalans voor de verkiezingen van de Provinciale Staten te laten plaatsvinden. Het spreekt vanzelf dat alle partijen in de Tweede Kamer zich op een gedegen wijze op het debat willen voorbereiden. Kortom, het zou niet redelijk zijn indien het kabinet de tussenbalans - zeg maar - de avond van 5 maart bij de Kamer indient. De Minister-President heeft een keer gesproken over eind januari. Dat is deze week. Minister Kok van Financiën heeft een keer 6 februari genoemd. Dat is volgende week. Wij weten niet waar we aan toe zijn. Daarom moet de regering de Kamer onomwonden meedelen wanneer de tussenbalans verwacht kan worden". Premier Lubbers liet vervolgens per brief weten dat de Kamer de tussenbalans rond 11 februari gemoet kan zien.

VERDER IN DIT NUMMER

- *Wet op het basisonderwijs geëvalueerd*
- *Meer politie op straat*
- *Uitreiking Liberale Vonk*
- *Duurzame ontwikkeling in het milieubeleid*

Basisonderwijs

Maandag 28 januari werd de in 1985 ingevoerde Wet op het Basisonderwijs voor de eerste maal geëvalueerd. Bekeken werd in hoeverre er aan de doelstellingen voldaan was.

Nel Ginjaar-Maas stelde ten eerste vast dat het materiaal voor de door beleidsambtenaren geschreven evaluatienota verouderd was. Staatssecretaris Wallage (PvdA) had gelukkig reeds toegezegd verdere evaluaties te laten uitvoeren door een onafhankelijke commissie. Voorts onderstreepte de woordvoerdster de conclusie van de nota dat onderwijskundige vernieuwingen en veranderingen meer tijd vergen dan de politici verwacht hadden. De scholen moeten de rust en hulpmiddelen krijgen om de beleidsintenties uit te voeren. Er moeten volgens de VVD helder geformuleerde doelen en een gefaseerde aanpak komen, zodat de scholen binnen die randvoorwaarden zelfstandig de vernieuwingen kunnen invoeren.

Aandacht voor elk kind

De VVD is van mening dat binnen de wettelijke opdracht aan de basisschool om de kinderen een veelzijdige ontwikkeling mee te geven, de concrete basiskennis en -vaardigheden niet uit het oog verloren mogen worden. Lezen, taal en rekenen blijven essentieel. In dit verband ziet de VVD de aandacht die aan het individuele kind wordt besteed als kern van het nieuwe basisonderwijs. Voor elk kind zal als het ware een toegesneden programma gemaakt moeten worden. Dat is niet alleen van belang voor kinderen met een leerachterstand maar ook voor jonge kinderen. Er zijn tekenen dat de kleuters van 4 tot 6 jaar in de nieuwe basisschool een beetje in de verdrukking komen. Een individuele aanpak vraagt echter om specialisatie binnen de lerarenopleidingen.

De staatssecretaris beantwoordde de kamerbreed uitgesproken zorg over het jonge kind met de verzekering dat hij reeds maatregelen had getroffen de verworvenheden van het kleuteronderwijs veilig te stellen. Ook was hij in verregaande onderhandeling met de lerarenopleidingen over specialisatie.

Emancipatie binnen het onderwijs

Tenslotte vestigde de woordvoerdster de aandacht op twee elementen van emancipatie binnen het onderwijs. In de eerste plaats is het lesmateriaal op scholen vaak zeer rolbevestigend. Jongens en meisjes zien daardoor al op jonge leeftijd dat er verschillen zijn tussen de seksen, ook in maatschappelijke positie en activiteiten. Ten tweede is het grootste deel van de onderwijsgevenden vrouw, terwijl in het schoolmanagement de vrouwen ondervetegenwoordigd zijn. Die ongelijkheid is volgens de VVD in strijd met het beginsel van gelijke rechten.

Staatssecretaris Wallage antwoordde dat de gelijkberechtiging bij het lesmateriaal en didactische werkvormen een taak was van de basisscholen zelf. Hij was het uit oogpunt van de democratie eens met de stelling dat er meer vrouwelijke schoolmanagers moesten komen, maar was in dit opzicht afhankelijk van de keuze van de schoolbesturen. Wel wilde hij door meer voorlichting en managementtraining een andere mentaliteit bij de besturen bevorderen.

Inlichtingen: Nel Ginjaar-Maas 070-3182883.

Jeugdwerkgarantiewet

Woensdag 30 januari werd de jeugdwerkgarantiewet besproken. Dit is het sluitstuk van de arbeidsvoorzieningswetgeving, bedoeld voor de allerzwaksten op de arbeidsmarkt. Het JWG wil de kansen van werkloze jongeren op een vaste plaats op de arbeidsmarkt vergroten door hen werkervaring te laten opdoen in de collectieve sector. De wet geeft, i.p.v. een inkomensgarantie door uitkeringen, werkgarantie met loon op minimumniveau. De doelgroep wordt jaarlijks uitgebreid totdat in 1998 alle werkloze jongeren tot 27 jaar zijn bereikt. Kenmerkend is de zg. "sluitende aanpak", dat is het recht van de doelgroep (vooralsnog jongeren van 16 tot 21 jaar die langer dan een half jaar werkloos zijn) op een garantiebanaan. Gelijktijdig beoogt het wetsvoorstel de betrokkenen beter te kwalificeren door scholing en opleiding. Hoofddoel is de doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt.

VVD-amendementen

De VVD heeft de JWG steeds een warm hart toegedragen. Niettemin achtte Jan Franssen het noodzakelijk twee amendementen in te dienen. Ten eerste zal voor de beoogde doorstroming de marktsector bij de JWG betrokken moeten worden. Het bedrijfsleven moet mede verantwoordelijk zijn voor het oplossen van de werkloosheid onder de zwakkeren. VVD, D66 en Groen Links dienden een amendement in waarin de marktsector verplicht werd banen hiervoor beschikbaar te stellen, hetgeen door minister de Vries (CDA) ontraden werd. Een kamerbreed gesteund amendement waarin de betrokkenheid van de marktsector per arbeidsvoorzieningsregio kan worden geregeld, zal echter wel worden aangenomen. Ten tweede betreurde de VVD dat de aanvankelijke bepaling, dat jongeren na het drie maal weigeren van een aangeboden garantiebanaan permanent worden uitgesloten van een RWW-uitkering, nu onder druk van de sociale partners gedeeltelijk was teruggedraaid. Zo'n uitsluiting geldt nu alleen over de eerste 13 weken. Deze wijziging is volstrekt onwenselijk, aangezien de dreiging van een permanente uitsluiting een jongere meer zal motiveren op zijn schreden terug te keren.

De VVD wees er ook op dat het element scholing in deze wet zeer belangrijk is. Dat streven rijmde niet met het slechts ten dele ongedaan maken van de bezuinigingen op het leerlingwezen door het kabinet. Tenslotte onderstreepte de woordvoerder het grote belang van een goede begeleiding op de werkplek om uitval tegen te gaan en de arbeidsmotivatie te verbeteren. De regering nam deze suggestie bij nota van wijziging over. Inlichtingen: Jan Franssen 070-3182886.

Eventuele terreuraanslagen

Op verzoek van Hans Dijkstal zal volgende week een mondeling overleg worden gehouden met de ministers van Binnenlandse Zaken Dales (PvdA) en Justitie Hirsch Ballin (CDA) over eventuele terrorische aanslagen in verband met de Golfoorlog. De VVDfractie vindt het belangrijk dat het parlement bij dit gevoelige vraagstuk betrokken is, en wil met inachtneming van de nodige voorzichtigheid met de regering van gedachten wisselen over mogelijke maatregelen. Inlichtingen: Hans Dijkstal 070-3182884.

Duurzame ontwikkelingen milieu

Een speciale bijdrage van Jan te Veldhuis

De VVD is voorstander van het milieu-uitgangspunt van duurzame ontwikkeling. Dat betekent dat we als maatschappij niet méér verontreiniging in het milieu moeten dumpen dan wat die uit zichzelf kan verwerken. Het gaat erom geen blijvende schade achter te laten en onze milieulasten niet af te wentelen op de natuur of ons nageslacht. Dat zou in strijd zijn met onze eigen verantwoordelijkheid en dus in strijd met een belangrijk liberaal beginsel. Helaas blijken er niet altijd alternatieven te zijn voor milieu-onvriendelijke processen. Dan staan we voor de keuze: óf een direct verbod, óf nog enige tijd gelegenheid bieden om verantwoord door de milieubocht te gaan. Het NMP van minister Nijpels maakt in veel gevallen zo'n overgangperiode mogelijk. Minister Alders volgt dezelfde lijn, gesteund door vrijwel de gehele Kamer. Via gefaseerde aanscherpingen van de normen moeten we rond het jaar 2000 volledig het stadium van duurzame ontwikkeling hebben bereikt.

Gebiedsgericht milieubeleid

Nederland is maar een klein land. Daarom gelden er voor het hele land dezelfde milieunormen. Mede om concurrentievervalsingen binnen dit kleine landje tegen te gaan. Toch kan het nodig zijn bepaalde gebieden apart te benaderen. Omdat ze bv. extra beschermd moeten worden, zoals drinkwatergebieden en natuurmonumenten. Of omdat de milieusituatie er zo slecht is dat ze met voorrang moeten worden behandeld. In zo'n geval moeten de rijksoverheid, de provincie en de waterschappen hun bestuurlijke horloges gelijk zetten. Daardoor kunnen echter de economische concurrentieverhoudingen worden verstoord, omdat in de beschermingsgebieden minder kan en mag. De VVD vraagt zich dan ook af of het dan niet rechtvaardig zou de benadeelden in die gebieden te compenseren. Overigens moet het gebiedsgerichte beleid via de normale procedures tot stand komen met alle mogelijkheden tot inspraak en beroep.

Provinciaal afvalbeleid

De overheid heeft enkele algemene lijnen voor het immense afvalvraagstuk vastgelegd. De eerste lijn loopt langs preventie: hoogstens 10 tot 15 % méér afval in de komende jaren. Een tweede voorkeur wordt uitgesproken voor hergebruik. Glas, papier, blik plus groente-, fruit- en tuinafval moeten voor meer dan 50 % worden hergebruikt. Ten derde wordt 25 % van het afval verbrand. De laatste beleidslijn is het (beheersbaar) storten van afval. Hoewel dat maar 10-15 % van het afvalvraagstuk zal uitmaken, moet het liberale beginsel voorop staan dat we onze afvalproblemen niet mogen afwentelen.

De beleidsuitvoering is grotendeels opgedragen aan provincies en gemeenten. Vooral de locatiekeuze voor verbrandings- en stortcapaciteit zal moeilijk zijn. Geen enkele gemeente wil het afval uit andere gemeenten in zijn eigen tuintje hebben. Toch is een concentratie van afval nodig en daarom moeten de provincies snel besluiten nemen!

Inlichtingen: Jan te Veldhuis, 070-3182901.

Roofovervallen op winkels

In het tv-programma "Crime-time" dat vrijdag 1 februari werd uitgezonden, reageerde Hans Dijkstal namens de VVD op dit verontrustende verschaansel. In 1990 vonden er in het hele land 1580 gewapende roofovervallen plaats, bijna 100 meer dan het jaar ervoor. Amsterdam kreeg in dat ene jaar te maken met een trieste groei van 44 %. In 1990 liep de schade voor de winkelier als gevolg van diefstallen op tot 1 miljard gulden. Doordat banken beter beveiligd worden, vond er een verschuiving plaats van bankovervallen en straatoverrij naar berovingen van winkeliers en pomphouders. De winkels zijn zo langzamerhand nog de enige plaats waar de overvalleur snel aan een redelijke hoeveelheid geld kan komen. De daders zijn vrijwel zonder uitzondering verslaafd en 70 % van hen is recidivist. Veel overvallen blijven onopgelost.

Een oplossing voor dit steeds groter wordende probleem kan bijvoorbeeld gezocht worden in het elektronisch betalen, zodat er weinig cash geld in de kassa zit. Ook zouden winkels beter bewaakt kunnen worden door beveiligingsdiensten of door goede waarschuwingssystemen. Voor de winkeliers moeten er speciale cursussen komen.

VVD: Meer politie op straat

Deze suggesties kunnen een bijdrage leveren tot een vermindering van het aantal overvallen. De VVD vindt de toename ervan echter buitengewoon zorgelijk, en kiest als belangrijkste maatregel voor de uitbreiding van het aantal agenten op straat. Het is daarom dringend noodzakelijk dat de capaciteit bij de politie en justitie (vooral bij het Openbaar Ministerie) vergroot wordt. Ook moeten de sterkte-problemen bij de politie in de middelgrote en grote steden worden opgelost. De fractie heeft daarom de regering gevraagd in een brief met voorstellen te komen, waarna er nog dit kwartaal overleg moet volgen. Het zou eveneens wenselijk zijn dat de regering gaat overleggen met de middenstandsorganisaties en de particuliere verzekeraars over de wijze waarop winkeliers zichzelf beter zouden kunnen beveiligen. Inlichtingen: Hans Dijkstal 070-3182884.

Waarom gaat u VVD stemmen? Om alle argumenten op een rijtje te krijgen, hoeft u alleen maar een abonnement op de VVD-Expresse te nemen. Daarin vindt u een tekening van het VVD-beleid op allerlei terreinen. U kunt daarvoor onderstaande bon invullen en opsturen aan:

VVD-EXPRESSE

Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Voor de ca. 20 resterende nummers betaalt u het gereduceerde bedrag van fl 50,-

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

geeft zich op als abonnee op de VVD-Expresse

Handtekening: _____

Gorbatsjov op dun ijs

Frits Bolkestein opende op 1 februari de Atlantische Onderwijs Conferentie van de Atlantische Commissie met een toespraak over het Europese veiligheidsbeleid.

Enkele maanden geleden meenden velen dat de NAVO wel kon worden opgedoekt. Kritiek op dit optimisme werd vooral uitgesproken door de Oosteuropese boegbeelden Havel en Mazowiecki. Zij voelden zich rechtstreeks bedreigd - ook door hun eigen militairen - en wilden daarom aansluiting bij West-Europa en de NAVO. Wellicht zagen zij Gorbatsjov toen al als iemand die zojuist de glasnost en perestroika door het ijs heeft zien zakken; die moeite doet te redden wat er te redden valt, maar daarbij op steeds dunner ijs komt te staan en ten einde raad op zijn schreden terugkeert om het eigen leven te redden, waardoor glasnost en perestroika verloren gaan. Voor voortzetting van het hervormingsproces in de Sovjet-unie moet sinds het optreden van de Russische militairen in de Litouwse hoofdstad worden gevreesd. Het is duidelijk dat Gorbatsjov de situatie niet langer meester is. De verre gaande bevoegdheden van KGB en leger komen in feite neer op het uitroepen van de noodtoestand. Deze ontwikkelingen geven aan dat de weg naar een onbedreigd Europa nog lang is.

Europese veiligheid

Door deze situatie en door de Golfoorlog zal Europa met enkele belangrijke veiligheidsvragen worden geconfronteerd. Ten eerste de verhouding met een "hercommuniserende" Sovjet-Unie. Het tweede probleem ligt in de relatie met een bijna bankroet Oost- en Midden-Europa. En ten derde moet gekeken worden naar de Amerikaans-Europese betrekkingen, die worden beïnvloed door de nieuwe Duitse positie en Europese eenwording enerzijds en de nu meer van Europa losstaande Amerikaanse suprematie anderzijds. Deze vraagstukken moeten worden beantwoord tegen de achtergrond van verdere Europese eenwording. Zij zullen hoogst actueel zijn, juist als Nederland het EG-voorzitterschap op zich neemt en ontdekt dat een door Frankrijk en Duitsland overheerst eengeworden Europa misschien niet geheel voldoet aan wat Den Haag daarvan had verwacht. Een conferentie over deze problemen is in deze tijd dus zeer op zijn plaats.

De Liberale Vonk

Aanstaande woensdag wordt de door de VVD-afdeling 's-Gravenzande ingestelde Liberale Vonk weer uitgegeeft. Dit is een onderscheiding voor een niet-liberale politicus die een uitspraak doet die enige geestelijke liberale ontwikkeling doet vermoeden. Wanneer een politicus doorgaat op deze weg en drie maal deze onderscheiding verdient, wordt hij of zij feestelijk uitgeroepen tot Klein Liberaal Licht.

Dit jaar zal Frits Bolkestein de versierselen opspelden bij zijn collega-fractievoorzitter van de PvdA. Thijs Wöltgens heeft zijn eerste Liberale Vonk verdiend met zijn uitspraken over sancties op de uitkeringen van (jonge) werklozen die geen of weinig medewerking wensen te verlenen aan het verkrijgen van een passende werkring. De ceremonie zal plaatsvinden op woensdag 6 februari vanaf 20.00 uur, in restaurant "De Spaansche Vloot, Marktplein te 's-Gravenzande.

Abonnementsgeld VVD-Expresse

Bij sommige abonnee's is het vorige nummer van de VVD-Expresse pas op dinsdag bezorgd. De PTT heeft beloofd dat dit niet meer zal voorkomen. Door een administratieve vertraging heeft u ook nog steeds geen rekening gekregen voor de VVD-Expresse. Binnen enkele weken kunt u echter een acceptgiro-kaart tegemoet zien.

Campagne

Maandag 4 februari houden Frits Bolkestein en de provinciale lijsttrekker Pieter Loos een duo-sprekbeurt in Flevoland. Aanvang 20.00 uur in het Agora Theater, Agorahof 2 in Lelystad.

Diner oud-fractieleden

Sinds 1948 hebben er 13 VVD-fracties in de Tweede Kamer gezeten. Een goede verstandhouding tussen de meer dan 45 oud-leden en de 22 huidige Tweede-Kamerleden wordt nog steeds op prijs gesteld. Ter bevordering van het contact wordt op dinsdag 5 februari in de Nolenszaal op het Binnenhof voor al deze VVD-parlementariërs een diner georganiseerd.

TROS Triviant

Woensdag 6 februari speelt Frits Bolkestein mee bij Tros Triviant. Hij speelt samen met Thijs Wöltgens tegen de parlementair journalisten Jan Tromp van de Volkskrant en Kees Zorgdrager van het radio-programma "Met het oog op morgen". Aanvang 22.35 uur op Nederland 2.

VVD-Expresse Top Vijf

In het kerstreeces zijn de meeste fractieleden doorgaan met spreekbeurten in het land te geven. Zij wijzen er dan altijd op hoe handig een abonnement op de VVD-Expresse kan zijn. Door deze voortdurende werwing is de volgorde in de Top Vijf veranderd.

1. Erica Terpstra heeft door een inhaalmanoeuvre de koppositie van Annemarie Jorritsma overgenomen. Zij maakte half Eindhoven abonnee en staat nu op 125 aanmeldingen.
2. Annemarie staat nu op de tweede plaats met 98 abonnee's.
3. Jan Franssen bleef zijn best doen en haalde 18 aanmeldingen binnen, waardoor de stand voor hem op 70 komt.
4. Hans Dijkstal volgt hem op de voet en lobbyde er 16 nieuwe bij.
5. Benk Korthals wierf 18 abonnee's en blijft in de Top Vijf met 61 aanmeldingen.

De VVD-Expresse is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof, medewerker afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 60 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, Postbus 20018, 2500 EA Den Haag.

Meer mensen aan de slag

Een van de grootste taken waarvoor wij in Nederland staan is het terugdringen van de economische inactiviteit die voortvloeit uit werkloosheid, ziekte en arbeidsongeschiktheid. Er is vrijwel geen land in Europa waar zoveel mensen thuiszitten als in Nederland. Vooral onder de laaggeschoolden is de situatie dramatisch. Op elke 10 laaggeschoolde werkenden zijn er maar liefst acht uitkeringsgerechtigden. Deze tweedeling tussen actieven en niet-actieven noem ik ronduit catastrofaal. Het is desastreus dat er in sommige steden wijken zijn waarin de werkenden een minderheid zijn geworden. Er wordt zo een leefomgeving geschapen waarin het leven van een uitkering tot norm dreigt te verworden.

De tijd van lijdzaam afwachten is nu echt voorbij. Het kan niet zo zijn dat we naar een maatschappij toegaan waarin de afhankelijkheid van zeer grote groepen van de staat tot een permanent verschijnsel wordt. Dat is niet goed voor de uitkeringsgerechtigden die nog best nuttig werk zouden kunnen doen. En het is niet fair voor de werkenden die te maken hebben met een groeiende premielast en een toenemende werkdruk. De solidariteit moet van beide kanten komen.

Geen toegeeflijkheid meer

Er moet een einde komen aan de houding van toegeeflijkheid in de sociale zekerheid. Als de werknemer eens een baaldagje wil nemen, doet hij maar op eigen kosten of van zijn ATV. Jonge mensen met psychische problemen moeten niet zo makkelijk arbeidsongeschikt worden verklaard. De Gemeentelijke Sociale Diensten moeten wat minder makkelijk een oogje dicht knijpen wanneer zij oneigenlijk gebruik van de bijstand vermoeden. Gemiddeld 20 % van de langdurig werklozen blijkt een geheim telefoonnummer te hebben! Niet erg gemakkelijk wanneer iemand je eens een baan wil aanbieden.

Jarenlang was de VVD een roepende in de woestijn. Jarenlang is de mentaliteitsverzieking ongehinderd voorgewoekerd. Het resultaat is dat nu niet alleen de profiteurs, maar ook de uitkeringsgerechtigden die echt niet anders kunnen, zich bedreigd voelen. Zo ziet u hoe een zacht sociaal beleid in feite heel hard kan zijn.

Frits Bolkestein

Ontwikkeling Schiphol

Woensdag 6 februari werd in de Kamer gesproken over het Plan van aanpak voor Schiphol en omgeving.

Dit plan bevat een groeimodel van de ontwikkeling van een vijfde landingsbaan, gebouwen en werkgelegenheid, het openbaar vervoer en de wegen rond Schiphol. Op 5 maart zal een soort convenant worden gesloten tussen Schiphol, de rijksoverheid, de provincie en de betrokken gemeenten. Een startnotitie zal worden opgesteld op grond waarvan een milieu-effect rapportage zal plaatsvinden.

Jan te Veldhuis onderschrijft namens de VVD de stelling in de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening dat Schiphol een belangrijke financiële, economische en sociale functie heeft. Ontwikkeling is daarom noodzakelijk, mede gezien de concurrentie van de luchthavens in Frankfurt, Londen en Brussel. Tegenover het belang van Schiphol als belangrijkste toegangspoort staan de gevolgen voor het milieu: de luchtvervuiling en de geluidsoverlast.

De VVD wil voor al deze belangen een evenwicht trachten te vinden. Om alle aanwezige kennis bij deze overweging te betrekken en tot een gezamenlijk VVD-standpuntbepaling te ko-

men, stelt Jan te Veldhuis zich voor na 5 maart een ronde-tafel gesprek te houden. Terzake kundige fractieleden en leden van de VVD-statenfractie van Noord-Holland zullen samen met raadsleden van de betrokken gemeenten hierover worden geraadpleegd. Inlichtingen: Jan te Veldhuis, 070-3182891.

Geen nucleaire escalatie

Dinsdag 5 februari debatteerde de Tweede Kamer op verzoek van Groen Links over een uitlating van de vice-president van de Verenigde Staten. Quale had vorige week nl gezegd het gebruik van kernwapens in de Golfoorlog niet geheel uit te sluiten. Beide regeringspartijen en de VVD reageerden eenstemmig. Frans Weisglas verwoordde dit standpunt door te stellen dat het gebruik van nucleaire wapens niet zou dienen plaats te vinden.

Tijdens dit debat maakte het CDA-kamerlid van Vlijmen de ongelukkig gekozen vergelijking van Groen Links met de NSB van vóór de oorlog. Fractie leider Brinkman maakte een dag later namens het CDA zijn excuses hiervoor. Het spreekt vanzelf dat ook de VVD volstrekt afstand neemt van de opmerking van van Vlijmen.

VERDER IN DIT NUMMER

- Minister Pronk zou moeten aftreden
- De economische toekomst van Nederland
- Postkantoren op het platteland
- Verdraagzaamheid is grondslag Nederlandse samenleving

Economie met open grenzen De postkantoren

Len Rempt noemde op maandag 4 februari deze nota over de hulp van de overheid aan het bedrijfsleven meer een prettig leesbare beschrijving van de huidige situatie dan een sterke/zwakte analyse met een totaalpakket aan beleidsvoornemens voor een sterke economische toekomst. Met verve worden in de nota de bekende zwakte punten van de Nederlandse economie beschreven: te hoge collectieve uitgaven en belasting- en premieheffingen, te hoog financieringsstekort, te lage overheidsinvesteringen en een laag tempo van besluitvorming. Als belangrijkste sectoren worden de voedingsmiddelenindustrie, de land- en tuinbouw, de dienstverlening en de aardgaswinning aangemerkt. Ook dat is geen nieuw geluid. Een systematische analyse per sector ontbreekt echter. Op grond van zo'n analyse zou de overheid gericht kunnen optreden. Niet d.m.v. grote zakken geld voor bepaalde sectoren (denk aan de scheepsbouw) maar door te stimuleren en te coördineren.

TNO-studie

Een dergelijke analyse wordt wel gemaakt in de TNO-studie "De economische kracht van Nederland". Hieruit blijkt onder meer dat veel kleinschalige productie nog steeds plaatsvindt in het midden- en kleinbedrijf. Deze kleinere bedrijven zijn ook flexibeler in het volgen van nieuwe technologische ontwikkelingen. Onder de vorige minister, Rudolf de Korte, kregen deze bedrijven in het kader van het technologiebeleid grote aandacht. Minister Andriessen (CDA) wil de extra steun juist doen toekomen aan de grotere bedrijven. De VVD zet op grond van het TNO-onderzoek vraagtekens bij deze verschuiving. Grote bedrijven hebben immers een groter eigen vermogen en beter toegang tot de kapitaalmarkt.

In de TNO-studie staat ook dat de geringe omvang van de Nederlandse thuismarkt een bekend nadeel is. Concurrentie behoort dan ook hoog in het vaandel te staan en kartelvorming is uit den boze. Nederland wordt verweten desondanks te lief voor kartels te zijn. Van de 27 maal dat de Europese Commissie in dit kader actie ondernam, is Nederland 11 maal op de korrel genomen.

Maar ook het karakter van de Nederlandse markt is van belang. Nederlanders hechten niet zo aan nieuwe produkten of kwaliteit. Dat betekent weinig stimulans voor innovaties.

Toch sectoranalyse

Aangezien het belang van een analyse per sector kamerbreed werd onderstreept, zegde minister Andriessen toe een vervolgstudie te laten uitvoeren. De thema's samenwerking, kwaliteit, toelevering en uitbesteding zullen daarin op bepaalde sectoren worden toegespitst. Een bundeling van kennis is nodig om de Nederlandse bedrijven in de vaart der volkeren te houden. De VVD wilde ook onderzocht hebben ten aanzien van welke doelgroepen accenten gelegd moeten worden. Bovendien zou moeten worden aangegeven of het beleid tot op heden wel effectief geweest is. Op aandrang van de VVD zal de minister ook meer aandacht schenken aan de dienstverlening, een van de grootste sectoren van onze economie.

Inlichtingen: Len Rempt, 070-3182889.

Dinsdag 5 februari werd er met minister Maij-Weggen een mondeling overleg gehouden over het plan van de PTT voor de herinrichting van postkantoren. Het plan beoogt een groot aantal postkantoren te sluiten, enkele nieuwe te openen en sommige om te zetten in postagentschappen. Oorspronkelijk spreekt het plan over 500 postkantoren, maar na overleg tussen de PTT en minister Maij en de Ondernemingsraad van de PTT is dit aantal teruggebracht tot 350. De operatie is nu vooral gericht op een herstructurering in de stedelijke gebieden. Aangezien het platteland aldus ontzien wordt, en ook ziekenhuizen en bejaardencentra hun bestaande voorzieningen behouden, kan de VVD met deze korte-termijn oplossing instemmen. In 1992 vindt er een evaluatie plaats op basis van de Postwet. Dan zal beslist worden welke postkantoren door de PTT al dan niet in stand worden gehouden.

Annemarie Jorritsma beklemtoonde dat er bij die evaluatie duidelijke criteria gehanteerd moeten worden. Ook moet er meer inzicht komen in de kosten en de maatschappelijke functie van het postkantorennet. De politiek heeft immers, nu de PTT verzelfstandigd is, een eigen verantwoordelijkheid.

Inlichtingen: Annemarie Jorritsma 070-3182891.

Kosten ex-gijzelaars

Afgelopen december werd bekend dat alle Nederlandse ex-gijzelaars in Koeweit en Irak de voorgeschoten kosten van hun verblijf aldaar moesten terugbetalen aan het ministerie van Buitenlandse Zaken. Op 27 december informeerde Frans Weisglas door middel van schriftelijke vragen of minister Van den Broek (CDA) deze gang van zaken correct vond. De VVD staat namelijk op het standpunt dat mensen die maandenlang in de benarde situatie van gijzelaar hebben verkeerd, niet ook nog eens in een financieel benarde situatie mogen terechtkomen.

De minister antwoordde dat het merendeel van de gijzelaars voor hun gedwongen verblijf financiële steun van werkgevers en/of familieleden hadden ontvangen. Slechts enkelen hebben gebruik gemaakt van een tegemoetkoming uit hoofde van consulaire bijstand. Deze ex-gijzelaars moeten de voorgeschoten kosten inderdaad terugbetalen. Wanneer zij echter geen kans zien het voorschot terug te betalen, bestaat de mogelijkheid hun schulden kwijt te schelden.

Dit antwoord van de minister geeft blijk van een soepele regeltoepassing, waardoor de ex-gijzelaars niet in een financiële noodsituatie kunnen komen. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de door de VVD uitgesproken zorg.

Inlichtingen: Frans Weisglas 070-3182903.

Geschiedenis en politiek

Vrijdag 7 februari hield Frits Bolkestein een gastcollege aan de Christelijke Hogeschool Windesheim in Zwolle over het belang van de geschiedenis voor de politiek. "De binnenlandse maatschappelijke verhoudingen en de huidige internationale toestand zijn niet alleen het produkt van ontwikkelingen in het verleden, maar ook de grondstof van de politiek. In de politiek wordt de strijd uitgevochten tussen de verschillende opvattingen over deze zaken. De politieke stromingen stelen op lange tradities en een politicus moet beseffen uit welke traditie hij stamt. Een partij zonder traditie is vrijwel ondenkbaar. Zo'n partij wordt slechts een vluchtheuvel voor de zwevende kiezer. Om die reden zingt men op CDA-congressen nog graag een psalm en heft men bij de PvdA nog immer de Internationale aan. Ook de VVD heeft zo zijn eigenaardigheden. Maar wij zingen niet.

Politici moeten dagelijks stelling kunnen nemen. Deze stellingname berust altijd op een analyse van de maatschappij. Elementaire kennis over vele onderwerpen van de geschiedenis is daarbij onontbeerlijk. Want een politieke partij laat niet rond één thema bouwen. Haar bestaansrecht wordt ontleend aan de wijze waarop zij telkens weer nieuwe vraagstukken beetpakt en analyseert. De politiek doet dit aan de hand van enkele klassieke en wonderlijk langlevende criteria.

Drie elementen van het politieke paradigma zijn:

- de verdeling van de lusten en de lasten, ofwel de strijd om der inkomensverdeling
- de invloed op de klassieke staatstaken zoals justitie en politie, verdediging en veiligheid
- het gebruik van de staat als instrument ter bevordering van het goede of ter bestrijding van het kwade.

Liberalen en geschiedenis

Hoe kijken liberalen tegen de geschiedenis aan? Het traditionele liberalisme richt zich op het beperken van de rol van de staat in de samenleving en probeert waarborgen aan te brengen tegen machtsuitbreiding en machtsmisbruik van de staat. Liberalen hebben geen blauwdruk voor een toekomstige maatschappij in hun achterzak en daardoor niet zo'n gespannen verhouding met het verleden. Wel is er een open oog voor het tableau van menselijke mogelijkheden en menselijk falen dat het verleden ons biedt. Een goede beschouwing van het verleden kan de politiek wat leren, want mensen blijven mensen. Liberalen hebben geen geweldige aspiraties voor de staat als veranderingsinstrument. Wij laten het experimenteren en het veranderen gaarne over aan de stromingen en krachten binnen de samenleving zelf. Nieuwe ideeën, technieken en verhoudingen zien wij liever uit 1001 concurrerende bronnen opborrelen dat dat we ze van bovenaf zouden willen opleggen".

De Golf en Minister Pronk

Op de verkiezingsbijeenkomst in Flevoland zei Frits Bolkestein onder meer: "Pas nu wordt duidelijk hoe omvangrijk het militaire apparaat is dat Saddam Hoessein heeft opgebouwd. Hoe langer de oorlog duurt, des te onwaarschijnlijker het is dat een economische boycot effectief zou zijn geweest. De weerstand van het Iraakse leger, ook na zovele bombardementen, wijst op een ingekankerd militair gezwel dat niet door puur economische dwangmiddelen had kunnen worden verwijderd.

Dat is echter niet de mening van minister Pronk. Twee dagen na het uitbreken van de Golfoorlog heeft hij in het openbaar getwijfeld aan de koers van het kabinet, waartoe hij zelf behoort. Waren alle signalen dat er te praten viel wel serieus genomen? Dat vroeg minister Pronk twee dagen nadat de ministerpresident in de Kamer had verklaard dat alle diplomatieke pogingen hadden gefaald. Op die dag concludeerde het kabinet dat het gebruik van geweld niet langer te vermijden was. Voor die conclusie is ook minister Pronk verantwoordelijk.

Minister Pronk zegt slechts vragen te stellen en de antwoorden niet te kennen. Zo zegt hij over alles wat wij in de Golfcrisis hebben gedaan: "Misschien was het wijs, misschien niet: misschien lag de waarheid ergens in het midden". Dat is niet alleen een vraag, dat is ook een antwoord. In die zin was Pronks toespraak dubbelhartig. Hij laat duidelijk blijken dat hij het niet eens is met het beleid van de Nederlandse regering.

Minister Pronk heeft daarmee afbreuk gedaan aan de geloofwaardigheid van het kabinet waartoe hij behoort. Zijn woorden zijn ontmoedigend voor de Nederlandse militairen in de Golf. Voor de VVD is zijn houding onaanvaardbaar. Wanneer een minister het beleid van zijn collega's op zo'n belangrijk punt niet kan ondersteunen, dan past slechts één remedie: aftreden".

Later deze week werd bekend dat minister Pronk op grond van in dergelijke gevallen geldende regels voorlopig de taken waarneemt van zijn zieke collega van Defensie Relus ter Beek. Vooralsnog kan de VVD instemmen met deze tijdelijke vervanging.

Vooraf in verkiezingstijd is het goed alle standpunten van de VVD-fractie in de Tweede Kamer op een rijtje te hebben. De VVD-Expresse zorgt daar wekelijks voor. Voor een abonnement voor de rest van dit parlementaire jaar betaalt u de gereduceerde prijs van fl 50,-. U hoeft alleen maar de onderstaande bon in te vullen en op te sturen naar:

VVD-EXPRESSE
Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

geeft zich op als abonnee op de VVD-Expresse

Handtekening: _____

Geen discriminatie

Dertien organisaties van werknemers, werkgevers, kerken en vredesbewegingen ondertekenden deze week een verklaring waarin werd gewaarschuwd voor een toenemend gebrek aan verdraagzaamheid jegens in Nederland wonende moslims vanwege de Golfoorlog. De VVD stelde bij monde van Jan Kees Wiebenga met belangstelling kennis genomen te hebben van de verklaring. Verder zei hij tijdens een spreekbeurt in Delft dat onderlinge verdraagzaamheid ook in deze tijd van spanning over de Golfcrisis de grondslag in onze samenleving moet zijn. Discriminatie mag ook nu niet plaatsvinden. Niet tegen inwoners van Arabische afkomst, maar evenmin tegen inwoners van Joodse afkomst, of welke afkomst dan ook.

Intussen moeten mogelijke incidenten tegen Arabische medeburgers niet worden bestempeld als polarisatie tussen hele bevolkingsgroepen. Want daardoor dreigt die polarisatie juist eerder te worden uitgeroepen. De VVD heeft er het volste vertrouwen in dat de plaatselijke autoriteiten zonnig ongewenste ontwikkelingen zullen tegengaan. Voor paniek is geen reden. Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga 070-3182901.

Erica Terpstra op werkbezoek

Ouderen moeten zelf kunnen bepalen hoe ze willen leven, ook en vooral als ze hulpbehoevend zijn. Kortgezegd is dit het kernpunt waar het ouderenbeleid van de VVD om draait. Erica Terpstra bracht op vrijdag 1 februari een werkbezoek aan Baarn en Soest, waar dit "Zorg op maat"-beleid in de praktijk wordt gebracht. Daar is een bereikbaarheidsdienst van het Centrum voor Maatschappelijke Dienstverlening opgezet, die zelfstandig wonende ouderen met intensieve thuiszorg begeleidt. Thuiswonende patiënten zijn via hun telefoon met de computer van de bereikbaarheidsdienst verbonden. Door een telefoontoets in te drukken, wordt via die computer een dienstdoende verpleegkundige gewaarschuwd. Door dit nieuwe systeem kan worden voorkomen dat mensen tegen hun zin naar een verzorgingshuis moeten, omdat ze thuis niet langer verpleegd kunnen worden.

Meedoen in de praktijk

Het Centrum verzorgt echter ook al drie jaar andere vormen van hulpverlening, zoals bejaardenhulp en huishoudelijke hulp. Ouderen die van deze hulpvormen gebruik maken, werden door Erica Terpstra tijdens haar werkbezoek ook opgezocht. Door met alle voorkomende werkzaamheden mee te helpen, kreeg ze een waardevol inzicht in de dagelijkse praktijk van het Centrum. Na afloop van het werkbezoek zei ze zeer te spreken te zijn over de samenwerking tussen de verschillende instellingen op het gebied van de hulpverlening. Het project bewijst dat zorg op maat, zoals de VVD zich voorstelt, goed kan werken. In de Tweede Kamer zal de woordvoerdster dan ook zo snel mogelijk pleiten voor het opzetten van dergelijke centra door het hele land.

Inlichtingen: Erica Terpstra, 070-3182900

Humanistisch Verbond

Zondag 10 februari vertelt Sari van Heemskerck in het tv-programma "Een andere golfengte: Midden-Amerika" over de mensenrechtensituatie in deze regio. Nederland 3, 21.30 uur.

Verkiezingscampagne

Maandag 11 februari spreken Hans Dijkstal, de provinciale lijsttrekker Hedwig Komproe en de lijsttrekker voor de stadsdeelraad Zuidoost-Amsterdam, Frans van Dorp ter gelegenheid van de verkiezingen voor de stadsdeelraden in Amsterdam. Vanaf 20.00 uur in Politiek café De Bonte Kraai, Kraaiennest 69.

Radio-uitzending

Dinsdag 12 februari begint om 18.20 de VVD-uitzending in het kader van de zendtijd voor politieke partijen op radio 5.

Werkbezoek Marine

Dinsdag 12 februari brengen Frits Bolkestein, Jan Kees Wiebenga, Sari van Heemskerck en Jan Dirk Blaauw een bezoek aan de Koninklijke Marine in Den Helder. Zij zullen daar enkele fregatten en de nieuwe rijkswerf bezoeken, waarna Frits Bolkestein een toespraak zal houden voor de Vereniging Belangenbehartiging Militairen.

Gastcollege

Woensdag 13 februari geeft Frits Bolkestein vanaf 10.30 een gastcollege aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam over de invloed van de internationale ontwikkelingen op de Nederlandse economie. Inlichtingen: Onno Rombouts, 010-4081146.

Bezoek jeugdvangenis

Donderdag 14 februari gaan Benk Korthals en Hans Dijkstal op werkbezoek bij het huis van bewaring en de jeugdvangenis in Zutphen. Dit bezoek houdt verband met de plannen tot sluiting en overplaatsing van deze inrichtingen. Na afloop wordt om 15.00 uur een persconferentie gegeven in het gemeentehuis van Zutphen.

Verkiezingscampagne

Vrijdag 15 februari spreken Hans Dijkstal, Jan Dirk Blaauw en de provinciale lijsttrekker van Limburg Michel Lodewijks op de grote Limburgse verkiezingsbijeenkomst.

Aanvang 20.00 uur in de Postkoets, Beegderweg 1 in Horn.

De VVD-Expresse is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornelije, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof, medewerker afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 60 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, Postbus 20018, 2500 EA Den Haag.

Defensie niet in de kou

Overal in Europa zijn de temperaturen beneden het vriespunt gedaald. Ook in internationaal opzicht is de atmosfeer verre van rustig. Er woedt een storm in de Golf en vanuit Moskou begint weer een gure wind te waaien. Meer dan ooit dringt zich de vraag op, wat voor veiligheidsbeleid wij in Europa en in Nederland voor wenselijk houden. Wij moeten nu, tegen déze internationale achtergrond, zorg dragen voor ons veiligheidsbeleid in de jaren negentig. In Nederland, net zoals bij onze bondgenoten, wordt drifstig gediscussieerd over bezuinigingen op defensie. Concrete voorstellen in de vorm van de beloofde Defensienota hebben we nog steeds niet onder ogen gehad. Maar ik heb wel eens de indruk dat de discussie ongestructureerd verloopt. In ieder geval bestaat de neiging defensie te korten waar maar mogelijk is. Zo'n beleid leidt alleen maar tot de uitverkoop van de Nederlandse defensie. Ik heb begrepen dat minister Kok daar zelfs letterlijk aan denkt. Ik weet niet wie hem heeft ingefluisterd twee fregatten van de Kortenaer-klasse aan Griekenland te verkopen. En ik weet ook niet of hij daar de minister van Defensie in heeft gekend. Maar ik betwijfel de wijsheid van een dergelijk voornemen. De Golf-oorlog toont immers dagelijks aan dat we ten aanzien van het veiligheidsbeleid over de grenzen van het NAVO-verdragsgebied heen moeten kijken. Bij zo'n bredere oriëntatie is het belang van de marine evident. Bezuinigingen moeten de marine en het corps mariniers dus zo veel mogelijk ongemoeid laten.

Keer op keer is door het Ministerie van Defensie betoogd dat de Defensienota niet op "ordinaire bezuinigingen" zou berusten. Maar sinds mijn aftreden als minister van Defensie zijn er besluiten genomen die tot 1995 een korting van 11,6 % op de begroting begroting opleveren. Door deze omvangrijke bezuinigingen en de onderuitputtingskwesatie kan de uitvoering van de Defensienota wel eens op losse schroeven komen te staan. Het kabinet zal dan ook garanties moeten geven voor de volledige uitvoering van de eigen beleidsvoornemens; vooral nu de bondgenootschappelijke geloofwaardigheid van dit kabinet met deze als "baanbrekend" aangekondigde Defensienota op het spel staat. De Defensienota dient daarom helder uiteen te zetten, aan welke NAVO- inspanningen op welke wijze zal worden bijgedragen.

Minister Pronk neemt op dit uiterst kritieke moment, luttel dagen voor de slotbehandeling van de financiering van de Defensienota, de functie van minister Ter Beek waar. Mocht er een andere Minister van Defensie worden benoemd, dan kan deze in ieder geval duidelijke eisen stellen aan zijn politieke leider in het kabinet. Ik gun het echter geen enkel PvdA-lid al aan het begin van de ministeriële carrière met onbezonnen bezuinigingen het besneeuwde bos te worden ingestuurd.

Frits Bolkestein

Zes o's voor tolpleinen

Vorige week zond de Minister van Verkeer en Waterstaat een brief naar de provincies en gemeenten met haar beleidsvoornemens over de aanleg van tolpleinen. Deze pleinen moeten tolheffing op de autosnelwegen rond de grote steden in de Randstad mogelijk maken. Dit plan is al eerder gelanceerd, maar nu ligt er een extra addertje onder het gras. Oorspronkelijk was aangekondigd dat er alleen tijdens de spits tol zou worden geheven. Nu dreigt de belasting op het gebruik van die snelwegen de gehele dag van kracht te worden.

De VVD blijft herhalen dat dit plan onredelijk, onuitvoerbaar, onrechtvaardig, ondoelmatig en onveilig is. Ook zal het de onleefbaarheid van woonwijken in de hand werken.

- **Onredelijk**, omdat het wonen in en het reizen naar de steden een negatieve bijklank krijgt. Dit is in tegenstelling met de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening die steden wil herwaarderen.

- **Onuitvoerbaar**, omdat de kosten van de aanleg, het onderhoud en de bemensing van de tolpleinen zeer hoog zullen zijn.
- **Onrechtvaardig**, omdat de tolheffing op onevenredige wijze forenzen treft die niet vrijwillig verder van hun werk wonen. Velen van hen kunnen niet met openbaar vervoer reizen.
- **Ondoelmatig**, omdat in de landen waar dit systeem al bestaat, de tolheffing niet of nauwelijks invloed blijkt te hebben op het gebruik van de auto.
- **Onveilig**, omdat het sluipverkeer zich om de tol te mijden door kleinere randgemeenten gaat persen.
- **Onleefbaar**, omdat die woonwijken een extra hoeveelheid uitlaatgassen te verwerken krijgen.

Inlichtingen:
Annemarie Jorritsma: 070-3182891.

VERDER IN DIT NUMMER

- De zes o's van de tolpleinen
- Concrete voorstellen voor een flexibele economie
- Het eigen huis, een nieuwe melkkoe
- Tewelkstelling asielzoekers

De Presse in het reces

Hoewel de weersomstandigheden nog geen rekening hielden met de lente, was de Tweede Kamer de afgelopen week op krokusreces. Dit betekent dat er geen vergaderingen hebben plaatsgevonden, waardoor de indeling van de VVD-Expresse ook iets verandert. Deze week is de rubriek VVD EN HET NIEUWS extra uitgebreid en komt het WEEKBERICHT te vervallen.

De Presse en de Tussenbalans

Bij het ter perse gaan van dit nummer op donderdagavond was nog niet bekend of het kabinet er in geslaagd is tijdens haar beraad op vrijdag overeenstemming te bereiken over de Tussenbalans. Een reactie van de VVD-fractie kan zodoende niet meer worden opgenomen, maar zal volgende week worden gepubliceerd.

Eigen huis, de nieuwe melkkoel

De laatste tijd circuleren er allerlei berichten over het verhogen van het huurwaardeforfait. Enerzijds geschiedt dit in het kader van de Tussenbalans, die het forfait wil optrekken van 1,8 % naar 2,3 % of zelfs 2,8 %. In dat geval zou de eigenaar van een woning van 2 ton aan het huurwaardeforfait niet fl 1080 maar fl 1680 per jaar kwijt zijn. Prof. de Kam wil nog verder gaan. Hij is voorstander van een verhoging van 1,8 % naar 7 %.

Als de huren stijgen moet het huurwaardeforfait ook omhoog, is een veelgehoorde stelling. Deze redenering gaat echter niet op, omdat er appels met peren vergeleken worden. De posities van kopers en huurders zijn namelijk heel verschillend. Zo draagt de koper zelf het rente- en vermogensrisico. Bovendien heeft de koper te maken met lasten die de huurder niet heeft, zoals bv verzekeringen, het eigenaars- en gebruikersdeel van de onroerend goedbelasting, de onderhouds- en verwervingskosten.

Vaak wordt hier tegenover gesteld dat de koper de hypotheekrente kan aftrekken. Deze aftrekbaarheid maakt echter onderdeel uit van ons belastingstelsel. De hypotheekrente-aftrek mag daarom niet beschouwd worden als een subsidie aan de eigenaar-bewoner in de sfeer van de volkshuisvesting. Verder mag niet vergeten worden dat de overheidsuitgaven voor de huursector bijna twee keer zo hoog zijn als voor de koopsector. Een onderzoek van het Bouwcentrum in Rotterdam heeft onlangs nog aangetoond dat de woonlasten voor eigenaar-bewoners aanzienlijk hoger uitkomen dan die voor huurders. Door het forfait te verhogen, wordt een evenwicht tussen kopen en huren dus niet dichterbij gebracht.

De VVD ziet dan ook geen enkele reden het huurwaardeforfait te verhogen. Een verhoging zal vooral slecht uitpakken voor de bevordering van het eigenwoningbezit. Hoewel het kabinet zegt het eigenwoningbezit te willen nastreven, lijkt het er vooral nog op dat de coalitie deze doelstelling terzijde schuift. De VVD kan niet anders concluderen dan dat het rijk zijn financiële problemen eenzijdig wil verhalen op de eigenaarsbewoners.

Inlichtingen: Rudolf de Korte, 070-3182890 en de beleidsmedewerker Désirée de Groot, 070-3182876.

Tewerkstelling asielzoekers

Over de vraag of asielzoekers, voordat ze een definitieve vergunning krijgen om in ons land te blijven, ook tot de arbeidsmarkt moeten worden toegelaten, is de laatste tijd weer heel wat te doen geweest. De VVD-fractie is van mening dat tewerkstelling van asielzoekers niet mogelijk moet zijn. De argumenten hiervoor zijn driedelig:

- Het heeft een sterke aanzuigende werking op nieuwe immigranten.
- Het werkt vroegtijdige integratie in de hand van asielzoekers waarvan een groot gedeelte, ca 75 %, vervolgens afgewezen wordt.
- Het gaat ten koste van werk voor de werklozen, waaronder overigens ook vele in ons land wonende migranten.

Eerst werk voor werklozen

Het beleid voor tewerkstelling moet prioriteiten aanleggen. Eerst zal het bestand werklozen moeten worden aangesproken, dan de EGonderdanen en dan zonnig onderdanen van derde landen.

De huidige praktijk geeft echter een ander beeld te zien. Ten eerste geeft de Wet Arbeid Buitenlandse Werknemers (WABW) wel een opening waardoor tewerkstelling van een aantal asielzoekers niet is uitgesloten.

Ten tweede is door de Raad van State het gat vergroot, door via jurisprudentie de mogelijkheid te scheppen voor asielzoekers die langer dan 3,5 jaar in de toelatingsprocedure zitten, om een tewerkstellingsvergunning te krijgen.

Ten derde zijn er advocaten die openlijk er naar streven zoveel mogelijk asielzoekers -op legale wijze overigens- aan het werk te krijgen. In Noord-Holland is zelfs een stichting opgericht (Stichting Fleurasy!) die "alle asielzoekers die langer dan 3,5 jaar in Nederland zijn" oproept in de bollensector te solliciteren. Dit is hoogst ongewenst.

Recent adviseerde de adviescommissie asielbeleid om de zg gedoogde asielzoekers ook recht op werk te geven. Het betreft hier ruim 7000 personen. De VVD wijst dit af. Ook dit betekent een verdringing van werklozen op de arbeidsmarkt en ook dit zal een verdere aanzuiging hebben op de komst van nieuwe asielzoekers uit de gedoogden-landen.

Resumerend wil de VVD dat het kabinet een tweesporenbeleid voert:

- Enerzijds een versnelling van de toelatingsprocedure, teneinde te voorkomen dat asielzoekers zich met behulp van jurisprudentie een baan verschaffen. Tevens wordt op deze manier een hoop menselijk leed voorkomen.
- Anderzijds moet de Wet Arbeid Buitenlandse Werknemers gewijzigd worden om het gat in de wetgeving te dichten waarop een aantal asielzoekers, hun advocaten en organisaties een beroep doen.

Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga, 070-3182904.

Economie moet flexibeler

Tijdens een gastcollege aan de Erasmus Universiteit op woensdag 13 februari gaf Frits Bolkestein een analyse van de huidige economische situatie in Nederland. Ook deed hij vijf concrete voorstellen om de verstarring van de economie te doorbreken.

Het huidige kabinet van CDA en PvdA ging bij haar aantreden er van uit dat de doelstellingen van het voorafgaande herstelbeleid bereikt waren. Er werd nieuw beleid gestart zonder dat oud beleid werd weggesneden. Uit de Miljoenennota 1991 bleek al dat er forse risico's waren genomen. De pogingen om het probleem te negeren, leidden tot een tekort van meer dan 15 miljard. Ondanks al die jaren van bezuinigingen kampt de collectieve sector toch weer met enorme tegenvallers. Waarschijnlijk is het de aard van de collectieve sector zelf die keer op keer tot problemen van onbeheersbaarheid leidt. De rijksoverheid, de arbeidsmarkt en de sociale zekerheid zijn momenteel nog steeds in de greep van de verstarring. Deze verstarring ontnemt de Nederlandse economie de nodige flexibiliteit.

Oorzaken van de verstarring.

De oorzaak van deze verstarring is het gebrek aan prikkels in de arbeidsmarkt en de sociale zekerheid. In Nederland is slechts 55 % van de potentiële beroepsbevolking werkzaam of zoekende naar een baan. De lage arbeidsparticipatie wordt ten eerste veroorzaakt door de hoge loonkosten. Ons minimumloon wordt in weinig landen overtroffen. Laaggeschoolde werkkenden komen daardoor heel moeilijk aan de bak.

Ook gaan er slechts zwakke aanbodsprikkels uit van onze sociale zekerheid. Een kernstuk van de sociale zekerheid is de netto-netto koppeling tussen het minimumloon en het sociale minimum. Aangezien aan elke baan kosten zijn verbonden -bv reiskosten- zal een kostwinner bij het accepteren van een baan tegen het minimumloon er op achteruit gaan in inkomen en in vrije tijd. Geen wonder dat bij velen de arbeidsethos het onderspit delft.

Ook de Ziektewet is uitgegroeid tot een regeling die mensen uitnodigt tot thuisblijven bij elke wisselasje. In de praktijk vullen de werkgevers de Ziektewet immers aan tot 100 %, zodat de werknemer een jaar ziek kan zijn zonder het financieel te merken. Er is geen land in de wereld dat zoveel arbeidsongeschikten kent als Nederland. Het lijdt geen twijfel dat dit samenhangt met de systematiek die hierbij gehanteerd wordt. In Nederland wordt geen onderscheid gemaakt tussen arbeidsongeschiktheid die voortkomt uit het werk, of die daarbuiten is opgelopen. Ook wordt in Nederland niet naar het arbeidsverleden gekeken, en zijn de financiële voorwaarden relatief gunstig.

Zo is er een tweedeling ontstaan tussen actieven en niet-actieven met alle sociale en economische consequenties van dien. Het kabinet van CDA en PvdA hoopte via sociale vernieuwing deze scheve verhouding te kunnen rechtzetten. De kern van de aanpak moest een activerend arbeidsmarktbeleid zijn, echter zonder ingrepen in de verzorgingsstaat. Integendeel de koppeling, een relikwie uit de jaren zeventig, werd weer tot leven geroepen.

VVD-voorstellen

In ambtelijk Den Haag worden vele voorstellen gedaan om Nederland flexibel in te kunnen passen in de Europese economie. Alle voorstellen wijzen in dezelfde richting: de subsidiestroom moet worden ingedikt, de sociale zekerheid moet worden versoerd en de collectieve lasten moeten omlaag. Vanuit de VVD worden daar nu vijf concrete voorstellen aan toegevoegd.

Ten eerste moeten er meer financiële prikkels komen om de vraag naar en het aanbod van laaggeschoolde arbeid te verhogen. De koppeling moet worden losgelaten. Elke 1 % stijging van het minimumloon kost op den duur 10.000 banen. Zo lang de koppeling bestaat, is de sociale vernieuwing niet meer dan dweilen met de kraan open.

Ten tweede moet de laagste loonschaal in de CAO's niet langer voor hele bedrijfstakken verbindend worden verklaard. Deze loonschalen liggen vaak 10 tot 15 % boven het wettelijk minimumloon. Ook bedrijven in dezelfde bedrijfstak die geen CAO hebben, mogen geen werknemers tegen lagere lonen aannemen. Deze kartelvorming op de arbeidsmarkt is niet in algemeen belang.

Ook CAO-afspraken die bovenwettelijke aanvulling op de Ziektewet en de WAO regelen, zouden evenmin algemeen verbindend mogen zijn. Financiële prikkels worden zodoende weggenomen.

Een vierde maatregel is een verhoging van de fiscale aftrek van arbeidskosten voor werkenden. Deze lastenverlichting garandeert een netto inkomensvoortgang bij het aanvaarden van werk.

Ten vijfde moet het ontslagrecht verregaand worden geliberaliseerd. Ons strikte ontslagrecht maakt de werkgever huiverig voor het aantrekken van personeel, waardoor het asociaal uitwerkt ten opzichte van de werkloze.

Wij hebben ons economisch lot grotendeels in eigen hand. Onze economie zal flexibeler gemaakt moeten worden. Op micro-niveau betekent dat de individuele mens wat minder makkelijk kan terugvallen op de sociale zekerheid. Op macro-niveau zal het gehele economische beeld verbeteren, en daarmee ook de sociale zekerheid. We moeten in de jaren negentig meer vertrouwen hebben in de zelfredzaamheid van de mens.

U kunt alle standpunten van de VVD-fractie in de Tweede Kamer wekelijks in uw brievenbus ontvangen. Dat is wel zo handig, zeker in deze campagnetijd. Voor een abonnement voor de rest van dit parlementaire jaar betaalt u de gereduceerde prijs van fl 50.- Alle argumenten worden voor u op een rijtje gezet, wanneer u onderstaande bon invult en opstuurt naar:

VVD-EXPRESSE
Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

geeft zich op als abonnee op de
VVD-Expresse

Handtekening: _____

Middengroepen zwaarder belast

Tijdens een spreekbeurt in Pijnacker op maandag 11 februari verzette Rudolf de Korte zich tegen de kabinetsplannen voor lastenverzwaringen.

Uit de gedane voorstellen in het kader van de tussenbalans blijkt namelijk dat de PvdA een omvangrijke inkomenshervreiding wil doorvoeren ten gunste van de laagstbetaalden. Minister Kok heeft een lastenverzwaring van 8 à 9 miljard in gedachten, waarvan hij de helft weer wil teruggeven aan de lagere inkomens. Zodoende draaien de midden- en hogere inkomens voor een onevenredig deel voor de lasten van de tussenbalans op. De werknemer met een inkomen vanaf ongeveer fl 2200 netto per maand zal het kind van de rekening worden. De VVD vindt dat een onevenwichtig en slecht beleid.

Door de lastenverzwarende maatregelen is te verwachten dat bij de CAO-onderhandelingen looneisen zullen worden gesteld. In de praktijk komt het er dus op neer dat tweederde van de lastenverzwaringen wordt afgewenteld in de vorm van hogere bruto-lonen. Het kabinet blijft echter vasthouden aan het uitgangspunt van een maximaal aanvaardbare loonstijging van 3%. Het ziet kennelijk niet in dat een matiging van CAO-lonen op die manier een illusie wordt. En wanneer de overheid zelf meer bijdraagt aan het verhogen van de bruto-lonen, heeft ze ook minder recht om een beroep te doen op de vakbeweging om de lonen te beheersen.

Zo'n omvangrijke lastenverzwaring van de midden- en hogere inkomens in combinatie met de koppeling van lonen en uitkeringen is een bedreiging voor de werkgelegenheid. Het kabinet heeft beloofd dat de werkgelegenheid met 100.000 personen per jaar zou toenemen. De voorspelling is dat het kabinet nog niet op de helft van deze doelstelling uitkomt. Dat komt omdat deze coalitie inkomen boven werk stelt. Inlichtingen: Rudolf de Korte, 070-3182890.

Atlantische Commissie

Frits Bolkestein zal in verband met zijn benoeming tot fractievoorzitter van de VVD op 20 maart zijn functie als voorzitter van het Bestuur van de Atlantische Commissie neerleggen. Hij wordt opgevolgd door Gijs de Vries. De nieuwe voorzitter is sinds 1984 lid en sinds 1989 ondervoorzitter van de Liberale Fractie van het Europese Parlement. In 1989 was hij lijsttrekker van de VVD bij de Europese verkiezingen.

Liberaal Reveil

Eind februari komt het nieuwe nummer van Liberaal Reveil uit. De inhoud van het tijdschrift van de Teldersstichting bestaat dit keer onder meer uit artikelen over de macht van ambtenaren; ontwikkelingssamenwerking; liberalen en het buitenlandse beleid van vóór 1940 en het rapport "Ongebroken lijnen". Ook is er een boekbespreking van Frits Bolkesteins "De Engel en het Beest" opgenomen. Voor toezending van dit nummer (fl 9,50) of opgave voor een abonnement (fl 42,50, jongeren tot 27 jaar fl 30) kunt u bellen naar mevrouw Moene, 071-768365.

Rectificatie

In de VVD-Expresse van vorige week is per abuis Hedwig Komproe vermeld als lijsttrekker voor Noord-Holland. De lijsttrekker voor die provincie is natuurlijk Frans Tielrooy.

Verkiezingscampagne

In het kader van de grote landelijke avonden voor de Provinciale Statenverkiezingen spreekt Frits Bolkestein vanaf 20.00 uur op maandag 18 februari in Gelderland samen met de lijsttrekker Jan de Bondt. Plaats: Musis Sacrum, Velperbuitensingel 25, Arnhem.

Zuid-Holland komt in de campagne op donderdag 21 februari aan de beurt. In de Boterwaag, Grote Markt 8a in Den Haag, spreken vanaf 20.00 uur Erica Terpstra en de lijsttrekker Ted Jansen.

Op vrijdag 22 februari komt de provincie Drenthe aan bod. Vanaf 20.00 uur houden Hans Dijkstal en de Drenthse lijsttrekker Sipke Swiersma toespraken in De Tamboer, Hoofdstraat 17 in Hoogeveen.

In het nieuws

Onder voorbehoud zal Frits Bolkestein op dinsdag 19 februari optreden in het VARA-actualiteitenprogramma "In het nieuws". Aanvang 21.28 uur Nederland 1. Bij het ter perse gaan van dit nummer was nog onduidelijk of dit optreden doorgang zal vinden.

Nieuwe VVD-film

Woensdag 20 februari zal in de zendtijd voor politieke partijen de nieuwe film van de VVD voor de eerste keer worden uitgezonden.

Aanvang 19.55 uur, Nederland 3.

Symposium Teldersstichting

Vrijdag 22 februari wordt door de Teldersstichting in de vergaderzaal van de Eerste Kamer een symposium georganiseerd over de economische politiek in de jaren negentig. Om 10.00 uur zal Frits Bolkestein de genodigden toespreken.

Vrouwen in de VVD

Vrijdag 22 en zaterdag 23 februari wordt in het congrescentrum "De Blije Werelt" in Lunteren het congres van de Vrouwen in de VVD gehouden. Het thema is dit jaar de voorplantingstechnologie. Onder de diverse sprekers bevinden zich de fractieleden Erica Terpstra, Margreet Kamp, Benk Korthals, en Dick Dees en het Eerste Kamerlid Els Veder-Smit. Frits Bolkestein zal op donderdag om 20.30 uur het congres toespreken. Inlichtingen: 070-3613040.

De VVD-Expresse is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof, medewerker afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 60 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, Postbus 20018, 2500 EA Den Haag.

De tussenbalans

Na lang, héél lang, wikken en wegen kondigde het kabinet deze week aan het evenwicht in de Tussenbalans gevonden te hebben. De moeizame gang naar besluitvorming was geplaveid met trossen proefbalonnetjes die vervolgens weer genadeloos werden lekgeschoten. En toen het compromis op dinsdagavond eindelijk de Tweede Kamer bereikte, bleek het niet alleen onvolledig maar ook bij voorbaat al onvoldoende te zijn. Een doorrekening van het Centraal Planbureau met de koopkrachteffecten ontbrak en arriveerde pas diep in de woensdagmiddag bij de Kamer. De verfraging is bovendien buitengewoon merkwaardig omdat de Tussenbalans op grote onderdelen uit oningevulde intentieverklaringen lijkt te berusten. Voorstellen voor de afslanking van de overheid en omvangrijke ombuigingen in de sociale zekerheid worden bijvoorbeeld niet nader uitgewerkt.

Zo heeft het kabinet over de sociale zekerheid alleen afgesproken de Ziektewet- en WAO-uitgaven met 3,7 miljard te verminderen, maar wordt nergens aangegeven hoe dat moet gebeuren.

Ook lijkt het kabinet op het laatste moment besluiten over sommige belastingverhogingen te hebben uitgesteld. Een deel van de besluitvorming wordt nu al weer doorgeschoven naar de toekomst. Volgens het Centraal Planbureau gaapt er voor 1994 weer een gat van bijna 3 miljard. Als dit zo doorgaat, krijgen we jaarlijks een paasbalans en een winteroverweging van dit uitschuifkabinet voorgeschoteld. Er had nú orde op zaken moeten worden gesteld.

Lastenverzwaringen

De VVD is zeer ongelukkig met de aangekondigde lastenverzwaringen. Wij wijzen de (bijna) verduubeling van het huurwaardeforfait en de onbegrijpelijke afschaffing van de fiscale vrijstelling op spaarrente en dividend vierkant van de hand. Overigens hebben wij met verbazing gezien dat het kabinet zijn beleidsintensiveringen (oplopend tot 25 miljard in 1994) niet of nauwelijks heeft willen heroverwegen. Waar aanzienlijke lastenverzwaringen nodig zijn om het nieuwe beleid te financieren, past het niet de beleidsintensiveringen voor de volle 100 % door te voeren. Kortom er is weinig reden om over deze inmiddels liefkozend tot "tuba" afgekorte operatie de lof trompet te steken.

Frits Bolkestein

Enkele landelijke reacties

De **Consumentenbond** heeft geen goed woord over voor de kabinetsplannen. Per saldo gaat de burger flink inleveren.

Volgens de **Vereniging Nederlandse Ondernemers (VNO)** zullen de voorstellen van het kabinet schadelijk zijn voor de economie. Alle problemen worden afgewenteld op burgers en bedrijven waardoor de Nederlandse concurrentiepositie ondermijnd wordt.

De **Nederlandse Christelijke Werkgeversorganisatie (NCW)** noemt het pakket slecht en onaanvaardbaar. Het kabinet heeft teveel lastenverzwaringen ingezet tegenover een te zachte invulling van de ombuigingen aan de uitgavenkant.

Ook het **Koninklijk Nederlands Ondernemers Verbond (KNOV)** is kritisch over de belastingverhogingen. Bezuinigen is beter.

Het **Algemeen Verbond Bouwbedrijf (AVVB)** spreekt van een zwarte dag. De verhoging van het huurwaardeforfait slaat nergens op en is

gebaseerd op de onbegrijpelijke fictie dat huurders meer woonlasten hebben dan huiseigenaren.

De vereniging **Eigen Huis** betitelt de verhoging als onredelijk, onaanvaardbaar en onrechtvaardig. Volgens de **Nederlandse Vereniging van Makelaars (NVM)** is de maatregel alleen bedoeld om de staatskas te spekken. Het kabinet haalt een ongenueanceerde pennestreek door de doelstelling het eigen-woningbezit te bevorderen.

De **Nederlandse Vereniging van Banken (NVB)** waarschuwt dat de beperking van de rente- en dividendvrijstelling en de afschaffing van de rente-af trek van kredieten aanmerkelijk minder zal opbrengen dan het Ministerie van Financiën verwacht. Bovendien zal de afschaffing aanzienlijke gevolgen voor de Nederlandse economie hebben. De **NMB/Postbank Groep** reageerde verbijsterd en noemde het voorstel net zo'n "canard" als het idee van premier Lubbers om de aftrekbaarheid van de hypotheekrente af te schaffen.

VERDER IN DIT NUMMER

- De Tussenbalans onder de loep
- Rekenvoorbeelden van de gevolgen van de Tussenbalans
- De gevolgen van de Tussenbalans voor lagere overheden
- Premier Lubbers' reactie op de Russische vredesvoorstellen

De Tussenbalans onder de loep

De Tussenbalans bevat enkele voorstellen waar de VVD zich mee kan verenigen. Zo stemt de VVD in met de voorgestelde vermindering van de subsidies met 3 miljard, mits dit op de juiste punten gebeurt. Ook wordt de vermindering van de bureaucratie als oud liberaal streven toegejuicht. De wens tot afslanking van het overheidsapparaat mag er echter niet toe leiden dat ambtenaren worden beschouwd als werknemers van een lager allooi dan hun collega's in de marktsector. Het werkelijke probleem is gelegen in het feit dat er te veel taken op het bordje van de overheid liggen. Afslanken moet dus afstoten van overheidstaken betekenen.

Het huurwaardeforfait

Het huurwaardeforfait wordt bijna verdubbeld. Premier Lubbers rammelde al eerder aan de voordeur van het eigen huis, toen hij de aftrekbaarheid van de hypotheekrente wilde beperken. Dat stuitte op heftig protest van de VVD. De eigen-huisbezitter wordt nu via de achterdeur belaagd. Verdubbeling van het huurwaardeforfait wordt hier simpelweg gebruikt als oneigenlijke financieringsbron van overheidsuitgaven. De positie van de VVD is duidelijk. Het bezit van een eigen huis bevordert de spaarzin en maakt de burger onafhankelijk en zelfstandig. *Het eigen huis mag daarom niet de sluitpost van een lekke begroting worden.*

De rente-af trek

De VVD-fractie kan geen enkel begrip opbrengen voor het ongedaan maken van de fiscale vrijstelling voor spaarrente en dividend. Dit is een regelrechte aanval op de kleine spaarder. Bovendien is nog geen drie jaar geleden de rentevrijstelling juist verhoogd. De argumenten hiervoor, het bevorderen van het sparen en het voorkomen van een grootschalige kapitaalvlucht, schijnen nu plotseling niet meer op te gaan. Het niet langer aftrekbaar stellen van de rente op consumptief krediet beschouwt de VVD als een zure, onverstandige en fiscaal onevenwichte maatregel. Als doekje voor het bloeden wil het kabinet de belastingvrije voet met fl 600 optrekken. Maar deze maatregel vermindert de pijn alleen voor de kostwinner en staat dus haaks op het streven naar participatie op de arbeidsmarkt van de gehuwde vrouw.

Benzine accijnsverhogingen

Het kabinet heeft voorgesteld de benzine-accijns fors te verhogen, eerst met 10 cent en uiteindelijk met 25 cent. De VVD vindt ten eerste zo'n verhoging alleen mogelijk wanneer tegelijkertijd de motorrijtuigenbelasting verlaagd wordt. Een verlaging van de vaste lasten in combinatie met een verhoging van de beïnvloedbare kosten werkt nl een selectief rijgedrag in de hand. Het kabinet wil echter ook de motorrijtuigenbelasting met enkele honderden guldens per jaar verhogen. Ten tweede kan de benzine-accijns in Nederland alleen verhoogd worden wanneer dat ook in de rest van Europa gebeurt. In Duitsland is de benzine nu al 40 cent goedkoper. Het kabinet doet echter of het nog nooit van grenseffecten gehoord heeft. Ook gaat de beloofde BTW-verlaging van 18,5 % naar 17 % niet door. Eens te meer doet het kabinet alsof er geen Europese eenwording is.

Gevolgen voor het inkomen

Het Nationaal Instituut voor Budgetvoorzichting (NIBUD) heeft globaal uitgerekend wat de maandelijkse gevolgen zijn van de lastenverzwaringen in de Tussenbalans voor verschillende inkomensgroepen.

NB: De verhoging van de belastingvrije voet is bij deze voorbeelden niet ingecalculerd omdat dit belastingvoordeel sterk situatie-afhankelijk is.

Voorbeeld 1: gezin met twee kinderen, netto maandinkomen fl 2500. Belastingtarief 35 %.

Kostenpost	Verandering	Extra lasten
Huurhuis	huur fl 460 + 5,5 %	fl 25,30
Auto	100 liter + fl 0,05 p.l.	fl 5,00
Roken	1 pakje p.d. + fl 0,25	fl 7,50
Openbaar Vervoer	bij fl 150 + 5,5 %	fl 8,25
Sparen	fl 2000 rente -vrijstelling	fl 55,00
		101,05

Lastenverzwaring is per jaar
12 x fl 101,05 = fl 1212,60

Voorbeeld 2: gezin met twee kinderen, netto maandinkomen fl 3500. Belastingtarief over de top 50 %

Kostenpost	Verandering	Extra lasten
Eigen huis huurw. for.	fl 165.000 naar 3,3 %	fl 56,00
Auto	100 liter + fl 0,05	fl 5,00
Roken	1 pakje p.d. + fl 0,25	fl 7,50
Openbaar Vervoer	bij fl 100 + 5,5 %	fl 5,50
Lenen	fl 25,000 -rente aftrek	fl 73,00
		147,00

Lastenverzwaring is per jaar
12 x fl 147,00 = fl 1764,00

Het NIBUD zegt met deze cijfers te willen bijdragen aan het inzichtelijk maken van de materie op het niveau van individuele huishoudens. Hoewel het instituut geen commentaar wil leveren op de aard en de omvang van de voorstellen als zodanig, komt het NIBUD tot de conclusie dat de cumulatie van maatregelen (hoe verdeelbaar de afzonderlijke maatregelen ook kunnen zijn) tot grote verschillen kan leiden voor de individuele huishoudens.

Inlichtingen: NIBUD 070-3469527.

Raad- en Statenleden, opgelet

Henk Koning keek voor de VVD naar de gevolgen van de voorstellen van de Tussenbalans voor provincies en gemeenten.

Het kabinet is van plan tussen 1992 en 1994 fl 900 miljoen op deze lagere overheden te bezuinigen. Hiervan vloeit fl 440 miljoen blijkens de stukken voort uit de evenredigheidsafspraken in de bestuursakkoorden. Het resterende bedrag zegt het kabinet te vinden in de voorgenomen decentralisatie met de daaraan gekoppelde efficiency-operatie. Het totale om te buigen bedrag is dus meer dan het dubbele van wat op basis van de bestuursakkoorden mogelijk zou moeten zijn, en is daarmee duidelijk in strijd. Onduidelijk is echter hoe het kabinet deze bedragen concreet gaat invullen. Daarnaast heeft het kabinet besluiten genomen over de aanvullende maatregelen die nodig zijn om het tekort voor 1991 te beperken. Ook het Provincie- en Gemeentefonds worden daarbij aangeslagen voor een bedrag van fl 154 miljoen. Wat de gevolgen zijn voor de zogenaamde specifieke uitkeringen is nog niet duidelijk. Ook deze inbraak in de lopende begroting 1991 is in strijd met de gemaakte afspraken om dat niet te doen.

Bij de schriftelijke voorbereiding van het debat over de Tussenbalans zal de VVD het kabinet over deze voornemens aan de tand voelen.

Inlichtingen: Henk Koning, 070-3182885.

Interpellatie Golfoorlog

Woensdagavond zei premier Lubbers op de tv positief te staan tegenover de door president Gorbatsjov gedane vredesvoorstellen voor de Golfoorlog. Op donderdagavond werden de premier en minister van den Broek op verzoek van Groen Links en de VVD in de Tweede Kamer voor die uitspraak op het matje geroepen. Frans Weisglas zei verbluft te zijn over het feit dat de premier oordeelde over een plan waarvan hij slecht hoofdpunten kende. Verbluft ook, omdat de premier zijn eigen Minister van Buitenlandse Zaken in de wielen rijdt. Minister van den Broek verklaarde immers diezelfde dag in Madrid dat hij, omdat hij de details niet kende, zich van een oordeel over het plan-Gorbatsjov onthield. Premier Lubbers zou zich op dezelfde gronden ook van commentaar onthouden, zei hij.

Tenslotte wijkt de positieve reactie van premier Lubbers af van de veel afhoudender houding van president Bush en premier Major. En zij kennen alle details van het plan wel. Het is laakbaar dat de Nederlandse premier op dit cruciale moment in de Golfoorlog niet solidair is met de belangrijkste bondgenoten. Premier Lubbers heeft voor zijn beurt gesproken en heeft daarmee de anti-Saddam coalitie geen dienst bewezen.

Lubbers antwoordde van te voren contact te hebben gehad met minister van den Broek over dit onderwerp. Hij versprak zich wel eens, maar dit keer was zijn uitspraak toch "puntgaaf geweest en in lijn met de VN-resoluties". Beide bewindslieden waren van mening dat er geen tegenstelling bestond tussen hun uitspraken.

Inlichtingen: Frans Weisglas, 070-3182903.

Kiesrecht Nederlanders overzee

Woensdag 20 februari sprak de Tweede Kamer met staatssecretaris de Graaff-Nauta van Binnenlandse Zaken over de resultaten van de deelname van Nederlanders in het buitenland aan de verkiezingen in 1989 voor het Europees Parlement en de Tweede Kamer. Deze evaluatie was zeer teleurstellend; 6% van de in het buitenland woonachtige Nederlanders bracht zijn stem uit bij de Europese verkiezingen, terwijl de respons voor de Tweede Kamerverkiezingen slechts 4% bedroeg. Om een zodanige lage opkomst in de toekomst te voorkomen, pleitte Jan Kees Wiebenga nogmaals voor het toezenden van stemformulieren aan elke kiesgerechtigde Nederlander in den vreemde. In 1989 had de VVD samen met het CDA al een motie hiertoe ingediend, maar bij de evaluatie bleek dat er voor de Tweede Kamerverkiezingen nauwelijks formulieren waren verzonden. De staatssecretaris weet de lage opkomst bij die verkiezingen liever aan de bijzondere situatie als gevolg van de kabinetscrisis. De VVD-woordvoerder nam hier geen genoegen mee en stelde verbeteringen bij de toezending voor, zoals automatisering van de administratie bij Buitenlandse Zaken, een betere voorlichting en inschakeling van de Vereniging van Nederlanders in het Buitenland.

Briefstembureau's

Bovendien wil de VVD de Nederlandse ambassades in de wereld inschakelen als briefstembureau's. Kiesgerechtigden kunnen hun stemformulier versturen naar de ambassade in het land waar ze verblijven, in plaats van naar Nederland. Staatssecretaris de Graaff-Nauta antwoordde wel iets in het idee te zien, maar niet bereid te zijn op korte termijn de kieswet hiervoor te wijzigen. Pas na een evaluatie van de eerstvolgende verkiezingen voor de Provinciale Staten en de gemeenteraden wilde zij het voorstel nader bekijken. De VVD-woordvoerder zag hier de logica niet van in en zal daarom binnenkort een initiatief-wetsvoorstel indienen. Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga 070-3182904.

Voor het liberale antwoord op de Tussenbalans en het regeringsbeleid kijkt u in de VVD-Expresse. Suggesties en commentaren, verslagen en een uitgebreide agenda vallen in een handzaam formaat elke zaterdag in uw brievenbus. Wanneer u zich nu voor de rest van dit parlementaire jaar als abonnee opgeeft, betaalt u de gereduceerde prijs van fl 50. De ingevulde bon kunt u opsturen naar:

VVD-EXPRESSE
Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

geeft zich op als abonnee op de VVD-Expresse

Handtekening: _____

Meer kansen voor vrouwen

Op de eerste avond van het tweedaagse congres van Vrouwen in de VVD lichtte Frits Bolkestein de economische positie van de vrouw toe. Die positie wordt in de praktijk nog steeds grotendeels bepaald door het oude patroon van vrouw-echtgenote. En dat heeft veelal negatieve consequenties voor de vrouw. De VVD vindt daarom dat het inkomensbeleid van de regering niet moet zijn gericht op "het gezin" (CDA) of de "alleen-/tweeverdieners" (PvdA), maar op de "mens". De individuele mens, man of vrouw, alleen of samen, die zoveel mogelijk economisch onafhankelijk moet zijn. Iedere mens is verplicht, al is het maar aan zichzelf, zich in de maatschappij zo weerbaar mogelijk te maken. Dat is immers een voorwaarde voor de individuele ontplooiing van de mens.

De VVD heeft ook andere redenen om op de maatschappelijke zelfstandigheid van de vrouw te blijven hameren. De tijdgeest, de arbeidsomstandigheden en de opleiding van vrouwen zijn drastisch veranderd. Betaalde arbeid is nog maar zelden een mensenwaardige opgave waarvoor de vrouw behoud moet worden. Haar verzorgende taak is door de geboortebeperving eveneens aanzienlijk verminderd. Overigens vindt de VVD het onjuist om de verzorgende taak te bestemmen als de taak voor de vrouw in het gezin. Het begrip "rolverdeling" is de VVD onbekend. Alle mensen moeten immers niet alleen zelf uitmaken in wat voor samenlevingsvorm zij wensen te leven, maar ook binnen een gekozen relatievorm vrij kunnen bepalen hoe zij hun leven samen organiseren. De maatschappij heeft zich echter ten aanzien van betaalde arbeid door vrouwen met kinderen nog niet helemaal aangepast. Het gevoerde inkomens- en sociaal-economische beleid blijft eveneens achter, omdat het nog steeds grotendeels is gericht op een gezin met kostwinner.

Voorwaardescheppend beleid

Het overheidsbeleid zou volgens de VVD gericht moeten zijn op het scheppen van voorwaarden en het wegemen van belemmeringen voor deelname voor de vrouw aan betaalde arbeid.

De aandacht moet gericht worden op bv de werkgelegenheid. Uit de Tussenbalans blijkt echter dat er in de komende jaren minder banen worden geschapen. Door deze ontwikkeling wordt ook direct de onafhankelijkheid van de vrouw aangetast.

Ten tweede moeten vrouwen de gelegenheid krijgen adequate opleidingen te volgen die gericht zijn op de arbeidsmarkt. Vervolgens moet de herintreding van vrouwen worden gestimuleerd, bv door regelingen in de personeeltechnische sfeer.

Ten vierde moeten de fiscale belemmeringen voor het tweeverdienerschap worden weggenomen. De overheveling van de belastingvrije voet van de niet-werkende vrouw naar het inkomen van de werkende man werkt bv als een financiële drempel voor (her)intredende gehuwde vrouwen in het arbeidsproces.

Ten vijfde moet er voldoende en betaalbare kinderopvang komen.

En tenslotte moet er gewerkt worden aan de bewustwording van de vrouw, de man, maar ook van de werk-omgeving. We moeten toe naar een situatie waar het een normale zaak gevonden wordt als vrouwen met kinderen betaald werk verrichten.

Ga stemmen op 6 maart

Er gaan steeds meer stemmen op voor het liberalisme! Om deze nieuwe leus van de VVD na te leven is het van groot belang dat u gaat stemmen op 6 maart. Iedereen die mag stemmen, moet dat ook doen. Mocht u mensen kennen die niet in staat zijn om zelf naar de stembus te gaan, of bent u zelf verhinderd, dan zijn er twee mogelijkheden om uw stem niet verloren te laten gaan.

1. De kiezer die verhinderd is, machtigt een andere kiezer in hetzelfde kiesdistrict. Hiertoe vult hij op de voorkant van de oproepingskaart het volmachtbewijs in. Hij tekent het bewijs te zamen met de gemachtigde.

2. De kiezer die niet in zijn eigen stemdistrict kan stemmen, maar wel elders in dezelfde provincie, gaat met zijn oproepingskaart vóór 2 maart naar het gemeentehuis dat hem de kaart heeft toegestuurd. Een ambtenaar vult dan de kiezerspas op de achterkant van de kaart in.

Geen oproepingskaart ontvangen? Neem dan contact op met uw gemeente.

Als uw oproepingskaart is zoekgeraakt (en u weet in welk stemdistrict gestemd moet worden) kunt u op 6 maart gewoon naar uw stembureau gaan (open van 8.00 tot 19.00 uur). Na legitimatie bij de voorzitter van het stembureau kunt u uw stem uitbrengen.

Agenda en Tussenbalans

Alle activiteiten op 27 en 28 februari en 1 maart worden dit keer onder voorbehoud vermeld. Het is namelijk waarschijnlijk dat de behandeling van de Tussenbalans in de Tweede Kamer de aanwezigheid van de fractieleden in Den Haag vereist, waardoor de landelijke optredens eventueel afgezegd moeten worden.

Verkiezingscampagne

Op maandag 25 februari wordt een grote verkiezingsavond georganiseerd voor de provincies Noord-Brabant en Zeeland. In restaurant De Raayberg, Antwerpsestraatweg 276 te Bergen op Zoom spreken vanaf 20.00 uur Frits Bolkestein, Jan te Veldhuis en de provinciale lijsttrekker voor Zeeland, Jaap Hennekeij. Een dergelijke avond wordt op vrijdag 1 maart gehouden in de provincie Overijssel. Hier spreken de vicefractievoorzitter Hans Dijkstal en de lijsttrekker Fons Hertog. Aanvang 20.00 uur in restaurant De Hongerige Wolf, Coevorderweg 276 in Ommen.

Ook Groningen zal op vrijdag 1 maart bezocht worden. Frits Bolkestein en lijsttrekker Johan Remkes vanaf 20.00 uur spreken in het Stadsparkpaviljoen, Paviljoenlaan 3 in Groningen.

Radio-uitzending

Dinsdag 26 februari om 18,20 uur VVD-uitzending op radio 5.

De VVD-Expresse is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof, medewerker afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 60 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, Postbus 20018, 2500 EA Den Haag.

De keuze is aan U

Deze VVD-Expresse is voor het grootste deel gewijd aan het eerste deel van het debat over de Tussenbalans. Dat is ook niet verwonderlijk, aangezien dit herschreven regeerakkoord de basis pretendeert te zijn voor het beleid in de negentiger jaren. Of wij vinden dat het kabinet daarin geslaagd is, kunt u uit het debat duidelijk opmaken. In ieder geval bleek reeds bij het aantreden van dit kabinet in 1989 uit de Startbrief dat de tekortdoelstelling van 3,25 % in 1994 niet zou worden gehaald. Het kabinet beloofde tot twee keer toe met oplossingen te komen en schoof vervolgens de problematiek opgelucht door naar de Tussenbalans. Nu deze eindelijk gepresenteerd is, resteert er nog steeds een tekort van ongeveer 3 miljard! Maar en passant wordt de Nederlandse burger wel een forse stijging van hun woon- en vervoerskosten in de maag gesplitst.

Dat de daling van het financieringstekort tot 3,25 % in 1994 niet gehaald zou worden kwam overigens pas tijdens de presentatie van de Tussenbalans naar buiten. Daarvoor zagen wij op de tv telkens weer bewindslieden glunderend vertellen dat er nog slechts aan punten en komma's werd gewerkt. De stemming was zo goed, men kon er geen genoeg van krijgen. Maar hoezeer men het in het kabinet ook met elkaar eens was; er bleef een probleem. De cijfers waren het niet eens met het kabinet.

Het is duidelijk dat het kabinet zich niet gehouden heeft aan de belofte om in de Tussenbalans de meerjarencijfers op orde te krijgen. Voorzover deze Tussenbalans al een richting voor de toekomst aanwijst, is het er een van verdere lastenverzwaringen. Ik ben vooral benieuwd hoe het CDA op die lastenverzwaringen gaat reageren. Zal het CDA akkoord gaan met het zomaar laten wegspoelen van de vruchten van het herstelbeleid van de CDA/VVD kabinetten? Wij wijzen verdere lastenverzwaringen in ieder geval af, en vinden dat het kabinetsbeleid gericht moet zijn op ombuigingen en lastenverlichtingen om de economische groei te bevorderen en het aantal banen te doen stijgen. Dat het anders kan, blijkt uit ons correctieplan waarover u in deze Expressie meer kunt lezen. Dit plan laat zien dat het mogelijk is om het financieringstekort daadwerkelijk te laten dalen tot 3,25 % en tegelijk het leeuwendeel van de lastenverzwaringen voor de burger ongedaan te maken.

Frits Bolkestein

Een week van oorlog en vrede

Dat was een prachtig bericht om donderdagochtend mee wakker te worden. Koeweit is bevrijd en de militaire macht van Saddam Hoessein is gebroken. De coalitie heeft haar militaire doelstellingen bereikt. Dankzij de inzet en moed van vooral de Verenigde Staten, Engeland en Frankrijk, maar ook van de Arabische landen kon de vlag in een vrij Koeweit gehesen worden.

Frans Weisglas verwoordde de VVD-visie op de gebeurtenissen. Over de Russische voorstellen zei hij dat er blijkbaar helemaal geen vastomlijnd plannen hebben klaargelegd. Vorige week donderdag zou de Irakese minister Aziz met president Gorbatsjov overeenstemming hebben bereikt over een acht-puntenplan, dat op essentiële onderdelen afweek van de VN-resoluties. Een dag later was er wederom overeenstemming, nu over een nieuw zes-puntenplan. En weer ging het niet om onmiddellijke en onvoorwaardelijke terugtrek-

king uit Koeweit. Saddam Hoessein zelf ging door met onverzoenlijke radio-toespraken houden, terwijl zijn leger Koeweit brandschatte en burgers executeerde. Ook zijn laatste kans in de vorm van het ultimatum greep Saddam niet aan. De grondoorlog was daarom onvermijdelijk en de VVD schaarde zich deze week met de beide ministers en de Tweede Kamer (met uitzondering van Groen Links) achter deze beslissing. Ook was de VVD het eens met van den Broeks conclusie dat een duurzame vrede in het Midden-Oosten niet gebaat is met het aanblijven van Saddam Hoessein.

Na 100 uur oorlog

Als Irak nu voldoet aan de nog gestelde eisen is het woord weer aan de politiek. Diezelfde politiek die heeft ingestemd - en terecht - met de oorlog. Nu moet worden gewerkt aan een stabiel en veilig Midden-Oosten. Nederland moet politiek en militair blijven bijdragen aan het tot stand komen hiervan door de bereidheid uit te spreken deel te nemen aan een VN-vredesmacht.

Inlichtingen: Frans Weisglas 070-3182903.

VERDER IN DIT NUMMER

- Het VVD-correctieplan nader belicht
- Het debat over de Tussenbalans
- Het congres van de Vrouwen in de VVD
- De snelle ontwikkelingen in de Golf

De Tussenbalans in debat

Frits Bolkestein stelde in eerste termijn op woensdag 27 februari vast dat de kern van het debat draaide om de vraag of de Tussenbalans een solide basis voor het sociale en financieel-economische beleid in de jaren negentig vormde. Voordat hij die vraag beantwoordde, behandelde hij de VVD-reactie op de voorstellen van het kabinet.

Eens is de VVD het met de nadruk die het kabinet bij de bezuinigingen op de subsidies had gelegd. Het is van belang dat de burger een reële prijs betaalt voor de goederen en diensten waar hij profijt van trekt. In het verleden zijn vele subsidies immers met een te groot gemak vergeven.

Ook met de taakstelling van 1 miljard uit de efficiency-operatie bij het overheidsapparaat kan de VVD instemmen. De besparingen zijn echter niet te verwelijken zonder afstoting van taken.

Ten aanzien van defensie is de Kamer ernstig gehandicapt door het ontbreken van de Defensienota. Toch stelt het kabinet een forse bezuiniging van 850 miljoen voor. De VVD kijkt minder laconiek tegen de internationale ontwikkelingen aan, en wil ten hoogste 500 miljoen bezuinigen. De Golfcrisis laat zien dat wij de marine en de mariniers in de toekomst wel eens hard nodig kunnen hebben. Bij de behandeling van de Defensienota zal de VVD daar nader op ingaan.

De VVD bepleit dat de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking niet verder stijgen, maar worden gehandhaafd op het niveau van 1990.

Voorts is er het probleem van het stijgende aantal asielazoekers. De financiële consequenties hiervan worden ingeschat op 650 miljoen in 1994. Het kabinet wil dit voorkomen door procedurele en wettelijke maatregelen. De VVD wijst erop dat dit wel op een resolute wijze moet gebeuren.

Het kabinet stelt bij de volksgezondheid voor een vermogentoets tot te passen bij de inwoners van verpleeghuizen. De VVD is hier tegen. De verpleeghuizen worden immers gefinancierd uit de AWBZ, die al inkomensafhankelijk is. Daarbij moeten de bewoners ook nog een inkomensafhankelijke eigen bijdrage leveren.

Het CPB heeft de ombuigingen van het kabinet van 3,75 miljard in 1994 op de sociale zekerheid niet willen honoreren bij gebrek aan concrete besluiten. De VVD acht de opstelling van het CPB de enige juiste. Alle problemen waar het kabinet niet uit is gekomen, worden weer voor advies naar de SER doorgeschoven. De VVD-fractie is daarom van mening dat het tijd is dat de politiek keuzes maakt. Het kabinet had nu al besluiten moeten nemen. Op het gebied van de Ziektewet had men moeten kiezen voor invoering van twee wachtdagen op kosten van de werknemers, terwijl de eerste zes weken verzuim ten laste van de werkgevers komen. Het KNOV heeft hier in principe mee ingestemd, en ook het CDA bleek in het debat bereid te zijn deze suggesties te overwegen.

Voorts vindt de VVD dat het kabinet zichzelf, door slechts te suggereren en niet te kiezen, op het vlak van de arbeidsongeschiktheid in een onmogelijke positie plaatst. Er zijn ingrijpende maatregelen nodig, maar er wordt niets gedaan.

Het kabinet kiest voor een fors pakket van lastenverzwaringen. De VVD wijst dit pakket af. Lastenverzwaringen leiden namelijk tot afwenteling in de lonen. Enkele ervan worden bovendien opgevoerd om subsidieverlagingen elders te rechtvaardigen. Het is echter niet juist verbanden te leggen tussen treinreizigers en autorijders, tussen huurders en eigenaars van woningen.

Met het oog op het milieu is de VVD voorstander van een stijging van de variabele autokosten (brandstof) onder gelijktijdige daling van de vaste kosten (motorrijtuigenbelasting). Zo betalen de kilometervreters wat meer en wordt de kleine rijder ontzien.

De VVD wijst de forse verhoging van het huurwaardeforfait vierkant van de hand. Toen de woningmarkt begin jaren tachtig in een zware depressie verkeerde, ging het de eigen-woningbezitter slechter af dan de huurder. Dat was toen geen reden tot verlaging van het huurwaardeforfait. De VVD vindt daarom dat de vermindering van de huurwoningssubsidies nu geen rechtvaardiging is voor een verhoging van het huurwaardeforfait. Overigens vindt de VVD de door dit CDA/PvdA kabinet voorgestelde huurverhoging van 5,5 % te fors. In het correctieplan wordt voorgesteld de aangekondigde huurverhoging gedeeltelijk ongedaan te maken.

Een schrijnende lastenverzwaring is volgens de VVD het afschaffen van de rentevrijstelling. Dit wanvoorstel schaadt de spaarder en daarmee de economie. Het leidt tot kapitaalvlucht en extra werk voor de belastingdienst. Het schaadt ook de politiek die drie jaar geleden met kamerbrede instemming de rentevrijstelling heeft verhoogd. Het tekent de wanhoop van het kabinet dat het hiermee heeft durven komen. De kritiek op dit voorstel werd door het CDA en de PvdA gedeeld.

Niet solide

Het ombuigingspakket en de lastenverzwaringen van het kabinet zijn niet voldoende om de tekortdoelstelling in 1994 te behalen. Deze Tussenbalans is er een van olopemde tekorten en stijgende lasten. De VVD moet dus concluderen dat er geen oplossing wordt geboden en dat de Tussenbalans derhalve geen solide basis biedt voor het financieel-economische beleid in de komende jaren. Het CDA lijkt voor deze trendbreuk te tekenen, en als beide regeringsfracties in dit debat concluderen dat "er niets méér inzat" is het met het bestuur van dit land droevig gesteld.

Tweede termijn op vrijdag

Doordat de VVD-Expressie op donderdagavond naar de drukker moet, is het helaas onmogelijk de tweede termijn van het debat op vrijdag 1 maart te behandelen.

Het VVD-correctieplan

Doelstellingen

Centraal in het correctieplan staat het behalen van de doelstelling voor het financieringstekort in 1994 van 3,25 %. Deze doelstelling van het regeerakkoord wordt nl ook in de Tussenbalans niet gehaald. In het licht van de stijgende staatsschuld en rentelasten kan deze taakstelling niet oningevuld blijven.

Ten tweede wil de VVD de voorgestelde lastenverzwaringen (brandstofaccijnzen, motorrijtuigenbelasting, huurwaardeforfeit, rente- en dividendvrijstelling) ongedaan maken. Deze leiden slechts tot afwenteling en zetten de loonkosten onder druk.

Tenslotte doet de VVD voorstellen ter concretisering van de tot nu toe oningevulde taakstelling Sociale Zekerheid. Gezien de zeer slechte verhouding actieven/inactieven kan deze problematiek niet langer vooruit geschoven worden.

Maatregelen

Deze doelstellingen kunnen niet behaald worden zonder een stevig en concreet pakket ombuigingen. Daarbij heeft de VVD-fractie kritisch gekeken naar de beleidsintensiveringen van het kabinet, vanuit de gedachte "wie blut is, moet uitkijken met extra uitgaven". Tevens heeft de VVD de bestaande maatregelen onder de loep genomen. Bij de maatregelen in de sociale zekerheid is vooral gekeken naar de noodzaak tot verhoging van de arbeidsparticipatie.

De VVD stelt een totaal van 6,6 miljard aan bijkomende bezuinigingen voor. Dit ombuigingspakket kan worden onderverdeeld in drie hoofdstukken:

1. Een reductie op de beleidsintensiveringen zoals vervat in de Miljoenennota 1990. De VVD wil het door het kabinet voorgestelde nieuwe beleid van 8,4 miljard met bijna 20 % verminderen. Door de geplande hogere uitgaven van o.m. kinderbijslag, huursubsidie en cultuur te schrappen en bepaalde nieuwe plannen voor het milieu en het onderwijs niet uit te voeren, kan er 1,55 miljard worden bespaard.
2. Op het oude beleid kan een bedrag van 2,25 miljard worden bespaard door het ontwikkelingssamenwerkingsbudget op het peil van 1990 te houden; de toetredingsis tot de WW-uitkering van 26 tot 52 gewerkte weken op te trekken; de boetes met 50 tot 100 % te verhogen (waardoor deze ook meer in lijn worden gebracht met de omringende landen); de VUT-leeftijd in de collectieve sector van 60 naar 61 jaar te verhogen en de prijsverhoging voor ministeries nog maar voor driekwart te compenseren.
3. In de sfeer van het ziekteverzuim en de arbeidsongeschiktheid komt door extra maatregelen een bedrag van 2,8 miljard vrij. Deze maatregelen zijn een concrete keuze uit de open-adviesaanvraag van het kabinet aan de SER. Zo stelt de VVD voor de eerste twee dagen van het ziekteverzuim voor rekening van de werknemer te laten komen. De volgende zes ziekteperiodes komen ten laste van de werkgever.

Bij de WAO kiest de VVD voor een intensivering van de reïntegratie van de arbeidsongeschikte werknemer; de afschaffing van twee klassen van gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid, en een beperking van de duur van de WAO waarbij de onbeperkte duur van de AAW wordt gehandhaafd. De bovenwettelijke aanvulling bij ziekte en arbeidsongeschiktheid in diverse CAO's moet niet langer algemeen verbindend worden verklaard.

Resultaten

De resultaten die met dit pakket worden bereikt zijn:

1. De tekortdoelstelling van 3,25 % van het Nationaal Inkomen (NI) in 1994 wordt behaald.
2. De lastenverzwaringen van het kabinet kunnen worden vermeden, uitgezonderd de verhoging van de tabaksaccijns.
3. De collectieve lastendruk blijft onder 53 % NI.

Ten opzichte van de Tussenbalans:

4. verbetert de verhouding inactieven/actieven van 86,8 niet-werkenden op de 100 mensen met een baan, naar 84,5 inactieven per 100 werkenden.
5. dalen de jaarlijkse inflatie en de loonsomstijging met 0,3 %.
6. blijft de koopkracht behouden voor alle inkomensgroepen.

Deze resultaten zijn door het Centraal Planbureau doorgerekend en bevestigd.

Inlichtingen: Rudolf de Korte, 070-3182890.

U kunt elke week uw eigen Tussenbalans opmaken met behulp van de VVD-Expresse. Wanneer u onderstaande bon invult, bent u de rest van dit parlementaire jaar abonnee voor de gereduceerde prijs van fl 50.- De ingevulde bon stuurt u naar:

VVD-EXPRESSE
Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

geeft zich op als abonnee op de VVD-Expresse

Handtekening: _____

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Genetische manipulatie

Het thema van het jaarlijkse congres van Vrouwen in de VVD was vorige week gewijd aan moderne voortplantingstechnieken en genetische manipulatie, vooral de kunstmatige inseminatie (KI) en in vitro-fertilisatie (IVF, reageerbuisbaby's). Erica Terpstra, de gynaecologe dr L. Christiaanse en de ethicus prof. dr. G.A. van der Wal voerden hierover o.a het woord. De toespraak van Frits Bolkestein is reeds beknopt weergegeven in de VVD-Expresse van vorige week. Het thema van het congres bleek zeer actueel te zijn. Van de 300 bezoekers waren er opvallend veel in hun omgeving wel eens met deze problematiek geconfronteerd. Het feit dat koningin Beatrix in haar meest recente Kersttoespraak melding maakte van de ontwikkelingen op dit gebied, geeft aan dat het onderwerp leeft in de maatschappij. Maar de beste illustratie zijn de 20.000 Nederlandse kinderen die door een van de twee technieken ter wereld zijn gekomen.

Ethische overwegingen zijn bij deze moderne ontwikkeling onvermijdelijk. Genetische manipulatie roept enerzijds positieve emoties op (erfelijkheidsvoorlichting, ziektebestrijding), maar ook negatieve (de vraag of de mens een supermens kan creëren). Een van de belangrijkste vragen was op het congres of ethiek al of niet louter een kwestie van persoonlijke verantwoordelijkheid is. Zo niet, waar, wanneer en hoe is het dan nodig dat de gemeenschap met wetgeving komt?

Een ander belangrijk discussiepunt was de vraag of zaad- en eiceldonorschap anoniem moet blijven. Een grondstelling in deze is dat kinderen die hun natuurlijke ouders nooit hebben gekend op een bepaald moment op zoek gaan naar hun eigen identiteit en dus ook naar hun natuurlijke verwekkers. Dat is al duidelijk bij adoptiekinderen maar bij kinderen die via KI of IVK verwekt zijn, is het nog onbekend of deze drang aanwezig is. Omdat deze technieken nog relatief nieuw zijn, zijn de zo verwekte kinderen namelijk nog te jong. Erica Terpstra verdedigde de stelling dat kinderen in ieder geval toegang hebben tot de genetische kennis van hun afkomst. Daarnaast zouden de wensouders de mogelijkheid moeten krijgen te kiezen of zij gebruik willen maken van een gegarandeerd anonieme donor of een donor die later in persoon te achterhalen is.

Een derde deelonderwerp vormde de vraag of KI en IVF in het nieuwe basispakket voor de ziektekostenverzekering moet worden opgenomen. Probleem daarbij is, dat het niet kunnen krijgen van kinderen zowel medische als sociaal-emotionele (iemand is gezond maar "het wil niet lukken") oorzaken kan hebben. Een peiling bij de aanwezigen op het congres wees uit, dat men - zij het onder voorwaarden - vóór het opnemen in het basispakket was.

Inlichtingen; Margreet Kamp, 070-3182893.

Slotavond campagne

Als slot van de verkiezingscampagne wordt maandag 4 maart een grote avond georganiseerd in Noord-Brabant. Als sprekers zijn Frits Bolkestein en de provinciale lijsttrekker Peter Neeb uitgenodigd. Aarvang 20.00 uur in "Den Domp", Kerkstraat 26, Haaren.

Op dezelfde avond is een laatste grote bijeenkomst georganiseerd in Friesland. Annemarie Jorritsma spreekt vanaf 20.00 uur in restaurant Wouters, Sofialaan 5 in Leeuwarden.

Uitslagenavond

Woensdagavond 6 maart wordt de uitslagenavond voor de VVD gehouden in het Provinciehuis in Haarlem. Vanaf 19.30 kunt u de uitslagen direct volgen, commentaren aanhoren en diverse lijsttrekkers, Eerste- en Tweede Kamerleden van de VVD ontmoeten.

Congres over onderwijs

Jan Franssen spreekt op 6 maart op een congres met het thema "Openbaar Onderwijs in gevaar" van het Nederlandse Genootschap van Leraren. Aarvang 14.00 uur in "Hoog Brabant", Radboudkwartier 23 in Utrecht. Inlichtingen: 078-131611.

Index VVD-Expresse

Nu er 11 nummers van de VVD-Expresse verschenen zijn, wordt een index van alle hierin behandelde onderwerpen bijna onontbeerlijk. In een van de volgende nummers kunt u dit overzicht tegemoet zien.

Tenslotte....

"Er gaan steeds meer stemmen op voor het liberalisme". Deze nieuwe VVD-leus siert niet voor niets van nu af aan deze pagina van de VVD-Expresse. Laat uw stem niet verloren gaan, en gaat allen stemmen op woensdag 6 maart. Het gaat tenslotte om een liberale invulling van het bestuur van uw provincie!

De VVD-Expresse is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof, medewerker afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 60 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, Postbus 20018, 2500 EA Den Haag.

Duidelijkheid is beloond

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Er gaan steeds meer stemmen op voor het liberalisme. Met die leus is de VVD de Statenverkiezingen ingegaan. Met vreugde hebben wij kunnen constateren dat het geen loze kreet is gebleven. Zowel ten opzichte van de Statenverkiezingen in 1987 als de Kamerverkiezingen van 1989 is het percentage mensen dat op onze partij stemt toegenomen. We zijn niet links, niet rechts, maar omhoog gegaan en op die weg zullen we doorgaan. Helderheid en vasthoudendheid aan het herstelbeleid van de jaren tachtig is voor de VVD de inzet geweest van de verkiezingen. Het resultaat van deze verkiezingen geeft aan dat een groeiend aantal kiezers vindt dat dit de juiste weg is: Voor een sterkere overheid zonder lastenverzwaringen voor de burger.

Twaalf VVD-senatoren

Ik feliciteer de Statenleden met hun (her)verkiezing. Zij kunnen aan het werk gaan met de wetschapschap dat zeer velen in hun provincie achter hen staan. Straks mogen zij bovendien de leden van de Eerste Kamer kiezen. In de Senaat blijft het aantal VVD-leden constant. Dat is een waarborg voor het handhaven van de benodigde kennis. Twaalf bekwame leden zullen ook daar de komende jaren de liberale gedachte blijven uitdragen.

Tenslotte wil ik alle mensen bedanken die ervoor hebben gezorgd dat dit prachtige resultaat bereikt is. Velen hebben zich (voor het voetlicht dan wel in de anonimiteit) de afgelopen maanden ingespannen. Deze uitslag is een gevolg van alle inspanningen tezamen. Ik hoop dat u in dezelfde mate als ik gemotiveerd bent hard te werken om de opgaande lijn nog wat steiler te laten verlopen.

Frits Bolkestein

Het omroepbestel

Afgelopen dinsdag heeft Dick Dees tijdens het vragenuurtje aan minister d'Ancona (PvdA) van WVC vragen gesteld over de problemen van de Hilversumse omroepverenigingen. Ten eerste benadrukte hij dat de VVD zeer gekant is tegen een verhoging van de omroepbijdrage, zoals gesuggereerd door het CDA-kamerlid Marten Beinema. Het mediaplan van de VVD wijst met haar voorstel voor een nationale omroep op Nederland 1, de omroepen met een identiteit op Nederland 2 en een commerciële omroep op Nederland 3 juist de weg naar een verlaging van die bijdrage (zie VVD-Expresse nr 3). Hij vroeg de minister ook een verduidelijking van haar uitspraak om in te grijpen, indien de omroepen de zenderindeling op de tv niet zelf kunnen wijzigen. De VVD vroeg zich af of zij dan niet het Commissariaat voor de Media voor de voeten zou lopen. Of was zij van plan een wetswijziging voor te stellen waarbij de bevoegdheid tot zenderindeling bij haarzelf wordt gelegd?

De minister antwoordde dat het de hoogste tijd werd dat Hilversum besluiten neemt. De verantwoordelijkheid voor zenderindeling lag echter bij de omroepen en kon niet zomaar naar de politiek worden doorgeschoven. Ze zei niet de bedoeling te hebben iemand voor de voeten te lopen. Maar: "Er zijn soms momenten waarop je iemand met enige kracht behulpzaam kunt zijn om een beslissing te nemen. Zo'n situatie

zou zich in dit geval voor kunnen doen. Wellicht zouden betrokkenen ons daarvoor te zijner tijd nog dankbaar zijn ook", aldus de minister.

PvdA en commerciële omroep

De VVD vroeg ook om een nadere toelichting van de opmerking van PvdA-kamerlid Jeltje van Nieuwenhoven. Zij had gezegd dat de tijd rijp zou zijn voor commerciële omroep, ook in de ether. Een interessante uitspraak, geheel in lijn met het eerder genoemde VVD-tienpuntenplan. De minister was echter van mening dat de opmerking van haar partijgenoot verkeerd was uitgelegd. Deze had zichzelf alleen de vraag gesteld "of het niet beter was dat Hilversum ook eens aan de politiek vraagt om de discussie te heroverwegen. En of Tros en Veronica, die eigenlijk altijd al commercieel hadden willen werken, dat dan gewoon maar moesten doen buiten het bestel om, zodat je twee i.p.v. drie publieke Nederlandse zenders overhoudt die op een goede manier gaan samenwerken". De bewindsvrouw voegde aan deze interpretatie toe dat er pas van een nieuwe situatie sprake was, als Tros en Veronica daadwerkelijk zouden verzoeken om buiten het bestel te mogen treden. Die discussie was nu niet aan de orde, en daarmee was voor haar de kous af. De VVD zal uiteraard wel blijven voortborduren op dit thema van vrijheid in de media, dus deze vragen krijgen zeker een vervolg. Inlichtingen: Dick Dees, 070-3182917.

VERDER IN DIT NUMMER

- Stimulering kinderopvang
- De werkgelegenheid voor minderheden
- Eerste reactie op de Defensienota
- De advertentie van de VVD

De Defensienota

Afgelopen vrijdag werd de Defensienota eindelijk vrijgegeven. Een eerste, voorlopige VVD-reactie kwam van Sari van Heemskerck.

De VVD is van mening dat de veranderde Oost-West situatie herstructurering en verkleining van de krijgsmacht billijk. De manier waarop minister Kok herhaalde malen in het defensiebudget graaide, geeft echter aan dat de extra bezuinigingen van te grote invloed zijn geweest op het uiteindelijke resultaat. Veel investeringen zijn vooruitgeschoven tot 1995 en de financieringsvoorstellen zijn boterzacht. Er is geen enkele flexibiliteit in de financiële planning. Dit is verontrustend omdat de toekomstige veiligheidssituatie buitengewoon mistig is. Deze Nota gaat in feite uit van een te rooskleurige inschatting van de internationale verhoudingen en toont een opgewekte naïviteit t.o.v. de financiering van de plannen.

Algemene punten

- * Bij de bespreking van de internationale verhoudingen is sprake van te veel optimisme over de ratificatie en implementatie van het CSE-I akkoord en de daarop volgende akkoorden. Verder had meer aandacht moeten worden gegeven aan de gevolgen van een eventuele terugkeer naar een meer militair regime in de SU.
- * Doel van de defensie-organisatie is het leveren van gevechtskracht, en daar is goed en gemotiveerd personeel voor nodig. De VVD vraagt zich af of de huidige plannen niet een te zware hypotheek op het personeel leggen. De onzekerheid duurt te lang en zal ook in kwalitatief opzicht negatief uitwerken voor de organisatie.
- * De VVD onderstreept dat nu een (concept) NAVO-strategie ten grondslag ligt aan de uitgangspositie van de Defensienota. Dat is altijd een VVD-standpunt geweest.
- * De VVD steunt het realistische uitgangspunt over de rol van de kernbewapening. "Voor de voorzienbare toekomst zal zij onmisbaar blijven wegens de algemene oorlogsvoorkomende werking".
- * De VVD begroet met instemming het instellen van een door haar gevraagde commissie om te bezien of de dienstplicht op termijn eventueel kan worden afgeschaft.

Concrete maatregelen

- De financiering van de luchtmobiele brigade als kern van de herstructurering Koninklijke Landmacht. Echter, de grote financiële onzekerheid stelt dit belangrijk en door de VVD gesteunde voorstel al direct ter discussie.
- De ingrepen bij de Koninklijke Marine. Zolang er geen taakvermindering cq andere marine-strategie wordt gehanteerd, zijn de voorstellen ordinair bezuinigingen.
- Bij een aantal zware investeringsvoorstellen vraagt de VVD zich af of niet in bondgenootschappelijk verband andere efficiëntere oplossingen gevonden kunnen worden.
- Er wordt te zwaar op munitie bezuinigd. Bijvoorbeeld bij de Koninklijke Luchtmacht wordt 60 % van de investeringen (bv Patriots) in deze sfeer doorgeschoven tot na 1995.

Inlichtingen: Sari van Heemskerck, 070-3182888.

De versterking van de dijken

Tijdens het overleg met minister Maij-Weggen (CDA) over de dijkversterking op 5 maart wees Piet Blauw op de trendbreuk in het kabinetsbeleid. Bij de vorige CDA/VVD kabinetten is veiligheid tegen het water altijd het kompas geweest. Er was afgesproken de zeekerings in 1990 en de rivierdijken in 1998 op deltagoogte te brengen. Dit PvdA/CDA kabinet heeft echter de uitvoeringstermijnen voor de rivierdijken opgeschoven naar 2008. Het is zelfs onzeker of deze datum het einde van de glijbaan is. Het beleid wordt dus niet meer bepaald door veiligheid maar door financiële argumenten. Bovendien zal er meer weerstand groeien tegen de dijkversterking naarmate de uitvoering langer zal duren, aangezien de plannen verstrekkende gevolgen kunnen hebben voor flora, fauna en bebouwing in deze gebieden.

De VVD vindt dit een zorgelijke ontwikkeling en vroeg de minister de veiligheid tegen het water weer als richtsnoer van het beleid te nemen. Ook zou de minister nieuwe technieken moeten benutten om een minimale aantasting van de omgeving te realiseren.

Gelet op de beantwoording van de bewindsvrouw voorziet de VVDwoordvoerder dat er nog vele malen een overleg met haar nodig is.

Inlichtingen: Piet Blauw, 070-3182881.

Kinderopvang

Ongeveer een jaar geleden werd de Stimuleringsmaatregel Kinderopvang van kracht, waarmee de verantwoordelijkheid voor kinderopvang bij de gemeenten gelegd werd. De VVD stemde destijds met deze maatregel in, omdat gemeenten dicht bij de burgers staan en de lokale situaties verschillend zijn. Inmiddels hebben minister D'Ancona en staatssecretaris Ter Veld (beiden PvdA) aanvullende afspraken gemaakt met de Stichting van de Arbeid.

Tijdens het overleg in de Kamer op 5 maart stelde Annemarie Jorritsma vast dat deze afspraken de aanvankelijke decentrale aanpak doorkruisen. Er is nu namelijk een quotering vastgesteld, waarbij werkgevers 35 % van het aantal nieuwe opvangplaatsen kunnen claimen. De woordvoerder wees er op dat gemeenten zo de kinderopvangplaatsen niet goed meer kunnen plannen. Er bestaat immers geen zekerheid dat het bedrijfsleven ze ook werkelijk zal gebruiken. Ten tweede werd met de Stichting van de Arbeid afgesproken dat bedrijven een minimale korting van 2000 gulden op een plaats in de kindercrèche zouden krijgen. De VVD wijst ook deze regeling af, omdat het rijk zich dan weer te veel gaat bemoeien met de wijze waarop de gemeenten de kinderopvang regelen. In sommige gemeenten wordt nu meer premie gegeven of zijn er andere afspraken met het bedrijfsleven gemaakt.

De VVD is van mening dat aan gemeenten slechts samenwerking met het bedrijfsleven opgelegd mag worden. Hoe zij dat doen is een zaak van de gemeenten, onder controle van de gemeenteraad. Ook waarschuwde de VVD voor de nu ontstane onduidelijkheden in de maatregel over wat nu als nieuwe plaatsen in de kinderopvang moet worden beschouwd. Daardoor is in een aantal gemeenten verwarring ontstaan en wordt de kinderopvang wellicht minder uitgebreid dan met de maatregel beoogd werd. Dat is natuurlijk de omgekeerde wereld!

Inlichtingen: Annemarie Jorritsma 070-3182891.

Het gaat om het beleid

Afgelopen donderdag bracht de Volkskrant op de voorpagina het bericht dat een meerderheid van de VVD-leden voelt voor een coalitie met de PvdA en D66. Dit artikel was gebaseerd op enkele resoluties op het rapport "Ongebroken Lijnen-een liberaal perspectief", die VVD-afdelingen uit het hele land hadden ingediend. Behandeling van die resoluties zal plaatsvinden op het partijcongres van 5 april en 6 april in Amersfoort, waar het rapport van de commissie-Nord wordt besproken.

Zoals ik afgelopen donderdag voor de KRO-radio al heb gezegd, is de conclusie die de journalist van de Volkskrant heeft getrokken wat al te voorbarig. De discussie tijdens het komende partijcongres zal gaan over de inhoud van het rapport en de 530 ingediende resoluties over allerlei deelonderwerpen. Er zal in Amersfoort geen "Wie met Wie" worden gespeeld. Het deelnemen aan kabinet is evenmin als de kabinetsvorming een gezelschapsspel!

In de vorige twee kabinetten heeft de VVD met het CDA gewerkt aan een herstelbeleid. Dit kabinet van PvdA en CDA heeft het herstelbeleid verlaten, wat duidelijk blijkt uit de onlangs opge maakte Tussenbalans. De rol van de PvdA hierin is duidelijk geweest. De Tussenbalans droeg een duidelijk PvdA-stempel. Maar de PvdA en het CDA zijn samen verantwoordelijk voor het regeringsbeleid dat gevoerd wordt.

Na het dramatische verlies van de PvdA bij de recente Statenverkiezingen is deze partij behoorlijk in verwarring geraakt. In de komende tijd zal moeten blijken welke richting de Partij van de Arbeid zal opgaan. Gaat de partij bestaan uit "Sociaal-Democraten" of "Socialisten"? Bij de vorming van een toekomstige coalitie kijkt de VVD met welke partij het beste een VVD-stempel op het beleid kan worden gedrukt. Want het gaat immers om het beleid!

Frits Bolkestein

Onze nieuwe slogans

Vrijdag 22 maart kunt u allen de nieuwe VVD-film op de televisie zien. Maar diegenen die aanwezig zijn geweest op één van de regionale avonden van de campagne voor de Statenverkiezingen hebben het al gemerkt: de VVD heeft twee nieuwe slogans. Twee slogans ter ondersteuning van de campagne, maar ook voor gebruik in de komende jaren om onze partij verder te profileren.

Het filmpje maakt met de tekst "Er gaan steeds meer stemmen op voor het liberalisme" duidelijk dat er de laatste jaren overal ter wereld belangrijke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden. Gemeenschappelijk kenmerk van deze ontwikkelingen is een bevrijding van oude structuren en waarden als gevolg van liberaliserende tendensen in de maatschappij. De liberale gedachte blijkt dus nog steeds opgeld te doen; sterker nog, de laatste jaren neemt het belang ervan alleen maar toe.

De tweede slogan "De VVD. De enige liberale partij van Nederland" heet in de reclamewereld de "pay-off", de concluderende slotzin. Hiermee wordt duidelijk gemaakt dat andere partijen in Nederland weliswaar liberale ideeën kunnen overnemen, maar dat de VVD de enige partij is die het liberalisme als grondslag heeft.

Dat deze tweede leus niet uit de lucht is komen vallen, werd reeds duidelijk in een interview met Frits Bolkestein en Hans van Mierlo in HP/de Tijd in het najaar van 1990. Frits Bolkestein stelde toen de vraag of Hans van Mierlo D66 als een liberale partij beschouwde. Het antwoord luidde dat D66 een partij is met zowel wortels in het liberalisme als in het socialisme. Het is een partij die geen keuze maakt uit beide ideologieën.

Ook tijdens het fractievoorzittersdebat op de avond van de Statenverkiezingen bleef de D66-voorman deze mening toegedaan. Er is dus geen twijfel meer mogelijk: de VVD is de enige liberale partij van Nederland!

Uitzending film

Vrijdag 22 maart wordt om 19.55 uur de nieuwe film op Nederland 3 uitgezonden.

VERDER IN DIT NUMMER

- Het rapport-Rauwenhoff over onderwijs en arbeidsmarkt
- Het VVD tien-puntenplan voor een identificatieplicht
- De onlusten in Joegoslavië
- Hart- en vaatziekten

Israël en de Palestijnen

In 1967 werd in de Veiligheidsraad resolutie 242 aangenomen waarin werd opgeroepen tot een rechtvaardige vrede in het Midden-Oosten. Israël moest zich terugtrekken uit de bezette gebieden; de soevereiniteit van alle staten moest worden gegarandeerd, en het vluchtelingenvraagstuk moest worden geregeld. Uitvoering van deze resolutie als basis voor een regeling tussen Israël, de Arabische landen en de Palestijnen is sindsdien (m.u.v. de Camp David-akkoorden) talloze malen mislukt. Oorzaken hiervoor zijn de onwil van de Arabische staten en de Sovjet-Unie om Israël te erkennen; het terrorisme van de PLO en de in 1987 begonnen Intifadah. In 1988 riep de Palestijnse Nationale Raad een onafhankelijke Palestijnse staat uit, stelde vredesbesprekingen voor en beloofde het terrorisme af te zweren. Hier zaten echter vele haken en ogen aan, getuige o.a. het terrorisme dat tot op de dag van heden voortduurt.

In mei 1989 kwam de Israëlische regering op haar beurt met een vredesinitiatief. De staat van oorlog met de Arabische landen moest worden beëindigd en er moest een oplossing worden gevonden voor de Palestijnen in de bezette gebieden d.m.v een gefaseerde instelling van zelfbestuur aldaar. Vijf maanden later kwam de Amerikaanse minister Baker met een plan om de besprekingen hierover te beginnen. Dit eerste plan van Baker veroorzaakte echter een regeringscrisis in Israël.

VVD-standpunt

De VVD heeft sinds 1948 altijd zeer positief gestaan ten opzichte van Israël. Ook toen het Palestijnse probleem manifest werd en het Nederlandse politieke klimaat tegenover Israël negatiever, bleef de VVD consequent in haar steun. Uitgangspunt was het recht van Israël op een bestaan binnen veilige en erkende grenzen, en sinds 1979 het recht op Palestijnse zelfbeschikking. Toch bracht de VVD ook kritiek op het Israëlische beleid naar voren, bv op de reactie op de Intifadah. De VVD is tegenover de PLO altijd gereserveerd geweest: geen ministeriële contacten, maar een politieke oplossing naar resolutie 242.

Tijdens de Golfoorlog vond de VVD dat PLO-leider Arafat zich door Saddam Hoesein als loopjongen liet gebruiken. Totdat er geloofwaardiger vertegenwoordigers opstonden, kon er niet aan Israël gevraagd worden met de PLO te onderhandelen.

Nu de oorlog afgelopen is, heeft minister Baker een tweede vredesvoorstel gedaan. Tijdens zijn rondreis door het Midden-Oosten besprak hij zijn plan voor een regionale conferentie onder auspiciën van de VS en, na erkenning van Israël, ook van de Sovjet-Unie. De besprekingen zullen gaan over de betrekkingen tussen Israël en de Arabische landen en de toekomst van de bezette gebieden. De VVD onderschrijft een dergelijke conferentie en deelt het voorzichtige optimisme over de kansen op vrede van minister van den Broek, die recent terugkeerde van een reis door het Midden-Oosten. Hoewel de rol van Nederland als toekomstig voorzitter van de EG niet overschat moet worden, is er volgens de VVD wel een taak voor ons weggelegd om het verbrokkelde Europese standpunt over deze regio op één lijn te brengen.

Inlichtingen: Frans Weisglas 070-3182903.

Onlusten in Joegoslavië

Vorige week werd in Belgrado gedemonstreerd voor méér democratie en het aftreden van de Servische regering. De demonstraties liepen uit op ernstige ongeregelheden met doden en gewonden. De politie en het leger arresteerden meer dan 200 personen, waaronder enkele leiders van de oppositie. Dit leidde weer tot nieuwe demonstraties en ongeregelheden.

Jan Dirk Blaauw stelde namens de VVD afgelopen dinsdag hierover mondelinge vragen aan premier Lubbers, aangezien minister van den Broek in het buitenland verbleef. De VVD-woordvoerder vroeg of het optreden van de Joegoslavische overheid wel in overeenstemming was met de gemaakte afspraken van het Helsinki/CVSE-proces. Ook vroeg hij of Nederland in Europees verband al overleg hierover had gepleegd en of de regering bereid was haar afkeuring en bezorgdheid over de ontwikkelingen uit te spreken. Was de regering ook bereid haar afkeuring te uiten over het gebruik van militair geweld tegen demonstranten? Tot slot vroeg de VVD of Nederland in de EG wilde aandringen op het sturen van een missie naar Joegoslavië, die duidelijk moet maken dat de Europese hulpprogramma's voor dat land op het spel staan als de rechten van de mens en de democratie niet worden gerespecteerd.

Premier Lubbers antwoordde dat de ontwikkelingen op gespannen voet stonden met de internationale afspraken. Hij zei dat de Joegoslavische overheid zich van die afspraken bewust is en "ook van het feit dat er een verband bestaat tussen de ontwikkeling in Joegoslavië en de intensiteit van de samenwerking van dat land en de Gemeenschap". Tot slot merkte de premier op dat de EG reeds in Luxemburg over deze zaak aan het vergaderen is. Het sturen van een missie naar Joegoslavië blijft daarbij niet onbesproken.

Inlichtingen: Jan Dirk Blaauw, 070-3182887.

Sexueel geweld

Deze week werd er met staatssecretaris Simons (PvdA) gesproken over de voortgang van de nota Bestrijding van Sexueel Geweld. Annemarie Jorritsma sprak haar tevredenheid uit over het feit dat sinds het uitkomen van de nota al veel ten goede is veranderd. Zo zijn incest en seksuele intimidatie op het werk meer bespreekbaar geworden en wordt er sneller hulp gezocht. Een ander pluspunt is dat er publiciteitscampagnes ter voorkoming van sexueel geweld in gang zijn gezet. Belangrijk hierbij is de kennis en ervaring die sinds 1986 zijn opgedaan bij de Stichting Tegen haar Wil en de Stichting Tegen Seksueel Geweld. Dat zijn experimentele centra die tot eind 1991 met rijkssubsidie hulpverleners leren de problematiek te hanteren. Na deze datum wil het kabinet de centra door de lagere overheden laten subsidiëren. De VVD pleitte er echter voor hen te integreren in de basisgezondheidsdiensten. Een beleid dat gericht is op het herkennen van sexueel geweld werkt immers kostenbesparend en voorkomt dat mensen langdurig in het hulpverleningscircuit terechtkomen. Tevens wenste de VVD meer helderheid over het voortgang van het beleid, aangezien er nog niets besloten is over het voortbestaan van de beide stichtingen.

Inlichtingen: Annemarie Jorritsma 070-3182891.

Commissie-Rauwenhoff

In het regeerakkoord van het huidige kabinet werd de instelling aangekondigd van de "Tijdelijke Adviescommissie Onderwijs en Arbeidsmarkt", naar zijn voorzitter ook wel "commissie-Rauwenhoff" genoemd. De commissie had als taak te zoeken naar een verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Deze commissie werd ingesteld naar aanleiding van een notitie van de Centraal Economische Commissie aan de kabinetinformatie van het huidige kabinet. Een aanbeveling die overgenomen werd. De CEC signaleerde een gebrekkige aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, een hoog uitvalpercentage in alle niveaus van het beroepsonderwijs, gebrek aan samenhang in het onderwijsbestel en een tekortschietende inbedding van dat onderwijs in de maatschappij. In een reactie op de CEC ontkende de VVD-fractie niet dat er bij het functioneren van het (beroeps)onderwijs vraagtekens zijn te zetten, maar de VVD vond ook dat de CEC te veel voorbijging aan de positieve effecten van het in de jaren tachtig gevoerde beleid. Verdubbeling van de instroom in het leerlingwezen, vernieuwing van onderwijsprogramma's en extra geld voor investeringen zijn daar o.a. het bewijs van.

Het rapport van de commissie-Rauwenhoff kwam precies op de afgesproken tijd. De reactie van het kabinet kwam zes weken te laat en bevat, buiten een opsomming van bekende standpunten, slechts een uiteenzetting van wat er met de sociale partners zal worden besproken. Wat dat betreft is er sprake van een consequent regerings-"beleid"!

De VVD heeft tijdens de behandeling ervan afgelopen maandag forse kritiek geuit. Woordvoerder Jan Franssen merkte op dat het rapport te weinig aandacht besteedt aan de werkelijke knelpunten in het onderwijs die al in het regeerakkoord genoemd werden. Zo ontbreekt het binnen het onderwijssysteem aan prioriteiten en bestaan er aansluitingsproblemen tussen de verschillende schooltypen. Ook verdient het rendement van het onderwijs in relatie tot de kwaliteit meer aandacht.

Dit oogkleppenbeleid schept risico's. Ten eerste bestaat er het gevaar van aantoonbare ondoelmatigheid, bv dat bij een teruglopend aantal jongeren inefficiënte leerwegen gewoon intact worden gelaten. Ten tweede ontbreekt het in het kabinetsstandpunt aan concreet beleid over het slechten van de statusverschillen tussen het algemeen vormend onderwijs en het beroepsonderwijs. Zowel in het Rauwenhoff-rapport als in het SER-document over het rendement van het onderwijs staat dat de deelname aan het Middelbaar Beroepsonderwijs verder moet groeien. De regering geeft echter niet aan hoe dat zou moeten gebeuren.

Tijdens de vergadering kwam Jan Franssen in aanvaring met minister Ritzzen. De VVD verweet de regering slechts intenties te formuleren in plaats van duidelijk beleid.

De VVD heeft een viertal hoofdthema's opgesteld waarop het beleid zich zou moeten richten. Hierbij wordt direct ingehaakt op de kritiek van het CEC. Ten eerste moet het beleid er op gericht zijn dat nog meer

jongeren dan nu een beroepsopleiding gaan volgen. Er moet hierbij meer nadruk komen op de beta-richting. Ten tweede moet het rendement van het beroepsonderwijs omhoog door o.a. flexibilisering van de leerwegen en individualisering. Ten derde moet het bedrijfsleven zich sterker bewust worden van de betekenis van de scholingsinspanningen bij de ondernemingsstrategie. En ten vierde moeten werknemers de noodzaak van permanente bij- en nascholing meer gaan inzien.

Mede onder druk van de VVD moest de minister toezeggen uiterlijk 1 juni met een duidelijker beleidskader te komen. Minister Ritzzen maakte in het debat een denigrerende opmerking over het lbo. Hij wekte de indruk zich tot spreekbuis te maken van hen die zeggen: "Je kunt hoog en laag springen, maar met het lbo daar word je eigenlijk niets mee". De VVD-woordvoerder bekritiseerde de minister en uit de stortvloed van reacties van onderwijsorganisaties en de media werd duidelijk dat hij de mening van velen verwoordde. Het beroepsonderwijs dient door het kabinet niet als een inferieure vorm van onderwijs gezien te worden. Inlichtingen: Jan Franssen, 070-3182886.

Meer ontwikkelingsgeld

Het pleidooi van minister Pronk (PvdA) voor een verhoging van de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking van 1,5 % tot 2 % van het netto nationaal inkomen, vindt de VVD ongeloofwaardig. In de Tussenbalans van twee weken geleden stond dat de uitgaven juist naar 1,4 % verlaagd zouden worden. En tijdens het debat over de Tussenbalans wees premier Lubbers er herhaaldelijk op dat minister Pronk zelf deze verlaging had voorgesteld. De VVD kan zich dan ook niet voorstellen dat Pronks voorstel om de uitgaven nu weer te verhogen ook het standpunt van het kabinet is. De VVD-fractie voelt niets voor een zodanige verhoging. Zolang vele rijke landen in de wereld dat percentage bij lange niet halen, is er voor Nederland geen reden om de OS-uitgaven te laten stijgen. Inlichtingen: Erica Terpstra: 070-3182900.

Elke week de standpunten van de VVD-fractie in handzaam formaat in de brievenbus. Dat kan als u de onderstaande bon invult. Voor de gereduceerde prijs van fl 50 bent u de rest van dit parlementaire jaar abonnee van de VVD-Expresse. Bon opsturen naar:

VVD-EXPRESSE
VVD-fractie
Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

geeft zich op als abonnee op de VVD-Expresse

Handtekening: _____

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

VVD EN HET NIEUWS

AGENDA

4

VVD-plan identificatieplicht

In de radio-uitzending voor politieke partijen van afgelopen dinsdag heeft de VVD bij monde van Jan Kees Wiebenga een plan gelanceerd voor de invoering van een identificatieplicht. De VVD staat op het standpunt dat er spoedig zo'n identificatieplicht moet worden ingevoerd voor de gevallen waarin de politie nu al bevoegd is iemand naar zijn naam te vragen. Op dit moment mag dat bij de opsporing van strafbare feiten, bij deelneming aan het verkeer en bij het vreemdelingtoezicht. De grondwet en de mensenrechtenverdragen staan een identificatieplicht in deze gevallen niet in de weg. De VVD is van mening dat de invoering van groot belang is na het wegvallen van de Europese binnengrenzen. Ons land dreigt een uitwijkhaven te worden door ons relatief soepel vreemdelingenbeleid en het milde strafklimaat. Als identificatiedocument kunnen paspoort en rijbewijs dienen, mits daarop het adres (op paspoort) en de nationaliteit (op rijbewijs) van de houder wordt aangebracht. Omdat evenwel niet iedereen over een paspoort of rijbewijs beschikt, is invoering van een (facultatieve) identiteitskaart nodig. Indien een dergelijke kaart naar Europees model wordt ingevoerd, kan hij ook als binnen-Europees reisdocument dienen. Het tien-puntenplan bepleit voorts een spoedige invoering van een wet op de identificatieplicht. Op deze manier zal een einde komen aan een vorm van discriminatie, aangezien vreemdelingen in Nederland nu al een identificatieplicht hebben en Nederlanders niet. Bij dit alles verlangt de VVD van de overheid goede voorlichting voor de burgers over de te benutten documenten. Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga, 070-3182904.

Hart- en vaatziekten

Hart- en vaatziekten zijn in ons land de eerste oorzaak van ziekte en overlijden. Het Ministerie van WVC voert gedurende de maand maart dan ook een voorlichtingscampagne onder het motto "Let op vet" om Nederlanders op het gevaar van te cholesterolrijk voedsel te wijzen. Met preventie is op dit terrein nog veel gezondheidswinst te boeken, aldus Dick Dees in het programma EO-Tijdsein van jl. woensdag. Als eerste bewindsman heeft hij in 1987 een aparte beleidsnota over de preventie van hart- en vaatziekten uitgebracht. De risicofactoren van deze ziekten zijn bekend: roken, hoge bloeddruk en teveel cholesterol in het bloed. Door aanpassing van de leefstijl kan men de kans op hartziekten zelf drastisch verminderen. Niet roken, minder vet eten en voldoende bewegen hebben onmiddellijk effect. In een aantal huisartsenpraktijken zijn onlangs projecten gestart om mensen die een verhoogd risico hebben op hart- en vaatziekten op te sporen. Door voorlichting van de huisarts naar patiënt wordt gestreefd naar een gezondere levenswijze. De VVD-woordvoerder zei in de uitzending ook tegenstander te zijn van een algemene verplichte controle van het cholesterolgehalte in het bloed. Dat is veel te duur en levert te weinig op. De directe aanpak van de risicogroepen via de huisarts zal beter werken. Als deze projecten slagen, verdient uitbreiding over het hele land aanbeveling. Inlichtingen: Dick Dees, 070-3182917.

TROS kamerbreed

In het politieke radioprogramma "Kamerbreed" zal Jan Kees Wiebenga de VVD-visie geven op het rapport van de commissie-Deetman. Dit rapport over bestuurlijke vernieuwing zal volgende week in de Kamer worden behandeld. Hilversum 1, 12.00 uur.

Spijkers met koppen

Voor het VARA-radioprogramma Spijkers met Koppen op zaterdag 16 maart is Benk Korthals uitgenodigd om te praten over studiefinanciering. Aanvang 12.00 uur, Hilversum 2.

Atlantische Commissie

Dinsdag 19 maart zal Frits Bolkestein om 19.00 uur het seminar openen van de Atlantische Commissie en de Europese Beweging in Nederland over de politieke voorwaarden voor hulpverlening aan de Sovjet-Unie. Het zal zijn laatste activiteit worden als voorzitter van de Atlantische Commissie. Eén dag later zal hij de fakkel overdragen aan de liberale Euro-parlementariër Gijs de Vries. Op de bijeenkomst in de Balzaal van de Raad van State zal Frans Weisglas als VVD-vertegenwoordiger deelnemen aan de panneldiscussie. Inlichtingen: 070-3639495.

Werkbezoek scholengemeenschap

Op vrijdag 22 maart zal Nel Ginjaar vanaf 10.00 uur een werkbezoek brengen aan de het Augustinus College in Amsterdam Z-O. Op deze scholengemeenschap zit een groot percentage allochtone leerlingen, die niet alleen door het normale onderwijs maar ook door voorlichting en stages bij het bedrijfsleven worden voorbereid op de arbeidsmarkt.

Natuur voor defensie

Onder deze titel wordt in Wageningen op vrijdag 22 maart een forumdiscussie georganiseerd door de Landbouw Universiteit. Vanaf 13.00 uur zal er gepraat worden over militaire oefenruimte in Nederland. Benk Korthals zal hierbij het VVD-geluid laten horen. Capitulationzaal de Wereld, Generaal Foulkesweg 1, Wageningen.

De VVD-Expressie is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof, medewerker afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 60 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, Postbus 20018, 2500 EA Den Haag.

Zuiverheid in de politiek

De afgelopen week heeft de Kamer gesproken over het rapport van de commissie-Deetman. Elders in dit nummer van de VVD-Expresse treft u een weergave van de discussie over de opgeworpen vraagpunten aan.

Deze discussie over het staatsbestel brengt mij op het vraagstuk van de zuiverheid in het politieke bedrijf. Politieke besluitvorming vindt plaats in samenspraak tussen regering en parlement. De democratische controle is daarbij gewaarborgd. Ook andere zaken hebben echter invloed op de politieke besluitvorming binnen de strikte verhouding tussen wetgevende en uitvoerende macht. Ik denk dan aan de berichtgeving door de pers en de "parlementaire lobby" van belanghebbende organisaties en particulieren. De macht van de nationale wetgever ondervindt steeds meer beperking door internationale regelgeving en moderne (technologische) ontwikkelingen. Die kan de wetgever niet bijhouden, maar de rechter wél. Ik denk ook aan het corporatisme, dat wil zeggen het overlaten van belangrijke besluiten aan werkgevers en werknemers. De overdracht van beslissingsbevoegdheden aan organen die niet zijn onderworpen aan democratische controle wijs ik af. De gewoonte van het kabinet om zich te verschuilen achter het "adviesradencircuit" ook. En verder is de neiging van de overheid om te moraliseren voor mij uit den boze.

Dat de burgers zich moeten houden aan democratisch tot stand gekomen regels staat bij mij voorop. De politicus dient te kijken naar de gevolgen voor zijn daden voor het algemeen belang en de verantwoordelijkheid daarvoor te dragen. "Zuiverheid in de politiek" is voor mij bovenal staatsrechtelijke zuiverheid. Politici moeten elkaar aanspreken op zuiver functioneren binnen het stelsel van democratische controle en de ministeriële verantwoordelijkheid. Hoe "zuiver" een politicus met invloeden van daarbuiten omgaat, laat ik over aan hemzelf. Hij moet echter wel streven naar politieke zuiverheid. Maar het is de kiezer die zijn oordeel daarover zal vellen. Staatsrechtelijke zuiverheid dient te bestaan tussen politici, politieke zuiverheid is een zaak tussen kiezer en gekozene.

Frits Bolkestein

Het museale erfgoed

Afgelopen dinsdag werden in een mondeling overleg drie nota's over de toegankelijkheid en het behoud van het museale erfgoed behandeld: het Deltaplan voor cultuurbehoud, de nota "Kiezen voor kwaliteit" en de verzelfstandiging van de rijksmusea. Sari van Heemskerck complimenteerde minister D'Ancona met voortvarende wijze waarop zij het beleid van haar voorganger voortzet. Ex-minister Brinkman was immers naar aanleiding van de motie Dijkstal c.s. begonnen met een grote reddingsoperatie van ons cultureel erfgoed. Vele waardevolle verzamelingen kwijnen op dit moment weg omdat ze slecht worden onderhouden, opgeslagen zijn in daartoe niet geschikte depots of simpelweg zijn vergeten. Om precies na te gaan hoe groot de achterstanden in conservering van de collecties zijn, is het ministerie van WVC begonnen met het registreren van deze collecties om zodoende ook de financiële consequenties van deze operatie te kunnen overzien. Als "echte Zeeuwse" merkte Sari van Heemskerck op dat "een Delta-plan voor haar nooit groot genoeg kon zijn". Wel stelde zij minister D'Ancona (PvdA) vragen over de rol van de automatisering bij het project en de professionalisering van museummedewerkers.

De VVD-woordvoerdster was ook positief over het voornemen de rijksmusea te verzelfstandigen. Aangezien de minister nog geen duidelijk beeld hierover voor ogen had, verwees zij naar de spelregels van decentralisatie van Frits Bolkestein: het budgetrecht van de Kamer mag niet worden aangetast, de Rekenkamer moet kunnen controleren en de politiek verantwoordelijke moet regelgeving kunnen schorsen. Onder voorwaarde dat de verzelfstandiging onder eigen rechtspersoonlijkheid zou geschieden, gaf zij namens de VVD het groene licht. Wat betreft de nota "Kiezen voor kwaliteit" ging de woordvoerdster in op het feit dat de geweldige groei van de collecties de kwaliteit van die collecties en van de museale taakuitoefening nadelig kon beïnvloeden. Er moeten keuzes worden gemaakt. De vraag is echter op basis waarvan? "Mogen en kunnen wij met de ogen van 1991 bepalen wat voor toekomstige generaties als waardevol wordt ervaren"? Een nadere discussie over het vraagstuk van de selectie is volgens de VVD dan ook zeker gewenst.

Inlichtingen: Sari van Heemskerck, tel. 070-3182888.

VERDER IN DIT NUMMER

- Vraagpunten commissie-Deetman
- Onderzoek naar subsidiestromen
- Werkgevers schorten overleg op
- Minister Pronk zegt verkeerd begrepen te zijn

Commissie Deetman

Deze commissie is op verzoek van de Tweede Kamer ingesteld om de staatkundige, bestuurlijke en staatsrechtelijke vernieuwing in ons land te onderzoeken. De commissie, onder leiding van de voorzitter van de Tweede Kamer Wim Deetman die zijn naam aan de commissie leende, bestaat uit de fractievoorzitters van de vijf grootste partijen. Door deze unieke gang van zaken heeft de commissie zich deze week ook moeten verantwoorden tegenover leden van de eigen fracties. Het rapport doet geen voorstellen, maar legt vraagpunten voor die bij positieve waardering van de Kamer verder kunnen worden onderzocht.

Vraagpunten

Twee thema's stonden in het rapport centraal: de relatie tussen de kiezers en de overheid en de relatie tussen de kiezers en gekozenen. Tegen deze achtergrond werden 98 vraagpunten opgesteld over de verbetering van de overheid, de relatie tussen kiezer en gekozenen, wetgeving, de werkwijze van de Tweede Kamer en de vernieuwing van Europese instellingen. In dit kader werden onder meer vraagpunten onderzocht over de wenselijkheid naar een gekozen burgemeester en minister-president; een verdergaande decentralisering van overheidstaken; de versterking van de positie van de premier en de coördinerende ministers; het instellen van referenda; en het uitbrengen van twee stemmen bij verkiezingen (één voor de vertegenwoordiger van het kiesdistrict en één ter bepaling van evenredige vertegenwoordiging).

VVD-benadering

Jan Kees Wiebenga liet bij het debat over de rapport duidelijk uitkomen de discussie over politieke vernieuwing belangwekkend te vinden. Het is goed dat ons staatsbestel weer eens tegen het licht werd gehouden, want een democratie die niet in discussie is kan verdorren. Door de keuze van de commissie-Deetman voor vraagpunten i.p.v. voorstellen is vermeden dat staatscommissies jarenlang broeden op uiteindelijk onhaalbare voorstellen. Dat betekent overigens wel dat er geselecteerd moet worden, want het klakkeloos overnemen van alle vraagpunten zal na verloop van tijd schone schijn blijken te zijn. De inzet van de VVD bij die selectie is een nieuwe impuls te geven aan het verbeteren van de kwaliteit van de overheid en een bestrijding van de bureaucratie. Want een puur staatsrechtelijke verbetering van de politieke structuren alleen kan nog geen oplossing bieden voor het probleem van de geringe betrokkenheid van de kiezer en de slechte opkomst bij verkiezingen. Minstens even belangrijk is een verbetering van de politieke cultuur, en een verandering van het beleid in een aantal opzichten. Daarbij blijven de ideologische verschillen tussen de politieke partijen over de bestuurlijke inrichting van de samenleving een rol spelen. Vraag is of het accent moet worden gelegd bij een krachtige overheid (PvdA), een krachtig middenveld (CDA) of een krachtiger positie van de burger (VVD), waarbij de positie van D66 wat onduidelijk blijft.

Kwaliteit overheid

De VVD-woordvoerder achtte voor een verbetering van de kwaliteit van de overheid een verder onderzoek

naar decentralisatie van overheidstaken van belang. Ook neemt de VVD het voorstel over van een snelle instelling van een bestuursdienst voor topambtenaren, die dan in dienst van het rijk komen en niet meer in dienst van één ministerie. Aanbevelingen voor een nieuwe afslankingsoperatie bij de overheid en een departementale herindeling worden toegejuicht. De woordvoerder pleitte in dit kader voor hernieuwde aandacht voor de voorstellen van de commissie-Vonhoff tot verbetering van de overheid. De VVD voelt echter niets voor een versterking van de positie van de minister-president. De positie van de coördinerende ministers kan wel versterkt worden.

Relatie kiezer/gekozenen

De VVD heeft geen enkele behoefte aan het verschijnen van de rechtstreeks gekozen minister-president. Invoering hiervan leidt tot een volkomen ander staatsbestel, zoals in Amerika, en die kant willen wij met onze parlementaire democratie niet op. Het argument dat een gekozen burgemeester het beleid dichterbij de kiezer brengt, gaat volgens de VVD niet op. In landen waar de burgemeester gekozen wordt, blijkt het opkomstpercentage bij verkiezingen juist lager te zijn dan bij ons. Bovendien is voor burgemeestersverkiezingen een grondwetswijziging nodig. De VVD wil het accent liever leggen op praktisch te verwezelijken zaken, waarvoor geen grondwetswijziging nodig is. Het standpunt van het CDA in deze is merkwaardig. In december verklaarde woordvoerder van der Heijden nog onomwonden tegen een verkozen burgemeester te zijn. Maar nu lijkt het CDA toch met coalitiepartner PvdA mee te gaan in een verder onderzoek hiernaar. In ieder geval stemde het CDA tijdens dit debat tegen een VVD-motie om het onderwerp gekozen burgemeester verder te laten rusten. Een VVD-motie om af te zien van onderzoek naar het beslissend referendum werd evenwel aangenomen. Dat kon ook haast niet anders aangezien de Kamer invoering ervan al in 1989 had afgewezen.

Het voorstel voor een vergelijking van ons kiesstelsel met het Duitse systeem achtte de VVD interessant. In de Bondsrepubliek kan de kiezer één stem uitbrengen op de vertegenwoordiger van het kiesdistrict en één ter bepaling van de evenredige vertegenwoordiging.

Werkwijze Tweede Kamer

De aandacht voor een verbetering van de werkwijze van de Tweede Kamer is waardevol. Zaken zoals veranderingen in het commissiestelsel, betere contacten tussen parlement en ambtenaren verdienen de aandacht. Hetzelfde geldt voor de voorgestelde verkorting van de demissionaire periode na tussentijds aftreden van het kabinet.

Tenslotte deed de VVD-woordvoerder nog enkele voorstellen die toegevoegd moeten worden aan de reeks onderzoeken van de commissie-Deetman. Een zeer relevante is de vraag waarom het zo moeilijk is tot tussentijdse vervanging van bewindslieden over te gaan.

Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga 070-3182904.

Voorjaarsoverleg opgeschort

Vorige week lieten de werkgevers in een brief aan het kabinet weten het centraal overleg op te schorten. Dit besluit was enerzijds genomen uit onvrede met het kabinetsvoorstel om meer premie te laten betalen bij een te sterke loonstijging, teneinde de koppeling in stand te houden. Anderzijds vinden de werkgevers de bezuinigingen in de Tussenbalans te gering, waardoor het terugdringen van het financieringstekort onhaalbaar wordt en de collectieve lastendruk hoog blijft. De onderhandelingspositie van de sociale partners was hierdoor aangetast, hetgeen als onaanvaardbaar met het gemeenschappelijk beleidskader voor overleg werd beschouwd. Premier Lubbers betitelde vervolgens het overleg met de sociale partners als een rituele dans, onnodig voor een kabinet dat al zoveel geïnvesteerd had in het overleg.

Robin Linschoten noemde deze houding badinerend en wilde op dinsdag 19 maart weten hoe minister de Vries (CDA) erover dacht. Had de Tussenbalans volgens hem invloed gehad op het besluit van de werkgevers en wat dacht de minister eraan te doen?

De minister antwoordde dat de Tussenbalans slechts een signaal had willen afgeven in de richting van loonmatiging. De extra premie die werkgevers zouden moeten betalen bij een te forse loonstijging moest niet worden betiteld als strafkorting. Uit de brief moest ook niet worden afgeleid dat de werkgevers niet bereid waren deel te nemen aan het Voorjaarsoverleg. Ze wilden volgens de minister slechts helderheid over de wijze van overleg en over de vraag of er zinvolle agenda-punten zouden zijn.

Volgens de VVD-woordvoerder bleek uit de brief vooral dat de werkgevers de overheid als onbetrouwbare overlegpartner beschouwden. De conclusie moest zijn dat het kabinet in zijn bestaan nog steeds niet was toegekomen aan regeren. Dat was al duidelijk bij van de Miljoenennota en de behandeling van de Tussenbalans en werd nu door het failliet van het sociale overleg nog eens bevestigd.

Inlichtingen: Robin Linschoten: 070-3182895.

Meer ontwikkelingsgeld

Erica Terpstra ondervroeg diezelfde dinsdag minister Pronk over zijn aankondiging om de bijdrage voor ontwikkelings samenwerking in deze kabinetsperiode van 1,5 tot 1,7 % en rond het jaar 2000 tot 2 % van het netto nationaal inkomen (NNI) op te trekken. Dat was niet te rijmen met de Tussenbalans waarin het percentage juist tot 1,4 % werd verlaagd (zie ook VVD-Expresse nr 13). Minister Pronk antwoordde op een internationale conferentie gezegd te hebben dat rond het jaar 2000 de bijdrage voor het internationale milieubeleid 0,5 % van het NNI van westerse landen moet bedragen. Dit bedrag zou niet ten laste moeten komen van het ontwikkelingsbudget (dat zou immers een sigaar uit eigen doos zijn), maar een apart potje moeten worden. Voor Nederland zou het totale percentage voor ontwikkelingsgeld en milieubijdrage in 2000 neerkomen op 1,5 % plus 0,5 %, dus op 2 % van het NNI. Hij herinnerde zich echter niet iets gezegd te hebben over een verhoging met 0,2 % in deze kabinetsperiode. Het enige wat hij kon zeggen was dat 1,7 % een stapje was in het optrekken van het percentage naar 2 % rond het jaar 2000.

De VVD-woordvoerdster zei de minister te geloven, als hij verklaarde iets niet gezegd te hebben. Toch had hij

wel een probleem wanneer iets wat hij niet gezegd heeft, toch door de pers zo werd verstaan. De Volkskrant sprak met de Tussenbalans in het achterhoofd zelfs over politieke schizofrenie. Erica Terpstra reikte de minister tenslotte het bekende Chinese spreekwoord aan: "als de toehoorder het niet heeft begrepen, is dat meestal de schuld van de spreker". De minister nam deze wijsheid ter harte en beloofde zich voortaan op zodanige wijze uit te drukken dat het niet kon worden misverstaan.

Inlichtingen: 070-3182900.

Doelmatigheid subsidies

Ook minister Kok (PvdA) werd op dinsdag aan de tand gevoeld. Rudolf de Korte wilde van hem weten hoe het zat met het onderzoek naar de effectiviteit en doelmatigheid van de overheidssubsidies. Werd dit onderzoek nu door het ministerie van Financiën gedaan, of door de verschillende departementen? Minister Kok antwoordde dat door Financiën en de andere departementen 25 grote subsidieclusters (ongeveer 80 % van het totale pakket) waren doorgelicht. Voor de resterende 20 % (ongeveer 700 subsidieregelingen) was in de Tussenbalans een onderzoeksmethode aangegeven, waarbij per departement een kwantitatieve taakstelling is geformuleerd. De minister stelde zich voor de Kamer vóór het zomerreces te informeren over de voortgang van het onderzoek, waarna in de Miljoenennota verder op het subsidiebeleid zou worden ingegaan.

De VVD-woordvoerder reageerde teleurgesteld. Steeds weer was er een voortvarende aanpak toegezegd, die eind december echter spaak liep. De bekendmaking van de uitkomsten voor de 25 grote subsidies door minister Kok werkte als een rode lap op 12 (departement)-stieren. De minister legde vervolgens de resterende 20 % in handen van de departementen zelf. Zij moeten dus zelf hun eigen subsidie-instrumenten gaan trimmen. Dat is geen goede zaak, want dan wordt het onderzoek versnipperd en raakt het bij een aantal departementen in de onderste la. De minister moet een coördinerende en begeleidende rol bij dit belangrijke onderzoek blijven spelen.

Inlichtingen: Rudolf de Korte, 070-3182890.

Met uitzondering van de recessen kunt u elke week een VVD-Expresse tegemoet zien. Een handzaam overzicht van de activiteiten van de fractieleden van de VVD binnen en buiten de Kamermuren. Voor de gereduceerde prijs van fl 50 bent u de rest van dit parlementaire jaar abonnee.

U kunt daarvoor de bon invullen en opsturen naar:

VVD-EXPRESSE
VVD-fractie
Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

geeft zich op als abonnee op de VVD-Expresse

Handtekening: _____

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

VVD trekt weer aan de bel

Vorige week werden de leden van de Tweede kamercommissie voor visserij op het ministerie van Landbouw en Visserij in beslotenheid voorgelicht over de actuele stand van zaken bij de viscontrole. Jan te Veldhuis zag in de verschafte informatie voldoende aanleiding zo snel mogelijk hierover met de minister in de openbaarheid te willen overleggen. Het blijkt namelijk dat vissers nog steeds trucs gebruiken om de inspecteurs die toezicht moeten houden op de vangstquota om de tuin leiden. Zo worden de inspecteurs weggeleid door bewust verspreide geruchten over grootscheepse illegale vangsten die in een bepaalde haven aan land worden gebracht. Ondertussen komt de vangst dan in een andere haven aan wal. De VVD-fractie heeft de voorzitter van de visserijcommissie gevraagd minister Bukman uit te nodigen voor een debat over de overtreding van de regels. Hij zou dan tevens moeten aangeven welke plannen hij heeft om de affaire rond de illegale vangsten tot een einde te brengen. Inlichtingen: Jan te Veldhuis, 070-3182901.

Bidsprinkhaan CDA

In de Volkskrant van 21 maart werd bericht over het forum dat op woensdagavond 20 maart in Diligentia gehouden werd. Vier vrouwelijke kamerleden van de PvdA, Groen Links, D66 en de VVD spraken hier over een kabinet zonder het CDA. Annemarie Jorritsma schatte de kans op slagen van zo'n kabinet op 50 %. Ze tekende er bij aan dat een kabinet zonder CDA er niet moest komen, puur omdat het zonder het CDA zou zijn. Belangrijker was een coalitiepartner te zoeken waarmee je zoveel mogelijk je eigen programma kon realiseren. Wanneer iedereen vóór de verkiezingen zou roepen dit keer een kabinet zonder het CDA te willen, zou het CDA hier alleen maar van profiteren.

Jeltje van Nieuwenhoven droomde als PvdA-kamerlid wel eens van het CDA in de oppositie, maar moest daar als harde werkelijkheid tegenover stellen dat de PvdA op dit moment het beste met het CDA kon samenwerken. Annemarie Jorritsma waarschuwde daarop haar collega met de volgende vergelijking: "Het CDA is als een bidsprinkhaantje. Een bidsprinkhaantje pleegt na de daad zijn partner op te eten. De VVD is de dans net ont-sprongen, maar ik heb de indruk dat de PvdA al voor de daad is opgegeten".

Paasreces

Volgende week en de week daarna gaat de Tweede Kamer met Paasreces. Aangezien er geen vergaderingen plaatsvinden, zal de VVD-Expresse de komende twee weken ook niet verschijnen. Het eerstvolgende nummer kunt u zaterdag 13 april tegemoet zien.

Ontvangst President Havel

Tijdens zijn bezoek aan Nederland is op vrijdag 22 maart de Tjechische president Vaclav Havel een voorstelling aangeboden in het Nederlands Danstheater in Den Haag. Koningin Beatrix en Prins Claus waren hierbij ook aanwezig. Sari van Heemskerck maakte deel uit van het ontvangscomité in haar functie van lid van de Raad van Bestuur van het Danstheater.

Politieke zuiverheid

Op maandag 25 maart geeft Frits Bolkestein een lezing over zuiverheid in de politiek voor de faculteitsvereniging Beleidswetenschappen Phoenix van de Universiteit van Nijmegen. Aanvang 16.00 uur in het Heyendaalcomplex van de Universiteit, Mercatorpad 1 in Nijmegen. Inlichtingen: 080-515921.

Radio-uitzending

In het kader van de radio-zendtijd voor politieke partijen is de VVD op dinsdag 26 maart om 18.20 uur op radio 5 weer aan de beurt.

Nominaties AKO-prijs

Op woensdag 27 maart zal Frits Bolkestein als voorzitter van de jury de nominaties voor de AKO-literatuurprijs bekend maken. De nominering vindt vanaf 15.00 uur plaats in de Eggertzaal van de Nieuwe Kerk in Amsterdam. Op dinsdag 21 mei zal een van de genomineerde schrijvers tot winnaar worden uitgeroepen.

Ledenvergadering

Vrijdag 5 april en zaterdag 6 april wordt de Algemene Ledenvergadering geheel gewijd aan een bespreking van het rapport "Ongebroken lijnen, een liberaal perspectief" van de commissie-Nord. De vergadering begint op vrijdag om 14.00 uur en op zaterdag om 9.30 uur in de Flint in Amersfoort. Inlichtingen: 070-3613061.

De VVD-Expresse is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof, medewerker afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 60 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, Postbus 20018, 2500 EA Den Haag.

Het rommelt in het kabinet

Deze week geen column van Frits Bolkestein, want hij brengt op dit belangrijke moment op uitnodiging van de Israëlsche regering een bezoek aan dat land. U zult het met mij moeten doen. Maar niet getreurd, want ik breng u positief nieuws. Het VVD-congres in Amersfoort is immers zeer wel geslaagd. De discussie daar over het rapport van de commissie-Nord toonde een beeld van de VVD dat zelfvertrouwen, eensgezindheid en rust, maar ook vernieuwing uitstraalde. Dat viel zelfs de media op.

Dit geheel in tegenstelling tot het gerommel in het kabinet. De afgelopen twee weken maakten de kranten melding van diverse controverses. Zo was daar de affaire tussen Bukman van het CDA en Alders van de PvdA. Zij vlogen elkaar in de haren over de mest. Staatssecretaris Van Rooy (CDA) en minister Ritzen (PvdA) kregen ruzie over de instelling van snipperdagen voor leerlingen. En wat te denken van Kok (PvdA) en Hirsch Ballin (CDA) die met elkaar in de clinch gingen over de verdubbeling van de boetes. Om maar te zwijgen over (alweer) Alders en Maij die beiden een andere verhoging van de benzine-accijns voorstelden. Maij wil een verhoging van 25 cent. Zelfs als je niet zoveel rijdt, is een lidmaatschap van de VVD goedkoper. Als iedereen dat massaal doet, zijn we ook zo weer van dat kwartje af. Al met al geeft het kabinet blijk van weinig dadendrang. Ze draaien als Japanse worstelaars om elkaar heen, maar komen niet tot echte beslissingen. Zelfs Lubbers moet het ontgelden in het Rotterdamse Nieuwsblad van 4 april; hij zou op zijn retour zijn. Onder zijn bewind zou geen enkel maatschappelijk probleem, noch het financieringstekort of de subsidiestroom echt zijn aangepakt.

Het is zoals ik onlangs in Heerenveen zei: "Deze regering regeert niet, want ze maakt geen keuzes". Dat is verontrustend, maar aan de andere kant geeft het ons als VVD-fractie de mogelijkheid om zeer kritisch maar altijd constructief oppositie te voeren. Waar het kabinet in gebreke blijft, dragen wij heldere oplossingen aan. De VVD is niet bang om te kiezen. In dit licht is het grappig te constateren hoe het duo Ritzen en Wallage teruggrijpt naar een oud VVD-plan voor het onderwijs, zoals u elders in deze VVD-Expresse kunt lezen. Het gaat goed met de VVD!

Hans Dijkstal

De studiefinanciering

In december 1990 publiceerde de Algemene Rekenkamer een kritisch rapport over de uitgaven van de studiefinanciering. Oorzaken van de overschrijdingen waren de hoge kosten van het systeem zelf en de grote aanspraak op de studiefinanciering, o.a. door misbruik en on-eigenlijk gebruik. In een poging de problemen de baas te worden, deed minister Ritzen enkele wetsvoorstellen die deze week in de Kamer besproken werden. Een verhoging van het collegegeld; studiefinanciering voor maximaal 7 jaar, waarvan de laatste 2 jaar in de vorm van een lening; de bevrozing van de basisbeurs en een hogere bijverdienregeling.

Benk Korthals sprak namens de VVD zijn verbazing uit dat het belangrijkste wetsvoorstel voor een beperking van de lasten niet ingediend was. Hij doelde hiermee op de zelfstandiging van de studiefinanciering waar de VVD steeds op aandringt. De voorstellen zijn daarom niet alleen onvolledig maar ook voorbarig, aangezien voor 1 oktober een evaluatie van de wet studiefinanciering plaatsvindt die ongetwijfeld zal leiden tot nieuwe wijzigingen. Tevens doen de voorgestelde wijzigingen afbreuk aan de uitgangspunten van de wet.

Het door de VVD gewaardeerde principe van ouderonafhankelijkheid wordt erdoor ondergraven. Studenten van ouders met lagere inkomens krijgen immers een hogere aanvullende beurs dan studenten met bemiddeldere ouders, waardoor deze laatste voor de aanvulling weer van hun ouders afhankelijk worden. Door de bevrozing van de basisbeurs wordt de gelijkstelling met de wet stijgende kinderbijslag ondergraven. Deze budgettaire neutraliteit was een voorwaarde voor de VVD om destijds akkoord te gaan met de wet studiefinanciering. En van de doelstelling van eenvoud en doorzichtigheid komt al helemaal niets terecht. Tenslotte heeft de verhoging van de toegestane bijverdiensten een extra aanzuigende werking op jongeren die nu een RWW-uitkering genieten. Kortom, de onderhavige voorstellen houden onvoldoende rekening met de knelpunten. De VVD-fractie is daarom van plan nogmaals te pleiten voor de privatisering van de studiefinanciering. Door een relatief hoge basisbeurs en een aanvullende beurs in de vorm van leningen wordt niet alleen ouderonafhankelijkheid, maar ook eenvoud bereikt. Tevens zouden extra prikkels ingebouwd kunnen worden om snel afstuderen te bevorderen, bv door de kwijtschelding van een deel van de studieschuld. Inlichtingen: Benk Korthals, 070-3182902.

VERDER IN DIT NUMMER

- Nieuwe vakkenpakketten borduren voort op VVD-studie van 1979
- Drie thema's uit de toespraak van Frits Bolkestein in Amersfoort
- Het congres over de toekomst van het liberalisme
- De provinciewet

De Provinciewet

Bij de behandeling van de Provinciewet deze week in de Tweede Kamer merkte Jan Franssen namens de VVD op dat een helder, samenhangend regeringsbeleid dringend gewenst is nu veel bevoegdheden wegvallen naar Brussel. Anderzijds wordt het rijk geconfronteerd met de onmacht om ontwikkeld beleid adequaat uit te voeren, omdat de regelgeving te complex is geworden en de uitvoering ervan te veel van de mensen afstaat en vaak te weinig flexibel is. Door deze schaalvergrotingsprocessen van onderop en door de Europese ontwikkelingen ligt het voor de hand dat wellicht binnen tien jaar het aantal provincies al zal teruglopen. De VVD-fractie erkent dat de provinciale bestuurders zich bewust zijn van de noodzaak de bakens te verzetten, maar beseft tevens dat het kabinetsbeleid op zijn minst onduidelijk is over de toekomstige bestuurlijke organisatie van ons land.

Schaalvergroting

Een fusie van de drie noordelijke provincies is voorgesteld door de heer Vonhoff; een samengaan van de Hollanden, al dan niet met Utrecht en Flevoland door de statenfractie van Noord-Holland, en door Hans Wiegel werd een verdergaande ontwikkeling uiteengezet, waarbij de zes noordoostelijke provincies betrokken zouden worden. In de Tweede Kamerfractie is de gedachte gegroeid dat er, om nodeloos forceren te voorkomen, bij de provinciale schaalvergroting behoefte is aan een speciale bestuurlijke constructie. Deze zou bij een verdergaande samenwerking meer mogelijkheden moeten bieden dan een gemeenschappelijke regeling, zonder direct te leiden tot een volledige fusie van de provincies. Zo'n bij wet tot stand te brengen constructie noemde de woordvoerder "een bovenprovinciale autoriteit", die gevormd wordt door de provincies die deze samenwerking aangaan. Het initiatief hiertoe zou zowel van de betrokken provincies als ook van de Minister van Binnenlandse Zaken kunnen uitgaan. Een dergelijke constructie zou volgens de VVD een gepast antwoord zijn op de gevolgen van de Europese eenwording, de maatschappelijke ontwikkelingen en de noodzakelijke schaalvergroting zonder meteen naar het uiterste middel te hoeven grijpen.

Schakelfunctie

Ook besteedde de woordvoerder aandacht aan de scharnierfunctie van de provincie als bestuurslaag tussen rijk en gemeente. Hij vroeg zich af of de volwaardigheid van de provincie als zelfstandige bestuurslaag in de toekomst wel voldoende gewaarborgd was. Hiervoor moeten niet alleen de provinciale bestuurders de hand aan de ploeg slaan, maar moet ook het rijk over de brug komen. En niet alleen met platitudes over een bevordering van de decentralisatie, maar door de provincie coördinerende en voorwaardenscheppende activiteiten toe te vertrouwen. De provincie zal structuren moeten scheppen die leiden tot een samenhangend verzorgingsniveau in de breedste zin van het woord. Zo kan in de toekomst meer dynamiek in het openbaar bestuur worden gebracht, en een taakvervulling ontstaan die de burgers meer raakt en aanspreekt. Inlichtingen: Jan Franssen, 070-3182886.

Nieuwe vakkenpakketten

Vorige week lekte een geheime nota met de titel "Tweede Fase Voortgezet Onderwijs" van minister Ritzen (CDA) en staatssecretaris Wallage (PvdA) uit. Hierin werd voorgesteld de keuzevrijheid van vakken voor HAVO en VWO te vervangen door vier vaste vakkenpakketten. Deze pakketten heten "doorstroomprofielen" vanwege de beoogde betere doorstroming van voortgezet naar hoger onderwijs. De leerlingen kunnen kiezen tussen: natuur en techniek; natuur en gezondheidszorg; economie en maatschappij, en cultuur en maatschappij. Elk pakket bestaat uit een voor alle leerlingen verplicht deel (zoals Nederlands); vakken die alleen verplicht zijn voor het gekozen profiel en vakken die door de leerlingen zelf mogen worden ingevuld, zoals bv Grieks en Latijn. Een ander belangrijk punt is de instelling van een zg. schoolkritisch moment aan het einde van de derde klas, waarbij bekeken wordt of de leerling geschikt is voor het hoger onderwijs. Leerlingen die dit niet halen, worden via een "doorstroomopleiding" voorbereid op het middelbaar beroepsonderwijs. Hoewel in deze opzet de HAVO als de belangrijkste vooropleiding voor het hoger beroepsonderwijs wordt aangewezen, wordt de vijfjarige studieduur toch niet tot een zesjarige opleiding verlengd.

VVD-reactie

Dit laatste punt stuitte op kritiek van de VVD. Jan Franssen benadrukte dat HAVO-leerlingen een zesde leerjaar als voorbereiding op een vervolgstudie net zo hard nodig hebben als VWO'ers. In de "Lyceum-nota" van de toenmalige VVD-staatssecretaris Nel Ginjaar-Maas werd in 1985 reeds gepleit voor uitbreiding van de HAVO-studieduur om de aansluitingsproblemen met het vervolgonderwijs te ondervangen. Voor dit plan werd destijds echter geen geld gevonden. Tegenover de vier-stromengedachte stond de VVD-woordvoerder evenwel niet onsympathiek. De VVD is weliswaar voor keuzevrijheid, maar wil ook het belang van samenhangende pakketten onderstrepen om te voorkomen dat leerlingen in hun latere opleiding vastlopen. Ook dit idee is overigens al eerder door de VVD aangeroerd, en wel in een eigen studie uit 1979 onder de titel "Vier Stromenschool". Hierin stond een verbreding van het vakketpakket tot zeven of acht vakken centraal in de volgende vier stromen: natuurwetenschappen en wiskunde; de sociaaleconomische richting; de talenstroom en de artistieke vorming met talen. De verdeling van de leerstof in afgeronde blokken zou bijdragen aan een betere aansluiting op het vervolgonderwijs, een grotere motivatie van de leerlingen en een hoger rendement. Het ziet er naar uit dat na 12 jaar dit VVD-concept weer wordt opgepakt. Inlichtingen: Jan Franssen: 070-3182886.

Toekomst van het liberalisme

Op 10 april werd er door de Erasmus Universiteit in Rotterdam een interessant symposium georganiseerd over de toekomst van het liberalisme. Uitgangspunt was de stelling van de Amerikaanse wetenschapper Francis Fukuyama dat het liberalisme als overwinnaar uit de ideologische polarisatie is gekomen, waarmee het einde van de geschiedenis is aangebroken. De triomf van het liberalisme ziet Fukuyama overigens niet als zaligmakend. Het zal een saai en treurige tijd worden, waarin het aan moed en idealisme ontbreekt en waarin de kunst en filosofie niet zullen bloeien. Dr. Cliteur, redacteur van *Civis Mundi*, pareerde als eerste spreker die kritiek door het belang van grote idealen te relativiseren. Die worden immers vaak op de punt van een baljonet opgedrongen. Ook kunst en filosofie hangen allerminst af van het voeren van revolutie tegen de gevestigde machten, maar gedijen juist in een sfeer van rust en vrede.

Dr. Zoutendijk, oud-voorzitter van de Eerste Kamerfractie van de VVD, onderschreef Fukuyama's stelling dat de wereld liberaler is geworden, maar aan een einde van de ideologische strijd en de geschiedenis geloofde hij niet. Er zijn immers nog te veel tegenstrevers van het liberalisme, zoals religieus fanatisme en nationalisme. Voor het liberalisme en de VVD, op grond van traditie en sociologische basis de enige liberale partij van Nederland, is er dus nog veel werk te doen. Toch is de toekomst van het liberalisme rooskleurig te noemen, hetgeen mede veroorzaakt wordt door de decon-fessionalisering en de intellectuele emancipatie in het Westen en in Nederland. De mens is mondiger geworden en minder bereid gezag en voorheen vaststaande zaken voetstoots aan te nemen. Bij deze heroriëntering zullen de liberale uitgangspunten van onschatbare waarde zijn, aangezien het liberalisme niet uitgaat van rigide regels. Het is een streven naar verdraagzaamheid, gelijkwaardigheid en vrijheid met zo min mogelijk overheidsbetutteling. Het streeft niet naar een samenleving van "hebben, halen en houden", zoals de liberalen vaak verweten wordt, maar naar een maatschappij waar mensen zichzelf kunnen zijn, zich kunnen ontplooiën en zich verantwoordelijk kunnen voelen voor zichzelf en -waar nodig- voor elkaar. Het betekent een openstaan voor veranderingen en nieuwe technologieën. En het impliceert toekomstgerichtheid. Vanuit deze uitgangspunten zal het proces van liberalisering verder voortgang vinden, zij het met horten en stoten.

Ook professor Rosenthal zag een zonnige toekomst voor het liberalisme weggelegd, maar noemde de definitieve overwinning van het liberalisme veel te voorbarig. Zijn argumenten hiervoor ontleende hij aan de calvinistische geaardheid van onze cultuur. De liberale opvatting dat de individuele mens zelf zijn lot in handen moet nemen en daarvoor ook verantwoordelijkheid moet dragen, gedijt niet in een maatschappij die merendeels gelooft in de onvolkomenheid van het individu. Liberalen hoeven echter niet te betreuren dat hun ideologie nog niet overwonnen heeft. Want de aardige paradox van het liberalisme is dat het de wijsheid per definitie niet in pacht heeft en het dus wel vaart bij een dialoog met andere politieke stromingen.

Uitslag college-onderhandelingen

Vice-fractievoorzitter Hans Dijkstal sprak deze week namens de VVD-fractie de tevredenheid uit over de resultaten van de college-onderhandelingen voor de nieuwe colleges van de Gedeputeerde Staten. De inzet van de VVD bij de Provinciale Statenverkiezingen was om één of meer vertegenwoordigers in alle colleges te krijgen. En dat is gelukt. De VVD-fractie wenst alle liberale gedeputeerden veel succes.

Algemene ledenvergadering

Vrijdag 26 en zaterdag 27 april wordt de Algemene Ledenvergadering van de VVD gehouden in hotel Krasnapolsky in Amsterdam. De in Amersfoort niet behandelde hoofdstukken van het rapport "Ongebroken Lijnen" zullen op deze vergadering aan bod komen. Door deze uitbreiding van de agenda is de aanvangstijd op vrijdag vervroegd naar 10.30 uur. Op vrijdagavond spreken Frits Bolkestein en Leendert Ginjaar de vergadering toe. Zaterdag begint de behandeling van de hoofdstukken 8, 9 en 10 van het rapport "Ongebroken Lijnen" om 9.30 uur. De dag wordt rond 15.30 uur besloten met een toespraak van David Luteyn, fractievoorzitter van de Eerste Kamer.

Congres Vrouwen in de VVD

Op zaterdag 20 april organiseert de organisatie "Vrouwen in de VVD" een drie provinciendag in Friesland. Een van de sprekers over het thema "Grenzen aan de gezondheidszorg, menselijk en betaalbaar" is Els Veder-Smit, Eerste Kamerlid van de VVD. Deze dag wordt van 9.30 uur tot 15.30 uur gehouden in hotel Drachten, Zonnedauw 1 in Drachten. Opgave voor deelname (kosten fl 27,50) bij mevrouw F. Bishoff, 05120-23516.

Nieuwe voorlichter

Met ingang van 2 april jl is de afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD uitgebreid met Dominique Peters. Zij is in dienst gekomen als tweede voorlichter van de fractie. Dominique is tevens bestuurslid van de afdeling Centrum van de VVD Amsterdam. Zij is bereikbaar onder nummer 070-3182871.

Ook na het paasreces blijft de politiek belangrijk. Wilt u in één oogopslag weten wat de liberale standpunten zijn? Dan hoeft u alleen maar onderstaande bon in te vullen en op te sturen. U krijgt de VVD-Expresse voor de gereduceerde prijs van fl 50 elke week in de bus.

Opsturen naar:

VVD-EXPRESSE
VVD-fractie
Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

geeft zich op als abonnee op de
VVD-Expresse

Handtekening: _____

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Drie liberale thema's

Tijdens de Algemene Vergadering in Amersfoort op 5 april sneed Frits Bolkestein drie thema's aan die liberalen in de toekomst bezig blijven houden. Over individualisering, flexibilisering van de economie en het ouderenbeleid zei hij het volgende.

Individualisering

"Het liberale streven naar individualisering betekent dat rechten en plichten in de maatschappij zoveel mogelijk worden toegesneden op de individuele mens. Dat bevordert ook zijn emancipatie. In de praktijk betekent dit bv dat het inkomen van twee werkende partners niet gezamenlijk wordt belast, maar dat zij elk onafhankelijk hun belasting betalen. De individuele belastingheffing van tweeverdieners bevordert de arbeidsparticipatie van beide partners. Zo is het fiscaal niet voordelig thuis te blijven zitten. Anders dan het splitsingstelsel werpt dat systeem geen barrières op voor de emancipatie van de vrouw. Ik vind het dan ook onbegrijpelijk dat niet alleen vanuit christendemocratische, maar ook vanuit socialistische kring keer op keer stemming wordt gemaakt tegen de tweeverdieners. Zij schijnen te vergeten dat daar waar twee inkomens worden verdiend, ook twee keer een arbeidsprestatie wordt geleverd en dat daar ook extra onkosten mee gepaard gaan. Als liberalen zullen wij ons hard blijven maken voor een belastingstelsel dat niet discrimineert tussen de verschillende types huishoudens. De christendemocratische stroming staat nogal huiverig t.o.v. individualisering. Daar is het kostwinnersdenken nog vaak wat sterker dan de emancipatiegedachte. Bovendien worden in die kring individualisering en egoïsme soms met elkaar verward. Dat is onjuist. Individualisering betekent niet alleen verzelfstandiging van rechten, maar ook van plichten en verantwoordelijkheden. Zo moet een geïndividualiseerde studiebeurs gekoppeld zijn aan de studieprestaties van de student. En een werkloosheidsuitkering moet gekoppeld zijn aan strenge verplichtingen tot het zoeken van werk. Die mening hingen wij al aan toen christendemocraten en socialisten toegankelijkheid nog verwarden met sociaal beleid. Als individuele rechten niet gepaard gaan met plichten jegens de maatschappij, dan raakt het systeem ontwricht. Dan verliest de behoeftige het van de geslepenen.

Ouderen

Een tweede hoofdthema voor de jaren negentig en daarna is de vergrijzing en de positie van de ouderen. Nu is 11 % van onze bevolking 65 of ouder. Over een generatie is dit aandeel gestegen tot een kwart. Ik heb er al eens op gewezen dat de ouderen een plaats in het hart van onze samenleving verdienen. De gemiddelde levensverwachting is deze eeuw enorm toegenomen. Liberalen zijn dan ook voor flexibele pensionering. Ouderen kunnen nog zo veel aan de maatschappij bijdragen. We hebben hun bijdrage hard nodig.

Ouderen moeten hun zelfstandigheid zo lang mogelijk kunnen bewaren. Een voorwaarde voor zelfredzaamheid is financiële zelfstandigheid. Bezitsvorming tijdens het actieve leven is de basis voor zelfstandigheid na de pensionering. Bezitsvorming geeft zekerheid en onafhankelijkheid. Het eigen huis, het spaargeld, het bedrijfspensioen; naast de AOW zorgen zij ervoor dat de oudere volop in de maatschappij kan blijven staan. Het is onbegrijpelijk en onaanvaardbaar dat juist nu deze bezitsvorming dreigt te worden aangetast. Het kabinet heeft ook een wellustig oog laten vallen op de kassen van de pensioensfondsen. Als liberalen zullen wij ons weren tegen elke poging deze te plukken. De pensioenvorming van nu is de emancipatie van de oudere in de toekomst.

Flexibilisering economie

Ook is een flexibilisering van de economie noodzakelijk. Ondanks de operaties van de jaren '80 wordt onze economie door overmatige regelgeving in een verstarrende greep gehouden. Vele regels zijn niet alleen onnodig, maar neigen ook naar hypocrisie. In ons land moet de sigarenboer om zes uur zijn deuren sluiten. In bepaalde koffieshops komt de handel in marihuana dan pas op gang. De boekwinkel mag na zes uur zelfs geen bijbel meer verkopen. Pornografische lectuur is dan echter vrij te koop. Kortom, we leven in een land waar de handel in verboden vruchten vrijer is dan de verkoop van aardappelen. Er ligt een taak voor het liberalisme om de markt in deugdzaamer goederen vrijer te maken. Ook de arbeidsmarkt is in de greep van de verstarring. Er zijn vele redenen voor de lage arbeidsparticipatie. Het misbruik van de WAO als afvloeiingsregeling, bv. Of de koppeling, die banen voor laaggeschoolden vernietigt door het minimumloon omhoog te stuwen. Het grootste probleem is de neiging van onze politiek zich blind te staren op de inkomensverhoudingen. Bevriezing of nivellering ervan haalt de dynamiek uit onze maatschappij. Wat het werkelijk om gaat, is dat de individuele mens zelf zijn koopkracht kan verbeteren door het vinden van een baan. "Werk boven inkomen", heette dat in de jaren tachtig. Dat is een gezond devies, en niet alleen een monopolie van de liberalen. Het is jammer dat de andere politieke stromingen er nu hooguit lippendienst aan bewijzen".

De VVD-Expressie is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof, medewerker afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 60 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, Postbus 20018, 2500 EA Den Haag.

Gespierde taal

"Je kunt pas werkelijk spreken van sociale vernieuwing als je van de WAO een trampoline maakt. En geen hangmat". Met onder meer deze advertentietekst ging de VVD de Statenverkiezingen in. Advertentieteksten moeten wervend zijn en dat is ons kennelijk goed gelukt. Wim Kok citeerde de VVD bijna letterlijk tijdens een toespraak voor de Rode Vrouwen vorige week zaterdag.

Bijna letterlijk, maar niet helemaal. In plaats van trampoline gebruikte hij het woord vangnet. En hier tussen bestaat een duidelijk verschil. Want met behulp van een trampoline veer je op, maar hoe kom je weer uit een vangnet?

Toch blijft het leuk je woorden zo aangehaald te zien, zij het zonder bronvermelding. Wie zei ook weer dat het in de politiek belangrijker is om gelijk te krijgen dan om gelijk te hebben?

Ook CDA-fractievoorzitter Brinkman sprak zaterdag dreigende taal in het Trosprogramma "Kamerbreed": De WAO moet "ten principale op zijn kop". En wel vóór juli, of anders.....

De vraag rijst of we hier te maken hebben met de aankondiging van een kabinetcrisis. Maar zo'n vaart zal het wel niet lopen. Immers, op momenten waarop beslissingen genomen moesten worden, zoals tijdens de Algemene Beschouwingen of de Tussenbalans, gaf Brinkman tot nu toe niet thuis.

Zijn praatjes zijn mooi. De VVD juicht zijn initiatief om de kat de bel aan te binden toe. Maar ik moet het nog zien gebeuren. Vooruitschuiven is bijna een synoniem geworden van het huidige kabinetsbeleid.

Ik daag de heer Brinkman dan ook gaarne uit zijn gespierde taal om te zetten in werkelijkheid en de daad bij het woord te voegen.

Frits Bolkestein

Motie dijkversterking

Deze week kwam de Kamercommissie Verkeer en Waterstaat terug op het in maart gehouden overleg met minister Maij-Weggen over de rivierdijkversterking (zie VVD-Expresse nr 12). Dit kabinet breekt namelijk met het beleid van de vorige CDA/VVD-kabinetten waarbij veiligheid tegen het water steeds als ijkpunt genomen werd. Nu wordt het beleid echter bepaald door financiële argumenten, waardoor de verhoging van de rivierdijken met tenminste vier jaar vertraagd is.

De in maart door de VVD uitgesproken bezorgdheid over deze ontwikkelingen vond afgelopen donderdag kamerbreed weerklank. In een motie vroeg commissievoorzitter Eversdijk (CDA) namens de commissie de minister uit het oogpunt van veiligheid weer een hoge prioriteit toe te kennen aan de dijkversterkingen. Minister Maij beaamde de motie en zei deze als een ondersteuning en bevestiging van haar beleid op te vatten. De Kamer en regering zaten met hun gemeenschappelijke streven naar veiligheid op één lijn. Wegens de slechte toestand van 's lands financiën was ze echter wel gedwongen ook financiële argumenten mee te laten wegen. Desondanks zegde ze de Kamer toe 100 miljoen gulden meer voor de dijkversterking uit te trekken.

Inlichtingen: Piet Blauw, 070-3182881.

Gedeputeerde staten

Deze week werden de colleges van gedeputeerde staten samengesteld (het dagelijks bestuur van de provincie). Van de 76 zetels bezet de VVD er 15, net zoals in 1987. Maar dit keer heeft de VVD ook in Friesland één zetel gekregen, zodat we in alle provincies vertegenwoordigd zijn. Noord- en Zuid-Holland kennen zelfs twee VVD-gedeputeerden. Daardoor zijn niet alleen alle provinciale lijsttrekkers voor de Provinciale Statenverkiezingen (zie VVD-Expresse nr 6) tot gedeputeerde gekozen, maar nemen in Noord-Holland mevrouw F. van Diepen en in Zuid-Holland mevrouw I. Günther de komende jaren hun plaats in het college in.

VERDER IN DIT NUMMER

- Het debat over de Koerden
- Dure medische voorzieningen
- Het bezoek aan Israël van Frits Bolkestein
- VVD inventariseert de gevolgen van de accijnsverhoging

De situatie van de Koerden

Op verzoek van de VVD werd op donderdag een spoeddebat met minister Van den Broek (CDA) gehouden over de benarde situatie van de uit Irak gevluchte Koerden. Want ondanks het EG-besluit vorige week om hen humanitaire hulp te verlenen, blijft de nood situatie in het noorden van Irak bestaan.

Frans Weisglas erkende in het debat dat de hulp de honderduizenden vluchtelingen in de bergen niet kan bereiken. Daarom is het van cruciaal belang de Koerden naar lager gelegen gebieden te brengen, waar ze in tentenkampen kunnen worden ondergebracht. De VS, Engeland en Frankrijk hebben inmiddels de bereidheid uitgesproken om met militaire middelen kampen voor de vluchtelingen op te zetten. Ook Nederland is door de VS benaderd om een bijdrage te leveren aan de inrichting en bescherming van deze enclaves. Frits Bolkestein had zich in het tv-programma "Politiek Café" op woensdagavond al uitgesproken voor honoreren van dit verzoek om Nederlandse militairen en materieel naar Noord-Irak te sturen. In het debat liet de bewindsman weten hiertoe bereid te zijn, en tijdens de ministerraad op vrijdag samen met zijn collega van Defensie de exacte invulling van de bijdrage te bespreken.

Saddam is oorlogsmisdadiger

De EG-ministers van Buitenlandse zaken hebben zich ook uitgesproken over een berechting van Saddam Hoessein wegens volkerenmoord en oorlogsmisdaden. De woordvoerder betuigde instemming met deze opvatting, maar vroeg zich wel af hoe dit waargemaakt kan worden. Minister van den Broek antwoordde hierop dat de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties eerst moet nagaan wat de juridische mogelijkheden voor een arrestatie en berechting zijn.

Uitwijzen Iraakse ambassadeur

Het laatste punt dat de VVD-woordvoerder opracht was de vraag of een diplomatieke vertegenwoordiging van een van oorlogsmisdaden verdachte regeringsleider nog wel te handhaven is. Volgens de VVD zouden de EG-landen de Iraakse ambassadeurs moeten uitwijzen. De CDA-fractie kon zich ook in deze opvatting vinden en zelfs de minister kon zich deze gedachte voorstellen. Hij wees echter op de nadelen van het verbreken van de diplomatieke contacten met Irak. Desondanks was hij bereid dit in EG-verband te bespreken.

Inlichtingen: Frans Weisglas, 070-3182903.

Dure medische voorzieningen

Maandag 15 april werd er gedebateerd over het kabinetsbeleid t.a.v. de topklinische zorg. Daaronder vallen b.v. nier- en longtransplantaties, hartchirurgie en de behandeling rond reageerbuisbaby's.

Margreet Kamp sprak om te beginnen namens de VVD haar teleurstelling uit over het ontbreken van een meerjarenplanning voor de jaren '92-'94 in de nota topklinische zorg. Dit ondanks de vorig jaar gedane toezegging van staatssecretaris Simons (PvdA) inzicht te geven in deze cijfers.

Toewijzingsprocedures

Vervolgens onderschreef de VVD-woordvoerdster de kritiek van de Algemene Rekenkamer op de lange tijd die het Ministerie van Volksgezondheid nodig heeft om dure medische handelingen aan bepaalde ziekenhuizen toe te wijzen. In deze periode, die kan oplopen tot 10 jaar, beginnen ziekenhuizen soms met behandelingen waarvoor ze nog geen vergunning hebben. Tijdens de vergadering bleken het CDA en de PvdA deze kritiek te delen, waarna de staatssecretaris beloofde de wachttijden te verkorten en het zonder vergunning alvast uitvoeren van kostbare behandelingen te verbieden.

Longtransplantaties

De onduidelijkheid over de vergunningen heeft er toe geleid dat longtransplantaties zowel in het Academisch Ziekenhuis Groningen als in het St. Antonius Ziekenhuis in Nieuwegein worden uitgevoerd. Twee maanden geleden besloot de bewindsman echter de operatie alleen toe te wijzen aan het ziekenhuis in Groningen. De VVD-woordvoerdster zette echter vraagtekens bij deze exclusiviteit. Waarom zou Nieuwegein niet óók als locatie aangewezen kunnen worden, geheel in lijn met het advies van de Commissie van de Ziekenfondsraad voor 2 uitvoeringslocaties? Nieuwegein heeft immers evenveel ervaring in dit soort ingrepen en onderzoek opgedaan, en Groningen was voor sommige patiënten wel erg ver gelegen.

Om haar pleidooi voor een vergunning kracht bij te zetten diende de woordvoerdster een mede door D66 ondertekende motie in. Het CDA wilde, na in eerste instantie steun te hebben toegezegd, zich later toch niet op de motie vastleggen. Pas na de stemmingen zal dus blijken of de motie door een Kamermeerderheid wordt ondersteund, en of Simons zijn besluit moet herzien.

Inlichtingen: Margreet Kamp, 070-3182893.

VVD

Bezoek aan Israël

Vorige week bracht Frits Bolkestein op verzoek van de Israëlische regering een bezoek aan dat land. Hij sprak daar o.a. met premier Shamir en de Ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie. Na terugkomst schreef hij een artikel in de Volkskrant met als thema dat Israël moet profiteren van de situatie na de Golfoorlog.

Als die oorlog iets heeft duidelijk gemaakt, is het wel dat het grootste gevaar voor de Arabische landen niet van Israël komt maar van andere Arabische landen, en dat de weg van confrontatie een doodlopende weg is. Daarom zou het beter zijn dat de Arabische landen het voorbeeld van Egypte volgen en een vredesverdrag met Israël sluiten. Dan pas komt ook een oplossing voor het Palestijnse probleem in het verschiet. Israël bevindt zich nu in een uitstekende onderhandelingspositie, aangezien haar tegenstanders door de Golfoorlog verdeeld en verzwakt zijn.

De grote vraag is of premier Shamir de durf zal hebben om de gunstige conjunctuur te benutten. Hij heeft zich reeds uitgesproken voor bilaterale onderhandelingen met de Arabische staten in een regionale conferentie onder auspiciën van de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie.

De Palestijnen

Hoewel premier Shamir onderhandelingen met de PLO afwijst, wil hij wel onderhandelen met Palestijnse vertegenwoordigers over meer autonomie in de bezette gebieden. Meermalen stelde hij echter dat Israël de bezette gebieden "Judea en Samaria" nooit zal opgeven. Dat zou te betreuren zijn. Want niet alleen kost de Israëlische bezetting veel geld dat beter elders besteed zou kunnen worden, maar ook geeft de bezetting de Arabische landen een te gemakkelijk voorwendsel om Israëls voorstellen af te wimpelen. Daarbij gaat een militaire bezetting onvermijdelijk ten koste van de rechten van de mens. Tenslotte heeft Israël door resolutie 242 van de Veiligheidsraad te aanvaarden, zich neergelegd bij de terugtrekking uit de bezette gebieden.

Dit autonomie-proces betekent niet noodzakelijkerwijs het ontstaan van een Palestijnse staat. Zo'n staat op de Westoever en in Gaza zou economisch nauwelijks levensvatbaar zijn. Bovendien zou het waarschijnlijk een dictatuur worden, want democratieën bestaan er nauwelijks in de wereld van de Islam. Het lijkt dus verstandiger te kijken naar een gemeenschap tussen de bezette gebieden en Jordanië. Koning Hoessein verwerpt deze "Jordaanse optie". Maar eens zal aan zijn zeggenschap een einde komen. Dan zal er nog maar weinig nodig zijn om van Jordanië de Palestijnse staat te maken met inbegrip van Gaza en de West-oever.

De Israëlische regering heeft nu het tij mee om over deze optie na te denken. Hoe lang het gunstige klimaat duurt is onzeker. De economische moeilijkheden van het land zijn groot en niemand weet hoe de Russische emigranten (waarvan er een miljoen worden verwacht) zullen stemmen. Een kleine verschuiving kan premier Shamir zijn meerderheid kosten. Het is daarom te hopen dat hij de kans voor een oplossing van de problemen aangrijpt, voor het tij verloopt.

Het Schengenverdrag

Deze week lekte een negatief advies van de Raad van State uit over het Schengen-akkoord. Dit verdrag heeft tot doel de grenscontrole tussen Frankrijk, de Benelux en Duitsland op te heffen. Hoewel het akkoord reeds door de regeringen is ondertekend, moet het door de nationale parlementen nog geratificeerd worden. De Raad van State adviseerde het kabinet het verdrag niet in deze vorm aan de Kamer voor te leggen, vanwege ernstige kritiek op de bepalingen over de toelating van vreemdelingen en het asielrecht. Het Schengen-akkoord zou staten bijvoorbeeld de mogelijkheid bieden zich te onttrekken aan de verplichtingen van het vluchtelingenverdrag van de VN. Het is de eerste keer in de geschiedenis dat de Raad van State het kabinet adviseert een verdrag te herzien.

Staatssecretaris Kosto heeft inmiddels verklaard ondanks de negatieve reactie van het adviesorgaan de goedkeuringswet bij de Tweede Kamer in te willen dienen, aangezien het door de regering reeds ondertekend is.

Reacties te voorbarig

De VVD-fractie spreekt haar bevreemding uit dat dit advies aan het kabinet uitgelekt is. Door alle voorbarige reacties op het uitgelekte advies, dreigen er procedurele stappen te worden overgeslagen. De correcte procedure is eerst de reactie van het kabinet in het zogenaamde nader rapport af te wachten. Nadat dit nader rapport, het advies van de Raad van State en de goedkeuringswet naar de Kamer zijn gestuurd, kan in het parlement over ratificatie gepraat worden. Dat zal waarschijnlijk pas na het zomerreces plaatsvinden. Pas dan kan inhoudelijk op het Schengen-akkoord worden ingegaan.

Inlichtingen: Hans Dijkstal, 070-3182884 en Jan-Kees Wiebenga, 070-3182904.

Vindt u het belangrijk in politieke discussies goed beslagen ten ijs te komen? En wilt u graag wekelijks op de hoogte blijven van de standpunten van de VVD-fractie in de Tweede Kamer? Dan kunt u de VVD-Expressie niet missen. Wanneer u onderstaande bon invult en opstuurt, krijgt u de VVD-Expressie tot aan het zomerreces voor de gereduceerde prijs van fl 50.

Bon opsturen naar:
VVD-EXPRESSE
VVD-fractie
Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

geeft zich op als abonnee op de VVD-Expressie

Handtekening: _____

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

VVD inventariseert gevolgen van de accijnsverhoging

Vorige week besloot het kabinet de benzine-accijnzen per 1 juli met 25 cent te verhogen. Eenzelfde verhoging staat voor volgend jaar op het programma, terwijl in 1993 de accijns nog eens met 10 cent per liter verhoogd zal worden. Momenteel draagt de automobilist al 82 cent per liter aan de schatkist af, en deze bijdrage zal in de komende jaren tot ver boven de gulden stijgen.

Voorwaarden

De VVD heeft altijd een variabelisatie van de autokosten voorgestaan. Pas door het verlagen van de vaste lasten en het verhogen van de beïnvloedbare kosten wordt selectief rijdgedrag in de hand gewerkt. Aan deze voorwaarde wordt duidelijk niet voldaan. Heel langzaam valt het masker: onze regering wordt niet geïnspireerd door morele overwegingen ter vermindering van het autogebruik, maar door financiële argumenten om de gaten in de motige begroting van minister Kok te dichten. Harmonisatie in Europees verband is door de VVD als tweede voorwaarde gesteld voor een accijnsverhoging in Nederland. Maar met Europese harmonisatie hebben de maatregelen niets te maken. Dat kan ook nog niet aangezien de Europese Commissie nog geen richtlijnen voor de accijnsheffing heeft uitgevaardigd. Anderzijds heeft het kabinet de effecten van de accijnsverhoging op onze zuidelijke en oostelijke provincies voor het gemak over het hoofd gezien. In Brabant, Zeeland en Limburg zullen automobilisten na 1 juli een omweg maken om in België 40 cent per liter minder te hoeven betalen. Ze zullen daar dan ook hun inkopen gaan doen, waardoor niet alleen garage- en pomphouders maar ook de middenstanders in Zuid-Nederland onder de maatregelen zullen lijden. Bovendien zou het shoppen over de grens wel eens tot gevolg kunnen hebben dat er niet minder maar méér gereden gaat worden.

VVD mobiliseert

De regering regeert op deze manier niet alleen met de rug naar Europa maar ook naar Zuid-Nederland. De VVD neemt daar geen genoegen mee en heeft inmiddels contact gezocht met belangenorganisaties zoals BOVAG, RAI en ANWB. Ook zijn het KNOV en NCOV uitgenodigd als vertegenwoordigers van het midden- en kleinbedrijf om samen met de fractie de directe en indirecte gevolgen van de maatregelen te onderzoeken. Deze gegevens willen we gebruiken om CDA en PvdA te overtuigen van het feit dat deze plannen slecht zijn voor midden- en kleinbedrijf en een lastenverzwaring voor de automobilisten.

Inlichtingen: Henk Koning 070-3182885,
Annemarie Jorritsma 070-3182891.

Interviews Frits Bolkestein

Op zaterdag 20 april is in de Telegraaf een interview met onze fractievoorzitter opgenomen, terwijl een dag later De Krant op Zondag eveneens een vraaggesprek met hem bevat.

Radio-uitzending

In de radio-zendtijd voor politieke partijen is het op dinsdag 23 april weer de beurt aan de VVD. Aanvang, 18.20 uur, Hilversum 5.

Forumdiscussie Europarlement

Frans Weisglas neemt op woensdag 24 april deel aan een discussie over de relatie tussen het Euro-parlement en de Nederlandse politiek en de pers. Het door de Staatsdrukkerij georganiseerde evenement begint om 17.00 uur in Nieuwspoor nabij het Binnenhof.

Werkbezoek Shell

Vrijdag 26 april zal een delegatie van 11 fractieleden vanaf 10.00 uur een werkbezoek aan Shell in Rotterdam brengen. Met de directie van het concern zal van gedachten gewisseld worden over het overleg tussen bedrijven, overheid en politiek.

Gezondheid

Op vrijdag 26 april houdt Erica Terpstra 's ochtends een inleiding over de gezondheidszorg voor de Vereniging van Klinische Chemici in het Academisch Ziekenhuis Utrecht. 's Avonds treedt ze op als gastspreker bij een gala-avond op het landgoed "Oud-Bussum". Op deze door het Helen Dowling Instituut (voor gezondheidsonderzoek) georganiseerde avond zal zij spreken over het belang van een gezonde geest in een gezond lichaam.

Beroepenwedstrijd

Nel Ginjaar-Maas zal in haar functie van voorzitter van het bestuur op zaterdag 27 april in Sassenheim aanwezig zijn bij de presentatie van het Nederlandse team voor de Internationale Beroepenwedstrijden 1991. De wedstrijden in o.a. metselen, schilderen en bouwen van houtconstructies zullen dit jaar in Nederland worden gehouden van 29 juni tot 2 juli.

Werkbezoek bloembollen

Zaterdag 27 april zal Piet Blauw de Duitse landbouwtaché begeleiden op een werkbezoek naar het bloembollengebied in Noord-Holland.

De VVD-Expressie is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof, medewerker afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 60 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, Postbus 20018, 2500 EA Den Haag.

Flinke taal verwelkt na twee dagen

Weet u het nog? Een boze Brinkman die eind vorige week dreigde de verhoging van de benzineaccijns en het huurwaardeforfait niet te zullen steunen, als het kabinet niet binnen enkele weken de WAO op z'n kop zou zetten. Dat het zo'n vaart niet zou lopen, voorspelde ik vorige week al. En zie hoe in één weekend de gespieerde taal al verwelkte. Dinsdag was van het boeket dreigementen niets overgebleven dan het punt dat het kabinet "inhoudelijk moest aangeven waar het WAO-beleid zou kunnen veranderen".

Tijdens de Tussenbalans zei de heer Brinkman nog dat het kabinet het SER-advies over de WAO moest afwachten. Een week geleden zegde hij via de pers het kabinet de wacht aan, en nu is de heer Brinkman in de Kamer weer afgedropen. Eén ding is duidelijk: het CDA wil de PvdA onder druk houden. Wat het CDA echter inhoudelijk wil, is waarschijnlijk ook voor die partij zelf onduidelijk. Ik ben bang dat het CDA over een paar maanden wél het kwartje extra accijns en de verhoging van het huurwaardeforfait slikt, hoewel over de WAO slechts papieren maatregelen worden genomen. En als de CDA-fractie bij de beoordeling van de Miljoenennota 1992 weer de zaak laat slossen, is het met haar geloofwaardigheid niet best gesteld.

Dat is bovendien de laatste kans die het kabinet krijgt om nog iets van deze regeerperiode te maken. Strukturele maatregelen die op een nog later tijdstip worden genomen, zullen pas in de tweede helft van de jaren negentig effect hebben. Daar kan dit land niet op wachten en daar wil de VVD niet op wachten.

Frits Bolkestein

Discussie minimumloon via de media

Niet alleen de WAO-discussie werd deze week via de media gevoerd. Ook uitlatingen over het loonbeleid werden nog vóór er in het kabinet of parlement over gepraat was, in de openbaarheid behandeld. Zo zei minister Andriessen (Economische Zaken) in een interview met Trouw op woensdag dat het netto-minimumloon fors omlaag moet. Alleen op deze manier kon een belangrijke impuls aan de werkgelegenheid worden gegeven. Hij verschildte met minister Kok nog van mening of het minimumloon beneden het uitkeringsniveau mocht zakken, maar over de richting en het principe waren beide bewindslieden het volgens Andriessen eens. Diezelfde dag was in de Telegraaf een uitgelekte brief van minister de Vries (Sociale Zaken) aan het kabinet te lezen. Daarin werd onder meer voorgesteld het minimumloon en de uitkeringen volgend jaar 1 % minder te laten stijgen dan de gemiddelde loonstijging. Dat betekent het gedeeltelijk loslaten van de automatische koppeling.

Interpellatie

Woensdagavond werd premier Lubbers hierover in de Kamer geïnterpelleerd. Niet zozeer de inhoud van de mededelingen stond ter discussie, maar het feit dat omstreden kwesties steeds meer via de media worden uitgevocht

ten. Deze irritatie werd kamerbreed gedeeld en het vermoeden werd uitgesproken dat premier Lubbers de discussies in zijn ministerploeg steeds minder in de hand had.

De premier laakte in zijn beantwoording de wijze waarop minister Andriessen zijn standpunt in de media naar buiten had gebracht. De indruk dat er een ruziesfeer in het kabinet heerste, was volgens hem echter onjuist.

Kabinet is spoor bijster

Frits Bolkestein concludeerde dat de premier minister Andriessen nu wel op zijn vingers had getikt, maar dat door het interview in Trouw de scheuren in het fundament van het kabinetsbeleid waren blootgelegd. Terwijl de ene minister kiest voor werkgelegenheid, blijft de koppeling voor anderen nog steeds een totempaal waar zelfs niet eens omheen gedanst mag worden. Zolang het kabinet geen duidelijke keuze maakt voor een beleid van werk boven inkommen zal de interne verdeeldheid voortduren, zo voorspelde de fractieleider. De belangrijkste taak van de premier op dit moment is een keuze te maken voor een duidelijke richting waar hij met zijn kabinet naar toe wil. Op dit moment is deze ploeg het spoor bijster. Elk kabinet heeft recht op zijn ruzies, zelfs op straat. Maar er zijn grenzen, en die zijn de afgelopen weken in zicht gekomen.

VERDER IN DIT NUMMER

- VVD wil lagere huurverhoging
- Politiek holt met mediabeleid achter de feiten aan
- Bolkestein in Amsterdam: politiek moet geloofwaardiger
- Het Jaarverslag van de Nederlandse Bank

Commerciële omroep

Deze week is het langverwachte wetsvoorstel inzake invoering van binnenlandse commerciële omroep in de Tweede Kamer behandeld. Mediawoordvoerder Dick Dees uitte daarover forse kritiek. Dit wetsvoorstel is in de ogen van de VVD-fractie namelijk een aanpassing aan een al langer bestaande realiteit (de commerciële omroep RTL-4) en kan niet echt een onderdeel van een samenhangend, toekomstgericht mediabeleid genoemd worden. Volgens de woordvoerder moet er in een geïntegreerde visie meer rekening gehouden worden met technologische ontwikkelingen en moet er meer vrijheid worden geschapen voor het verspreiden van informatie via de media. De rol van de overheid dient bij dit alles beperkt te zijn. Bovendien kan dit wetsvoorstel niet los gezien worden van de recente ontwikkelingen in Hilversum inzake de nieuwe zenderindeling. Op deze koppeling weigerde minister D'Ancona (PvdA) bij haar beantwoording overigens in te gaan.

Voorstel gaat niet ver genoeg

Het huidige voorstel gaat de VVD nog niet ver genoeg. Er worden nog te veel belemmeringen opgeworpen voor een binnenlandse commerciële omroep. Daar komt nog bij dat een gegadigde alleen maar via de kabel zou mogen uitzenden. De VVD staat een bestel voor ogen dat meer mogelijkheden biedt. Voorstellen hiertoe zijn vervat in het Tienpuntenplan voor de media (zie VVD-Expresse nr 3).

De door de minister gepredikte "waterscheiding" tussen publieke en commerciële omroep toont inmiddels vele gaten. De minister staat weliswaar een pure publieke omroep voor, maar laat wel toe dat de omroepen zich steeds meer commercialiseren. Des te meer reden de kunstmatige waterscheiding te slechten en over te gaan op het in het Tienpuntenplan genoemde driestromenland: één net voor de nationale omroep, één net voor de Hilversumse omroepen en één voor de commerciële omroep.

Amendementen

Om meer vrijheid in het wetsvoorstel te scheppen, heeft de VVD op belangrijke punten amendementen ingediend. Zo moet de voorwaarde verdwijnen dat een commerciële omroep minstens 60 % van de aangeslotenen op de kabel per provincie moet kunnen bereiken. Het voorstel dat een commerciële omroep tenminste de kostprijs voor het gebruik van de kabel moet vergoeden, dient eveneens te worden geschrapt. Reclamezendtijd op zondag moet niet langer worden tegengehouden (overigens met respect voor diegenen die de zondagsrust belangrijk vinden) en het maken van reclame moet ook voor abonnee-tv mogelijk worden. Voorts wil de VVD de regels die gelden voor lokale omroepen veruimen.

Al deze amendementen worden behandeld in een apart overleg met de minister op 8 mei aanstaande. Omstreeks die tijd wordt ook een notitie van de minister verwacht, waarin ze eindelijk haar visie uiteen zal zetten. In de zomer zal het initiatiefwetsvoorstel van het vroegere VVD-fractielid Loek Hermans ("maak de kabel zo vrij als papier") verder aan de orde komen. Het zal een stap in de goede richting betekenen.

Inlichtingen: Dick Dees, 070-3182917.

Trendmatige huurverhoging

Afgelopen week vond het debat plaats over het regeeringsvoornemen de trendmatige huurverhoging op te schroeven tot 5,5 % per jaar. Namens de VVD pleitte Rudolf de Korte, geheel in lijn met het VVD-correctieplan, voor beperking van de voorgenomen huurverhoging tot 4,5 % per jaar. De financiële dekking van dit voorstel is volgens de woordvoerder te vinden in andere bouwsubsidies, zoals de zogenaamde kopkostensubsidie. Beperking van deze subsidie zou stimuleren tot meer marktconforme bouw in de toekomst, terwijl de zittende bewoners worden ontzien.

Voordelen

De door de VVD voorgestelde matiging van de trendmatige huurverhoging heeft belangrijke voordelen. De inflatie wordt met 0,3 % per jaar verminderd, hetgeen gunstig is voor de koopkracht en dus voor de matiging van de loonontwikkeling. In het moeilijke jaar 1992 kan dat veel verschil maken. De nu geraamde koopkrachtdaling van 1/4 % wordt omgezet in ten minste koopkrachthandhaving. Dat is iets wat de ganse vaderlandse politiek belijdt. "Daarom vinden wij 4,5 % huurverhoging een zinnige keus", aldus De Korte.

Huurwaardeforfait

Bovendien is er bij een lagere huurstijging nog minder aanleiding om het huurwaardeforfait te verduubbelen. Het forfait moet eerder verlaagd worden. Bij een verhoging van de huren is dat een extra stimulans om het eigen-woningbezit te vergroten. Daardoor wordt de subsidiestroom verder ingedamd.

Tenslotte leidt een lagere huurstijging tot een besparing van 60 miljoen gulden aan individuele huursubsidie-uitgaven in 1994. En zo kunnen de bejaarden en alleenstaanden net boven het minimum geheel gespaard blijven. Dit laatste punt heeft staatssecretaris Heerma op dringend verzoek van D66, PvdA en VVD toegezegd te heroverwegen. Het valt te verwachten dat hij voor deze druk uit de Kamer door de knieën zal gaan.

Inlichtingen: Rudolf de Korte, 070-3182890.

Rectificatie bezoek Israël

In de vorige VVD-Expresse stond een samenvatting van het Volkskrantartikel van Frits Bolkestein over zijn bezoek aan Israël. In die samenvatting staat dat Israël door resolutie 242 van de Veiligheidsraad te aanvaarden, zich heeft neergelegd bij de terugtrekking uit de bezette gebieden. De oorspronkelijke tekst van het artikel luidt echter dat Israël zich heeft neergelegd bij terugtrekking "uit het grootste deel van de bezette gebieden". Omdat juist dit punt al 25 jaar aanleiding geeft tot grote meningsverschillen in de internationale politieke discussie, vindt de redactie het goed hier voor de volledigheid melding van te maken.

Bemoeienis Lubbers met CAO

Nadat de ambtenaren-CAO tussen de bonden en minister Dales vorige week ondertekend was, ontving de Tweede Kamer een brief van premier Lubbers over deze kwestie. Hierin stond onder meer dat er in 1992 geen ruimte voor salarisgroei voor de ambtenaren was, indien het ziekteverzuim niet met 2 % zou dalen. Van deze beperking zouden de bonden op de hoogte zijn, zo suggereerde de brief. Voorzitter Vrins van de ABVA-KABO noemde deze suggestie "een ernstige misslag wat de waarheid betreft", aangezien er tijdens de CAO-onderhandelingen niet over de bepaling ge-rept was.

Op dinsdag 23 april noemde Robin Linschoten namens de VVD de aantijging van voorzitter Vrins een ernstig feit. Het was van twee dingen één: óf er was sprake van een misverstand, óf de brief moest conform de waarheid gecorrigeerd worden. In ieder geval moest er duidelijkheid komen, aangezien de overheid als buitengewoon onbetrouwbare onderhandlingspartner uit de bus kwam. Om de Kamer gelegenheid te geven de zaak te onderzoeken, verzocht de VVD-woordvoerder inzage in de notulen van de onderhandelingen tussen de bonden en minister Dales. Dit verzoek werd door de Kamervoorzitter aan het kabinet voorgelegd. We wachten nog op een reactie. Inlichtingen: Robin Linschoten 0703182895.

Horeca langs hoofdwegennet

Afgelopen dinsdag werd met de ministers Maij-Weggen en Andriessen (beiden CDA) gesproken over de horecavoorzieningen langs de hoofdwegen. Het kabinetsvoorstel om een net van eenvoudige wegrestaurants - één per elke 40 kilometer - te realiseren, kreeg de instemming van VVD-woordvoerder Broos van Erp.

Benzinestations

De discussie spitste zich verder toe op een andere servicevoorziening langs de snelweg: de benzinestations met een uitgebreid eet-, drink- en rookwarenassortiment. Dit assortiment valt immers per 1 januari jl. ook onder de winkelsluitingswet en mag na zes uur 's avonds niet meer verkocht worden. De VVD-woordvoerder was het niet eens met deze maatregel en pleitte er daarom voor de uitzonderingspositie van hotel- en stationswinkels ook voor benzinepompen langs hoofdwegen te laten gelden. Tevens zouden zelfstandige pomphouders opgenomen moeten worden in het zg. gebruikersoverleg, het adviesorgaan voor de minister van een ieder die betrokken is bij voorzieningen bij autowegen.

Illegale reclameborden

Tenslotte werden de illegale reclameborden langs snelwegen besproken. Op het hoofdwegennet wordt plaatsing nog wel gecontroleerd, maar op provinciale wegen is een abnormale wildgroei ontstaan. Aangezien de bestaande provinciale verordening niet blijkt te werken, drong de VVD bij de minister er nogmaals op aan de provincies te stimuleren een stringenter beleid te voeren t.a.v. deze uitingen van oneerlijke concurrentie. Inlichtingen: Broos van Erp 070-3182869.

Waarschuwing Nederlandse Bank

Dinsdag 23 april werd het Jaarverslag over 1990 van de Nederlandse Bank gepresenteerd. Bankpresident Duisenberg waarschuwt het kabinet dat het "onontkoombaar lijkt dat opnieuw een verdere sanering van de overheidsfinanciën ter hand zal moeten worden genomen". De VVD-fractie deelt de vrees dat indien niet snel aanvullende bezuinigingsmaatregelen worden getroffen, de overheidsfinanciën weer voor jaren onbeheersbaar worden. De regering mag niet doof blijven voor deze kritiek.

20 à 25 miljard ombuigen

Ook onderschrijft de VVD de aanbeveling van president Duisenberg om, gezien de inmiddels verslechterde economische perspectieven voor 1991 en 1992, de totale ombuigingsproblematiek eerder op 25 miljard dan op 20 miljard te stellen. De recente bijstelling met 3 miljard in de kaderbrief van minister Kok (waardoor het totaal volgens het kabinet op 20 miljard komt) is derhalve nog steeds onvoldoende. De VVD-fractie verzoekt het kabinet deze aanbeveling tot leidraad te nemen bij de voorbereiding van de begroting 1992 en daarbij af te zien van verdere lastenverzwaringen.

Tekort loopt op naar 6,75 %

De waarneming in het Jaarverslag dat het tekort van het Rijk in maart 1991 is opgelopen naar 6,75 % van het nationale inkomen, vindt de VVD uitermate zorgwekkend. Het betekent dat het kabinet dit jaar nog 9 miljard extra zou moeten bezuinigen om op het tijdpad van het regeerakkoord te blijven. Een heroïsche veronderstelling, volgens de VVD.

Gezien de ernst van de situatie heeft Rudolf de Korte namens de VVD, direkt na het verschijnen van het Jaarverslag, het kabinet om een schriftelijke reactie gevraagd. Een debat met minister Kok over de waarschuwingen en aanbevelingen in het Jaarverslag ligt dan ook voor de hand.

Inlichtingen: Rudolf de Korte 0703182890.

Wilt u graag wekelijks op de hoogte blijven van de standpunten van de VVD-fractie in de Tweede Kamer? Dan kunt u nu gebruik maken van een speciale kennismakingsaanbieding. Wanneer u de ingevulde bon opstuurt, krijgt u tot het zomerreces de VVD-EXPRESSE voor de gereduceerde prijs van fl 30.

Bon opsturen naar:

VVD-EXPRESSE
VVD-fractie
Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

geeft zich op als abonnee op de
 VVD-Expresse

Handtekening: _____

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Politiek moet geloofwaardiger

In zijn speech ter gelegenheid van de Algemene Ledenvergadering op vrijdag 26 april schonk Frits Bolkestein ook aandacht aan de onmacht van het kabinet om de financiën op orde te brengen, waardoor de politiek aan geloofwaardigheid inboet. Hij zei o.a.:

"Het Jaarverslag van de Nederlandse Bank is weer somber gestemd. Evenals in herfst van vorig jaar is die somberte gebaseerd op realisme, niet op pessimisme. De heer Duisenberg constateert met een zucht dat na jaren van saneren onze overheidsfinanciën nog steeds "buitensporig zijn". Laten we eens terugblikken hoe dat nu gelopen is. Tien jaar geleden was ons land ten prooi aan algehele ontreddering. De economie was uit het lood geslagen, de overheid was bankroet en de politiek wankeelmoedig. Toen kwam er een periode van acht jaar waarin de economie zich fors herstelde, de overheidsfinanciën weer op orde werden gebracht en de politiek weer daadkracht vertoonde. Zelfs de Nederlandse Bank sprak in 1989 van "een keer ten goede". Toen het CDA/PvdA-kabinet aantrad, leek voor velen de tijd van saneren voorgoed voorbij.

Een fundamenteel probleem

Nog twee jaar later ziet het beeld er weer heel anders uit. Dit kabinet wordt versterkt door financiële ontreddering, sociale belemmering en bestuurlijke verlamming. Financieel, omdat het kabinet mentaal niet was voorbereid op de tientallen miljarden aan tegenvallers. Sociaal, omdat het kabinet niet het voortouw durft te nemen bij de aanpak van het ziekteverzuim en de arbeidsongeschiktheid. En bestuurlijk, omdat er niemand in het kabinet zit die de ploeg een duidelijke richting in weet te trekken. Meer dan tien jaar na het begin van de sanering van de overheidsfinanciën zijn we er nog steeds niet uit. De heer Duisenberg spreekt terecht van "een fundamenteel probleem in onze samenleving". Het aantal omvangrijke ombuigingsoperaties sinds het eind van de jaren zeventig is nauwelijks te tellen. Elke keer verklaarde de politiek dat het om zeer pijnlijke, maar onontkoombare maatregelen ging. Elke keer kraaide de oppositie in de jaren tachtig dat het veel te ver ging. En elke keer bleek het uiteindelijk niet genoeg.

Spin in een vergiet

Het electoraat werd voorgespiegeld dat het om maximale inspanningen ging, terwijl de resultaten te vaak minimaal waren. Er was een overproductie van beleid maar een gebrek aan daadkracht. Als er sprake is van een afnemend vertrouwen in de politiek, dan is dit de werkelijke reden. Voor deze situatie dragen alle politieke partijen verantwoordelijkheid, dus ook de VVD. Maar toen de VVD nog in de regering zat, ging het beleid in ieder geval nog de juiste richting uit. En dat viel niet mee met een coalitiepartner die constant over zijn linkerschouder keek. De huidige regering lijkt zelfs niet meer te weten welke richting ze in moet. De Minister van Financiën loopt van gat tot gat als een spin die uit een vergiet probeert te kruipen.

Als Den Haag de geloofwaardigheid van de politiek op een hoger plan wil brengen, dan is een meer fundamentele aanpak van de overheidsfinanciën geboden."

Spijkers met koppen

Annemarie Jorritsma is een van de genodigden in het radioprogramma Spijkers met Koppen op zaterdag 27 april. Aanvang 12.00 uur op radio 2.

Handboek herverdeling arbeid

Woensdag 1 mei om 10.30 uur wordt in aanwezigheid van Annemarie Jorritsma in restaurant Corona in Den Haag het "Handboek herverdeling betaalde en onbetaalde arbeid" ten doop gehouden.

Jubileum emancipatieraad

Alle zes vrouwelijke VVD-kamerleden zullen aanwezig zijn bij de jubileumbijeenkomst van de Emancipatieraad. Annemarie Jorritsma zal bovendien plaatsnemen in het discussieforum over de toekomst van de emancipatie. Aanvang: 13.30 uur in het Congresgebouw te Den Haag, inschrijvingen 070-3334782.

Bijeenkomst in Noord-Nederland

Op vrijdag 3 mei brengen Frits Bolkestein, Len Rempt, Piet Blauw, Henk Koning en David Luteijn op uitnodiging van de VVD-kamercentrale Groningen een werkbezoek aan deze provincie. Er zullen onder meer gesprekken worden gevoerd met vertegenwoordigers uit het Noord-Nederlandse bedrijfsleven.

Openluchtmuseum

Diezelfde vrijdag brengt Hans Dijkstal met de Kamercommissie Welzijn en Cultuur 's ochtends een werkbezoek aan het Openluchtmuseum in Arnhem.

Debat Europese Unie

In de Voorzaal van de Tweede Kamer wordt op vrijdag 3 mei vanaf 14.30 uur door Groen Links een debat georganiseerd over de Europese Monetaire Unie en de Europese Politieke Unie. Frans Weisglas vertegenwoordigt de VVD bij deze gelegenheid. Inschrijvingen: Hans Siepel, 070-3183030.

Werkbezoek Klinische Genetica

Vrijdagmiddag zullen Jan Franssen, Nel Ginjaar-Maas, Margreet Kamp en Erica Terpstra vanaf 14.00 uur meedoen aan een werkbezoek aan de Stichting Klinische Genetica in Rotterdam. Dit bezoek is georganiseerd in het kader van de discussie over gentherapie en erfelijkheidsdiagnostiek.

De VVD-Expresse is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornelije, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof, medewerker afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 60 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, Postbus 20018, 2500 EA Den Haag.

Geen blokkades, maar ook geen geflirt

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Terugkijkend op het VVD-congres in Amersfoort en de Algemene Ledenvergadering in Amsterdam bevangt mij een gevoel van trots. Trots op de inhoudelijke discussie zoals gevoerd naar aanleiding van "Ongebroken Lijnen". Trots op onze weg omhoog.

Een van de onderwerpen die in Amsterdam aan de orde kwamen, was het inmiddels "beruchte" hoofdstuk 10 van het rapport van de commissie-Nord. Uit de discussie die hierover is gevoerd, komt de VVD naar voren als een partij die openstaat voor nieuwe mogelijkheden. Zoals het een dynamische liberale partij betaamt. Geen blokkades, maar ook zeker geen geflirt. De VVD vrijt niemand op. Het gaat ons liberalen vooral om de inhoud van het beleid. En daarmee om de vraag met welke partij of partijen de VVD zoveel mogelijk van haar beleidsvoornemens kan verwakelijken.

Als er met een partij inhoudelijk goed te praten valt, dan zal de VVD daar zeker op ingaan. Maar voordat het zover is, zullen de andere partijen nog veel helderheid moeten verschaffen over de richting die zij echt in willen gaan. De VVD heeft in het debat over de Tussenbalans die helderheid gegeven. We willen verdergaan met ombuigen, met sanering van de sociale zekerheid en met lastenverlichting. Wij willen de zelfstandigheid van de burger bevorderen.

Maar deze coalitiebesprekingen zijn nog niet aan de orde. Belangrijker is de inhoudelijke discussie binnen de partij. Die discussie is niet gisteren begonnen. Amersfoort en Amsterdam laten zien dat zij niet morgen zal eindigen. Binnen een levende partij is zo'n debat nooit afgerond. Het liberalisme is geen ideologie die voor alle situaties en alle tijden een pasklaar antwoord probeert te geven. Het laat veel over aan pragmatisme en gezond verstand. Dat is de uitdaging waarvoor wij staan.

Frits Bolkestein

Lubbers: leider of volger?

Hoewel premier Lubbers vorige week nog geïnterpelleerd werd over geruchtmakende vraaggesprekken met bewindslieden in diverse kranten, schrok de premier er niet voor terug zich door het blad Onderneming te laten interviewen. Hij zei hierin onder meer dat cijfers van het Centraal Planbureau aangeven dat de verhouding tussen werkenden en niet-werkenden dreigt te verslechteren en dat dit kan leiden tot ont koppeling. "De koek is dadelijk op", aldus de minister-president. Hij voegde eraan toe dat "gezien de ernst van de problemen het beter was geweest al bij de Tussenbalans een hardere toon te zetten. Maar dat was toen niet mogelijk: niet alleen politiek maar ook maatschappelijk. Dat kan nu wel".

Ook dit interview deed veel stof opwaaien, en weer werd de premier woensdag in de Kamer op het matje geroepen. Waarom had de premier zich over ont koppeling uitgelaten, terwijl hij vorige week allerlei ongerichte uitspraken van bewindslieden over arbeidsongeschiktheid, koppeling en minimumloon nog afkeurde? De minister-president ontkende echter dat

hij in het interview iets nieuws gezegd had. "Het is oude kost, maar het wordt wel stevig neergezet. Ik kies een hardere inzet".

Waarom niet bij Tussenbalans?

Frits Bolkestein liet zich verwonderend uit over deze ommezwaai. Waarom was het niet mogelijk bij de Tussenbalans al voor een harde toezetting te kiezen? Maar koud twee maanden wel.

Het kabinet heeft dus een slechte Tussenbalans afgeleverd, omdat het volk er nog niet aan toe was. En nu de roep om een hard beleid volgens de premier zo sterk is toegenomen, kan het kabinet opeens zijn werk wél naar behoren doen. Betekent dit dat de premier nu de publieke opinie als richtsnoer van zijn beleid neemt of zijn er nog andere oorzaken? De Provinciale Statenverkiezingen van 6 maart misschien?

De twee redenen die de premier zelf aangeeft, de "nadrukkelijke spanning" bij de CAO-onderhandeling en de te sterke arbeidskostentontwikkeling, zijn weinig overtuigend. De grote vraag blijft: Leidt premier Lubbers, of volgt hij?

VERDER IN DIT NUMMER

- Inbreng van vrouwen in de VVD moet verhoogd worden
- VVD-reactie op het voorstel om milieuheffingen te verhogen
- Uitspraken staatssecretaris Ter Veld over WAO onder de loep
- Overleg over de brede herwaardering

De brede herwaardering

Afgelopen woensdag en donderdag werd de wijziging van het fiscale regime voor oudedagsvoorzieningen in de Kamer behandeld. De VVD is bij de reeds tien jaar durende behandeling van deze brede herwaardering altijd uitgegaan van het beginsel dat mensen die zelf de verantwoordelijkheid voor een adequate voorziening willen nemen, niet fiscaal belemmerd mogen worden.

Onbehoorlijk en onbetrouwbaar

Robin Linschoten begon met het verwijt dat het kabinet zonder nader overleg een fundamentele wijziging in het wetsvoorstel had aangebracht. De voorgestelde verruiming van de fiscale aftrekbaarheid van de lijfrentepremie is namelijk omgezet in een beperking. Tevens spreekt de wijziging impliciet van een maximaal toelaatbaar pensioen. En dat terwijl het kabinet op aansporing van de VVD bij haar aantreden beloofd had het wetsontwerp en de reeds gemaakte afspraken met verzekeraars ongewijzigd over te nemen. Een overheid die gemaakte afspraken niet nakomt, verdiende volgens de woordvoerder de betiteling onbehoorlijk en onbetrouwbaar. Bovendien was het staatsrechtelijk principe om bij een ingrijpende wijziging opnieuw advies van de Raad van State te vragen, met voeten getreden. Daarom vroeg de woordvoerder staatssecretaris van Amelsvoort (CDA) alsnog advies in te winnen.

Lijfrentes

Tijdens het vorige CDA/VVD-kabinet is een verruiming voorgesteld van de premie-aftrek voor lijfrentes, onder voorwaarde dat het om een oudedagsvoorziening zou gaan. Dat was een lijn die de VVD erg aansprak. Het voorstel biedt een oplossing voor vele pensioenbreukslachtoffers en het is een relatief eenvoudige regeling. Van deze goede en uitvoerbare gedachte is door de wijziging weinig overgebleven.

De nu door de regering doorgedrukte wijziging is inadequaat en ingewikkeld. Hoofddlijn is dat er via een drietrapsraket een maximum bedrag aan premie-aftrek wordt vastgesteld. Ten eerste een basisaftrek van fl 10.000 per jaar per persoon of per echtpaar. Voor belastingplichtigen die hieraan niet voldoende hebben, zijn er nog twee mogelijkheden ingebouwd voor een aanvullende aftrek. De belastingplichtige moet dan wel zelf aannemelijk kunnen maken dat hij een tekort heeft aan opgebouwde voorzieningen. Maar hoe, vroeg de woordvoerder zich af, kan iemand bewijzen dat hij onvoldoende pensioen heeft opgebouwd, als in Nederland vrijwel geen enkel pensioenfonds tussentijds gegevens verstrek over de opgebouwde pensioenrechten. Bovendien is de uitvoering van de regeling buitengewoon ingewikkeld en creëert het voor bv kleine zelfstandigen toch weer belemmeringen voor een wenselijke opbouw van oudedagsvoorzieningen.

Met het verwijt van een ongelijke behandeling van gehuwden (met een gezamenlijke aftrek van fl 10.000) en ongehuwd samenwonenden (met een gezamenlijke aftrek van fl 20.000), zoals door CDA en PvdA geuit is, kan de VVD wel meegaan. Maar het voorstel van beide fracties om de basisaftrek dan maar voor iedereen tot fl 5000 te verlagen, is de omgekeerde wereld.

De enige juiste oplossing in dat geval is volgens de VVD de aftrek van fl 10.000 per persoon te handhaven en die voor (on)gehuwd samenwonenden naar fl 20.000 op te trekken.

Aangezien het er naar uitziet dat een Kamermeerderheid van CDA en PvdA bij de voortzetting van het debat volgende week aan de basisaftrek van fl 5000 zal vasthouden, zal de VVD tegen het wetsvoorstel stemmen.

Inlichtingen: Robin Linschoten, 070-3182895.

WAO-voorstel: over de grens van de horizon

Eind vorige week deed staatssecretaris Ter Veld (PvdA) in het NRC de uitspraak dat wie de WAO wilde afschaffen, toch eerst haarzelf zou moeten afschaffen. Hiermee reageerde zij op een uitgelekt voorstel van minister de Vries (CDA) om de WAO per 1 juli 1992 voor nieuwe gevallen te sluiten. Robin Linschoten ondervroeg namens de VVD beide bewindslieden op woensdag 1 mei over de gevolgen van hun meningsverschil op dit belangrijke punt.

Minister de Vries antwoordde dat hij geen formeel voorstel had gedaan om de WAO op te heffen. Zijn uitspraak was bedoeld als bijdrage tot de interne discussie over het terugdringen van het aantal arbeidsongeschikten. In deze discussie zou hij graag de variant betrekken van een basisverzekering met de mogelijkheid zich bij te verzekeren. "Deze variant ligt over de grens van de horizon van de staatssecretaris, maar van een hemelsbreed verschil van mening tussen ons is geen sprake", aldus de minister. Met een discussie over de technische uitwerking stemde de staatssecretaris immers in, zodat haar optreden vooralsnog geen gevolgen had.

Staatssecretaris Ter Veld voegde hier aan toe te betreuren dat ze het beeld van een kijvend en ruziënd kabinet versterkt had.

Een tikkeltje te wild

De VVD-woordvoerder vond dat de zaak wel erg angstvallig gesust werd. Want indien de overigens reële variant van de Vries voor politieke besluitvorming wordt voorgedragen, zou de staatssecretaris het voorstel van haar eigen minister niet kunnen onderschrijven. Refererend aan een andere uitspraak van de staatssecretaris over Brinkman, noemde Robin Linschoten de uitspraken van Ter Veld dan ook "een tikje te fel en een tikje te vlug, amigo".

Inlichtingen: Robin Linschoten: 070-3182895.

Minister Kok geeft bank gelijk

Deze week ontving Rudolf de Korte van minister Kok (PvdA) de reactie op de vragen die hij over het Jaarverslag van de Nederlandse Bank gesteld had. De VVD had er vorige week bij het kabinet op aangedrongen de ombuigingsproblematiek voor 1994 bij te stellen naar de aanbevelingen van het Jaarverslag. Daarin stond dat er tussen de 20 en 25 miljard bezuinigd moet worden (i.p.v. de 17 miljard van de Tussenbalans) om in 1994 het financieringstekort op de afgesproken 3,25 % te brengen. Minister Kok schrijft in zijn brief het eens te zijn met dit bedrag en zegt toe tussen de drie en acht miljard gulden extra te zullen bezuinigen.

Inlichtingen: Rudolf de Korte, 070-3182890.

Wöltgens wil milieuheffing

Voor een gehoor van Jonge Socialisten stelde fractievoorzitter Wöltgens (PvdA) vorige week in Nijmegen voor de loon- en inkomstenbelasting en sociale premies te verlagen en de milieuheffingen op het milieu fors te verhogen.

Deze gedachte lijkt in eerste instantie sympathiek. Te meer daar de VVD al jarenlang pleit voor een verlaging van de loon- en inkomstenbelasting. Maar bij nadere beschouwing blijkt het voorstel tot drastische verhoging van de milieuheffingen, rampzalig uit de werken.

PvdA-voorstel ondoordacht

De VVD wijst het voorstel om de volgende redenen af:

1) Nederland heeft een open en afhankelijke economie. Transitie, distributie, chemische industrie en zakelijke dienstverlening zijn, naast de landbouw, de kurken waar onze economie op drijft. Allen hebben zeer veel energie nodig.

2) Milieuheffingen worden juist vooral op energie, cq brandstoffen gelegd. Nu al is Nederland met dit soort heffingen voorloper binnen Europa. Verhoging van de heffing betekent dat het Nederlandse bedrijfsleven zich uit de Europese- en de wereldmarkt prijst, terwijl de import van produkten uit het goedkopere buitenland zal toenemen. Dit veroorzaakt een ernstige verstoring van de sociale en economische situatie in ons land.

3) Het voorstel heeft onaanvaardbare sociale consequenties. Immers, hogere inkomensgroepen hebben vaak meer financiële mogelijkheden om milieu- of energievriendelijk te leven. Terwijl lagere inkomensgroepen zulke duurere produkten niet of pas later kunnen aanschaffen. En op voorstel van de VVD is in de Kamer besloten om nu geen inkomensbeleid via milieuheffingen te voeren.

4) Overigens is beïnvloeding van milieugegedrag via heffingen alleen mogelijk door een zeer grote verhoging van heffingen. Maar daarmee prijst Nederland zich eenzijdig uit de markt. Dit is onwenselijk en onaanvaardbaar. Dit soort beleid kan alleen in breed internationaal verband gevoerd worden.

5) Wanneer, al dan niet ten gevolge van hoge milieuheffingen, de milieuvuiling wordt teruggedrongen (een effect dat de VVD op zichzelf toejuicht), krijgt de overheid minder inkomsten. Dan zijn er twee opties: Wöltgens valt weer terug op verhoging van loon- en inkomstenbelasting, in welk geval hij zijn doel voorbij-schiet; óf hij verhoogt het tarief per milieuvuilingseenheid, opdat de staat per saldo gelijke inkomsten houdt. In dat geval wordt goed milieugegedrag gestraft door hogere heffingen. Zo gaat het draagvlak voor het milieu verloren.

De VVD is tenslotte van mening dat wanneer bepaalde activiteiten en/of produkten niet meer geaccepteerd kunnen worden, het instrument van verbodsbepalingen meer geëigend is dan gedragsbeïnvloedende heffingen.

Inlichtingen: Jan te Veldhuis, 070-3182901 en Rudolf de Korte 070-3182890.

Meer VVD-gedeputeerden

De onderhandelingen over de zetelverdeling voor de colleges van Gedeputeerde Staten zijn voor de VVD nog gunstiger verlopen dan in de VVD-Expresse nr 16 vermeld werd. Niet alleen Zuid- en Noord-Holland kennen nu twee VVD-gedeputeerden, maar ook in Utrecht bezet de VVD twee van de zes zetels. Behalve de provinciale lijsttrekker is hier ook de heer D. Kok als gedeputeerde gekozen. Overigens is in Noord-Brabant de lijsttrekker Peter Neeb fractievoorzitter geworden en is Max Jellema tot gedeputeerde benoemd. In het mei- of juni-nummer van "Provincie en Gemeente" zal een overzicht van de portefeuilleverdeling van de gedeputeerden worden opgenomen.

Inlichtingen: Andreas Dijk, 070-3613061.

Geridderd

Op maandag 29 april kreeg het Tweede Kamerlid Broos van Erp de versierselen van Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw opgespeld. Els Veder-Smit, Eerste Kamerlid voor de VVD, werd tot Commandeur in de Orde van Oranje Nassau benoemd.

Liberaal Reveil

Onlangs verscheen het tweede nummer van Liberaal Reveil in 1991. In dit nummer onder meer aandacht voor de wereld van Thomas Jefferson; de verhouding tussen de Liberale Staatspartij en de Sociaal-Democratische Arbeiderspartij in de jaren dertig en het democratisch gehalte van een democratie. U kunt dit nummer van Liberaal Reveil bestellen door fl 9,50 over te maken op girorekening 240200, trv Stichting Liberaal Reveil te Voorschoten, onder vermelding van "LR 1991/2".

Seminar over China

Vrijdag 10 mei wordt in het Institute of Social Studies (Badhuisweg 25 in Den Haag) van 10.00 tot 17.00 uur een Chinadag met een tentoonstelling georganiseerd. Jan Dirk Blaauw neemt deel aan het seminar over de mogelijkheden voor Nederland om als EG-voorzitter zich in te zetten voor democratisering van China.

Wilt u graag wekelijks op de hoogte blijven van de standpunten van de VVD-fractie in de Tweede Kamer? Dan kunt u nu gebruik maken van een speciale kennismakingsaanbieding. Wanneer u de ingevulde bon opstuurt, krijgt u tot het zomerreces de VVD-EXPRESSE voor de gereduceerde prijs van fl 30.

Bon opsturen naar:

VVD-EXPRESSE
VVD-fractie
Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

geeft zich op als abonnee op de VVD-Expresse

Handtekening: _____

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Inbreng van vrouwen vergroten

Bij allerlei gelegenheden wordt er binnen de VVD aandacht geschonken aan de deelname van vrouwen aan de politiek. Zo benadrukte Frits Bolkestein in zijn toespraak tijdens de Algemene Ledenvergadering op vrijdag 26 april het belang van de inbreng van vrouwen. "Een belangrijke opgave voor de VVD in de jaren die voor ons liggen, is de inbreng van vrouwen binnen de partij te vergroten. Actieve deelname van vrouwen in alle grote partijen is te klein. Ook binnen de VVD is het aantal vrouwen in politieke en bestuurlijke kringen nog te gering. De passages over vrouwen in onze brochures en verkiezingsprogramma's zijn duidelijk. De daden ontbreken vaak nog te zeer. Daarom zou ik u vanavond willen oproepen daar de komende jaren werkelijk iets aan te doen. Bij komende kandidaatstellingen voor politieke organen. Bij de vorming van besturen in de hogere regionen van de partij. Maar ook aan de basis van de VVD, in de besturen van afdelingen en ondercentrales. Wij willen meer vrouwen zien in vertegenwoordigende en bestuurlijke functies op alle niveau's"

VVD: de partij voor werkende vrouwen

"Minder vrouwen dan mannen stemmen op onze partij. Dat heeft volgens mij één hoofdoorzaak: het feit dat in Nederland de arbeidsparticipatie van de vrouw nog steeds erg laag is. Als liberalen richten wij ons juist op de groep van economisch zelfstandige, werkende vrouwen. Die groep is nog klein, maar sterk groeiende. Als geen andere politieke partij in Nederland moet de VVD de groeiende groep werkende vrouwen aan zich weten te binden. Wij liberalen staan namelijk voor individualisering en gelijke fiscale behandeling voor tweeverdieners. Het gaat ons erom gelijke kansen te scheppen voor economische zelfstandigheid. Dat klinkt sommigen misschien wat zakelijk in de oren. Maar het is voor veel echtparen en samenwonenden de basis voor een gelukkige en gelijkwaardige relatie".

Vrouwen als bestuurder

En als vrouwen de overhand zouden hebben in de politiek, zou het landsbestuur dan soepeler lopen? Dat was de vraag waar Annemarie Jorritsma zich over boog in haar bijdrage in het meinumner van het blad "Furore". Dat er meer vrouwen in vertegenwoordigende lichamen moeten komen omdat de Nederlandse bevolking nu eenmaal voor iets meer dan de helft uit vrouwen bestaat, kan ze van harte beamen. Of het bestuur dan automatisch soepeler zou lopen, valt echter te betwijfelen. Niet de sekse bepaalt immers of iemand goed of slecht is, maar de kwaliteit als bestuurder.

Vrouwen zijn weliswaar over het algemeen wat korter van stof, wat concreter en dus duidelijker dan mannen. Vergaderingen met (bijna) uitsluitend vrouwen verlopen daardoor efficiënter en soepeler. Van vrouwen wordt ook gezegd dat ze beter kunnen samenwerken. Hier zet de auteur echter vraagtekens bij. Haar ervaringen over samenwerking met vrouwen zijn niet beter dan met mannen. Wel is ze van mening dat vrouwen iets minder dan mannen (en de uitdrukking zegt het al) haantje de voorste willen zijn, met andere woorden de eer over bepaalde beslissingen naar zich toe willen trekken ten koste van anderen. Maar aan de andere kant hebben mannen er vaak minder last van als een ander zoiets doet. Dus ook hierbij valt te betwijfelen of vrouwen het bij voorbaat beter zouden doen.

Het is bovendien nog maar de vraag of vrouwen het inhoudelijk sneller met elkaar eens zullen zijn dan mannen. Vrouwen zijn immers lid van allerlei politieke partijen met geheel verschillende meningen over zo ongeveer alles in de maatschappij.

Te weinig kansen

Het enige wat vrouwen van nu bindt, is dat zij op allerlei plekken de facto te weinig kansen krijgen. Vrouwen worden waar zij een minderheid vormen anders en sneller negatief beoordeeld, zeker als ze zich nog niet "waargemaakt" hebben. Termen als "dat domme meisje" vallen al snel, terwijl voor mannen geldt dat ze "natuurlijk wel eens een foutje mogen maken". Bovendien zijn er nog steeds allerlei niet echt zichtbare drempels waardoor vrouwen te weinig aan de bak komen. En tenslotte hebben vrouwen nogal eens de neiging te zeggen: "kan ik dat wel", terwijl mannen geleerd hebben makkelijker iets boven hun macht te grijpen.

Meer vrouwen in de politiek

Kortom vrouwen moeten meer in de politiek actief worden. Het wordt daardoor niet anders of beter, maar misschien duren vergaderingen dan iets korter. Een echte volksvertegenwoordiging heeft een samenstelling die een redelijke afspiegeling is van de samenstelling van de bevolking. In die zin is onze democratie nog geen ideale. Inlichtingen: Annemarie Jorritsma 070-3182891.

De VVD-Expressie is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Celemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 60 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal Postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

Doet ie 't wel of doet ie 't niet

Komt Wiegel terug of niet? Na het interview met RTL-4 afgelopen zondag zijn de speculaties weer niet van de lucht. In de uitzending deed Hans Wiegel de op zich weinig nieuws bevattende mededeling dat hij zich volgend jaar weer "vrij man" acht en dus ook een terugkeer naar de Haagse politiek niet uitsluit. Dat doet hij al tien jaar niet, alleen is nu de datum waarop hij wel of niet terugkeert dichterbij gekomen. In de uitzending van RTL-4 bleek een NIPO-peiling uit te wijzen dat Hans Wiegel de populairste politicus van dit moment is. Hij ligt daarin weliswaar een procent achter bij Ruud Lubbers, maar het percentage mensen dat geen vertrouwen in hem heeft, ligt lager dan het percentage dat geen vertrouwen heeft in Lubbers.

De woensdag daarop kwam het Parool met een artikel waarin stond dat Hans Wiegel een vice-premierschap zou ambiëren na een lijsttrekkerschap. Den Haag stond op z'n kop. Zou ie?! Maar nee, van meer dan speculaties is geen sprake. Waarom?

Allereerst staat nergens geschreven wanneer en of dit kabinet in een crisis geraakt. In de tweede plaats is het onzeker of de VVD na de verkiezingen, wanneer die ook mogen zijn, in een positie komt om te regeren. Dat zal geheel afhangen van de verkiezingsuitslag. In de derde plaats heeft de VVD zich op de Algemene Ledenvergadering in Amsterdam uitgesproken over de te volgen koers in verband met in de toekomst te vormen coalities. En wel als volgt: geen blokkades, maar ook geen geflirt. Gelijke afstand tot de andere partijen. In dit licht is het dus duidelijk dat ook alle speculaties over een mogelijke invulling van ministerschappen direkt doorverwezen kunnen worden naar het rijk van de voorbarigheid.

Niettemin wil ik benadrukken dat mocht Hans Wiegel terugkeren naar het hart van de politiek, ik hem van harte zal verwelkomen. En als hij zich kandidaat wil stellen voor een lijsttrekkerschap, dan verheug ik mij daarover zeer. Welke partij kan zich immers zo gelukkig prijzen als de VVD doordat zij de meest populaire politicus in haar midden weet? De weg omhoog ligt open voor de VVD en met de steun van mensen als Hans Wiegel zullen wij het op die weg nog ver brengen.

Frits Bolkestein

De bijzondere bijstand

Vorige week werd het wetsontwerp over de bijzondere bijstand in de Kamer behandeld. Bijzondere bijstand is een financiële ondersteuning voor diegenen die door bijzondere omstandigheden niet van de algemene bijstand of van de AOW kunnen rondkomen.

Het wetsvoorstel beoogt de beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheid voor deze bijstandsvorm van het rijk naar de gemeenten te verleggen. Zo krijgen gemeenten de handen meer vrij om individuele financiële noodsituaties aan te pakken.

meenten met de verkregen beleidsvrijheid zijn omgegaan.

Ten tweede is het onbegrijpelijk dat het kabinet het budget voor bijzondere bijstand met 100 miljoen wil verhogen, terwijl het bestaande budget van 200 miljoen jaarlijks niet wordt opge maakt. Bovendien geven beleidsintensiveringen geen pas in een tijd waarin zoveel bezuinigd moet worden. Het voorstel om de verdeelsleutel van 90 % ten koste van het rijk en 10 % voor de gemeenten (zoals ook opgenomen in het VVD-partijprogramma) los te laten, werd op aandrang van CDA, PvdA en VVD teruggedraaid.

Inlichtingen: Robin Linschoten, 070-3182895.

Rechtsgelijkheid waarborgen

De VVD kan zich thuis voelen bij de kernbegrippen van decentralisatie, deregulering en maatwerk in het wetsvoorstel, aldus woordvoerder Robin Linschoten. Toch kijkt de fractie met gemengde gevoelens naar enkele onderdelen ervan. Ten eerste ligt bij decentralisatie het gevaar van rechtsongelijkheid op de loer. Ondanks de uniformerende rol van de jurisprudentie wil de VVD betere waarborgen ingebouwd zien. Daarom diende de VVD een kamerbreed ondersteunde motie in om na twee jaar een evaluatie te houden naar mogelijke rechtsongelijkheid en de wijze waarop de ge-

Vorige week geen VVD-Expresse

Vanwege de vrije dagen en de vervroegde inleveringsdatum van kopij is de VVD-Expresse vorige week niet uitgekomen. Het merendeel van de in de Kamer behandelde onderwerpen kon namelijk niet opgenomen worden. De belangrijkste Kamervergaderingen van vorige week zullen in dit nummer van de VVD-Expresse alsnog aan de orde komen. Daarom komt deze week de rubriek "VVD en het nieuws" te vervallen.

VERDER IN DIT NUMMER

- Het democratisch tekort bij de functionele decentralisatie
- Het rapport "Recht in beweging"
- Basiskennis is het belangrijkste bij lerarenopleidingen
- Minister D'Ancona geïnterpelleerd over de Frankfurter Buchmesse

Lerarenopleidingen

Tijdens de bespreking van de beleidsnotitie over lerarenopleidingen voor het basisonderwijs (de PABO's) merkte Jan Franssen op dat er van onderwijsgeveinden in de toekomst steeds meer gevraagd zal worden omdat de maatschappij ingewikkelder wordt. Paradoxaal genoeg blijkt dat studenten aan pedagogische academies een onvoldoende kennisniveau hebben in de vakken die zij later moeten onderwijzen. Het voorstel van staatssecretaris Wallage (PvdA) om de kernopleiding voor leraren met een jaar te verkorten om tijd vrij te maken voor een specialisatie, vond de woordvoerder dan ook vrij zinloos.

De huidige vierjarige opleiding was voor het verkrijgen van basisbekwaamheden broodnodig en moest niet worden opgesplitst. Pas na de eerste fase zou door verplichte bijscholing een specialisatie moeten worden aangeboden, waarin o.a. diepgaand aandacht aan het jonge kind wordt besteed. Daarnaast was een betere begeleiding van de beginnende leraar gewenst.

Dweilen met de kraan open

De kwaliteitsverbetering van leraren kon gebaat zijn bij een verbetering van de instroom van studenten, bv door het stellen van toelatingseisen. Dan zouden tegelijkertijd alle voorgestelde bijspijkerprogramma's overbodig worden en het "dweilen met de kraan open" vermeden worden. De staatssecretaris bleef zich echter tegen een scherpere selectie verzetten, omdat dit naar zijn zeggen strijdig zou zijn met het huidige toelatingsregime voor het hoger onderwijs. Tevens herhaalde de woordvoerder de VVD-voorkeur voor het opzetten van educatieve faculteiten, waar ook nascholing en research naar onderwijs en opleiding plaats kon vinden. De bewindsman deelde deze voorkeur en hij beloofde snel een keuze te maken uit de door de PABO's gedane voorstellen.

Het gaat er immers om, aldus de woordvoerder, dat Nederland de boot in het verenigd Europa niet mag missen. Kennisontwikkeling is hierbij zeer belangrijk. Een breed ondersteunde discussie is nodig over plaats, profiel en inhoud van het leraarsberoep. Voor deze herwaardering zou het uitroepen van "Het jaar voor de leraar" een mogelijkheid zijn.

Int.: Jan Franssen 070-3182886.

Afslanking van de overheid

Vorige week werd de Kamer voor de derde maal gerapporteerd over de afslanking van het ambtenarenapparaat. Robin Linschoten constateerde dat er nog weinig voortgang is geboekt met dit door het vorige kabinet gestarte project. Over de "Grote Efficiency Operatie" die minister Dales bij haar aantreden in dit verband had aangekondigd, is veel geschreven en nog meer uitgelekt. Maar concrete plannen liggen er na anderhalf jaar nog steeds niet op tafel. Het aantal ambtenaren is in 1991 zelfs gestegen, ondanks alle discussies over afslanking en de Kameruitspraak om dit aantal te bevriezen. Het verder praten over procedures en uitgangspunten van de operatie, waar het CDA ook tijdens het debat weer op aandrong, is volgens de VVD-woordvoerder dus een gepasseerd station. De VVD wil geen woorden meer, maar daden.

Trap van bovenaf schoon

Minister Dales (PvdA) beloofde nog vóór de zomer met afgeronde plannen te komen om het aantal ambtenaren met de beoogde 9000 af te slanken en de uitgaven met fl 6,6 miljoen te verminderen. Wanneer de secretarissen-generaal bij hun voorbereidende voorstellen niet tot voldoende resultaat kunnen komen, zullen onafhankelijke deskundigen worden ingeschakeld. Dat kon wel wat scherper, vond de VVD-woordvoerder. Een topambtenaar die niet in staat is uitvoering te geven aan een politiek besluit, is niet te handhaven. Zo wordt de trap echt van bovenaf schoongeveegd, en dat is tenslotte een van de doelstellingen van de afslanking van de overheid.

Inlichtingen: Robin Linschoten, 070-3182895.

Melding vennootschappen

Op de kameragenda van deze week stond ook het wetsvoorstel over de melding van ter beurze genoteerde vennootschappen. Voorgesteld wordt een meldingsplicht in te stellen bij een belang van tenminste 10 % in een vennootschap.

Verlaging ondergrens

De VVD-fractie onderschrijft het wetsvoorstel in grote lijnen maar bepleit een verlaging van de benedengrens van 10 naar 5 %. Een deelname van 5 % is immers al een groot pakket. Het voordeel is dat vennootschappen vroegtijdig inzicht krijgen in de verspreiding van aandelen over de verschillende grote aandeelhouders. Verschrijvingen worden zo zichtbaar en een sluipende overval van een Nederlandse of buitenlandse aandeelhouder kan eerder worden vastgesteld. De openbaarheid van grote belangen noopt bovendien minder tot het opwerpen van een overmaat aan juridische beschermingsconstructies, die in de richtlijnen van het Vennootschapsrecht onder vuur komen te liggen. Een amendement voor verlaging van de grens naar 5 % is inmiddels door VVD en PvdA ingediend.

Inlichtingen: Rudolf de Korte, 070-3182890.

De subsidiebijbel

Vorig jaar december werd het kabinetsverslag over de subsidies uitgebracht. Rudolf de Korte noemde deze week het inmiddels tot "subsidiebijbel" omgedoopte rapport een gedegen bijdrage tot een doelmatiger subsidiebeheer. Doorlichting van de 25 grootste subsidie-regelingen heeft een afslanking van 3,1 miljard opgeleverd. Onduidelijk is echter of het aangedragen materiaal wel uitputtend benut is. Ook zijn de 700 kleinere regelingen nog steeds onontgonnen gebied. De VVD is daarom van mening dat er nog 2 miljard gulden extra op de subsidies bezuinigd kan worden. De opbrengst kan allereerst dienen om het financieringsstekort naar 3,25 % te brengen, en vervolgens om de loon- en inkomstenbelasting te verlagen.

Bovendien bewerkstelligt de sanering van de kleinere regelingen een vermindering van de onevenwichtig hoge uitvoeringskosten en de grote aantallen ambtenaren die met de uitvoering gemoeid zijn.

Zo kan de subsidieafslanking ook een positief effect hebben op de grote efficiency-operatie bij de overheid.

Inlichtingen: Rudolf de Korte, 070-3182890.

Recht in beweging

Maandag 6 mei jl besprak de Kamer met de minister en staatssecretaris van justitie de nota's "Recht in beweging" en "Strafrecht met beleid". In die nota's worden de beleidsvoornemens van het departement en het openbaar ministerie voor de jaren negentig uiteengezet. Benk Korthals merkte namens de VVD op dat de aangekondigde herbezinning op de justitiële taak en de beleidsintensivering allemaal prachtige voor-nemens zijn, maar dat het uiteindelijk toch gaat om de bestrijding van de criminaliteit.

Veiligheid op straat

De individuele burger moet zich gewoon weer veilig voelen op straat zodat hij kan gaan en staan waar hij zelf wil.

Terugdringen van criminaliteit is een primaire overheidstaak waar geen "herbezinning" voor nodig is. Het justitiële beleidsplan "Samenleving en criminaliteit", de voorloper van "Recht in beweging", richtte zich daarom op herstel van het normbesef door vergroting van de pakkans. In de periode tussen 1985 en 1990 is de gevangenis capaciteit bijna verdubbeld en de capaciteit van politie, openbaar ministerie en rechtelijke macht belangrijk vergroot.

Dit beleid heeft in korte tijd tot resultaat geleid. De jaarlijkse stijging van de criminaliteitscijfers is tot staan gekomen. De VVD vindt daarom dat dit beleid moet worden voortgezet.

Inlichtingen: Benk Korthals, 070-3182902.

De Frankfurter Buchmesse

Jan Franssen heeft afgelopen dinsdag bij minister D'Ancona (PvdA) gevraagd om een duidelijke regeringsuitspraak over de deelname van Nederland als themaland op de Frankfurter Buchmesse. Deze grootste boekenbeurs ter wereld geeft elk jaar één land de gelegenheid zich cultureel te presenteren. Nederland is in 1993 aan de beurt.

Berichten over een mogelijke afzegging omdat de overheid het benodigde geld niet bij elkaar zou kunnen krijgen, zijn bij velen in het verkeerde keelgat geschoten. Hoewel er reeds twee jaar op ambtelijk niveau overleg is geweest, is er nog geen beslissing gevallen. De VVD ziet hierin het ontbreken van een heldere sturende hand van de minister en neemt geen genoegen met haar toezegging tot oprichting van een stichting die zich met de organisatie zal bezighouden.

Daarom drong de VVD-woordvoerder in een motie aan op een toezegging van de Nederlandse deelname op de Buchmesse. Tevens vroeg hij de minister hiervoor voldoende geld vrij te maken, aangezien aan deelname niet alleen culturele maar ook politieke en economische belangen verbonden zijn. Nadat de motie met meerderheid van stemmen werd aangenomen, beloofde de minister dat zij volgende week zal meedelen hoe zij deze van plan is uit te voeren.

Inlichtingen: Jan Franssen: 070-3182886.

Gastcollege

Dinsdag 21 mei geeft Nel Ginjaar-Maas om 9.30 een gastcollege op de Hoge School Midden-Nederland in Utrecht over onderwijs en minderheden.

Uitreiking AKO-prijs

Dinsdag 21 mei wordt om 17.00 uur door voorzitter Frits Bolkestein in Krasnapolsky in Amsterdam de winnaar bekendgemaakt van de AKO-literatuurprijs.

Radio-uitzending

Dinsdagavond heeft de VVD weer een radio-uitzending. Aanvang 18.20 uur, radio 5.

Internationale conferentie

Woensdag 22 en donderdag 23 mei wordt in de Ridderzaal een internationale conferentie over "Parliamentary democracy and international security policy" georganiseerd. Frits Bolkestein zal een van de inleiders zijn. Na de inleidingen volgt een discussie waar o.a. Sari van Heemskerck, Frans Weisglas en Frits Korthals Altes aan deelnemen.

Lelystad Airport

Vrijdag 24 mei zal Annemarie Jorritsma aanwezig zijn bij de in gebruikstelling van de baanverlichting op Lelystad Airport.

Europa en de Palestijnen

Op zaterdag 25 mei zal Erica Terpstra een inleiding houden voor de VVD-jongeren Den Haag over "Europa en de Palestijnse kwestie".

Inlichtingen: Patricia Spanje: 020-6612310.

Buitengewoon hoogleraar

Dinsdag 28 mei zal Joris Voorhoeve aan de Rijksuniversiteit te Leiden zijn inaugurele rede uitspreken ter gelegenheid van de aanvaarding van het ambt van buitengewoon hoogleraar in de bestuurskunde.

Wilt u graag wekelijks op de hoogte blijven van de standpunten van de VVD-fractie in de Tweede Kamer? Dan kunt u nu gebruik maken van een speciale kennismakingsaanbieding. Wanneer u de ingevulde bon opstuurt, krijgt u tot het zomerreces de VVD-EXPRESSE voor de gereduceerde prijs van fl 30.

Bon opsturen naar:

VVD-EXPRESSE
VVD-fractie
Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

geeft zich op als abonnee op de
VVD-Expresse

Handtekening: _____

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Functionele decentralisatie

Momenteel bestaan er in ons land meer dan 600 organen van functioneel bestuur. Hiertoe behoren uiteenlopende organisaties zoals waterschappen, Kamers van Koophandel, de Ziekenfondsraad enz. Aan deze openbare lichamen heeft de overheid door functionele decentralisatie een deel van haar taken overgedragen. De decentralisatie kan in een grondwettelijke vorm gegoten worden, zoals bij de waterschappen, en in een niet-grondwettelijke, zoals bij zelfstandige bestuursorganen.

Bezwaren

Een gedecentraliseerd bestuursorgaan is echter niet ondergeschikt aan een minister. Er is geen directe politieke sturing en de ministeriële verantwoordelijkheid is beperkt. Aangezien zodoende ook geen parlementaire controle kan worden uitgeoefend, spreekt de VVD in dit verband van een fundamenteel democratisch tekort. Dit geldt ook voor het maatschappelijk middenveld, een net van particuliere al dan niet levensbeschouwelijke organisaties die bepaalde maatschappelijke functies vervullen.

In het debat over de kabinetsnota noemde Jan Kees Wiebenga het gebrek aan democratische controle een van de bezwaren van functionele decentralisatie. Een ander bezwaar is dat het openbaar bestuur steeds meer verkokert, waardoor het voeren van een integraal beleid bemoeilijkt wordt. Bovendien wordt de positie van provincies en gemeenten erdoor ondergraven.

Kleine doeltreffende overheid

De VVD is zoals bekend voor een kleine doeltreffende overheid. Functionele decentralisatie is hiervoor niet het belangrijkste instrument, omdat er zoveel bezwaren aan kleven. Aansluiting bij de grondwettelijk vastgelegde bestuursopbouw (gemeente-provincie-rijk) ligt volgens de VVD meer voor de hand. Uitgangspunten hierbij zijn het tegengaan van de verkokering en het behoud van de democratische beleidsafweging.

Maar de eerste vraag is of de overheidstaak geprivatiseerd kan worden. Indien de taak bij de overheid dient te blijven is uitoefening zo dicht mogelijk bij de burger gewenst: de territoriale decentralisatie naar provincies en gemeenten. Als dat niet kan, betreft het een overheidstaak die in het algemeen uitgevoerd moet worden onder de volledige ministeriële verantwoordelijkheid. Pas aan het eind van dit traject is in bijzondere gevallen functionele decentralisatie het aangewezen instrument. Bij de beslissing om een overheidstaak te decentraliseren, dient de minister van Binnenlandse Zaken een coördinerende rol te spelen en niet de vakminister zoals nu het geval is. Ook moeten de toetsingscriteria die nu nog te vrijblijvend zijn, wettelijk worden vastgelegd.

Sanering

Tegelijkertijd bepleit de VVD een sanering van het bestaande oerwoud van zelfstandige bestuursorganen. Het is onbegrijpelijk dat het kabinet die 600 organisaties ongemoeid laat, terwijl blijkens recent onderzoek van de Rijksuniversiteit van Groningen slechts 50 % aan de toetsingscriteria voldoet. Zo'n saneringsoperatie zou binnen twee of drie jaar te verwezenlijken zijn.

Maatschappelijk middenveld

Het feit dat de kabinetsnota het maatschappelijk middenveld buiten beschouwing laat, is een duidelijk gebrek. De helft van het probleem dreigt hierdoor buiten schot te blijven. Ten onrechte, want het middenveld heeft zich ontwikkeld tot een pseudo-overheid die zich echter niet democratisch laat controleren. En juist waar zo'n organisatie uit belastinggelden gesubsidiëerd wordt, is een volledige democratische controle nodig. Subsidiëring van het maatschappelijk middenveld zou volgens de VVD slechts mogelijk moeten zijn onder wettelijk vastgelegde voorwaarden. Daarom wil de VVD-fractie dat het kabinet ook over de verhouding overheid-maatschappelijk middenveld duidelijk positie bepaalt. Er is nog te veel mist rond dit onderwerp, terwijl er vele miljarden gulden bij betrokken zijn.

Het debat gaf het ongewone beeld te zien van een meerderheid van PvdA, VVD en D66 die terughoudend stond tegenover functionele decentralisatie, met een CDA-fractie die vrijwel alleen stond. Volgende week volgt het antwoord van de regering.

Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga, 070-3182904.

Kandidatuur voorzitterschap

In verband met het tussentijds aftreden van de voorzitter van de VVD, dr. L. Ginjaar, stelt het hoofdbestuur mevrouw mr E.J.J.E. van Leeuwen-Schut te Zoetermeer kandidaat voor de functie van partijvoorzitter.

Mevrouw van Leeuwen was onder meer voorzitter van de Emancipatieraad; lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland en lid van het curatorium van de Teldersstichting.

De VVD-Expressie is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 60 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal Postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

Over persoonlijke en politieke ambities

Deze keer wil ik de ruimte in de VVD-Expresse, die ik wekelijks toebedeeld krijg, graag gebruiken om een misverstand uit de weg te ruimen.

Tijdens de persconferentie die ik twee weken geleden gaf naar aanleiding van een artikel in het Parool over de mogelijke terugkeer van Hans Wiegel naar Den Haag, heb ik op een vraag van een journalist naar mijn ambities geantwoord dat ik deze wel heb, maar dat die niet liggen op het politieke vlak.

Ik had dat anders moeten zeggen. Natuurlijk heb ik politieke ambities. Ik wil dat de VVD goed uit de bus komt bij toekomstige verkiezingen en dat er een goed regeerakkoord komt voor een kabinet waaraan wij deelnemen. Ik heb alleen geen ambities voor mijn persoon. Ik ben fractielid geweest, vice-voorzitter van de fractie, voorzitter, staatssecretaris en minister. Ik wil daarmee zeggen dat er geen specifieke functie is die ik ambieer.

Dit betekent natuurlijk niet dat ik niet meer voor de politiek beschikbaar zou zijn. Elke functie waarin de partij mij wil zien, zal ik met genoegen, toewijding en grote inzet vervullen.

Mijn politieke doelstelling op dit moment is drieledig.

Ten eerste wil ik de ideologische basis van de VVD verder verstevigen.

Ten tweede: de partij weer zoals vanouds een herkenbaar profiel geven. Men moet de VVD zien zoals zij is: een moderne liberale partij voor geëmancipeerde mensen.

Ten slotte: de VVD, nu zij uit het dal is, verder laten groeien. Dat zijn ambities en daarvoor zet ik mij in.

Frits Bolkestein

Vervolg van het debat over functionele decentralisatie

Afgelopen woensdag werd het debat over functionele decentralisatie (zie ook VVD-Expresse nr 19) voortgezet. Drie punten werden door minister Dales (PvdA) en de Kamer nader uitgediept.

Maatschappelijk middenveld

Ten eerste de verhouding tussen de overheid en het maatschappelijk middenveld, waar de VVD in eerste termijn speciale aandacht voor had gevraagd. De minister onderschreef dat deze organisaties voornamelijk door overheids-geld gesubsidieerd werden.

Aangezien de VVD op het standpunt staat dat het gebruik van publieke gelden publieke controle vereist, drong woordvoerder Wiebenga er nogmaals op aan subsidiering van het maatschappelijk middenveld en democratische controle hoog op de politieke agenda te houden. Zeker nu onlangs na veel parlementaire aandrang de "subsidiebijbel" is verschenen is, is dit punt actueel.

Rol van minister

Het tweede punt betrof de nadruk op de coördinerende taak van de minister van Binnenlandse Zaken bij de beslissing tot decentralisatie van een overheidstaak. Minister Dales zei toe dat nieuwe zelfstandige bestuursorganen vooraf op haar ministerie getoetst zullen worden. Hoewel de Kamer de toetsingcriteria voor deze nieuwe organen graag vastgelegd zag in zg. wetgevingsaanwijzingen, wilde de minister liever eerst een paar jaar met de criteria experimenteren.

Saneringsoperatie

In de derde plaats kwam het VVD-pleidooi voor een sanering van het bestaande woud van 600 zelfstandige bestuursorganen ter sprake. De minister reageerde afhoudend op dit voorstel. Niettemin sprak een kamermeerderheid zich vóór een saneringsoperatie uit.

Politieke conclusie

De VVD-woordvoerder trok na het debat de politieke conclusie dat de CDA-fractie een minder kritische toonzetting over functionele decentralisatie aanhield dan PvdA, VVD en minister Dales zelf. De CDA-fractie blijkt hierin als enige grote partij alleen te staan. Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga, 070-3182904.

VERDER IN DIT NUMMER

- Het gehandicaptenbeleid
- Er mag niet aan de AOW getornd worden
- Ook bij Nieuw Flinks gaan er steeds meer stemmen op voor het liberalisme
- Annemarie Jorritsma over verkeersveiligheid

25 MEI 1991

20

EXPRESSE

Gehandicaptenbeleid

De staatssecretarissen Ter Veld (PvdA), Simons (PvdA) en Heerma (CDA) hebben een pakket maatregelen aangekondigd dat na de zomer in de Kamer zal worden besproken. Een deel van de maatregelen zal pas op 1 januari 1993 ingaan, wanneer ook 65 plussers gebruik kunnen gaan maken van de AAW-voorzieningen. De VVD juicht het toe dat ouderen voortaan ook een beroep op deze regelingen kunnen doen. Ook is de VVD in principe niet tegen het vragen van een eigen bijdrage aan mensen met een handicap. Maar er moet wel gewaakt worden voor een opeenstapeling van eigen bijdragen, die het sociaal functioneren van mensen met een handicap kunnen belemmeren. Twee voornemens, de korting op de AOW voor ouderen met een jongere partner en de ongedifferentieerde korting op de bijdrage voor vervoerskosten, zijn bij de VVD uitermate kritisch ontvangen. Daarom zal getracht worden binnen de financiële kaders alternatieven te vinden die meer recht doen aan de individuele situatie van de gehandicapten.

Donderdagmiddag werd in de Kamer alvast een klein onderdeel van de voorstellen besproken: de kleine woningaanpassingen tot fl 2000. Woordvoerdster Erica Terpstra vond de voorgestelde eigen bijdrage van fl 500 wel acceptabel voor mensen met een groot vermogen of hoog inkomen, maar te bezwaarlijk voor mensen met een inkomen tussen fl 1100 en fl 1400. Bovendien verzette zij zich tegen het gemak waarmee wordt verwezen naar de Algemene Bijstandswet (dat is het doorschuiven van problemen). Tenslotte waarschuwde zij ervoor dat ook de middengroepen in de knel komen, omdat ze buiten de bijstandsregeling vallen.

Inlichtingen: Erica Terpstra, 070-3182900.

Niet tornen aan pensioenen

Vorige week werd in het NRC bericht dat de Centrale Economische Commissie (CEC) het kabinet geadviseerd heeft gepensioneerden in de toekomst over hun aanvullend pensioen ook AOW-premie te laten betalen. De VVD heeft hiervan met verontrusting kennisgenomen. Het betalen van AOW-premie over het aanvullend pensioen is een straf voor het zelf zorgen voor een goede oudedagsvoorziening.

De VVD is van mening dat het zelf realiseren van zo'n voorziening, waardoor mensen minder afhankelijk zijn van de overheid, gestimuleerd moet worden en niet gestraft.

De VVD maakt zich verder zorgen over het feit dat de inkomenspositie van ouderen in toenemende mate onder druk staat. Tijdens de voorbereiding van de Tussenbalans werd duidelijk dat de minister-president er geen enkel probleem mee had een greep in de kas van de pensioenfondsen te doen. Tijdens de behandeling in de Tweede Kamer van de Brede Herwaardering werden de mogelijkheden om pensioenbreuken te repareren verder beperkt. En nu dit voorstel weer. De VVD is van mening dat gepensioneerden een behoorlijke oudedagsvoorziening moeten hebben. Een gegaandeerde AOW en het niet langer betalen van AOW-premie boven de leeftijd van 65 jaar, vormen zekerheden waar niet langer aan getornd mag worden.

Inlichtingen: Robin Linschoten, 070-3182895.

Politiek en publieke opinie

Deze week werd in de Ridderzaal een internationale conferentie gehouden over de macht van de publieke opinie op de buitenlandse politiek. Frits Bolkestein was een van de sprekers.

"De lakmoesproef van een beleid ligt in het verkrijgen van binnenlandse steun" schreef Henry Kissinger ooit. Hij doelde hiermee op het buitenlands beleid en ook in de recente Amerikaanse geschiedenis zijn voorbeelden te vinden van de invloed die de publieke opinie uitoefent. Hoe vreselijker bv. de tv-beelden van de Vietnam-oorlog werden, hoe meer de binnenlandse oppositie tegen die oorlog groeide. Met alle gevolgen van dien. Wijsgeworden onderhielden de VS tijdens de eerste dagen van de invasie in Grenada een informatiestop, waardoor niet alleen voorkomen werd dat vitale informatie de vijand kon bereiken, maar tevens werd vermeden dat het Amerikaanse publiek geconfronteerd werd met schokkende gevechtsscènes. Ook bij de recente Golfoorlog werd de informatie gedoseerd.

Deze voorbeelden geven de twee kanten van het dilemma weer, een dilemma dat evenzeer in Nederland speelt. Enerzijds moeten parlement en bevolking invloed en democratische controle kunnen uitoefenen op het buitenlandse beleid. Anderzijds wordt de publieke opinie dermate beïnvloed door ideologische vooroordelen of schuldgevoel, dat een objectieve afweging onmogelijk wordt. Actiegroepen zijn op grond van deze emoties, al dan niet gevoerd door de media, reeds eerder op het verkeerde been gezet.

Tien jaar geleden speelde het kruisrakettendebat een grote rol in Nederland. Onder het motto "Beter een Rus in je keuken dan een raket in je achtertuin" liepen het anti-nucleaire pacifisme en het anti-Amerikanisme hand in hand. De mythe ontstond dat de nucleaire dreiging van Amerika zou uitgaan, waarbij vergeten werd dat de Russische SS-20's gericht waren op West-Europa. Een objectieve terugblik leert ons nu dat de hoge drempel van nucleaire wapens het gebruik ervan, zelfs tijdens het dieptepunt van de Koude Oorlog, heeft verhinderd.

Hoe komt het dan dat de invloed van actiegroepen soms in Nederland zo groot kan zijn? Ten eerste omdat ons kleine land internationaal niet zoveel in melk te brokkelen heeft. En weinig verantwoordelijkheid is een goede voedingsbodem voor naïeve ideeën die toch weinig kans maken gerealiseerd te worden. Ten tweede speelt onze open staatsvorm van coalitieregering en parlement het publieke debat in de kaart. Wanneer politici, actiegroepen en media samenwerken kan manipulatie ontstaan, zeker als er emoties als angst en schuld in het geding zijn. Nederland is een klein land met beperkte instrumenten voor buitenlands beleid. Wij moeten dus niet te hard van de toren willen blazen. Wel kunnen we scoren bij het leveren van een intellectuele bijdrage tot de internationale dialoog. De dialoog tussen politici en actiegroepen hoeft hierbij niet geschuwd te worden. Wanneer deze groepen internationale onderwerpen met meer begrip benaderen, kan het publieke debat, maar ook de Nederlandse bijdrage aan de internationale dialoog, hier wel bij varen".

Plannen verkeersveiligheid

In de ministerraad werd vorige week het meerjarenplan voor verkeersveiligheid van minister Maij-Weggen goedgekeurd. De VVD-Expresse nam alle voorstellen door met onze verkeersspecialiste, Annemarie Jorritsma.

Voorlopig rijbewijs

VVD-Expresse: "Er komt een voorlopig rijbewijs voor jongeren. Pas als ze enkele jaren zonder zware overtredingen gereden hebben, wordt hun rijbewijs definitief. Wat vindt de VVD hiervan?"

Annemarie Jorritsma: "Wanneer goed bekeken wordt welke overtredingen hieronder vallen, kan het een goede zaak zijn de mentaliteit van jonge automobilisten in de goede richting om te buigen. Er is echter nog geen registratiesysteem, en we zullen eerst moeten kijken hoeveel het kost om dat op te zetten".

Bromfietscertificaat

VVD-Expresse: "Ook is in de Wegenverkeerswet de mogelijkheid geschapen voor een theoretisch bromfietscertificaat..."

Annemarie Jorritsma: "Bromfietsen zijn de meest onveilige vervoersmiddelen. We moeten er alles aan doen om die veiligheid te vergroten, maar het is zeer de vraag of de mentaliteit van een 16 of 17-jarige bromfietser beïnvloed wordt door zo'n stukje papier. Het behalen van een certificaat scheidt een soort schijnveiligheid waardoor meer ouders geneigd zullen zijn hun kinderen een bromfiets te geven. Het vervoermiddel zelf wordt er natuurlijk niet veiliger door".

Dimlicht overdag

VVD-Expresse: "Nederland gaat in eind 1992 meedoen aan een Benelux-experiment om auto's ook overdag dimlicht te laten voeren. De VVD is, samen met het CDA, tegen deze maatregel gekant. Wat zijn de argumenten van de VVD?"

Annemarie Jorritsma: "Ten eerste werkt de maatregel in het nadeel van de dan onverlichte voetgangers, fietsers en bromfietzers. In de tweede plaats komt uit onderzoeken in Canada, Zweden en de VS naar voren dat het verband tussen dimlicht overdag en minder ongelukken niet aantoonbaar is. In Canada deden zich juist meer kop-staart botsingen voor, omdat de remlichten minder zichtbaar zijn. Dimlicht overdag is daar dus afgeschaft. Een groot probleem is verder de handhaafbaarheid. Hoe willen we een extra maatregel controleren, als we er niet eens in slagen om de maximum snelheden te handhaven?"

Alcohol en verkeer

VVD-Expresse: "Het rijden onder invloed gaat zwaarder bestraft worden. Dronken automobilisten raken eerder hun rijbewijs kwijt".

Annemarie Jorritsma: "De VVD is het natuurlijk van harte eens met het bestrijden van alcoholgebruik in het verkeer. Het huidige anti-alcoholbeleid van publieksvoorlichting, adem-analyse en een grote pakkans werkt echter prima. Waarom dan de doelstelling te leggen bij een hoger aantal intrekkingen van het rijbewijs? Het doel moet zijn dat men niet met drank achter het stuur kruipt!"

Snelheidsbegrenzer

VVD-Expresse: "Hoewel een snelheidsbegrenzer voor vrachtauto's en bussen al twee maal door een kamermeerderheid van VVD en CDA is afgewezen, wil minister Maij deze toch invoeren. Als het in EG-verband niet lukt, wil ze de begrenzer eenzijdig in Nederland verplichten. Waarom is de VVD hiertegen?"

Annemarie Jorritsma: "De VVD gaat er nog steeds vanuit dat een snelheidsbegrenzer alleen mogelijk is in EG-verband. Het is zinloos zo'n apparaat verplicht te stellen, zolang de maximumsnelheden in Europa niet gelijk zijn getrokken. Bovendien is een begrenzer geen panacee voor te hard rijden. De meeste ongelukken gebeuren op plekken waar harder gereden wordt dan de plek of omstandigheid toelaat. Bij regen, gladde wegen of mist moet langzamer gereden worden dan de toegestane maximumsnelheid. Als de mentaliteit, en ik kom wéér op de mentaliteit, bij werknemers en werkgevers in de vervoersbedrijven niet wordt omgebogen om de snelheid aan te passen, kom je met een begrenzer ook nogens".

Begrenzer op personenauto's

VVD-Expresse: "Pieter van Vollenhove heeft in zijn hoedanigheid als voorzitter van de Raad voor de Verkeersveiligheid zelfs gepleit voor snelheidsbegrenzers voor personenauto's. Geldt hiervoor hetzelfde verhaal?"

Annemarie Jorritsma: "Juist de voorzitter van de Raad voor de Verkeersveiligheid moet weten dat het probleem van te hard rijden van personenauto's zich vaker voordoet in de bebouwde kom en op wegen met een maximum van 80 kilometer dan op wegen waar een maximum snelheid van 120 kilometer geldt. Overigens is zo'n maatregel in Europees verband nauwelijks rond te krijgen. In Duitsland geldt bijvoorbeeld helemaal geen maximum snelheid".

Wilt u graag wekelijks op de hoogte blijven van de standpunten van de VVD-fractie in de Tweede Kamer? Dan kunt u nu gebruik maken van een speciale kennismakingsaanbieding. Wanneer u de ingevulde bon opstuurt, krijgt u tot het zomerreces de VVD-EXPRESSE voor de gereduceerde prijs van fl 30.

Bon opsturen naar:

VVD-EXPRESSE
VVD-fractie
Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

geeft zich op als abonnee op de VVD-Expresse

Handtekening: _____

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Nieuw Flinks

Wim Kok zette vorige week in een NRC-interview nieuwe lijnen uit voor de PvdA van de toekomst. Frits Bolkestein verwelkomde in zijn radiocolumn op 21 mei deze nieuwe koers. De PvdA moet echter wel bereid zijn deze nieuw-flinkse taal in daden om te zetten.

"In de jaren zeventig was de VVD nog de enige partij die kritiek op de verzorgingsstaat durfde te uiten, wat ons destijds het verwijt van "halen, hebben en houden" opleverde. Gelukkig blijkt het besef dat de sociale zekerheid in menig opzicht is doorgeschooten ook bij de PvdA door te dringen. PvdA-fractievoorzitter Wöltgens gaf onlangs toe dat zijn partij in het verleden te veel nadruk op gelijkheid van resultaat heeft gelegd, in plaats van op gelijkheid van kansen. Zelfs Wim Kok verlangt nu een beter evenwicht tussen rechten en plichten, en wil uitkeringsgerechtigden die de kantjes ervan af lopen harder gaan aanpakken. Hij lijkt er nu ook van overtuigd te zijn dat verschil in beloning tussen werkenden en niet-werkenden goed is voor een flexibele arbeidsmarkt. Daarvoor wil hij het arbeidsforfait optrekken om arbeid aantrekkelijker te maken. Tevens zegt hij voor lagere belastingen te zijn. Zaken waar de VVD al jaren voor pleit.

Het is grote winst dat ook binnen de PvdA wordt erkend dat de verzorgingsstaat moet worden aangepast. Toch zijn er vele vraagtekens en kanttekeningen bij deze nieuwe taal te zetten. Als het immers op concrete voorstellen aankomt, blijkt de PvdA nog te veel vastgebakken aan de standpunten uit de oppositietijd. Want als de PvdA een beloningsverschil tussen werkenden en niet-werkenden zo belangrijk vindt, waarom houdt die partij dan nog vast aan de koppeling? Iedereen weet toch dat de koppeling fnuikend is voor de kansen op werk van laaggeschoolden? En Wim Kok zegt nu wel de belastingen te willen verlagen. Maar tot nu toe heeft het kabinet de belastingen alleen maar verhoogd.

Zien is geloven

Voorlopig geldt dus het oude spreekwoord: Zien is geloven. Tot nu toe heeft het kabinet vooral uitgeblonken in het vooruitschuiven van problemen. Dat was niet alleen de schuld van de PvdA; de CDA-ministers waren medeplichtig. De PvdA lijkt een nieuwe taal te spreken. Ik hoop dat die woorden door daden zullen worden gevolgd. De VVD ziet immers graag dat haar ideeën door andere partijen worden overgenomen".

Forum Suriname

Maandag 27 mei neemt Frans Weisglas deel aan een forum over Suriname. De forumdiscussie is georganiseerd door de Stichting voor Internationale Vraagstukken en vindt vanaf 19.30 uur plaats in de Amstelkerk in Amsterdam.

Inlichtingen: 070-3605658.

Hongaarse liberalen

Op uitnodiging van de Dettmeyer Stichting (die het contact met liberale zusterpartijen in Oost-Europa onderhoudt) komen volgende week drie Hongaarse liberale parlementsleden naar Nederland. Zij laten zich voorlichten over de Nederlandse gezondheidszorg en bezoeken o.a. het Binnenhof. Dick Dees en Erica Terpstra verzorgen hier de ontvangst.

Interview Frits Bolkestein

Het nummer "De Werkgever" dat op dinsdag 28 mei uitkomt, bevat een interview met Frits Bolkestein.

Defensiebehoeften

Woensdag 29 mei is Jan Dirk Blaauw aanwezig bij een symposium over de Nederlandse defensiebehoeften in het Congresgebouw in Den Haag. Aanvang 9.30 uur.

Zorg en welzijn

Erica Terpstra is een van de sprekers op het congres van het Nederlands Instituut Zorg en Welzijn op woensdag 29 mei. Het congres wordt vanaf 10.30 uur gehouden in de RAI in Amsterdam.

Inlichtingen: 030-306614.

VVD-afdeling Luxemburg

Ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van de VVD-afdeling in Luxemburg houdt Frits Bolkestein daar op vrijdag 31 mei een spreekbeurt over de actuele politiek.

Milieu en Latijns-Amerika

Zaterdag 1 juni spreekt Erica Terpstra op een seminar over het milieu in Latijns-Amerika. Het seminar in het Scandic Crown Hotel in Amsterdam is georganiseerd door de Liberale Internationale Nederland in samenwerking met de JOVD en "Ideals".

Inlichtingen: 06140-59125.

De VVD-Expressie is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 60 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal Postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

Een kalkoen in het oerwoud

Het huidige kabinet staat niet bepaald bekend als daadkrachtig. Maar al te graag verschuilt het zich in en achter het oerwoud van adviesorganen zoals dat in de loop van de tijd is ontstaan. Een van de bomen waar de regering zich het liefst achter verstopt is de SER. Dat is niet goed. Het model van de Sociaal-Economische Raad paste in de jaren vijftig, maar we leven intussen in een ontzuilde samenleving, die voor een groot deel bestaat uit geëmancipeerde individuen. Ik wil nog een stap verder gaan. Tweederde van de SER wordt gevormd door vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers. Zij adviseren niet alleen de regering, maar behartigen tegelijk de belangen van bepaalde groepen. Zij hebben dus een hinderlijke dubbelrol. Dat past bij een corporatistische samenleving die niet de onze is. De WAO is hiervan een goed voorbeeld. De WAO is zowel door werkgevers als werknemers misbruikt als relatief gunstige afvloeiingsregeling. Diezelfde sociale partners zijn inmiddels gevraagd te adviseren over een nieuwe opzet van de WAO. Dat is praten met de kalkoen over het Kerstdiner. De kalkoen vindt het niet leuk en je kunt je dus afvragen of het zo zinvol is.

Ik ben daarom van mening dat de samenstelling van de SER aangepast moet worden aan de eisen van deze tijd. Het corporatistische model moet worden ingeruild voor een SER die louter uit Kroonleden bestaat. Die Kroonleden zouden moeten worden benoemd op basis van deskundigheid. Dat sluit niet uit dat zij lid zijn van een vakbond of een werkgeversvereniging. Maar hun benoeming moet gebaseerd zijn op hun persoonlijke kennis en kwaliteiten, niet op belangenbehartiging. Wij moeten naar een SER die gedomineerd wordt door deskundigheid, in plaats van belangenstrijd.

Frits Bolkestein.

Commerciële omroep

Dinsdag jl. kwam bij de stemmingen in de Tweede Kamer een einde aan het getrouwtrek over toelating van commerciële omroep op de kabel. Tot op het laatste moment was de afloop van de stemmingen over het wetsvoorstel onzeker. Vorige week liet het CDA immers weten tegen te stemmen, als vergelding van het feit dat het amendement van Dick Dees voor televisiereclame op zondag mede door ondersteuning van de PvdA aangenomen was. Acceptatie van het wetsvoorstel hing van het stemgedrag van de VVD af. Na ampele overweging heeft de VVD besloten het wetsvoorstel te steunen, hoewel het volgens Dick Dees "niet de schoonheidsprijs verdient".

Argumenten tegen

Tegen aanvaarding van het wetsvoorstel pleit dat het geen onderdeel van een samenhangend, vernieuwend mediabeleid is. Ten tweede gaat dit wetsvoorstel de VVD lang niet ver genoeg. Commerciële omroep dient niet alleen via de kabel maar ook via de ethernetnetten voor de hele bevolking toegankelijk te zijn. Want niet de minister maar het publiek moet zelf uitmaken wat wel of niet gezien of beluisterd wordt. Ten derde heeft het wetsvoorstel hoge drempels voor toelating op de kabel ingebouwd. Vooral de eis dat een commerciële omroep pas wordt toegelaten wanneer per provincie 60% van de aangeslotenen wordt bereikt, acht de VVD zeer verwerpelijk. Bovendien zijn de

drempels in het wetsvoorstel aanzienlijk hoger dan de Europese richtlijn verlangt. Nederland maakt het zo voor binnenlandse commerciële omroep moeilijker dan voor een buitenlandse commerciële omroep.

Argumenten voor

Vóór aanvaarding pleit het belangrijke argument, dat een essentiële grens na lang aandringen van de VVD-fractie eindelijk wordt overschreden: commerciële omroep mag, zij het nog niet van harte. De VVD hecht eraan dit winstpunt te verzilveren.

Ook zijn er enkele voor de VVD belangrijke amendementen aanvaard zoals het opheffen van het verbod van tv-reclame op zondag.

Tenslotte zal aanvaarding van dit wetsvoorstel er toe leiden dat ook CDA en PvdA, nadat Nederland die stap al heeft genomen, eraan gewend raken dat commerciële omroep een normaal maatschappelijk verschijnsel is. In de vorm van het initiatief-wetsvoorstel Hermans zal de VVD er naar streven dat de beperkingen in het voorliggend wetsvoorstel tijdelijk van aard zullen zijn.

Alles overwegende wil de VVD haar stem aan dit wetsvoorstel niet onthouden, omdat een blijvende overschrijding van een principiële grens haar meer waard is dan op zich onzinnige belemmeringen die waarschijnlijk een tijdelijk karakter zullen hebben.

Behalve de VVD, stemden PvdA, D66 en Groen Links vóór, zodat het wetsvoorstel werd aangenomen.

Inlichtingen: Dick Dees, 070-3182917.

VERDER IN DIT NUMMER

- Mededeling voor abonnee's in het kader op pagina 3
- De basisvorming
- Eerste VVD-reactie op de Voorjaarsnota
- De verhouding tussen Nederland en Suriname

De basisvorming

Deze week en de komende weken houdt de Kamer zich bezig met de Wet op de invoering van basisvorming in het huidige voortgezet onderwijs. Deze wet beoogt de invoering van 14 verplichte vakken voor 80 % van de lestijd, en een vrije ruimte. Met deze vrije ruimte worden scholen in de gelegenheid gesteld de eigen doelstellingen na te streven. Gymnasia kunnen daarin bv aandacht schenken aan een derde vreemde taal, Grieks of Latijn. Ter controle van het kennisniveau aan het einde van de periode van de basisvorming zijn kerndoelen voorgesteld, voorheen eindtermen genoemd.

De motieven

De technologische, sociaal-culturele en internationaliserende ontwikkelingen in onze samenleving hebben er toe geleid dat de periode van basisonderwijs te kort is om de benodigde minimum hoeveelheid kennis aan de leerlingen mee te geven. Die constatering leidde ertoe dat het vorige CDA/VVD kabinet besloot een deel van de noodzakelijke basisvorming in het voortgezet onderwijs aan te bieden. Een belangrijke overweging van de VVD daarbij was de noodzakelijke verhoging van het peil van het onderwijs. Dit besluit werd genomen op basis van een WRR-advies.

Het VVD-standpunt

De VVD staat in beginsel niet afwijzend tegenover de invoering van basisvorming in het voortgezet onderwijs. Basisvorming gaat over de inhoud van het onderwijs en niet meer over de structuur. Het moet een bij de eisen van de tijd passende formulering zijn van het geheel aan kennis en vaardigheden die iedere leerling als minimumbagage moet beheersen. Niettemin heeft de VVD vele kritische vragen aan de regering gesteld. Jan Franssen formuleerde het in zijn meer dan drie uur durende betoog aldus:

"De VVD is voor de invoering van basisvorming als dit betekent:

1. Een inhoudelijke herformulering van het onderwijsaanbod dat aangepast moet worden aan de eisen van deze tijd.
2. Invoering van basisvorming op één niveau met voluit ruimte voor tempo-differentiatie en heldere eindtermen.
3. Ruimte voor leerlingen om zich zoveel mogelijk naar eigen aard en aanleg te ontwikkelen, waarin het voldoen aan de helder geformuleerde eisen van basisvorming ligt besloten. Dus basisvorming met leefruimte voor het voorbereidend beroepsonderwijs en het gymnasium.
4. Geen eenzijdige nadruk op de vorming van brede scholengemeenschappen, maar daarnaast ook ruimte voor verticale scholengemeenschappen van voorbereidend- en middelbaar beroepsonderwijs en het model van de gemeenschap van scholen".

Bezwaren

Helaas moest Jan Franssen in zijn eerste termijn constateren dat de wet vaag is over de strikt onderwijskundige implicaties. Er is geen duidelijkheid hoe organisatorische, onderwijskundige en didactische veranderingen in de scholen moeten worden doorgevoerd en wat de rol van de leraar hierbij moet zijn. Tevens zijn de kerndoelen zo vaag geformuleerd dat ze geen functie

kunnen hebben voor de verhoging van de kwaliteit van het onderwijs. De regering zal op dit punt tegemoetkomingen in de richting van de VVD moeten doen. De woordvoerder diende in totaal 18 wijzigingsvoorstellen in. De uitslag van de stemming hierover zal van doorslaggevend belang zijn in het eindoordeel van de fractie.

Gymnasium en beroepsonderwijs

Het wetsvoorstel in de voorliggende vorm doet onvoldoende recht aan de belangen van het gymnasium. Daarom diende de woordvoerder amendementen in voor een vrije ruimte in het lesrooster van 20 % voor het geven van de klassieke talen, en het vrijlaten van het moment waarop de toetsen kunnen worden afgenomen.

De woordvoerder sprak tevens zijn zorg uit over het lager beroepsonderwijs. Hij vreesde dat een verdere veralgemenisering van het toekomstige voorbereidende beroepsonderwijs de vroegtijdige schooluitval zal verheven. Hij vroeg meer ruimte voor een eerdere combinatie van algemene en beroepsvoorbereidende vakken. Hij pleitte ervoor het individueel beroepsonderwijs buiten de basisvorming te houden. De komende weken kunt u in de VVD-Expreste meer over dit belangrijke wetsontwerp lezen.

Inlichtingen: Jan Franssen, 070-3182886.

De Voorjaarsnota

Vers van de pers de VVD-reactie op de Voorjaarsnota 1991:

1. De nota wekt weinig vertrouwen op. Slechts door kunst en vliegwerk is het kabinet in staat het financieringstekort voor 1991 volgens de doelstelling naar 4,75 % van het nationaal inkomen te verlagen.
2. De incidentele maatregelen en het doorschuiven van uitgaven naar volgend jaar versluieren de onmacht van het kabinet om voldoende concrete en structurele maatregelen te treffen. Zonder de incidentele maatregelen en de niet-structurele aard-gasmeevaller komt het financieringstekort zelfs een vol procent hoger uit!
3. Ondertussen kampt het kabinet met een veel te hoog maandelijks percentage van het financieringstekort, dat eind april 6,75 % bedroeg. Deze week zit 's Rijks schatkist zelfs fors in de rode cijfers. Het kabinet gelooft nog steeds dat het tekort in de komende acht maanden met 8 miljard zal dalen. Wie daarin gelooft, gelooft in een klein wonder. Deze Voorjaarsnota maakt nauwelijks aannemelijk dat dit wonder geschiedt.
4. Het kabinet heeft deze situatie aan zichzelf te wijten. Bij zijn aantreden is de uitgavenkraan wijd open gezet. Het nieuwe beleid van het kabinet betekent een uitgavenverhoging van meer dan 10 miljard in 1991.
5. De VVD is hevig geschrokken van de sterke stijging van de collectieve lastendruk in 1991 naar 53,4 %. Dat betekent een stijging van een vol procent in één jaar. In vergelijking tot het voornemen in het regeerakkoord om de lastendruk te stabiliseren, wordt er in 1991 bijna 5 miljard teveel aan belastingen, premies en heffingen bij bedrijven en burgers in rekening gebracht. Dit jaagt, de loon- en prijs-spiraal op, zet een schadelijk afwentelingsmechanisme in gang en vreet het herstel van de werkgelegenheid aan.

Inlichtingen: Rudolf de Korte, 070-3182890.

Verhoging benzine-accijns

De VVD blijft zich tegen een verhoging van de benzine-accijns verzetten, samen met 1,2 miljoen Nederlanders die hun protestkaarten naar de Tweede Kamer hebben opgestuurd. Ook het CDA-voorstel om de prijs van loodvrije benzine met 21 cent in plaats van met 25 cent te verhogen, wordt door de VVD niet gesteund. Annemarie Jorritsma zei tijdens het mondeling overleg dinsdag jl. weliswaar elke verlaging van de accijnsverhoging toe te juichen, maar wees de consequenties van het voorstel (extra verhoging van accijns op gelode benzine of verhoging van de motorrijtuigenbelasting) resoluut van de hand. De opbrengst van de accijnsverhoging (1,7 miljard) zal immers voor een groot deel gebruikt worden om het gat in de begroting van minister Kok te dichten. En de VVD blijft het principieel onjuist vinden gaten te vullen door wat voor lastenverzwaringen dan ook. Er wordt zo weer voor de gemakkelijkste weg gekozen, in plaats van te bezuinigen. Bovendien zal de accijnsverhoging de automobieliteit nauwelijks verminderen. Wanneer het wetsvoorstel in juni in de Kamer behandeld zal worden, zal de VVD haar argumenten wederom naar voren te brengen.

Inlichtingen: Annemarie Jorritsma: 070-3182891.

Verkiezingen in Suriname

Ondanks de stemmenwinst van de partij van legerleider Bouterse tijdens de recente verkiezingen in Suriname, is de VVD blij met de uitslag. Meer dan tweederde van de stemmen is namelijk uitgebracht op democratische partijen die voorstanders zijn van terugtrekking van het leger uit de politiek. Aangezien de Surinaamse bevolking al sinds 1980 door het leger onderdrukt wordt, beschouwt de VVD de terugtrekking van het leger in de kazerne van essentieel belang. Reeds in december 1990 heeft Frits Bolkestein duidelijk gemaakt dat de VVD voorstander is van een verruiming van de betrekkingen met een democratisch Suriname. Gedacht werd aan steun bij het openbaar bestuur, economie en rechtspraak. Afgelopen februari lekte uit, dat binnen het kabinet over dezelfde plannen was gesproken ("imitatie is de hoogste vorm van vleierij", aldus Bolkestein). Het kabinet is echter nooit met een officieel standpunt gekomen; volgens de premier was het zaak te wachten tot er in Suriname verkiezingen hadden plaatsgevonden.

Afgelopen dinsdag heeft Frans Weisglas er dan ook bij de regering op aangedrongen binnen 10 dagen met een standpunt te komen over een bredere samenwerking tussen beide landen, zodat spoedig daarna overleg kan plaatshebben tussen Nederland en de nieuwe Surinaamse regering.

Met betrekking tot mogelijk militair optreden in Suriname, sluit de VVD zich aan bij het standpunt van minister Van den Broek (CDA). De minister is van mening dat in het uiterste geval, op verzoek van een legitieme regering van Suriname en in samenwerking met andere landen, de militaire optie niet op voorhand moet worden uitgesloten. Zowel de CDA- als de PvdA-fractie vonden echter dat de minister deze uitspraak op dit moment niet had mogen doen.

Inl.: Frans Weisglas, 070-3182903.

VVD-themadag

Op zaterdag 1 juni organiseert het hoofdbestuur in samenwerking met de kamercentrale 's-Hertogenbosch een themadag over "De stimulerende democratie". Deze dag vindt van 10.00 tot 17.00 uur plaats in het Golden Tulip Hotel, mr. Loeffplein 98 in Den Bosch.

Fractie-sportdag

In het blad Privé dat deze week uitkomt staat een verslag met foto's over de sportdag van de Tweede Kamerfractie van de VVD.

De nieuwe NAVO-politiek

Maandag 3 juni organiseert de Teldersstichting als voorbereiding op de behandeling van de Defensienota een internationale bijeenkomst over "De nieuwe NAVO-politiek en Nederland". Sprekers zijn Marcel Leroy, hoofd van de afdeling multilaterale beleidsplanning van de NAVO, en Frits Bolkestein. Plaats: Voorlichtingscentrum van het Ministerie van Defensie, Korte Houtstraat 21, Den Haag. Deze bijeenkomst is vrij toegankelijk en begint om 19.30 uur.

Radio-uitzending

VVD-uitzending op de radio: dinsdag 4 juni, radio 5, aanvang 18.20 uur.

Liberale Internationale

De Liberale Internationale houdt op dinsdag 4 juni een Roemeense avond in Pulchri in Den Haag. Ook Frits Bolkestein zal hier spreken.

Inlichtingen: de heer Krner, 070-2621089.

Europese Liberaal-democraten

Jan Dirk Blaauw is namens de VVD afgevaardigd naar het congres van de Europese Liberaal-Democraten (de ELD) dat dit jaar op 6 en 7 juni in Poitiers gehouden wordt. Op de agenda staat een resolutie van oud-Tweede Kamerlid Reinier Braams over milieu, en de toekomst van het Europese liberalisme.

Abonnementen VVD-Expresse

Tot het einde van dit parlementaire jaar op 29 juni zult u nog 6 nummers van de VVD-Expresse ontvangen. Bovendien zal begin juli een index uitkomen met de in dit jaar behandelde onderwerpen. Per 1 september as, het begin van het nieuwe parlementaire jaar, begint de VVD-Expresse met haar tweede jaargang.

Aangezien met de berichtgeving van de activiteiten van de VVD-fractie meteen in september gestart wordt, zal de VVD-Expresse volgend jaar ca. 38 maal verschijnen. Het abonnementsgeld komt daarom op fl 75. Dit betekent niet alleen dat u dat u méér VVD-Expreses krijgt, maar ook dat u voordeliger uit bent.

Volgend jaar betaalt u namelijk omgerekend fl 1,95 (incl. portokosten) per nummer tegen dit jaar fl 2,25.

Wij hopen dat u ook het komend parlementaire jaar op de hoogte wil blijven van de standpunten van de VVD-fractie. Begin juli ontvangt u over een en ander nog persoonlijk bericht.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Het CDA en individualisering

Het is verheugend dat de discussie over liberale thema's niet alleen in de VVD wordt gevoerd. Vorige week las u in de VVD-Expresse over de nieuwe lijnen van de PvdA. Zelfs vanuit die partij zijn nu kritische geluiden hoorbaar over de verzorgingsstaat. Iets waar de VVD in de zeventiger jaren al op wees. En nu heeft ook het CDA zich over een belangrijk liberaal thema gebogen. Deze week verscheen namelijk een rapport over individualisering en draagkracht van een CDA-werkgroep.

Het huishouden als CDA-norm

Aangezien het percentage eenpersoonshuishoudens de laatste dertig jaar van 11 naar 29 % is gestegen, ontquam het CDA niet aan heroriëntering van het credo dat het gezin de hoeksteen van de samenleving is. Een herbezinning met belangrijke consequenties voor de vraag of het individu of het gezin de norm voor het fiscaal beleid, de sociale zekerheid en de subsidies zal gaan uitmaken. Maar echt liberaal-emanciperend is het antwoord niet. Na de constatering dat noch een volstrekte individualisering, noch een terugkeer naar het kostwinnersbeginsel geschikt is, bepleit de werkgroep "een keuzevrijheidsmodel inzake de rolverdeling binnen huishoudens met inachtneming van huishoud-draagkracht". Waardoor het samenlevingsverband nog immer tot maatstaf aller dingen wordt genomen. Deze uitkomst is niet verwonderlijk, aangezien op blz. 8 van het rapport reeds gesteld wordt dat "het CDA opkomt voor de mogelijkheden voor mensen om hun talenten te kunnen ontplooiën, ...onderkennend dat de mens zich ALTIJD ontplooit in relatie tot anderen". Dit "relationele mensbeeld" acht het CDA "niet alleen een privé-zaak, maar het wil daarvoor publieke erkenning". Men mag weliswaar zelf uitmaken of men zich vrijwillig als duurzaam samenwonend wil laten registreren, maar wie hun relatie niet publiek erkend willen zien, zullen behandeld worden als samenwonende alleenstaanden. Zo wordt toch weer een verplichting tegenover de staat ingebouwd.

Kostwinnersdenken

Het "keuzevrijheids"-model laat in het gunstigste geval alleen een erkenning zien van andere gesanctioneerde samenlevingsvormen naast het huwelijk. Tevens wordt de maatschappelijke werkelijkheid erkend dat meer vrouwen na hun huwelijk de arbeidsmarkt (blijven) betreden. Maar in de praktijk schuilen hier diverse addertjes onder het gras. Met het toesnijden van rechten en plichten op de individuele mens, waar bij belasting en uitkeringen geen rekening gehouden mag worden met de financiële omstandigheden van de partner (zoals Frits Bolkestein in Amersfoort bepleitte), heeft dit model echter niets te maken.

Overigens waarschuwt het rapport op pagina 8 voor het "individualistische mensbeeld dat samenhangt met een geatomiseerde samenleving en dat in extremis leidt tot

vervanging van het burgerlijk huwelijk door een privaatrechtelijk contract zonder publieke gevolgen". Vierentwintig pagina's later is deze dreiging uitgegroeid tot een "extreem individualisme, leidend tot afschaffing van het burgerlijk huwelijk". In Amersfoort signaleerde Frits Bolkestein reeds de christendemocratische verknochtheid aan het kostwinnersdenken en hun verwarring van individualisering met egoïsme. Maar individualisering betekent niet alleen verzelfstandiging van rechten maar ook van plichten en verantwoordelijkheden, zoals hij toen betoogde. Dit vertrouwen past blijkbaar niet in een christendemocratisch wereldbeeld dat er van uitgaat dat de mens van nature tot alle kwaad geneigd is.

Belastingen en minimumloon

Het rapport pleit -overigens niet voor het eerst- voor de invoering van een optioneel splitsingsstelsel in onze belastingen. Het geeft "partners binnen de leefeenheid" het recht de helft van hun inkomen aan elkaar toe te rekenen, zodat ook alleenverdienende kostwinners kunnen profiteren van tweemaal elke tariefschijf. Afgezien van het feit dat niet-geregistreerde samenwoners van dit recht geen gebruik mogen maken, maakt dit systeem het voor de vrouwen minder aantrekkelijk zich op de arbeidsmarkt te begeven. Het beste voor de emancipatie van beide partners is nog altijd het liberale pleidooi voor de individuele belastingheffing van tweeverdieners. Geen voetoverheveling of gezinstoeslagen meer. Geen discriminatie tussen verschillende types huishoudens. "Aangezien het minimumloon zijn beschermende functie voor het gezin vrijwel verloren heeft, behoeft tegen individualisering van het minimumloon geen bezwaar te bestaan" (pagina 33). Eindelijk individualisering dus, maar alleen omdat het kostwinnerschap voor nog maar 6 % van de minimumloners opgaat. Voor deze groep moet dan wel een partnertoeslag komen, hetgeen het toetreden van de vrouw op de arbeidsmarkt minder aantrekkelijk maakt. Terwijl in de liberale visie de individuele mens zelf zijn koopkracht het beste kan verbeteren door het vinden van een baan, hetgeen ook zijn of haar emancipatie bevordert.

Hoewel het valt te prijzen dat ook het CDA langzaam het huidige streven naar een grotere individualisering erkent, blijkt uit dit rapport dat het CDA slechts bereid is tot kleine concessies. Van zuivere individualisering in liberale zin is geen sprake.

De VVD-Expresse is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornelije, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 75 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal Postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

Gekissebis

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Het was vorige week niet voor het eerst dat minister-president Lubbers en minister van Buitenlandse Zaken Van den Broek door de Kamer op het matje werden geroepen voor hun ruzie om het primaat bij Buitenlandse Zaken. Denk maar aan november toen een venijnige briefwisseling tussen beide heren uitlekte. Hieruit bleek dat de minister van Buitenlandse Zaken het onaanvaardbaar vond dat de premier bevoegdheden naar zich toe trok ten koste van zijn eigen portefeuille. De reactie van Lubbers hierop was ontwijkend. Het komt toch allemaal aan op "complementaire inspanning, goede maatvoering en praktisch evenwicht". Ja, ja - maar de onigheid tussen beide smeult intussen voort.

Na de interpellatie deze week naar aanleiding van afwijkende uitspraken over Suriname is het nog maar de vraag of het bij smeulen zal blijven. Van de door de premier aangeroepen "helderheid, helderheid, helderheid" is namelijk nog steeds geen sprake. Hij trachtte in een uitvoerige verklaring uit te leggen hoe weinig zijn afwijzing van eventuele militaire bijstand aan Suriname eigenlijk verschilde met de uitspraken van Van den Broek. Terwijl de minister van Buitenlandse Zaken na nogmaals aandringen van mijn kant toegaf bij zijn ingenomen standpunt te blijven. Hij sluit militaire bijstand van Suriname in het uiterste geval niet uit, op voorwaarde dat het in internationaal verband zou gebeuren en op verzoek van een democratisch verkozen Surinaamse regering. Een standpunt dat gedeeld wordt door de VVD.

Het moet nu uit zijn met het gekissebis tussen dit CDA-duo. Het maakt in binnen- en buitenland een abominabele indruk en schaadt de verhouding met Suriname, waar de mensen het al moeilijk genoeg hebben. Het voorspelt ook weinig goeds voor ons voorzitterschap van de EG. Premier Lubbers is voorzitter van de ministerraad en geen leider van de regering. Hij treedt slechts namens de ministerraad op en niet als zelfstandig orgaan. Inzake buitenlandse aangelegenheden is hij gebonden aan een mandaat dat door Buitenlandse Zaken wordt gecoördineerd.

Frits Bolkestein

Nederland voorzitter EG

Per 1 juli wordt Nederland voor een half jaar voorzitter van de Europese Gemeenschap. Deze week zette Frans Weisglas de VVD-standpunten over het voorzitterschap op een rijtje. De VVD is voor een liberaal georiënteerde EG met een vrije economische ruimte voor personenvervoer, goederen, diensten en kapitaal. Wij zijn vóór een Europese Monetaire Unie (EMU) en een Europese Politieke Unie (EPU), m.a.w. wij zijn vóór een geïntegreerd Europa van twaalf soevereine staten binnen een Europese federatie, gebaseerd op duidelijke democratische en communautaire regels. In zo'n gemeenschap dient de culturele verscheidenheid van de lidstaten behouden te blijven. Tevens pleit de VVD voor een open, liberaal handelsbeleid ten opzichte van de rest van de wereld. Tenslotte zijn we voor een EG die ten aanzien van de buitenlandse politiek een gezamenlijk beleid ontwikkelt, al heeft de uiteenlopende oriëntatie van diverse lidstaten tijdens de Golfoorlog ons op dit terrein terughoudend gemaakt.

Democratisch tekort

Maar bovenal bepleit de VVD een versterking van de democratie in de EG. Dat zal moeten gebeuren door een versterking van de bevoegdheden van het Europees Parlement en een effectievere werkwijze. Dit betekent onder meer dat het Parlement zetel moet hebben waar de uitvoering van de macht gevestigd is, en dat is in Brussel. Hier zal de regering tijdens het voorzitterschap voor moeten ijveren. Een versterking van de bevoegdheden van het Europees Parlement is hard nodig, aangezien steeds meer nationale bevoegdheden van de lidstaten naar Brussel gaan. De controlemogelijkheden van de nationale parlementen worden zodoende steeds geringer en het democratisch vacuüm in de EG steeds groter. Bij de Algemene Beschouwingen vorig jaar noemde Frits Bolkestein dit weglekken van bevoegdheden naar Brussel al een ernstig democratisch tekort. Gelukkig wordt deze bezorgdheid kamerbreed gedeeld en is overeengekomen dat Nederland niet akkoord moet gaan met totstandkoming van de EPU, wanneer geen waterdichte democratische controle is ingevoerd. De VVD wil een verenigd Europa, maar bovenal een democratisch Europa! Inl: Frans Weisglas, 070-3182903.

VERDER IN DIT NUMMER

- Het convenant over verpakkingen
- NAVO en Oosteuropese landen moeten een associatie aangaan
- Kortingsbon voor het nieuwe geschrift van de Telderstichting
- Eerste Kamer behandelt contracteerplicht

Chronisch zieken

De VVD acht het een goede zaak dat in de kabinetsnotitie over het chronisch-ziekenbeleid meer aandacht gegeven wordt aan de problemen van chronisch zieken. Afhankelijk van de definitie van "chronische ziekte" hebben immers tussen de 1,5 en 5,3 miljoen Nederlanders te kampen met een chronische aandoening. De laatste decennia zijn deze patiënten min of meer de stiefkinderen geworden van een gezondheidszorg die zich vooral richtte op de heraldiek van nieuwe technieken om te genezen (de "cure"). De VVD is het eens met een verschuiving naar meer verzorging en aandacht (de "care") voor chronisch zieken, maar waarschuwt tegelijkertijd voor het doorslaan naar een onderschatting van de "cure".

Erica Terpstra kon tijdens de vergadering deze week instemmen met de beleidsdoeleinden in de notitie. Beter zorg op maat, versterking van de mogelijkheden voor thuiszorg en meer autonome beslissingsbevoegdheden van de patiënt zelf, inclusief keuzevrijheid en cliëntgebonden budget zijn reeds eerder door de VVD bepleit. De actiepunten van dit beleid moeten echter niet alleen worden gericht op lichamelijk chronisch zieken, maar dienen voor alle patiënten beschikbaar te komen!

Kennispunten

De vraag naar concentratie van behandeling in gespecialiseerde klinieken wordt de laatste tijd steeds groter. Dit duidt op een gevoel onvoldoende terecht te kunnen bij de "zorg dicht bij huis", en op onvoldoende kennisoverdracht naar de periferie. Teneinde deze problemen op te lossen en tegelijkertijd de decentralisatie van de gezondheidszorg te bevorderen, pleit de VVD voor gespecialiseerde "kennispunten" die via consultants en samenwerking de kennis naar de ziekenhuizen in de periferie zullen uitdragen. Zo worden kennis en kundigheid beter gebundeld en verspreid. Om dat model te beproeven heeft de VVD in een motie voorgesteld in samspraak met het Nationaal Multiple Sclerose Platform een experimenteel M.S.-kenniscentrum op te zetten in de Klokkenberg te Breda. Het kabinet stond positief tegenover de motie, hoewel de keuze van de locatie opgehouden werd. Inl. Erica Terpstra, 070-3182900.

Convenant verpakkingen

Woensdag jl. besprak de Kamer het convenant dat minister Alders heeft opgesteld met als doel de verpakkingen in het jaar 2000 met 10 % te verminderen t.o.v. 1986. Hoewel de VVD het belang van een vermindering van de hoeveelheid verpakkingen onderschrijft, vroeg Jan te Veldhuis zich af of de keuze voor een convenant in dit geval wel het beste instrument voor deze milieu-doelstelling is. Een convenant geeft wel snel resultaat, maar dat heeft als groot nadeel het gebrek aan rechtsbescherming voor diegene die geen contractpartij is. Dit convenant is bijvoorbeeld door grootwinkelbedrijven ondertekend die direkt met de klant te maken hebben, en niet met de hele produktiekolom. Maar de verpakkingindustrie ondervindt wél de gevolgen van een impliciet verbod op hun produkt. Ter voorkoming van een stille sanering is een bedrijfseffectentoeft geboden, naast een toetsing van milieu-effecten. Een VVD-motie hierover werd echter door CDA en PvdA

verworpen. Zij hoeven kennelijk niet te weten wat de sociale en economische gevolgen zijn.

Een tweede punt is dat slechts een deel van de bedrijven het convenant heeft ondertekend, waarvan enkele nog eens onder bepaalde voorwaarden. Een deel van deze bedrijfstak is immers niet aangesloten bij de Stichting Verpakkingen en Milieu, een van de convenantpartijen. Niet alleen heerst er daardoor onduidelijkheid over wie er nu precies meedoen en gebonden zijn, maar ook ontstaat er rechtsongelijkheid. Want alleen die bedrijven die getekend hebben krijgen het recht op onderhandelen met de overheid. Dit is discriminerend en werkt kartelvorming in de hand. Deze gevolgen zijn onbegrijpelijk gezien de recente kabinetsnotitie over de bevordering van de vrije mededinging.

Ook internationaal gezien veroorzaakt het convenant een ongunstige concurrentiepositie voor Nederlandse bedrijven. Het kan buitenlandse bedrijven immers niet verboden worden hun verpakkingen op de Nederlandse markt te brengen, zeker na 1992 niet. Bovendien moeten de grenseffecten van de statiegeldregelingen in het convenant niet worden onderschat. Wanneer in ons land statiegeld te verkrijgen is op verpakkingen, is de kans op import ervan uit het buitenland groot. Gezien deze bezwaren geeft de VVD de voorkeur aan wettelijke regelingen naar EG-richtlijnen. Zo wordt vermeden dat Nederland het afvalland van Europa wordt. Inlichtingen: Jan te Veldhuis, 070-3182901.

Verhoging huurwaardeforfait

Rudolf de Korte keerde zich deze week fel tegen het wetsvoorstel tot verhoging van het huurwaardeforfait van 1,8 naar 3,3 %.

Ten eerste is het voorstel in materiële zin een nieuwe belasting voor eigenaar-bewoners zonder adequate motivering. Fiscaaltheoretisch gaat het wetsvoorstel dan ook mank. Ten tweede is het belangrijkste uitgangspunt een "evenwichtige" inkomenspolitieke behandeling van de huurders en eigenaar-bewoners. Maar het huurwaardeforfait is geen geschikt instrument om inkomenspolitiek mee te bedrijven. Ten derde is de gegeven motivering ook in de woorden van de Raad van State geheel ontoereikend. De cijfermatige onderbouwing kan de toets van de kritiek niet doorstaan. Ten vierde staat de maatregel haaks op het streven naar bevordering van het eigen-woningbezit.

Tenslotte wijst de VVD het CDA/PvdA voorstel om het forfait voor goedkopere woningen minder te laten stijgen, van de hand. De bruto huurwaarde van een eigen woning wordt procentueel lager naarmate de waarde van de woning stijgt. In de systematiek van het huidige forfait wordt de draagkracht van eigenaren met een goedkopere woning al ontzien. Voorts is de geringere draagkracht van een eigenaar van een goedkopere woning reeds verwerkt in de inkomstenbelasting. Het driemaal ontzien van de eigenaar van een goedkopere woning is teveel van het goede, zeker als dit wordt verhaald op het huurwaardeforfait voor duurdere huizen. Inlichtingen.: Rudolf de Korte, 070-3182890.

Stelselwijziging ziektekosten   Vreemdelingenbeleid

Een speciale bijdrage van de hand van mevrouw Veder-Smit, Eerste Kamerlid voor de VVD.

De behandeling van de eerste fase van de stelselwijziging in de ziektekostenverzekering in de Eerste Kamer is voor staatssecretaris Simons (PvdA) op een grote teleurstelling uitgelopen. De woordvoerders van VVD, CDA en D66 brachten zoveel kritiek naar voren dat de staatssecretaris om "schorsing van de beraadslaging" vroeg. Dit is een parlementaire procedure die zelden gevolgd wordt. Waar ging het om?

Evenwicht belangrijk

De eerste fase van de stelselwijziging heeft tot doel de partijen in de gezondheidszorg, verzekeraars en aanbieders van zorg meer onderhandelingsvrijheid te geven. De verplichting voor ziekenfondsen om met alle zorginstaties en beroepsbeoefenaars een overeenkomst te sluiten komt, met inachtneming van een overgangperiode, bijvoorbeeld te vervallen. Dit is een zeer ingrijpende maatregel omdat de totstandkoming van overeenkomsten thans nog aan zeer veel regels gebonden is. Als deze regels over onder meer honorering en financiering afgeschaft worden, moet dat wel zodanig gebeuren dat er een zeker evenwicht tussen de contractpartijen ontstaat. Al te grote schokken bij invoering van het nieuwe stelsel moeten immers worden vermeden.

Dat evenwicht had de vorige staatssecretaris Dick Dees wel in het oorspronkelijke wetsvoorstel ingebracht, maar werd in de Tweede Kamer vooral door een amendement van de PvdA grondig verstoord. Dit amendement geeft ziekenfondsen het recht op een zogenaamde strafkorting van 80 % van het geldende tarief bij het mislukken van de onderhandelingen. De VVD wees dit als enige partij toen met kracht van de hand.

Senaat zeer kritisch

In de Senaat stuitte dit amendement ook bij andere partijen op grote kritiek. De VVD noemde het bij de behandeling eind mei zelfs "de grote steen des aanstoots". Het amendement geeft namelijk een te prominente onderhandelingspositie aan de ziekenfondsen en ondergraft de positie van de aanbieders van zorg, zoals bijvoorbeeld apothekers en huisartsen.

Bovendien zou de strafkorting voor de verzekeraars een premie kunnen betekenen op het niet bereiken van overeenstemming, waardoor er helemaal geen sprake kan zijn van een evenwichtige uitgangspositie.

Simons haalt bakzeil

Aangezien er een reële kans was dat het geamendeerde wetsvoorstel de eindstreep in de Eerste Kamer niet zou halen, koos de staatssecretaris eieren voor zijn geld. Hij kondigde op 3 juni aan door middel van een wetswijziging (in dit geval een "novelle" genaamd) het gewraakte amendement uit het wetsvoorstel te halen, waarna het gewijzigde wetsvoorstel weer terug bij beide Kamers komt. Inlichtingen: Mevrouw E. Veder-Smit (Eerste Kamer) 058-122803 en Margreet Kamp (Tweede Kamer), 070-3182893.

Eind deze week kwam de kabinetsnota over het vreemdelingenbeleid uit. In een eerste reactie stelde Jan Kees Wiebenga dat de VVD zich in veel van de voorstellen kan vinden. Meer samenhang in het toelatingsbeleid voor vreemdelingen heeft al te lang op zich laten wachten. De VVD hanteert als toetssteen dat het toelatingsbeleid snel en zorgvuldig moet zijn en dat echte vluchtelingen bescherming verdienen, terwijl economische immigratie doeltreffend moet worden tegengegaan.

Verskillende maatregelen

Het kabinet wil de toelatingsprocedure verkorten tot 1 jaar door een snellere afdoening van duidelijk ongegronde asielerzoeken. De VVD juicht dit toe. Onduidelijk blijft nog hoe het kabinet deze verhoogde inspanning wil bekostigen, nu het bij de Tussenbalans honderden miljoenen op het asielbeleid wil besparen. Het kabinet wil de asielaanvraag nog slechts in vier opvangcentra laten indienen en binnen één maand een eerste beslissing daarover nemen. Afgewezen asielaanvragers dienen vervolgens sneller te worden teruggestuurd. Een terugkeerbureau voor vrijwillige repatrianten wordt ingesteld. De VVD vindt ook dit een verbetering, hoewel ook hier de bekostiging onduidelijk blijft. Eindelijk heeft het kabinet besloten om collectieve voorzieningen daadwerkelijk voor illegale vreemdelingen uit te sluiten; illegale tewerkstelling beter te bestrijden en de uitzetting van illegale vreemdelingen te verbeteren. De VVD vindt dat deze maatregelen snel moeten worden ingevoerd, omdat de aanwezigheid van illegale vreemdelingen de geloofwaardigheid van het minderhedenbeleid ondergraft.

Gedoogden zijn afgewezen asielaanvragers die vooralsnog niet naar hun land van herkomst worden teruggestuurd. Het kabinet wil hen een tijdelijke verblijfsvergunning geven. De VVD acht dit vooralsnog niet wenselijk, omdat waarschijnlijk een aanzuigende werking op de komst van nieuwe immigranten het gevolg zal zijn. Daardoor dreigt het huidige nijpende tekort aan opvangplaatsen alleen maar groter te worden. Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga, 070-3182904.

Abonnementen VVD-Expresse

Tot het einde van dit parlementaire jaar op 29 juni zult u nog 5 nummers van de VVD-Expresse ontvangen. Bovendien zal begin juli een index uitkomen met de in dit jaar behandelde onderwerpen. Per 1 september as, het begin van het nieuwe parlementaire jaar, begint de VVD-Expresse met haar tweede jaargang.

Aangezien met de berichtgeving van de activiteiten van de VVD fractie meteen in september gestart wordt, zal de VVD-Expresse volgende jaar ca. 38 maal verschijnen. Het abonnementsgeld komt daarom op f 75. Dit betekent niet alleen dat u dat u méér VVD-Expreses krijgt, maar ook dat u voordeliger uit bent. Volgend jaar betaalt u namelijk omgerekend fl 1,95 (incl. portokosten) per nummer tegen dit jaar f 2,25.

Wij hopen dat u ook het komend parlementaire jaar op de hoogte wil blijven van de standpunten van de VVD-fractie.

Begin juli ontvangt u over een en ander nog persoonlijk bericht.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Televisie-uitzending

Woensdag 12 juni krijgt de VVD weer zendtijd op Nederland 3. Aanvang: 19.55 uur.

De stimulerende democratie

Met bijdragen van onder meer Jan Kees Wiebenga en Udo Rosenthal en onder leiding van Loek Hermans was de themadag over de stimulerende democratie van afgelopen zaterdag een geslaagde bijeenkomst. Zo'n 75 mensen bezochten deze door het hoofdbestuur en de kamercentrale s'Hertogenbosch georganiseerde dag om van gedachten te wisselen over het vervagende normbesef, de relatie tussen de burger en de overheid en de verbeteringen die politieke partijen en met name de VVD in deze verhouding kunnen aanbrengen. Daarbij kwamen vooral de kwaliteit en de verantwoording van de (politieke) besluitvorming aan bod. Tevens kwam de vraag aan de orde in hoeverre de besluitvorming aansluit bij de wensen van de burgers. Een uitgebreider verslag van de discussies leest u in het op 18 juni verschijnende nummer van "Vrijheid en Democratie".

Geschrift Telderstichting

Woensdag 12 juni wordt tijdens een persconferentie in Nieuwspoor het nieuwe Geschrift van de Teldersstichting aan minister Hirsch Ballin aangeboden. Het 74e Geschrift is getiteld "Constitutionele Toetsing" en behandelt de vraag of het verbod voor rechters om wetten aan de Grondwet te toetsen wel vanzelfsprekend is. De auteur dr P.B. Cliteur komt na een uitvoerige afweging tot een standpunt vóór toetsing.

De NAVO en Oost-Europa

De Teldersstichting organiseerde maandag jl. een bijeenkomst over de gevolgen van de aangepaste politieke en militaire NAVOstrategie. Frits Bolkestein pleitte hier voor een studie naar een associatie tussen de NAVO en de Oosteuropese landen.

De nog niet gestabiliseerde democratieën in Oost-Europa voelen zich allerm minst veilig. Een externe bedreiging vormt het onzekere lot van de Sovjet-Unie, waar de rol van het leger in belang toeneemt. De interne veiligheid wordt bedreigd door sociale onrust, ethnische problemen, armoede en onzekerheid. De legermachten van deze Oosteuropese landen hebben vaak de Moskouse opleiding nog vers in het geheugen. Zij zouden hun gewicht op ondemocratische wijze kunnen benutten. Losgeweekt uit het Warschau Pact vraagt hun aanwezigheid om andere vormen van aansluiting.

Associatie met de NAVO

Alleen de NAVO, dus West-Europa en Amerika samen, is in staat met geloofwaardigheid de stabiliteit in Oost-Europa te bevorderen. De Westeuropese Unie (WEU) mist hiervoor de benodigde strijdkrachten en de verklaarde wil om die daadwerkelijk in te zetten. Volgens de Oosteuropese landen zelf kan ook de CVSE geen kader voor hun veiligheid bieden. Zij zien hun veiligheid naar eigen zeggen het beste door de NAVO gegarandeerd. Een regulier NAVO-lidmaatschap is echter nog niet mogelijk. Daarom stellen ze zelf een "security partnership" voor. Op deze verzoeken tot steun aan de pas verworven vrijheid, kan de NAVO antwoorden met het streven naar een vorm van associatie. Dat is de NAVO aan haar op democratie en vrijheid gerichte preambule verplicht.

Vorm van de associatie

Hoe zo'n associatie eruit zou zien, is uiteraard onzeker. Wel zou een associatie tenminste de verklaring moeten omvatten "dat de onafhankelijkheid en integriteit van de nieuwe democratieën van vitale waarde voor de NAVO is", zoals Joris Voorhoeve in zijn inaugurele rede op 28 mei betoogde. Nu reeds bestaat er een programma van diplomatieke liaisons tussen de NAVO en de Oosteuropese landen. Dat programma zou de kern van een associatie kunnen zijn. En ook de vorige week door de NAVO-ministers van defensie besproken nieuwe militaire concepten lijken uitstekend te passen bij een dergelijke vorm van associatie. Het gereduceerde maar meer flexibele en multinationale karakter van de toekomstige bondgenootschappelijke strijdkrachten lijkt voor associatie nauwelijks te hoeven worden aangepast.

De VVD-Expressie is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornelis, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 75 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, Postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

Als abonnee van de VVD-Expressie kunt u zich dit Geschrift met een aantrekkelijke korting aanschaffen. Wanneer u onderstaande bon ingevuld opstuurt naar de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting, Koninginnegracht 55a, 2514 EA Den Haag, betaalt u slechts f 25 in plaats van f 32,50.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats _____

Bestelt als abonnee van de VVD-Expressie Geschrift 74 van de Teldersstichting voor de gereduceerde prijs van f 25. Ik betaal met de acceptgirokaart die mij wordt toegezonden.

Constructieve oppositie

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Tijdens de recente bijeenkomst van de Teldersstichting heb ik voorgesteld een associatie tussen de NAVO en de Oosteuropese landen mogelijk te maken. Ik heb intussen een aanzet voor de vorm uitgewerkt. Frans Weisglas heeft dit voorstel bij de bespreking van de Defensienota aangeboden aan de Minister van Buitenlandse Zaken. Diens reactie is zonder meer positief te noemen. Hij zal het aan de Adviesraad Vrede en Veiligheid voorleggen. Het voorstel en het advies dat binnen enkele weken verwacht wordt, zullen een serieuze rol gaan spelen in de besprekingen.

De studie zou verricht moeten worden door de meest vooraanstaande vertegenwoordigers uit politiek, wetenschap en strijdkrachten uit de NAVO-lidstaten en de nieuwe Oosteuropese democratieën. Zij zouden benoemd kunnen worden door de Secretaris-Generaal van de NAVO. De opdracht van de Studiegroep moet gericht zijn op het bewerkstelligen van een associatie. Als uitgangspunt kunnen de bestaande diplomatieke schakels tussen NAVO en de Oosteuropese landen dienen. Verder moeten alle aspecten van politieke en militaire betrekkingen op het gebied van veiligheid bij de studie betrokken worden. Vooropgesteld dat deze betrekkingen de stabiliteit en veiligheid in Europa bevorderen en niet de indruk kunnen wekken een agressieve bedoeling te hebben.

Het is niet de eerste keer dat de VVD als oppositiepartij het initiatief neemt in moeilijke kwesties. Denk bijvoorbeeld aan het VVD-correctieplan als alternatief bij de Tussenbalans en ons tienpunten plan voor de media. Vergeet ook de jongste oppositievrucht niet: ons alternatief voor de stelselherziening bij Volksgezondheid. Het zal zeker de laatste niet zijn.

Frits Bolkestein

Verhoging brandstofaccijns

Afgelopen donderdag kwam het veel bekritiseerde wetsvoorstel voor de verhoging van de accijnzen op motorbrandstoffen in de Kamer aan de orde. Het wetsvoorstel behelst de verhoging van de benzine-accijns met 25 cent per liter inclusief BTW; van de dieselaccijns met 8 cent per liter inclusief BTW; een verhoging van de dieseltoeslag in de motorrijtuigenbelasting met fl 300 per auto en een verhoging van de LPG-toeslag in de MRB met fl 395. Als redenen voor het voorstel worden genoemd de ernst van de budgettaire situatie; het belang van een schoner leefmilieu en tenslotte de samenhang van een evenwichtige kostenontwikkeling voor de gebruiker van openbaar vervoer en autogebruiker.

VVD fel tegen

Henk Koning noemde de motivering een onbevredigende verpakking die de ware aard van het voorstel omhult. De bewindslieden hebben het niet aangedurfd toe te geven dat de accijnsverhoging uitsluitend wordt ingegeven door de noden van de schatkist. Ook zijn de grenseffecten van de maatregel onderschat. Deze zullen immers aanzienlijk zijn wanneer de socialisten in de Duitse regering de verhoging van 25 pfennig alsnog niet door laten gaan. En met de effecten van het wetsvoorstel t.o.v. België weet men helemaal geen raad. Door de verschillen in accijns nog meer te vergroten, handelt de regering in strijd met de geest van het Benelux-

accijnsverdrag. De Europese context is duidelijk uit het oog verloren. Tenslotte heeft het voorstel een stijging van de kosten van levensonderhoud met 0,4 % tot gevolg. Dit weekend nog heeft minister Kok meegedeeld vol zorg te zijn over de stijging van de inflatie in 1992. Het wetsvoorstel is hiermee niet in overeenstemming. Henk Koning vroeg de regering dringend het wetsvoorstel in te trekken. De noden van de schatkist kunnen beter gelenigd worden door verdere ombuigingen op bestaand beleid. Inl.: Henk Koning 070-3182885.

Vrijwilligers in de sport

Momenteel hebben vrijwilligers bij sportverenigingen of het maatschappelijk werk recht op een belastingvrije vergoeding van fl 800. Aangezien de VVD vrijwilligers onmisbaar acht voor allerlei clubs diende Dick Dees vorig jaar een toen verworpen motie in om het bedrag te verhogen. Minister d'Ancona zegde destijds wel een onderzoek toe. Deze week deelde de minister de Kamer mee dat het onderzoek aangaf dat voor sommige vrijwilligers in de sportwereld optrekking van de belastingvrije vergoeding wenselijk zou zijn. "Maar het gaat maar om een kleine groep, dus doe ik het niet", voegde ze er aan toe. Dick Dees vond het onbegrijpelijk dat een stimulerende maatregel zonder grote financiële gevolgen werd afgewezen. De andere grote partijen deelden zijn protest. Hij kondigde aan over twee weken weer een motie in te dienen om de vergoeding te verhogen naar fl 1200 als eerste stap naar verdere optrekking. Inl: Dick Dees, 070-3182917.

VERDER IN DIT NUMMER

- De defensienota
- VVD-alternatief voor stelselwijziging ziektekostenverzekering
- Minister de Vries stelt hoger arbeidskostenforfait voor
- Kamervragen over verlofbeleid bij justitie

De Defensienota

Afgelopen maandag werd de langverwachte Defensienota in de Tweede Kamer besproken. Een Defensienota waarin financiële overwegingen een grotere rol gespeeld lijken te hebben dan een behoorlijke analyse van de veiligheidssituatie. Sari van Heemskerck stelde daar het VVD-uitgangspunt tegenover: dat verkleining van en bezuinigingen bij de krijgsmacht door de gewijzigde veiligheidssituatie weliswaar mogelijk zijn, maar alleen als uitkomst van deze herstructurering.

Knelpunten

De nota gaat uit van de in concept klaarliggende nieuwe NAVO-strategie, zonder echter de samenhangende tactische concepten gereed te hebben. Ook is het inzicht in de reducties van andere NAVO-landen nog beperkt. Gewaakt moet worden voor nieuwe onevenwichtigheden ten opzichte van de Sovjet-Unie als gevolg van te grote reducties aan NAVO-zijde. Ijkmomenten ontbreken in de nota geheel. De VVD stelt daarom een tweejaarlijkse evaluatie voor, waarbij de uitgangspunten en de financiële gegevens van de herstructurering worden getoetst aan de internationale veiligheidssituatie.

Elke vorm van financiële flexibiliteit ontbreekt. Een belangrijk deel van de investeringen is gepland voor of verschoven naar de periode na 1995, waarvoor de budgetten zeer onzeker zijn. Kosten zijn zeer conservatief geraamd. Dit betekent dat zelfs bij geringe financiële tegenvallers of bezuinigingen verder op de kwaliteit moet worden beknipt en taken moeten worden afgestoten.

Tenslotte worden de niet onaanzienlijke personele reducties gebruikt ter financiering van de herstructurering. Omdat men geen ervaring heeft met een dusdanig omvangrijk proces, zou dit de achilleshiel van de hele Defensienota kunnen zijn.

VVD-leidraad

Bij de herstructurering van de krijgsmacht staan bij de VVD de volgende punten voorop: integratie en samenwerking met andere NAVO-partners; betaalbaarheid en een grotere financiële flexibiliteit, en een goede relatie tussen defensie en industrie. Wat betreft de krijgsmachtonderdelen onderschrijft de VVD het besluit om niet-omkeerbare bezuinigingen voor de Koninklijke Marine uit te stellen tot een beter inzicht in de zich ontwikkelende situatie verkregen is.

Nederland blijft bereid een legerkorps van de landmacht in NAVO-verband te leveren. De VVD steunt dit maar wijst er op dat het, gezien de beoogde reductie van 35 %, wel een substantiële bijdrage moet blijven. Tevens kan de oprichting van een luchtmobiele brigade op VVD-steuven rekenen, aangezien dit in aanzienlijke mate bijdraagt aan de flexibiliteit en multifunctionaliteit van de KL.

De tweede hoofdtaak van de Koninklijke Luchtmacht, de geleide wapens, komen in de nota onder druk te staan. Ontbrekende missies voor reeds aanwezige wapensystemen worden bijvoorbeeld niet aangeschaft. Dit leidt tot schijninzetbaarheid, waartegen de VVD ernstig bezwaar aantekent. De woordvoerder pleitte er

voor andere prioriteiten aan te leggen zodat het Patriot-systeem, dat in de Golfoorlog zulke goede diensten bezwezen heeft, wordt ontzien.

De Koninklijke Marechaussee, nu nog een organisatie van 4000 mensen voor 230 miljoen, is een schaaap met vijf poten geweest waar Nederland altijd een beroep op kon doen. Door de bezuinigingen met 20 miljoen en 1000 man wordt de marechaussee een schaaap met twee poten waar Nederland nooit meer een beroep op kan doen. De VVD is voor het behoud van de Koninklijke Marechaussee. Tenslotte het personeelsbeleid van deze minister, dat door de fractie al meerdere malen ernstig onder de maat is genoemd. De onzekerheid, het lange uitblijven van beslissingen, het gebrek aan sturing is pijnlijk en schadelijk voor de organisatie. De VVD verwacht een actievare invulling van het sociaal beleidskader, onder meer door een om- en bijscholingsbeleid bij personele reducties. De nota suggereert in dit verband een commissie in te stellen om enkele fundamentele aspecten van de dienstplicht te onderzoeken. De VVD ondersteunt dit plan en ziet het onderzoek graag uitgebreid met een studie naar de mogelijkheid en wenselijkheid van een beroepsleger. Inlichtingen: Sari van Heemskerck, 070-3182888.

Oud papier

Wat zo mooi begon als inzameling en hergebruik van oud papier dreigt nu aan eigen succes ten onder te gaan. Door het overaanbod dreigt papier deels weer gewoon afval te worden. Daardoor wordt het hergebruik gefrustreerd, de stort- en verbrandingsproblemen vergroot en loopt de unieke inzamelingsstructuur van oud papier gevaar. Minister Alders denkt nu de oplossing gevonden te hebben in een heffing of opcenten op kranten en tijdschriften. Hij ziet daarbij echter de werkelijke oorzaak over het hoofd. Het overaanbod ligt namelijk niet zozeer aan Nederlandse kant, maar aan het buitenland. Nederland fungeert als een soort stofzuiger voor oud papier uit Duitsland en de VS, juist omdat de herverwerking in ons land veel beter functioneert.

Daarom stelde Jan te Veldhuis tijdens het overleg deze week voor het probleem bij de werkelijke bron aan te pakken door de import uit beide landen te ontmoedigen. Dit kan bijvoorbeeld gestalte krijgen door een importheffing op oud papier van buiten de EG en door een prijs voor de verwerking in rekening te brengen aan Duitse leveranciers. Ook zou diplomatieke en ministeriële druk op Duitsland kunnen worden uitgeoefend het oud papier tijdelijk in eigen land op te slaan, totdat daar een betere herverwerkingsindustrie ontstaan is.

Minister Alders moet beide landen wijzen op hun eigen verantwoordelijkheid. Als er internationaal geen evenwicht in vraag en aanbod ontstaat, heeft een nationale oplossing zoals heffing op de eigen kranten geen enkele zin. Het gevolg is alleen maar dat Nederlandse lezers indirect de problemen van het buitenland subsidiëren. Kortom, minister Alders moet nu internationaal de boer op in plaats van te blijven navelstaren op een typisch Nederlandse aanpak.

Inlichtingen: Jan te Veldhuis, 070-3182901.

Ziektekostenverzekering

De Tweede Kamer begon deze week aan de twee volgende stappen in de groei naar een nieuw stelsel van ziektekostenverzekeringen. Ten eerste was het wijzigingsvoorstel van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten aan de orde. Deze wijziging heeft als doel de AWBZ, een klassieke volksverzekering, een meer marktgeoriënteerde structuur te geven door de introductie van financiële prikkels tot kostenbeheersing en het geven van keuzemogelijkheden aan verzekerden. Voorgesteld wordt een vrijwillig eigen risico te introduceren; ruimte in het pakket te scheppen voor een grotere keuzevrijheid van de verzekerde bij de invulling van de polis; verzekerden de vrijheid te geven bij de keuze van hun verzekeraar en de opheffing van regionale monopolies van ziekenfondsen. Voorstellen die volgens Dick Dees de hartelijke instemming hebben van de VVD. Wel tekende hij hierbij aan dat de VVD voor een lagere procentuele premie dan de voorgestelde 82 % is. Keuzevrijheid en individuele voorkeuren kunnen zo het best worden vertaald. Ook is een hoge nominale premie evident voor kostenbewust gedrag bij verzekeraars, verzekerden en aanbieders van de zorg. Het tweede voorstel, een beleidsvoornemen de huisarts en geneesmiddelen per 1 januari 1992 onder de AWBZ onder te brengen, wijst de VVD af. De VVD heeft hier een alternatief voor.

VVD-alternatief

De VVD stelt namelijk voor om niet de huisarts en de geneesmiddelen, maar de zorgfuncties van bejaarden oorden naar de AWBZ over te hevelen. In eerste instantie voor een experimentele termijn van twee jaar, waarin de hele "Dekker"-systematiek op deze voorzieningen kan worden uitgetoetst. Bijkomende voordelen zijn dat het hele cluster "verzorging en verpleging" binnen één verzekeringsstelsel komt, en dat het financieel-economisch gunstiger uitwerkt. Bejaardenoorden worden immers al voor een groot deel collectief gefinancierd, zodat de gevolgen van het VVD-initiatief voor de collectieve lastendruk minimaal zijn. Het beleidsvoornemen van de regering zou daarentegen een verhoging van de collectieve lasten met 720 miljoen betekenen. Bovendien lijken de gezamenlijke verzekeraars en de verenigingen van huisartsen en specialisten voorstanders van het VVD-experiment. Het politieke voordeel van de benadering is dat we, als het plan Dekker in de praktijk niet mocht blijken te werken, niet blijven zitten met een klassieke volksverzekering met veel voorzieningen en onvoldoende prikkels en instrumenten tot kostenbeheersing. In dit kader pleitte de VVD voor een onderzoek naar een scheiding van de kosten van zorg en wonen bij verzorgingshuizen. Voorgesteld wordt de zorg bij de basisverzekering onder te brengen en het wonen in beginsel zelf, of eventueel met huursubsidie, te laten betalen. Met klem nodigde de VVD staatssecretaris Simons (PvdA) uit om voor 1 september de studie hierover af te ronden, het VVD-alternatief voor de pakketoverheveling over te nemen en zodanige wettelijke maatregelen te bevorderen dat de Dekker-structuur op het cluster verpleging en verzorging kan worden beproefd.

Inl: Dick Dees, 070-3182917.

Administratieve lasten

De toename van de administratieve druk op het bedrijfsleven door wet- en regelgeving blijft de gemoederen bezig houden. De stroom van administratieve handelingen die uit de sociale zekerheids- en fiscale wetgeving voortvloeit, veroorzaakt niet alleen hoge kosten maar ook ergernis en frustraties.

In het overleg over dit onderwerp bracht Margreet Kamp naar voren dat het héle kabinet zich zorgen moet maken over de toename van de administratieve druk, die op kleine ondernemers zwaarder drukt dan op de grote. Een oplossing in de vorm van een vergoeding aan ondernemers voor deze van overheidswege verplichte handelingen lijkt op het eerste gezicht sympathiek. Uit onderzoek is gebleken dat het jaarlijks bruto tussen de 7 en 8 miljard gulden zou kosten, en de regering is van mening dat de staatskas zich dat niet veroorloven kan.

De VVD kiest voor een aanpak bij de bron en stelt voor dat elke bewindspersoon bij het ontwerpen van wetten en regelgeving aangeeft wat de consequenties zullen zijn voor de administratieve lasten van ondernemers. In 1981 was hier door de VVD in de aangenomen motie van Erp/de Korte al om gevraagd. In de motie werd de regering opgeroepen tot het "systematisch aangeven welke gevolgen overheidsmaatregelen hebben voor het bedrijfsleven". Nu eindelijk beloofde minister Andriessen de bedrijfseffectentoets op te nemen in de aanwijzingen voor wetgeving. Beter laat dan nooit! Inlichtingen; Margreet Kamp, 070-3182893.

Liberalisering auto-telefoon

Deze week bleek dat minister Maij overweegt het telefoonnet voor auto- en straattelefoons te liberaliseren. Meer concurrentie op dit gebied zal leiden tot lagere tarieven. De Tweede Kamer ging in principe met het voorstel akkoord. De VVD pleitte ervoor de wet zo snel mogelijk te wijzigen. In Duitsland is het digitale telefoonsysteem al ver ontwikkeld en het risico bestaat dat Nederlanders buitenlandse systemen gaan gebruiken. Zonder spoedige wetswijziging raken Nederlandse bedrijven verder achter en dingen ze niet meer mee in de internationale concurrentiestrijd.

Inl: Annemarie Jorritsma, 070-3182891.

Abonnementen VVD-Expresse

Tot het einde van dit parlementaire jaar op 29 juni zult u nog 2 nummers van de VVD-Expresse ontvangen. Bovendien zal begin juli een index uitkomen met de in dit jaar behandelde onderwerpen. Per 1 september as, het begin van het nieuwe parlementaire jaar, begint de VVD-Expresse met haar tweede jaargang.

Aangezien met de berichtgeving van de activiteiten van de VVD-fractie meteen in september gestart wordt, zal de VVD-Expresse volgend jaar ca. 38 maal verschijnen. Het abonnementsgeld komt daarom op fl 75. Dit betekent niet alleen dat u dat u méér VVD-Expreses krijgt, maar ook dat u voordeliger uit bent. Volgend jaar betaalt u namelijk omgerekend fl 1,95 (incl. portokosten) per nummer tegen dit jaar fl 2,25. Wij hopen dat u ook het komend parlementaire jaar op de hoogte wil blijven van de standpunten van de VVD-fractie. Begin juli ontvangt u over een en ander nog persoonlijk bericht.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Verlof drugsdealer

Deze week bereikten berichten de media over de drugshandelaar S. die niet was teruggekeerd naar het Rotterdamse Huis van Bewaring na een dag ongebeleid verlof. S. verbleef daar in voorlopige hechtenis in afwachting van het cassatieberoep tegen een vonnis van het Gerechtshof in Den Haag. Hij was in april tot 12 jaar gevangenisstraf veroordeeld vanwege twee cocaïne-transporten vanuit Suriname. Het Haagse Gerechtshof had S. toestemming verleend de begrafenis van zijn halfbroer bij te wonen.

De VVD vindt het onaanvaardbaar dat een verdachte van handel in verdovende middelen in staat gesteld wordt zich aan preventieve hechtenis te onttrekken. Daarom hebben Hans Dijkstal en Benk Korthals hierover schriftelijke vragen gesteld aan de Minister van Justitie. Deze zaak staat echter niet op zichzelf. Begin mei ontsnapte een andere drugshandelaar, die tot 7 jaar gevangenisstraf was veroordeeld, uit een open penitentiaire inrichting in Doetichem. De minister is gezien deze twee incidenten gevraagd of hij het verlofbeleid voor criminelen die al dan niet onherroepelijk tot hoge gevangenisstraffen zijn veroordeeld, wil herzien. Inlichtingen: Hans Dijkstal, 070-3182884; Benk Korthals, 3182902.

Arbeidskostenforfait

Tijdens een CDA-bijeenkomst vorig weekend in Ede stelde minister de Vries voor het arbeidskostenforfait in een paar jaar te verhogen van 1045 naar 4500 gulden. Hierdoor zou het hebben van een baan aantrekkelijker gemaakt worden. Hoe hij de ongeveer 5 miljard kostende maatregel denkt te financieren, gaf hij echter niet aan.

De VVD is in principe vóór belastingverlaging en vóór instrumenten die het verschil tussen werkenden en niet-werkenden kunnen vergroten. Toch zet de fractie vraagtekens bij deze proefballon van de minister. In de eerste plaats is het onrealistisch dat een dusdanig in geldnood verkerend kabinet nieuwe maatregelen neemt die 5 miljard gaat kosten. Zeker wanneer de financiële dekking volstrekt onduidelijk is. De VVD is er mordicus tegen dat het verhoogde forfait uit het niet-toepassen van de inflatiecorrectie, een verkapte belastingverhoging, zou worden gefinancierd.

Arbeidstoeslag beter

De VVD ziet om fiscaal-technische redenen meer in een herinvoering van de arbeidstoeslag, aangezien iedereen die werkt deze belastingaftrek op zou kunnen voeren. Inlichtingen: Henk Koning, 070-3182885.

De Vierde Kamer

Zondag 16 juni is Frits Bolkestein te gast bij Ton Elias in het politieke programma "De vierde kamer". Aanvang 11.50 uur, RTL4.

Wiardi Beckmanstichting

Frits Bolkestein houdt op maandag 17 juni in Amsterdam een toespraak over liberale buitenlandse politiek voor de gespreksgroep over buitenlandse politiek van de Wiardi Beckmanstichting, het wetenschappelijke bureau van de PvdA.

Radio-uitzending

Dinsdag 18 juni is via radio 5 de VVD te beluisteren in de zendtijd voor politieke partijen. Aanvang 18.20 uur.

Plein Publiek

Donderdag 20 juni neemt Nel Ginjaar deel aan een radiodiscussie over de toekomst van het beroepsonderwijs. Het NCRV-programma "Plein publiek" begint om 10.00 uur op radio 2.

Debating-toernooi

Donderdag 20 juni neemt Jan Kees Wiebenga aan een intercorporaal debating-toernooi in Leiden. Aanvang 19.30 uur, Academiegebouw, Rapenburg te Leiden.

Liberalen in Oost-Europa

Vanaf zaterdag 22 tot maandag 24 juni nemen Jan Dirk Blaauw en Frits Bolkestein deel aan een seminar in Tsjechoslovakije over theorie en praktijk van de liberale politiek. Aan dit seminar, dat georganiseerd wordt in het kader van het Oost-Europa programma van de VVD en de Dettemeyer Stichting, zullen ook liberalen uit de nieuwe democratieën in Oost-Europa deelnemen. Frits Bolkestein houdt een inleidend referaat over liberale waarden en democratie.

De VVD-Expresse is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 75 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal Postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

Taboes

Deze week wil ik het hebben over taboes. Ik geef eerst drie voorbeelden. Toen de VVD in de jaren zeventig het misbruik van de sociale zekerheid aan de kaak wilde stellen, was zij een roepende in de woestijn. Dat was niet bespreekbaar. Nu wel. Toen de VVD in diezelfde tijd vroeg om meer politie om de criminaliteit effectiever te kunnen bestrijden, kreeg zij geen gehoor. De andere partijen zeiden dat de VVD alwéér een blik politie wilde oentrekken. Volgens hen lag de oplossing bij het inzetten van meer maatschappelijke- en welzijnswerkers. Blijkbaar niet. Een derde voorbeeld. Kortgeleden heb ik gezegd dat het niet goed is dat dezelfde mensen de overheid adviseren, overleggen met diezelfde overheid over een oplossing en vervolgens de gekozen aanpak moeten uitvoeren. Ik schop daarmee tegen veel heilige huisjes, in het bijzonder van de sociale partners. Toch is het zaak dat ook dit taboe verdwijnt en deze dubbele petten bespreekbaar worden.

Nu heeft hoofdcommissaris Nordholt van de Amsterdamse politie het vraagstuk van de criminele illegalen naar buiten gebracht. Wim Kok heeft daarop het uitzetten van illegalen verdedigd als sluitstuk van ons asielbeleid. Ik heb dat een moedige uitspraak genoemd. Het zijn uitingen als deze die het onderwerp bespreekbaar maken. Misschien heeft ook de VVD dat probleem niet altijd met die scherpste geformuleerd die het had moeten krijgen met het oog op het maatschappelijk belang. Maar we hebben tenminste het probleem altijd onderkend.

Het is van groot belang dat het taboe rond deze kwestie verdwijnt. Wij moeten onze handelswijze niet laten bepalen door de aanwezigheid van de Centrum Democraten in de Kamer. Zo is een grootscheepse inspanning nodig inzake het vreemdelingenbeleid, nu rampsituaties zoals die zich in andere landen hebben voorgedaan nog voorkomen kan worden. Dat betekent een terughoudend toelatingsbeleid, een samenhangend illegalenbeleid en een goed opgezet opvangbeleid voor legale nieuwkomers. Het beleid ten opzichte van illegalen moet bestaan uit het sluiten van de meeste collectieve voorzieningen voor hen, bestrijding van illegale tewerkstelling en een verbetering van het vreemdelingentoezicht.

Er is geen reden voor paniek, maar er moet nu wel iets gebeuren!

Frits Bolkestein

De basisvorming

De Tweede Kamer heeft de afgelopen weken ongeveer 35 uur gedebatteerd over de invoering van basisvorming. Uit vele perspublicaties en brieven blijkt dat er erg veel misverstanden over basisvorming bestaan. Jan Franssen zet de stand van zaken voor de VVD-Expresse uiteen.

Als basisvorming ingevoerd wordt - en dat gaat gebeuren omdat de regeringspartijen dat willen - dan blijven de bestaande schooltypen bestaan. Leerlingen kunnen ook gewoon een lbo, mavo, havo, of vwo blijven bezoeken.

Wat verandert is dat alle leerlingen een zelfde pakket van 15 vakken aangeboden krijgen. Vijftien vakken - oorspronkelijk werden 14 vakken voorgesteld, maar een kamermeerderheid wil een vijftiende vak verzorging toegevoegd zien. Leerlingen zullen dit pakket in verschillend tempo kunnen volgen: in tenminste twee jaar en in ten hoogste vier jaar. In die aanduiding zit voor de VVD-fractie het grootste probleem. De VVD heeft van meet af aan een welwillende houding aangenomen tegenover de achterliggende gedachte bij de invoering van basisvorming. De fractie heeft steeds gezegd: als basisvorming betekent een vernieuwing van de inhoud van

het onderwijs en een verandering van de manier waarop het onderwijs wordt aangeboden, dan is met de VVD over de invoering van basisvorming te praten, want dan kan kwaliteitsverbetering ontstaan.

Maar de VVD heeft ook voorwaarden gesteld: leerlingen op gymnasia moeten basisvorming eerder dan aan het eind van het tweede jaar kunnen afsluiten en lbo-leerlingen moeten eerder dan in het derde leerjaar algemeen vormende vakken met onderwijs in beroepsvoorbereidende vakken kunnen combineren: de zogeheten combi-variant. Bovendien moet basisvorming vooralsnog niet ingevoerd worden in het individueel beroepsonderwijs. Ook wilde de VVD-fractie ruimte voor differentiatie in de scholenstructuur. Naast brede scholengemeenschappen moet er ruimte zijn voor gemeenschappen van scholen en categorale scholen. Kortom, wel grotere gemeenschappelijkheid in het program maar niet in de tijd. De VVD wil meer vrijheid voor de scholen en de leerlingen en minder starre eenheid. De regeringspartijen zullen deze VVD-verlangens waarschijnlijk niet honoreren. Dan zal de fractie volgende week met overtuiging tegen de invoering van basisvorming stemmen.

Inlichtingen: Jan Franssen, 070-3182886.

VERDER IN DIT NUMMER

- Een politieke analyse van het debat over de stelselwijziging
- De hoge snelheidstrein
- De politie moet op sterkte blijven
- Groen Links: VVD-plan beter voor koopkracht

De stelselwijziging in debat: Een politieke analyse

Twee weken vergadert de Tweede Kamer nu over de stelselwijziging van de ziektekostenverzekering. Een inhoudelijke analyse van het plan-Simons en het VVD-alternatief waren al in de VVD-Expresse aan de orde. Voor een breder inzicht in deze ingrijpende operatie volgt nu een analyse van de standpunten van de grote partijen.

De PvdA staat achter haar staatssecretaris. Toch wijkt zijn plan af van de door de PvdA zo gewenste klassieke volksverzekering, en daarom tracht deze partij via de achterdeur allerlei regels te introduceren die haaks staan op de door het voorstel beoogde marktgerichte benadering. Aangezien een kamermeerderheid van VVD en CDA de marktgerichtheid onderschrijft, zal de inhaalsmanoeuvre van de PvdA het naar alle waarschijnlijkheid niet halen.

Het CDA heeft drie bezwaren tegen het plan-Simons. Ten eerste krijgen de verzekerden te weinig eigen financiële verantwoordelijkheden, waardoor er te weinig prikkels tot kostenbeheersing zijn ingebouwd. Ten tweede weigert het CDA vooralsnog de geneesmiddelen en de huisartskosten per 1 januari naar de AWBZ over te hevelen. Er wordt hiervoor echter geen alternatief aangedragen. Tenslotte wil deze partij een deel van de voorzieningen via een vrijwillig aanvullende verzekering geregeld zien. De staatssecretaris is er ten zeerste op gebrand, het CDA over de streep te trekken. Dat bewees zijn toezegging aan woordvoerder Lansink om met een nota van wijziging te komen over het eigen risico.

De VVD deelt deze bezwaren, maar laat het niet bij een analyse van de problemen en draagt alternatieven aan. Om de verzekerden financiële verantwoordelijkheid te geven stelt de VVD voor de premie die de verzekerden rechtstreeks aan de verzekering betalen (nominale premie) te verhogen, en de inkomensafhankelijke premie (die van het loon wordt afgehouden) te verlagen. Dit levert de beste prikkel tot kostenbeheersing op en geeft grotere keuzemogelijkheden, bijvoorbeeld om de nominale premie in te ruilen voor een hoger eigen risico.

Voor de overheveling van de huisartsen en geneesmiddelen naar de AWBZ heeft de VVD een alternatief geboden in de vorm van de overheveling van de zorgfunctie van bejaardenoorden. Dit alternatief heeft geen gevolgen voor de collectieve lastendruk en wordt gesteund door alle verzekeraars. De staatssecretaris reageerde op woensdag middels een brief echter negatief op het VVD-voorstel. Hij noemde de mogelijkheid om het nieuwe stelsel als het ware te laten proefdraaien op de cluster zorg en verpleging "een droogzwem-exercitie". Tevens schreef hij te volharden in zijn oude voornemen.

De tweede kanttekening van de VVD betreft de aanvullende verzekering. De voorkeur van de VVD gaat uit naar een ruime basisverzekering met weinig inkomensafhankelijke premies. Als onverhoopt die lijn niet voldoende gesteund wordt, kiest de VVD liever voor een vrijwillig aanvullende verzekering dan voor het grote basispakket van het plan-Simons, omdat dit makkelijk in een klassieke volksverzekering kan onttaarden. En

dat is het laatste wat de VVD voor ogen staat. Een verder bezwaar is dat de financiële paragraaf van het op tafel liggende plan nog niet is ingevuld. Het overhevelen van de huisartsen en geneesmiddelen naar de AWBZ heeft een verzwaaring van de collectieve lasten met minstens 720 miljoen gulden tot gevolg. Onduidelijk is hoe het kabinet met deze verhoging omgaat. Ook zal deze maatregel gevolgen hebben voor de koopkracht van bepaalde groepen ambtenaren en gezinnen met kinderen en een laag inkomen. Ter compensatie van de inkomenseffecten zijn enkele honderden miljoenen guldens nodig. Het wonderlijke is dat staatssecretaris Simons suggereert deze negatieve effecten te kunnen compenseren, terwijl diezelfde avond minister De Vries desgevraagd toegeeft geen financiële ruimte te zien voor compensatie van inflatie-effecten (zie pagina 4 van deze VVD-Expresse). Het debat wordt volgende week in derde termijn afgesloten. Inlichtingen: Dick Dees, 070-3182917.

De politie

Deze week werd gesproken over de voortgang in de reorganisatie van de politie, gericht op de samenvoeging van rijkspolitie en gemeentepolitie tot 25 regionale politiekorpsen. Bovendien was het vraagstuk van de grote tekorten aan politie in de middelgrote en grote steden aan de orde. Dit probleem doet zich met name in de Randstad voor. Hans Dijkstal merkte op dat de voortgang van de reorganisatie trager verliep dan was voorzien. Begrijpelijk, want het betreft een zeer complex proces. Maar aangezien de wetgeving ook zeer traag gestalte krijgt, bestaat er gevaar dat er op definitieve wetgeving vooruitgelopen wordt en dat een rechtsbasis voor bepaalde maatregelen in de overgangsfase zal ontbreken. Concluderend is de VVD het eens met de instelling van een regionale politie, maar wordt een voorbehoud gemaakt bij de concrete invulling van essentiële punten. Deze zullen bij de behandeling van de nieuwe Politiewet nog ter sprake komen.

Politiesterkte

De PKP-operatie (Project Kwantificering Politiewerk) uit 1989 voorziet in een verschuiving van politiemensen van het platteland en de kleine gemeenten naar de middelgrote en grote gemeenten. De eerste twee stappen (bij deze operaties tranches genoemd) zijn reeds uitgevoerd. Over de derde en de vierde tranche ontstonden politieke moeilijkheden. Bij herhaling heeft de VVD gesteld dat de steden niet ten koste van het platteland versterkt mogen worden en dat er extra geld nodig is voor meer politiemensen in de steden. Het kabinet komt nu met een oplossing waar bij voorbaat al rekening is gehouden met de regionale korpsen die pas over enkele jaren tot stand zullen komen. Het gevolg hiervan is dat de politie in de Randstad versterkt zal worden ten koste van de sterkte in een aantal provincies. Drenthe zou bijvoorbeeld 25 % van haar politiemensen moeten inleveren.

De VVD wijst dit categorisch af en stelt zich op het standpunt dat de stedenproblematiek opgelost moet worden door meer politiemensen aan te trekken. Na de zomer zal dit debat nog een vervolg krijgen. Inlichtingen: Hans Dijkstal 070-3182884.

De hoge snelheidslijn

Deze week werd de kabinetsnota besproken over de verlenging van het tracé van de TGV (Train Grande Vitesse) naar Nederland. Op tafel lagen diverse voorstellen over trajecten die de Hoge Snelheidslijn in ons land zou kunnen nemen. Het ligt in de bedoeling na een inspraakronde pas begin volgend jaar een definitieve keuze te maken. Jan Dirk Blaauw erkende het grote belang van de aansluiting op dit internationale treinnet voor Nederland als distributieland. Ook zal deze trein kunnen zorgen voor een minder gebruik van auto- en luchtverkeer. Ondanks deze voordelen zal er volgens de VVD een zorgvuldige discussie over de baten en de kosten van het project moeten plaatsvinden. In de inspraakrondes dienen niet alleen financiële factoren, maar ook milieu-gevolgen en sociale ingrepen meegewogen te worden. De HSL moet niet als apart onderdeel gezien maar in het kader van de integrale infrastructuur. Tenslotte dient er rekening mee gehouden worden dat hoe langer de besluitvorming duurt hoe groter de schade voor bepaalde leefomgevingen zal zijn. In een regio die in aanmerking komt voor een treintracé zal bijvoorbeeld de bouw en verkoop van huizen stagneren. Gezien alle haken en ogen van dit project pleitte de VVD-woordvoerder ervoor alles zorgvuldig af te stemmen met vertegenwoordigers uit de regio's. De VVD is reeds met dit overleg begonnen.

Inlichtingen: Jan Dirk Blaauw, 070-3182887.

Jeugdbescherming

Deze week zijn de nota "Met recht in beweging" en het rapport "Rechtzetten" behandeld. Beide hebben de justitiële jeugdbescherming tot onderwerp. Recentelijk is nogal wat kritiek geuit op de regels en taken van hierbij betrokken instellingen.

De VVD gaat ervan uit dat de opvoeding een taak van de ouders is. Ingrijpen van de overheid vereist een uitgebreide motivering en kan alleen plaatsvinden indien het kind met zedelijke of lichamelijke ondergang wordt bedreigd. Over dit criterium bestaat vanwege de pluriformiteit van normen en waarden geen duidelijkheid. Daarom moeten volgens de VVD de rechtswaarborgen worden versterkt en de kwaliteit van de rapportages worden verhoogd. Om dit te bereiken stemt de VVD in met het aantrekken van meer deskundigen bij de Raden voor Kinderbescherming en de invoering van een eenvormige klachtenregeling voor pupillen van bij justitiële jeugdbescherming betrokken instellingen. Als extra waarborg pleit de VVD voor een betere rechtsingang voor minderjarigen. Concluderend stelde de woordvoerder de beleidsvoornemens in grote lijnen te steunen, maar de financiële onderbouwing uitermate zwak te vinden.

Inf: Benk Korthals, 0703182902

Mededingingsbeleid

Dinsdag jl werden in de Kamer de voornemens van staatssecretaris Van Rooy (CDA) besproken om het nationale mededingingsbeleid aan te passen aan het Europese model. Het huidige uitgangspunt van het Nederlandse mededingingsbeleid is: alles mag, tenzij het verboden is. Hiermee is de VVD het van harte eens. De Europese benadering is: alles is verboden, tenzij het expliciet is toegestaan. Voordelen van de Nederlandse benadering zijn dat er grote vrijheden zijn voor genuanceerd beleid, dat er weinig administratieve lasten voor het bedrijfsleven aan vastzitten en dat bedrijven en consumenten zelf naar de rechter kunnen stappen als in hun ogen een grens overschreden is. De ondernemersorganisaties hebben dan ook geen enkele behoefte aan verandering van dit systeem, dat onder andere zal leiden tot een drastische verzwaring van de administratieve lasten voor het bedrijfsleven. Vorige week nog beloofde minister Andriessen, na jarenlang aandringen van de VVD, de gevolgen van de nationale regelgeving voortaan eerst te toetsen aan de effecten op de administratieve lasten. En het kan toch niet zo zijn dat wat de ene week door de minister nationaal geregeld wordt, de week daarna door zijn staatssecretaris in Europees kader weer dreigt te worden teruggedraaid.

Broos van Erp wierp de vraag op of ons land wel op de lawine van Europese regelingen zit te wachten. Hij stelde dat de toekomstige burger in Europa een vrije burger moet zijn en geen instrument mag worden van de Brusselse bureaucratie. Hoewel de VVD geen reden ziet het huidige beleid te veranderen, moet rekening worden gehouden met de politieke realiteit. Wanneer de Europese aanscherping van de regelgeving doorgang vindt, moet ons land zich wat betreft de ontheffingsmogelijkheden aansluiten bij de EG-ontheffingen. Ons bureaucratistische land mag in geen geval een strakker ontheffingsbeleid gaan voeren dan de EG, anders wordt de concurrentiepositie van ons bedrijfsleven aangetast. En dan spannen we het paard achter de wagen.

Inlichtingen: Broos van Erp, 070-3182896.

Abonnementen VVD-Expresse

Tot het einde van dit parlementaire jaar op 29 juni zult u nog 1 nummer van de VVD-Expresse ontvangen. Bovendien zal begin juli een index uitkomen met de in dit jaar behandelde onderwerpen. Per 1 september as, het begin van het nieuwe parlementaire jaar, begint de VVD-Expresse met haar tweede jaargang.

Aangezien met de berichtgeving van de activiteiten van de VVD-fractie meteen in september gestart wordt, zal de VVD-Expresse volgend jaar ca. 38 maal verschijnen. Het abonnementsgeld komt daarom op fl 75. Dit betekent niet alleen dat u dat u méér VVD-Expreses krijgt, maar ook dat u voordeliger uit bent.

Volgend jaar betaalt u namelijk omgerekend fl 1,95 (incl. portokosten) per nummer tegen dit jaar fl 2,25.

Wij hopen dat u ook het komend parlementaire jaar op de hoogte wil blijven van de standpunten van de VVD-fractie. Begin juli ontvangt u over een en ander nog persoonlijk bericht.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Minister Alders in de fout

Afgelopen weekend zorgde minister Alders voor de zoveelste keer voor onduidelijkheid, toen hij de stelling poneerde dat voor de oplossing van het mestprobleem het inkrimpen van de veestapel onontkoombaar was. De demotivatie die daarvan uitgaat, wordt als een grote belemmering ervaren door diegenen die ter oplossing van het mestprobleem veel geld moeten investeren. Zo langzamerhand werkt deze minister zich op tot de grootste hinderpaal bij de leniging van het mestprobleem. Immers, geen weldenkende ondernemer gaat over tot het doen van investeringen, als een verplichte afbrokkeling van zijn economisch draagvlak dreigt.

Het ware beter geweest indien de minister zijn huiswerk goed gedaan had. Neem bijvoorbeeld het nog steeds achterwege blijven van een regeling m.b.t. de verplaatsing van bedrijven; de milieuvriendelijke aanwendings-systemen; een nadere invulling van de ecologische richtlijn en een snelle vergunningsregeling voor grootschalige mestverwerking. Zolang minister Alders geen concrete voorstellen op genoemde terreinen presenteert, moet hij volgens de VVD niet zo demotiverend voor zijn beurt praten.

Inlichtingen: Piet Blauw, 070-3182881.

De Hoge Raad

Het CDA opperde deze week de gedachte om de Tweede Kamer de geloofsovertuiging en politieke affiniteit van kandidaat-raadsheren van de Hoge Raad te laten toetsen. Op die manier hoopt het CDA op een evenwichtiger samenstelling van het hoogste rechtscollege. Deze partij is namelijk van mening dat het aantal D66-sympathisanten onder raadsheren te hoog is. De VVD is tegen politisering van de rechtelijke macht en heeft daarom bezwaar tegen deze gedachte. De rol van de Tweede Kamer bij benoemingen moet beperkt blijven. Bovendien koppelt het CDA het voorstel aan de instelling van een Constitutioneel Hof, dat de bevoegdheid zou krijgen om wetten buiten werking te stellen. Indien het Hof deze bevoegdheid zou krijgen, leidt dit ongetwijfeld tot politieke benoemingen en dus tot vergroting van de politieke invloed op de rechtelijke macht. Nu vindt de toetsing van wetten plaats in het Parlement en dat moet volgens de VVD zo blijven, aangezien het buiten werking stellen van wetten een politieke aangelegenheid betreft. De discussie over de instelling van een Constitutioneel Hof zal volgend jaar in de Kamer gevoerd worden.

Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga, 0703182904 en Benk Korthals, 070-3182902.

Koopkracht

Begin deze week werden uitspraken van de directeur van het Centraal Planbureau, de heer Zalm, bekend over een eventuele koopkrachtdaling voor alle inkomensgroepen als gevolg van een hogere inflatie. Paul Rosenmüller (Groen Links) wilde dinsdagavond van minister de Vries weten of de sociale minima bij een koopkrachtdaling compensatie zouden krijgen. De minister antwoordde dat het kabinetsstreven gericht was op koopkrachtbehoud, maar dat het onzekerder geworden was of dat resultaat dit jaar ook feitelijk bereikt zou kunnen worden.

Het debat nam vervolgens een interessante wending. Getergd door de uitspraak dat het kabinet geen geld heeft om de minima voor het koopkrachtverlies te compenseren, kwam de Groen-Links woordvoerder met de politieke conclusie dat "de minima dit jaar meer gebaat zijn met een beleid van de VVD dat is gericht op koppeling met de prijzen, dus wél met koopkrachtbehoud".

Robin Linschoten sprong hier meteen op in door enerzijds het kabinet te verwijten dat de slechtere koopkrachtontwikkeling mede veroorzaakt was door de vele lastenverzwaringen. Anderzijds verwelkomde hij de vaststelling dat het inkomensbeleid van de VVD ook voor de sociale minima beter is dan het kabinetsbeleid. Hij wees Paul Rosenmüller er tenslotte op dat de voorstellen in het VVD-correctieplan op de Tussenbalans zelfs tot een beter resultaat voor de minima zouden leiden dan het verkiezingsprogramma van Groen Links.

Inlichtingen: Robin Linschoten, 070-3182895.

Nederland en Vlaanderen

Op maandag 24 juni zal vanaf 20.15 uur een gedachtenwisseling plaatsvinden tussen de Nederlandse en Vlaamse liberale leiders, Frits Bolkestein en Guy Verhofstadt, over de Benelux als machtsfactor in de EG. Dit onderwerp werd door de Kamercentrale Amsterdam gekozen voor hun thema-avond in het Rosarium Parkrestaurant, Amstelpark 1. Na de inleidingen zal Paul Luitjen, voorzitter van de KC-Amsterdam, de fractieleiders een aantal vragen voorleggen. Inlichtingen: Dominique Peters, 070-3182871 en Margot Oberink, 020-6255169.

De VVD-Expressie is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 75 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal Postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

Terugkijkend op morgen

Dit is alweer de laatste VVD-Expresse voor het zomerreces. Ik wil de gelegenheid graag te baat nemen om over mijn schouder te kijken. Wat heeft de VVD dit jaar bereikt?

Als ik naar de partij kijk, dan heeft in de laatste periode een belangrijke kentering plaatsgehad. De discussie over personen heeft plaatsgemaakt voor die over de inhoud. De basis daarvoor legde "Ongebroken Lijnen". Het rapport van de commissie-Nord geeft ook aan dat de inhoudelijke discussie zal voortduren.

Daarnaast hebben we een ommekeer bewerkstelligd door voor het eerst in zeven jaar weer winst te boeken tijdens de Statenverkiezingen.

Ook is de VVD-Expresse er weer als onmisbare schakel in de informatiestroom tussen de actieve (kader)leden en de Tweede Kamerfractie. De media berichten immers niet over alles wat wij hier in Den Haag allemaal doen en de VVD-Expresse geeft een broodnodige aanvulling. Bij dezen wil ik u allen dan ook op het hart drukken dat de VVD-Expresse alleen kan bestaan bij de gratie van voldoende abonnees. Dus zegt het voort!

De fractie heeft het afgelopen jaar op constructieve wijze oppositie gevoerd. Op tal van terreinen heeft zij alternatieven aangedragen. Het gaat te ver ze hier allemaal in herinnering te roepen. Maar als belangrijkste wil ik nog eens onze alternatieve Tussenbalans noemen, die zeker heeft bijgedragen tot ons succes in de Statenverkiezingen.

Tenslotte: de peilingen. Zij laten een duidelijke stijgende lijn zien voor de VVD. Geen spectaculaire groei, maar een die beklijft. Peilingen zijn echter maar peilingen. Waar het om gaat is het winnen van verkiezingen. En daarvoor moet nog veel gebeuren. De fractie is daarom samen met de partijcommissies en externe deskundigen voortdurend bezig. Niet alleen om goed oppositie te blijven voeren. Maar ook om ons goed voor te bereiden op verkiezingen en niet te vergeten: regeringsdeelname.

Uw inzet kunnen wij daarbij niet missen. Ik hoop daarom na het reces u allen terug te zien, en wens u een prettige vakantie!

Frits Bolkestein

De Voorjaarsnota

De Voorjaarsnota 1991 draait ons een rad voor ogen, terwijl de financiële situatie van het Rijk verontrustend is. Zo vatte Rudolf de Korte woensdag zijn kritiek samen op "de begroting van de foefjes". De groeiende omvang van eenmalige maatregelen en het veelvuldig optuunen verschuiven van belastingopbrengsten of uitgaven doen afbreuk aan het proces van gezondmaking van de overheidsfinanciën. De minister van Financiën zet eigenlijk zijn financiële geloofwaardigheid op het spel door creatieve boekhoudtrucs van zijn collegae te accepteren, die een gediplomeerd boekhouder niet voor zijn rekening zou durven nemen. Wanneer het kabinet dit jaar zou struikelen zou het een ongedekte erfenis nalaten van 7 miljard gulden. En wanneer het kabinet aanblijft, legt de uitgavenexplosie van 10 miljard in 1991 en het onvermogen om daarvoor structurele dekking aan te geven een loodzware hypotheek op de begrotingsvoorbereiding van 1992. De loonontwikkeling en werkgelegenheid blijven in de komende jaren uiterst ongewis door een dreigende loon-prijsspiraal. Dat komt omdat de lastenverzwaringen van dit kabinet, in deze tijd waarin het inflatiespook de kop weer opsteekt, als olie op het vuur werken. Deze vooruitzich-

ten zijn, gevoerd bij het huidige veel te hoge financieringstekort dat het kabinet wel denkt terug te dringen, "griezelig" om met bankpresident Duisenberg te spreken.

VVD-opstelling

Minister Kok dient helderheid te verschaffen omtrent de jongste belastingtegenvallers. De Kamer moet weten waar ze aan toe is met het streefcijfer voor het financieringstekort van 4,75 % voor eind 1991. De laatste cijfers spreken immers van 6,75 %. Verder moet de minister zich verantwoorden voor het niet nakomen van zijn eerdere toezegging de aardgasmeevallers te benutten voor afboeking van de staatsschuld of voor extra infrastructuur.

Het kabinet als geheel moet alsnog afzien van boekhoudkundige trucs, zich onthouden van versturende kasschuiven en zorg dragen voor structurele dekking. Tevens dient het kabinet na het SER-advies op 12 juli geen dag langer te treuzelen met de concrete invulling van de Ziektewet- en WAO-maatregelen. Wanneer dat niet gebeurt, zullen de sociale premies in 1991 en 1992 verder oplopen. Vervolgens moet het kabinet om de loon-prijsspiraal te doorbreken afzien van verdere lastenverhogingen en dient het dit jaar nog de BTW te verlagen.

Inl.: Rudolf de Korte, 070-3182890.

VERDER IN DIT NUMMER

- Het derde bedrijf in de stelselwijziging ziektekosten
- Afwijkingsgronden voor koppeling onvoldoende
- Reactie op PvdA-rapport over zelfstandige burgers
- Kabinet dreigt weer met greep in de pensioenkassen

Het mediabeleid

Deze week kwam de zogenaamde Pinksternotitie van minister D'Ancona in de Kamer ter sprake. Dick Dees had in een eerste reactie de minister al gekapitteld wegens het ontbreken van fundamentele keuzes. Ze ontwikkelt geen toekomstgericht mediabeleid en beschermt een publiek bestel dat op twee gedachten hinkt. Verwijten die de VVD de minister al vaker gemaakt heeft, en die ook na het uitbrengen van deze notitie niet worden ingetrokken. Integendeel, de minister versterkt zelfs het tweeslachtige karakter van de Hilversumse omroepverenigingen. Enerzijds handhaaft, respectievelijk verscherpt zij beperkingen en voorschriften inzake reclame en programma's. Anderzijds wordt aan de leden van die omroepen voor het eerst een eigen bijdrage gevraagd in de kosten van de programma's.

Hans Dijkstal, die Dick Dees wegens verblijf in het buitenland verving, vroeg zich af of met de gekozen opzet de Hilversumse omroepen wel kunnen overleven. Een deugdelijke financiële onderbouwing ontbreekt. Bovendien verschaft de minister slechts voor een beperkte tijd extra geld. Overigens wijst de VVD een verhoging van de omroepbijdrage af en geeft de voorkeur aan ruimere reclamemogelijkheden.

Tot nu toe hebben CDA en PvdA afwijzend gestaan tegenover commerciële omroep. Het is een lichtpuntje dat in de notitie voor Tros en Veronica de deur nu op een kier wordt gezet om commercieel in de ether te gaan. Dat deze omroepen inmiddels intentieverklaringen voor deze richting hebben afgegeven, is eveneens positief. Aangezien eerst de financiële en Europees-juridische complicaties van de plannen onderzocht moeten worden, wil de VVD niet te vroeg juichen. Op 2 september wordt over dit onderwerp doorvergaderd. Inlichtingen; Dick Dees, 070-3182917.

De koppeling

Dinsdag en donderdag werd gesproken over het kabinetsvoorstel de bestaande koppelingwet te vervangen door een wet waarin twee mogelijkheden tot afwijking waren ingebouwd. De eerste reden om van de automatische koppeling af te zien is een bovenmatige loonontwikkeling. Robin Linschoten merkte hierbij op dat het kabinet echter verzuimd heeft duidelijk te maken wat in dit verband als bovenmatig moet worden beschouwd. De tweede afwijkingsgrond is een verslechtering van de verhouding werkenden en niet-werkenden. Een slechtere verhouding dan 100:86 zou aanleiding tot ont koppeling geven. De woordvoerder gaf aan dat de verhouding momenteel al op 100:86,8 ligt, terwijl het CPB voor 1992 100 werkenden tegen 87,5 niet-werkenden voorspelt.

De VVD is ten principale tegen de koppeling omdat het duizenden arbeidsplaatsen vernietigt en de handhaving van de koopkracht voor uitkeringsgerechtigden niet garandeert. Dat het zonder koppelen ook kan, bewijst het vorige CDA/VVD kabinet dat wel een een positieve koopkrachtontwikkeling wist te realiseren. Concluderend stelde de woordvoerder vast dat deze wet weliswaar iets beter was dan de vorige, maar nog altijd onvoldoende. De VVD-fractie heeft dan ook tegen deze wet gestemd.

Inlichtingen; Robin Linschoten, 070-3182895.

Winkelcriminaliteit

Afgelopen woensdag werd met de ministers Andriessen, Hirsch Ballin (beiden CDA) en staatssecretaris Kosto (PvdA) gesproken over de mogelijkheden voor beheersing van de winkelcriminaliteit. Momenteel vindt er een verschuiving plaats van postkantoren en banken naar winkels en benzinepompen als doelwit van beroving. Ook is er sprake van een toename in deze vorm van criminaliteit. Dit wordt in de hand gewerkt door de kleine bedragen die per overval worden buitgemaakt.

De minister van Justitie was het met de VVD eens dat normverbetering bij de oplossing van de problematiek een essentiële rol speelt. Daarnaast is de VVD voorstander van meer aandacht voor slachtofferhulp, vergroting van de pakkans en meer grip op criminele allochtonen. De staatssecretaris gaf toe dat groepen jongere allochtonen vaak bij kleine winkeldiefstallen en vandalisme betrokken zijn. Hij zei voorstander te zijn van een harde aanpak om het ontstaan van zwaardere criminaliteit onder deze groepen te voorkomen. Met deze visie was de VVD het geheel eens, net zoals met de recente indiening van een wetsvoorstel bij de Raad van State over de "liik op stuk benadering" (meer bevoegdheid voor de politie om onmiddellijk op te treden en geldboetes te innen). Tenslotte pleitte de VVD voor nauwere samenwerking tussen politie, stadswachten, veiligheidsbeambten en ondernemers ten einde een verdere groei van de criminaliteit te voorkomen. Inlichtingen; Margreet Kamp, 070-3182893.

Poolse verpleegkundigen

Len Rempt voelde deze week minister De Vries aan de tand over berichten dat het ziekenhuis van de Vrije Universiteit in Amsterdam per 1 juli 25 Poolse verpleegkundigen had aangetrokken, zonder dat er tewerkstellingsvergunningen waren verleend. Een aanvraag hiertoe was ingediend, maar wordt pas op 11 juli door het Centraal Bestuur voor de Arbeidsvoorzieningsorganisatie behandeld. Het CBA zal hierbij meewegen of er eerst in Nederland naar verpleegkundigen gezocht is en daarna in de EG-landen. Pas als de vacatures zo niet vervuld kunnen worden, mag in andere landen worden geworven.

De minister van Sociale Zaken gaf toe dat tewerkstelling zonder vergunning bij wet verboden is. Wanneer de VU vastbesloten is die wet te overtreden, kon de VU een proces-verbaal tegemoet zien. Hij zegde tevens toe de Dienst Inspectie Arbeidsvoorziening op handhaving hiervan te laten toezien. Deze duidelijkheid over controle op handhaving is een winstpunt van dit debat. Overigens is de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het verlenen van vergunningen voor tewerkstellingen recentelijk van rijksoverheid naar de arbeidsvoorzieningsorganisaties overgegaan. Daardoor is de minister van Sociale Zaken niet meer primair verantwoordelijk voor het advies op grond waarvan de beslissing wordt genomen. Het tweede winstpunt van het debat was dan ook dat de minister toezegde dit advies toch aan de Kamer toe te zenden zodra het beschikbaar was. De Kamer krijgt zodoende inzicht in de criteria die gehanteerd worden in deze nieuwe gedecentraliseerde situatie.

Inl.: Len Rempt, 070-3182889.

Stemmingen Basisvorming

Jan Franssen gaf op donderdagavond de volgende stemverklaring af, waarin hij uitlegde waarom de VVD tegen het wetsvoorstel Basisvorming stemt.

"De VVD is de discussie over de basisvorming begonnen vanuit de overtuiging dat een vernieuwende impuls voor het voortgezet onderwijs nodig is. Het vakkenpakket en de inhoud van de vakken zijn aan herijking toe. De organisatie en inrichting van het onderwijs moeten en kunnen op een andere manier vorm krijgen. Vroegtijdige schooluitval moet worden vermeden.

Basisvorming als een inhoudelijke herdefiniëring van het onderwijsaanbod voor alle leerlingen zou een toekomstgerichte bijdrage hebben kunnen leveren om de leerlingen voor te bereiden op hun rol in het open Europa van morgen.

Basisvorming ging in oorsprong over de inhoud van het onderwijspakket dat in beginsel voor elke leerling hetzelfde moet zijn. Gaandeweg is het accent verschoven van de inhoud van het onderwijs naar de nadruk op de gemeenschappelijkheid in de tijd die de leerlingen met basisvorming bezig zouden moeten zijn. Die benadering gaat voorbij aan het verschil in capaciteiten dat er nu eenmaal is tussen kinderen.

Verschillen tussen leerlingen

De VVD was bereid mee te werken aan de invoering van basisvorming als tegelijk volop rekening zou worden gehouden met die verschillen.

Gymnasiumleerlingen moeten basisvorming eerder kunnen afronden dan na de verplichte twee jaar. Leerlingen in het individuele beroepsonderwijs moeten basisvorming eerder dan aan het eind van het tweede jaar kunnen combineren met beroepsvoorbereidende vakken. Leerlingen in het voorbereidend beroepsonderwijs kunnen en mogen niet aan basisvorming in 15 vakken worden overgeleverd. Wijzigingsvoorstellen van de VVD beoogden bepaalde leerlingen en schoolsoorten meer ruimte en flexibiliteit te geven bij de invoering van basisvorming. Bovendien deed de VVD een beroep op het kabinet niet alle heil van brede scholengemeenschappen te verwachten en meer ruimte voor andere samenwerkingsvormen tussen scholen te bieden.

Staatssecretaris Wallage deed op zijn beurt een dringend beroep op de Kamer om te zorgen voor een breed draagvlak voor het onderwijs. Hij was echter niet bereid die oproep vergezeld te doen gaan van wezenlijke tegemoetkomingen aan de VVD. De oproep van de staatssecretaris heeft daardoor veel weg van een valse melodie die te vaak is gezongen. Ook de regeringspartijen die na veel hangen en wurgen een compromis bedachten dat scholen nog meer dwang en te weinig vrijheid oplegt, waren meer met zichzelf bezig dan met het streven een breed draagvlak in de Kamer te realiseren.

Wanneer deze basisvorming wordt ingevoerd, dreigen grote groepen leerlingen het kind van de rekening te worden. Het kabinet en de regeringspartijen hebben niet de bereidheid getoond de VVD tegemoet te komen. De VVD rest dus niet anders dan met overtuiging tegen dit wetsvoorstel te stemmen".
Inlichtingen: Jan Franssen, 070-3182886.

Wijziging ziektekosten

Afgelopen woensdag vond het derde bedrijf van het debat over de stelselwijziging van de ziektekosten plaats. Terwijl het CDA van plan was een amendement in te dienen om de Kamer meer toezicht te laten houden op het invoeringsproces (wat de VVD zou steunen), was staatssecretaris Simons (PvdA) van mening dat inmenging van de Kamer te tijdrovend zou zijn. In een Nota van Wijziging kwam Simons het CDA tegemoet met meer keuzemogelijkheden in de basisverzekering als het CDA haar amendement zou intrekken. Margreet Kamp constateerde dat het CDA zich in de ijzeren greep van de regering bevond. Zij betreunde vooral dat door dit handje-klap het parlement, en vooral de oppositie, buiten spel gezet was. De Nota van Wijziging stelt namelijk dat de wens om de Algemene Maatregel van Bestuur (waarbij nu de overheveling geregeld wordt) om te zetten in formele wetgeving, door een meerderheid van de leden van een der Kamers moet worden ondertekend. Ze zich af of de PvdA wel consistent gehandeld had als het gaat om de wetgevende bevoegdheid in handen van de Kamer te houden. Zes dagen geleden had deze partij immers een VVD-amendement mede ondertekend, die bepaalt dat AMVB's voor milieueisen wegens groot maatschappelijk belang door de wens van 30 Kamerleden in wetgeving kunnen worden omgezet. Zo'n procedure heet overigens in het Haagse jargon "een zware voorhang-procedure". Doordat bij een soortgelijke procedure voor de gezondheidszorg opeens een hogere drempel van 76 Tweede- of 39 Eerste Kamerleden vereist was, wakte de PvdA de indruk gezondheidszorg minder belangrijk te vinden dan milieu. Ze concludeerde dat de regering door de gehanteerde procedure ongeremd haar gang kon gaan en dat de hoop van de VVD-fractie vervlogen was om samen met het CDA, bij niet functioneren van het beoogde stelsel, de weg naar een volksverzekering te blokkeren. Ondanks belangrijke positieve elementen in het wetsvoorstel kon de VVD dit niet accepteren en heeft zij tegen het wetsvoorstel gestemd.

Margreet Kamp, 070-3182893, Dick Dees 3182917.

Abonnementen VVD-Expresse

Dit is het laatste nummer van deze jaargang van de VVD-Expresse. Volgende week zult u de index ontvangen met de in dit jaar behandelde onderwerpen. Per 1 september aanstaande, het begin van het nieuwe parlementaire jaar, begint de VVD-Expresse met haar tweede jaargang. Aangezien met de berichtgeving van de activiteiten van de VVD-fractie meteen in september gestart wordt, zal de VVD-Expresse volgend jaar ca. 38 maal verschijnen. Het abonnementsgeld komt daarom op fl 75. Dit betekent niet alleen dat u dat u méér VVD-Expreses krijgt, maar ook dat u voordeliger uit bent. Volgend jaar betaalt u namelijk omgerekend fl 1,95 (incl. portokosten) per nummer tegen dit jaar fl 2,25. Wij hopen dat u ook het komend parlementaire jaar op de hoogte wil blijven van de standpunten van de VVD-fractie. Begin juli ontvangt u over een en ander nog persoonlijk bericht.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

PvdA-nota

Vorige week verscheen de nota "Zelfstandige burgers in een werkzame samenleving" van de PvdA. De constatering dat de arbeidsparticipatie voor mannen en vrouwen moet worden vergroot, leidt tot enkele interessante stellingen. Ten eerste wordt benadrukt dat ieders persoonlijke keuze voor een leefvorm gerespecteerd moet worden. De overheid heeft niet de taak enige leefvorm te bevorderen of te belemmeren. Het sociale en fiscale stelsel dienen zodoende uit te gaan van mondige en zelfstandige burgers. Hoewel fractievoorzitter Wöltgens in een interview verklaarde dat de nota niet bedoeld was om dichter uit te komen bij de VVD, heeft de keuze voor individualisering altijd hoog in het liberale vaandel gestaan. Maar met de concrete uitwerking van deze keuze kan de VVD niet altijd instemmen.

Verhoging kinderbijslag

Als belangrijkste consequentie van de aandacht voor de zelfstandige burger in plaats van het gezin pleit de nota voor het afschaffen van de kostwinnersfaciliteiten. Deze oorspronkelijk sociaal bedoelde regelingen werken contraproductief en functioneren als een beloning op non-participatie op de arbeidsmarkt. Dat kan niet meer voor een PvdA, die nu zegt te kiezen voor het verwerven van economische zelfstandigheid via betaald werk in plaats van via het toekennen van uitkeringsrechten. Bovendien bespaart de afschaffing van die faciliteiten miljarden guldens die gebruikt kunnen worden om de belasting- en premiedruk omlaag te brengen. Tot zover kan de VVD met de plannen meegaan. Maar waar de PvdA begint te pleiten voor een hogere kinderbijslag moet de VVD afhaken.

De stelling in de nota dat de samenleving solidair moet zijn met huishoudens met kinderen staat haaks op het liberale standpunt dat ouders de eerste financiële verantwoordelijkheid hebben voor hun kinderen, en niet de overheid. De PvdA constateert echter dat de welvaartspositie van gezinnen met kinderen belangrijk achterblijft bij die van huishoudens zonder kinderen, en wenst dat de overheid door middel van een hogere kinderbijslag bijdraagt aan de kosten van het hebben van kinderen. De dekking voor de 1,8 miljard gulden kostende maatregel wordt volgens de PvdA gevonden in fiscale wijzigingen. Deze werken echter zo uit dat de midden- en hogere inkomensgroepen meer belasting moeten betalen. En zo berijdt de PvdA weer haar oude stokpaardje van nivellering. Hier is de VVD uiteraard tegen, evenals tegen het feit dat een hogere kinderbijslag de collectieve lasten belangrijk zal verhogen. Maar het blijft een winstpunt dat ook de PvdA op weg lijkt te zijn naar individualisering, en zelfs nog wat vastberadener dan het CDA in haar laatste rapport voor ogen had (zie VVD-Expressie 21).

Inl. Robin Linschoten 070-3182895.

Pensioenen

Woensdag ontving de Kamer de Pensioennota van staatssecretaris Ter Veld (PvdA). Hierin wordt onder andere een wettelijke maatregel aangekondigd die het werknemers in het bedrijfsleven mogelijk maakt opgebouwde pensioenrechten bij wisseling van baan mee te nemen. Aangezien dit voorstel ter voorkoming van pensioenbreuk niet met terugwerkende kracht wordt ingevoerd, geldt het alleen voor nieuwe gevallen. Ten tweede wordt een grotere keuzevrijheid van werknemers voor de invulling van hun pensioen bepleit en een overgang naar een systeem van flexibele pensionering tussen 63 en 67 jaar. Het belangrijkste punt is het plan het pensioen voor ambtenaren niet meer te baseren op het loon dat de laatste twee jaar is verdiend, maar op het gemiddelde loon van alle jaren dat gewerkt is, het zg. middelloonsysteem.

VVD-standpunt

In een eerste reactie stemde Robin Linschoten in met de flexibele pensionering en de keuze voor individualisering van het pensioen. Ook is de VVD vóór een oplossing van de problematiek van de pensioenbreuk. Minder enthousiast was de woordvoerder over het middelloonsysteem voor ambtenaren. De VVD maakt onderscheid tussen pensioenen in de marktsector en bij de overheid. De sociale partners in de marktsector dienen zelf afspraken over pensioenregelingen te maken, zoals dat tot nu toe gewoonte was. De overheid mag hier niet tussen komen. Wel mag de overheid als werkgever meepraten over de pensioenen van haar ambtenaren. Maar alleen in onderhandeling met de bonden voor overheidspersoneel. De VVD is vóór handhaving van het eindloonsysteem voor ambtenaren. Aangezien dit systeem enige correctie behoeft, stelt de VVD voor niet het gemiddelde van de laatste twee jaar als pensioengrondslag te nemen, maar het gemiddelde van bijvoorbeeld de laatste zes werkzame jaren.

Inlichtingen: Robin Linschoten, 070-3182895.

De VVD-Expressie is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 75 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal Postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

Belangrijk voor abonnees

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Dit is het allerlaatste nummer van de eerste jaargang van de vernieuwde VVD-Expresse. Behalve een eerste reactie op het rapport van de commissie-Stevens en verslagen van de turbulente vergaderingen in de Eerste Kamer over het huurwaardeforfait en de accijnsverhogingen, vindt u op de middenpagina's een index van alle onderwerpen die het afgelopen jaar zijn behandeld. Zo kunt u snel uw weg vinden in de standpunten van de VVD-fractie over allerlei uiteenlopende zaken. Per 1 september, het begin van het nieuwe parlementaire jaar, begint de VVD-Expresse met haar tweede jaargang waarin zij ca. 38 maal zal verschijnen. Het abonnementsgeld komt daarom op f 75,-. Dit betekent niet alleen dat u méér VVD-Expreses krijgt dan dit jaar, maar ook dat u voordeliger uit bent. U betaalt dan omgerekend f 1,95 (incl. portokosten) per nummer, tegen dit jaar f 2,25.

Wij gaan er van uit dat u tevreden bent over de wekelijkse berichtgeving van de VVD-Expresse en vertrouwen erop dat u ook het komende parlementaire jaar abonnee wilt blijven.

Mocht u door omstandigheden uw abonnement toch willen opzeggen, verzoeken wij u in verband met het actualiseren van ons abonnementenbestand dit schriftelijk te doen VOÓR 1 AUGUSTUS aanstaande. Wanneer wij op die datum geen schriftelijke opzegging van u hebben ontvangen, gaan wij ervan uit dat u prijs stelt op continuering van uw abonnement.

DUS ALS U DE VVD-EXPRESSE WILT BLIJVEN ONTVANGEN, HOEFT U NIETS TE DOEN.

Correspondentie-adres:

VVD-Expresse

VVD-fractie

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

De redactie van de VVD-Expresse wenst u tenslotte een prettige en zonnige zomer!

Namens de redactie, Andrea Nederlof

Belastingherziening

Het rapport "Graag of niet" van de commissie-Stevens voor belastingherziening bevat waardevolle aanknopingspunten voor een verdere vereenvoudiging van ons belastingstelsel. De VVD staat in principe positief tegenover de verlenging van de eerste tariefschijf en de verlaging van het toptarief. De afschaffing van de overhevelingstoeslag en van de aftrekbaarheid van de werknemerspremies openen perspectieven voor vereenvoudiging van het bruto-netto traject. De voorstellen kunnen de administratieve lasten voor het bedrijfsleven aanmerkelijk verlichten.

De heffingskorting van f 2.175,- komt overeen met een basisaftrek van f 6.470,-. Dat is hoger dan de huidige basisaftrek van f 4.568,-. Deze inkomenspolitieke verhoging verhoudt zich (met de handhaving van de overdraagbaarheid van de heffingskorting) moeizaam met de door de VVD gewenste individualisering van de belastingwetgeving. De fiscale prikkel voor de niet-werkende partner wordt zo kleiner. Dit anti-empatoir effect wordt echter enigszins verzacht door het "tax-credit" effect van de heffingskorting.

De randvoorwaarde voor budgettaire neutraliteit heeft de commissie aangezet tot enige moeizame keuzes. Zo is het voorstel tot verhoging van het huurwaardeforfait niet met steekhoudende argumenten onderbouwd. Tevens zal de afschaffing van de aftrek van consumptieve rente en het volledig belastingen van de reiskostenvergoedingen tot complicaties leiden.

De budgettaire neutraliteit betekent ook dat er geen ruimte is de pijn voor b.v. alleenstaanden te verzachten. De operatie-Oort heeft aangetoond dat een belastingherziening zonder een forse lastenverlichting nauwelijks mogelijk is. Het rapport geeft zelf ook aan dat lastenverlichting vanuit internationaal perspectief een dringende noodzaak is. Maar een lastenverlichting zit er echter niet in. Een aantal van de dekkingsvoorstellen van de commissie is al door het kabinet ingeboekt ter vermindering van het financieringstekort. In feite is het rapport al niet meer budgettair neutraal. De financiële problemen van dit kabinet leggen dus een zware hypothek op de uitvoerbaarheid van de voorgestelde belastingherziening.

Inlichtingen: Henk Koning, 070-3182885.

VERDER IN DIT NUMMER

- Alphabetische index van onderwerpen
- Reactie op het rapport over belastingherziening
- Eerste Kamer-fractie tegen accijnsverhoging
- Senaat na machtswoord van Lubbers door de bocht

Index VVD-Expresse nrs 0-26

Alle onderwerpen staan in alfabetische (en soms in chronologische) volgorde. Het cijfer verwijst naar het nummer van de VVD-Expresse waarin het is verschenen.

A	nr
accijnsverhoging benzine	16 / 21 / 23 / 26
administratieve lasten	23
afslanking overheid	19
Alders in de fout	24
Algemene Beschouwingen	
Eerste Kamer	3
arbeidskostenforfait	23
arbeidsongeschiktheid	5 / 18
autotelefoon geliberaliseerd	23
B	
Baltische Staten	6
basisonderwijs	7
basisvorming	21 / 24 / 25
begroting Buitenlandse Zaken	4
begroting Defensie	4
begroting Politie	0
begroting Sociale Zaken	0 / 1
begroting Volkshuisvesting	1
benoeming burgemeesters	5
benoeming Kroonleden SER	21
bestuurlijke vernieuwing	14
bezuinigingen op Defensie	2
brede herwaardering	18
bijzonder bijstand	19
C	
CDA en individualisering	21
CDA-senator kraakt kabinet	4
chronisch ziekenbeleid	22
commerciële omroep	17 / 21
commerciële omroep en PvdA	12
commissie-Deetman	14
commissie Rauwenhoff	13
commissie-Stevens	26
convenant verpakkingen	22
D	
Defensienota	12 / 23
dijksversterking	12 / 16
E	
economie met open grenzen	8
economie moet flexibeler	9
F	
financieringstekort	3
Frankfurter Buchmesse	19
functionele decentralisatie	19 / 20
G	
Gedeputeerde Staten	16 / 18
geen blokkades, geen geflirt	18
gehandicaptenbeleid	20
geneesmiddelenvergoedingen	5
genetische manipulatie	11
Gladio-affaire	1
Golfoorlog (chronologisch)	
- missie uit Koeweit	3
- de gijzelaars	5
- misverstanden rond de Golf	7
G	
- terreuraanslagen	7
- kosten ex-gijzelaars	8
- de Golf en minister Pronk	8
- discriminatie	
Nederlandse moslims	8
- Russische vredesvoorstellen	10
- oorlog en vrede	6 / 11
- de situatie van de Koerden	16
Gorbatsjov op glad ijs	7
H	
hart- en vaatziekten	13
Hoge Raad	24
hoge snelheidslijn	24
horeca langs snelwegen	17
huurverhoging	17
huurwaardeforfait	9 / 22 / 26
hypotheekrente-af trek	4
I	
identificatieplicht	1 / 13
individualisering als VVD-thema	15
inkomensbeleid is verstart	2
Israël	13 / 16
J	
jeugdwerkgarantieplan	7
Joegoslavië onrustig	13
justitiële jeugdbescherming	24
K	
kabel zo vrij als papier	1
kiesrecht Nederlanders overzee	10
kinderopvang	12
koopkracht	3
koppeling	25
L	
landbouw	4 / 5
lastenverlichting	4
lastenverzwaringen	6 / 9
leervakken belangrijk	4
lerarenopleidingen	19
liberale thema's voor de jaren '90	15
Liberale Vonk	7
liberalisme en geschiedenis	8
liberalisme in Oost-Europa	5
liberalisme in de toekomst	15
Lubbers bemoeit zich met CAO	17
M	
mededingingsbeleid	24
meldingsplicht vennootschappen	19
milieu duurzame ontwikkelingen	7
milieu en mest	24
milieuheffing bepleit door	
Wöltgens	18
minimumloon	17
museale erfgoed	14
N	
najaarsnota	5
natuurbeleid	2
NAVO-associatie met Oost-Europa	22
Nederlandse Bank waarschuwt	17

N

Nederlandse Bank krijgt gelijk	18
Nieuw Flinks	20

O

onderwijs en arbeidsmarkt	13
Ongebroken Lijnen	1
ontwikkelingssamenwerking, nota	2 / 3
Oost-West relaties	2
oud papier	23
ouderenbeleid	4 / 6 / 8 / 15

P

paspoortproject	2
pensioenen	18 / 20 / 25
Pinksternotitie over de media	25
plattelandsbeleid	3
platteland moet scholen behouden	6
politiek en publieke opinie	20
politiek moet geloofwaardiger	17
politieke ambities	20
Poolse verpleegkundigen	25
postkantoren	8
Pronk: meer ontwikkelingsgeld	13 / 14
provinciewet	1
PvdA/VVD coalitie	0
PvdA en individualisering	25

R

Recht in Beweging	19
reorganisatie politie	24
roofovervallen	7

S

Schengenverdrag	16
Schiphol	8
sexueel geweld	13
Sociaal Economische Raad	21
Sovjet-Unie krijgt voedselhulp	2
stelselwijziging ziektekosten	22 / 23 / 24 / 25
stemmen bij volmacht	10
structuurschema	
verkeer en vervoer	2 / 3
studiefinanciering	15
subsidiebijbel	19
subsidies	14
Suriname	6 / 21

T

tolheffing	3 / 4 / 9
Tussenbalans (chronologisch)	
- waar blijft de Tussenbalans	7
- commentaar op Tussenbalans	10
- gevolgen voor het inkomen	10
- gevolgen voor lagere overheden	10
- landelijke reacties	10
- onderdelen Tussenbalans	10
- debat over Tussenbalans	11
- het VVD-correctieplan	11
- de magie van de Tussenbalans	12

V

verkeersveiligheidsplan	20
visserijbeleid	3 / 14
voorjaarsoverleg opgeschort	5
voorjaarsnota	21 / 25
vreemdelingen en asielzoekers	1 / 3 / 12 / 22
vrouwen	10 / 11 / 18

V

Vrouwen in de VVD-congres	11
VVD-advertentie	12
VVD: belangrijkste oppositiepartij	0
VVD-slogans	13
VVD stabiel	2
VVD-verkiezingscampagne	6
VVD-statenfractie Noord-Brabant	5
VVD voert constructieve oppositie	23

W

WAO-voorstel voorbij horizon	18
werken zonder vergunning	25
winkelcriminaliteit	25

Z

ziektelastenverzekering	0
zorg op maat	4
zwart-rijden hoger beboet	0

De VVD-Expresse brengt u wekelijks op de hoogte van de activiteiten van de Tweede Kamerfractie van de VVD, binnen en buiten de Kamermuren. Voor f 75,- wordt u elke zaterdagochtend bijgepraat.

Om u op te geven hoeft u alleen deze ingevulde bon op te sturen naar:

VVD-EXPRESSE
VVD-fractie,
Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

ian
eren

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Accijnsverhoging in de senaat

Een dag voor het zomerreces werd het wetsontwerp voor de verhoging van de benzine-accijns in de Eerste Kamer behandeld. De VVD heeft zich bij monde van senator Lammert Hilarides fel hiertegen verzet. Deze accijnsverhoging is immers slechts een lastenverzwaring voortvloeiend uit de Tussenbalans. Andere doelstellingen, zoals minder autogebruik en een schoner milieu, zijn er met de haren bijgesleept om deze belastingmaatregel keurig te verpakken. En dan te bedenken dat dit nog maar het eerste deel van de lastenverzwaringen voor het autogebruik dat ons in het kader van de Tussenbalans te wachten staat, aldus de senator. De accijnsverhoging is het zoveelste bewijs dat het kabinet onvoldoende beseft dat men met een verdere verzwaring van de collectieve lasten op de verkeerde weg is. De consequenties voor particulieren, het bedrijfsleven en de werkgelegenheid moeten op lange termijn niet onderschat worden. Bovendien past de verhoging niet in de gewenste harmonisatie van Europese belastingtarieven. Desondanks ging de Eerste Kamer in de vroege ochtend van 3 juli met uitzondering van de VVD-fractie akkoord met het wetsvoorstel.

Machtswoord Lubbers in senaat

Een speciaal verslag van senator Van Graafeiland, VVD-woordvoerder in de Eerste Kamer.

Dinsdag 2 juli vergaderde de Eerste Kamer over het wetsvoorstel het huurwaardeforfait drastisch te verhogen. Het kabinet had dat vorig jaar al eerder geprobeerd, maar had de kous op de kop gekregen. Dat voorstel, dat overigens minder ver ging dan het huidige, werd toen schielijk ingetrokken.

Wat nu behandeld werd was een voorstel het huurwaardeforfait trapsgewijs te verhogen tot 3,3% in 1994, een bijna verdubbeling dus. Verbazingwekkend genoeg is deze drastische verhoging, waardoor nog meer geld van één bepaalde groep Nederlanders wordt afgetapt, door het kabinet nog slechter onderbouwd dan het vorige voorstel. Hoewel de Raad van State de vloer aanveegde met de motivering, bracht het kabinet het voorstel toch in de Tweede Kamer na zich verzekerd te hebben van de steun van de CDA- en PvdA-fracties aldaar.

In de senaat lag het anders. Alle fracties met uitzondering van de PvdA waren uitermate kritisch aangaande de

genetische manipulatie .....
Gladio-affaire .....
Golfoorlog (chronologisch)
- missie uit Koeweit .....
- de gijzelaars .....
- misverstanden rond de Golf .....

De kritiek richtte zich op de volgende punten:

Ten eerste de achtergrond. Het huurwaardeforfait zorgt ervoor dat een eigenaar/bewoner fiscaal op dezelfde wijze behandeld wordt als een eigenaar/verhuurder. De VVD is het met dit principe eens, maar betwijfelt of de overheid aan kan tonen dat het rendement van het huidige forfaitaire van 1,8% te laag is. Alleen wanneer aantoonbaar over langere termijn een fiscale scheefgroei zou ontstaan, zou reden zijn voor bijstelling. Dit is in het wetsvoorstel nergens aangetoond.

Ten tweede ontbreekt de cijfermatige onderbouwing in het voorstel vrijwel geheel. En waar het kabinet cijfers aandraagt, lijken die op een sponsachtig soort gatenkaas. Objectief materiaal is willekeurig gehanteerd. Zo raamt het Centraal Plan Bureau tot 1994 een zodanig hoge inflatie dat de reële huurstijging minder dan 7% zou moeten bedragen en niet de 13,2% zoals het kabinet beweert. Deze cijfers zouden juist aanleiding moeten zijn tot een drastische verlaging van het huurwaardeforfait, zoals ook door het CDA werd geconstateerd.

Ten derde bewerkstelligt de kabinetsopstelling dat het huurwaardeforfait inkomensafhankelijke aspecten krijgt, nivellering in de hand werkt en dat een deel van de Oortoperatie wordt teruggedraaid.

Samenvattend concludeerde de VVD dat het een ondeugdelijk, ongemotiveerd wetsvoorstel was dat de Senaat diende af te wijzen. Het voorstel legt de lasten eenzijdig bij de bezitters van een eigen huis zonder daar een principiële rechtvaardiging voor aan te voeren. Het voorstel rammelde niet, het maakt het kabaal van een eskadron tanks op een weg met kinderkoppen!

De afloop is bekend. Het CDA hield lang de poot stijf, totdat rond middernacht na een eindeloze reeks schorsingen premier Lubbers kwam meedelen dat een negatief standpunt van het CDA aanleiding zou zijn voor een kabinetscrisis. Deze verantwoordelijkheid durfde het CDA niet aan, met als gevolg dat het voorstel werd aangenomen, met alleen VVD, SGP en GPV tegen.

Nu de kruitdamp is opgetrokken kan geconstateerd worden dat er alleen maar verliezers zijn. De eigenhuisbezitter die er een onrechtvaardige verzwaring bijkrijgt, de parlementaire democratie omdat die buiten werking werd gezet, en het kabinet omdat het alles bij elkaar toch een nederlaag heeft geleden. Het enige lichtpuntje is de toezegging dat een en ander niet verder strekt dan de verhoging tot en met 1 januari 1992.

De VVD-Expressie is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de Tweede Kamerfractie van de VVD en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 75 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal Postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

Gaargesmoord en ingevroren

Deze eerste VVD-Expreste in het nieuwe parlementaire jaar is voor een groot deel gewijd aan het jongstleden woensdag in de Kamer gevoerde WAO-debat.

De VVD-fractie had om dit debat gevraagd, omdat zo snel mogelijk een einde moest komen aan de onduidelijkheid in de besluitvorming rond de arbeidsongeschiktheid. In de eerste plaats om de grote groep mensen die de WAO rechtstreeks aangaat. Zij hebben er recht op te weten wat dit kabinet met hen voor heeft.

Maar ook omdat we ons afvroegen of een kabinet dat haar besluitvorming nog voor verdediging in de Kamer al zelf ter discussie stelt, nog wel het vermogen tot regeren bezit.

De manier waarop dit kabinet de afgelopen twee maanden heeft gefunctioneerd, werpt zijn schaduw vooruit: Wat valt er nog te verhapstukken voor deze Kamer, als bewindslieden eerder met hun eigen achterban in debat treden dan met de volksvertegenwoordiging? Wanneer is een besluit van dit kabinet nog een besluit? En wat is een kabinet nog waard als een van de coalitiepartners eigenlijk al over de grens van haar politieke incasseringsvermogen is gegaan?

De fracties van CDA en PvdA bleken de kabinetsvoorstellen te steunen. Was het bij aanvang van het debat nog de vraag of de PvdA-fractie haar steun zou geven. Tijdens het debat bleek het tweede herziene kabinetsbesluit niet alleen voorgekookt maar ook gaargesmoord en ingevroren. Voor bespreking in de Kamer is op zo'n manier nog maar bitter weinig ruimte.

CDA-fractievoorzitter Brinkman noemde de voorstellen nog "net verdedigbaar", mits er niet verder aan wordt gesleuteld. Voor de koppeling betekent dit dat de koopkracht van uitkeringsgerechtigden alleen behouden blijft als de looneisen volgend jaar de 3,75% niet overstijgen. Gebeurt dat wel, hetgeen helemaal niet zo ondenkbaar is, dan betekent dit dat de koppeling ook in materiele zin wordt losgelaten. PvdA-fractieleider Wolgens daarentegen acht een aanpassing van de voorstellen in dat geval echter niet uitgesloten.

Minister-president Lubbers noemde de bijna-crisis een "blessing in disguise". Het kabinet was er sterker uit naar voren gekomen. Maar zo is het natuurlijk niet. Het kabinet heeft grote averij opgelopen en haar gezag is ernstig ondermijnd.

Een acute crisis mag nog net zijn afgewend, maar er ligt nog steeds een tijdbom onder het kabinet.

Frits Bolkestein

Hoezo regeren?

In dit artikel vindt u een samenvatting van het betoog van Frits Bolkestein bij aanvang van het WAO-debat.

De voorgeschiedenis van de huidige kabinetsdiscussie over de arbeidsongeschiktheid is er een van eindeloze adviesrondes, een overvloed aan getwijfel en een schaarste aan beslissingen.

De voorlaatste etappe van deze lange weg werd bereikt in de Tussenbalans. Het kabinet nam een financiële taakstelling op, maar gaf geen concrete maatregelen aan.

De VVD-fractie bood in haar correctie-scenario op de Tussenbalans wel een helder pakket maatregelen op het gebied van het ziekteverzuim en de arbeidsongeschiktheid. Op het punt van de WAO stond de VVD een opbouwstelsel voor, met de AAW als minimum. Dat deze AAW nu al voor de zelfstandigen en vroeggehandicapten als uitkering dient, is in de publieke discussie tot nu toe onderbelicht gebleven. Het VVD-plan gold ook voor de vijftigplussers, maar de mensen die nu in de WAO zitten werden gevrijwaard. Deze maatregelen hadden al begin

'92 in het Wetboek kunnen staan, maar het kabinet verkoos ze te negeren en gaf de voorkeur aan nog een rondje overlegeconomie via een open adviesaanvraag aan de SER.

Einde overlegeconomie?

Ondertussen bleef de PvdA geruststellende signalen richting WAO-ers en achterban afgeven. Arbeidsongeschikten boven de vijftig moesten gevrijwaard blijven van pijnlijke ingrepen. De uitkeringen mochten niet omlaag. CDA-fractievoorzitter Brinkman, die het zaakje terecht niet vertrouwde, waarschuwde het kabinet in april voor de laatste maal. Het zou op de volgende weken aankomen!

Daags na het verschijnen van het verdeelde SER-advies kwam het kabinet met zijn eigen standpunt. En wat voor een: het schoof het door de Kroonleden bereikte meerderheidsstandpunt terzijde en sloot aan bij een minderheidsstandpunt van de werkgevers. De vakbonden zaten aan de zijlijn.

Als het kabinet zo snel het meerderheidsstandpunt van de SER naast zich neer kon leggen, waarom heeft het dan niet eerder zijn eigen verantwoordelijkheid genomen?

VERDER IN DIT NUMMER

- Ontwikkelingen in de Sovjetunie
- Japanse Ereschulden nog niet afgedaan
- Kan de regering nog wel regeren?
- Een brandend huis kun je niet verzekeren

En betekent de kabinetsbeslissing niet de facto het einde van de overleconomie? Temeer daar de meest creatieve arbeid van de SER niet afkomstig was van de sociale partners, maar voor de Kroonleden.

Hard

Ondanks de harde inkomensgevolgen van de kabinetsbeslissing stond vice-premier Kok er voluit achter. Het leek erop dat de regering eindelijk aan het regeren was geslagen. Was de daadkracht van het kabinet verrassend, de daarop volgende weken boden een rond-uit adembenemend schouwspel. Een storm van protesten stak op. Minister Kok besloot te reageren. Hij stond open voor alternatieven, zolang ze maar evenveel opleverden. Waarom zette hij zo snel de deur open? Vond hij de voorstellen misschien toch niet zo evenwichtig? En als hij ze werkelijk zo goed verdedigbaar achtte, was het dan niet zijn plicht als bewindspersoon om zo lang mogelijk vasthoudendheid te tonen? Twijfel is menselijk. Een bewindspersoon moet zelfs twijfelen bij ingrijpende zaken. Maar heeft hij eenmaal een beslissing genomen, dan moet het besluit met volle overtuiging ten overstaan van de Volksvertegenwoordiging worden verdedigd. Als bewindsliden op hun schreden terugkeren voordat de politieke dialoog aanbreekt, is hun positie ernstig ondermijnd. Een ding was duidelijk: Het kabinetsbesluit van 14 juli was geen besluit meer. Aan de minister-president vraag ik wat het voor de toekomst van zijn kabinet betekent als een in de Treveszaal genomen besluit al sneuvelt voor het Binnenhof 1A heeft bereikt?

Nu ligt er dan een nieuw voorstel op tafel, met alle sporen van nachtelijk gezwoeg en eindeloze compromissen. Het is een bijzonder ingewikkelde combinatie van duurverkorting, uitkeringsbevrozing en zelfs verlaging. Met alle ingrediënten kortom die de PvdA vroeger zo deden schuimbekken van woede.

Voor een definitief oordeel over het WAO-compromis is het te vroeg. Maar mijn fractie heeft ernstige twijfels over de uitvoerbaarheid en billijkheid van dit voorstel. De basisproblemen van het eerste voorstel zijn niet opgelost. De huidige WAO-ers gaan er nog steeds op achteruit. Feit blijft dat zij zich niet aan de nieuwe systematiek kunnen aanpassen. Tegelijkertijd blijft het kabinet vasthouden aan leeftijdsdiscriminatie en wel op een minder overzichtelijke manier. Het kabinet lijkt onderdelen uit alle SER-varianten te hebben geplukt, zonder dat er nog een duidelijke visie achterzit.

Betekenis

Het meest belangrijk is natuurlijk de vraag wat de betekenis van dit alles is voor het kabinet. De speelruimte voor de PvdA om nog andere impopulaire maatregelen te nemen, is tot een minimum ingekrompen.

Deze problemen betekenen dat ook de CDA-fractie nog maar weinig bewegingsruimte heeft. Het CDA wil immers nog niet van de coalitiegeenoot af. Het CDA moet dus de PvdA-gevoeligheden ontzien en het afschaffen van de inflatiecorrectie is daarvan het eerste bewijs. De CDA-fractie weet heel goed dat het hier om een slinkse belastingverhoging en inkomensnivellering gaat.

De VVD wijst de nivellerende maatregelen in de fiscale en premiesfeer af. Om louter inkomenspolitieke redenen wordt ons fiscale stelsel geweld aangedaan met maatregelen als de afschaffing van de inflatiecorrectie. Het is bovendien een illusie dat met kunstmatige lastenverschuivingen loonmatiging kan worden bereikt. Het kabinet gaat dan ook uit van een veel matiger loonontwikkeling dan zich in werkelijkheid zal voordoen. De afstand tussen lonen en uitkeringen zal dus uiteindelijk ook groter zijn dan nu wordt voorgespiegeld.

Voor de VVD is duidelijk dat een kabinet dat zo op zijn benen staat te trillen het land niet meer met vaste hand kan besturen."

Conferentie infrastructuur en R.O. in Europa

De Prof. Mr B.M. Teldersstichting en de Liberale en Democratische Fractie van het Europese Parlement (ELDR) organiseren op 2 en 3 oktober 1991 een conferentie onder de titel "Infrastructuur en Ruimtelijke ordening in Europa". De conferentie vindt plaats in de Ridderzaal in Den Haag.

Op 2 oktober wordt de plenaire bijeenkomst om 14.30 uur geopend door Valéry Giscard d'Estaing, voorzitter van de ELDR-fractie en VVD-fractievoorzitter Frits Bolkestein. Sprekers zijn onder andere Neelie Smit-Kroes, oud-minister van Verkeer en Waterstaat en voorzitter van de Stichting Nederland Distributieland en Otto Graf Lambsdorff, voorzitter van de FDP en oud-minister van Economische Zaken van de BRD.

Aan de orde komen het communautaire verkeersbeleid, de financiering van grensoverschrijdende infrastructuur en de institutionele aspecten van grensoverschrijdende ruimtelijke ordening.

Op 3 oktober buigt een aantal werkgroepen zich in de ochtenduren over de thema's die op de eerste dag van de conferentie aan de orde zijn gekomen. 's Middags vindt daarvan een plenaire rapportage plaats. De kosten voor deelname aan de gehele conferentie bedragen f 150,- (incl. diners).

Voor meer informatie en inschrijving: Prof. Mr B.M. Teldersstichting, Koninginnegracht 55a, 2514 AE Den Haag. Tel:070-3631948.

EXPRESSE

WVD

Het einde van de Sovjetunie?

Een coup, zestig uur met ingehouden adem en daarna een zucht van verlichting. Geen terugkeer naar het zwartste verleden, maar ook de Sovjetunie van Gorbatsjov niet meer. Het imperium verkeert in een toestand van bijna-chaos. Deelrepublieken verklaren zich onafhankelijk, communistische partijen worden opgeheven of verboden, de KGB wordt ontmanteld, de nomenclatura in de krijgsmacht wordt aan de kant gezet. Boven alles torent de populist Jeltsin uit. De redder, maar blijft hij ook democraat? De komende weken en maanden zullen ons nog voor vele verrassingen stellen.

De problemen zijn velerlei. Om er slechts enkele te noemen:

- 1) De economie functioneert steeds slechter. De commandomachinerie in Moskou werkt in een soort vacuum. Hoe verder van Moskou, des te minder wordt er geluisterd. Productie wordt voor eigen gebruik vastgehouden. De inflatie giert omhoog. Gorbatsjov kon de schappen niet vullen en dat zal niet snel veranderen; hetgeen ook de populariteit van nieuwe machthebbers zal aantasten.
- 2) De SU lijkt nu definitief uiteen te vallen. Het voorgestelde unieverdrag van voor de coup is onbruikbaar geworden. Teveel republieken verkiezen veel grotere onafhankelijkheid en soevereiniteit of zijn zelfs afgescheiden en internationaal erkend als zelfstandige republieken (Estland, Letland en Litouwen). Dat is voor de Russische Federatie van Jeltsin nog wel te accepteren, maar een totaal onafhankelijke Oekraïne, Wit Rusland of Kazachstan? Dat is een heel ander verhaal. De eerste is in omvang en inwonertal vergelijkbaar met Frankrijk en neemt een derde van de industriële productie van de SU voor zijn rekening. De laatste is een graanschuur en heeft grote reserves aan ruwe grondstoffen en edele metalen. Maar er zijn meer pijnpunten: In Bakoe, Armenie worden alle onderdelen voor de olie-industrie gemaakt. Een nieuwe unie-vorm zou een oplossing kunnen zijn.
- 3) Het derde probleem is de overgang van een autocratie - waaruit de macht van de communistische Partij is weggefallen - naar een vorm van parlementaire meerpartijen-democratie. Of daarin plaats is voor een unie-parlement, dat controle kan uitoefenen op unietaken als defensie, buitenlands beleid, infrastructuur en energie, zal de tijd moeten leren. Een geforceerde opmars van delen van de uiteenvallende SU naar een soort economische gemeenschap, zoals de EG, lijkt dan wel vereist.
- 4) Tot slot is er de totaal inadequate en archaische toestand van het financieel-economisch systeem. Daardoor kan het Westen betrekkelijk weinig doen om de SU op korte termijn te helpen. Domweg geld sturen heeft geen zin zolang men daar niet weet wat men wil. Echte economische hervormingsplannen zijn nog steeds niet aanvaard. Dat betekent echter niet dat we niets moeten doen. Op allerlei niveaus moeten contacten worden gelegd. Daarbij valt te denken aan infrastructuur, management, energie en landbouw. Geprobeerd moet worden ook centraal te werken en meer te doen in de randrepublieken. Vooral de Baltische staten verdienen daarbij onze aandacht.

Inlichtingen: Jan Dirk Blaauw, 070-3182887.

Japanse ereschulden: dossier nog niet gesloten

Aan de vooravond van het bezoek van de Japanse premier Kaifu aan Nederland heeft de VVD-fractie schriftelijke Kamervragen gesteld aan de ministers van Buitenlandse Zaken en WVC. Met verwijzing naar precedenten en gedane uitspraken werd de regering gevraagd de kwestie van de Japanse ereschulden tijdens het bezoek aan de orde te stellen. Helaas zagen de ministers hierin geen aanleiding om dit ook te doen.

Tijdens het bezoek van de heer Kaifu is te weinig rekening gehouden met de wensen en gevoeligheden die leven bij de voormalige oorlogsslachtoffers in Nederlandsch Indië. Vreedzame demonstranten kregen verkeerde informatie over de ingang waar de heer Kaifu bij het Catshuis zou arriveren. Aan enkele prominente vertegenwoordigers van de oorlogsslachtoffers werd niet toegestaan een petitie aan te bieden aan de Japanse premier. Verder liet premier Lubbers weten dat de kwestie van de ereschulden na de spijtbetuiging van de heer Kaifu een afgedane zaak was.

Verontwaardiging

De aanzienlijke verontwaardiging die hiervan het gevolg was nam nog toe toen bleek dat premier Lubbers direct na het bezoek in een brief zijn excuses aan de heer Kaifu betuigde over het in het water gooien van de krans die deze bij het Indisch monument had gelegd. Velen waren gekwetst door de gewekte indruk dat het kennelijk niet bezwaarlijk is de gevoelens van de oorlogsslachtoffers te negeren, maar dat de Japanse premier wel prompt een schriftelijke spijtbetuiging kreeg.

De VVD-fractie heeft hierop opnieuw vragen gesteld met als strekking dat tenminste ook een spijtbetuiging aan de oorlogsslachtoffers op zijn plaats was voor de wijze waarop tijdens het bezoek met hun wensen en gevoelens is omgegaan.

Geen afgedane zaak

De antwoorden van premier Lubbers hierop waren opnieuw niet bevredigend. Zo kan de VVD-fractie niet instemmen met het standpunt van de regering dat voor haar geen taak meer is weggelegd om betaling van ereschulden door de Japanse regering te bevorderen. Als het al geen begaanbare weg meer is om de kwestie van de ereschulden tussen de twee regeringen te regelen, blijft toch de mogelijkheid voor de Nederlandse regering om particuliere schadeclaims die door de slachtoffers bij de Japanse regering kunnen worden ingediend moreel te ondersteunen.

Na alle commotie lijkt de regering nu toch enigszins op haar schreden terug te keren. Premier Lubbers heeft excuses aan de organisaties van de slachtoffers aangeboden en naar verluud heeft de minister van Buitenlandse Zaken toegezegd diplomatieke contacten in Japan te zullen aanspreken in het kader van morele ondersteuning. Deze ontwikkeling zal door de regering in daden moeten worden omgezet. De VVD-fractie zal nauwlettend volgen hoe de regering nu verder te werk zal gaan. Het dossier van de Indische oorlogsgetroffenen is nog niet gesloten.

Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga, 070-3182904.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Valse verwachtingen en verkeerde keuzes

Nadat alle feiten op de voorafgaande pagina's op een rijtje zijn gezet, volgt nu een commentaar op de gebeurtenissen van onze woordvoerder Robin Linschoten. Dit commentaar werd eerder gepubliceerd in het dagblad Trouw. "Het is niet alleen de PvdA geweest die de uitkeringsgerechtigden beloften heeft gedaan die zij niet kan waarmaken. Wie herinnert zich niet de leuze "Rust op het front van de Sociale Zekerheid" waarmee het CDA de verkiezingen van 1986 inging. Premier Lubbers ging met deze belofte al de boer op, voordat de Stelselwijziging Sociale Zekerheid in het Staatsblad was afgedrukt. Toen de VVD waarschuwde dat het wellicht wat te voorbarig was, werd dat afgedaan als rechtse taal met onheuse bijbedoelingen. Tijdens het Paasdebat in 1988 werd de arbeidsongeschiktheid door de VVD weer hoog op de politieke agenda geplaatst. Veel weerklank vond dat niet, want de premier had met zijn belofte van rust de politieke discussie rond de sociale zekerheid lamgelegd. Dat dit een majeure politieke fout was heeft hij nooit ruiterlijk erkend. Het CDA is dus evenzeer verantwoordelijk voor het creëren van valse verwachtingen als de PvdA. De pech van de PvdA is dat haar achterban dat wat sneller afstraft dan het CDA-electoraat.

De electorale beloften van de regeringscoalitie leidde lange tijd tot besluiteloosheid. Het probleem werd op het bordje van de sociale partners geschoven middels een ongerichte adviesaanvraag aan de SER. Een gerichte adviesaanvraag durfden de coalitiepartners zo vlak voor de Statenverkiezingen niet aan. De VVD kwam in haar correctieplan op de Tussenbalans wel met een concreet pakket voorstellen om de WAO- en ziekwetproblematiek in goede banen te leiden. Inmiddels heeft het kabinet enkele belangrijke onderdelen uit het VVD-voorstel overgenomen.

Op 12 juli kwam dat verdeelde SER-advies. Dit keer hakte het kabinet met wonderbaarlijke besluitvaardigheid de volgende dag de knoop al door. Van het kabinetsvoorstel zijn nog steeds niet alle "ins en outs" duidelijk. De financiële onderbouwing en doorrekening van het Centraal Planbureau hebben bijvoorbeeld de Kamer nog niet bereikt. Toch was het kabinetsbesluit opmerkelijk, het kwam met een eigen variant, die niet in het SER-advies voorkwam. Dat maakt twee dingen duidelijk. Ten eerste dat het kabinet met zijn ongerichte adviesaanvraag veel tijd onnodig verloren heeft laten gaan. En ten tweede legt het kabinet met de keuze voor een niet-SER variant zelf de bijl aan de wortel van de overlegeconomie.

Frits Bolkestein zei al eerder dat het weinig zin heeft om met "de kalkoen over het kerst diner te praten". Gepraat is er nu wel en de kalkoen heeft de kerst overleefd, maar wordt nu opgediend tijdens een veel warmere zomerbarbeque.

Er zijn meer redenen het kabinetsbesluit opmerkelijk te noemen. Ten eerste is het onvoldoende, zowel in het terugdringen van het aantal zieken en arbeidsongeschikten als in termen van besparingen. Dat komt omdat de meerderheid van de WAO-ers, boven de 50 jaar, buiten beschouwing blijft. Daardoor krijgen de WAO-ers onder de 50 jaar, zowel de huidige als de toekomstige, de zeer forse rekening gepresenteerd.

De VVD vindt een ingreep alleen aanvaardbaar, zolang het om toekomstige WAO-ers gaat. Die kunnen zich nog particulier verzekeren. Voor de huidige WAO-ers is dat anders. Een brandend huis kan je ook niet meer verzekeren. De keuze in de WAO-discussie is die tussen het onderscheid naar leeftijd of het onderscheid tussen bestaande en nieuwe gevallen. De VVD heeft nooit veel gevoeld voor leeftijdsdiscriminatie. Het kernprobleem van de WAO is dat te veel mensen een WAO-uitkering krijgen, ook mensen waar de WAO nooit voor is bedoeld. Het beste WAO-regime zorgt ervoor dat echte arbeidsongeschikten een WAO-uitkering krijgen en de mensen die niet in de WAO thuishoren, niet.

Voor de VVD is het duidelijk dat "echte" en "oneigelijke" WAO-ers zowel onder als boven de 50 jaar voorkomen. Leeftijdsdiscriminatie is dus niet het juiste criterium om de problematiek sociaal verantwoord op te lossen.

De VVD maakt een andere keuze. Wij zijn van mening dat werknemers meer dan nu het geval is, zelf moeten kunnen uitmaken welk risico ze lopen arbeidsongeschikt te worden. De overheid moet een basisuitkering op minimumniveau garanderen voor "echte" WAO-ers. De werknemer kan dan zelf kiezen of hij zich voor het meerdere wil bijverzekeren via relatief goedkope particuliere verzekeringen of door collectieve verzekeringen in CAO-verband. De individuele verantwoordelijkheid en keuzevrijheid staat bij de VVD voorop. Dat is ook sociaal goed verdedigbaar. Het afnemen van een uitkering van mensen die zo'n eigen verantwoordelijk niet meer kunnen waarmaken, is sociaal minder verantwoord.

De discussie heeft de PvdA nu in grote problemen gebracht. Het is verwonderlijk dat het CDA zich in stilzwijgen blijft hullen. De VVD staat klaar om samen met andere partijen te zoeken naar een oplossing voor de WAO-problematiek die de taakstelling van het kabinet overeind houdt en de huidige WAO-ers zo veel mogelijk ongemeid laat".

Inlichtingen: Robin Linschoten, 070-3182895.

De VVD-Expressie is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de VVD-Tweede Kamerfractie en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost f 75,- en is aan te vragen bij de VVDfractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

"Tax Invaders"

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Een belangrijk onderdeel van het WAO-kamerdebat ging over het inkomensbeleid. Het kabinet heeft voor 1992 de koppeling afgeschaft. En minister Kok maakte het gewoon mee. Maar om de PvdA tevreden te stellen moest er vooral niemand méér op vooruitgaan dan de ander. Een hele nacht heeft CDA-minister De Vries achter zijn PC gezeten om zo'n koopkrachtplaatje te vinden. Welk videospelletje hij daarvoor gebruikte weet ik niet. Waarschijnlijk heette het "Tax Invaders". Want wat er uitrolde was een gekunsteld breiwerk van belasting- en premieverschuiving, met als pronkstuk de afschaffing van de inflatiecorrectie.

De heer Wöltgens stelde met voldoening vast dat we ver in de geschiedenis moesten teruggaan voor zo'n nivellerende maatregel. Ik gun de PvdA deze overwinning.

Maar ik begrijp niet hoe het CDA met deze maatregel akkoord kon gaan. De heer Brinkman voerde ter verdediging aan dat "arm en rijk" moesten bijdragen aan de oplossing van de problemen van het kabinet. Klaarblijkelijk vindt het CDA dat de hoofdagent van politie te rijk is. Want ook de lagere middeninkomens, vanaf f 2300,- netto per maand, worden door de afschaffing van de inflatiecorrectie getroffen. Het is niets meer en niets minder dan stiekeme diefstal.

Ik heb ons standpunt tijdens het debat duidelijk op tafel gelegd: De VVD is tegen elke vorm van inkomensnivellering. Niet omdat wij blind voor de belangen van de middengroepen kiezen. Wel omdat bijna alle economen er op wijzen dat de inkomenspyramide in Nederland te plat is gedrukt. Er zijn te weinig prikkels tot harder werken en bijscholing. Daarom werkt onze arbeidsmarkt niet goed en is het in het algemeen belang de inkomensverschillen niet verder te verkleinen.

Voor de ambtenaren ziet het er extra somber uit. Hun inkomen blijft weer achter bij de marktsector, maar zij mogen wel volop meebetalen aan de nivelleringspolitiek van dit kabinet.

De VVD is voor een doelmatig werkende overheid. Dat kan alleen als de overheid de beste mensen weet aan te trekken en vast te houden. Daarom moet dit kabinet ophouden ambtenaren dubbel te pakken.

Frits Bolkestein

Verhoging lesgelden

Ieder jaar lekt er wel iets uit van de plannen die een kabinet met Prinsjesdag aan de Staten-Generaal wil voorleggen. Dit jaar is het echter bar en boos.

De redactie van NRC-Handelsblad beschikt over de volledige begroting van Onderwijs en Wetenschappen. En heeft in de afgelopen weken herhaaldelijk plannen voor het volgend jaar naar buiten gebracht.

Onderdeel van die uitgelekte plannen is het klaarblijkelijke voornemen van minister Ritzen om de lesgelden voor 16-jarigen en ouder in havo/vwo en mbo met f 300,- te verhogen. Die verhoging is nodig om de gaten in de onderwijsbegroting te dichten.

Minister Ritzen kampt met financiële problemen. Dat deed zijn voorganger ook. Maar minister Ritzen presenteerde zichzelf als de man die wel eens even orde op zaken zou komen stellen en de begroting van O&W zou saneren.

Kapitaalvernietiging

Wat daar in structurele zin van terecht komt is nog niet duidelijk. Evenals zijn voorgangers kampt ook deze minister met steeds terugkerende tekorten en overschrijdingen.

Wat minister Ritzen niet doet of durft en zijn voorganger wél, is bezuinigen. In plaats daarvan doet de minister aan kapitaalvernietiging door schoolgebouwen te verkopen ter waarde van een miljard gulden om gaten te dekken. Daarnaast verhoogt hij de lasten van met name de middeninkomens door een disproportionele verhoging van de les- en cursusgelden. Deze maatregel treft bepaalde bevolkingsgroepen eenzijdig, werkt duidelijk nivellerend en draagt opnieuw bij tot afwenteling van lasten en verhoging van de inflatie.

Het beleid van dit kabinet loopt steeds verder vast. Aan lastenverhogingen en nivellerende maatregelen werkt de VVD-fractie niet mee.

VERDER IN DIT NUMMER

- Surinaamse drugsmafia
- Subsidiebeleid
- Alphens Coupépolder-schandaal
- Asielbeleid

Asielbeleid

Deze week besprak de Kamer besprak de kabinetsnota Herziening Asielbeleid en het wetsvoorstel Regeling Toezicht Asielzoekers. Het aantal asielzoekers is sinds 1982 gestegen van 1200 tot 20.000. Gevolgen: steeds langere toelatingsprocedures, een vastlopend opvangstelsel en financiële ontsporing. De kabinetsvoorstellen moeten die problemen oplossen.

De VVD-fractie is van mening dat toelatingsprocedures snel en zorgvuldig moeten worden afgewikkeld en dat economische migratie tegen gegaan moet worden. De VVD-fractie heeft in de Kamer dan ook aangedrongen op een goed preventief vluchtelingenbeleid. Vereisten hiervoor zijn ontwikkelingssamenwerking, voorlichting en een gezamenlijk Europees beleid. De VVD-fractie heeft de regering daarom gevraagd om nog tijdens het Nederlands EG-voorzitterschap een concreet plan op te stellen dat voorziet in harmonisatie van procedures, gelijke toelatingsnormen en een gezamenlijk visum- en preventiebeleid.

Huisvesting lacune

De VVD-fractie kan zich vinden in de voorstellen tot versnelling van de asielpprocedure en toezicht op asielzoekers tijdens en na de procedure. Afgewezen asielzoekers moeten teruggezonden worden en onderduiken moet worden tegengegaan. Daarom wijst de VVD-fractie "vrijkerken" en "kerkasiel" binnen het illegalecircuit af. Al zijn de bedoelingen goed, in een democratie mogen mensen niet onttrokken worden aan het overheidsgezag.

De VVD-fractie steunt ook de uitbreiding van de gesloten opvangcapaciteit bij Schiphol. Mensen die zich melden aan de grens, maar ons land niet mogen binnenkomen, moeten geen toegang krijgen. Voorts is de VVD-fractie van mening dat het ontbreken van huisvesting voor de 5000 jaarlijks in ons land toegelaten asielzoekers een lacune in het beleid.

Afgewezen asielzoekers die niet teruggestuurd worden vanwege de (tijdelijke) toestand in hun eigen land, worden zolang in ons land gedoogd. De VVD-fractie heeft de regering gevraagd de Kamer steeds te informeren wanneer een land als "gedoogland" wordt aangemerkt. Daarmee is politieke controle op het gedoogdenbeleid mogelijk.

Koppeling gegevensbestanden

Onaanvaardbaar acht de VVD-fractie het gebruik van collectieve voorzieningen door illegale vreemdelingen. Aan de motie Krajenbrink/Wiebenga uit 1987 wordt nu eindelijk uitvoering gegeven. Koppeling van gegevensbestanden kan illegaal gebruik van collectieve voorzieningen tegengaan.

Tot slot heeft de VVD-fractie aangedrongen op verhoging van de pakkans van in dienst genomen illegalen. Het binnenlands vreemdelingtoezicht moet sterk verbeterd worden en eventueel moet de capaciteit van de vreemdelingenpolitie worden vergroot. Willen illegalen ons land niet vrijwillig verlaten, ook niet met behulp van het "terugkeerbureau, dan moeten ze daadwerkelijk worden uitgezet.

Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga, 070-3182904.

Baltische staten

Het mislukken van de coup in de Sovjetunie heeft het streven naar onafhankelijkheid van de Baltische Staten versterkt. Voor Europa en de Verenigde Staten gaf dat het laatste duwtje om tot erkenning over te gaan.

Zoals gewoonlijk behoorde Nederland niet tot de eersten en duurde het enige tijd voordat Nederlandse initiatieven werden genomen om de EG met een mond te laten spreken over deze kwestie. Maar het is het resultaat dat telt en erkenning van de onafhankelijkheid van de Baltische Staten is een feit.

Het besluit echter, om daar op financiële gronden geen ambassade te openen, is volgens de VVD-fractie Holland op zijn smalst. Voor de Baltische Staten is het openen van Westerse ambassades een symbool van en de kroon op hun streven naar onafhankelijkheid.

Maar ook voor Nederland is een ambassade daar van belang. Denk bijvoorbeeld aan het heropenen van de relaties op het gebied van handel en scheepvaart, zoals die tussen Nederland en de Baltische Staten bestonden tijdens het interbellum. Bovendien heeft de Staatssecretaris van Economische Zaken juist besloten dat het Oosteuropese hulpprogramma voor de Baltische Staten moet worden uitgebreid.

Er móet kortom, een Nederlandse ambassade komen in de Baltische Staten.

Inlichtingen: Jan Dirk Blaauw, 070-3182887.

Joegoslavië

Als voorbereiding op het overleg over de ontwikkelingen in Joegoslavië heeft Jan Dirk Blaauw via de coördinatiecomites een delegatie uit het Sloweenese en Croatische parlement uitgenodigd.

Een gesprek met hen, in gezelschap van andere kamerleden, gaf toch een ander beeld dan tot nu toe door de media werd geschetst.

Waar via de ambassade een overwegend Servische visie naar buiten komt, was van de Slowenen en Croaten een ander geluid te horen.

Eenzijds was de militaire dreiging bij de Slowenen verdwenen - hoewel ze op hun hoede blijven. Anderzijds worden ze op economisch terrein naar de rand van de afgrond gedreven. Bij de Croaten speelde natuurlijk de militair/terroristische incidenten een grote rol. Maar ook belangrijk was de mededeling dat de Servische minderheid, zeker waar het de stedelingen betrof, helemaal niet in haar totaliteit bij Servië wenste te behoren. Men kon er verzekerd van zijn dat iedere inwoner van een onafhankelijk Croatië dezelfde rechten zou hebben. Het huidige conflict werd volgens de delegatie aangewakkerd door de Servische orthodoxen in Belgrado.

Inlichtingen: Jan Dirk Blaauw, 070-3181887.

Coupépolder-schandaal

Afgelopen week is weer een hoofdstuk toegevoegd aan het zwartboek inzake de Coupépolder in Alphen aan de Rijn. De politie doet nu onderzoek naar aanwezigheid van chemische wapens op het voormalige stortterrein. Duidelijk is dat zo snel mogelijk opheldering moet komen over de mate van vervuiling en de gevolgen daarvan.

Momenteel lopen er drie onderzoeken: De commissie Engwirda onderzoekt namens de gemeente; de provincie Zuid-Holland heeft een zelfstandig onderzoek ingesteld en de Rijksrecherche verricht een oriënterend onderzoek naar de rol van overheden bij deze affaire. Daarnaast liggen sinds 1988 bij Justitie nog een aantal vertrouwelijke rapporten met informatie.

Parlementair onderzoek

De VVD vraagt zich af of de onderzoeken en de nog vertrouwelijke dossiers wel voldoende informatie zullen opleveren. Mocht dit niet het geval zijn, overweegt de VVD-fractie een parlementair onderzoek voor te stellen. De vorm van dit onderzoek staat nog niet vast. Gedacht kan worden aan een hoorzitting of een vorm zoals gekozen is in de visserij-affaire.

Niet alles in één hand

De belangrijkste conclusie die nu al getrokken kan worden is dat het vragen is om problemen wanneer regulering en uitvoering van, controle op en financiële inkomsten uit milieubeleid allemaal in één hand zitten. Een aantal wijzigingen in de aanpak van het beleid acht de VVD-fractie dan ook gewenst. Zo moet de opsporingsstructuur gewijzigd worden. De reguliere politie moet weer het primaat krijgen van de opsporing van milieudelicten. Bevindingen kunnen dan objectief worden toegestuurd aan het Openbaar Ministerie voor eventuele strafvervolgning en/of aan het openbaar bestuur (gemeente, provincie of Rijk) voor eventuele administratiefrechtelijke sancties.

Ook is de VVD voor privatisering van de feitelijke uitvoering van milieuwerk. Op het vlak van stortplaatsen en verbrandingsinstallaties bestaat een grote verstrengeling van belangen. De overheid moet zich in de VVD-visie beperken tot strenge normstelling en controle en handhaving. Tijdens de opstartfase kan eventueel een Public-Private Partnership overwogen worden. Inlichtingen: Jan te Veldhuis, 070-3182901

Integratie kruiswerk en gezinsverzorging

Donderdag sprak de Vaste Kamercommissie van Volksgezondheid met Staatssecretaris Simons over de integratie van kruiswerk en de instellingen voor gezinsverzorging. Op 31 mei jongstleden kwam de regering met een standpunt. Dat is ruim acht maanden later dan was toegezegd. Staatssecretaris Simons liet er geen twijfel over bestaan dat het kabinet definitief had besloten om gezinsverzorging en kruiswerk onder te brengen in de nieuwe basisverzekering.

De wens die bij vele bestuurders van gemeenten leeft dat de gelden in het kader van de territoriale decentralisatie in het gemeentefonds komen, is dus niet meer aan de orde.

Nog geen eindoordeel

De regering boekt de bezuinigingstaakstelling van WVC uit de Tussenbalans voor 100 miljoen in op dit dossier. De VVD-fractie vroeg bij monde van Margreet Kamp of hiermee het klimaat nog wel aanwezig is voor instellingen om te fuseren. Ook vroeg zij hoe deze bezuiniging in technische zin vorm krijgt. Is er bijvoorbeeld sprake van een budgetkorting voor de instellingen voor gezinsverzorging en kruiswerk? En is deze evenredig verdeeld over beide werksoorten?

Naar aanleiding van het regeringsantwoord dat de 100 miljoen over 1992, 1993 en 1994 wordt gespreid, deelde Margreet Kamp mee dat de VVD-fractie pas een eindoordeel over de bezuinigingsvoorstellen zal geven als de hele begroting van WVC bekend is.

Toen de vraag aan de orde kwam wie in de nieuwe basisverzekering verantwoordelijk is voor de indicatiestelling, nam Staatssecretaris Simons afstand van het PvdA-standpunt dat dat de gemeente zou moeten zijn. Volgens de nieuwe wetgeving moeten verzekeraars en hulpverlenende instanties dit zelf regelen.

De regering wil de jeugdgezondheidszorg (consultatiebureaus) voor 0-4 jarigen bij het kruiswerk laten, terwijl hulp voor 4-18 jarigen in handen van de GG en GD komt. Omdat de staatssecretaris niet kon aangeven hoe een en ander vorm moet krijgen, heeft hij op aandringen van de VVD toegezegd hierover alsnog duidelijkheid te zullen verschaffen.

De VVD-fractie betwijfelt of Staatssecretaris Simons zijn plannen per 1 januari 1992 gerealiseerd zal krijgen. Inlichtingen Margreet Kamp, 070-3182893.

Abonnement VVD-Expresse

De VVD-Expresse houdt u wekelijks op de hoogte van de standpunten van de VVD-Tweede Kamerfractie met items over kamerdebatten, liberale discussiethema's en reacties op het nieuws. Het abonnementsgeld voor het komende parlementaire jaar bedraagt f 75,-. Nog geen abonnee? Vul nu onderstaande bon in en u krijgt elke zaterdag de VVD-Expresse in de bus.

Bon opsturen naar: VVD-Expresse
VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Handtekening: _____

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Subsidiebeleid

Tijdens de UCV over het subsidiebeleid maandag jongsteden, stonden de volgende vier punten op de agenda:

- 1) Het plan van aanpak subsidiebeheer en het bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik ("Eerste spoor" subsidiebeleid).
- 2) Vergroting van effectiviteit en doelmatigheid van subsidies. ("Tweede spoor" subsidiebeleid)
- 3) Versterking van beleidsevaluerend onderzoek.
- 4) De vierde voortgangsrapportage comptabel bestel.

Ad 1) Het plan van aanpak van het kabinet biedt een toetsingskader om subsidies te beoordelen en inventariseert de tekortkomingen in het huidige subsidiebeheer. Daarnaast moeten o.m. een goedkeurende accountantsverklaring en een betere strafbaarstelling van fraude, de subsidieverlening gaan bepalen. De VVD is het met deze aanpak eens, maar omdat alles per departement geregeld wordt, benadrukte Rudolf de Korte wel het belang van een betere coördinatie door de minister van Financien om versnippering te voorkomen.

Ad 2) Hier staat de doorlichting van de effectiviteit en de doelmatigheid van subsidies centraal. Het ministerie van Financien heeft hiervoor een beoordelingskader ontwikkeld, op basis waarvan de 25 grootste subsidieregelingen zijn doorgelicht ("Subsidiebijbel"). Daarna bleef het echter stil. De VVD maant het kabinet om de resterende 700 subsidieregelingen nu ook zo door te lichten.

Ad 3) Het blijkt dat de departementen sterk in gebreke blijven met het evalueren van hun beleid. Onderzoek daarnaar gebeurt vaak niet goed, niet systematisch of niet vaak genoeg. Bovendien verdwijnen veel evaluatie-onderzoeken in de onderste la van een bureau. De VVD is dan ook voorstander van een, liefst externe, verbetering van deze onderzoeken. Externe evaluatie is nodig, vooral waar het gaat om beëindiging of afslanking van de overheid. Subsidieregelingen moeten volgens de VVD worden stopgezet wanneer regelmatig evaluatie-onderzoek uitblijft.

Ad 4) De operatie comptabel bestel houdt in dat alle ministeries moeten zorgen voor een goede administratieve organisatie, een goedkeurende accountantsverklaring, goede financiële informatievoorziening en het verbeteren van inrichting en presentatie van begrotingen, budgetaire nota's en rekeningen. Op uitdrukkelijk verzoek van de VVD heeft minister Kok van financien toegezegd dat de jaarlijkse voortgangsrapportage van het comptabel bestel blijft om per departement de druk op de ketel te houden.

Inlichtingen: Rudolf de Korte, 070-3182890.

Indianenverhalen?

Hieronder vindt u een fragment uit de toespraak die Frits Bolkestein 2 september jongsteden hield voor de KC Den Haag.

"In 1988 waarschuwde mijn voorganger Joris Voorhoeve voor de betrokkenheid van Surinaamse militairen bij de cocaïnehandel. Hij kreeg weinig respons. Bijna iedereen sprak toen van "indianenverhalen".

Vorige week zaterdag werden we opgeschrikt door het bericht dat de Surinaamse drugsmafia is geïnfiltrerd in het Nederlandse bankwezen, de overheid en zelfs het justitiele apparaat. De indianenverhalen van drie jaar geleden blijken nu keiharde werkelijkheid.

Gemenebest

Ik heb al in december vorig jaar gezegd dat Nederland in zijn relaties met Suriname op een kruispunt staat.

De eerste optie is dat Nederland stappen onderneemt om de verhouding tussen beide landen te veranderen in een Gemenebestachtige constructie. Daarbij zal Nederland op allerlei terreinen directe bijstand moeten verlenen om tot normalisatie van de Surinaamse samenleving en economie te komen. (Zie hiervoor ook VVD-Expresse nummer 6).

De andere mogelijkheid is dat Nederland een dikke streep haalt door alle relaties met Suriname; en nog slechts probeert dat land onder internationale druk te zetten. Als uiterste middel mag daarbij een militair ingrijpen niet worden uitgesloten. Hoewel alleen onder twee strenge voorwaarden. Er moet eerst een verzoek komen van van de Surinaamse regering en ten tweede kan militair ingrijpen slechts plaatsvinden in samenwerking met andere landen. (Zie hiervoor ook VVD-Expresse nummer 21).

Maar laten Bouterse en zijn makkers een ding goed in hun oren knopen. Wij kunnen in Nederland niet tolereren dat onze overheid wordt geïnfiltrerd door de Surinaamse cocaïnemafia.

De VVD zal er op toezien dat de Nederlandse regering niet lankmoedig optreedt tegen deze bedreiging van onze rechtsstaat."

De VVD-Expresse is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de VVD-Tweede Kamerfractie en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost f 75,- en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

Geen ruimte voor taboes en vrijblijvendheid

De integratie van minderheden moet met lef worden aangepakt. Hoewel over de minderhedenproblematiek thuis en in de kroeg veelvuldig wordt gediscussieerd, rust er in de politiek nog steeds een taboe op. Het is in ieders belang dat daarin verandering komt. Voor vrijblijvendheid en taboes is geen ruimte. Het kan niet zo zijn dat een van de grootste problemen waar we in de jaren negentig voor staan op de politieke agenda ontbreekt.

Over wat mag en wat kan, over wat moet en wat anders dreigt in deze kwestie is een nationaal debat noodzakelijk. Met mijn toespraak in Luzern voor de Liberale Internationale, waarvan de tekst op de laatste pagina van deze VVD-Expresse te lezen is, en mijn artikel in de Volkskrant heb ik daartoe een aanzet willen geven.

De Nederlandse samenleving kenmerkt zich door een aantal fundamentele politieke beginselen: het non-discriminatie beginsel, vrijheid van meningsuiting, scheiding van kerk en staat en het beginsel van verdraagzaamheid. Het liberalisme claimt universele geldigheid en waarde voor deze beginselen. Het liberalisme kan de relativiteit van deze politieke waarden niet aanvaarden zonder zich te verloochenen. Daarover kan niet worden onderhandeld. Vroeger geloofden wij in "integratie met behoud van identiteit". Nu zien we dat het een op gespannen voet kan staan met het ander.

Maar wie het culturele relativisme afwijst, kan het pluralisme daarom nog wel aanvaarden. Iedereen in Nederland kan gaan en staan waar hij of zij wil, zijn of haar eigen voedsel eten, kleen dragen of godsdienst belijden. Nederland is een multi-culturele samenleving en dat houdt in dat minderheden hier een plaats hebben en moeten houden. Waar het om gaat is dat we met elkaar kunnen samenleven, maar dat kan alleen wanneer iedereen bovengenoemde politieke beginselen in acht neemt.

Frits Bolkestein

VVD werkt WAO-plan verder uit

Zondag jl nodigde minister Kok bij een televisiedebat met FNV-voorzitter Stekelenburg de vakbeweging uit nogmaals te komen praten over de WAO-plannen. Hoewel de minister in het debat onwrikbaar vasthield aan de kabinetsbesluiten bleef Kok bij zijn spontane uitnodiging. Het kabinet dat hierover van te voren niet overlegd had, had grote moeite met de toezegging waardoor de kans op succes al bij voorbaat miniem was.

Nog voor begin van het gesprek op dinsdag ondervroeg de VVD minister Kok over zijn aanbod. Was dit een kabinetsbeslissing geweest of had de minister het uit zijn mouw geschud, wilde Robin Linschoten weten. En betekende de bereidheid om te overleggen dat het kabinet nu, anders dan vorige week in de Tweede Kamer, opeens wel ruimte zag het pakket op belangrijke punten bij te stellen? Want met lege handen ga je niet praten. De minister antwoordde dat hij de indruk gekregen had dat de vakbonden onder voorwaarden bereid waren over prijsmaatregelen (ingrepen in hoogte en duur van de uitkering) te praten. Om later niet het verwijt te krijgen dat hij een kans had laten liggen, wilde de minister nader overleg over deze mogelijkheid. Maar hij verzekerde dat de oor-

spronkelijke kabinetsplannen een hard uitgangspunt bleven.

Het gesprek bleek vruchteloos. Het kabinet was niet bereid de ingrepen in de WAO uit te stellen in ruil voor het aanbod van de vakbonden een plan uit te werken voor een andere WAO in de toekomst. Deze nieuwe WAO behelst een basisvoorziening voor arbeidsongeschiktheid, waarbij men zich voor het meerdere particulier of via CAO's kan bijverzekeren. Het kabinet wees dit af als fragmentarisch en onvoldoende uitgewerkt. Het idee lijkt sterk op bij de Tussenbalans voorgestelde VVD-plannen.

Bij het kamerdebat op woensdag verweet Robin Linschoten het kabinet de mislukking van het overleg. Hij sprak over een gemiste kans, te meer omdat er voldoende tijd is de voorstellen te onderzoeken zonder dat de WAO-besluiten van het kabinet één dag hoeven te worden uitgesteld. Pas volgend jaar verschijnen de besluiten immers in het Staatsblad.

De VVD zal bij de Algemene Beschouwingen in de week van 7 oktober met een verdere uitwerking van het eigen WAO-Zieketwetvoorstel komen. Hierdoor zal de taakstelling (het aantal WAO'ers moet in 1994 op hetzelfde niveau liggen als in '89) gehaald worden en zullen alle bestaande gevallen buiten schot kunnen blijven. Twee belangrijke doelstellingen die in de WAO-plannen van het kabinet niet worden gerealiseerd. Inl.: Robin Linschoten, 070-3182895.

VERDER IN DIT NUMMER

- De inpassing van islamitische minderheden in Nederland
- Eerste reactie op het rapport over euthanasie
- VVD eist hernieuwd overleg over fraude met boterberg
- De winkelsluitingsweg wordt iets flexibeler

Rechtspositie migranten

Afgelopen maandag kwam de rechtspositie van legale migranten in de Kamer aan de orde. Een goede rechtspositie is van groot belang voor hun inpassing in de Nederlandse samenleving. De bestrijding van discriminatie is hierbij van zo'n groot belang dat het volgens Jan Kees Wiebenga bij elk ministerie en elk overheidsonderdeel moet plaatsvinden. Uit een overzicht van departementale maatregelen op dit punt blijkt dat de rijksoverheid op een breed front discriminatie tracht tegen te gaan. Om dit beleid nog meer te stroomlijnen, stelde de woordvoerder voor om per ministerie een coördinator-antidiscriminatie aan te stellen. Een suggestie die door minister Dales (PvdA) sympathiek genoemd werd.

Een tweede aspect is de gelijkberechtiging. Onnodig onderscheid op grond van ras, religie e.d. in de Nederlandse wetgeving dient ongedaan gemaakt te worden. Aangezien sinds 1985 een omvangrijke wetgevingsoperatie in uitvoering is, heeft de VVD met het kabinet geen behoefte aan een Wet Gelijke Behandeling Immigrantanten, zoals voorgesteld door minderhedenorganisaties. Toch neemt dit niet weg dat er enkele wetten zijn die wel degelijk onderscheid blijven maken tussen Nederlanders en vreemdelingen, zoals de vreemdelingenwet en de uitleveringswet.

Ook blijven terecht enkele openbare functies in de krijgsmacht en de diplomatie voorbehouden aan Nederlanders. In ditzelfde kader ligt de invoering van het actieve kiesrecht voor de Tweede Kamer voor (niet-Nederlandse) migranten. Het kabinet heeft hiervan terecht afgezien. De VVD vindt nl dat dit zwaarste politieke recht aan het Nederlanderschap verbonden moet blijven. Wil men dit verwerven, dan kan dat door te naturaliseren.

Naturalisatie

De VVD staat positief tegenover naturalisatie als sluitstuk van het inburgeringsproces van migranten. Daarom kan de VVD zich vinden in het voornemen van het kabinet om de procedure voor vreemdelingen die hier al 15 jaar legaal wonen te vergemakkelijken door hen een optierecht te geven. De fractie heeft echter moeite met het plan van het kabinet naturalisatie toe te staan, zonder dat afstand gedaan hoeft te worden van de oorspronkelijke nationaliteit. Het hebben van een dubbele nationaliteit kan immers tot problemen leiden, bv door een dubbele dienstplicht of verschillen in het familierecht.

Ook heeft de VVD er bezwaar tegen om dit nieuwe beleid in te voeren vooruitlopende op de vereiste Wet op het Nederlanderschap. Dit is in strijd met de democratische regels.

Staatssecretaris Kosto (PvdA) zei echter niet te hechten aan de problemen van de dubbele nationaliteit, aangezien dit in het verenigd Europa vaker zal voorkomen.

Dit overtuigde de woordvoerder niet, waarna hij bij motie de regering verzocht van de mogelijkheid tot dubbele nationaliteit af te zien. Hoewel minister Dales de motie sterk ontraadde, belovend dat dit kabinet eerst de effecten zou bestuderen, waren CDA, SGP en GPV het inhoudelijk met de VVD eens. Of het CDA vóór de motie stemt, moet echter worden afgewacht.

Inf: Jan Kees Wiebenga, 070-3182904.

MacSharry en landbouw

Woensdag vond er weer overleg plaats over de voorstellen van de Europese landbouwcommissaris MacSharry. Deze plannen beogen de afschaffing van de landbouwsubsidies in Europa. Daarvoor in de plaats zou een inkomensondersteunend beleid moeten komen dat gerelateerd wordt aan het gemiddelde Europese minimuminkomen van de boeren. Aangezien dit zeer nadelig zou zijn voor de Nederlandse boeren, noemde Piet Blauw in VVD-Expresse nr 4 deze plannen "de kortste weg naar hopeloos". In diezelfde Expresse sprak de woordvoerder de verwachting uit dat minister Bukman zich wel in onze bezwaren zou kunnen vinden. Bij het recente overleg bleek deze verwachting juist. De minister noemde de voorstellen kostbaar, fraudegevoelig en zonder voldoende perspectief. Tevens sprak hij zich positief uit over de VVD-gedachte om mensen die zich inspinnen om het platteland in stand te houden een financiële tegenprestatie te geven. Daardoor zouden de inkomsten van de Europese boeren op termijn gevonden kunnen worden in een vergoeding voor die prestatie, en niet meer via subsidies of inkomensondersteuning. Een bijkomend voordeel is dat deze benadering beter aansluit bij een steeds belangrijker wordend component in het landbouwbeleid, nl de aandacht voor het behoud van het platteland.

Inlichtingen: Piet Blauw, 070-3182881.

Fraude met boter?

MacSharry was deze week niet de enige wiens naam in verband met landbouw in de Kamer genoemd werd. Ook de naam van Piet Dankert (PvdA), staatssecretaris voor Europese Zaken, kwam in schriftelijke vragen van Piet Blauw ter sprake. In zijn vorige functie als voorzitter van het Europees parlement beschuldigde Piet Dankert in 1989 de toenmalige minister Braks van Landbouw van fraude bij de verkoop van boter aan de EG. Tussen 1982 en 1987 zouden Nederlandse zuivel-fabrieken boter verkocht hebben die door een nieuw, zogenaamd NIZO-procedé vervaardigd was. Deze boter werd gemaakt uit zoete room ipv zure en voldeed daarmee niet aan EG-eisen. Ongecontroleerd door de Algemene Inspectie Dienst slaagden de ondernemingen er in de NIZO-boter, ter waarde van 3,5 tot 4 miljard, door te verkopen.

Deze beschuldigingen werden destijds uitgebreid door de Tweede Kamer onderzocht. Aangezien minister Braks bleef ontkennen en er geen gegevens beschikbaar waren van de AID, kon Piet Dankert zijn beschuldigingen niet bewijzen. In juni van dit jaar schreef de huidige directeur-generaal Landbouwzaken van de Europese Commissie, na hernieuwd onderzoek, in een brief aan de Nederlandse regering dat de beschuldigingen van Piet Dankert wel degelijk op waarheid berusten.

De VVD eist nu van de regering inzage in deze brief en dringt aan op hernieuwd overleg met de Kamer. Enerzijds is het een zorgelijke ontwikkeling dat het parlement blijkbaar toch onvoldoende informatie heeft gekregen, en anderzijds is een heropening gewenst omdat de schijn van het accepteren of legaliseren van frauduleuze handelingen vermeden moet worden.

Inlichtingen: Piet Blauw, 070-3182881.

De winkelsluitingswet

Als er één wet bestaat die de Nederlandse cultuur van de koopman en de dominee combineert, dan is het de Winkelsluitingswet wel. Deze week werd wederom gedebatteerd over deze wet die sinds 1932 al drie maal geheel herzien is. En elke keer ontstaat weer maatschappelijke onvrede over deze wet, die ook wel "een object van legislatieve monumentenzorg" genoemd wordt. Broos van Erp verwoordde woensdag het bekende VVD-standpunt dat ondernemers zelf de vrijheid gelaten moet worden wanneer en hoe lang de winkel geopend moet zijn. Liefst geen wetgeving en regeltjes hierover dus. Omdat dit vooralsnog niet haalbaar blijkt en om de wet enigszins aan te passen aan de behoeften van de huidige samenleving diende de VVD twee amendementen in. Ten eerste het voorstel om het aantal zon- en feestdagen waarop winkels open mogen zijn te verruimen van vier naar zes, bv op tweede kerstdag en tweede pinksterdag. PvdA was ruimhartig vóór, maar het CDA volgde minister Andriessen in zijn wens de zondagrust te respecteren. Het tweede amendement van VVD en PvdA houdt een verlaging van de grens voor avondwinkels in. Niet een winkel per 20.000 inwoners meer maar een winkel op de 15.000 inwoners. Het CDA wil alleen avondwinkels in grote steden.

Het resultaat van het debat in eerste termijn is voor de VVD mager. Er zijn marginale concessies gedaan, zoals het openblijven van winkels tot 18.30 uur in plaats van 18.00 uur en tot 18.00 uur op zaterdag. Verheugender is het aangekondigde experiment met vrije winkelsluitingstijden in 14 gemeenten. Winkeliers mogen zelf bepalen wanneer ze open gaan met een maximum van 52 uur. De minister zei na de evaluatie van dit experiment over 2,5 jaar eventueel met een heroverweging van de Winkelsluitingswet te komen. Beter laat dan nooit!

Int.: Broos van Erp, 070-3182896.

AGENDA

Bolkestein over migranten

Zondag 15 september praat Frits Bolkestein in KRO-Brandpunt over zijn uitspraken over migranten. Aanvang 21.15, Nederland 1.

Prinsjesdag

Dinsdag 17 september is de Troonrede en het aanbieden van de Miljoenennota op tv te volgen vanaf 12.50 uur op Nederland 3. 's Middags zijn op dezelfde zender commentaren te zien van diverse politici en 's avonds wordt in een extra uitzending van NOS-Laat het debat tussen de fractievoorzitters van de grote partijen gehouden.

Partij-uitzending

Woensdag 18 september vanaf 18.20 uur op radio 5.

Partijraad Prinsjesdag

Zaterdag 21 september wordt de Partijraad gehouden over Troonrede en Miljoenennota in de Jaarbeurshallen in Utrecht. Na toespraken van Frits Bolkestein en Leendert Ginjaar is er gelegenheid om met Tweede Kamerleden in groepen te discussiëren. Aanvang 11 uur.

Rapport over euthanasie

Begin deze week verscheen het rapport "Medische beslissingen rond het levenseinde" van de commissie-Remmelink. Hoofdfconclusie is dat het aantal gevallen van euthanasie (1,8 % van de sterfgevallen) met de daarbij in acht genomen zorgvuldigheid minder zorgwekkend is dan werd aangenomen.

Uitspraken over de wenselijkheid van wetgeving zijn niet in het rapport opgenomen, omdat deze beslissing primair bij de politiek ligt.

Achtergrond

De huidige wetgeving stelt euthanasie strafbaar (met een maximum gevangenisstraf van 12 jaar), maar met een beroep op de noodtoestand wordt de arts veelal door de rechter ontslagen van rechtsvervolging. Wel moet hij dan aan duidelijke zorgvuldigheidseisen hebben voldaan, zoals o.a. overleg met een collega en het opstellen van een schriftelijk verslag. Omdat er echter veel onzekerheid op dit punt heerst, geven veel artsen na hulp bij zelfdoding de voorkeur aan het vermelden van een natuurlijke doodsoorzaak op de overlijdingsverklaring.

Een goede wettelijke regeling kan deze onzekerheid wegnemen.

Op dit moment liggen er nog twee wetsvoorstellen over euthanasie bij de Kamer. Eén van het vorige CDA/VVD-kabinet dat de strafbaarheid handhaaft maar de strafmaat van 12 tot 4 jaar terugbrengt (het maximaal haalbare compromis met de CDA-bewindslieden) en één van D66 (tot stand gekomen zonder druk van een coalitiepartner) dat de strafbaarheid van euthanasie geheel opheft. De fractie deed destijds geen uitspraken over beide voorstellen. Door de val van het kabinet werd de beslissing over een nieuwe wet uitgesteld. Het huidige kabinet achtte het wegens de uiteenlopende standpunten van de coalitiepartners wenselijk eerst een onderzoek te laten verrichten door de commissie-Remmelink.

Oordeel rapport positief

De VVD is altijd voorstander geweest van een wettelijke regeling van het euthanasievraagstuk.

Ten eerste omdat niet de rechter maar de wetgever over deze regels dient te beslissen; ten tweede omdat wetgeving een betere rechtszekerheid voor patiënt, arts en verpleegkundigen verschaft, en ten derde omdat de zorgvuldigheidseisen een wettelijke regeling noodzakelijk maken.

De liberalen hebben daarom veel waardering voor het rapport, dat vele argumenten voor een goede wettelijke regeling biedt. De VVD vindt dat de regering binnen één maand met een standpunt moet komen.

Terwijl ook D66 en Groen Links zich positief hebben getoond over het rapport, onthoudt de CDA-fractie zich van commentaar totdat het kabinet met een standpunt naar buiten komt.

En ook de PvdA (eerder uitgesproken voorstander van wetgeving) wenst opeens, nu de partij coalitiepartner is, geen enkele uitspraak te doen over de wenselijkheid van euthanasiewetgeving.

Inlichtingen: Dick Dees:070-3182917.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Integratie van minderheden moet met lef worden aangepakt

Tijdens een bijeenkomst van de Liberale Internationale vorige week in Luzern, stelde Frits Bolkestein de integratie van minderheden aan de orde. Hieronder kunt u kennis nemen van de vertaalde, integrale tekst van deze toespraak. Overigens schreef Frits Bolkestein zelf voor de Open-Forum pagina van de Volkskrant van 12 september een toelichting op zijn uitspraken.

"De onzekere situatie in Oost-Europa heeft haar weerslag op West-Europa. Vooral Duitsland heeft een groot aantal vluchtelingen uit het Oosten opgenomen. De druk op Nederland van mensen die zich hier vestigen wordt eveneens onverbiddelijk groter. Momenteel bestaat het merendeel van de migranten in Nederland uit Turken en Marokkanen. Velen van hen vestigden zich in mijn land in de jaren zestig, toen arbeidskrachten schaars waren. Deze twee gemeenschappen zijn sindsdien door gezinsuitbreiding en gezinshereniging gegroeid. Over enkele jaren zal Nederland ongeveer 400.000 moslims herbergen. Zo'n toevloed hebben wij nog nooit te verwerken gehad. En hiermee kom ik tot de kern van dit congres. Wat moet het regeringsbeleid zijn jegens deze mensen die uit een andere cultuur afkomstig zijn en die voor het merendeel weinig of geen Nederlands spreken?"

Ons oorspronkelijke beleid voerde het motto van "integratie met behoud van ieders identiteit". Alom wordt nu erkend dat dat deze slogan een beetje te gemakkelijk was. Als ieders culturele identiteit ongeschonden mag blijven, zal de integratie daar onder lijden. En integratie is noodzakelijk, want de aanwezigheid van Turken en Marokkanen in Nederland blijkt van blijvende aard. Dit wordt nu door iedereen erkend.

Maar wanneer het officiële beleid gericht is op integratie, dringt zich de vraag op welke culturele waarden de overhand moeten krijgen: die van de niet-islamitische meerderheid of die van de islamitische minderheid.

Liberalen principes

Hier moeten we teruggaan naar onze wortels. Het liberalisme heeft enkele fundamentele politieke principes voortgebracht, zoals de scheiding van kerk en staat, de vrijheid van meningsuiting, tolerantie en non-discriminatie. Wij houden staande dat deze principes niet alleen opgaan voor Europa en Noord-Amerika maar voor de hele wereld. Het liberalisme kent universele waarde aan deze principes toe. Dit is de politieke visie van de liberalen. Daarover is geen compromis of gemarchandeerd mogelijk.

In grote delen van de islamitische wereld worden deze principes niet gehonoreerd. De Islam is niet alleen een godsdienst, het is een manier van leven. In dit opzicht staat de visie van de Islam recht tegenover de liberale scheiding van kerk en staat.

In veel islamitische landen is weinig vrijheid van meningsuiting. De commotie rond Salman Rushdie mag dan extreem zijn, maar geeft wel aan hoe ver de liberale principes en de Islam uit elkaar liggen.

Hetzelfde geldt voor tolerantie en non-discriminatie. De manier waarop vrouwen worden behandeld in de wereld van de Islam is een smet op het blazoen van deze grote religie.

Essentiële geldigheid

Ik herhaal dat er op deze essentiële punten geen compromis mogelijk is. Deze principes hebben geen relatieve waarde, maar een wezenlijke geldigheid. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid bracht dit in 1979 als volgt onder woorden:

"Zeer belangrijke aspecten van onze westerse cultuur, zoals vrijheid en gelijkheid van elk individu, worden door andere culturen op een soms militante wijze onder vuur genomen. Wanneer bij een botsing van deze culturen een compromis in de praktijk niet mogelijk is, blijft er geen andere keus over dan het verdedigen van onze cultuur tegen concurrerende aanspraken".

Maar wie de theorie van culturele relativiteit verwerpt, kan zeer wel tegelijkertijd cultureel pluralisme aanvaarden. Iedereen in Nederland mag doen, zeggen, eten, en dragen wat hij of zij wil en de eigen religie belijden. Moslimmeisjes mogen een hoofddoek dragen als zij dat willen, zelf als die hoofddoek voor veel meer staat dan alleen maar een hoofdtooi. Maar moslimmeisjes in de schoolgaande leeftijd moeten naar school, ook als zij de puberteit bereikt hebben. Onze wet zal hier moeten prevaleren boven islamistische gebruiken.

Dit zijn slechts enkele terloopse opmerkingen over een groot en ingewikkeld probleem. Onze relaties met deze nieuwe migranten van een andere cultuur zullen de komende jaren zeer hoog op de politieke agenda komen te staan. Maximale flexibiliteit is vereist van alle betrokkenen. Een pragmatische benadering is noodzakelijk, maar we moeten ook vasthouden aan de liberale principes die wezenlijk zijn".

De VVD-Expressie is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornelie, hoofd afdeling Voorlichting van de VVD-Tweede Kamerfractie en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost f 75,- en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

Wankele wending met onzekere afloop

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

De onrustbarende groei van het aantal inactieven en de zorgelijke situatie van de overheidsfinanciën vragen bovenal om meer werkgelegenheid. Daarom is de VVD-fractie ongerust over het feit dat in 1992 voor het eerst sinds jaren de werkgelegenheid weer afneemt en het aantal werklozen met 30.000 stijgt.

Het is een vooruitgang dat het kabinet, in tegenstelling tot voorgaande jaren, nu wel een fors ombuigingspakket heeft ingezet. Maar dit berouwt komt na de zonde en wordt door de burger duur betaald. Bovendien is het de vraag of dit kabinet nog het politieke draagvlak heeft om het beleidspakket adequaat uit te voeren. De Miljoenennota 1992 biedt niet meer dan een wankele wending met een onzekere afloop.

Het is eveneens maar de vraag of de ongevulde taakstellingen voor decentralisatie en de Grote- en Kleine Efficiency operaties wel gehaald zullen worden. Verschillende vormen van creatief boekhouden ontbreken evenmin in deze Miljoenennota. In de jaren '80 hebben wij succes geboekt met het herstelbeleid. Lastenverlichting en ombuiging hebben bijgedragen aan het scheppen van honderduizenden banen. Nu stapelt de regering de ene last na de andere op de schouders van de burgers. De verhoging van het huurwaardeforfait en de verhoging van de benzine-accijns zijn twee in het oog springende voorbeelden daarvan. De gevolgen laten zich raden.

Wat mij vooral zorgen baart, is de stijging van de werkloosheid volgend jaar. Maar liefst 8000 banen zullen verdwijnen. Het kabinet lijkt daarin te berusten, c.q. dit gegeven als uitgangspunt te nemen. Maar de "banenmachine" hapert en dat is een trendbreuk met de jaren achter ons.
Frits Bolkestein

Kernpunten uit de Miljoenennota

De Miljoenennota 1992 laat zien dat 1992 een moeilijk jaar wordt. Voor het eerst in jaren daalt de werkgelegenheid. De scheve verhouding tussen actieven en inactieven raakt nog verder uit balans. De economische groei zakt in. De inflatie neemt juist toe. Wat moet stijgen daalt. Wat moet dalen stijgt.

Kerngegevens Miljoenennota	1990	1991	1992
- Economische groei (%)	4,6	2,25	1,0
- Werkgelegenheid (x 1000 arbeidsjaren)	106	50	-8
- Inflatie (%)	2,4	3,25	3,25
- Verhouding inactieven/actieven (%)	85,5	85,5	86,7
- Financieringstekort (% Nationaal Inkomen)	5,2	4,75	4,25
- Collectieve Lastendruk (% Nationaal Inkomen)	52,2	52,9	53,4

Toegegeven, het internationale economische tij zit niet mee. Maar het kabinet heeft door het uitgavenbeleid van de laatste twee jaar de problemen grotendeels zelf veroorzaakt. Slechts 15 cent van elke extra verdiende gulden mag de burger zelf houden. De rest mag hij inleveren bij het loket van de collectieve lasten.

Anders dan de editie van vorig jaar, bevat deze Miljoenennota wel een fors ombuigingspakket. Dat is een vooruitgang. Maar de ombuigingen bestaan voor een te groot gedeelte uit lastenverzwaringen, zoals de verhogingen van de accijnzen en het huurwaardeforfait. Bovendien slaat dit kabinet weer het pad van inkomensnivellering in. De stopzetting van de inflatiecorrectie treft vooral de middeninkomens (ca 2500 gulden netto), die het hart van de Nederlandse economie vormen. Onze fiscale achterstand in Europa neemt weer toe.

Op papier wordt de reductiedoelstelling van het kabinet gehaald. Dat is een goede zaak. Maar een fors deel van de bezuinigingen - zoals vervroegde belastinginning - is eenmalig van aard. Een ander deel - zoals de decentralisatie en de Grote Efficiency-operatie bij de overheid - is uiterst onzeker. Ook is het zeer de vraag of het kabinet wel in staat zal zijn de voorgenomen ingreep in de sociale zekerheid uit te voeren. Kortom, minister Kok zal nog flink moeten zwoegen om zijn tekort op orde te krijgen. Als hij daar tenminste nog de gelegenheid voor krijgt. Inlichtingen: Hans Hoogervorst, beleidsmedewerker financiën 070-3182858.

VERDER IN DIT NUMMER

- De VVD-reactie op de Miljoenennota 1992
- Milieuheffingen zijn ordinare belastingverhogingen
- Vrouwen moeten meer kansen op de arbeidsmarkt krijgen
- Is minister Kok wel zo'n goede beheerder van de overheidsgelden?

Wie gaat dat betalen?

In 1992 betaalt de burger de rekening voor het uitgavenbeleid van het kabinet in 1990 en 1991. Het feit dat in de periode 1990-1992 maar liefst 85 % van de economische groei wordt opgeslokt door de collectieve sector, leidt tot inflatie, lastenverzwaringen en aantasting van de bestedingsvrijheid van de individuele burger. Ten opzichte van 1990 loopt de lastendruk met 6 miljard op. De verdere toename van het aantal inactieven geeft aan dat de koppeling van meet af aan onverstandig is geweest. Zonder die expansie van de collectieve sector in de voorgaande twee jaar, zou 1992 niet zo'n moeilijk jaar worden.

Miraculeuze verdwijnturc

De Miljoenennota 1992 vertrouwt nog te veel op eenmalige maatregelen en lastenverzwaringen. De VVD deelt de mening van het Centraal Plan Bureau dat de reductiedoelstelling eigenlijk niet wordt gehaald. Een deel van de studiefinanciering wordt door een miraculeuze verdwijnturc niet bij het financieringstekort geteld. De VVD wijst het nivellerende pakket van lastenverzwaringen af. De voorgenomen stopzetting van de inflatiecorrectie staat haaks op de Oort-operatie en het rapport van de commissie-Stevens. De Miljoenennota geeft openlijk toe dat de voorgenomen verhoging van de milieuheffingen wordt gebruikt ter regulering van het schatkisttekort, terwijl op de milieu-uitgaven zelf wordt gekort.

In het Europa zonder grenzen kan Nederland niet eenzijdig zijn bedrijfsleven met nieuwe lasten opzadelen. De VVD vraagt zich af of het kabinet voldoende oog heeft voor de concurrentiekracht van het bedrijfsleven.

Te veel beloftes

Het inkomensbeeld dat de Miljoenennota schetst is gebaseerd op de veronderstellingen dat de loonontwikkeling in de particuliere sector zeer gematigd is en dat de werknemers in de collectieve sector genoeg zullen nemen met een achterstelling bij de particuliere sector.

Beide veronderstellingen zijn erg broos. Het is daarom zeer wel mogelijk dat het kabinet na de belofte van de bruto-koppeling ook die van de netto-koppeling zal moeten loslaten. Opnieuw dreigt het kabinet meer te beloven dan het kan waarmaken.

Anders dan de vorige biedt de Miljoenennota 1992 wel perspectief op het bereiken van de financiële doelstellingen in 1993 en 1994. Dit is op zich een vooruitgang, hoewel de VVD grote vraagtekens zet bij de samenstelling en degelijkheid van het ombuigingspakket. Minimale voorwaarde is dat de beoogde ingrepen in de sociale zekerheid -ontkoppeling en het ZW/WAO-pakket- op tijd en met vaste hand worden uitgevoerd. De VVD-fractie vraagt zich af of het kabinet hiervoor nog de nodige spankracht bezit. Het is zeker dat er in 1992 zwaar weer op komst is. Het kabinet voorspelt opklaringen in de jaren daarna. Maar deze coalitie heeft al te vaak verwachtingen gecreëerd die zij niet kon waarmaken. Het is de vraag of dit kabinet nog het politieke draagvlak heeft om het beleidspakket adequaat uit te voeren.

Inl.: Rudolf de Korte 070-3182890.

Meer vrouwen aan het werk

Len Rempt zette op maandag de oorzaken en mogelijke oplossingen voor de geringe deelname van vrouwen aan de arbeidsmarkt op een rijtje. Als hoofdoorzaak noemde zij het kostwinnersmodel dat nog steeds aan de basis ligt van onze verzorgingsstaat. Het ideaal van de thuis blijvende vrouw die financieel wordt verzorgd door haar werkende partner, wordt beschermd door financiële drempels die gehuwde vrouwen bemmeren de arbeidsmarkt op te gaan. Zo zal een gehuwde vrouw die wil gaan werken eerst de naar haar partner overgeheveld belastingvrije voet en het verlies van de alleenverdienerstoelag moeten goedmaken. Vervolgens zal haar inkomen een vermindering van huursubsidie en studiefinanciering voor de kinderen tot gevolg hebben. Ook moet ze dan zelf premie gaan betalen, terwijl ze anders voor niets meeverteld is. Kortom, de opbrengst van haar arbeid zal, zeker op minimumniveau, nauwelijks lonend genoeg zijn om zich een baan te kunnen veroorloven. Hetzelfde geldt overigens voor een alleenverdiener met een minimumuitkering en enkele subsidies. Ook hij zal niet snel geneigd zijn te werken voor een minimumloon dat slechts marginaal boven zijn uitkering ligt (de zog "poverty-trap").

Minimumloon verlagen

Deze praktijk staat haaks op het liberale streven naar economische zelfredzaamheid. Hoog tijd dus om werken aantrekkelijker te maken dan thuisblijven. Belangrijk hierbij is het verhogen van het aantal banen op minimumniveau. Om dat te bereiken stelt de VVD voor het minimumloon te individualiseren. Dit aloude liberale streven beoogt de lonen niet meer af te stemmen op de leefbaarheid maar op de individuele mens. Overwegende dat slechts een zeer klein percentage van de kostwinners voor het minimumloon werkzaam blijkt te zijn, komt de VVD alsnog tot de aanbeveling het minimumloon met 30 % te verlagen. In voorkomende gevallen kunnen deze alleenverdieners aanspraak maken op een toeslag. Door arbeid aldus goedkoper te maken, ontstaat er ruimte voor werk dat nu te duur is om te laten doen. Zo worden ook de kansen op arbeid voor jongeren, laaggeschoolden en allochtonen aantrekkelijk vergroot.

Geen arbeidsplicht

Ten tweede moet, alvorens inkomensafhankelijke toeslagen en subsidies aan een alleenverdiener toe te kennen, eerst gekeken worden of de niet-verdienende partner de arbeidsmarkt kan betreden. Wanneer zij inderdaad kan werken maar niet wil, moet geen toeslag of subsidie worden verleend. In principe komen alle vrouwen onder 40 jaar, waarvan de partner geen betaald werk verricht, hiervoor in aanmerking. De partner kan dan immers de verzorging van de kinderen op zich nemen. Vrouwen met kinderen waarvan de partner wel betaalde arbeid verricht, zouden daarvan vrijgesteld kunnen worden tot het jongste kind 4 jaar is en naar school gaat. Dit is geen arbeidsplicht, zoals in de media gesuggereerd werd, maar een plan om vrouwen die beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt te stimuleren. Minister de Vries stond hier niet afwijzend tegenover en bleek bereid samen met de Kamer na te denken over deze suggestie. Inlichtingen: Len Rempt, 070-3182889.

De Pinksternotitie

Afgelopen maandag werd eindelijk de Pinksternotitie in de Kamer besproken. In deze nota zet minister d'Ancona (PvdA) haar visie over de toekomst van de publieke omroep in Nederland uiteen. Dick Dees toetste deze visie aan het inmiddels bekende TienPunten-Plan voor de omroep van de VVD (zie VVD-Expresse, nr3). Een positief punt in de Pinksternotitie is de aangekondigde verzelfstandiging van de NOS. Dit past in de liberale visie waarin de NOS geherstructureerd wordt tot een zelfstandige, nationale omroep die alle publieke functies vervult.

Een tweede stapje in de richting van de VVD is de bereidheid van de minister eindelijk een ethernet beschikbaar te stellen voor de commerciële omroep. Het ziet er naar uit dat Tros en Veronica gebruik gaan maken van deze mogelijkheid en de VVD zal dit toejuichen. De beide zendgemachtigden moeten echter wel snel met de minister overeenstemming bereiken over hun beslissing om uit het publieke bestel te stappen. Een PvdA-motie die hiertoe opriep werd door de VVD gesteund. Ook drong de Kamer aan op een snelle rapportage van de inmiddels door de minister ingestelde commissie die moet onderzoeken of de overgang wel strookt met de Europese regelgeving.

Duidelijkheid over het besluit van de commerciële gegadigden is tevens nodig om een financieel en organisatorisch toekomstplan voor de publieke omroep op te kunnen stellen. Een versterking van de programmering en een verbetering van de programma's is volgens het McKinsey-rapport essentieel voor Hilversum om te overleven. De minister wil hiervoor 220 miljoen gulden uit de algemene omroepbijdrage naar de omroepverenigingen doorsluizen. De VVD vindt echter dat die pot bestemd moet blijven om nieuwe technologische ontwikkelingen te financieren. Bovendien valt dan een verhoging van de omroepbijdrage te vrezen, hetgeen een ongewenste lastenverzwaring zou betekenen. De omroeporganisaties kunnen best een hoger bedrag uit de eigen reserves bijdragen, gezien het feit dat hun vermogenspositie riant is.

Nog meer vrijheid

Het zijn bescheiden lichtpuntjes, maar het is duidelijk dat de VVD veel verder wil gaan. Er moeten meer mogelijkheden komen voor (programma-onderbrekende) reclame en de programmavoorschriften moeten minder betuttelend worden.

De voornemens in de Pinksternotitie leiden nog steeds niet naar een mediabestel dat is opgewassen tegen de snelle maatschappelijke, technologische en internationale ontwikkelingen. Daarom zal de VVD blijven streven naar een hervorming van het huidige vermolmde omroepbestel op een wijze die minder overheidsbemoeyenis vergt en meer vrijheid zal brengen. Hervormingen die in de ogen van de VVD nog steeds hard nodig blijven.

Inlichtingen; Dick Dees, 070-31828291.

Brandbrief ondernemers

N.a.v. het onlangs bekendgemaakte beleid tot financiering van het milieubeleid schreven zeven topondernemers deze week een brandbrief aan het kabinet. De voormannen van Shell, Hoechst, DSM, DOW, Akzo, Hoogovens en de Koninklijke Nederlandse Papierfabrieken verzochten de premier met klem het financieringsvoorstel te schrappen. Het voorstel behelst in 1991 fl 1,5 miljard van de begroting van het milieu te financieren uit brandstofheffingen. Dit bedrag loopt in 1994 op tot fl 2,2 miljard. Een deel van de opbrengst zal gebruikt worden ter financiering van de apparaatkosten (o.a. ambtenarensalarissen) van het milieubeheer bij Rijk, provincies en gemeenten. De heffingen worden aldus niet alleen meer gebruikt voor een directe verbetering van het milieu, maar als financieringsbron voor het overheidsapparaat; anders gezegd om de schatkist te ontlasten. Wanneer de bedrijven voor de financiële problemen van de overheid moeten gaan opdraaien, "leidt dat er onvermijdelijk toe dat de investeringen van internationaal opererende bedrijven als de onze verschuiven naar andere landen". Een niet mis te verstaan signaal van de topondernemers dat ingrijpende gevolgen zal hebben voor onze werkgelegenheid.

Tevens tekenen de ondernemers protest aan tegen de koerswijziging van het beleid, dat tot op heden uitging van het principe dat de vervuiler betaalt. De bedrijven hebben op grond hiervan in overeenkomsten met de overheid toegezegd grote investeringen te doen om aan de milieu-normen tegemoet te komen. Nu wordt dit principe losgelaten en het brandstofverbruik in algemene zin als maatstaf voor betaling van de milieuverontreiniging genomen. Deze trendbreuk in het beleid heeft het vertrouwen in de overheid verminderd, waardoor nieuwe initiatieven op milieugebied van de kant van de bedrijven achterwege zullen blijven. Dit alles heeft negatieve gevolgen voor het milieu.

Milieuheffing funest

De VVD geeft de ondernemers groot gelijk. De voorstellen betekenen een rampzalige lastenverzwaring en een verslechtering van de internationale concurrentiepositie van het energie-intensieve bedrijfsleven. Daarbij zullen ook de burgers geconfronteerd worden met een forse stijging van de energieprijzen. De overheid gebruikt de brandstofheffing blijkbaar als nieuwe melk-koe. Een onbegrijpelijke actie van een kabinet die een versterking van de gezonde economische sectoren propageert en de werkgelegenheid de hoogste prioriteit zegt toe te kennen. De VVD zal dan ook stelling nemen tegen deze maatregelen tijdens de begrotingsbehandeling. Daarnaast blijft voor de VVD principieel overeind, dat de apparaatkosten op zowel Rijks-, provinciaal als gemeentelijk niveau gefinancierd moeten worden uit de algemene middelen.

Van deze maatregelen wordt het milieu niet beter, de economie veel slechter en de burger de dupe.

Inlichtingen: Len Rempt, 070-3182889.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Kok beste beheerder van overheidsfinanciën?

Op Prinsjesdag mocht minister Kok voor de tweede maal in zijn carrière het koffertje met de Miljoenennota dragen. Met opgeheven hoofd, want één week eerder was hij in een artikel in het NRC geprezen als "de beste beheerder van overheidsfinanciën". In dit artikel betoogde José Toirkens dat minister Kok een strengere schatkiestbeheerder is dan zijn voorgangers. Dat beleid werpt vruchten af, want in de recente Miljoenennota blijkt de collectieve lastendruk zelfs iets lager uit te komen dan in het regeerakkoord is afgesproken, terwijl het percentage van 4,25 % voor het financieringstekort in 1992 wordt gehaald. Dat lukte de vorige minister Ruding alleen maar door boekhoudkundige vondsten en meevallende belastinginkomsten. Bovendien regeerde hij in tijden van economische groei. Minister Kok speelt dit klaar in een periode van lichte recessie en tegenvallende belastinginkomsten. Daarbij kreeg minister Kok bij zijn aantreden de financiële problemen op zijn bordje die het vorige kabinet had uitgesteld. Desondanks lijkt de boekhouding van dit kabinet op papier dik in orde en dat is volgens mevrouw Toirkens al meer dan van de vorige vijf kabinetten gezegd kan worden. Kok lijkt het als saneerder van de overheidsfinanciën beter te doen dan zijn voorgangers van de laatste vijftien jaar.

Koks beheer verdient een vraagteken

Rudolf de Korte noemde in een reactie op 16 september in hetzelfde dagblad deze lof wat al te uitbundig. Hij gaf daarvoor drie argumenten die in het oorspronkelijke artikel onbesproken waren gebleven.

"Minister Kok is als PvdA-onderhandelaar in belangrijke mate mede verantwoordelijk voor de beleidsintensiveringen van het CDA-PvdA regeerakkoord van 1989. Zij veroorzaken extra uitgaven van tien miljard in 1991 oplopend tot drieëntwintig miljard in 1994. Deze beleidsintensiveringen - en niet de tegenvallers bij de belasting of de rente (de vermeende erfenis van Ruding)- brachten de minister van financiën al vroegtijdig in de problemen. Het zwak gefinancierde regeerakkoord moest reeds na anderhalf jaar worden opgebroken. Het maakte een tussenbalansoperatie nodig van meer dan 20 miljard gulden in 1994. Het is bepaald geen toeval dat dit bedrag overeenkomt met de hoogte van de beleidsintensiveringen.

Voor Kok zou pleiten dat zijn incidentele dekkingsmaatregelen niet omvangrijker zouden zijn dan onder vorige kabinetten. Dit is in strijd met de werkelijkheid. In 1991 worden incidentele maatregelen in de inkomensfeer getroffen ten bedrage van 5 miljard gulden, waarbij de vondst van de versnelde inning van de prima-cheques (ruim één miljard) en het inzetten van de tijdelijke aardgasmeevaller (ruim één miljard) de meest in het oog springende maatregelen zijn. Voorts wordt de betaling van anderhalf miljard gulden van de uitgaven van 1991 doorge-

schoven naar 1992. Daarnaast accepteert minister Kok een boekhoudkundige truc van zijn collega Ritzen in de vorm van de verkoop van schoolgebouwen. Hoewel de verkoop dubieus en nog lang niet in kannen en kruiken is, wordt al gerekend met een opbrengst van een half miljard in 1991. Kortom, in 1991 tekent onze minister van financiën voor ongeveer zeven miljard aan eenmalige (en soms twijfelachtige) maatregelen. Dit is het dubbele van de incidentele maatregelen die onder het vorige kabinet één keer in samenhang met de Oort-operatie zijn afgesproken. Ik vrees dat het beeld in 1992 niet veel beter zal zijn. Dit relativeert elke opmerking dat Kok nog steeds het "tijdpad" voor de terugdringing van het financieringstekort haalt. Het tekort ligt, als we het vanuit een solide invulling bekijken, vooralsnog zeven miljard gulden daarboven.

Cijfers weerspreken optimisme

Dat het met de omvang van de collectieve sector onder Kok zo goed zou gaan, wordt verder gelogenstraft door de feitelijke groei van de collectieve lastendruk. Vanaf het aantreden van dit kabinet tot het begrotingsjaar 1992 zal die druk zeker met vier miljard stijgen. Deze scherpe stijging wordt overigens getemperd door de belastingtegenvallers. Bij die vier miljard moet nog de versnelde intëring in twee jaar i.p.v. vijf jaar van de overreserves van de centrale fondsen - een spaarpotje van 5,5 miljard van het vorige kabinet- worden geteld. Dat de groei van de collectieve uitgaven veel te hoog is, blijkt ook uit het bericht dat deze in '91 en '92 maar liefst 85 % van de totale economische groei zal opeisen. Bij een proportioneel aandeel zou dat niet meer dan 50 % mogen zijn. De groei van het netto-looninkomen van de werknemers en het ondernemersinkomen wordt onder dit kabinet teruggedrukt naar een aandeel van de nationale groei van slechts 15 %. Over de slechte gevolgen zwijg ik maar.

Ik gun de zo geplaagde minister van financiën van harte een positief artikel. De feiten moeten daar echter wel naar zijn".

Inlichtingen: Rudolf de Korte 070-3182890.

De VVD-Expressie is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de VVD-Tweede Kamerfractie en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost f 75,- en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

Het dilemma

Moet ik Wim Kok nu succes wensen met zijn verdediging van de WAO-voorstellen zaterdag op het buitengewone congres van de PvdA? Of moet ik hopen dat zijn partijgenoten het kabinetsbeleid afkeuren en hem laten struikelen, waardoor het kabinet snel zal vallen? Dan is de weg naar regeringsverantwoordelijkheid voor de VVD weer open, en dat juich ik uiteraard toe. Maar tegelijk zou ik het jammer vinden als de door Kok en Lubbers voorgestelde wijzigingen van WAO en ziektewet van tafel gaan. En ook al ben ik het niet helemaal met die voorstellen eens, ze zijn in elk geval veel beter dan niets.

Ik wil nog een tweede kanttekening maken. Als de tegenstanders van Kok, de radicalen, het winnen, zet de PvdA zich automatisch weer buitenspel. Dan staat de nieuwe CDA/VVD-coalitie alweer in de steigers. Daar is op zichzelf niets mis mee. Er zijn veel raakpunten tussen CDA en VVD en zo'n coalitie zou veel kunnen bereiken voor ons land. Maar er zijn ook verschilpunten: te denken valt hierbij aan de liberalisering van het mediabeleid, de individualisering van het stelsel van sociale zekerheid en van het belastingstelsel, de emancipatie en de integratie van minderheden in onze samenleving. Ook stellen wij andere eisen aan het maatschappelijke middenveld dan het CDA. Ons land moet eindelijk eens af van dat immense raderwerk van adviescolleges dat zo'n enorme belemmering vormt voor de besluitvorming. Dat is alleen mogelijk in een kabinet met de PvdA. Maar wil de PvdA voor ons een aanvaardbare coalitie-partner zijn, dan moet de partij onder Kok haar eendracht hervinden.

Bovendien heeft Kok mijn sympathie. Na het eerdere ongelooflijke gekluns van het kabinet doet hij nu een moedige poging om het begrotingsbeleid in zijn vingers te krijgen. Ik wens hem dus van harte toe dat hij zaterdag het vertrouwensvotum van het congres zal krijgen. Ten aanzien van coalitievorming blijft het VVD-standpunt volstrekt helder: Geen blokkades, geen geflirt. Het gaat om het beleid!

Frits Bolkestein

VVD-punten over de WAO

De WAO was ook onderwerp van discussie op de VVD-Partijraad van afgelopen zaterdag. Hieronder de zes kernpunten.

Ten eerste stelt de VVD zich op het standpunt dat alle personen die thans een WAO-uitkering hebben opnieuw moeten worden gekeurd, waarbij het begrip passende arbeid wordt losgelaten. Het is immers volstrekt verdedigbaar dat meer dan nu wordt gekeken naar werk dat een door ziekte uitgevallen werknemer nog wel kan verrichten. De VVD stelt werk boven inkomen.

Ten tweede is de VVD voorstander van het koppelen van de uitkeringsduur aan het arbeidsverleden, hetgeen nu al voor de werkloosheidswet geldt. Hoe langer het arbeidsverleden van iemand, hoe langer de loongerelateerde uitkering. Op weg naar een "mini-stelsel", waarin de overheid een minimumuitkering garandeert en men zich hierboven particulier kan verzekeren, acht de VVD dit voor nieuwe gevallen nu al goed mogelijk.

Ten derde is de VVD, in tegenstelling tot het kabinet, van mening dat personen die nu een WAO-uitkering hebben niet met deze maatregel mogen worden geconfronteerd, omdat zij geen mogelijkheid hebben om zich particulier te verzekeren. Een brandend huis kan je ook niet meer verzekeren.

Ten vierde is de VVD geen voorstander van de door het kabinet gehanteerde leeftijdsgrens, door mensen boven de vijftig te ontzien en mensen onder de vijftig daardoor harder aan te pakken. Nog afgezien van het feit dat de VVD het oneigenlijke gebruik van de WAO als VUT-regeling wil aanpakken, is dit leeftijds onderscheid ook om een andere reden uiterst arbitrair. Immers, mensen die terecht een WAO-uitkering ontvangen zullen zowel boven als beneden de vijftig jaar voorkomen, hetgeen uiteraard ook opgaat voor personen die op oneigenlijke gronden in de WAO zitten.

Ten vijfde realiseert de VVD zich dat het zich particulier bijverzekeren in enkele gevallen tot problemen zou kunnen leiden. Voor de nieuwe gevallen die onverzekerd zijn, stelt de VVD derhalve voor een waarborgfonds in te stellen. Voor oude gevallen is dat niet relevant, omdat de VVD het recht op een uitkering voor deze groep niet wenst aan te tasten.

Ten zesde wil de VVD op termijn naar een zogenaamd "ministelsel". De overheid garandeert in dat stelsel uitsluitend een minimumuitkering en voor het overige inkomensverlies dient men zich zelf particulier bij te verzekeren. Hierbij wordt meer de nadruk gelegd op de eigen verantwoordelijkheid. Bovendien heeft men dan de keuzevrijheid voor welk bedrag met zijn inkomensgarantie verzekerd wil zien. Inlichtingen: Robin Linschoten, 070-3182895.

De bedrijfsorganisaties

In Nederland bestaat een aantal publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties (de PBO's) die te verdelen zijn in produkt- en bedrijfsschappen. Ze hebben alle verordende bevoegdheden.

De door de besturen vastgestelde regels gelden voor alle bedrijven in de bedrijfskolom of -tak, ook als ze geen lid zijn van de organisaties die in de bedrijfsorganisaties vertegenwoordigd zijn. De keuze van die organisaties ligt bij de SER, terwijl de benoeming van de voorzitter van de bedrijfslichamen in handen van de Kroon cq de minister lag.

Bij de behandeling van de wijziging van de Wet op de Bedrijfsorganisaties kwamen deze week drie punten aan de orde. Ten eerste heeft minister de Vries (CDA) voorgesteld de voorzitter te laten benoemen door het bestuur in plaats van door de Kroon cq de minister. De hele Kamer was tegen dit voorstel. Len Rempt noemde als voornaamste bezwaar dat de voorzitter dan te afhankelijk zou worden van de luimen van het bestuur, en indirect via de SER van de sociale partners. Door CDA, PvdA, SGP en VVD werd een amendement ingediend om de situatie bij het oude te laten.

De koninklijke weg

Ten tweede moest de minister tot nu toe de verordeningen van de produktschappen vooraf goedkeuren. Hij kon dan door de Kamer ter verantwoording worden geroepen over de inhoud van de verordeningen. Nu wil de minister de goedkeuring van een groot aantal verordeningen overlaten aan de SER en volstaat hij met de bevoegdheid een verordening naderhand eventueel te schorsen of te vernietigen. Hierdoor heeft hij alleen verantwoordelijkheid voor zijn beslissing tot afkeuring. Maar ondertussen wil hij het gebruik dat een verordening eerst aan zijn ministerie wordt voorgelegd, wel blijven behouden. Dit noemde de VVD-woordvoerder halfhartig en huichelachtig delegeren van verantwoordelijkheid. Zij riep de minister op de koninklijke weg te bewandelen, d.w.z. de preventieve toetsing openlijk te laten geschieden en net als voorheen in de wet vast te leggen. Zo blijft de minister ook aanspreekbaar voor de inhoud van de regels. Ze diende hiertoe een amendement in.

Ten derde wil de minister het instellingsbesluit voor oprichting van een bedrijfsorganisatie veranderen. Ook deze bevoegdheid wil de minister doorschuiven naar de SER. De VVD vindt deze verandering acceptabel, aangezien de minister toch het instellingsbesluit moet goedkeuren.

Ten slotte sprak de woordvoerder haar bevreesdheid uit over de tweeslachtige houding van de PvdA, die wel instemde met de controle op de verordeningen door de SER maar tegelijkertijd toenemende kritiek heeft op het democratische gehalte van de PBO's in het algemeen en de SER in het bijzonder. Hopelijk ontstaat er bij de Algemene Beschouwingen, waar Frits Bolkestein de adviesfunctie en de samenstelling van de SER weer ter sprake zal brengen, meer duidelijkheid over het standpunt van de PvdA.

Inlichtingen: Len Rempt 070-3182889.

Media en minderheden

"Integratie begint bij communicatie".

Met die woorden gaf Dick Dees steun aan de grondgedachte in een Nota over Omroep en Minderheden van minister D'Ancona (PvdA) om de positie van minderheden in de media te versterken. Doelstellingen daarbij zijn integratie in de Nederlandse samenleving en het bieden van ruimte voor eigen culturele uitingen.

Kritiek heeft de VVD echter op de uitwerking van dit principe. De voorstellen van de minister zijn vrijblijvend en weinig concreet. Een omroep voor minderheden behoort volgens de VVD tot de publieke functies, die door de NOS als publieke omroep dienen te worden vervuld. De minister stemde in met het voorstel van de woordvoerder eerst met de NOS te praten om deze functies beter in de Mediawet vast te leggen. Tevens deelde de minister de opvatting van de VVD dat bij ruimte voor minderheden in de omroep zeker niet alleen aan ethnische minderheden in achterstandssituaties moet worden gedacht, maar aan alle minderheidsgroepen.

Inlichtingen: Dick Dees, 070-3182917.

INITIATIEFWETSVOORSTEL

Kiesrecht Nederlanders in het buitenland

Gebruik makend van hun wetgevende bevoegdheid namen Jan Kees Wiebenga en Frans Weisglas op 20 september het initiatief tot een wetsvoorstel voor aanpassing van de kieswet. Doel van het initiatiefwetsvoorstel is de zeer teleurstellende opkomst van kiezers in het buitenland bij de verkiezingen te vergroten. Om de deelname aan de verkiezingen voor de Tweede Kamer en het Europees Parlement te vergemakkelijken stellen zij voor Nederlandse ambassades in te richten als (brief)stembureau's.

Deze moeten in ieder geval worden ingesteld in die landen buiten de EG waar meer dan 500 Nederlanders wonen, alsmede in Aruba en de Nederlandse Antillen en andere landen waar dit gewenst is. De bedoeling is dat de kiezers hun briefstembiljet aan de ambassade zenden. Dit geeft tijdswinst vergeleken met de huidige procedure waarbij de briefstem naar Nederland wordt gestuurd.

In verband met mogelijke tijdsverschillen wordt een regeling getroffen om te vermijden dat de uitslag van de stembureau's in het buitenland bekend wordt voordat in Nederland de stembussen sluiten. De door de briefstembureau's vastgestelde uitslagen worden per fax naar de burgemeester van Den Haag gestuurd en via hem in de totaaluitslag verwerkt.

De procedure

De gang van een door kamerleden ingediend wetsvoorstel is overigens identiek aan de procedure bij een door de regering gedaan voorstel. Op dit moment ligt het voorstel voor advies bij de Raad van State. Nadat dit advies is uitgebracht en de schriftelijke stukken tussen Kamer en indieners gewisseld zijn, zal de Kamer in een plenaire zitting het wetsvoorstel bespreken. De indieners nemen dan plaats achter de regeringstafel. Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga, 070-3182904.

Veenbrand op Landbouw

Een reportage in NOS-Laat van afgelopen maandag heeft deze week veel stof doen opwaaien. Bericht werd dat er op het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij een complete bestuurlijke chaos zou heersen. Hooggekwalificeerd personeel loopt weg, ambtenaren blijven thuis, en de leiding van het ministerie wil met alle geweld de vuile was binnenhouden. Ambtenaren van de Algemeen Inspectie Dienst (AID) die een kritisch geluid over het beleid laten horen, worden geschorst of overgeplaatst. Door het ontbreken van controles wordt het zicht op het ministerie volledig belemmert, aldus de reportage.

Minister Bukman en staatssecretaris Gabor wezen de beschuldigen vierkant van de hand.

Onderzoekscommissie

De VVD wil de zaak tot op de bodem uitgezocht hebben. Landbouwspecialist Piet Blauw signaleerde weliswaar op zichzelf niet zoveel nieuws -er bestaan al langer problemen op landbouw- maar de motivatie van de betrokkenen om zoveel op te rakelen met alle risico's van dien voor hun positie, roept op z'n minst enige vragen op. Hij vergeleek de situatie met een moeilijk te bestrijden veenbrand. Waar rook is, is vuur, hoe ondergronds ook. De VVD vindt bovendien de reactie van de bewindslieden ver onder te maat, maar gunt minister Bukman een herkansing om een en ander uit te zoeken. Als de minister het er echter bij laat zitten, pleit de VVD voor een gecombineerde onderzoekscommissie vanuit het parlement. Omdat de zaak zoveel raakvlakken heeft, moet zo'n commissie worden samengesteld uit leden van de Kamercommissies van Landbouw, Justitie, Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken.

Interpellatie

Nog vóór de aanvang van de interpellatie ontving de Kamer afgelopen donderdag een uitgebreide brief van de minister, waarin hij de beschuldigingen zoveel mogelijk trachtte te weerleggen. Hij beloofde "een commissie van onafhankelijke deskundigen ter meerdere zorgvuldigheid" in het leven te roepen. De commissie zal moeten nagaan of de organisatie en coördinatie van de bedrijfsvoering voldoende waarborgen biedt voor optimale natuur- en milieubelangen. Hij beklemtoonde dat hij dus géén onderzoek naar de afzonderlijke aantijgingen voor ogen had. Een aantal fracties, waaronder de VVD, drong er bij de minister op aan die aantijgingen juist wel in het onderzoek te betrekken. De minister draaide hier wat omheen, maar bleef hiertegen gekant. Piet Blauw was bereid het onderzoek af te wachten, maar sloot niet uit dat het parlement alsnog een onderzoek zal instellen.

Inlichtingen; Piet Blauw, 070-3182881.

Gedwongen opname

Vorige week werd in de Kamer de wijzigingswet op de Bijzondere Opneming in Psychiatrische Ziekenhuizen (BOPZ) behandeld, die de honderd jaar oude Krankzinnigenwet moet gaan vervangen. Binnen de Kamer, en ook binnen de VVD, is discussie ontstaan over de vraag waar de bevoegdheid moet liggen om iemand gedwongen op te laten nemen in een psychiatrisch ziekenhuis. Vanaf 1884 ligt die bevoegdheid bij de burgemeester, na advies van een arts. Tijdens het debat is door het CDA een amendement ingediend om deze bevoegdheid te laten overnemen door de officier van justitie. Omdat ook in de media melding werd gemaakt van de discussie binnen de VVD over het eventueel ondersteunen van dit amendement, volgen hier de argumenten pro en contra.

Erica Terpstra bracht in het debat op dat de tekenbevoegdheid van de burgemeester in grote en middelgrote steden tot een enorme werkbelasting leidt. Sommige burgemeesters zijn overgegaan tot het verstrekken van vooraf getekende blanco formulieren, zodat de zorgvuldigheidsprocedure een wassen neus geworden is. En waar de rechtswaarborgen voor de patiënt tot een farce geworden zijn, ware het beter de bevoegdheid naar de officier van justitie te verleggen. De vermeerdering van de werklast kan dan over een groot aantal rechtbanken worden verspreid. Aan de andere kant weegt het argument dat de burgemeester verantwoordelijk is voor de openbare orde en veiligheid in zijn gemeente ook zwaar. Hij is een tussenschakel in noodsituaties waarbij vrijheidsberoving aan de orde is, zoals ook door de Vereniging van Staten- en Raadsleden betoogd is. Daarbij kan door de inschakeling van een officier van justitie het beeld ontstaan van crimineel gedrag, en dat is ook niet verkijselijk. Op grond van deze argumenten heeft de VVD-fractie in 1984 gekozen voor de burgemeester als verantwoordelijke. Voor welke optie de VVD na ampele overweging nu zal kiezen is nog niet zeker. De beslissing hangt af van de argumenten in het kamerdebat dat over drie weken zal worden voortgezet. In ieder geval is de VVD van mening dat de BOPZ, zeker waar het gaat om rechtswaarborgen van psychiatrische patiënten die per definitie in een kwetsbare positie verkeren, zo snel mogelijk het Staatsblad moet bereiken.

Inlichtingen: Erica Terpstra, 070-3182900.

Benoeming Jan Terlouw

Namens de VVD-fractie wenste Frits Bolkestein deze week de heer dr.J.C. Terlouw veel geluk met zijn benoeming tot Commissaris van de Koningin in Gelderland.

Het spijt de VVD echter dat de regering niet opnieuw een Commissaris van VVD-huize heeft aangesteld. De provincie Gelderland heeft sedert vele jaren een liberale geestverwant op deze post gekend. Op grond van de uitslagen van de laatste Provinciale Statenverkiezingen is de VVD niet de eerst aangewezen om een C.d.K-schap in te leveren. Daarbij komt het goede gebruik om in geval van voortijdig overlijden van een zittend burgemeester of Commissaris als het maar enigszins mogelijk is een geestverwant van de overledene tot diens opvolger te benoemen. Dit laat de waardering van de VVD voor de persoon en bekwaamheden van de heer Terlouw echter onverlet.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

De partijraad in Utrecht

Tijdens de Partijraad hield Frits Bolkestein zaterdag jl. een toespraak. Hij lichtte enkele punten uit de actuele politiek toe.

Integratie van minderheden

"Kernpunt van mijn betoog in Luzern was dat de minderheden- de moslim maar ook de andere- zich moeten integreren in de Nederlandse samenleving. Het gehele regeringsbeleid moet op die integratie zijn gericht en daarbij past geen vrijblijvenheid.

Kennis van het Nederlands en van de Nederlandse samenleving zijn daartoe onontbeerlijk. Turken en Marokkanen die hier permanent willen wonen, moeten worden verplicht zich die kennis eigen te maken. Die verplichting staat tegenover het recht op een uitkering. Zonder die verplichting betekent het ontvangen van een uitkering dat de afhankelijkheid van de staat in stand wordt gehouden. Tenslotte ontstaan er dan ghetto's met minderheden die van uitkeringen leven, die weinig of slecht Nederlands spreken, die weinig contact met de Nederlandse samenleving hebben en op een cultureel eiland wonen. Dat beeld is schrikbarend. Vandaar dat alle zeilen moeten worden bijgezet om dat isolement te doorbreken en de integratie te bevorderen.

Veel van de Turken en Marokkanen in Nederland zullen hoofdzakelijk laaggeschoolde arbeid kunnen doen. Die arbeid wordt hen onmogelijk gemaakt door dit kabinet dat minimumlonen geforceerd heeft opgetild. Is de sociaal-economische positie van minderheden belangrijk, hun culturele positie is dat niet minder. Minderheden hebben recht op hun eigen identiteit en cultuur. Dat staat niet ter discussie. Maar zij moeten zich houden aan de fundamentele normen van de Nederlandse samenleving. Daar ligt de grens van onze multi-culturele maatschappij. Een van die normen is de gelijkwaardigheid van mannen en vrouwen. Dit betekent dat gedwongen huwelijken van Hindoe-meisjes uit den boze zijn, en dat Moslim-meisjes op leerplichtige leeftijd naar school moeten gaan. Ik heb er begrip voor dat in veel moslimgezinnen dit op emotionele bezwaren stuit. Veel Marokkanen en Turken zijn hier niet gekomen met de gedachte dat ze hier zouden blijven. Zij hebben misschien nooit een bewuste keuze gemaakt voor integratie in onze samenleving. Maar nu hun aanwezigheid hier permanent is, kan die keuze alleen maar ten gunste van integratie uitvallen. En dat betekent onvermijdelijk de aanvaarding van onze fundamentele normen. Dat de gelijkwaardigheid van man en vrouw ook onder Nederlanders verre van volmaakt is, doet daar niets van af.

Ik zal tijdens de Algemene Beschouwingen pleiten voor een nationaal debat en een nationale aanpak van deze kwestie. De discussie is inmiddels in de maatschappij losgekomen. Nu is de politiek aan zet".

Verlaging minimumloon

In dezelfde toespraak kondigde de fractievoorzitter aan bij de Algemene Beschouwingen te zullen voorstellen om het minimumloon te individualiseren (zie ook VVD-Expreste nr 30).

"Het huidige minimumloon is gebaseerd op het inkomen dat een kostwinner met twee kinderen nodig heeft om zijn gezin te onderhouden. Dit beeld past niet meer in de jaren negentig. De jongere generaties kiezen meer en meer voor het tweeverdienschap. De VVD-fractie kiest daarom voor een recent voorstel van de WRR om het minimumloon af te stemmen op de individuele burger, in plaats van op het gezin. Deze individualisering betekent dat het minimumloon daalt met 30 % tot het sociaal minimum zoals dat geldt voor alleenstaanden. De weinige kostwinners die nog afhankelijk zijn van het minimumloon, krijgen dan een aanvullende toeslag. Er zitten belangrijke voordelen aan dit voorstel. Ten eerste past het beter in de liberale visie van een maatschappij waarin iedereen zichzelf staande kan houden. Het grootste voordeel is dat dit voorstel zal resulteren in een grote banengroei, juist voor hen die nu aan de kant staan. De verlaging geldt overigens alleen voor deze nieuw gecreëerde banen, en zal geen gevolgen hebben voor de huidige werknemers op minimumniveau.

Een Europese confederatie

Ook de toestand in Joegoslavië bleef in Utrecht niet onbesproken.

"Eén ding is pijnlijk duidelijk bij onze pogingen de strijdende partijen uit elkaar te houden. De inspanningen van minister van den Broek worden keer op keer ondermijnd door de acties van de individuele lidstaten van de EG. Wéér is de EG niet in staat een gemeenschappelijk buitenlands beleid te voeren. Het Europese falen in Joegoslavië werpt een vraag op omtrent de toekomst van de EG. Moet de EG een federatie of een confederatie worden? Dit verschil van drie letters is van grote betekenis. In een federatie verliezen de lidstaten hun volkenrechtelijke persoonlijkheid, in een confederatie niet. Het kabinet kiest voor een federatie. Maar het is ondenkbaar dat landen als Engeland, Frankrijk en Duitsland van hun volkenrechtelijke identiteit afstappen. En ik vraag me af of dat voor Nederland gewenst is. Vandaar dat ik zeg: een Europese federatie is een illusie. Dus moet een federatie ook niet door de regering worden nagestreefd. Mijn doel is een Europese confederatie waarin de lidstaten hun volkenrechtelijke en culturele persoonlijkheid behouden, waarin bepaalde bevoegdheden aan Brussel worden overgedragen die strict worden geïnterpreteerd, en waarin de Europese Commissie zich dus niet met van alles kan bemoeien. Volgend jaar zullen we als VVD op een themavergadering hier verder over discussiëren".

Drie maal is al teveel

Drie maal is scheepsrecht, zegt men. Maar of de nivellerende maatregelen van dit kabinet zich hiertoe beperken, is de vraag. Joop den Uyl stelde zich ooit ten doel de verschillen tussen netto-inkomens niet groter te laten worden dan 1 op 5. Maar de PvdA gaat nu verder. Na de beperking van de inflatiecorrectie, door ons stiekeme diefstal genoemd, zijn we deze week nog twee voorbeelden rijker geworden. Niet alleen gaf staatssecretaris Simons openlijk toe dat de financiële gevolgen van het nieuwe ziektekostenstelsel voor mensen met middeninkomens een bewuste poging tot nivellering is. Ook minister Ritzen blijkt met zijn aanpassing van de Wet Studiefinanciering het voeren van inkomenspolitiek als doel te hebben. Maar het gaat niet aan de schuld alleen bij de PvdA neer te leggen, al komen de maatregelen uit de kokers van PvdA-bewindslieden. Het CDA is hiervoor medeplichtig. Het keurt deze plannen immers goed. D66 is het met deze maatregelen kennelijk ook eens. Deze partij pleitte tijdens de Tussenbalans voor het niet doorvoeren van de inflatiecorrectie. Opmerkelijk in dit kader is de uitspraak van D66-Kamerlid Wolffensperger in NRC-Handelsblad vorige week zaterdag, dat D66 en PvdA uitwisselbare standpunten hebben.

De VVD is dus enige partij die zich duidelijk tegen nivellering verzet. Maar er is nog een ander belangrijke reden waarom de VVD daartegen is gekant. Nivellering neemt de prikkels weg om harder te werken en eigen initiatief te ontplooiën. En als deze prikkels uit de samenleving worden weggehaald, voorspelt dat weinig goeds.

Frits Bolkestein

Internationale blamage

Deze week vielen tien van de twaalf EG-landen over de Nederlandse voorstellen voor een Europese Politieke Unie. Een interview met Frans Weisglas over deze kwestie.

VVD-Expresse: "Wat houden de voorstellen precies in?"

Frans Weisglas: "Ten eerste wil Nederland meer bevoegdheden voor het Europees Parlement en ten tweede wordt een richting aangegeven om op den duur toe te groeien naar een gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid".

VVD-Expresse: "Wat vindt de VVD van de inhoud van deze plannen?"

Frans Weisglas: "De VVD staat uiteraard positief tegenover een grotere parlementaire controle op de bevoegdheden die naar Brussel worden gedelegeerd. Een verenigd Europa moet tenslotte ook een democratisch Europa zijn. Maar we zien op korte termijn, mede door de ervaringen in Joegoslavië, weinig heil in een geforceerd gemeenschappelijk buitenlands- of veiligheidsbeleid. Dat is meer iets van lange adem.

Bovendien werkt de regering nog steeds toe naar een Europese federatie, waarin alle landen hun soevereiniteit op heel veel terreinen kwijt raken aan Brussel. De VVD pleit echter voor een confederatie met federale trekken; een hechte samenwerking van de EG-landen

waarin de zeggenschap over bepaalde onderwerpen, zoals het monetaire beleid, worden overgedragen aan een federale Europese instantie die weer democratisch gecontroleerd wordt".

VVD-Expresse: "Wat vind je van de procedure die de Nederlandse bewindslieden bij het indienen van de plannen gevolgd hebben?"

Frans Weisglas: "Premier Lubbers, minister van den Broek en staatssecretaris Dankert hebben de voorstellen veel te laat opgestart. Een Nederlands voorstel had al op 1 juli, bij het begin van ons voorzittersschap, op de rol moeten staan. Dat het pas na drie maanden gebeurt en meteen wordt teruggefloten, is een verschikkelijke politieke afgang".

VVD-Expresse: "Van de hooggespannen verwachtingen over het afsluiten van een definitief EPU-verdrag in Maastricht in december zal wel niet veel meer over zijn?"

Frans Weisglas: "Je kunt je inderdaad afvragen of er in Maastricht nog afspraken gemaakt kunnen worden. Hierdoor bestaat het gevaar dat de Europese Monetaire Unie ook niet rond komt, want die twee Unies hebben natuurlijk met elkaar te maken. Als je de één afblaast, blaas je de ander ook af en dat zou ernstige gevolgen kunnen hebben voor de Nederlandse economie. Wat er deze week gebeurd is, is gekluns!". Inl.: Frans Weisglas, 070-3182903.

VERDER IN DIT NUMMER

- De eerste toespraak van Dian van Leeuwen als voorzitter
- Kortingsbon voor Geschrift 75 van de Telderstichting
- Diligentia-debat over minderheden
- Rapport Dick Dees in Raad van Europa met algemene stemmen aanvaard

Wie betaalt voor de zieke student

Vorige week werd de ziektekostenverzekering voor studenten in de Kamer behandeld. Minister Ritzen en staatssecretaris Simons hebben voorgesteld een standaardpakketpolis aan te bieden tegen een voor studenten redelijke premie. Margreet Kamp tekende hiertegen namens de VVD echter bezwaar aan. In de eerste plaats betekent de toeslag een lastenverzwaring, die door de particulier verzekerden moet worden opgebracht. En het is goed zich nog eens te realiseren om wie het hier gaat. Eénderde van de particulier verzekerden heeft immers een inkomen beneden de ziekenfondsgrens en een ander groot deel wordt gevormd door de middenstanders die zich per definitie particulier moeten verzekeren. Voor hen worden de kosten van de WTZ, die van fl 75 in 1990 tot fl 350 in 1992 zijn opgelopen en in 1993 nog vermeerderd worden met het tekort van de studentenpolis, onevenredig zwaar.

Oneigenlijk gebruik

In principeel politiek opzicht weegt ook een ander punt zwaar. De WTZ is bedoeld als solidariteitsheffing om zeer hoge premies voor zware geneeskundige risico's van bv. 65-plussers te voorkomen. Studenten behoren niet tot deze doelgroep. Het belasten van de WTZ ten behoeve van studenten betekent een oneigenlijk gebruik van deze toeslag. De minister weersprak deze constatering met een verwijzing naar het advies van de Raad van State waarin niet over oneigenlijk gebruik gepraat werd.

De VVD-woordvoerder vervolgde dat de regering, wil zij echt een consistent beleid voeren in lijn met het nieuwe stelsel van de gezondheidszorg, studenten een kostendekkende polis moet aanbieden. De student kan dan zijn eigen keuzes maken voor zijn verzekeringsmaatschappij en polsvorm en zodoende kunnen profiteren van de meer marktgerichte benadering van het nieuwe stelsel (zie ook VVD-Expresse 23 en 24). De studiefinanciering moet hiervoor weliswaar verhoogd worden, maar dat komt ten laste van de algemene middelen. En dat is te verkiezen boven het afwentelen van de kosten op de particulier verzekerden. Door deze weg niet op te gaan, wordt de WTZ ook oneigenlijk gebruikt om een budgetoverschrijding op de studiefinanciering te voorkomen.

Als politieke conclusie stelde de woordvoerder dat de regering geen integraal beleid voert. Het blijft een beleid op onderdelen, waarbij de rekening niet gepresenteerd wordt aan alle burgers, doch aan een beperkt aantal particulier verzekerden. Inlichtingen: Margreet Kamp, 070-3182893.

Betaling VVD-Expresse

Binnenkort kunt u de acceptgiro voor uw abonnement op de tweede jaargang van de VVD-Expresse tegemoet zien. Door administratieve vertragingen begin dit jaar volgt deze betaling ongelukkigerwijs kort op de vorige. Wij hopen dat u hier begrip voor kunt opbrengen, en dat u desondanks uw abonnement zo spoedig mogelijk wilt betalen. De VVD-Expresse wordt immers geheel gefinancierd uit uw bijdragen!

Nationale aanpak integratie

Donderdag discussieerden Hans Dijkstal (VVD) en Paul Rosenmüller (Groen Links) met Hans Breedveld (Trouw) en Winston Kout (uitzendbureau Coulored Holland) in het Diligentiadebat over een nationale aanpak van de integratie van minderheden. Uitgangspunt was een artikel van de kamerleden in de Volkskrant.

"Nederland is een multi-culturele samenleving geworden en zal dat blijven. Het beleid zal gericht moeten worden op integratie. Problemen hierbij worden veroorzaakt door een onevenredig hoge werkloosheid onder allochtonen, het ontstaan van mono-ethnische buurten en onvoldoende toegankelijkheid van het onderwijs. Wie onze Grondwet, en met name het eerste artikel dat discriminatie verbiedt, serieus neemt moet bereid zijn alles in het werk te stellen om een dreigende tweedeling van onze samenleving te voorkomen. Daarvoor is een goed inzicht in de oorzaken van de werkloosheid onontbeerlijk. Twee oorzaken voeren de boventoon. Ten eerste de subtiële en minder subtiële vormen van discriminatie, en ten tweede de gebrekkige scholing. Het verdient dan ook hoge prioriteit de wachtlijsten voor de cursus Nederlands voor allochtonen weg te werken. Daarnaast zijn vraagtekens te plaatsen bij het functioneren van de arbeidsbureaus nieuwe stijl, en de te vrijblijvende afspraken met werkgevers- en werknemersorganisaties. Zo is afgesproken 60.000 banen voor allochtonen te creëren, maar slechts 20 % van de ondernemers blijkt enigszins bekend te zijn met die afspraken. Het is van het aller grootste belang het psychologische klimaat rond het minderhedenbeleid te veranderen. Dat kan slechts als leidinggevendend zich hierover eensgezind uitspreken en bereid zijn het goede voorbeeld te geven. Ook de overheid moet dat doen.

Nieuwe wet

Het is aan de politiek om instrumenten te ontwikkelen teneinde de toegang van allochtonen op de arbeidsmarkt te verbeteren. We denken hierbij in eerste instantie aan een Wet Bevordering Arbeidskansen. Kernpunten van zo'n wet zijn: 1. Een verplichting van de werkgever om, in overleg met werknemers, hindernissen weg te nemen die tewerkstelling van allochtonen, vrouwen en gehandicapten belemmeren, en om maatregelen te treffen die evenredige vertegenwoordiging van deze groepen in het personeel bewerkstelligen (de zog "employment equity"). 2. De verplichting voor de werkgever tot het jaarlijks opstellen van de desbetreffende plannen. 3. Een jaarlijkse openbare rapportage aan de minister over de geboekte resultaten. Zo worden werkgevers en -nemers medeverantwoordelijk voor de samenstelling van het personeelsbestand zodat het een afspiegeling kan worden van de samenstelling van de beroepsbevolking. Deze wetgeving zal wel moeten worden ingebed in een breder beleid van verbetering van onderwijs en huisvesting en versterking van de rechtspositie.

Natuurlijk zijn ook andere instrumenten mogelijk. Maar het belangrijkste is dat er een nationale aanpak komt, waarbij politieke tegenstellingen overbrugd worden. We kunnen ons niet de "luxe" permitteren te vervallen in politieke touwtrekkerij over het minderhedenbeleid".
Inl.: Hans Dijkstal, 070-3182884.

EXPRESSE

VVD

Investeren in infrastructuur

Op woensdag openden Valéry Giscard D'Estaing en Frits Bolkestein het door de Teldersstichting georganiseerde symposium over "Infrastructuur en Ruimtelijke Ordening". Frits Bolkestein zei daar:

"Een goede infrastructuur is voor Nederland zeer belangrijk. Daarom moet de komende jaren geïnvesteerd worden ten behoeve van het goederenvervoer over zowel weg, spoor als water. Het huidige kabinet heeft weliswaar de investeringen voor de openbare vervoersinfrastructuur verhoogd, maar wil dit voor een flink deel financieren door de investeringen in de knelpunten van ons wegennet naar een bedenkelijk laag niveau terug te brengen. Daardoor wordt de noodzakelijke voltooiing van achterlandverbindingen met onze economische centra als Schiphol en Rotterdam dermate vertraagd dat de komende jaren de problemen niet zullen worden opgelost. We hebben er dus belang bij de investeringen in de productieve infrastructuur snel te verhogen.

De **beste weg** daarvoor iserschikking op de rijksbegroting. Onze consumptieve overheidsuitgaven zullen naar beneden moeten om meer ruimte voor investeringen te scheppen. Een **tweede mogelijkheid** ontstaat indien extra opbrengsten uit aardgasverkopen gebruikt worden om infrastructurele projecten te financieren. Zij mogen niet, zoals te vaak is gebeurd, worden aangewend om gaten in begrotingen te dichten. Een **derde mogelijkheid** is weer te starten met een kapitaalsdienstrekening. Niet dat hierdoor meer middelen ter beschikking komen, maar men kan wel belangrijke investeringen naar voren halen, waarbij de afschrijvingstermijn langer kan zijn dan de looptijd van een staatsobligatie. En **tenslotte** kunnen bepaalde projecten geheel of gedeeltelijk particulier worden gefinancierd. Echter wel onder de voorwaarde dat het (mede)risico door de financiers gedragen wordt. Bovendien mogen de kosten van zulke projecten niet zodanig hoger uitvallen dat de burgers onevenredig zwaar worden aangeslagen. Mobiliteit is een groot goed. Voor een gezonde Europese economie is groei van alle vormen van transport noodzakelijk". Inl.: Annemarie Jorritsma 070-3182891

Liberaal rapport

Kamerleden werken binnen en buiten de muren van het Binnenhof. Dat is bekend. Minder bekend is dat het liberale Tweede Kamerlid Dick Dees en het Eerste Kamerlid Jan Verbeek ook zitting hebben in het Parlement van de Raad van Europa. Deze Raad is een verdragsorganisatie op ministerieel en parlementair niveau, waarbij 24 landen zich hebben aangesloten. EG-landen, landen van de EFTA, maar ook Zwitserland, Turkije en sinds kort Hongarije en Tsjechoslowakije zijn lid. Vorige week hield het Parlement in Strassbourg haar jaarlijkse vergadering over de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling). Voor dit debat schreef Dick Dees dit jaar een rapport met uitgangspunten en aanbevelingen. Vijf onderwerpen stonden hierin centraal.

Ten eerste de economische situatie in de wereld, die gekenmerkt wordt door een geringere economische groei, hogere inflatie, en groeiende werkloosheid. Ten tweede de handelspolitiek, die bij het slagen van de Uruquay-ronde in het GATT-overleg (General Agreement on Tariffs and Trade) eind dit jaar gestroomlijnder moet gaan verlopen. Gepleit werd om vrijhandel tot uitgangspunt van de onderhandelingen te maken, en de toegang op de Europese markt voor producten uit Oost-Europa en de ontwikkelingslanden te vergemakkelijken. Ten derde behandelde Dick Dees het milieu, waarbij hij suggesties deed om de VN-conferentie volgend jaar in Rio de Janeiro te laten welslagen. Ten vierde kwam de hulp aan Oost-Europa aan de orde. Er moet meer westerse financiële en economische hulp voor die landen beschikbaar komen ter bevordering van economische hervormingen. Ten opzichte van de ontwikkelingslanden stelde de auteur tenslotte voor om het ontwikkelingsbudget van de rijke landen ook te benutten voor het milieu in de Derde Wereld.

Nadat twee dagen over het rapport vergaderd was, en enkele amendementen waren ingediend die deels overgenomen, deels ingetrokken werden, is het rapport met zijn aanbevelingen met algemene stemmen door het Parlement aangenomen.

Inlichtingen: Dick Dees, 070-3182917.

Geschrift Teldersstichting

In aansluiting op de conferentie presenteert de Teldersstichting haar nieuwste Geschrift "Vrij baan in Europa, liberale uitgangspunten voor Europese vervoerspolitiek". Het werd geschreven door drs. Floris Wijsenbeek, liberaal woordvoerder terzake in het Europees Parlement. Uitgangspunt is dat Europa '92 onmogelijk is zonder een vrije circulatie van personen, goederen en diensten. Een liberalisatie van de vervoersmarkt is dus nodig. Per vervoerstype wordt vervolgens inzicht gegeven in de plannen van de Europese Gemeenschap. Tenslotte formuleert de schrijver zijn liberale bijdrage tot de discussie en enkele aanbevelingen.

U kunt dit 75e Geschrift met korting aanschaffen. Wanneer u deze bon ingevuld opstuurt naar de Teldersstichting, Koninginnegracht 55a, 2514 EA Den Haag, betaalt u slechts fl 17,50 i.p.v. fl 22,50.

Naam .....

Adres .....

Postcode en woonplaats .....

Abonnementen VVD-Expresse

Wilt u volgende week uitgebreid maar kort en bondig worden geïnformeerd over de **VVD-Inbreng** tijdens de **Algemene Beschouwingen**? En wilt u het gehele parlementaire jaar op de hoogte blijven van de **activiteiten** en **standpunten** van de **VVD-fractie** in de Tweede Kamer? Dat wordt mogelijk door een abonnement op de VVD-Expresse te nemen. Wanneer u onderstaande bon invult, krijgt u voor fl 75 de VVD-Expresse tot juli 1992 zaterdags toegestuurd. Bon opsturen naar:

VVD-Expresse, VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal,
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Naam .....

Adres .....

Postcode en woonplaats .....

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

If you can dream it, you can do it!

Vrijdag 4 oktober sprak Dian van Leeuwen voor de eerste maal als partijvoorzitter de Ledenvergadering in Veldhoven toe.

"Ik voel mij een gelukkig mens vanwege het door u allen geschonken vertrouwen. De VVD heeft 7 illustere voorgangers gehad. Ik ben daarvan de tweede vrouw. Mijn voorgangers pasten uitstekend in hun tijdsbeeld. Zo heeft Leendert Ginjaar, van wie wij vanavond afscheid nemen, onze partij door een moeilijke periode geleid. Leendert, je hebt dat gedaan met inzet van je hele persoon en je bent erin geslaagd vroeger onhaalbare wijzigingen in de partijstructuur door te voeren. Hartelijk dank voor alles dat je voor de VVD gedaan hebt en hopelijk blijft doen.

Ik zie het als mijn taak samen met u antwoorden te vinden op de uitdagingen en ontwikkelingen van de jaren '90. Het liberalisme is een "evergreen" in het driestromenland van de maatschappijvisies. Onze koers zal duidelijk moeten zijn. De individuele mens staat centraal, of het nu over culturele, economische of sociale aspecten gaat. De individuele mens is van de politiek vreemd. Wij als politieke partij moeten de politiek weer voor de burgers toegankelijk maken. Het liberale ideaal moet bij nog meer Nederlanders bekend worden. Twee groepen noem ik in het bijzonder: de jongeren en de vrouwen.

Er zijn filosofen die zeggen dat het liberalisme definitief de strijd tegen het communisme en fascisme heeft gewonnen en dat ons nu de verveling wacht. Niets is minder waar. De strijd voor de vrijheid moet nog iedere dag gestreden worden. Is er voldoende ontwikkelingsvrijheid voor de individuele mens in ons land? Wordt er voldoende rekening gehouden met de mondigheid van onze bevolking? En geven we die mondige mens wel voldoende verantwoordelijkheid voor zichzelf en zijn medemens?

De jaren 1990 en 1991 staan in het teken van Mozart, Van Gogh en Rembrandt. Eeuwenoude kunst die jong en oud nog steeds bekoren. Wat zou er mis zijn met eeuwenoude beginselen als die van vrijheid, verantwoordelijkheid en sociale gerechtigheid? Die vrouwde beginselen van ons bieden in deze dagen van gecreëerde chaos meer houvast voor werknemers en niet meer actieven dan het beginselloze graaien door dit kabinet. Ook wij staan een herziening van het verouderde subsidiesysteem en het sociale zekerheidsstelsel voor. Voorwaarde hierbij is de bescherming van de werkelijk zwakken in onze samenleving. Het geld dat hiervoor nodig is, moet komen uit de dringend noodzakelijke afslanking van de overheid.

De VVD stroomopwaarts

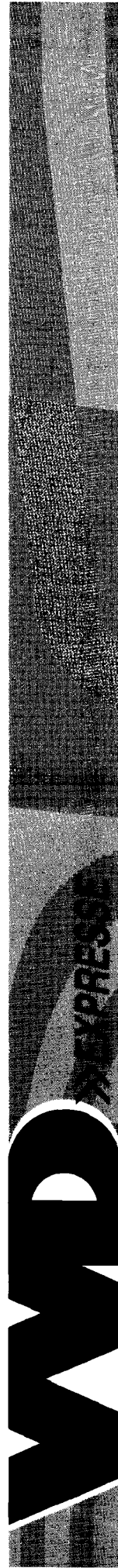
De VVD is en wil een volkspartij zijn voor iedereen. De VVD is geen belangenpartij, maar een partij in het be-

lang van allen. Wij willen een samenleving waarin mondig mensen uit welbegrepen eigenbelang niet alleen zichzelf zoeken, maar bijdragen aan het lenigen van de noden van anderen, hier en elders in de wereld. Soms zijn daartoe interventies van de overheid nodig. Het doel hiervan "moet zijn het zwakke sterk te maken. Natuurlijk is het een plicht het zwakke te beschutten, maar de beste weg is het sterk te maken", zoals Oud in zijn laatste redevoering zei.

Ik kan dat niet alleen, maar samen zouden wij het wel moeten kunnen. Meer liberale kiezers, extra VVD-leden en een sterke VVD weer in het kabinet. Om onze pleidooien te vertalen in concreet beleid zou er een eigentijdse invulling van belangrijke ontwikkelingen moeten komen. Ik noem bv. de positie van de individuele mens; de gevolgen van Europa voor ons onderwijs en onze cultuur; mensvriendelijke technologie en toekomstgericht milieubeleid, en een slagvaardige overheid. Ik stel mij voor denktanks te vormen van mensen die kunnen aangeven hoe het papier concreet gaat leven en ons beleid wordt gerealiseerd. Tevens hebben wij extra liberaal talent nodig om vakbekwame mensen op prominente plaatsen binnen en buiten de politiek beschikbaar te stellen. Wij zullen onszelf maatschappelijk sterker moeten verankeren. Ook onze steunpilaren van weleer, die om allerlei redenen buiten beeld geraakt zijn, verdienen niet alleen onze dank en sympathie, zij verdienen ook onze steun om hun talenten te kunnen blijven inzetten. Wij willen onze plaats in het hart van de samenleving en in het centrum van de macht bevechten en behouden, omdat ons land, ons continent, de wereld gebaat is bij een op liberale beginselen gegrond beleid. Vrijheid en verantwoordelijkheid gaan hand in hand.

Ik zal mij inzetten ten dienste van dit alles, maar ik heb u als leden ook het nodige te vragen. Ik wil een voorzitter zijn van en voor de leden. Goede persoonlijke relaties en open communicatie staan bij mij hoog in het vaandel. En dat alles omringd door een actieve, creatieve partij, die de bereidheid heeft naar elkaar te luisteren en voor elkaar in te springen. Partijgenoten, ik heb u in een liberaal kwartiertje enige van mijn voornemens verteld. Wij gaan nu aan de slag voor de groei en de bloei van de VVD en het liberalisme. Ik heb er van gedroomd en "if you can dream it, you can do it!" Ik ben er trots op voorzitter van de VVD te mogen zijn, een partij die weer stroomopwaarts gaat!"

De VVD-Expreste is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de VVD-Tweede Kamerfractie en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost f 75,- en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

Politiek uit-zicht?

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Was het debat deze week saai? Ik vond van niet. De vraag is echter wat het allemaal uithaalt. Uit liefde of uit wantrouwen vormde de regeringspartijen een muur. De regering leunde achterover, verschool zich achter die muur en liet zich alleen zien als het echt moest of als zij er een belang in zag.

De PvdA hield zich rustig. Maar niet omdat men zich zo kon vinden in het gevoerde beleid. Het CDA hinkte, zoals gewoonlijk, op twee gedachten. De ene gedachte stemde in met het regeringsbeleid. De andere gedachte gaf aan dat het toch een slag anders moest. Zo leek het debat tot niets te leiden.

De VVD heeft deze week een motie ingediend die de regering oproept een oplossing voor de onomkeerbare gevallen in de WAO te vinden. De heer Wöltgens steunde die motie niet, omdat zijn partij een andere benadering voorstaat dan de VVD. Dat is jammer, want onze motie deed immers geen uitspraak over de vraag hoe de kwestie van de onomkeerbare gevallen inhoudelijk moet worden aangepakt. Onze motie vroeg om een inspanningsverplichting. De premier sprak over het wekken van verwachtingen en was daar niet voor. Maar de verwachtingen zijn al gewekt. Niet door onze motie, maar door uitspraken binnen en buiten de Kamer. De vraag die werkelijk speelde was of de Kamer de politieke moed had om de gewekte verwachtingen ook politiek waar te maken. En die verwachting is niet waargemaakt.

En het totale regeringsbeleid? Ach, het is al zo vaak gezegd: het probleem van de overheidsfinanciën moet worden aangepakt aan de uitgavenkant, niet aan de inkomstenkant. De lastenverzwaringen van dit kabinet zijn een stuk harder dan de bezuinigingen. De Nederlandse burger is een van de zwaarst belaste ter wereld. Moet daar echt nog meer bij? Wanneer het kabinet nu door de zure appel heenbijt, kunnen we weer aandacht aan andere zaken geven. De politiek gaat immers om meer dan alleen geld!

Frits Bolkestein

CDA-senatoren halen bakzeil

Even leek deze week de politieke spanning niet van de Algemene Beschouwingen in de Tweede Kamer, maar uit de Eerste Kamer te komen. De CDA-fractie aldaar weigerde met steun van de VVD de schriftelijke voorbereiding van het plan voor een andere ziektekostenverzekering voort te zetten. De kritiek van het CDA komt grotendeels overeen met de opvattingen van de VVD-Tweede Kamerfractie. Dick Dees legt een en ander uit.

In juni jl legde de VVD een alternatief voor de kabinetsplannen op tafel. Dit was ingegeven door het feit dat de basisverzekering van Simons een te groot collectief deel van de te betalen premies kent. Dat leidt tot nivellering, te weinig prikkels voor kostenbeheersing en onvoldoende keuzevrijheden voor verzekerden. In het plan-Simons is 82 % van de premies afhankelijk van het inkomen en collectief verplicht en maar 18 % nomimaal. In het VVD-verkiezingsprogramma is gekozen voor ten hoogste 70 % inkomensafhankelijke premies en ten minste 30 % premies in bedragen die individueel te beïnvloeden zijn. Bv. door te kiezen voor een eigen risico, kostenbewust gedrag, een zuiniger polis e.d. Tot nu toe hebben CDA, PvdA en D66 in de Tweede Kamer de zijde van

Simons gekozen, voor een sterkere collectivisering dus. Die politieke lijn staat overigens haaks op kabinetsvoorstellen om sociale verzekeringen af te slanken, minder "collectief" te maken en een groter beroep te doen op individuele verantwoordelijkheid. De tweede peiler van het VVD-alternatief betrof het voorstel de nieuwe structuur eerst te beproeven op de cluster "verpleging en verzorging". Maar CDA, PvdA en D66 bleven Simons steunen om de onderdelen huisartsen hulp en geneesmiddelen onder de AWBZ te brengen.

De kritiek van het CDA in de Eerste Kamer blijkt nu te sporen met de VVD-opvattingen. Op zich is dat helder. Maar wie moeten we nu geloven? Premier Lubbers die zelfs ongevraagd tijdens de Algemene Beschouwingen het plan-Simons te vuur en te zwaard verdedigt? Of de CDA Tweede-Kamerfractie die grote bezwaren heeft die zij echter niet realiseert? Of misschien de CDA Eerste-Kamerfractie die wezenlijke kritiek uitte? De vraag naar geloofwaardigheid binnen het CDA zal vooralsnog onbeantwoord moeten blijven; de vraag waar de macht ligt echter niet. Na één dag bleek de druk van Lubbers op de CDA-senatoren te groot, en haalden de fractieleden bakzeil. Zoals zij overigens reeds eerder bezweken voor het machtswoord van Lubbers over het huurwaardeforfait en voor eenzelfde dwang van Kok over wijziging van het gehandicaptenbeleid. Het CDA blijft blaffen in de Eerste Kamer, maar bijten komt er nog niet van.

VERDER IN DIT NUMMER

- De Algemene Politieke en Financiële Beschouwingen
- Moties bij de Algemene Politieke Beschouwingen
- Het alternatief VVD-beleidspakket

Inbreng eerste termijn

Frits Bolkestein stelde bij de Algemene Politieke Beschouwingen ten eerste het buitenlands beleid aan de orde.

"Het Nederlandse EPU-ontwerp is neergesabeld. Het is te laat ingediend en hield te weinig rekening met de werkelijke belangen in andere hoofdsteden. Onze ambassadeur bij de EG heeft van meet af aan gewaarschuwd dat een nieuw ontwerpverdrag een onbegaanbare weg was. Toen op de vergadering van de EG-ambassadeurs op 26 september het voorstel vernietigend bekritiseerd werd, stuurde onze ambassadeur een alarmerend telegram. Toch besloten de heren Lubbers, van den Broek en Dankert drie dagen later dat "de kar nog wel getrokken kon worden". Toen werd het dus echt een zelfmoord-commando. Nadat het fiasco duidelijk was, gaf premier Lubbers aan dat van Nederland geen nieuwe voorstellen zouden volgen. De Franse minister van buitenlandse zaken Dumas en zijn Duitse collega Genscher hebben daaruit blijkbaar de conclusie getrokken dat zij de regie konden overnemen. Een pijnlijke zaak!"

Ook CDA en PvdA waren niet gelukkig met het Nederlandse optreden, maar "dat was nog geen reden iemand een pak op zijn broek te geven" volgens Brinkman.

Financieel-economisch beleid

"Anders dan vorig jaar is deze Miljoenennota geen gatenkaas. Maar hij smaakt nog steeds niet goed. **Ten eerste** wil ik bekijken of de plannen zorgen voor een betere aansluiting met de andere Europese landen. Onze collectieve lastendruk, die in 1992 nog eens met 6 miljard stijgt, steekt met kop en schouders boven de meeste landen uit. Ook de progressie in ons belastingstelsel steekt internationaal ongunstig af, en wordt nog eens verscherpt door het plan voor het schrappen van de inflatiecorrectie in 1992. De VVD-fractie verlangt de toezegging van het kabinet dat de inflatiecorrectie in 1993 en '94 wel wordt toegepast. Milieuheffingen raken tevens onze concurrentiepositie. De WABM-heffing verwordt steeds meer tot een belastingshark ter bestrijding van het financieringsstekort". Ook het CDA wilde de WABM-heffing eerst tegen het licht houden, maar de PvdA vond het verzet tamelijk kortzichtig.

"Het **tweede criterium** voor de kabinetsplannen is dat het beleid groeibevorderend moet zijn. Het is daarom verontrustend dat tussen 1990 en 1992 85 % van de groei wordt opgeslokt door de collectieve sector. Minister Kok stelt een daling van de lastendruk voor 1993 en 1994 in het vooruitzicht. Maar vooralsnog wijst de prestatie in de tegenovergestelde richting. Daarom vraag ik het kabinet de daling van de lastendruk tot doelstelling van het beleid te maken.

De **derde toets** is dat het beleid de arbeidsparticipatie moet bevorderen. Het is goed dat het kabinet bereid is tot ingrepen in de sociale zekerheid, maar wij betwijfelen of dit pakket billijk en voldoende zal zijn. De VVD is dan ook met een alternatief gekomen". De PvdA bleek tijdens het debat overigens nog niet geslaagd te zijn in het vinden van een oplossing voor de zg onomkeerbare gevallen, hoewel de fractie naarstig op zoek was. Het CDA zag helemaal geen mogelijkheid iets voor hen te doen.

SER met Kroonleden

"Het **vierde criterium** is doelmatigheid. Doelmatig bestuur is in onze overleconomie vaak een ondergeschoven kind. Dat bleek weer eens bij de openadviesaanvraag over het ZW/WAO-pakket aan de SER. Ik trek hieruit drie conclusies. Het kabinet heeft de SER niet serieus genomen en de SER heeft zich ook laten gebruiken. De Raad had de openadviesaanvraag onbeantwoord terug moeten sturen. Ten derde zijn de belangenbehartigers in de SER niet in staat tot objectieve oordeelsvorming. De VVD heeft niets tegen overleg. Maar belangenbehartiging en advisering moeten van elkaar worden gescheiden. Advisering moet gebeuren op grond van deskundigheid en belangenbehartiging door werkgevers en werknemers kan plaatsvinden in de Stichting van de Arbeid. De SER zou moeten bestaan uit Kroonleden. Ook specialisten uit vakbonden en werkgeversorganisaties kunnen zitting nemen maar op grond van hun deskundigheid. De SER lijkt dan op de WRR, en een fusie wordt mogelijk. Tevens blijven wij van mening dat er een eind moet komen aan het automatisme van adviesaanvragen aan de SER.

Minderheden

Het oude motto van het minderhedenbeleid "integratie met behoud van eigen culturele identiteit" heeft niet gewerkt. De vraag rijst nu of de integratie van allochtonen in onze samenleving het best tot stand komt door verzuiling, een gescheiden ontwikkeling, of door gezamenlijke ontwikkeling. Die vraag spitst zich toe op Moslim- en Hindoescholen. Dat het recht bestaat die scholen op te richten wordt niet betwist. Dit neemt niet weg dat die scholen de voorbode kunnen zijn van een gescheiden samenleving. Een ander belangrijk punt is de werkgelegenheid van minderheden. Het hoge minimumloon biedt echter slechts ruimte voor een goed opgeleide beroepsbevolking. Met het oog op de arbeidsmarktpositie van laaggeschoolden en van allochtonen pleit de VVD voor een verlaging van het minimumloon met 30 %. Ten tweede moet de Regering kijken naar een Wet Bevordering Arbeidskansen. In die wet worden werkgevers verplicht om in overleg met werknemers hindernissen weg te nemen die tewerkstelling van allochtonen belemmeren. Zij moeten jaarlijks een plan hiertoe opstellen en de resultaten daarvan jaarlijks openbaar rapporteren. Ten derde mag van allochtonen verwacht worden dat zij zich door kennis van het Nederlands op een baan voorbereiden. Voor autochtonen past het evenzeer een en ander over andere landen en de Islam te leren. Wij dringen aan op een depolitiserende van dit vraagstuk d.m.v. een nationaal debat. Ik ben blij dat minister Dales de hand-schoen oppakt en snel een forum voor deze discussie biedt".

Wöltgens (PvdA) stemde in met een zakelijke discussie over het minderhedenbeleid, terwijl het CDA zelfs voorstelde een minister speciaal te belasten met migrantenzaken. Janmaat (CD), die vervolgens dacht de VVD in zijn kamp te trekken, kwam echter bedrogen uit. Frits Bolkestein diende hem fel van replek door de verschillen tussen beide partijen op te noemen. "De CD wil dat de minderheden weggaan, de VVD wil dat zij integreren. De CD beschouwt die mensen als zondebokken, de VVD beschouwt ze als normale mensen op weg naar burgerschap en wij willen ze daarbij helpen. Een dialoog tussen ons is onmogelijk!"

Politieke conclusies

"Dit kabinet wist vanaf het begin niet wat het wilde. Het verhoogde de uitgaven, zette de blik op oneindig en hoopte op een lager tekort. Halverwege de rit beseft het kabinet dat het anders moest, maar het kan tot nu toe op weinig bogen. Het kabinet wil een betere arbeidsmarkt, maar brengt nivellering in de belastingen, de gezondheidszorg en de leselden. Het kabinet predikt lastenverlichting in de toekomst, maar beoefent lastenverzwaring in het heden. De sociale vernieuwing is ondergesneeuwd; de inkomens van bestaande WAO-ers gaan in het vriesvak. En het PvdA-congres heeft dit als sociaal beleid aanvaard. In Nijmegen heeft die partij haar leider behouden maar het alleenrecht op de sociale rechtvaardigheid verloren. Het CDA is ogenschijnlijk ongedeerd gebleven. Deze partij zet haar politiek variété ongestoord voort. Lastenverlichting wordt pijlsnel opgevolgd door lastenverzwaring. Voor het CDA is het allemaal lood om oud ijzer. Toch heeft ook het CDA iets ingeleverd, nl het monopolie op het politieke midden. De PvdA verhoogt de lasten, het CDA doet dat ook. De PvdA nivelleert, en zo ook het CDA. Beide partijen zijn medeplichtig aan dit beleid".

Antwoord regering

Premier Lubbers antwoordde de Kamer op woensdag. Hij gaf toe dat het echec van de **EPU-onderhandelingen** een ernstige tegenslag was. De situatie was verkeerd ingeschat en de signalen waren op het departement van Buitenlandse Zaken niet goed politiek vertaald. Toen Frits Bolkestein vroeg of Piet Dankert nog geloofwaardig kon opereren, antwoordde Lubbers dat de staatssecretaris op indrukwekkende wijze zijn nek had uitgestoken en dat men hem niet te hard moest vallen. De kritiek van CDA en VVD op de **hoge WABM heffingen** deelde hij echter niet. De concurrentiepositie werd er niet door in gevaar gebracht, en de verhoging kon gewoon doorgaan. Wat betreft de **WAO** zegde het kabinet onder druk van VVD, D66 en PvdA toe een snellere herkeuring te bevorderen. Het VVD-alternatief om alle gevallen te herkeuren wees Lubbers echter van de hand. Dat was op korte termijn niet te realiseren. Op het punt van het **minderhedenbeleid** bevestigde de premier dat integratie centraal moet staan. "Iedereen die in ons land woont, moet, ongeacht de eigen cultuur, de Nederlandse fundamentele grondrechten en -plichten respecteren". Hij voegde hier echter aan toe dat de integratie door emancipatie in eigen kring bevorderd moest worden, hetgeen Frits Bolkestein juist als verzuiling had betiteld. In dit kader voelde de premier weinig voor de door VVD, D66 en Groen Links bepleite Wet Bevordering Arbeidskansen, maar hij zegde wel een kabinetsnotitie over de bevordering van werkgelegenheid voor minderheden toe. Tenslotte ging de premier in op enkele voorstellen uit het VVD-beleidspakket. De **verlaging van het wettelijk minimumloon** voor alle nieuwkomers wees hij af wegens "het gevaar dat goedkope arbeidskrachten de duurere krachten gaan verdringen". Hij hield wel de mogelijkheid open het minimumloon voor nieuwe generaties van 18 jaar met 30 % te verlagen. Ook de **loonkostenreductie** voor deeltijdbanen wees hij wegens fraudegevoeligheid van de hand.

Tweede termijn

In zijn inbreng gaf Frits Bolkestein aan niet op alle punten even tevreden te zijn met het antwoord van de regering en diende hij verschillende moties in.

Zo is de VVD niet gerustgesteld over de **WABM-heffingen**. De industrie wordt aldus geconfronteerd met steeds veranderende regelgeving, waardoor de betrouwbaarheid van de overheid als onderhandelingspartner in het geding komt. Bovendien dreigt de WABM te verworden van een bestemmingsheffing tot een doodgewone belasting. Vanwege deze denaturering vroeg de fractievoorzitter de regering in een motie milieuheffingen niet meer oneigenlijk als belastingmiddel te gebruiken.

Tevens zei hij te twifelen aan de goede wil van het kabinet om de voorspelde daling van de lastendruk niet op te vullen met lastenverhogingen. Een voorbeeld van zo'n verhoging is het schrappen van de **inflatiecorrectie** in 1992. Om dit te voorkomen verzocht de VVD de regering in een motie de inflatiecorrectie zowel in 1992 als in de jaren daarna onverkort toe te blijven passen.

Ook had Frits Bolkestein een reactie gemist op het VVD-pleidooi om het wettelijke automatisme van **adviesaanvragen** aan de **SER** te be  ndigen. Door een motie herhaalde hij dit pleidooi en kondigde aan dat de VVD een initiatief-wetsvoorstel hierover zou indienen, wanneer de motie om procedurele redenen werd afgestemd. Hij constateerde vervolgens dat een kamermeerderheid de onomkeerbare gevallen wil vrijwaren van ingrepen in hoogte en duur van de **WAO-uitkering**. CDA en PvdA worstelden nog met de wijze waarop, maar de VVD had hiertoe wel voorstellen gedaan. Hij riep deze partijen dan ook op de **VVD-motie** te steunen waarin de regering werd opgeroepen zich in te spannen voor een oplossing voor de onomkeerbare gevallen.

Het drama van Dankert

Tenslotte sprak hij zijn erkentelijkheid uit voor de aandacht die de minister-president aan zijn betoog over de **minderheden** had besteed. Er bleven nog verschillen van inzicht, maar er was alle tijd het te berde gebrachte te overwegen voordat het nationale debat over minderheden door minister Dales wordt georganiseerd. Ook prees hij premier Lubbers voor zijn erkenning dat er fouten zijn gemaakt bij de **EPU-onderhandelingen**. Het viel echter niet te ontkennen dat het aanzien en de effectiviteit van Nederland in Europa geschaad zijn, en dat de geloofwaardigheid van staatssecretaris Dankert wel degelijk is aangetast. De tussenstand van nu is niet rooskleurig, maar het definitieve eindoordeel geeft de VVD pas na het Nederlandse voorzitterschap. Nederland moet een toontje lager zingen in Europa. Als dat de effectiviteit van het Nederlandse voorzitterschap ten goede komt, is het drama van Dankert nog ergens goed voor geweest.

Derde termijn

De inbreng bij de derde termijn bestaat uit de politieke conclusies van de gehele Algemene Beschouwingen. Deze som van het debat heeft Frits Bolkestein in zijn wekelijkse bijdrage aan de VVD-Expresse reeds weergegeven.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Alternatief VVD-beleidspakket

De VVD presenteerde een alternatief beleidspakket. De resultaten zijn doorgerekend en bevestigd door het Centraal Planbureau.

A. Doelstellingen:

De VVD-fractie wil:

1. de fiscale lastenverzwaringen van het kabinet met 1,5 miljard in 1992 en 4,7 miljard in 1994 met belasting- en premieverlichtingen neutraliseren.
2. de inkomensnivellerende maatregelen ongedaan maken en ambtenaren en trendvolgers (zoals bv verpleegkundigen) gelijk op laten lopen met de marktsector.
3. een alternatief ZW/WAO-pakket dat het ZW/ WAO-volume sneller brengt onder het niveau van eind 1989 en dat qua financiële taakstelling overeenkomt met het oorspronkelijk kabinetsbesluit.
4. de groei van de werkgelegenheid, die in 1992 tot stilstand komt, nieuwe impulsen geven.

B. Maatregelen

Uitwerking VVD-correctieplan bij de Tussenbalans

1. De collectieve uitgaven worden met 1,6 miljard in 1992 en met 5,8 miljard in 1994 t.o.v. het kabinetsbeleid verlaagd. Dat kan door nieuwe beleidsintensiveringen ongedaan te maken, op het bestaande beleid te bezuinigen, en departementale subsidies in '92 nominaal te bevriezen, uitgezonderd de subsidies voor jaardenoorden en maatschappelijk beleid.
2. De voor 1992 voorgestelde lastenverzwaringen worden ongedaan gemaakt. In de periode 1993-1994 wordt financiële ruimte geboden voor het verlagen van het huurwaardeforfait naar 1,8 % en het terugdraaien van de verhoging van de benzine-accijns en motorrijtuigenbelasting.
3. Het hoge BTW-tarief wordt per april 1992 met 1/2 % verlaagd.
4. De beperking van de inflatiecorrectie in de inkomstenbelasting van 1992 wordt ongedaan gemaakt. Deze inkomensnivellerende maatregel is ongewenst, omdat als gevolg daarvan de koopkracht wordt vermindert en het investeringsklimaat wordt geschaad.
5. Er wordt een alternatief ZW/WAO-pakket voorgesteld met een (her)keuring van alle gevallen met een verruiming van het begrip "passende arbeid"; duurverkortings voor de nieuwe gevallen (geen 50-jaar grens); en het buiten de duurverkortings houden van bestaande arbeidsongeschikten (zie ook VVD-Expresse nr 31). Opbrengst van de maatregel: een besparing van 770 miljoen in 1994 en 4 miljard structureel t.o.v. het kabinetsbeleid, en 30.000 meer banen. Dit alternatief is niet alleen sociaal (bestaande arbeidsongeschikten vallen buiten duur- of hoogteverkortings) en juridisch (geen discriminerende 50-jaar grens) verantwoord, maar geeft tevens een betere verhouding tussen actieven en inactieven.

Nieuwe maatregelen

6. De inkomensnivellerende lesgeldverhoging wordt ongedaan gemaakt.
7. De contractlonen voor ambtenaren en trendvolgers worden parallel met de marktsector verhoogd naar 3,75 %.
8. Voor het politie/justitie-apparaat en het zorgbeleid (ouderenbeleid, jeugdhulpverlening en vrijwilligerswerk) wordt in 1992 100 miljoen op jaarbasis meer uitgetrokken.

Loonkostenreducties

9. Het minimumloon wordt geïndividualiseerd en met 30 % verlaagd. Deze maatregel heeft tot doel nieuwkomers met een zwakke positie op de arbeidsmarkt aan een baan te helpen, en kan in 1994 25.000 nieuwe banen opleveren. De maatregel geldt uitdrukkelijk alleen voor nieuwkomers en niet voor werknemers met een bestaand contract.
10. Het loonkostenreductiesysteem wordt uitgebreid door niet het maandloon maar het uurloon tot criterium te nemen. Het effect van deze maatregel is een werkgelegenheidstoename van 45.000 personen in 1994. Het stimuleert vooral de groei van deeltijdbanen voor lager-betaalden.
11. De initiatiefwet-Vermeend wordt van financiële middelen voorzien, waardoor belasting- en premievrije winstdelingsregelingen kunnen worden ingevoerd. Aangezien het werknemersloon hierdoor indirect verhoogd wordt, zal de maatregel positief uitwerken op de loonbeheersing.

C. Resultaten

1. De collectieve lasten worden met 1,6 miljard in 1992 en met 5,8 miljard in 1994 t.o.v. het kabinetsbeleid verlaagd.
2. Het financieringstekort komt zowel in 1992 als in 1994 uit op hetzelfde niveau als bij de kabinetsplannen.
3. De inkomensnivellering en achterstelling van de werknemers in de collectieve sector wordt ongedaan gemaakt.
4. Door het ZW/WAO-alternatief wordt de verhouding inactieven/ actieven in 1994 84,5 %. Bij de kabinetsplannen: 85,5 %.
5. Voor de werkgelegenheidsgroei worden gunstige perspectieven geschapen die betere kansen op een baan aan vrouwen, jongeren, allochtonen en gedeeltelijk arbeidsongeschikten.
6. De inflatie wordt in 1992 met 0,1 % vermindert.
7. Het alternatief VVD-pakket bestaat voor 1994 -i.t.t. het kabinetspakket- geheel uit uitgavenbeperkende maatregelen. Het aldus vrijgekomen geld wordt besteed aan lastenverlichtingen.

Inlichtingen: Rudolf de Korte, 070-3182890.

Mag het ook iets meer zijn?

"Mag het ietsje meer zijn...?" De meest bekende vraag voor boodschappendoend Nederland. In de Tweede Kamer stellen CDA en PvdA momenteel een andere vraag: of het iets minder mag zijn.

Het verwijt is dat de Kamer zich steeds meer verliest in specialistische geneuzel in plaats van te debatteren op hoofdlijnen. Kamerleden zouden op het Binnenhof teveel op een eiland zitten en te weinig de wijde wereld intrekken. Om hieraan een einde te maken hebben de heren Brinkman en Wöltgens voorgesteld de Tweede Kamer nog maar drie dagen om de week te laten vergaderen. Zij lanceerden dit idee vorige week en kregen steun van kamervoorzitter Deetman. De periode tussen Kerstmis en Pasen zou zich best lenen voor tweewekelijkse vergaderingen. Hoezeer ik ook de mening deel dat er wat gedaan moet worden aan de lange vergaderingen; ik verzet mij tegen het idee van een "deeltijd-parlement". De Kamer zou haar positie t.o.v. de regering op onaanvaardbare wijze verzwakken. Geen wekelijks vragenuurtje of spoeddebat. Waar zijn de volksvertegenwoordigers? Die zijn er deze week niet.

Er zijn andere mogelijkheden om de Kamer te stimuleren minder lang en specialistisch te vergaderen, en om kamerleden meer tijd te geven de maatschappij van nabij te beschouwen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan kortere vergaderingen, of het afschaffen van de avondvergaderingen. Deze week sloten CDA en PvdA buiten de Kamer om een overeenkomst over de verruiming van het naturalisatie-beleid. Dat had veel weg van achterkamertjespolitiek. Het is de taak van de Kamer om de regering te controleren. Wekelijkse afwezigheid van het parlement zal daaraan geen goed doen. Het lijkt een extra middel om de oppositie buitenspel te zetten. Wat staat ons nog meer te wachten?

Frits Bolkestein

Alibi-motie

Enkele weken geleden werd gedebatteerd over de versoepeling van de naturalisatieprocedure voor legale migranten (zie VVD-Expresse nr 29). De VVD juicht dit toe als element van de integratie van buitenlanders in onze samenleving. Toch diende Jan Kees Wiebenga een motie in waarin hij de regering verzocht af te zien van een wijziging van het naturalisatiebeleid voordat de Wet op het Nederlanderschap is aangepast. Hij voorzag n.l. onduidelijkheid over het hebben van een dubbele nationaliteit. CDA, SGP en GPV waren het toen inhoudelijk met de VVD eens. Deze week keerde het CDA echter op haar schreden terug. Een interview met Jan Kees Wiebenga.

VVD-Expresse: "Waarom is de beraadslaging deze week heropend?"

Jan Kees Wiebenga: "Er bleek een nieuwe motie van CDA en PvdA op tafel te liggen met de strekking dat, voorafgaande aan de Wet op het Nederlanderschap, een dubbele nationaliteit alvast vergemakkelijkt moet worden. Staatssecretaris Kosto noemt deze motie tevreden een "motie van aansporing". Ik spreek liever over een alibi-motie van het CDA. Het CDA wil voorkomen vóór de VVD-motie te moeten stemmen waar de fractie het inhoudelijk mee eens is, en tevens wil het CDA de tegenstellingen met coalitiepartner PvdA wegmasseren".

VVD-Expresse: "Wat vindt de VVD van deze draai?"

Jan Kees Wiebenga: "Het is een slechte en betreurenswaardige zaak. Ten eerste moet zorgvuldig met wetgeving worden omgegaan; wetgeving verander je niet eenvoudigweg bij motie. Nu dreigt het Parlement en de oppositie te worden gepasseerd. Er is geen mogelijkheid om amendementen in te dienen, de Eerste Kamer heeft er niet over gedebatteerd en er is geen advies van de Raad van State. Het is een schemertoestand geworden".

VVD-Expresse: "Wat voor bezwaren zijn er tegen dubbele nationaliteit?"

Jan Kees Wiebenga: "Het kan problemen opleveren. Denk aan een dubbele dienstplicht, in Nederland en in het land van herkomst. Ook kunnen er loyaliteitsconflicten ontstaan bij militairen met een dubbele nationaliteit. Of neem het familierecht. In sommige islamitische landen is polygamie toegestaan, in ons land niet. Bovendien is Nederland partij bij een internationaal verdrag om te streven naar een vermindering van dubbele nationaliteit".

VVD-Expresse: "Maar deze bedenkingen houden toch niet in dat dubbele nationaliteit nooit mag voorkomen?"

Jan Kees Wiebenga: "Nee. In sommige uitzonderingsgevallen kan een dubbele nationaliteit tot de mogelijkheden behoren. Maar, nogmaals, die moeten zorgvuldig bij wet in een limitatieve opsomming worden omlind. De VVD zal er op toezien dat duidelijke criteria hiervoor wettelijk worden vastgelegd".

Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga, 070-3182904.

VERDER IN DIT NUMMER

- Belangenverstrengeling bij handhaving milieubeleid desastreus
- VVD stelt weer vragen over soft-nummers van illegalen
- Krijgt de nacht van Schmelzer een vervolg?
- De cocainemokkel uit Suriname

Milieutoezicht onvoldoende

Het gaat niet goed met de handhaving van de milieuregels. Dat concludeerde Jan te Veldhuis tijdens een vergadering met de minister Alders, Maij, Bukman, Hirsch Ballin en Dales over dit onderwerp. Uit publicaties van het VROM-departement blijkt o.a. dat overtredingen op de Wet verontreiniging oppervlaktewateren aan de orde van de dag zijn en dat de Wet luchtverontreiniging nauwelijks te handhaven is. Dit komt doordat burgers en bedrijven zich onvoldoende verantwoordelijk voelen, door de geringe pakkans bij overtredingen en door de ingewikkelde of onduidelijke regelgeving. Ter verbetering valt onder meer te denken aan duidelijke wetgeving, vergroting van de pakkans en strengere straffen. Het genoten financiële voordeel moet milieu-criminelen ontnomen worden, terwijl hen ook hogere boetes, gevangenisstraf en volledig verhaal van de milieuschade moeten worden opgelegd.

Teveel petten op

Maar als belangrijkste oorzaak noemde de woordvoerder de belangenvstrengeling van de overheid. Als de overheid zelf de oplossing van milieuproblemen ter hand neemt, is zij niet alleen regelgever en uitvoerder van de wet, maar ook controleur, bestuurlijk handhaver en soms financieel belanghebbende. Door deze onvoldoende scheiding van machten en verantwoordelijkheden kan objectiviteit en een alerte controle niet worden gewaarborgd. De VVD stelt daarom voor de overheid bij het milieutoezicht meer op afstand te zetten. Zij moet regels en normen stellen, toezien op naleving hiervan en zondig streng optreden. Maar zij mag niet meer deelnemen aan het uitvoerende werk.

Regionale (milieu-)politie

Ook bij de opsporing stelt de VVD gedeeltelijk een andere constructie voor. Momenteel bemoeit de reguliere politie zich steeds minder met de opsporing van milieudelicten. Milieutoezicht is voornamelijk in handen gekomen van de BOD's (Bijzondere Opsporingsdiensten). Zo kennen we de Algemene Inspectiedienst bij Landbouw, de Economische Controle Dienst bij EZ om nog maar te zwijgen van alle diensten bij provincies, waterschappen enzovoorts. Dit ratjetoe is onoverzichtelijk en niet bevordelijk voor de objectiviteit, aangezien vele diensten zichzelf moeten controleren. De VVD is van mening dat ook hier de dubbele petten moeten worden afgezet, en pleit voor een herstel van de reguliere politie als opsporingsinstantie. De bevindingen van die onafhankelijke en objectieve instantie kunnen worden toegezonden aan de betreffende overheidsbesturen en het Openbaar Ministerie. Beide moeten dan zelf overwegen of ze zullen overgaan tot administratief-rechterlijke of strafrechterlijke sancties. Waar het dus om gaat is dat de feiten open en eerlijk op tafel komen en niet in een la verdwijnen, omdat een bestuur(der) dat liever niet heeft. De huidige vorming van regionale politiecorpsen is een unieke gelegenheid om daar milieu-specialisatie op te bouwen. Door gedeeltelijke hergroepering van de kennis die nu nog bij de BOD's verspreid zit, kan er een bundeling van krachten komen die het mogelijk maakt hard op te treden tegen milieucriminaliteit.

Inlichtingen: Jan te Veldhuis, 070-3182901.

Tabaksreclame aan banden?

Afgelopen donderdag spraken de kamercommissies voor Volksgezondheid en Economische Zaken met staatssecretaris Simons en minister Andriessen over het ontwerp Aanduidingsbesluit Tabaksprodukten en over een mogelijk algeheel verbod op tabaksreclame in Nederland en Europa.

In het nieuwe aanduidingsbesluit wordt het aantal waarschuwingen op pakjes sigaretten en shag uitgebreid. Waarschijnlijk zullen vanaf 31 december 1992 teksten als "Niet-rokers leven gezonder" te lezen zijn op tabaksprodukten.

De VVD-fractie vindt dit een goede zaak. Zij ziet het als een taak van de overheid om burgers op hun verantwoordelijkheid te wijzen bij tabaksgebruik en hen op de risico's attent te maken. Uiteraard mag daarbij van de tabaksindustrie alle medewerking worden verwacht.

Geen reclameverbod

De VVD wijst een Nederlands en Europees reclameverbod echter af. Er is nog nooit op een wetenschappelijk verantwoorde wijze aangetoond welke relatie er precies bestaat tussen tabaksgebruik enerzijds en tabaksreclame anderzijds. Goede voorlichting is veel effectiever dan een reclameverbod bij het tabaksontmoedigingsbeleid. Waar vrijheid bestaat om bepaalde produkten voort te brengen, moet ook vrijheid bestaan om met potentiële afnemers over het produkt te communiceren. Dit noemt men reclame. Tabaksartikelen zijn tenslotte nog steeds gelegaliseerde genotsmiddelen!

Eigen verantwoordelijkheid

Sinds 1989 kent Nederland een reclamecode waarin een aantal voorwaarden is opgesomd waaraan de reclame in Nederland moet voldoen. De regering is echter van mening dat deze code niet voldoet. Zij concludeert dit, naar de mening van de VVD-fractie, onterecht uit een recent uitgevoerd onderzoek. Margreet Kamp pleitte voor intensivering van het overleg met het bedrijfsleven over de code.

De VVD heeft de keuzevrijheid van het individu om naar eigen inzicht te handelen altijd hoog in het vaandel staan. Een ieder moet kunnen bepalen of hij/zij rookt of niet. Het is natuurlijk wel zo dat de overheid de burger mag wijzen op de mogelijke consequenties van zijn handelen.

Dat roken slecht is voor de gezondheid is duidelijk en ontkent de VVD geenszins, maar liberalen zijn van mening dat een ieder voor zichzelf het recht moet blijven houden om te bepalen of hij of zij deze risico's wil aanvaarden. De overheid mag hem rustig op deze verantwoordelijkheid wijzen en er tevens voor zorgdragen dat zijn of haar medemensen hier geen hinder van ondervindt.

Inlichtingen: Margreet Kamp, 070-3182893.

Deeltijdarbeid

Van de totale beroepsbevolking heeft 30 % een deeltijd baan, en van die 30 % is het overgrote deel vrouw. Hun rechtspositie is echter zwak. Zo hebben ze geen recht op gelijke behandeling met voltijders, zoals bij de pensioenvoorzieningen, en vallen ze buiten de CAO's. Er is nu echter een wetsvoorstel, die mensen die een derde van de officiële werktijd werken recht geeft op het minimumloon. Len Rempt noemde dit voorstel deze week in een vergadering met minister de Vries een stap in de goede richting, maar dan wel gecombineerd met de individualisering van het minimumloon. Dit schept werkgelegenheid, zoals de VVD meermalen uiteengezet heeft. De woordvoerder had, net zoals de woordvoerders van andere partijen, echter ook kritiek. Het kabinet heeft de problemen nl. wel aardig geanalyseerd, maar komt nog steeds niet met één afgerond standpunt. Alle onderdelen worden fragmentarisch behandeld. Het minimumloon is dan nu geregeld, maar er is nog geen wettelijke verplichting tot evenredige betaling. D.w.z. zeggen dat iemand die 20 uur werkt de helft moet verdienen van het salaris van iemand die 40 uur werkt. Ook zijn de pensioenrechten nog niet geregeld.

Alphahulpen

Een voorbeeld dat ter sprake kwam, is de rechtspositie van alphahulpen. Dit zijn vrouwen die minder dan 12 uur per week als huishoudelijke hulp in de thuiszorg werkzaam zijn. Zij worden door een zorginstelling ter beschikking gesteld van mensen die deze hulp behoeven. Het contract sluiten zij echter met de cliënten af. Hoewel ze nu ook recht hebben op het minimumloon kunnen ze aanspraak maken op zes weken ziektegeld, maar niet op de WAO of werkloosheidsuitkeringen. Het kabinet is niet van zins hun rechtspositie te verbeteren. Ze dragen daarvoor nogal merkwaardige argumenten aan, zoals het uit de lucht gegrepen bedrag van 100 miljoen dat een rechtsverbetering zou kosten. Ook stellen ze dat de cliënten niet klagen (natuurlijk niet) en dat de vrouwen het zelf zo willen. De VVD wees het kabinet erop dat de "keuze" van de vrouwen beperkt is tot niet werken, zwart werken of alpha-hulp worden. Geen echte keuzevrijheid dus. Tevens rekent het kabinet erop dat alpha-hulpen allemaal getrouwde vrouwen zijn die toch wel onder de pannen zijn. Een nauwelijks emancipatie-bevorderende houding! Het kabinet heeft een nadere uiteenzetting toegezegd.
Inlichtingen: Len Rempt: 070-3182889.

Drugsbestrijding

Na enkele besloten vergaderingen kwam afgelopen donderdag de drugsbestrijding en in het bijzonder de cocaïnehandel vanuit Suriname in een openbaar mondeling overleg in de Kamer aan de orde. Hans Dijkstal maakte bezwaar tegen de geheimzinnigheid rondom deze kwestie. De Kamer heeft geen openbare informatie gekregen, terwijl de media er bol van stonden. Ook zijn de kamervragen die sinds 1986 gesteld zijn, door de regering nooit behoorlijk beantwoord. Daarom dringt de VVD aan op duidelijkheid en openbaarheid, waardoor de indianenverhalen tot het verleden zullen gaan behoren.

Want ook zonder deze verhalen is het probleem omvangrijk genoeg. Het staat vast dat er steeds meer cocaïne vanuit Suriname wordt ingevoerd. In 1977 werd in Europa nog maar 59 kilo in beslag genomen; in 1990 was dit echter al opgelopen naar 12.943 kilo. Bij deze smokkel zijn vermoedelijk Surinaamse militairen tot in de hoogste legerleiding (Bouterse!) betrokken. En volgens kranteberichten worden intimidatie, infiltratie en omkoping bij overheid en bedrijfsleven in Suriname, maar ook in Nederland, door Surinaamse drugscriminelen niet geschuwd.

Nederland is dus in korte tijd een belangrijk in- en doorvoerland voor deze drugs geworden. Daar moet uiteraard wat aan gedaan worden. De VVD wil daarom een uitbreiding van de Koninklijke Marechaussee en de douane om de controle op Schiphol en de zeehavens te verscherpen. Ook moet de minister van Justitie zo snel mogelijk bovenregionale rechteamts instellen, want de bestaande landelijke opsporingsteams zijn onderbemand. Bovendien dient de Centrale Recherche Dienst beter samen te werken en gegevens uit te wisselen met de BVD en de politie. Het belangrijkste is echter dat meer informatie over feiten en ontwikkelingen openbaar wordt, zodat iedereen weet hoe ernstig het probleem is. Slechts op deze wijze kan worden nagegaan of de regering een toereikend beleid voert.
Inlichtingen: Hans Dijkstal, 070-3182884.

Illegalen met sofi-nummers

Vorig jaar november stelde de VVD mondelinge vragen over illegaal in ons land verblijvende vreemdelingen die hier arbeid verrichten zonder tewerkstellingsvergunning (zie VVD-Expresse nr 1). Gesignaleerd werd toen al dat zij een sofi-nummer hadden gekregen en sociale verzekeringspremies betaalden waardoor ze aanspraak maakten op de sociale voorzieningen. De VVD maande tot spoedige maatregelen, en pleitte voor een betere gegevensuitwisseling tussen de vreemdelingendienst en andere overheidsdiensten. De regering antwoordde het probleem te onderkennen en naar een oplossing te zoeken. Nu, één jaar later, wordt er per 1 november een richtlijn ingesteld dat belastingdiensten slechts na overleg met de vreemdelingendienst mogen overgaan tot het verstrekken van sofi-nummers.

Het is daarom onbegrijpelijk dat kranteberichten deze week een onderzoek van het ministerie van Justitie aanhaalden, waaruit blijkt dat gedurende juli en augustus in Amsterdam maar liefst 1 op de 4 aan vreemdelingen toegekende sofi-nummers aan illegalen is verstrekt. Deze cijfers waren voldoende reden voor Jan Kees Wiebenga de bewindslieden weer op het matje te roepen. Dit keer in de vorm van schriftelijke vragen aan de staatssecretarissen Kosto (Justitie) en van Amelsfoort (Financiën). De VVD wil weten of belastingdiensten in andere steden ook zonder enige controle sofi-nummers hebben verstrekt en wat de bewindslieden van plan zijn hieraan te doen. De VVD is van mening dat illegale vreemdelingen zo spoedig mogelijk het land moeten worden uitgezet. Illegalen met een sofi-nummer wordt iets meer tijd gegund om hun zaken te regelen dan wel om een aanvraag in te dienen voor een verblijfsvergunning.
Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga, 070-3182904.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Krijgt nacht van Schmelzer een vervolg?

Op deze laatste pagina van de VVD-Expressie reikte Hans Dijkstal aan de vooravond van het debat over de Tussenbalans in februari het kabinet tien goede redenen aan om het financieringstekort met bezuinigingen en lastenverlichtingen te lijf te gaan. Hij gaf hiervoor principiële, praktische en economische redenen. Helaas blijkt uit de Miljoennota en de Algemene Beschouwingen van afgelopen week dat het kabinet daar doof voor is gebleven. Daarom lichtte de vice-fractievoorzitter in een artikel in de regionale dagbladen nogmaals toe wat de gevolgen van lastenverzwaringen zijn.

Het financiële beleid voor 1992 bestaat immers voor een belangrijk deel uit lastenverzwaringen. Naast de verhoging van het huurwaardeforfait en de accijnzen wordt de inflatiecorrectie beperkt en worden milieuheffingen mede als belastinginstrument gebruikt om de gaten in de begroting te dichten.

De ruim 4 miljard lastenverlichting die in het vorige kabinet met medewerking van het CDA tot stand kwam, wordt door dit kabinet meer dan ruimschoots teniet gedaan. En weer met medewerking van het CDA. Ondanks de verkiezingsbelofte van de toenmalige lijsttrekker van het CDA, de heer Lubbers. Met hem viel daarover niet te praten, zo zei hij destijds tegen de heer Kok. De gevolgen hiervan zijn ernstig. In het jaar 1992, waarin de economische groei zeer gering zal zijn en Nederland alle zeilen zal moeten bijzetten om de concurrentiestrijd in Europa te kunnen voeren, neemt de inflatie in ons land toe. Voor een deel vanwege de lastenverzwaringen! Dat leidt tot hogere lonen en hogere prijzen. Voor het eerst na jaren zal de werkloosheid weer toenemen. En dat in een land waarin de verhouding actieven/inactieven al zo ongunstig is.

Piketpalen in moerasgrond

Precies 25 jaar geleden, in de nacht van Schmelzer, diende de toenmalige fractievoorzitter van de KVP een motie in tegen het financiële beleid van zijn eigen KVP-premier Cals. Dit was zo gedenkwaardig dat deze week een toneelstuk van Martin van Amerongen over deze nacht in première ging. In de overwegingen van deze motie staat onder andere: "... van mening dat in het voorgenomen financieel-economisch beleid meer waarborgen moeten worden gelegd voor een evenwichtige groei en tegen verdergaande geldontwaarding en werkloosheid.....". Toen ging het om beperking van uitgaven. Nu is het erger. Nu gaat het om verhoging van de lasten. Niemand zit echt te wachten op een nacht van Brinkman, maar wanneer houdt het CDA nu eindelijk eens op piketpalen in moerasgrond te slaan?

Een bladderend plafond

Wat stelt de VVD daar nu tegenover? Bij de bespreking van de begroting 1992 heeft de VVD vorige week alternatieven op tafel gelegd. De kern daarvan is de sociaal-

economische en financiële problemen op te lossen door te trachten de oorzaken ervan weg te nemen.

Als je plafond elk jaar gaat bladderen, kun je het natuurlijk steeds opnieuw witten. Maar beter is het iets aan het vochtprobleem in huis te doen. Dan houdt het gewitte plafond ook langer stand. Als overheidsuitgaven te hoog zijn, moet men de politieke moed hebben om die uitgaven aan te pakken. Dat betekent herbezinning op de overheidstaken, drastische vermindering van het aantal ambtenaren en afschaffing of verlaging van subsidies. Dat kan overigens hogere kosten voor de burgers betekenen. Daar is de VVD eerlijk in. Het berekenen van de kostprijs aan de burgers voor overheidsdiensten en het verminderen van subsidies leiden tot hogere kosten. Wij noemen dat het profijtbeginnsel. Dus tegenover lagere belastingen en premies staan dan hogere kosten.

De afwenteling van kosten

Waarom zou je dat doen, kan men zich afvragen. Voor sommige burgers maakt het op deze manier niets uit. Toch zijn er goede redenen om een dergelijk beleid wel uit te voeren. In de eerste plaats geeft het de burger een grotere keuzevrijheid. Dat is een belangrijk liberaal beginsel. Het is ook praktisch en economisch van groot belang. Wie een bepaalde keuze maakt, draagt daar ook zelf de verantwoordelijkheid voor. Dat dwingt tot een betere afweging van kosten en baten dan een systeem waarin je kunt kiezen voor de baten en de kosten kunt afwentelen op een ander.

De begroting van morgen

In de politiek en het openbaar bestuur is de keuze altijd de begroting van morgen (of zelfs de verkiezingen van morgen) of een structureel beleid op langere termijn. Vanzelfsprekend is het laatste het belangrijkste. Het kabinet van CDA en PvdA durft niet te kiezen voor structureel beleid om de economische positie van Nederland in Europa van morgen veilig te stellen. Integendeel, de voorgestelde lastenverzwaringen brengen die positie in groot gevaar. Met alle werkloosheid vandien. Het kabinet moet dan ook de koers drastisch wijzigen. Gebeurt dat niet, dan kan de conclusie slechts zijn dat dit kabinet vervangen wordt door een kabinet waar de VVD aan deelneemt, zodat het landsbelang beter wordt gediend.

De VVD-Expressie is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de VVD-Tweede Kamerfractie en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost f 75,- en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

Spanning tussen kabinet en Eerste Kamer

Slechts 3 maanden nadat premier Lubbers de Eerste Kamer (en vooral de CDA-fractie) via het machtswoord moest dwingen de verhoging van het huurwaardeforfait te accepteren, dreigt nu het wetsvoorstel inzake de stelselherziening gezondheidszorg een nieuwe confrontatie op te leveren. Wat is er toch aan de hand dat kabinet en Eerste Kamer de laatste tijd zo vaak botsen? Mijns inziens geen incidenteel probleem van personele aard, noch een wezenlijke veranderde opstelling van de fracties in de Senaat.

Waar het, dunkt me, echt om gaat is vooral een via de Eerste Kamer naar buiten komende onvrede met de kwaliteit van onze wet- en regelgeving. Kwaliteit in die zin dat wetten als gevolg van politieke compromissen te vaak nodeloos ingewikkeld worden gemaakt. Uitvoerbaarheid en controleerbaarheid laten daardoor steeds meer te wensen over en de rechtzekerheid voor de burger komt op de tocht te staan. De Eerste Kamerleden (vooral die van de coalitiepartners) worden steeds meer ingeklemd tussen enerzijds het politieke belang van kabinetvoorstellen en anderzijds hun verantwoordelijkheid voor goede en uitvoerbare wetgeving. Het is niet verwonderlijk dat juist een permanente regeringspartij als het CDA het sterkst daarmee geconfronteerd wordt. Immers, hoewel ook bij de vorige regering de vraag rondom de kwaliteit van de wetgeving geregeld aan de orde kwam, wordt er de laatste twee jaar wel erg veel broddelwerk afgeleverd.

De stelselherziening gezondheidszorg is daar een duidelijk voorbeeld van. Van de oorspronkelijke doelstelling volgens het plan-Dekker is slechts een rudiment over; in plaats van het benadrukken van de eigen verantwoordelijkheid zien we een neiging tot over-solidariteit, in lijn met een klassieke volksverzekering. Bovendien blijven uitvoering en kostenbeheersing grote vragen oproepen en is aanvaarding in feite een sprong in het duister.

Het zou een miskening van ons parlementaire bestel met eigen verantwoordelijkheid voor beide Kamers betekenen, indien het kabinet de Eerste Kamer wederom zou dwingen tot een louter politieke keuze. Wanneer het kabinet wéér geen ruimte zou laten voor een feitelijke, niet-politieke beoordeling van het wetsvoorstel, gericht op uitvoerbaarheid, rechtvaardigheid, kostenbeheersing e.d. Een beoordeling die elders onvoldoende uit de verf is gekomen. Een kabinet dat die confrontatie met de Eerste Kamer niet aandurft, tracht feitelijk het eigen onvermogen om tot echt behoorlijke wetgeving te komen te verdoezelen en verdient dan ook geen continuering.

David Luteijn, voorzitter Eerste Kamerfractie VVD

Bekostiging Voortgezet Onderwijs

De betaling van de niet-personeelskosten voor het voortgezet onderwijs vond tot voor kort plaats door rijksvergoedingen, waarbij de kosten voor de rijkscholen de norm waren. Door de decentralisatie worden rijkscholen overgedragen aan gemeenten, waardoor dit ijkpunt wegvalt. Daarom kwam deze week de herziening van de bekostigingsregelingen in de Kamer aan de orde. Voordat de wetswijziging op tafel lag, heeft de commissie-Kolthoff zich gebogen over een systeem van bekostiging aan de hand van een programma van eisen (naar analogie van het Londo-stelsel voor het basisonderwijs). De VVD beoordeelde het voorstel positief, omdat het meer bestedingsvrijheid voor scholen met zich meebracht. De kosten ervan kwamen echter 260 miljoen gulden hoger uit dan tot nu toe in de begroting is voorzien. Staatssecretaris Wallage nam het voorstel daarom niet over, maar weigerde ook kostendekkende vergoedin-

gen te realiseren of het programma van eisen aan te passen. Tevens wilde hij niet toezeggen zijn best te doen om in de toekomst wel tot kostendekking te komen.

In navolging van de Algemene Rekenkamer raadde Jan Franssen Wallage aan het in beginsel goede bekostigingssysteem van de commissie-Kolthoff niet op voorhand over boord te gooien. De woordvoerder stelde voor toch vast te blijven houden aan de bekostiging op grond van het programma van eisen, aangezien die eisen reëel zijn en het systeem keuzevrijheid biedt. Omdat de VVD ook niet in staat is om nu de fl. 260 miljoen op tafel te leggen, diende hij een amendement in om tijdelijk kortingen op de te geven vergoeding toe te passen. Eens per vijf jaar moet de wetgever bekijken of het stelsel goed werkt en of er middelen kunnen worden gevonden om wel tot een kostendekkende vergoeding te komen. Dit laatste voorstel vond kamerbreed gehoor, omdat het advies van de commissie-Kolthoff ook volgens het CDA niet zomaar afgevoerd kan worden.

Inlichtingen.: Jan Franssen, 070-3182886.

VERDER IN DIT NUMMER

- VVD-voorstellen over volume-maatregelen WAO
- Een beknopt overzicht van de spreekbeurten van VVD-kamerleden
- Burgemeester houdt tekeningsbevoegdheid bij BOPZ
- Toespraak Frits Bolkestein op de partijraad in Rhenen

Begroting milieu

Bij de begrotingsbehandeling deze week signaleerde Jan te Veldhuis dat er weliswaar nog veel moet gebeuren op milieugebied, vooral op terreinen als afval, mest, stank en geluidshinder, maar dat we in het algemeen op de goede weg zijn. Vergeleken met tien jaar geleden is er minder verzuring, het oppervlaktewater is schoner en bij de terugdringing van chloorfluorkoolwaterstoffen (CFK's) is resultaat geboekt. Wij moeten dus zo doorgaan, realistisch en rekening houdend met nuchtere feiten. Een van die feiten is dat Nederland niet in zijn eentje in staat is ijzer met handen te breken. Dit besef is doorgebroken in de notitie "Milieu en internationale handel" van staatssecretaris van Rooy. Hierin wordt o.a. gesteld dat Nederland moet meewerken aan een internationale harmonisatie van normen voor schadelijke stoffen, en dat er internationaal overleg moet komen om doelmatige maatregelen te nemen. Desgevraagd door de VVD zei minister Alders deze aanbevelingen te onderschrijven. Een ander internationaal evenement is de UNCED-conferentie volgend jaar in Rio de Janeiro. Waarom heeft minister Alders de Kamerbreed gesteunde VVD-wensen niet via de EG op de agenda weten te krijgen? Deze wensen zijn: het creëren van een nieuw mensenrecht op een schoon milieu; de oprichting van een ecologische Veiligheidsraad bij de VN en van een internationaal milieutribunaal.

Nuchterheid en realiteitszin zijn ook belangrijk voor het milieubeleid in ons eigen land. Speerpunten van het beleid van de minister, zoals de bodemsanering en de bestrijding van het broeikas-effect, komen nauwelijks extra van de grond vergeleken met de plannen van Nijpels. Een van de redenen hiervoor is dat in 1989 begonnen is met het Nationaal Milieuplan-plus in plaats van met de uitvoering van het eerste NMP. Er zijn zo te hoge verwachtingen gewekt. De realiteit is echter dat er nieuwe belastingen op milieugebied zijn ingevoerd, zonder veel tastbare verbeteringen van het milieu. Zo heeft het kabinet, ondanks alle verbale retoriek over het belang van het milieu, besloten in 1992 600 miljoen gulden minder uit de algemene middelen te besteden aan milieubeleid. Anderen moeten daarvoor opdraaien, want tegelijkertijd is een extra energieheffing ontworpen om dat gat te dichten. Dat betekent 600 miljoen meer belastingopbrengst, maar geen extra milieumaatregelen. Hierbij valt de 100 miljoen minder hoge stijging voor het milieubeleid die de VVD in haar beleidsplan bij de Algemene Beschouwingen voorstelde, in het niet!

Ook het CDA vond de energieheffing van 600 miljoen ongewenst, en stelde voor "het gat van Alders" te dichten met verspreide heffingen op bv. afval, bestrijdingsmiddelen en drinkwater. Hoewel de VVD sympathiek staat tegenover andere oplossingen, geeft dit CDA-voorstel aanleiding tot complexe regelgeving en is het in de praktijk moeilijk uitvoerbaar. Wel stemt de VVD in met een door de minister toegezegd onderzoek. Wanneer het voorstel niet haalbaar blijkt, blijft Alders echter met het gat van 600 miljoen zitten. En dan wordt de vraag weer interessant of het CDA voet bij stuk houdt, of (alweer) door de bocht gaat. Inlichtingen: Jan te Veldhuis: 070-3182901.

Volume-maatregelen WAO

De discussie rond de WAO-problematiek heeft zich de laatste tijd voornamelijk toegespitst op het korten op hoogte of duur van de uitkering, al dan niet onder een bepaalde leeftijdsgrens. Het antwoord van de VVD, in de vorm van zes voorstellen waarin o.a. de bestaande gevallen ontzien worden en geen leeftijdsgrens wordt gehanteerd, is reeds behandeld in de VVD-Expresse nr 31.

Een ander belangrijk aspect van de WAO is het nemen van maatregelen die gericht zijn op het creëren van mogelijkheden voor arbeidsongeschikten om (weer) aan het arbeidsproces mee te doen of daaraan te blijven deelnemen. Over deze zogenaamde volume-maatregelen heeft het kabinet een wetsvoorstel ingediend.

Hieronder volgt de VVD-reactie in vijf punten.

1. De VVD constateert dat een aantal maatregelen niet in het wetsvoorstel voorkomen, hoewel daar al lang een breed politiek draagvlak voor bestaat. Maatregelen zoals het aanspreken van het tegoed aan vakantiedagen van de werknemer; het ten laste brengen van de kosten van de eerste zes weken ziekte voor de werkgever, en het wijzigen van het criterium voor arbeidsongeschiktheid moeten volgens de VVD in deze wet worden opgenomen. Iedereen is het er immers over eens dat het ziekteverzuim en het aantal arbeidsongeschikten zo snel mogelijk moeten worden teruggebracht. Wanneer de regering niet met een Nota van Wijziging zal komen, overweegt de fractie amendementen dienaangaande bij dit wetsvoorstel in te dienen.
2. De VVD acht het volstrekt onwenselijk dat de exacte hoogte van het bonus-malus systeem bij Algemene Maatregel van Bestuur wordt geregeld, in plaats van bij wet. Ook verzet de VVD zich tegen het regeringsvoornemen de malus (de boete die de werkgever moet betalen voor het afstoten van een werknemer naar de WAO) stapsgewijs te verhogen naar maximaal 12 maanden salaris. De maximale hoogte mag de vermelde 4 maanden voor de malus en de 6 maanden voor de bonus (de premie voor de werkgever als hij een arbeidsongeschikte (weer) aanneemt) niet overschrijden.
3. De regering wil bedrijfsverenigingen verplichten een geval van arbeidsongeschiktheid na 6 maanden aan de Gemeenschappelijke Medische Dienst te melden. De VVD vindt dat veel te laat en wenst al een verplichte melding na 6 weken.
4. De regering laat in haar voorstel te veel over aan de sociale partners, met name waar het gaat om de differentiatie in het werknemersdeel van de premie voor de Ziektewet. De regering wordt verzocht dit te heroverwegen.
5. De VVD hecht veel waarde aan de rol van de bedrijfsgezondheidsdiensten en sluit niet uit dat deze in de toekomst verplicht moeten worden gesteld.

Inlichtingen: Robin Linschoten, 070-3182895.

EXPRESSE

Sociale verhuurders

De Nota "Volkshuisvesting in de jaren negentig" noemt huisvesting in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van bewoners en maatschappelijke organisaties. Doelstelling is een verzelfstandiging van woningcorporaties en decentralisatie van taken naar lagere overheden. Door o.a. de instelling van het Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting is hier al een begin mee gemaakt. Deze week werd de Nota in de Kamer besproken, alsmede het advies van de Commissie taakstelling en toezicht sociale verhuurders. Dit advies stelt dat de corporaties verantwoordelijk zijn voor het passend huisvesten van de doelgroep; het betrekken van de huurders bij beheer en beleid; het kwalitatief in stand houden van het bezit, en het waarborgen van de financiële continuïteit. De corporaties moeten hiervoor verantwoording afleggen aan de overheid.

Jos van Rey noemde het vooruitzicht van minder overheidsinvloed en meer markt op dit gebied zeer aantrekkelijk. Wel moet bij de decentralisatie naar lagere overheden ook sanctiebevoegdheid aan de gemeenten worden toegekend. Wat gedereguleerd is, mag echter niet weer ingevuld mag worden met lokale voorschriften. Ook heeft de VVD voorgesteld de Kamer meer inzicht te verschaffen in de geldstromen tussen Rijk, huurders, corporaties en hun koepels. De financiering van deze koepelorganisaties (een onderdeel van het maatschappelijk middenveld) verdient eveneens meer aandacht. Zij moeten worden gefinancierd door bijdragen van de aangesloten organisaties en niet door de bijdragen in de maandhuur, zoals nu het geval is. Inlichtingen: Jos van Rey, 070-3182899.

Burgemeester blijft tekenen

In nr 31 van de VVD-Expresse werd verslag gedaan van het eerste debat over de wijzigingswet op de Bijzondere Opnemingswet in Psychiatrische Ziekenhuizen (BOPZ). Aan de orde was o.a. de tekeningsbevoegdheid om iemand gedwongen op te laten nemen in een psychiatrisch ziekenhuis. Moest deze bevoegdheid bij de burgemeester blijven, met eventueel een mandaat aan een wethouder (voorstel kabinet), of overgedragen worden aan de Officier van Justitie (CDA-amendement)? Deze week kwam deze vraag weer ter sprake en is de VVD-fractie tot een afronding gekomen. Enerzijds heeft de VVD begrip voor de bezwaren tegen de werklust die de bevoegdheid oplevert voor burgemeesters van grote en middelgrote gemeenten. Anderzijds weegt de overweging zwaar dat waar het individuele burgers betreft, taken zo min mogelijk mogelijk van bestuurlijke verantwoordelijkheid naar ambtelijke verantwoordelijkheid moeten verschuiven. Ook het argument van minister Hirsch Ballin dat de tekeningsbevoegdheid voor een burgemeester niet wezensvreemd is aan zijn bestuurlijke taken, is van betekenis. Bovendien bracht de minister naar voren dat de spreiding van de bevoegdheid over ca. 600 burgemeesters een betere, praktischere en persoonlijker benadering is dan wanneer deze wordt toegewezen aan de 19 Officieren van Justitie. Op grond van deze argumenten stemt de VVD in met het kabinetsvoorstel de tekeningsbevoegdheid bij de burgemeester, cq gemandateerde wethouder, te laten. Daarmee verwerpt de VVD, evenals D66 en PvdA het CDA-amendement. Inl: Erica Terpstra, 070-3182900.

De Japanse ereschulden

Toen de Japanse premier Nederland bezocht, bracht Jan Kees Wiebenga door vragen de Japanse ereschulden onder de aandacht van de regering. Deze week werd het onderwerp weer actueel door het staatsbezoek van koningin Beatrix aan Japan. In een spreekbeurt kwam Jan Kees Wiebenga op deze kwestie terug.

"De berichten dat de Japanse regering de aanspraken op ereschulden afwijst, zijn niet nieuw. Zij roepen gemengde gevoelens op. De afwijzing zelf is natuurlijk iets negatiefs. Maar er zijn ook positieve ontwikkelingen: het feit dat eindelijk serieus op de aanspraken van Japanse oorlogsslachtoffers wordt ingegaan. Ook wordt het Japanse publiek voor het eerst via de pers op de hoogte gesteld van het leed en de daarop gebaseerde aanspraken. De discussie in Japan komt vlak voor de herdenking van de aanval op Pearl Harbour (december 1941). Dit zal in de VS veel stof doen opwaaien. Ook daarvan zal het Japanse publiek kennisnemen. Tenslotte is er een spiegelbeeldige discussie aan het ontstaan over genoegdoening van Japanners in Russische gevangenschap (1945-1956) vanwege het komende vredesverdrag tussen Japan en de Sovjet-Unie. In het licht van deze bewegingen is de nogal negatieve opstelling van minister van den Broek vreemd. Juist in het kader van de goodwill die Nederland in Japan kweekt, is het mogelijk deze smet van de ereschulden effectief bespreekbaar te maken. Daarom zal ik hem na ommekomst van het staatsbezoek vragen verslag uit te brengen van zijn optreden rond de kwestie van de Japanse ereschulden. De VVD heeft daarentegen het grootste respect voor de wijze waarop onze vorstin in Japan het oorlogsleed aangekaart heeft".

Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga, 070-3182904.

Themadag migranten

Naar aanleiding van de door Frits Bolkestein aangezwengelde discussie over de integratie van minderheden zal het probleem van de gebrekkige politieke participatie van migranten worden uitgediept door vier fractieleiders. De heren Brinkman, Wöltgens, Bolkestein en mevrouw Beckers zullen samen met D66-woordvoerder Wolffensperger de visies van hun partij vertolken en met elkaar in debat gaan. De voor ieder toegankelijke bijeenkomst wordt op 9 november georganiseerd door het Nederlands Centrum Buitenlanders in hotel Krasnapolsky. Opening 13.30 uur door minister Dales.

Spreekbeurten in het land

Maandag 28 oktober (aanvang steeds 20.00 uur): Frans Weisglas in de Dekkershoeve, Ultramarinhof 8 te **Voorburg** over buitenlandse politiek. Hans Dijkstal in Hof van Holland, Kerkbrink te **Hilversum** over criminaliteit. Jan te Veldehuis in Viergever, Nieuwsstraat 4 te **Westmaas** over het Milieubeleidsplan. Jan Kees Wiebenga in De Deining, Marktplein 92 te **Hoofddorp** over politiezaken. Erica Terpstra, Paviljoen Richter, Kennedylaan 1 te **Den Haag** over actuele politiek. Len Rempt in De Waarbeek, Kwekkelerweg 227 te **Hengelo** over milieuproblematiek. Henk Koning in Hofsteenge, Hoofdstraat 23 te **Rolde** over het financiële beleid. Margreet Kamp in hotel Ten Cate, Noordbargerstraat te **Emmen** over actuele politiek (aanvang 20.15 uur) en Rudolf de Korte in De Stuw, Brink 10 te **Hoewelaken** over actuele politiek.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

De partijraad in Rhenen

Enkele hoogtepunten uit de toespraak van Frits Bolkestein.

"Twee weken geleden hebben we de Algemene Beschouwingen afgerond. Aan de vooravond daarvan heeft de VVD-fractie, net zoals bij de Tussenbalans, een alternatief beleidspakket aangeboden. Het doel van ons correctiescenario was de lastenverzwaringen ongedaan te maken. Het kabinet verhoogt de lastendruk met maar liefst 6 miljard gulden. Daarmee wordt de lastenverlichting van de Oortoperatie ruim ongedaan gemaakt. Lastenverhogingen worden direct doorgevoerd, maar de ombuigingen worden op de lange baan geschoven en zijn zeer zacht. Wij wilden als VVD daar iets tegenover stellen. Het kabinet heeft onze voorstellen niet overgenomen. Dat was te verwachten. Toch had ons alternatief veel nut. Het versterkte de geloofwaardigheid van onze kritiek op het kabinet. Bovendien voorkomt het dat de VVD in de oppositie dingen gaat beloven die wij later niet waar kunnen maken. Daar betaalt de PvdA nu een hoge rekening voor. Als de VVD straks weer aan de regeringstafel zit, hoeven wij geen beloftes te breken.

De Eerste Kamer

Ik kom nu op de positie van de Eerste Kamer. De regering heeft in haar korte bestaan, reeds tweemaal met afreden bedreigd om wetgeving door te drukken die volgens een groot deel van die Kamer de toets van de politieke kritiek niet kon doorstaan. Premier Lubbers betrok de stelling dat de Eerste Kamer er vooral was voor een toetsing op doelmatigheid en rechtmatigheid, en niet voor een politieke toets. Hij kwam toen ernstig in aanvaring met de CDA-fractie. Gelukkig heeft de premier die stelling nadien enigszins verlaten, want er is geen helder onderscheid te maken tussen politieke en doelmatigheidstoetsing. Maar wat belangrijker is: het is aan de Eerste Kamer zelf om uit te maken hoe zij wetgeving en kabinetsbeleid toetst!

Een kritische Eerste Kamer heeft een nuttige functie in ons staatsbestel. Zij toetst wetten aan de Grondwet en aan algemene rechtsbeginselen en zij toetst bij uitstek zorgvuldig, zowel door haar taakopvatting als door haar samenstelling. Het machtswoord tegen de Eerste Kamer, vaker dan bij hoge uitzondering, verdraagt zich daarmee niet. De commissie-Deetman heeft gesproken over een zg "terugzendrecht" voor de Eerste Kamer. Dit betekent dat de Senaat niet meer zijn veto uitspreekt over een wetsvoorstel waar hij het niet mee eens is. De Eerste Kamer kan wel een wetsvoorstel terugzenden naar de Tweede Kamer om het opnieuw te laten behandelen. Wij voelen daar niets voor. Het zal leiden tot vertraging in de wetgeving en een nog zwaardere belasting van de Tweede Kamer. De Eerste Kamer moet de mogelijkheid behouden tot het verwerpen van slechte wetten en de regering moet die Kamer in die waarde laten.

Kerntaken van de overheid

De regering heeft bij haar aantreden gezegd dat het financieringstekort moet worden teruggedrongen en dat het overheidsapparaat te groot is. Maar welke taken kunnen worden afgestoten, daarover is men het niet eens. Een discussie over de kerntaken van de overheid moet hierin verandering brengen.

Volgens professor Pen zijn in de economische geschiedenis drie fasen te onderscheiden. In de eerste fase is de welvaart nog zo gering, dat er nauwelijks ruimte is voor collectieve voorzieningen. In de tweede fase neemt het inkomen toe, maar zijn er nog veel achterblijvers die individueel niet in staat zijn zich tegen economische risico's in te dekken. Het is in deze fase dat de verzorgingsstaat tot stand komt. In de derde fase is de welvaart zodanig toegenomen, dat een aantal gratis voorzieningen en inkomensoverdrachten overbodig is. Wij bevinden ons nu in de overgang van de tweede naar de derde fase.

Wat kan het concreet betekenen als de overheid zich terugtrekt op haar kerntaken? Op het gebied van de sociale zekerheid zou het bv kunnen leiden tot een keuze voor een "ministelsel". Dit houdt in dat de overheid beperkte sociale voorzieningen garandeert, die tot lage premielasten leiden. Het is dan aan de burger om zich particulier bij te verzekeren, of om met zijn werkgever tot aanvullende overeenkomsten te komen. Het WAO-voorstel van de VVD zet een grote stap in de richting van een ministelsel.

Ook wil de VVD dat er steviger bezuinigd wordt op subsidies. De subsidiestroom bedraagt in ons land zo'n 40 miljard en dat kan echt wel wat minder. Het profijtbegin-sel wordt nog te weinig toegepast. Waarom besteden wij 46 jaar na de oorlog nog altijd meer dan 10 miljard aan huisvestingssubsidies? We subsidiëren de woning, en de bewoner koopt er een grotere auto van. Verminder toch de subsidie, verlaag de belasting en laat de burger zelf beslissen waar hij zijn geld aan uitgeeft.

Decentralisatie en afslanking van het overheidsapparaat staan hoog in het liberale vaandel geschreven. Maar overdracht van bevoegdheden naar het maatschappelijk middenveld moet altijd gepaard gaan met democratische controle. Waar openbaar geld wordt gebruikt is openbare controle voor ons een gebiedende eis. Waar de overheid uiteindelijk verantwoordelijk blijft, mogen haar bevoegdheden niet verwateren. Om het takenpakket van de overheid beheersbaar te houden, zal de VVD de regering vragen in al haar wetsvoorstellen te motiveren waarom zij vindt dat het hier een kerntaak van de overheid betreft. Dan kan telkens worden vastgesteld of die taak de overheid inderdaad toekomt. Liberalen staan een beperkte overheidsbemoediging voor tegenover een zo groot mogelijke vrijheid voor de individuele mens. Het is duidelijk dat overheidszorg "van wieg tot graf" niet bijdraagt aan individuele emancipatie. Het liberalisme staat voor mondigheid en weerbaarheid voor de burger. Daarom moet de overheid, overal waar zij dat kan, taken overlaten aan burgers".

Samen werken aan vrede

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Het woord "historisch" moet niet te vaak gebruikt worden. Toch is de vredesconferentie over het Midden-Oosten die deze week in Madrid is begonnen, die kwalificatie waard. Landen die 43 jaar geen woord met elkaar wilden spreken, zitten nu immers aan één onderhandelingstafel. Dat betekent, eindelijk, een erkenning van Israël door de Arabische landen en alleen dat al is een doorbraak. Na de Golfoorlog leek het klimaat rijp voor dergelijke onderhandelingen en vooral Amerika heeft daar op knappe wijze gebruik van gemaakt. De onderhandelingen zullen lang duren en ingewikkeld zijn. De meningen van Israël enerzijds en de Arabische landen en de Palestijnen anderzijds staan haaks op elkaar. Er is een groot wederzijds wantrouwen. Israël wil geen centimeter opgeven van de sinds 1967 bezette gebieden. De Arabieren willen al dat land terug. Toch denk ik dat Israël uiteindelijk land zal opgeven in ruil voor vrede, mits de grenzen van Israël veilig en gegarandeerd zullen zijn. Een onafhankelijke Palestijnse staat is echter een illusie. Ook Arabische landen willen dat niet werkelijk. Ik zie veeleer een Jordaans-Palestijnse confederatie als uitkomst van de onderhandelingen.

Het is te betreuren dat Israël niet bereid is het vestigen van nieuwe nederzettingen in de bezette gebieden te staken. Dat zou het onderhandelingsklimaat ten goede komen. Terecht heeft de EG hier op aangedrongen. Even terecht vroeg de EG om beëindiging van de economische Arabische boycot tegen Israël en tegen bedrijven die met Israël zaken doen. Ook is het goed dat de Amerikanen en de EG trachten de infame resolutie van de VN waarin zionisme en racisme gelijk worden gesteld, van tafel te krijgen. Tenslotte is het belang dat in de vredesconferentie niet alleen over politiek, maar ook over economische samenwerking tussen alle staten in het Midden-Oosten wordt gesproken. Net zoals in het Europa van na de Tweede Wereldoorlog zou die samenwerking kunnen leiden tot vreedzame betrekkingen tussen landen die jaren lang elkaars aartsvijand waren.

Frits Bolkestein

De zaak Bosio

"Nederland heeft nu ook zijn politieke schandaal in zakformaat". Zo begon Jan Kees Wiebenga zijn inbreng tijdens het debat over de zaak Bosio. Hoe kon deze zaak zo uit de hand lopen? Een korte terugblik op de feiten.

De heer Bosio diende in '82 een kredietaanvraag in bij EZ. Pas in derde instantie krijgt hij een kredietgarantie voor fl 650.000 op voorwaarde dat er een regeringswaarnemer komt. Hiervoor wordt de heer Belderbos benoemd, en Bosio krijgt een besloten vennootschap toegewezen. Vervolgens wordt Bosio de B.V. uitgewerkt en wordt het krediet weer ingetrokken omdat er te weinig productie is. Dan krijgt de B.V. (zonder Bosio) een nieuw extra krediet van fl 1,5 miljoen gulden. Bosio beschuldigt de inmiddels overleden Belderbos ervan het EZ-geld te hebben gebruikt voor dubieuze zaken als wapen- en drugshandel. In 1985 wordt in Antwerpen een container met cocosnoten en drugs in beslag genomen, die aan een andere B.V. van Bosio is geadresseerd. Bosio zegt de politie in Arnhem hierover te hebben ingelicht; hij deed dit echter anoniem. Vervolgens suggereert hij dat er geen justitiële stappen zijn genomen, omdat er een relatie ligt met de EZ-kredieten en de rol van Belderbos. Om het conflict met EZ uit te zoeken wendt Bosio zich tenslotte tot de Kamercommissie van verzoekschriften die sinds 1989 met de zaak bezig is. De feiten zijn in die jaren niet helder boven tafel gekomen door de summier be-

schikbare gegevens bij Justitie en EZ en omdat Bosio weinig hard kon maken. In april 1991 werd de zaak afgesloten, omdat Bosio zijn recht nog bij de burgerlijke rechter halen kan.

Half oktober kreeg de affaire echter een bredere dimensie, toen bekend werd dat de Kamer door de Minister van Justitie onjuist over de drugscontainer was ingelicht. Dit noemde Jan Kees Wiebenga een staatsrechtelijke doodzonde, die een gele of zelfs een rode kaart voor een minister kan opleveren. Er zijn twee mogelijkheden: of de ministers wisten ervan en wensten de zaak af te dekken, en dat is ernstig. Of de ministers wisten niets en zijn door hun ambtenaren op het verkeerde been gezet. Volgens de "doctrine van Bolkestein" blijft de minister verantwoordelijk voor het handelen van zijn ambtenaren. De waarheid moet dan ook boven tafel komen, daar was de hele Kamer het over eens. De VVD wil het justitiële onderzoek naar de drugscontainer verhelderd zien, de eventuele banden tussen dit onderzoek en het subsidiebeleid van EZ moet worden verduidelijkt en op grond daarvan kan bekeken worden of de Kamer verkeerd is ingelicht. Pas dan kan de Kamer bekijken hoe de verantwoordelijkheid ligt en wat de eventuele sancties voor betrokken bewindslieden moeten zijn.

De VVD geeft de voorkeur aan een externe commissie van "drie wijzen" om de objectiviteit te waarborgen. Aanstaaende dinsdag beslist de Kamer over de vorm en samenstelling van de commissie. Inflichtingen: Jan Kees Wiebenga, 070-3182904.

VERDER IN DIT NUMMER

- Bij bestrijding files is oplossing van knelpunten belangrijk
- De begroting van Justitie
- Veenbrand op Landbouw woekert voort
- PvdA moet VVD steunen in strijd tegen corporatisme

De begroting van Justitie

Jan Kees Wiebenga bracht tijdens het debat over de begroting naar voren dat de balans na twee jaar justitiebeleid door minister Hirsch Ballin niet doorslaat naar de positieve kant. Weliswaar zijn er plannen op de rails gezet, maar veel processen-verbaal worden nog steeds opzij gelegd, criminel worden in verband met vormfouten in vrijheid gesteld en SOFI-nummers worden aan illegalen verstrekt. "Minder praten, meer boeven vangen", moet het uitgangspunt zijn.

De beperking van het aantal bekeuringen geeft de geloofwaardigheid van de overheid een enorme knauw. Het toenemend aantal roofovervallen in de grote steden door jeugdbendes is zorgwekkend. Preventief beleid en duidelijk strafrechtelijk optreden zijn hier op hun plaats. Onaanvaardbaar zijn de problemen bij het innen van boetevonissen. De VVD vindt dat de Minister van Justitie gebruik moet maken van de wettelijke mogelijkheid van verhaal via bank en girorekeningen van diegenen die niet betaald hebben. De woordvoerder zette dit pleidooi kracht bij door een motie in te dienen, die ook door D66 en PvdA ondertekend werd. Verder worden nog steeds verdachten naar huis gestuurd doordat er voor hen onvoldoende cellen zijn, terwijl anderzijds cellen leegstaan voor "zelfmelders" die niet komen opdagen. Ook dat is onaanvaardbaar, te meer omdat het computerregistratiesysteem voor de "zelfmelders" nog niet goed werkt.

Tenslotte dringt de VVD aan op een snelle invoering van het onlangs herziene asielbeleid, nu momenteel de instroom van asielzoekers door de agressie tegen vreemdelingen in Duitsland snel groeit.

Criminaliteitsbestrijding

Vorige week vrijdag heeft de Algemene Rekenkamer een rapport uitgebracht over de criminaliteitsbestrijding. In het rapport wordt kritiek geuit op de wijze waarop verschillende uitvoerende instanties de aangekondigde maatregelen uit het rapport "Samenleving en Criminaliteit" ter hand hebben genomen. Overigens is de Rekenkamer wel positief over het feit dat vrijwel alle wettelijke voorschriften tot stand gekomen zijn. De VVD heeft met grote bezorgdheid kennis genomen van de bevindingen van de Algemene Rekenkamer. Haar aanmerkingen lopen grotendeels parallel met de door de VVD eerder geuite kritiek op de trage uitvoering van het beleid. De VVD steunt het beleidsplan "Samenleving en Criminaliteit". Capaciteitsvragen bij politie, openbaar ministerie en gevangeniswezen blijven de werkelijke uitvoering van het beleid echter te verhinderen. Deze minister besteedt steeds meer aandacht aan reorganisatie en bestuurlijke vraagstukken, hetgeen ten koste gaat van het uitvoerende werk. De VVD heeft er bezwaar tegen dat "tijdens de verbouwing de winkel is gesloten".

De VVD wil het criminaliteitsbeleid van minister Hirsch Ballin en staatssecretaris Kosto de komende tijd op "kritisch-constructieve" wijze volgen. U wordt daarvan in de VVD-Expressie op de hoogte gehouden. Inl.: Jan Kees Wiebenga, 070-3182904.

Infrastructuur

Willen we de toenemende files in ons land bestrijden, dan moeten we de aanleg en verbetering van het snelwegennet fors opvoeren. De aandacht moet vooral uitgaan naar het opheffen van knelpunten zoals wegversmallingen, ontbrekende weggedeelten en tunnels, die volgens Stichting Weg in 64,4 % van de gevallen de oorzaak zijn van het fileprobleem. De investeringen in de infrastructuur moeten dan ook snel op een hoger peil worden gebracht. Zo luidde de belangrijkste conclusie van Herman Lauxtermann tijdens het debat over dit onderwerp. Op zichzelf is er niets op tegen dat de regering de investeringen voor de openbaarvervoersinfrastructuur heeft verhoogd. Maar deze verhoging had niet ten koste mogen gaan van het budget voor de investeringen in het wegennet. De beste manier om de investeringen te verhogen is herschikking op de Rijksbegroting. De consumptieve uitgaven moeten omlaag om ruimte hiervoor te scheppen. De woordvoerder pleitte voorts voor herinvoering van een kapitaaldienst die het investeringsbedrag voor rekening kan nemen, terwijl de lopende begroting alleen belast wordt met rente en aflossing. Zo wordt het mogelijk meerjarenafspraken te maken buiten de meestal beperkte, voor een jaar geldende, begroting om.

Tijdens het debat werd de VVD door Groen Links beïnvloed van het voeren van een autolobby. De woordvoerder nuanceerde deze opmerking als volgt. Liberalen beschouwen de auto als een groot goed. Zonder de auto geen industrialisatie, geen handel en geen vervoer. Met auto veel individuele bewegingsvrijheid. Aangezien de auto ook gevaar oplevert voor milieu en veiligheid, kunnen liberalen zich ook vinden in maatregelen ter beheersing van de automobiliteit. Betutteling en dogmatische bemoeizucht met ons verplaatsingsgedrag wijst de VVD echter af. Geen blind laissez faire maar gezond verstand moet prevaleren. Daarom steunt de VVD de plannen in het Structuurschema Verkeer en Vervoer over schonere en zuinigere voertuigen en het stimuleren van alternatieven van de auto. Bij het prijsinstrument ter beperking van het autogebruik zet de VVD zoals bekend kanttekeningen. Een variabilisatie van de brandstofprijzen is alleen mogelijk in Europees verband en met een gelijktijdige verlaging van de motorrijtuigenbelasting.

Inl.: Herman Lauxtermann, 070-3182892.

De anonieme verdachte

Het wetsvoorstel dat deze week in de Kamer behandeld werd, beoogt justitie dwangmiddelen te geven ter identificatie van verdachten die weigeren hun personalia bekend te maken. Iedere opsporingsambtenaar krijgt de bevoegdheid een verdachte ter identificatie te fouilleren. Verder mag de (hulp) officier van justitie bevelen een anonieme verdachte die niet in voorlopige hechtenis mag worden gehouden, zes uur langer op te houden voor verhoor dan nu het geval is. Wettelijke middelen ter identificatie zijn foto's, vingerafdrukken en lichaamsmaten. Het doel van deze maatregelen is het zwartrijden en massale ordeverstoringen tegen te gaan.

Gelet op de positie van het individu en de rechtswaarborgen van de verdachte in het bijzonder moeten liberalen kritisch kijken of die maatregelen werkelijk noodzakelijk zijn. Er moet afgewogen worden of zij dienen ter bescherming van vitale belangen en of zij in verhouding staan tot het doel dat ermee wordt nagestreefd. De VVD is daarom het debat met een "open mind" ingegaan. Benk Korthals stelde de regering kritische vragen over de toepassing van de voorgestelde dwangmiddelen in de praktijk. Elke opsporingsambtenaar zou een zwartrijder temidden van zijn medepassagiers kunnen fouilleren. Verder is het niet duidelijk waarom foto's etc. van een verdachte niet binnen de nu toegestane zes uur detentie kunnen worden genomen. Bovendien bestaat de mogelijkheid dat politie-agenten de verdachte "voor straf" pas na de eerste zes uur gaan identificeren.

Gelet op de ingrijpendheid van de voorgestelde dwangmiddelen heeft het wetsvoorstel nogal wat haken en ogen. Eerst moet de overheid aantonen dat het zwartrijden en ordeverstoringen niet met de bestaande preventieve en strafrechtelijke bevoegdheden bestreden kunnen worden. De VVD is van mening dat de overheid hierin te kort schiet. Daarom wacht de fractie het antwoord van de regering volgende week af, alvorens haar definitieve standpunt te bepalen. Inlichtingen: Benk Korthals 070-3182902.

Chaos op St. Maarten

Tijdens de behandeling van de begroting van Antillaanse Zaken werd door alle fracties ingegaan op de steeds verslechterende situatie op het bovenwindse eiland St. Maarten. Volgens Erica Terpstra kunnen het wanbeheer, de rechteloosheid en corruptiepraktijken niet langer getolereerd worden. Zo blijkt uit een uitgelekt rapport dat een Italiaanse instantie vanuit St Maarten expliciet om smeergeld benaderd werd. Ook zijn bij de uitbreiding van het vliegveld miljoenen aan de strijdstok blijven hangen. De VVD diende dan ook een kamerbreed ondersteunde motie in, waarin de Koninkrijksregering verzocht wordt vóór 1 januari bestuurlijke maatregelen te nemen. Wanneer er dan nog geen actie is ondernomen, moet een regeringscommissaris naar St. Maarten gezonden worden om orde op zaken te stellen. Zo'n commissaris heeft vergaande bevoegdheden, omdat hij de beschikking zal hebben over het politiekorps en het Openbaar Ministerie op het eiland. De maatregel moet niet gezien worden als betuttelend Nederlands ingrijpen, aangezien de functionaris wordt aangesteld door de regering van het Koninkrijk, dus door Nederland en de Antillen samen. Inlichtingen: Erica Terpstra, 070-3182900.

Kopieren uit de VVD-Expresse

De redactie van de VVD-Expresse geeft hierbij uitdrukkelijk aan iedereen het recht in woord en geschrift de teksten uit de VVD-Expresse te citeren of over te nemen. De mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, die het weekblad uitgeeft, beoogt immers de verspreiding van het liberale gedachtegoed. Wij stellen er prijs op wanneer bij overname van een artikel de lezers geïnformeerd worden over de wijze waarop zij zich kunnen abonneren op de VVD-Expresse.

De mestmanifestatie

Afgelopen vrijdag organiseerden landbouworganisaties uit Drenthe, Groningen, Friesland, Flevoland, Zeeland, Noord- en Zuid-Holland een manifestatie in Zuid-Laren. Zij wilden hiermee protesteren tegen het kabinetsvoornemen om in te grijpen in de mestwetgeving. De VVD meent dat de door het kabinet voorgestelde aanscherping van het beleid voor de gebieden waar nog geen mestoverschotten zijn (de regionalisatie), afgewezen moet worden. Het motto "wat schoon is, moet schoon blijven" is op zichzelf prima, maar draagt het gevaar in zich dat "wat vuil is, vuil mag blijven". De vervuiler wordt op deze wijze beloofd. Ten tweede vindt de VVD dat het verplaatsingsbesluit zo snel mogelijk in werking moet treden. Hierdoor wordt mogelijk dat mestoverschotten in het ene gebied vervoerd mogen worden naar gebieden met een mesttekort. Ten derde pleit de VVD voor een versnelde invoering van de mineraalboekhouding. Het doel hiervan is dat een boer niet meer mest produceert dan hij op zijn eigen grond kan uitrijden, of elders voor gebruik of verwerking kan afzetten. Hierdoor krijgt de individuele verantwoordelijkheid van de ondernemer meer vorm. Ten vierde kan eventuele aanscherping van het huidige mestbeleid niet besproken worden voordat het rapport van de Algemene Rekenkamer over Mestoverschotten in de Kamer is behandeld. Dit rapport concludeert o.a. dat ondanks de in 1984 ingevoerde wetgeving de varkensstapel zich toch met 28 % heeft uitgebreid, terwijl de controle op de illegale uitbreiding minimaal was.

Veenbrand woekert voort

Eind september kwam via de media naar buiten dat er op het Ministerie van Landbouw bestuurlijke chaos zou heersen (zie VVD-Expresse, nr 31). Minister Bukman wilde toen in de Kamer niet ingaan op de afzonderlijke beschuldigingen, maar beloofde een onafhankelijke commissie de organisatie van de bedrijfsvoering op het ministerie te laten onderzoeken. Hoewel deze vijf-koppige commissie o.l.v. Neelie Smit-Kroes inmiddels is ingesteld, meldden twee controleurs van de Algemene Inspectiedienst en de voormalige hoge ambtenaar Goewie deze week dat er op Landbouw nog steeds van alles mis is. De heer Goewie noemde het antwoord van de minister in de Kamer over bestrijdingsmiddelen aantoonbaar onjuist. De AID-controleurs kwamen met een zwartboek, waarin de minister verweten werd onvoldoende kennis van zaken te hebben. Ook gaat de door de minister ontkende intimidatie van AID-medewerkers gewoon door. De minister zou de Kamer dus onjuist en onvolledig hebben ingelicht.

Piet Blauw noemde deze nieuwe berichten van de ambtenaren een teken van het diepgeworteld ongenoegen en gerommel op het departement. Het zwartboek van de AID-ambtenaren moet de commissie-Smit-Kroes beoordelen. Maar de beschuldiging van de heer Goewie is zo ernstig dat het spoedig nauwkeurig onderzocht moet worden. Wanneer blijkt dat de minister de Kamer op het verkeerde been gezet heeft, ligt een vergelijking met de gang van zaken rond eerdere bewindslieden die de Kamer verkeerd hebben ingelicht, voor de hand. Duidelijk is evenwel dat de veenbrand op Landbouw toch feller woedt dan eerst gedacht werd. Inlichtingen over beide onderwerpen: Piet Blauw, 070-3182881.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

PvdA moet VVD steunen in strijd tegen corporatisme

Een artikel van Frits Bolkestein in het Financieel Dagblad. "Liberalen hebben altijd moeite met een corporatieve samenleving gehad. Corporatisme is volgens het woordenboek een staatsordering op grondslag van samenwerkende corporaties. Het is diep verweven met onze overlegeconomie. Deze verwevenheid heeft gevolgen die de corpora zelf ver te buiten gaan. Het corporatisme is terug te voeren tot de tijd waarin de gilden een wezenlijke functie vervulden. Maar ook toen verdroeg het groepsbelang zich moeilijk met het algemeen belang. En eind jaren veertig van deze eeuw stelde het wetenschappelijk bureau van de KVP: "Inschakeling van het bedrijfsleven, ook in de toezichthoudende taak, ligt in de lijn van de ontwikkelingen". Zo is de functie van de sociale partners als toezichthouders en uitvoerders van de sociale zekerheid in onze overlegeconomie gegroeid. Waar de christelijk-sociale beweging is geporteerd voor subsidiariteit en soevereiniteit in eigen kring, zijn liberalen en steeds meer sociaal-democraten voorstanders van het primaat van de politiek. Want soevereiniteit in eigen kring heeft externe gevolgen.

De SER

De grenzen van het corporatisme zijn dan ook in zicht gekomen. Zo is het veel te hoge aantal arbeidsongeschikten mede het gevolg van het misbruik van de WAO door de sociale partners. Diezelfde sociale partners hebben een meerderheidspositie in de SER bij het adviseren van de regering krachtens artikel 41, eerste lid van de Wet op de Bedrijfsorganisatie. Het kan nauwelijks verbazing wekken dat adviezen van een orgaan, waar de meerderheid wordt gevormd door de sociale partners die ieder redeneren vanuit eigen belang, stroeft tot stand komen. De regering lijkt hier misbruik van te maken door dit jaar een open adviesaanvraag over de WAO aan de SER voor te leggen. Daags nadat de SER advies had uitgebracht, besloot de regering tot maatregelen die in het geheel geen deel uitmaakten van dat advies. De SER heeft zich laten gebruiken als schuilkelder van de politiek. Zuiverder zou het zijn als de dubbelrol van de sociale partners in de SER, als adviseurs en belangenbehartigers, gesplitst zou worden. De vakbeweging adviseert over vraagstukken die een ieder aangaan, hoewel zij nog geen derde deel van de werknemers vertegenwoordigt. Het zou beter zijn als de SER slechts uit onafhankelijke kroonleden zou bestaan, die op basis van persoonlijke kwaliteiten benoemd worden. Het overleg tussen sociale partners en overheid kan uitstekend plaatsvinden in de Stichting van de Arbeid. Het zou vervolgens niet onlogisch zijn de SER met de WRR te doen fuseren, gelet op de minder grote verschillen die dan tussen beide organen resteren.

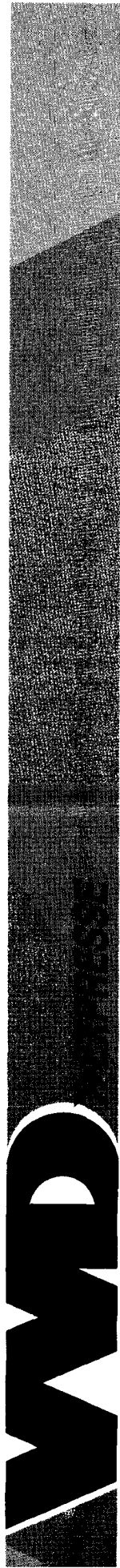
De verplichting van het kabinet op grond van artikel 41, tweede lid om advies te vragen aan de SER bij belangrijke sociaaleconomische vraagstukken, kan strijden met

een slagvaardige overheid. Afschaffing van die verplichting ligt dan ook voor de hand. De VVD heeft onlangs een motie in stemming gebracht om deze verplichting uit de wet te schrappen. Deze motie heeft de steun van de regeringspartijen moeten ontberen. Dat de PvdA de motie niet steunde is opmerkelijk, omdat haar fractievoorzitter ook vraagtekens plaatst bij het verplichte karakter. In zijn stemverklaring zei Wöltgens dat de VVD-motie "op zijn lijf geschreven" was. Dat de PvdA om procedurele redenen toch tegen stemde, is jammer. De VVD zal binnenkort een initiatief-wetsvoorstel indienen om een einde te maken aan deze verplichting. Het is te hopen dat de PvdA de inhoudelijke kant dan boven de procedurele zal stellen.

Sociale verzekeringsraad

Ook ten aanzien van de rol van de sociale partners in de uitvoering van de sociale zekerheid spreekt de heer Wöltgens over een noodzakelijke cultuuromslag. Maar er is meer. Ook hier spelen deelbelangen van sociale partners een rol die vaak niet rijmt met het algemeen belang. De huidige constructie houdt in dat zij die de sociale zekerheid uitvoeren, er ook toezicht op houden en er bovendien over adviseren. Zo heeft de Sociale Verzekeringsraad (SVr), die in meerderheid bestaat uit de sociale partners, de taak toezicht te houden op de uitvoeringsorganisaties die door de sociale partners bestuurd worden. Tevens is de SVr een zelfstandig bestuursorgaan, zodat de democratische controle erop slechts indirect kan zijn. Het zou beter zijn het toezicht op de uitvoeringsorganen bij de minister van Sociale Zaken te leggen, zodat ook hier geen belangervermenging plaatsvindt en de rol van de Staten-Generaal gewaarborgd blijft. De VVD heeft dit bij de Algemene Beschouwingen wederom voorgesteld. Dat vervolgens een door alle partijen, behoudens het CDA, gedragen motie hierover niet lijkt te worden uitgevoerd, tekent de onwil van de regering dit probleem aan te pakken.

De soevereiniteit in eigen kring gaat uit van een nevenschikking van de overheid aan andere organisaties en legitimeert overheidsingrijpen slechts als het gaat om rechtshandhaving, bescherming van zwakkeren of bij plichtsverzaking. Zij veronderstelt voorts dat werkgevers en werknemersorganisaties hun bevoegdheid niet aan de overheid maar aan zichzelf ontleen. Dit past slechts in een maatschappij waar democratische controle, het algemeen belang en het primaat van de politiek voorop staan. Wie verantwoordelijkheid en soevereiniteit in eigen kring claimt, zal in eigen kring te rade moeten gaan wanneer er grote problemen uit voortspuiten. Dit geldt ook voor de politiek, maar politieke macht wordt tenminste middels openbare verkiezingen verdiend".

Grenzeloze interventie?

Mag een staat interveniëren binnen de grenzen van een andere staat?

In 1876 betoonde de grote liberale filosoof John Stuart Mill zich voorstander van interventie in de interne aangelegenheden van een andere staat. Niet ten behoeve van de eigen onderdanen, maar ten behoeve van de onderdanen van de andere staat. Hij gaf hiermee voorrang aan individuele rechten boven het collectieve recht van de soevereiniteit. Dit werd echter niet de heersende mening. Integendeel. Het recht op zelfbeschikking behoort te kunnen uitmonden in soevereiniteit, die een staat voor inmenging moet vrijwaren. Het Handvest van de Verenigde Naties bevat dan ook het gebod tot niet-inmenging. Maar de collectiviteit is er voor het individu en niet omgekeerd. Wat baat de onderdrukte boer en de politieke gevangene de soevereiniteit van zijn staat? Waar zij op hopen, is inmenging van buitenaf.

Maar er is iets aan het veranderen. Denk aan het internationale verzet tegen de Zuidafrikaanse apartheid. Door de Slotakte van Helsinki werden de binnenlandse omstandigheden van Europese staten op de agenda geplaatst. De Europese grenzen werden poreus. Nu is het zaak die porositeit nader te definiëren, ook wat betreft niet-Europese grenzen, en het recht van humanitaire interventie zo nauwkeurig mogelijk te bepalen. Een aantal elementen liggen voor de hand: het moet gaan om een uitzonderlijke humanitaire noodtoestand. Het moet duidelijk zijn dat gewapende interventie de enige remedie is en dat zij kans van slagen heeft. Tenslotte moet die interventie plaatsvinden in VN-verband of althans in samenwerking met een afdoend aantal gelijkgestemde landen. Omzichtigheid blijft echter geboden. Het is makkelijker zich in een wespennest te steken dan zich eruit terug te trekken.

Frits Bolkestein

9 NOVEMBER 1991

37

EXPRESSE

Wijziging migrantendag

De conferentie over migranten en de politiek die op zaterdag 9 november gehouden zou worden in Krasnapolsky in Amsterdam, is **verplaatst naar het Carlton Beach Hotel in Scheveningen** (bij het noorderstrand). Opening door minister Dales om 14.00 uur.

Begroting Volkshuisvesting

Tijdens deze begrotingsbehandeling sprak Herman Lauxtermann zijn tevredenheid uit over de verdergaande decentralisatie bij de volkshuisvesting. De VVD dringt al jaren aan op geleidelijke afschaffing van de objectsubsidies (subsidies op de woning), met daarnaast de individuele huursubsidies (IHS) als vangnet. De IHS is het kerninstrument van de overheidsbemoeienis met de volkshuisvesting. De VVD maakt zich zorgen over de ontwikkeling van deze subsidie. Er spelen namelijk niet alleen volkshuisvestingsfactoren een rol, maar ook inkomenspolitieke maatregelen van andere departementen (bijvoorbeeld de WAO) die worden afgewenteld op de IHS. Dat bracht de woordvoerder ertoe wederom te pleiten voor fiscalisering van de IHS. Dat wil zeggen dat diegene die in verhouding tot zijn inkomen te veel huur betaalt, aftrek krijgt van de loon- en inkomstenbelasting. In dit systeem wordt de IHS uitge-

voerd door de belastingdienst. Dit kan leiden tot vereenvoudiging van de administratie, omdat de fiscus en het ministerie werken met dezelfde inkomensgegevens. De staatssecretaris wees het voorstel af. Meent men, dat de IHS een blijvende verantwoordelijkheid is van het rijk, dan mag dit instrument niet ontberen, zo was zijn redenering.

Naast stadsvernieuwing kennen we de stedelijke vernieuwing (IJ-oever, kop van Zuid). De woordvoerder sprak zijn zorg erover uit dat de aandacht voor de stedelijke vernieuwing de aandacht voor de stadsvernieuwing verdringt. Daar de extra inspanningen voor de stadsvernieuwing, gericht op het wegwerken van achterstanden, eindig is, moet gedacht worden aan het beheer van de wijken. De VVD stelde voor het bij wet mogelijk te maken, dat gemeenten voor beheergebieden binnen de bebouwde kom planologische verordeningen maken i.p.v. bestemmingsplannen. Die verordeningen moeten bepalen wat niet is toegestaan. Met andere woorden: alles mag, tenzij er sprake is van een verbod. Ook dit werd afgewezen. De minister was van mening dat bestemmingsplannen voldoende mogelijkheden bieden voor het beheren van gebieden in de bebouwde kom.

De PvdA stelde voor de huurverhogingen voor een deel van de woningen lager vast te stellen dan 5,5 %. Hoewel het lijkt of de PvdA de huren wil vaststellen via het marktmechanisme (een liberaal punt) is het tegendeel het geval. De voorstellen hebben een sterk dirigistisch karakter, omdat de PvdA de huren van particuliere huurwoningen bij wet wil regelen.

Inl.: Herman Lauxtermann, 070-3182892.

VERDER IN DIT NUMMER

- Begroting Verkeer en Waterstaat
- Doorberekening kosten politiediensten aan de burgers
- De rituele dans rond het plan-Simons
- VVD bepaalt standpunt over foullering anonieme verdachte

Verkeer en Waterstaat- begroting

"Men had een brug gebouwd. Men zei: de brug vereist bewaking. Men nam een bewaker in dienst. Maar een bewaker moet salaris krijgen. Dus nam men een kassier en een boekhouder in dienst, en nog een chef om toezicht te houden. Zo ontstond het bestuursapparaat. Er werd een besluit genomen het bestuursapparaat in te krimpen. Men bezuinigde door de bewaker te ontslaan". Met dit citaat uit Intermediair tekende Annemarie Jorritsma de afslanking op het departement van Verkeer en Waterstaat. Door met de kaasschaaf op elk onderdeel 10 % te bezuinigen, wordt ernstig aan de kerntaken van het ministerie geknabbeld. De laatste vuurtorenwachters worden weggesaneerd (hoezo veiligheid?) en de bediening van een aantal sluizen en bruggen wordt gestopt (hoezo optimale voorwaarden voor de transportsector?). Kortom er wordt in de uitvoerende sector veel weggesneden, terwijl er te veel beleidsambtenaren blijven zitten. Eenzelfde hap-snap beleid wordt gehanteerd bij de in de begroting opgenomen projecten voor telematica en informatisering. Maar van enige coördinatie of samenhang is geen sprake. Zo krijgt Rotterdam subsidie om een elektronische betaalkaart voor het openbaar vervoer te ontwikkelen. Tegelijkertijd is de NS bezig aan een eigen elektronisch systeem, maar of je straks dezelfde kaart voor beide systemen kunt gebruiken, is niet aan de orde. Ook Economische Zaken is met telematica bezig. Aangezien de overheid een grote opdrachtgever en subsidieverlener is, ligt niets méér voor de hand dat beide departementen op dit punt gaan samenwerken. In tweede termijn diende de woordvoester dan ook een mede door het CDA ondertekende motie in waarin de regering verzocht werd dit versnipperde beleid meer samenhang te geven. De motie werd vervolgens kamerbreed gesteund.

"Groene infrastructuur"

De PvdA kwam tijdens dit debat met een plan om de komende jaren allerlei natuurprojecten te ontwikkelen. De financiering moet komen uit de aargasbaten, en deskundigen kunnen bij Rijkswaterstaat worden weggehaald. In 1996, na voltooiing van de Stromvloedkering Nieuwe Waterweg, kunnen de experts die daarvoor nodig waren worden ingezet bij de opbouw van de "groene infrastructuur". De VVD vindt dit plan een ondoordachte werkverschaffing. Indien er na '96 gezocht moet worden naar een nieuwe taakinvulling voor deskundigen, moet eerder gedacht worden aan oplossingen die stroken met de huidige decentralisatie en afslanking van de overheid. Of wellicht kan de kennis en expertise worden benut voor profijtelijker projecten, zoals bijvoorbeeld kustlocaties. Bovendien is het onzinnig dat een regeringspartij in deze tijd van grote tekorten voor de infrastructuur (tot het jaar 2010 komt het Rijk 15 miljard tekort) veel geld wil besteden aan onprofijtelijke projecten. Daarbij zijn de aardgasinkomsten reeds bestemd voor investeringen bij de Nederlandse Spoorwegen. Wanneer er aardgasbaten overblijven, moeten die volgens de VVD gebruikt worden voor de aanleg van de belangrijke verbindingen tussen Rotterdam, Schiphol en het achterland.

Inlichtingen: Annemarie Jorritsma, 070-3182891.

Meer geld voor politie

In het kader van het Project Kwantificering Politiewerk (PKP) houdt het kabinet vast aan een verdere verschuiving van politiesterke van het platteland en de kleinere steden naar de grote steden. Bij monde van Hans Dijkstal benadrukte de VVD dinsdag nogmaals dat de politie in de grote steden door de toenemende onveiligheid en criminaliteit dringend versterking behoeft. Maar die versterking kan niet verder onttrokken worden aan het platteland en de kleinere steden. De enige oplossing is geld erbij. Voor een werkelijke verbetering van de politie is zeker 60 miljoen nodig. De VVD heeft hiervoor in haar alternatieve beleidsplan de benodigde middelen gereserveerd. De regering en de regeringspartijen gaven dinsdag echter geen krimp. Bij de komende commissievergadering over de politie is Hans Dijkstal dan ook van plan om bij motie extra geld voor de politie te vragen.

Door het geldtekort is het kabinet tevens voornemens de kosten van bepaalde politiediensten door te berekenen aan de burger als extra bron van inkomsten voor de politie. Hoewel dit onderwerp pas later in de Kamer ter sprake zal komen, reageerde Hans Dijkstal maandag op een spreekbeurt afkeurend op dit voornemen. **Ten eerste** is het te gek dat, in ons land waar de collectieve lastendruk al zo hoog is, de burgers extra moeten betalen voor zaken die behoren tot de primaire taken van de overheid. **Ten tweede** wijst de VVD principieel af dat mensen met geld zich straks meer politie kunnen veroorloven dan mensen zonder geld. En **ten slotte** kleven er aan dit kabinetsvoornemen teveel haken en ogen. Voor welke politiediensten moet worden bijbetaald; wie bepaalt dat en hoe, en tegen welke tarieven?

Inlichtingen: Hans Dijkstal, 070-3182884.

Politie op Schiphol

Woensdag stond de bewaking van de burgerluchthavens op de agenda van de Kamer. De regering wil alle politietaken op deze luchthavens, dus ook op Schiphol, overdragen aan de Koninklijke Marechaussee die uit hoofde van haar bewakende functie daar toch al aanwezig is. Op zichzelf is dit een oude VVD-wens, maar de VVD heeft op twee punten moeite met het voorstel zoals het nu op tafel ligt. Ten eerste wil het kabinet alle basispolitiezorg aan de marechaussee overdragen, dus ook de opsporing van de zware criminaliteit. Dit is onverstandig, aangezien criminaliteit zich niet alleen tot de luchthavens beperkt maar verspreid is over het hele land. Bovendien is de politie beter uitgerust voor deze taak. Wellicht kan de opsporingstaak bij de reorganisatie van de politie worden opgedragen aan het regio-corps Kennemerland. Ten tweede is de grenscontrole op personen door personeelsgebrek nu al ontoereikend, en de VVD pleit daarom voor meer marechaussee aan de grenzen. Met het oog op het komende verdrag van Schengen, waarbij Nederland zorg moet gaan dragen voor een effectieve controle van de buitengrenzen aan de kust en op zee- en luchthavens, wint een uitbreiding van de mankracht alleen maar aan belang.

Inlichtingen: Hans Dijkstal, 070-3182884.

Anonieme verdachte

Vorige week heeft u in de VVD-Expresse kunnen lezen over het wetsvoorstel Anonieme Verdachte. Voorgesteld wordt dat verdachten van zwaartrijden of van openbare ordeverstoringen die hun naam niet willen opgeven, door opsporingsambtenaren ter identificatie op straat mogen worden gefouilleerd en zes uur langer mogen worden vastgehouden op het politiebureau. Benk Korthals plaatste toen kritische kanttekeningen bij het voorstel. De VVD vindt dat de overheid preventief moet optreden tegen zwaartrijden en ordeverstoringen. Maar zij breidt haar bevoegdheden tegenover de burger met het wetsvoorstel ingrijpend uit, terwijl er nog lang geen optimaal gebruik gemaakt wordt van bestaande bevoegdheden. Bestrijding van criminaliteit is een kerntaak van de overheid. Zij moet er voor zorgen dat politie, openbaar ministerie en gevangeniswezen voldoende capaciteit hebben en optimaal werken. Dat is nog steeds niet het geval en de regering gebruikt dit wetsvoorstel nu als alibi hiervoor. Bovendien loopt het wetsvoorstel vooruit op de invoering van een identificatieplicht. De regering moet daarover nog een voorstel aan de Kamer doen. De VVD heeft overigens reeds een tienpuntenplan over dit onderwerp op tafel liggen (zie VVD-Expresse nr 13).

Minister Hirsch Ballin kon de VVD deze week met zijn antwoord niet overtuigen. Ook de PvdA, D66 en Groen Links bleven kritisch. Daarom heeft de Kamer besloten discussie en besluitvorming over de anonieme verdachte op te schorten totdat de regering het voorstel over de identificatieplicht aan de Kamer heeft gedaan. Inlichtingen: Benk Korthals, 070-3182902.

Passende arbeid

Dinsdag kwam de verruiming van het begrip passende arbeid voor werklozen aan de orde. Momenteel kan een werkloze niet verplicht worden arbeid onder zijn niveau te accepteren. Om de prikkel tot het zoeken van arbeid te vergroten, heeft de regering voorgesteld het begrip passende arbeid te verruimen door stapsgewijs die verplichting wel in te bouwen. Iemand krijgt een half jaar de tijd om op eigen niveau arbeid te zoeken. Wanneer dat niet lukt, moet hij of zij werk zoeken op steeds lagere niveaus op straffe van vermindering van de uitkering. Na een paar jaar zal de uitkering geheel worden stopgezet. De VVD is blij dat de regering eindelijk met een dergelijk voorstel komt, maar heeft kritiek op het plan van aanpak. De regering wil nl. door overleg met de uitvoerende organen sociale zekerheid het plan ten uitvoer brengen, zonder het in de wet vast te leggen. Deze organen willen de regeling echter niet (de Vereniging Nederlandse Gemeenten heeft al negatief gereageerd) en de kans is groot dat er in de praktijk weinig van terecht komt. Robin Linschoten concludeerde dan ook dat de overredingskracht, waar minister de Vries op zegt te vertrouwen, een te smalle basis is en dat het kabinet hier geen verantwoordelijkheid durft te nemen.

Inlichtingen: Robin Linschoten, 070-3182895.

Algemene ledenvergadering

Zaterdag 23 november spreken in een buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VVD Otto Graf Lambsdorff en David Luteijn over Europa. Aansluitend is er gelegenheid tot discussie met de inleiders. Aanvang 14.15 uur, 't Spant te Bussum.

Kunstverkoop door musea

Naar aanleiding van berichten dat musea uit geldgebrek kunstvoorwerpen moeten verkopen, heeft de VVD deze week actie ondernomen. Sari van Heemskerck wil dat de minister van WVC een duidelijke procedure vaststelt ten aanzien van de verkoop van topstukken uit onze musea. "Verkoop dient even zorgvuldig te gebeuren als aankoop", volgens de woordvoester. Voorkomen moet worden dat door de aangekondigde extra bezuinigingen de musea uitverkoop moeten houden, waardoor topstukken naar het buitenland verdwijnen. Inlichtingen: Sari van Heemskerck, 070-3182888.

De Treintaxi

Deze week protesteerden taxichauffeurs in de grote steden tegen de uitbreiding van het experiment van de treintaxi naar hun gemeenten. Momenteel sluit de NS alleen met bepaalde taxibedrijven in kleine en middelgrote steden een contract af om voor een toeslag van fl 5 op het treinkaartje passagiers verder te vervoeren. Het Rijk verschaft subsidie om het project op te zetten, maar laat de spoorwegen vrij om kwaliteitseisen aan de taxi's te stellen. De VVD ondersteunt deze beleidslijn en ziet niets in een bemoeienis van de overheid met de voorwaarden die de NS in de contracten stelt. Maar de chauffeurs in de grote steden hebben hier wel bezwaar tegen omdat ze de nodige investeringen vaak niet kunnen opbrengen, en omdat ze stellen zwaar verlies aan inkomsten en passagiers te zullen lijden.

Annemarie Jorritsma noemt deze bezwaren koudwatervrees. Ten eerste is het bedrag van fl 5 slechts bepaald voor de experimentele fase (die op 1 januari '93 afloopt) en na deze periode wordt er wellicht een ander (flexibeler) bedrag vastgesteld. Om in deze fase zo veel mogelijk gegevens te kunnen verzamelen, is het dus van belang dat het systeem ook in de grote steden beproefd wordt. Ten tweede blijkt uit een tussentijdse evaluatie dat 89% van de passagiers die gebruik maken van de faciliteit, voor het eerst de taxi in stappen. Aangezien zij daarna ook buiten de treintaxi om vaker een taxi nemen, breidt het reizigersaanbod zich uit. En hier zou iedere ondernemer zijn graantje van kunnen meepikken. Dat een "eigen-rijder" (een éénmans taxibedrijfje) onvoldoende geld heeft zijn taxi op het vereiste niveau te brengen, bewijst misschien dat zo'n kleinschalig bedrijfje in de toekomst niet levensvatbaar blijft. Taxibedrijven zijn echter zelfstandige ondernemers die zelf initiatieven moeten nemen. Het staat hen vrij zelf samenwerkingsvormen te ontwikkelen, wanneer de plannen van de NS hen niet bevallen. Maar met klagen bij de overheid over een succesvol experiment dat in middelgrote steden goed blijkt te werken voor chauffeurs en passagiers, is niemand geholpen!

Inlichtingen: Annemarie Jorritsma, 070-3182891.

Wisseling in de fractie

Vorige week werd Henk Koning bij Koninklijk Besluit benoemd tot president van de Algemene Rekenkamer. Hij heeft inmiddels afscheid genomen van de Tweede Kamer. Zijn plaats in de fractie is deze week ingenomen door Henk van Hoof. Hij is bereikbaar onder telefoonnummer 070-3182885.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

De nabestaandenwet

De Telegraaf meldde deze week dat "de telefoon bij de FNV-Vrouwenbond roodgloeiend staat. Tienduizenden weduwen willen weten wat hen boven het hoofd hangt, nu het kabinet de huidige Algemene Weduwen en Wezenwet (AWW) verandert in de Algemene Nabestaanden Wet (ABW)". Wat is er aan de hand?

Volgens een internationale richtlijn voor gelijke behandeling van mannen en vrouwen hebben in de nieuwe wet niet alleen weduwen en wezen, maar ook weduwnaars recht op een uitkering. Méér gegadigden maken de spoeling dun, en dus worden de uitkeringen aangepast. Voor de huidige nabestaanden boven de 60 jaar blijft alles onveranderd, maar voor jongere nabestaanden komt er een overgangsregeling. Zij die kinderen tot 18 jaar hebben, gaan terug van 100 naar 90 % van het minimumloon. Over één jaar zullen samenwonende nabestaanden het recht op een uitkering geheel verliezen. Bij nabestaanden met een baan wordt over twee jaar eerst gekeken naar het inkomen. Nieuwe gevallen zullen volgens het voorstel voor één jaar een overlijdensuitkering krijgen. Na dat jaar kan iemand alleen nog aanspraak maken op een (lagere dan de huidige) uitkering wanneer hij of zij kinderen tot 18 jaar heeft, ouder dan 50 jaar of arbeidsongeschikt is.

De VVD-fractie is, in deze fase van schriftelijke voorbereiding, nog volop over dit wetsvoorstel in discussie. Aan de ene kant zijn liberalen voor een gelijke behandeling en tegen het zonder meer terugdraaien van verworven rechten. Maar aan de andere kant is er niet voldoende geld om iedereen de huidige uitkering te geven en moet ervoor gewaakt worden dat ongelijke gevallen gelijk worden behandeld. Een vrouw van 30 jaar die geheel afhankelijk was van het inkomen van haar overleden echtgenoot is niet te vergelijken met een man van 50 jaar zonder kinderen die (hoe verdrietig ook) zijn niet-verdienende echtgenote verliest. Daarom buigt de VVD zich over enkele vragen, waarover met de regering nog van gedachten gewisseld moet worden. De eerste vraag is vanaf welke leeftijd de overheid mensen bij verlies van een partner een levenslange uitkering moet garanderen of eventueel moet stimuleren de arbeidsmarkt (weer) op te gaan. De tweede vraag luidt dan ook waar de tijds-horizon van de nieuwe uitkering eventueel moet worden aangelegd. Ten derde: waar moet de leeftijdsgrens voor de kinderen komen te liggen. En ten vierde moet onderzocht worden of, en zo ja in welke mate, de uitkeringen inkomensafhankelijk moeten worden. In december, wanneer dit onderwerp in de Kamer aan de orde komt, zal de VVD-Expressie u nader hierover berichten. Inl.: Robin Linschoten, 070-3182895.

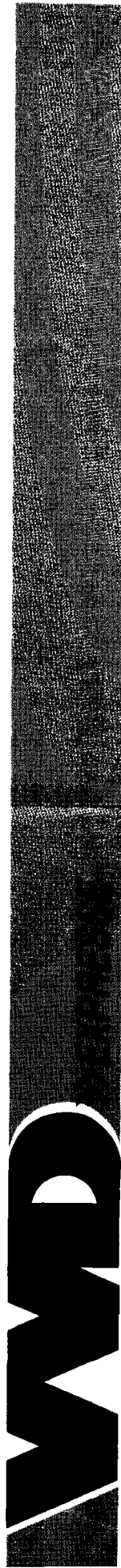
De VVD-Expressie is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de VVD-Tweede Kamerfractie en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost f 75,- en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

De rituele dans rond plan-Simons

Ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de VVD-afdeling Zeewolde sprak Frits Bolkestein maandag een feestrede uit. Hij vergat de actuele politiek echter niet: "Het kabinet heeft nog steeds niet besloten wat te doen met dit plan van Simons. Dat sommige delen zullen worden uitgesteld, lijkt wel zeker. Misschien worden de huisartsen een jaartje langer buiten de nieuwe volksverzekering gehouden. En het gezicht van de CDA-fractie in de Eerste Kamer wordt gered. Maar wat schieten we daar mee op? De bezwaren van de VVD tegen dit plan blijven recht overeind staan. Ten eerste stevent het kabinet recht af op een klassieke volksverzekering. In een tijd waarin de staat zich op alle fronten terugtrekt, slaat de Nederlandse overheid weer de weg naar de collectivisering in. En, net als in de '70 jaren, leidt collectivisering weer tot inkomensnivellering. Berekeningen van het Planbureau laten zien dat alleenstaanden en tweeverdieners met een netto-inkomen vanaf f 2700 per maand 150 à 170 gulden moeten inleveren. Tenslotte gelooft vrijwel niemand er in dat dit plan van Simons tot kostenbeheersing zal leiden. De eerste volksverzekering die leidt tot besparingen in plaats van overschrijdingen, moet nog worden uitgevonden. De heer Simons is een intelligent man, maar ik geloof niet dat hij die uitvinder is.

Om al deze redenen heeft de VVD als enige grote fractie in de Tweede kamer tegen het plan-Simons gestemd. Toen kwam de Ziekenfondsraad met een negatief advies. Daarna de Raad van State. In de Eerste Kamer hebben nu ook D66 en het CDA het licht gezien. Jammer dat het zo lang heeft moeten duren, maar beter laat dan nooit. Wij VVD-ers zijn er aan gewend dat andere partijen ons met flinke vertraging volgen. Wat ik echter niet begrijp is dat D66 net als het CDA in de Tweede Kamer voorstemt en pas in de Eerste Kamer echt grote bezwaren krijgt. Met de verhoging van het huurwaarde-forfait is het net zo gegaan. D66 zit samen met de VVD in de oppositie, en is dus zo vrij als een vogeltje. De democraten willen het liefst een coalitie zonder het CDA. Waarom schurkt D66 zich in zijn stemgedrag dan zo dicht tegen het CDA aan? Als D66 zo graag met de VVD wil regeren, waarom gaat D66 dan niet wat liberaler stemmen?

Hoe de stelselherziening gezondheidszorg verder zal gaan, is te voorspellen. Met enig uitstel en kleine wijzigingen gaat dit plan van Simons gewoon door. Met steun van de PvdA en het CDA. Vervolgens wordt de ziektekostenverzekering elke jaar het onderwerp van inkomenspolitiek. Over enkele jaren worden we geconfronteerd met enorme uitgavenoverschrijdingen. Als tenslotte het systeem niet blijkt te werken, is de reactie van het CDA voorspelbaar: "We hebben altijd al aan het plan-Simons getwijfeld, maar we stonden nu eenmaal onder druk van de PvdA". Maar die vlieger gaat niet op, want onder dit plan van Simons staat een vette handtekening van het CDA".

Doel of smoel ?

De ideologische tegenstellingen in de politiek zijn afgenomen. Het belang van personen in de politiek neemt hiermee onmiskenbaar toe. De smoel lijkt vaak belangrijker dan het doel. Dit verschijnsel wordt door sommigen toegejuicht. Jan Schaeffer wil een politieke beweging die meer gericht op personen dan op programma's. En collega van Mierlo vraagt zich af of politieke partijen nog een programma moeten hebben. Hij sluit zelfs niet uit dat als gevolg van de individualisering en ont-ideologisering de politieke partijen op termijn zullen verdwijnen.

Daar zie ik niets in. Ik ben er niet van overtuigd dat door de individualisering de rol van politieke partijen en hun gedachtengoed zullen worden gemarginaliseerd. Het feit dat miljoenen mensen in ons land geïndividualiseerde rechten hebben, betekent nog niet dat zij als losse atomen in de maatschappij staan. De meesten van hen weten donders goed waar hun gemeenschappelijke belangen liggen. En wanneer de politiek niet kan waarmaken wat zij heeft beloofd, laten al die geïndividualiseerde mensen de politiek massaal vallen, zoals de PvdA op harde wijze heeft gemerkt. Juist omdat veel geïndividualiseerde rechten en plichten via de overheid worden geregeld, moeten politieke partijen een samenhangende visie op de maatschappij uitdragen. Een ideologie is immers niets anders dan een samenhangende visie op de maatschappij. En daar heeft de kiezer nog steeds recht op. Politieke partijen moeten deelbelangen aan elkaar smeden en een visie geven op het algemeen belang. Persoonlijkheden alléén kunnen dat niet, althans niet duurzaam. Waar de politiek voornamelijk om de poppetjes gaat, worden de knikkers niet eerlijk verdeeld.

Frits Bolkestein

Ledenvergadering Europa

Zaterdag 23 november spreken op de buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VVD **Otto Graf Lambsdorff** en **David Luteljn** over Europa. Aansluitend is er gelegenheid tot discussie met de inleiders. Aanvang 15.00 uur in 't Spant te Bussum.

venredige stijging van de WABM-energieheffing (zie VVD-Expresse nr 30) geaccordeerd. Mede door de afnemende subsidies lijkt de balans voor bedrijven om zich hier te vestigen of op den duur te blijven, naar de verkeerde kant door te slaan.

Dat de minister in het kabinet niet in de bres is gesprongen voor het bedrijfsleven is des te merkwaardiger omdat hij zegt zijn interventie-taak hoog op te nemen. Hij is inderdaad de aangewezen bewindsman om te zorgen dat de randvoorwaarden voor economische groei ook bij andere departementen gegarandeerd worden. Maar wat blijkt uit zijn sterkte/zwakte analyse in de nota "Economie met open grenzen"? Dat de knelpunten alleen maar knellender worden en de sterke punten relatief achteruit gaan.

Een voorbeeld hiervan is de infrastructuur. In het ademloos snel veranderde Europa wordt Nederland een sub-regio. Het kabinet moet beseffen dat de Randstad als metropool van de sub-regio Nederland niet uitsluitend kan drijven op Rotterdam en Schiphol. Er wordt weliswaar naarstig overlegd over een verbeterde infrastructuur maar met de financiering, laat staan met de uitvoering is nog geen begin gemaakt. Vertraging, versnippering; al deze bestuurlijke struikelblokken kunnen verholpen worden door het stellen van prioriteiten en het coördineren van de plannen en uitvoering. Hoewel de minister beloofde de verbetering van de infrastructuur als prioriteit te zullen nemen, ging hij niet in op de politieke beschuldiging van de woordvoerder dat zijn interventietaken weinig vruchten afwerpt. Pas in het voorjaar bij de evaluatie van de nota wil hij reageren. De VVD zal hem hieraan houden. Inl.: Len Rempt, 070-3182889.

Begroting Economische Zaken

Minister Andriessen heeft zich blijkbaar een nieuwe taak aangemeten als lobbyist voor Nederlandse bedrijven in Japan. Tijdens zijn deelname aan het staatsbezoek heeft hij zelfs een nieuw exportartikel ontdekt: Nederlandse ambtenaren als nieuwlichters op de archaïsche Japanse departementen. Maar met de belangenbehartiging voor ondernemingen hier in Nederland is hij minder voortvarend. Niet alleen het midden- en kleinbedrijf dreigt hier op stuk te lopen (zie verderop in deze Expresse). Ook voor grote industrieën signaleert de VVD een verkild ondernemingsklimaat. Len Rempt noemde bij de begrotingsbehandeling deze week enkele knelpunten. De collectieve lastendruk stijgt, de loonsommen zijn hoog, de economische groei wordt door de overheid opgesoupeerd en door inflatie en nivellerende maatregelen wordt de concurrentiekracht van onze bedrijven vermindert. Minister Andriessen zat er bij toen deze besluiten in het kabinet werden genomen, maar liet het afweten. Evenzo heeft hij de one-

VERDER IN DIT NUMMER

- Bomaanslagen van RaRa onaanvaardbaar
- Stop afbraakbeleid voor midden- en kleinbedrijf
- Minister Ritzzen timmert zijn begroting met convenanten dicht
- Enkele stellingen van het congres "ontgroening en vergrijzing"

Onderwijs en Wetenschappen Midden- en kleinbedrijf

Is het pochen door staatssecretaris Wallace en minister Ritzen op een herstelde vertrouwensband met het onderwijsveld wel gerechtvaardigd? Deze vraag die in de begroting bevestigend beantwoord is, bracht Jan Franssen deze week tot heel andere conclusies. Want met wie heeft "het convenantenduo uit Zoetermeer" dan het vertrouwen hersteld? Zeker niet met de studenten, die massaal op het Binnenhof demonstreerden. Op hen komen immers veel lasten uit de begroting te drukken zonder dat hun de mogelijkheid wordt geboden de studie in kortere tijd af te ronden. Het voorstel om maar voor één jaar een studiebeurs voor de propedeuse te verschaffen (de "tempobeurs") is een voorbeeld van zo'n eenzijdige maatregel. De "meest student-onvriendelijke minister die we ons kunnen heugen" moest dit plan onder druk van de gehele Kamer dan ook intrekken.

Convenanten

En hoe is het suggereerde vertrouwen dan tot stand gekomen? Door het sluiten van convenanten met onderwijsinstellingen, zodat op korte termijn financiële rust gewaarborgd wordt. Maar zulke convenanten zijn afgesloten met de overkoepelende organen en niet met de mensen die in de praktijk de rendementsverbetering en vernieuwing gestalte moeten geven. Tevens gaan de convenanten uit van financiële stabiliteit, terwijl de ontwikkelingen in het onderwijs juist dynamisch zijn en constant aanpassingen vragen. Door zijn begroting met convenanten dicht te timmeren, is er geen manoeuvreerruimte meer over en krijgen de burgers de rekening gepresenteerd (Iesgeldverhoging!). Bovendien is in de afgesloten convenanten de balans tussen de (ook door de VVD) gewenste autonomie van de onderwijsinstellingen en de verantwoordelijkheid van de overheid niet terug te vinden. Wat de VVD betreft, hoeven deze afspraken om rust af te kopen dus niet. De VVD is alleen voor een convenant indien het controleerbare verplichtingen schept na overeenstemming tussen regering en parlement.

Nijenrode

Het stopzetten van de studiefinanciering voor studenten aan particuliere onderwijsinstellingen is de VVD in het verkeerde keelgat geschoten. Het particuliere onderwijs wordt achtergesteld, terwijl hun opleidingen vaak korter duren dan de opleidingen bij door de overheid bekostigde instellingen. Het is een illusie deze maatregel als een bezuiniging te betitelen. Studenten zullen immers overstappen naar het regulier onderwijs en aanspraak kunnen blijven maken op studiefinanciering. Door het verzet van een kamermeerderheid is ook dit voornemen komen te vervallen. De motie van VVD en D66 om af te zien van de beëindiging van de subsidie voor Nijenrode zal het echter niet halen, hoewel minister Ritzen beloofde nog eens met het bestuur van de instelling te gaan praten. De VVD vindt het argument dat de opleiding voor studenten uit de lagere inkomens minder toegankelijk zou zijn, nog steeds zeer zwak. Zeker, er wordt aan de poort geselecteerd. Maar niet op draagkracht maar op capaciteiten. Daar is de VVD een warm voorstander van, omdat zo'n selectie het rendement verhoogt.

Inl. Jan Franssen:070-3182886

Bij zijn eerste optreden in de Kamer in 1989 zei minister Andriessen dat de overheid het midden- en kleinbedrijf (MKB) sympatisch moest begeleiden en stimuleren, rekening houdend met zwakke en sterke punten. Dat zou ook in lijn zijn geweest met het beleid van de vorige CDA/VVD kabinetten, toen de kleinschaligheid van de ondernemingen als kracht (flexibiliteit) en tegelijk als zwakte (beperkte kennis en financiering) onderkend werd. Maar helaas moest Broos van Erp afgelopen maandag constateren dat de huidige minister de sympathie als bewindspersoon voor het MKB verspeeld heeft. In een blad van de Limburgse organisatie voor zelfstandige ondernemers wordt het zo verwoord: "de kritiek aan het adres van minister Andriessen is niet zozeer dat hij een verkeerd beleid voert, maar dat hij helemaal geen beleid voert". Eendere geluiden waren te beluisteren op de hoorzitting die de VVD onlangs voor het MKB belegde. Maar wat valt er ook te verwachten van een minister die het in het blad Management Team heeft over "de zielepoterigheid van de kleine ondernemer"? Deze minister zegt het allemaal grootschalig te zien, geen pietleuterigheid. Vervolgens verbiedt hij benzinepomphouders tijdschriften te verkopen en sloop hij allerlei financieringsmogelijkheden.

Verbeter ondernemingsklimaat

De VVD gunt het MKB dit afbraakbeleid niet, want de betekenis van het midden- en kleinbedrijf gaat verder dan een bijdrage aan economische groei en het scheppen van banen. Daarom zal de VVD alles in het werk stellen om de politieke aandacht voor het MKB te behouden. Als centrale punten voor een goed ondernemingsklimaat noemde de woordvoerder advisering, onderwijs, voorlichting en onderzoek zoals de liberale staatssecretaris Evenhuis dat destijds in zijn nota "Ruim baan voor ondernemen" formuleerde. Tevens moet de korting van 20 miljoen op de investeringen in het toerisme van tafel, omdat het toerisme een van de meest renderende groeisectoren van de toekomst is.

Zoals de woordvoerder in zijn inbreng al voorspelde, was de minister het geheel niet met de constatering van de VVD eens. Het waren indianenverhalen en hij begreep niet hoe hij van verwaarlozing kon worden beticht. Kijk maar eens naar de campagne "Onderneem het maar" die hij had opgestart. Van de opmerking van Broos van Erp dat de slotmanifestatie van de campagne afgeblazen moest worden wegens gebrek aan belangstelling, begreep hij ook helemaal niets. Eén ding stond voor hem echter vast: dat hij een dubbele streep zette onder de betekenis van het MKB.

De VVD-woordvoerder kende dit soort teksten van de minister echter al. "Zij klinken mooi, maar gaan niet in op de kritiek op het beleid. De grootste fout die een ondernemer en een minister kunnen maken is te constateren dat het goed gaat om vervolgens niets meer te doen en de instrumenten die eraan bijgedragen hebben dat het goed gaat, af te schaffen. Men slaat het paard dood waarop men rijdt, of slacht de kip zodat we geen kip en geen eieren meer hebben".

Inl.: Broos van Erp 070-3182896.

Ambtenarenbeleid

Bij het debat over ambtenarenzaken kwamen deze week de arbeidsvoorwaarden niet aan de orde, omdat de onderhandelingen tussen minister Dales en de ambtenarenbonden nog niet begonnen zijn. Jan Kees Wiebenga besteedde daarom aandacht aan andere heikele punten. Ten eerste wees hij op de onduidelijke effecten van de Grote Efficiency operatie. Hij pleitte ervoor dat het kabinet snel met een duidelijk overzicht komt van de kerntaken van alle departementen. Tevens verwoordde hij de VVD-bezwaren tegen het feit dat de nieuwe overlegstelsel van minister en ambtenarenbonden niet in wetgeving is neergelegd. Het gaat tenslotte om de overheid als de grootste werkgever van het land, en om ambtenarensalarissen die de hoogste uitgavenpost van de overheid vormen. Bovendien is de in het nieuwe stelsel gemaakte afspraak dat maatregelen niet kunnen worden doorgevoerd als een meerderheid van de bonden bezwaren heeft, volgens de Raad van State ongrondwettelijk. Even ongelukkig was de woordvoerder met het ongeregeld laten van het stakingsrecht van ambtenaren. Omdat vanuit de rechtelijke macht geluiden komen dat men zich door de wetgever in de steek gelaten voelt, drong de woordvoerder aan op snelle wetgeving.

Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga, 070-3182904.

Bomaanslagen

De VVD is geschrokken van de bomaanslagen die woensdag gepleegd werden op het huis van staatssecretaris Kosto en het ministerie van Binnenlandse Zaken. De terreurgroep RaRa, die later die dag de aanslagen opeiste, stelde in een verklaring "een grens te willen stellen aan het asielbeleid dat mensen afschrikt en uitsluit. Een beleid met signatuur, maar zonder smoel, gemaakt door loyale ambtenaren en politiek verantwoordelijken. Aanwijsbaar, en aan te pakken". In de verklaring werden met name enkele politici genoemd, waaronder Frits Bolkestein. "In een poging de visionair uit te hangen, heeft de Nederlandse Fukuyama, Bolkestein, geprobeerd het minderhedenbeleid voor de toekomst te definiëren. Door witte westerse waarden universeel te verklaren belichaamt hij de westerse angst voor een samenleving met een grote minderheid".

De VVD is bezorgd dat RaRa de kop weer opgestoken heeft. Hoewel de fractie op dit moment geen parlementaire actie wil ondernemen, moeten de positie en het gedrag van RaRa nader worden onderzocht. Ook dringt de vraag zich op of wij in Nederland de beveiliging van regerings- en parlementsleden en gebouwen niet iets te licht opnemen, getuige ook de aanslag op parlementair journalist Hans Larous enige weken geleden. Er zal een compromis gevonden moeten worden tussen de handhaving van het open karakter van bv het Binnenhof en meer beveiliging op afstand. Extreem zware bewaking van bewindslieden of parlementsleden, zoals bij het bezoek van president Bush vorige week, verdient echter niet de voorkeur. De VVD sluit zich aan bij het gebruikelijke beleid in deze omstandigheden, nl dat de beveiliging geïntensiveerd dient te worden indien personen of instellingen een groter risico lopen. Het is de taak van de politie de eventuele verhoogde waakzaamheid vorm te geven.

Inlichtingen.: Hans Dijkstal: 070-3182884.

Ontgroening en vergrijzing

Vorige week zaterdag werd onder grote belangstelling een VVD-themadag over dit onderwerp gehouden. Na inleidingen over de effecten van de ontgroening en vergrijzing op de arbeidsmarkt, de sociale zekerheid en het zorgbeleid bogen drie werkgroepen zich over het besprokene. Hieruit voortgekomen aanbevelingen zullen aan de partijraad worden voorgelegd en vervolgens als bouwstenen voor het komende verkiezingsprogramma moeten dienen. Erica Terpstra was voorzitter van de werkgroep die de zorgsector en de sociaal-economische positie van de ouderen besprak. De belangrijkste stelling die uit de discussie naar voren kwam was dat er een fundamentele herwaardering moet komen van de plaats van de individuele oudere burger als volwaardig lid van de samenleving. Discriminatie op grond van kalenderleeftijd is voor liberalen dan ook onaanvaardbaar en moet actief bestreden worden. Sommige wettelijke leeftijdsgrenzen blijven echter nodig, bijvoorbeeld voor het stemrecht bij 18 jaar.

Ook kwam pregnant naar voren dat de overheid geen gerichte bevolkingspolitiek mag bedrijven. Beslissingen over het al dan niet krijgen van kinderen is een individuele keuze, waarop de overheid door bijvoorbeeld financiële bevoordeling geen invloed mag uitoefenen. Uitgaande van deze stellingname sprak het congres zich dan ook uit voor de afschaffing van de kinderbijslag. Deze ondersteuning werd ingesteld toen de gezinnen groot en de inkomens laag waren. Dit argument is door de veranderde situatie komen te vervallen, maar overeind blijft het principe dat het onderhouden van kinderen een taak en keuze is van de ouders en niet van de overheid. Daarom kan de kinderbijslag op termijn worden afgeschaft.

Een uitgebreid verslag van deze dag kunt u lezen in een van de volgende nummers van Vrijheid en Democratie.

Inlichtingen: Erica Terpstra 070-3182900.

Symposium Teldersstichting

Op maandag 9 december organiseert de Teldersstichting in de vergaderzaal van de Eerste Kamer een symposium over ontwikkelingssamenwerking en de markt. Vanaf 13.00 uur spreken onder meer minister Pronk en Erica Terpstra over het beleid van de afgelopen jaren en over de liberale aanbevelingen terzake van de werkgroep van de Teldersstichting. Centraal daarbij staat het geschrift "De markt helpt mee" van de Teldersstichting, dat deelnemers aan het symposium tegen de gereduceerde prijs van fl 20 kunnen bestellen. Bestellingen en opgave voor (kosteloze) deelname aan het symposium kunt u vóór 26 november doen bij mevrouw Kolff, telefoon 070-3621948.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Politieke participatie van migranten

Vorige week zaterdag werd in Scheveningen van gedachten gewisseld over migranten in de politiek. Omdat de lunch met president Bush eerder die dag uitliep, vervielen de geplande toespraken van de fractievoorzitters. Alleen minister Dales hield een inleiding, waarna de discussie begon. Hier volgt alsnog de tekst die Frits Bolkestein had willen uitspreken.

"De problematiek van migranten staat de laatste tijd volop in de belangstelling. Lange tijd heeft er op dit onderwerp een taboe gerust. De laatste tijd verneem ik geluiden dat dit niet zo zou zijn want, zo wordt gezegd, er wordt al 10 jaar over dit onderwerp gesproken. Hoe het ook zij, taboe of geen taboe, het is duidelijk dat de problematiek van migranten aan de orde moet worden gesteld. Voor het minderhedenbeleid is een drietal modellen denkbaar: het segregatie-, het assimilatie- en het integratiemodel. De eerste twee modellen worden door de VVD afgewezen. Het beleid ten aanzien van migranten moet zijn gericht op integratie: dwz. inburgering, ingroei in onze samenleving, deelneming aan onze samenleving op een volwaardige wijze. Dat heeft tot gevolg dat migranten, zoals iedereen, zich moeten houden aan de Nederlandse wetten en normen. De meeste migranten doen dat ook. Tot die normen behoren de scheiding van kerk en staat, vrijheid van meningsuiting, verdraagzaamheid en non-discriminatie. Op deze punten is geen compromis mogelijk. Uiteraard hebben liberalen respect voor andere culturen en leefwijzen, en ook binnen de Nederlandse rechtsorde hebben migranten het recht op een eigen cultuur en godsdienst. Maar het beleven van de eigen culturele identiteit vindt zijn begrenzing waar strijd is met de Nederlandse wetten. Het beleid moet gericht zijn op integratie.

De vraag is of de emancipatie van migranten het best door verzuiling -dwz gescheiden ontwikkeling- of door gezamenlijke ontwikkeling tot stand kan komen. De VVD kiest voor het laatste.

Artikel 23 van de Grondwet en de vrijheid van onderwijs worden door ons gerespecteerd, maar we vragen ons af of een gescheiden ontwikkeling de integratie bevordert. Gescheiden scholen kunnen de voorbode zijn van een gescheiden samenleving.

Het is belangrijk dat de zelfredzaamheid en de zelfstandigheid van migranten wordt benadrukt. Zij moeten worden aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid. Migranten moeten onafhankelijke mensen worden die geen beroep op de overheid hoeven te doen. Absolute noodzaak daarbij is dat zij kennis nemen van de Nederlandse samenleving en een schoolopleiding volgen. Het belang daarvan geldt voor jongens en meisjes. Moslimmeisjes moeten naar school, zelfs als ze de puberteit bereikt hebben. Het mag niet gebeuren, dat allochtone kinderen buiten de vakanties de lessen verzuimen. Dat geldt natuurlijk ook voor autochtonen. De gelijke kansen voor deze kinderen worden pas bevorderd als ze onderwijs volgen.

Wie eisen stelt aan migranten, neemt hen als individuele personen serieus. Wie migranten in een hoek van de stad van een uitkering laat vegeteren, veronachtzaamt hun persoonlijkheid. Met het oog op het functioneren op de arbeidsmarkt is het beheersen van het Nederlands een vereiste. Met de werkgelegenheid van migranten is het immers slecht gesteld en daar moet verandering in komen. Door betaald werk worden zij minder afhankelijk van de overheid en wordt het sociaal isolement doorbroken. Mijn collega Hans Dijkstal heeft samen met Paul Rosenmöller gepleit voor een Wet bevordering arbeidskansen. Daarin worden werkgevers verplicht hindernissen weg te nemen, die tewerkstelling van allochtonen bemlemmeren. Voorts moeten ze jaarlijks een plan en een openbare rapportage hierover opstellen.

Een ander element is de politieke participatie. Hieronder wordt verstaan: lid zijn van een politieke partij, het uitoefenen van stemrecht en deelname aan allerlei acties. Deelname aan de politiek kan door het oprichten van eigen politieke partijen, dan wel door mee te doen met de bestaande partijen. Uiteraard hebben migranten het recht eigen politieke partijen op te richten. Maar ook hier is de vraag: wat is het beste voor de integratie? De VVD kiest voor deelname aan de bestaande partijen, omdat bij de oprichting van een eigen partij de verzuiling weer een kans krijgt. Om migranten in de bestaande partijen aan te moedigen, moeten Nederlandse partijen hen meer dan voorheen verwelkomen. Dat geldt ook voor de VVD. Maar de houding van de migranten zelf is ook belangrijk. Zij zullen actief moeten participeren. Zij moeten gebruik maken van het kiesrecht bij de verkiezingen voor de gemeenteraad, actief deel gaan nemen aan activiteiten van partijen en goede kandidaten naar voren schuiven, die dan zitting kunnen nemen in de gemeenteraad. Want integratie vindt bij uitstek plaats op het gemeentelijk niveau.

De VVD is echter geen voorstander van het invoeren van het kiesrecht voor de Tweede Kamer voor niet-Nederlanders. Het kiesrecht op nationaal niveau moet voorbehouden blijven aan hen die de Nederlandse nationaliteit hebben. Hetzelfde geldt voor de Provinciale Staten die weer de Eerste Kamer kiezen, want Eerste en Tweede Kamer bepalen immers hoe de structuur van de Nederlandse samenleving er uit ziet.

Wil een migrant op landelijk niveau volledig participeren, het kiesrecht voor de Tweede Kamer verwerven, dan is naturalisatie de aangewezen weg. Het zwaarste politieke recht moet gekoppeld blijven aan de Nederlandse nationaliteit. Door te kiezen voor de Nederlandse nationaliteit gaat de migrant deel uitmaken van onze samenleving".

De VVD-Expresse is een uitgave van de mr Annelien Kappayne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de VVD-Tweede Kamerfractie en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost f 75,- en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

De eenwording van Europa

Deze week ziet de eerste pagina van de VVD-Expresse er iets anders uit dan u gewend bent. Dit keer geen column van de hand van onze fractievoorzitter maar een interview met hem over Europa, zoals woensdag in de NRC wordt afgedrukt.

De zaak van Europa staat Frits Bolkestein helder voor ogen. Deregulering is goed, maar actief vanuit Brussel gedirigeerd beleid roept twijfels op. Initiatieven zoals de interne markt, gericht op het wegnemen van economische belemmeringen, "uitstekend", maar bij centralistisch Europees beleid zoals bij landbouw, zet hij vraagtekens. Milieu- en mededingingswetgeving lenen zich bijvoorbeeld goed voor een Europese aanpak.

Zit de VVD-fractie klinken sceptischer geluiden over de EG dan anderhalf jaar geleden. Bolkestein verklaart dit mede uit een bewustwording van het verschil tussen deregulering en beleid, tussen passieve en actieve integratie. "Wij hebben bij de fractie een soort "Umwertung" doorgemaakt. Dat gebeurde in het licht van de Golfcrisis en van de plotseling zeer nabij komende uitbreiding van de Gemeenschap. Die hebben ons met de neus op de feiten gedrukt, ook al wordt er in mijn partij, niet in de fractie, nog verschillend over gedacht. Er zijn verschillende opvattingen over de wijze waarop de besluitvorming inzake de buitenlandse politiek tot stand komt. Ook is er de vraag naar het lange termijnperspectief: is dat federaal of confederaal? De scepsis van de VVD heeft te maken met allerlei zaken die uit Brussel op ons af komen, waar wij als liberalen weinig van moeten hebben. Neem het verbod op tabaksreclame, op zichzelf een kleine zaak. Wat heeft de Europese Commissie er mee te maken of wij al dan niet tabaksreclame in Nederland hebben? Ook zie ik de bureaucratisering van de wereld als een grote dreiging. In Japan bestaat bijvoorbeeld een enorm bureaucratisch-industrieel complex waar zelfs de Japanse regering geen vat op krijgt. Waarom moet de Europese Commissie zeggen wat minimum of maximum arbeidstijden zijn in Nederland? Daar heb ik geen enkele behoefte aan. Dat maken we zelf wel uit.

De federale doelstellingen zijn in Nederland jarenlang niet bediscussieerd omdat we mentaal nog altijd uitgingen van het Europa van de zes. Maar we zitten nu in het Europa van de twaalf, met een perspectief van 20 tot 25 leden. Het is een illusie te denken dat we met de huidige procedures, de huidige kaders een Europese gemeenschap van 25 staten aankunnen. Dat gaat met 12 staten, met veel gepiep en geknars, nog maar net.

De politieke inspiratie -nooit meer oorlog- dat de oprichters van de Gemeenschap voor ogen hadden, hebben we bereikt. De grote Westeuropese burgeroorlog, die drie stadia heeft gekend (1870, 1914 en 1940), is voorbij. Nu zitten we met het tweede doel, de economische dereguleringsoperatie, inclusief de Economische en Monetaire Unie. Met het oog op de verbredende Gemeenschap constateer ik toch dat een Europa van twee of zelfs drie snelheden onvermijdelijk is. In feite hebben we met de Europese Economische Ruimte van de EG met de EVA al een Europa van twee snelheden. Vroeger heette dat "L'Europe à géométrie variable". Dat variabele is toepasbaar op vele terreinen. Het Schengen-akkoord over grensbewaking bijvoorbeeld en in de EMU de positie van Italië en andere landen die later aan boord komen. Dat beginsel zal steeds breder toepassing vinden.

Ook de kwestie federatie-confederatie moet worden beschouwd in het perspectief van die aanzienlijke verbreding. Ik begrijp ook niet precies wat de minister-president op dit punt wil. In het Nederlandse voorstel voor de EPU staat dat deze van "federale signatuur" zal zijn. Nu lees ik in een interview dat Lubbers géén federaal Europa wil naar Amerikaans model. You can't have it both ways! Een federatie betekent dat Nederland een positie zou hebben van Rheinland-Pfalz in de Bondsrepubliek bijvoorbeeld. Vanuit tactisch oogpunt begrijp ik niet waarom de Nederlandse regering op dit ogenblik met dat woord is gekomen. Als je kijkt naar Zwitserse auto's zie je CH: Confederatie Helvetica. Na zoveel honderd jaar is daar een federatie uit gegroeid. Dat zou natuurlijk met Europa in de toekomst kunnen gebeuren. Maar waarom nu met dat bericht op de proppen komen, terwijl we weten dat geen Europees land - de Britten zeggen het, de anderen denken het- bereid zijn volkenrechtelijke persoonlijkheid te verliezen. Lubbers zegt dan: ik beschouw dat als een decentralistische tendens. Dat klopt niet. Als je in een federatie zit, zoals in Bonn en je praat over federalisme betekent dat dat je de staat Hessen meer bevoegdheden wil toespelen. Maar als je in een collectie soevereine staten zit en je praat over federalisme dat is dat centraliserend. Ik denk dat de regering het begrip federalisme toch gehandhaafd heeft omdat de eerst aangewezen man, Piet Dankert, uit de stal der Europarlementariërs komt. Piet Dankert heeft het daar met veel Schwung gedaan, maar hij komt uit die denkrichting. En waar is het tegenwicht geweest? Van den Broek had zijn handen vol aan Joegoslavië. En bij de premier vraag ik me af of hij op dit terrein wel een overtuiging heeft".

VERDER IN DIT NUMMER

- VVD wil heropening van Tweede Kamerdebat over plan-Simon
- Jan Kees Wiebenga interpelleert Ter Veld over asielzoekerscentra

Begroting Financiën

Volgend jaar bereikt de staatsschuldquote een nieuw hoogtepunt: 72 % van het Nationaal Inkomen (NI) of 65 % van het Bruto Nationaal Produkt (BNP). Het nieuwe criterium voor toetreding tot de derde fase van de Europese Monetaire Unie (EMU) is echter 60 % van het BNP. Rudolf de Korte concludeerde dan ook tijdens de begroting dat Nederland op dit punt in de achterhoede van de EG loopt. Het kabinet heeft zijn toevlucht genomen tot gesjoemel om het percentage gunstiger te laten uitkomen. Zo wil het kabinet het vermogen van het Algemeen Burgelijk Pensioenfonds bij de staatsschuld betrekken, waardoor de schuld 150 miljard gulden lager zou uitkomen. Dit heeft echter alleen een optisch effect, omdat de rente op de schuld met geen cent verminderd wordt.

Ook kan de staatsschuldquote dalen door meer inflatie. De quote wordt immers berekend door het bedrag van de staatsschuld te delen door het Nationaal Inkomen. Een hogere inflatie heeft een hoger NI tot gevolg, en aanzienlijke staatsschuld gelijk blijft, daalt de staatsschuldquote. Nu wordt de inflatie in 1992 al voor bijna de helft veroorzaakt door het kabinetsbeleid. En het zou ronduit schandelijk zijn indien het kabinet inflatie tot officieel beleidsdoel zou nemen. Gepensioneerden, spaarders en beleggers zouden weer het gelag moeten betalen. De VVD vraagt daarom een onduidelijke bestrijding van de inflatie onder meer door lastenverlichting zoals in het alternatief VVD-beleidspakket aangegeven is (zie VVD-Expressie nr 33). En voor een verlaging van de staatsschuld zijn extra bezuinigingen de enige begaanbare weg.

PvdA-plan belastingverlaging

PvdA-woordvoerder Vermeend verdedigde tijdens het debat het plan de belasting op de arbeidskosten te verlagen door het instellen van milieuheffingen. Met andere woorden: een verlaging van de loon- en inkomstenbelasting, betaald door de opbrengst van een belasting op milieuzonden. De VVD-woordvoerder loofde het streven naar belastingverlaging van de PvdA, maar laakte de voorgestelde financiering. Regulerende heffingen (die gedragsverandering beogen) kunnen namelijk niet gebruikt worden voor structurele doelen. Hij illustreerde dit met een voorbeeld. Stel dat er, zoals Willem Vermeend wil, belasting geheven wordt op vuil water. Diegenen die de heffing moeten betalen, zullen er dus voor zorgen dat het water schoon wordt. Op de lange duur is er dus schoon water, en wat gebeurt er dan? Blijven we zitten met een belasting op schoon water (wat tegengesteld zou zijn aan het regulerende karakter van milieuheffingen) of wordt de belastingverlaging dan maar teruggedraaid? En stel dat het water niet echt geheel vervuild meer is, komt dan de helft van de opbrengst maar aan de belastingverlaging ten goede? Hier wist de heer Vermeend geen antwoord op.

De weg naar een werkelijk structurele lastenverlichting wordt overigens aangegeven in het alternatief VVD-beleidspakket (VVD-Expressie nr 33): door het terugdraaien van de verhoging van huurwaardeforfait en benzine-accijns; een verlaging van het hoge BTW-tarief, en door het ongedaan maken van een beperking van de inflatiecorrectie in de inkomstenbelasting, om er maar enkele te noemen.

Inlichtingen: Rudolf de Korte, 070-3182890.

Begroting Landbouw

Vorig jaar deed MacSharry voorstellen om de inkomens van Europese boeren te stroomlijnen. Deze plannen, landbouwsubsidies vervangen door inkomensondersteunende maatregelen die gekoppeld worden aan het gemiddelde Europese minimuminkomen, werden toen door Piet Blauw "de korste weg naar hopeloos" genoemd (VVD-Expressie nr 4). Nederlandse boeren zouden immers geen aanspraak op deze steun kunnen maken, waardoor hun concurrentiekracht wordt aangetast. Een averechts effect in een tijd waarin de wereldhandel liberaler wordt. Inmiddels zijn de MacSharry plannen bijgesteld en heeft de Europese Landbouwrraad onderdelen ervan overgenomen, nl. prijsverlaging en inkomenssteun. Tijdens de begrotingsbehandeling benadrukte de VVD-woordvoerder dat tegenover een tijdelijke inkomenssteun ook een prestatie moet staan, bijvoorbeeld in de vorm van een inspanning voor het milieu of het braak laten liggen van gronden ten gunste van een natuur- of cultuurlandschap. Ook wees hij erop dat het rendement van de huidige Europese subsidies laag is. Van elke Brusselse gulden bereikt slechts 45 cent het boerenerf. De rest gaat op aan bureaucratie of fraude. De VVD wil dus eerst dat in het kader van de MacSharry-voorstellen het rendement verhoogd wordt vóór er aan het budget gemord wordt.

Mestbeleid

Het mestbeleid heeft alleen kans van slagen wanneer het kan bogen op een breed draagvlak in de agrarische sector. Daarvoor is een nationaal beleid nodig. De normen voor de hoeveelheid mest moeten in Noord- en Zuid-Nederland dezelfde zijn volgens de woordvoerder en niet naar regio gaan verschillen zoals het kabinet voorstaat. De VVD is vóór het plan van aanpak-plus van het Landbouwschap. Daarin wordt de individuele verantwoordelijkheid via een mineraalboekhouding centraal gesteld. Hierdoor kan worden vastgesteld of een boer niet meer mest produceert dan hij op zijn eigen land kan uitrijden of elders voor gebruik of verwerking kan afzetten. Diegenen die niet kunnen aantonen een modern ondernemer te zijn, dwz het milieu minder te belasten, kunnen per 1 januari 1993 worden bestraft.

Met het mestprobleem hangt de uitbreiding van de veestapel ten nauwste samen. Hoewel bij wet verboden blijkt uit een rapport van de Rekenkamer dat de varkens- en pluimveestapel zich toch heeft uitgebreid. De door de overheid toegezegde intensieve controle is achterwege gebleven. Hierover stelde de Kamer in maart vragen die tot op heden niet beantwoord zijn. De VVD eiste dan ook bij motie dat de beantwoording zo snel mogelijk de Kamer zal bereiken. Eerst moet onderzocht worden of de uitbreidingen illegaal zijn geweest en deze "boeven" moeten worden bestraft. Het is echter onjuist om door nieuw beleid de hele sector onder hen te laten lijden.

Tenslotte is de regering zeer traag met de uitvoering van de vier jaar geleden (!) kamerbreed aangenomen motie Voorhoeve/De Vries. Hierin werd gesteld dat bij een bedrijfsovername van vader op zoon de overdracht van het produktierecht op melk (melkquotum) niet fiscaal belast moet worden. Piet Blauw vroeg in tweede termijn bij motie deze kamerwens alsnog te honoreren.

Inlichtingen: Piet Blauw, 070-3182881.

Emancipatie

Staatssecretaris Ter Veld kreeg het afgelopen maandag hard te verduren. Samen met de PvdA hekelden de oppositiepartijen het ontbreken van een duidelijk emancipatiebeleid. Omdat het beleidsprogramma nog steeds op zich laat wachten, had de VVD oorspronkelijk gepleit voor het aflaten van de vergadering. Toch ging de vergadering door, hoewel de staatssecretaris niets nieuws te melden had. Annemarie Jorritsma achtte het dan ook nutteloos in te gaan op de diverse tussentijdse rapportages omdat deze slechts verslagen over het lopend beleid bevatten. Zij hield haar inbreng kort, ook omdat diverse deelonderwerpen in latere vergaderingen nog aan de orde komen. Wel roerde zij de vraag aan of het aanwezig potentieel van vrouwen op ministeries voldoende benut wordt. Vaak hebben vrouwen die aan de basis van een bepaalde functie staan nauwelijks een carrièreperspectief en wordt hun geen verdere scholing aangeboden. Mede daardoor is het aantal vrouwen in hogere ambtelijke functies klein. De staatssecretaris beaamde dit laatste. Het ministerie van Binnenlandse Zaken was echter bezig met maatregelen om de uitstroom van vrouwen bij de overheid te voorkomen en doorstroming te bevorderen. Een onderdeel daarvan is een aanbeveling het aantal kinderopvangplaatsen (nu totaal 639) bij alle departementen te verhogen tot 1500. Deeltijdarbeid bij hogere functies bij de overheid en bedrijfsleven is ook een mogelijkheid die momenteel onderzocht wordt. Doel van alle maatregelen in de beleidsnota is het aantal vrouwen in topfuncties bij de departementen jaarlijks met 1 % te laten stijgen, tot de 30 % is bereikt.

Inlichtingen: Annemarie Jorritsma, 070-3182891.

Asielzoekerscentra

Vorige week liet minister d'Ancona de Kamer in een brief weten dat de besturen van 9 gemeenten hadden ingestemd met de omvorming van de daar gevestigde asielzoekerscentra in opvangcentra "nieuwe stijl". In deze Onderzoeks- en Opvangcentra kan vanaf 1 januari een onderscheid tussen kansrijke en kansloze aanvragen gemaakt worden, waardoor de toelatingsprocedure voor asielzoekers wordt versneld. In een onmiddellijke reactie lieten de gemeentebesturen van Zwolle, Noordoostpolder en Oisterwijk echter weten dat de interne besluitvorming nog geenszins was afgerond, zoals wel in de brief gesuggereerd werd. Jan Kees Wiebenga vond deze onrust bij de gemeenten dermate ernstig dat hij minister d'Ancona op donderdag interpelleerde. Ten eerste heeft de minister de Kamer gebrekkig geïnformeerd, en dat is staatsrechtelijk laakbaar. Ten tweede kan haar handelswijze een desastreuze invloed hebben op het vertrouwen bij desbetreffende gemeenten in het ministerie van WVC. Dit vertrouwen is al ondergraven doordat vorig jaar de gemeenten zonder enig vooroverleg geconfronteerd werden met de vestiging van asielzoekerscentra. Ook toen ontstond er opschudding en werd de minister door de Kamer op de vingers getikt. Waarom valt de minister juist op dit hoogst gevoelige beleidsterrein weer in dezelfde fout?

De minister zei in haar antwoord dat de gemeenten in collectieve en aparte gesprekken wel degelijk van alles op de hoogte waren gebracht. Met sommige gemeenten was het overleg overigens nog gaande. Ook was

haar notitie aan de Kamer helder geweest. De zaak was een eigen leven gaan leiden door een persbericht van haar eigen ministerie. Hierin werd gemeld dat "de locaties in overleg met de gemeenten waren vastgelegd". Tijdens een persconferentie een dag later was juist duidelijk uitgelegd hoever het overleg met de gemeenten gevorderd was. Enkele journalisten hadden de persconferentie echter niet afgewacht, en hadden het onjuiste persbericht geciteerd waardoor er een stroom van elkaar tegensprekende berichten was ontstaan. De minister was daarom blij de misverstanden uit de weg te kunnen ruimen. Ze verwachtte tenslotte een positieve uitkomst van het nog voortdurende overleg met de gemeenten.

De VVD-woordvoerder toonde zich redelijk tevreden met dit antwoord. Wel wees hij er op dat niet alle communicatie met de gemeenten moeiteloos verloopt. Hij vroeg de minister daarom zich op dit beleidsterrein waar een breed draagvlak voor nodig is, iets terughoudender op te stellen.

Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga, 070-3182904.

NAVO en Oost-Europa

Begin juni lanceerde Frits Bolkestein op een forum van de Teldersstichting een plan om de nieuwe democratieën in Oost-Europa te laten associëren met de NAVO. Een volledig lidmaatschap van de NAVO was nog niet mogelijk, betoogde hij, maar aan de verzoeken van de Oosteuropese landen om hun veiligheid te garanderen moest de NAVO, op grond van haar op democratie en vrijheid gerichte preambule, gehoor geven. Hij liet zich toen echter niet uit over de vorm waarin zo'n associatie gegoten moest worden. Minister Van den Broek zond het voorstel vervolgens na het Kamerdebat over het defensiebeleid voor advies naar de Adviesraad voor Vrede en Veiligheid. Deze week werd de positieve aanbeveling van de Raad bekend. Een associatie van de NAVO met Polen, Tsjecho-Slowakije en Hongarije is wenselijk, omdat deze landen de grootste vooruitgang met een democratische rechtstaat hebben geboekt. Ze zouden betrokken kunnen worden bij de politieke en militaire besluitvorming in de NAVO, een beroep kunnen doen op delen van de NAVO-infrastructuur en een consultatieverplichting voor dreigende crisissituaties moeten krijgen. Op termijn kunnen deze landen dan tot de NAVO toetreden. Volgende week zal Jan Dirk Blaauw tijdens het debat over de NAVO-begroting minister van den Broek vragen op dit advies te reageren.

Abonnement VVD-Expresse

Bevalt deze kennismaking met de VVD-Expresse u? Wilt u elke week, behalve in de recessen, dit overzicht van de standpunten van de VVD-fractie in de Tweede Kamer ontvangen? Dan kunt u zich door onderstaande bon abonneren. Voor fl 75 krijgt u de VVD-Expresse tot juli 1992 in de bus. Bon toesturen aan: VVD-fractie Tweede Kamer Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

Naam: _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

geeft zich op als abonnee op de VVD-Expresse

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Politieke analyse plan-Simons VVD wil heropening debat

Met uitzondering van de VVD en de kleine christelijke partijen, heeft de Tweede Kamer in juni het plan-Simons aanvaard. Sindsdien is het plan steeds verder uitgekleed. Deze week kwam het plan-Simons in de Eerste Kamer aan de orde. Dianne van Leeuwen, VVD-woordvoerder Volksgezondheid in de Eerste Kamer, schetst de problematiek.

De gezondheidszorg in Nederland behoort tot de beste en meest toegankelijke ter wereld. En dat willen we zo houden. Dit neemt niet weg dat als gevolg van een overmaat aan regelgeving en medisch-technologische ontwikkelingen belangrijke problemen zijn ontstaan. Voor het wegnemen van knelpunten zijn ingrijpende wijzigingen in wet- en regelgeving nodig. Het is volgens de VVD echter nog maar zeer de vraag of de schaarsteproblemen in de gezondheidszorg door de kabinetsplannen afdoende worden opgelost. Er worden meer voorzieningen onder het verplichte basispakket gebracht. Als gevolg van het premiesysteem (ik heb er toch voor betaald!) en het ontbreken van voldoende prikkels tot kostenbesparend gedrag zal de druk op de voorzieningen en de kwaliteit nog groter worden. Dit is de ongedekte cheque van Simons.

De analyse van het kabinet t.a.v. van wat er fout zit in de gezondheidszorg is verbluffend eerlijk en reëel. Maar er worden verkeerde conclusies uit getrokken en verkeerde aanbevelingen gedaan. Het kabinet zegt uit twee systemen (ziekenfonds en particulier) de beste elementen te combineren, maar heeft zich in de receptuur ernstig vergist. De voorgestelde marktwerking is een wassen neus. Het kabinet kiest uiteindelijk voor nog meer regelgeving en een inperking van een groot deel van de verzekeringen. De kosten worden er niet beheersbaarder door. Zo wordt het goed werkende particuliere systeem opgeofferd aan een systeem dat te veel weg heeft van het huidige ziekenfonds. Zo worden wij allemaal tot fondspatiënten omgedoopt.

Nu is een integratie van beide systemen zeer gecompliceerd, omdat de systemen wat betreft de vaststelling van de premiehoogten zo verschillend zijn. Om de goede elementen te combineren is veel tijd en wijsheid nodig. Beide heeft het kabinet zich niet gegund. We hebben te maken gekregen met spierballen-politiek en drammerig haastwerk. De overheveling van de geneesmiddelen per 1 januari is niet anders dan een gewone uitbreiding van de volksverzekering AWBZ. De VVD beschouwt dit als een modern socialistisch experiment: denken over marktwerking, praten over keuzevrijheid en via de achterdeur toch een verkapte volksverzekering binnenhalen. De gezondheidszorg wordt als nivelleringsinstrument gebruikt. De VVD-fractie in de Eerste Kamer heeft dan ook, net zoals de collega's "aan de overkant" tegen het plan-Simons gestemd.

Sinds de VVD in juni nagenoeg alleen stond in haar kritiek op het plan-Simons, is er zoveel maatschappelijk verzet gerezen dat de VVD om heropening van het debat in de Tweede Kamer heeft gevraagd. Dit is een ongebruikelijke procedure, maar de situatie is er dan ook naar. Dick Dees legt uit waarom.

Na het debat in de Tweede Kamer zijn niet alleen bij diverse maatschappelijke organisaties de protesten losgebarsten, maar heeft het Ziekenfonds en de Raad van State een vernietigend advies over het plan-Simons uitgebracht. Tevens blijkt dat sommige argumenten op grond waarvan de meeste fracties in de Kamer hun goedkeuring baseerden, aan verandering onderhevig zijn. Bijna wekelijks komen er nieuwe cijfers binnen over de premiehoogte en de koopkrachteffecten van het voorstel. Tijdens het debat verwachtte staatssecretaris Simons voor de inkomens tussen 50.000 en 90.000 gulden een negatief koopkrachteffect van 0 tot 2 %. Nu wijzen nieuwe cijfers uit dat die groep er 4 tot 5,5 % op achteruit gaat. Het Centraal Planbureau bevestigde dit percentage en stelde onlangs dat alleenstaanden en tweeverdieners met een inkomen van 50.000 gulden (de middeninkomens) het zwaarst worden getroffen. Bij sommigen betekent dit jaarlijks een inkomensachteruitgang van enkele duizenden guldens.

Het initiatief van Dick Dees was driedelig. Er moest een hoorzitting komen met de maatschappelijke organisaties; er moeten aparte gesprekken gevoerd worden over de financiële gevolgen van het plan en er moest concreet gepraat worden over de plannen voor '92 en '93. De laatste twee vergadering staan voor volgende week op de Kameragenda, terwijl de hoorzitting deze week gehouden is. Uit dit overleg kwam het massale verzet tegen het plan-Simons duidelijk naar voren. Het overhevelen per 1 januari van de geneesmiddelen naar de AWBZ werd door de apothekers-organisatie onverantwoordelijk en leidend tot grote onzekerheid genoemd. Het VNO en de KLOZ (de particuliere verzekeraars) bleken het in de zomer voorgestelde VVD-alternatief (het uitproberen van het plan-Simons op voorzieningen die al in de AWBZ zitten, zoals verpleging en verzorging) aantrekkelijker te vinden. Desondanks is het CDA niet bereid het advies van het VNO en de KLOZ te volgen. Men blijft in Tweede en Eerste Kamer, zoals ook deze week weer bleek, bij een tweeslachtige houding. Er is wel kritiek, maar mokkend en morrend zijn de CDA-senatoren wel akkoord gegaan. Overigens is het wel zo dat staatssecretaris Simons nu onder curatele staat. Voor elk stapje dat hij wil nemen, moet hij voortaan de goedkeuring van het CDA in Eerste en Tweede Kamer hebben. En of we op deze wijze nu zoveel verder komen, valt te betwijfelen.

Inlichtingen: Dick Dees, 070-3182917.

We moeten alles op alles zetten

Enkele maanden geleden heb ik de aanzet gegeven tot een hernieuwde discussie in Nederland over de integratie van minderheden in onze samenleving. Als ik nu kijk naar wat er aan de gang is in de landen om ons heen -ik denk in het bijzonder aan België, waar vorige week bij de verkiezingen het Vlaams Blok onverwacht grote winst behaalde- dan maak ik me zorgen. Wij moeten er op bedacht zijn dat racisme en discriminatie terug zouden kunnen keren. Wij moeten alles op alles zetten om dat te voorkomen.

Niets voor niets heb ik opgeroepen tot een breed nationaal debat over de integratie van minderheden. Dat initiatief is inmiddels opgepakt door PvdA-minister Ien Dales van Binnenlandse Zaken. En mijn collega Hans Dijkstra heeft samen met Paul Rosenmöller van Groen Links gepleit voor een Wet Bevordering Arbeidskansen voor minderheden. In België is zo'n discussie uitgebleven. De minister van Binnenlandse Zaken daar, Louis Tobback, geeft toe dat de Belgische regering te weinig heeft gedaan voor een goed integratiebeleid.

In Elsevier staat deze week de uitslag van een enquête over de wijze waarop mensen aankijken tegen buitenlanders in ons land. De kop van het artikel "Bolkesteins electorale gelijk" suggereert dat de VVD slechts electoraal gewin voor ogen had toen zij het taboe rond minderheden wilde doorbreken. Over mijn motieven ben ik echter tijdens de Algemene Beschouwingen glashelder geweest, toen ik op vragen van mijn collega Thijs Wöltgens antwoordde dat het winnen van stemmen hier buiten staat. Het probleem is daarvoor te groot. Dit is een zaak die de reikwijdte van een enkele partij overstijgt. In hetzelfde artikel van Elsevier is overigens een storende fout geslopen -premier Lubbers maakte dezelfde fout tijdens de CDA-paritijraad vorige week- namelijk dat de VVD-fractie geen voorstander zou zijn van een identificatieplicht. Dat is niet juist, zoals u elders in deze VVD-Expresse zult lezen. **Frits Bolkestein**

Algemene beschouwingen in senaat

Een speciale bijdrage van David Luteijn.

"De sporen van het 14 uur durende debat over het plan-Simons vorige week in de Eerste Kamer waren deze week tijdens de Algemene Beschouwingen in de Senaat nog merkbaar. Het was duidelijk dat premier Lubbers zijn standpunt over dit plan inmiddels heeft bijgesteld, vooral wat betreft de omvang van basispakket en het tempo van invoering van de diverse onderdelen. Het is dan ook alles behalve zeker dat de stelselwijziging ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt. Deze wetgeving lijkt meer en meer een tikkende tijdbom onder dit kabinet te worden.

In verband met alle discussies en botsingen met het kabinet kwam, met name uit de linkse hoek, wederom de vraag aan de orde of de Eerste Kamer zich niet te politiek manifesteert. Als VVD-fractie menen wij dat de Grondwet duidelijk de rechten en beperkingen van de Senaat aangeeft en dat wij daaraan feitelijk niets willen toevoegen of afdoen. Globale toetsing van wetgeving met een vetorecht dus. Wel moeten we constateren dat door het ontbreken van een behoorlijk functionerend dualisme tussen kabinet en Tweede Kamer (met vrijwel monddode regeringsfracties) de druk op de Eerste Kamer vanuit de maatschappij de laatste jaren sterk is toegenomen. We staan als part-time politici niet te springen om ons extra te manifesteren, maar als het moet

dan moet het.

Metaalmoehid

Overigens toonde de presentatie van de Minister-President dit keer toch wel enige sporen van de grote inspanningen die van hem als voorzitter van de Europese Raad worden gevergd. Daarbij kan ik mij ook niet aan de indruk onttrekken dat na 9 jaar de snit er toch een beetje uitraakt. Het zou volgens mij dan ook serieus aanbeveling verdienen te overwegen of we het voorbeeld van de VS niet moeten volgen, waar de hoogste politieke functie ten hoogste 8 jaar vervuld kan worden. Dat is ook goed om te voorkomen dat men de macht als iets van zelfsprekend gaat beschouwen. Wat tenslotte de politieke lijn van dit kabinet betreft, bespeur ik steeds meer een linkse tendens. Ik denk bijvoorbeeld aan de koppeling, de toenemende lastendruk, de wet op de basisvorming en natuurlijk de stelselwijziging in de gezondheidszorg met alle daarbij komende nivellerende effecten. De invloed van minister Kok is veel groter dan de PvdA-achterban zich wel realiseert. Al met al een beleid waar we als VVD-fractie weinig sympathie voor kunnen opbrengen. Daardoor vervulden we tijdens deze Algemene Beschouwingen, mede door de vaagheid van D66, de rol van de enige, echte oppositiepartij."

VERDER IN DIT NUMMER

- Begrotingen van Defensie en de NAVO
- Begrotingen van Ontwikkelingssamenwerking en Buitenlandse Zaken
- Premier Lubbers beticht VVD, PvdA en D66 van struisvogelpolitiek
- Pro's en contra's van de VINEX belicht

Begroting buitenlandse zaken

Over twee weken vindt in Maastricht de topconferentie plaats over de eenwording van Europa. Hoewel een economische en politieke samenwerking in de steigers staat, is een gemeenschappelijke Europese buitenlandse politiek tot dusverre een illusie. Frans Weisglas haalde tijdens de begrotingsbehandeling deze week het verbod op optreden aan van de Europese staten in de Golfcrisis en bij de staatsgreep in de Sovjet Unie. Waar geen gemeenschappelijk buitenlands beleid bestaat, kan ook geen gemeenschappelijke Europese defensie bestaan. Een federaal Europa op deze gebieden is dan ook een luchtkasteel. Daarom moet volgens de VVD gestreefd worden naar een statenbond die gezamenlijke zaken op federale wijze aanpakt. In een dergelijke confederatie met federale trekken behouden de lidstaten hun volkenrechtelijke en culturele identiteit. Democratische controle blijft hierbij van essentieel belang. Meerderheidsbeslissingen van de EG-ministerraad mogen alleen genomen worden indien het Europees Parlement het laatste woord heeft. Als de EG in Maastricht niet democratischer wordt opgezet, zal de VVD tegen stemmen. Beter geen verenigd Europa, dan een ondemocratisch Europa!

Het beste voorbeeld van Europese onmacht op buitenlands gebied is de strijd in Joegoslavië. "Laat in Maastricht het EG-congres niet dansen, terwijl een buurland in brand staat", benadrukte de woordvoerder. Ondanks de energie die minister van den Broek voor de EG in Joegoslavië gestoken heeft, is het resultaat helaas minimaal. Nederland moet zich als EG-voorzitter thans beijveren om de VN-vredesmacht nu naar Joegoslavië te laten afreizen. Ook moeten er op korte termijn sancties tegen Servië tot stand komen, waaronder een olie-embargo. De VVD is van mening dat ieder volk recht heeft op zelfbeschikking, maar dat recht kan alleen op vreedzame wijze worden verkregen terwijl de rechten van minderheden moeten worden gerespecteerd. Dit maakt de erkenning van een onafhankelijk Kroatië nog steeds moeilijk. Met Slovenië lijkt dat nu wel mogelijk.

Hiermee kwam de woordvoerder op de humanitaire interventie, het optreden namens de volkerengemeenschap binnen de grenzen van een land waar de mensenrechten ernstig geschonden worden of waar burgeroorlog heerst (zie VVD-Expresse nr 37). Dit gaat weliswaar in tegen de stelling dat het recht op zelfbeschikking een staat voor inmenging moet vrijwaren. Maar bij de uitoefening van dit recht worden de de individuele mensenrechten vaak uit het oog verloren. En wat heeft de onderdrukte burger aan de soevereiniteit van zijn staat? De VVD vindt dat de regering binnen de VN initiatieven moet nemen om de inmenging van buitenaf onder condities te definiëren. De minister heeft dit toegezegd. Inlichtingen: Frans Weisglas, 070-3182903.

De NAVO-begroting

Een puur Europees defensiebeleid en een apart Europees leger zijn een illusie. Uiteraard zal de Europese verantwoordelijkheid voor het bewaken van de vrede binnen Europa toenemen, maar binnen de huidige NAVO-structuur met een directe relatie tussen Europa, de VS en Canada. Dit benadrukte

Jan Dirk Blaauw deze week nogmaals.

De primaire taak van de NAVO is en blijft het waarborgen van de veiligheid van de verdragspartners. In het kader van de veranderende veiligheidssituatie heeft de NAVO onlangs haar nieuwe strategische concept geformuleerd. Onderdelen daarvan zijn een grote afslanking van de strijdkrachten en de instelling van de zg "Rapid Reaction Forces", die moeten zorgen voor voldoende strijdkrachten op het juiste moment. Deze eenheden, waar ook Nederland aan meedoet, kunnen bovendien bij humanitaire- en vredesmissies buiten het NAVO-gebied worden ingezet. De VVD is het hiermee eens en stelt voor de Westeuropese Unie als coördinatie-orgaan te bestemmen voor te vormen coalities.

Voorts staat de veiligheidsbehoefte van Midden- en Oosteuropese staten hoog op de agenda. Het liefst zouden zij zich scharen onder de veiligheidsparaplu van de NAVO. Dit is echter nog niet te realiseren. Frits Bolkestein heeft in juni voorgesteld hen een eind tegemoet te komen met een associatie-lidmaatschap (zie VVD-Expresse nr 22 en 39). De Adviesraad Vrede en Veiligheid is door de minister om een mening gevraagd. Het advies is binnen en komt zeer dicht bij het VVD-voorstel. De minister zei echter vooralsnog niets te voelen voor een associatie van Polen, Hongarije en Tsjecho-Slowakije met de NAVO, omdat die landen zo een bevoorrechte positie zouden krijgen. De VVD betreurt dit en blijft nog steeds de mening toegedaan dat een positieve waardering van het democratiseringsproces in enkele landen een stimulans voor andere Oosteuropese landen kan zijn.

Inlichtingen: Jan Dirk Blaauw, 070-3182887.

De begroting van defensie

De VVD heeft in het voorjaar de Defensienota in hoofdlijnen gesteund. Wel wenste de fractie de vinger aan de pols te houden wat betreft de investeringen en de situatie van het personeel bij de voorgenomen afslanking en reorganisatie van de krijgsmacht. En het personeelsbeleid baart de VVD zorgen, zoals bleek uit de inbreng van Sari van Heemskerck tijdens de begrotingsbehandeling. De organisatie staat door het reductieproces onder grote druk en de heersende onzekerheid doet veel mensen vertrekken. Door de enorme uitstroom van vooral jonge officieren is het personeel niet 3 % maar 11 % in één jaar afgeslankt. Ook is het aanbod bij de opleidingsinstellingen sterk verminderd. Twee jaar geleden voorzag minister Ter Beek nog een totale reductie van 16 % in 1994. Gezien het onverwachte grote verloop en de onduidelijkheid over de toekomstige taken van de krijgsmacht en de besluitvorming rond de dienstplicht, pleitte de woordvoerder voor een verlaging van het voorgenomen tempo van de afslanking. De kwaliteit van de organisatie wordt anders opgeofferd aan de bezuinigingsdrift van de minister. Wellicht zou de minister voor de broodnodige rust in de organisatie kunnen garanderen dat er geen gedwongen ontslagen zullen vallen. De minister zei toe zich hiertoe tot het uiterste in te spannen, waarmee de woordvoerder zich tevreden toonde. Tevens werd de nadruk van de VVD op zaken als de luchtmobiele brigade, luchttransport, mariniers en communicatie- middelen door de minister als prioriteiten voor zijn beleid omarmt.

Momenteel buigt een commissie zich over het systeem van de dienstplicht. De VVD wil het resultaat daarvan afwachten, maar vindt wel dat afschaffing van de dienstplicht aldoor evidentier wordt. Onacceptabel vindt de VVD echter het feit dat dienstplichtigen van 23 jaar en ouder een wedde onder het bijstandsniveau ontvangen. De minister moet zo gauw mogelijk in deze lancune voorzien. Inlichtingen: Sari van Heemskerck, 070-3182888.

Ontwikkelingssamenwerking

De liberale stelling dat het geven van hulp aan landen met een slecht sociaal-economisch en financieel beleid en onvoldoende aandacht voor de bevolkingsexplosie niet meer is dan geld gooien in een bodemloze put, werd tot voor kort afgedaan als schandelijke rechtse praat. Sinds Jan Pronk zelf het belang voor de ontwikkeling naar een sociale markteconomie heeft onderschreven, mag het opeens wel gezegd worden. Erica Terpstra vroeg zich tijdens de begrotingsbehandeling echter wel af waar het bijbehorende beleid blijft. Logischerwijs zou nu namelijk een beleid moeten volgen dat gericht is op de bevordering van de economische verzelfstandiging van de ontwikkelingslanden, náást structurele armoedebestrijding. Vorig jaar werd door VVD en CDA bij motie hierop nog aangedrongen, en besteedde de minister in zijn nota "Een wereld van verschil" nog vele wijze woorden aan de verzelfstandiging. Maar de begroting die deze week behandeld werd, bevat bitter weinig van deze tweedelige benadering. Behalve in de titel van de paragraaf over "Armoedebestrijding en verzelfstandiging" komt het laatste begrip in het hele verhaal nog maar één keer voor. De woordvoester had ernstige kritiek op het exclusief berijden van het socialistische stokpaardje van directe armoedebestrijding. Versterking van de private markt-sector, het particulier initiatief en zelfstandig ondernemerschap is onmisbaar voor het economisch draagvlak voor een duurzame ontwikkeling en dat kan niet bereikt worden met alleen armoedebestrijding. Hulp moet immers een trampoline zijn en geen hangmat! Ook het CDA drong wederom aan op een tweesporenbeleid, maar het is voorspelbaar dat het CDA zich net zoals vorig jaar laat inpakken door de minister en niet voor de VVD-motie stemt.

Voorts bekritiseerde de woordvoester het betalen van smeergeld in ontwikkelingslanden. De minister bagatelliseert dit kwaad, maar de VVD acht het meewerken aan het in stand houden van corruptiepraktijken onaanvaardbaar en pleit voor het zichtbaar maken van onrechtmatige betalingen. Tenslotte heeft de VVD bezwaar tegen het voorstel om landen niet alleen de met Nederlands geld betaalde hulpprogramma's, maar ook de de controle op de besteding van het geld in eigen beheer te geven. Jan Pronk noemde Nederlandse bemoelenis met de financiële controle bevoegdend en de suggestie van VVD, CDA en D66 tezamen koloniaal. Dat is onzin, want het gaat om Nederlands belastinggeld en de besteding daarvan moet verantwoord en gecontroleerd worden. Een betere registratie en controle van uitgaven is volgens de VVD nog steeds een eerste vereiste. Inl.: Erica Terpstra, 070-3182900.

Struisvogelpolitiek

Tijdens de CDA-partijraad vorige week zaterdag verweet premier Lubbers VVD, PvdA en D66 op het gebied van de veiligheid de kop in het zand te steken. Hij refereerde daarmee aan het debat over de Anonieme Verdachte. De VVD zette toen vraagtekens bij het verlenen van fouilleringsbevoegdheid aan opsporingsambtenaren van mensen die weigeren hun naam te geven. Liberalen zijn van mening dat de overheid eerst moet aantonen dat zwartrijden en ordeverstoringen niet met de bestaande bevoegdheden bestreden kunnen worden. Volgens de VVD schiet de overheid hierin tekort.

Identificatieplicht

Tevens wekte de premier de indruk dat de VVD tegen een invoering van een identificatieplicht zou zijn. Benk Korthals wees tijdens een spreekbeurt afgelopen maandag de premier er op dat Frits Bolkestein al in november vorig jaar gesteld had dat de VVD voorstander van een identificatieplicht is. Op 13 maart volgde toen het zogenoemde tien-punten-plan over dit onderwerp van Jan Kees Wiebenga. Een van de redenen dat de VVD voorstander is van een spoedige invoering van de identificatieplicht is de eenwording van Europa. Door het wegvallen van de binnengrenzen dreigt Nederland een uitwijkhaven te worden door ons relatief soepele toelatingsbeleid en ons milde strafklimaat. Dit dwingt tot het intensiveren van het binnenlands toezicht, waarbij de invoering van de identificatieplicht een instrument kan zijn. Bovendien zou het een nu bestaande vorm van discriminatie weg kunnen nemen, want in Nederland hebben vreemdelingen nu wel een identificatieplicht en Nederlanders niet.

Vooralsnog geeft de VVD de voorkeur aan een beperkte identificatieplicht die zou moeten gelden in die gevallen waar de politie nu al bevoegd is iemand naar zijn of haar naam te vragen. Dus bij de opsporing van strafbare feiten, bij deelneming aan het verkeer en bij het vreemdelingentoezicht. Een algemener geldende regeling wil de VVD overwegen indien de regering de maatschappelijke noodzaak daarvan onderbouwt.

Als identificatiedocument zouden paspoort en rijbewijs kunnen dienen indien daarop adres en nationaliteit van de houder vermeld staan. Maar omdat niet iedereen over paspoort of rijbewijs beschikt, is invoering van een (facultatieve) identiteitskaart nodig. Bij invoering van zo'n kaart naar Europees model zou deze ook kunnen dienen als Europees reisdocument, zoals dat bij een aantal andere Europese landen al het geval is. Ook in de relatie burger-overheid of burger-bank zou de ID-kaart gebruikt kunnen worden. Een goede voorlichting aan het publiek is bij invoering zeer belangrijk. Daarbij kan worden ingegaan op eventueel bestaande negatieve gevoelens van sommigen.

We kunnen ons dus afvragen wie er eigenlijk struisvogelpolitiek bedrijft. Toen de VVD tijdens de Algemene Beschouwingen pleitte voor meer geld voor politie en justitie, gaf het CDA niet thuis. Toen de VVD vroeg om een landelijk team voor de opsporing van drugs gaf het CDA geen gehoor. En nog steeds wachten wij op een wetsvoorstel voor een beperkte identificatieplicht van de CDA-minister Hirsch Ballin. Inlichtingen: Benk Korthals, 070-3182902.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME

De vierde nota ruimtelijke ordening extra (VINEX)

Op 25 november voerde Jan te Veldhuis het woord over de VINEX. Dit is een aanscherping en bijstelling van de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening. Hierin was sprake van het stimuleren van ontwikkelingen, minder centrale sturing, flexibiliteit en marktgericht denken. De VINEX geeft deels een heel andere richting aan, en kenmerkt zich door centralistische en sturende tendensen. Zeer gedetailleerd worden bestemmingen vastgesteld. Den Haag bepaalt waar bedrijven en instellingen zich mogen vestigen, hoeveel parkeerplaatsen er mogen komen (het locatie- en parkeerbeleid) en waar welke vormen van landbouw plaatsvinden. Het Rijk zal bindende aanwijzingen geven als provincies en gemeenten niet willen luisteren. Er vindt een sterke concentratie in de stadsgewesten plaats. Voor vele landelijke gebieden geldt een restrictief beleid. In bepaalde open ruimten, bv het Groene Hart van de Randstad en de Veluwe, mag geen uitbreiding van de verstedelijking plaatsvinden.

De VINEX bevat een aantal doelen, waar de VVD op zichzelf wel mee kan instemmen, zoals het beperken van onnodig woon-werkverkeer per auto, het creëren van toplocaties en het bundelen van maatschappelijke activiteiten om onnodige vervuiling door mobiliteit tegen te gaan. Wel plaatst de VVD vraagtekens bij de (financiële) uitvoerbaarheid. Particuliere investeerders nemen 80 à 90 % van de uitvoeringskosten voor hun rekening. Hun medewerking is dus onontbeerlijk, maar als er allerlei beperkende en ontmoedigende maatregelen worden getroffen, is het de vraag of zij nog wel mee willen werken. Het marktmechanisme wordt onderschat en de overheid gedraagt zich betuttelend i.p.v. richtinggevend, aldus de beleggerswereld. Als aan hun bezwaren niet tegemoet wordt gekomen, doen ze niet mee.

Daar het openbaar vervoer thans niet toereikend is om de gevolgen van het locatiebeleid op te vangen, meent de VVD dat dit beleid in de gemeentelijke plannen pas kan worden opgenomen als op individuele locaties voldoende vervoersalternatieven beschikbaar zijn. Het restrictieve beleid is volgens de VVD te rigide en doet te weinig recht aan de decentralisatie. Tevens vroeg de woordvoerder de regering de verstedelijking zoveel mogelijk te doen plaatsvinden in door provinciale besturen aan te wijzen regionale opvangkernen. Het restrictieve beleid voor het Groene Hart moet volgens de VVD van de scherpe kantjes worden ontdaan. Het gebied mag niet dichtslibben, maar er moet ruimte zijn voor de opvang van de eigen woningbehoefte en voor lokaal gebonden bedrijvigheid. Geheel conform de visie van de drie VVD-fracties uit de Randstad-provincies. De VVD is voor een ruimtelijk orderingsbeleid dicht bij de burger, die in de VINEX niet of nauwelijks wordt genoemd. Vandaar dat de VVD zoveel mogelijk geluisterd heeft naar decentraal levende wensen en ca. 20 amendende moties heeft ingediend. Enkele voorbeelden: Middelburg/ Vlissingen aanwijzen als stadsgewest; evenals de stedendriehoek

Apeldoorn, Deventer, Zutphen; meer aandacht voor het in stand houden van de leefbaarheid van het platteland in NW en NO-Overijssel en Noordoostpolder; en geen beperking van de landbouw in ZO-Friesland en ZW-Drenthe.

Stedelijke gebiedsuitbreiding

De regering stelt enkele stedelijke uitbreidingen voor op locaties waar nu glastuinbouw gevestigd is. Het gaat om Utrecht/Vleuten-De Meern, Den Haag/Wateringen, en de Waalsprong bij Nijmegen. De VVD was het, alles afwegend, niet eens met de keuze van de regering. Er is echter geen sprake van een zwart/wit plaatje! T.a.v. Utrecht en Den Haag zijn er argumenten die pleiten voor de keuze van de regering. Maar bij **Vleuten-De Meern** heeft de VVD toch een zwaarder gewicht toegekend aan het behoud van de glastuinbouw, een belangrijke pijler van onze economie. De met het verplaatsen van de kassen gemoeide kosten en de te verwachten kosten voor de bodemsanering, lijken de locatie bovendien erg duur te maken. En dan is er nog geen huis gebouwd. Door de VVD zijn alternatieven aangewezen: een ander deel van het gebied van Vleuten-De Meern, de polder Rijnenburg (Nieuwegein) en de locatie Zenderpark in IJsselstein. Dit is overeenkomstig het voorstel van de regio zelf, alleen de stad Utrecht was tegen.

De VVD pleit bij **Wateringen** voor een tussenoplossing. Geen 8000 woningen maar 4000, hetgeen door Wateringen zelf ook is voorgesteld. De overige 4000 kunnen op Ypenburg of in Zoetermeer-Oost gebouwd worden. Zo behoeft slechts een beperkte hoeveelheid kassen te worden verwijderd. Eerst moet er echter duidelijkheid komen over de exacte kosten van de verplaatsing van de kassen en over alternatieve locaties voor glastuinbouw en woningen.

De noodzaak van de **Waalsprong** (Over-Betuwe) is onvoldoende aangetoond. De Nijmeegse woningbehoefte kan in Nijmegen en omgeving worden opgevangen. Zo behoeft de groene buffer in de Over-Betuwe niet volgebouwd te worden. Ook hier zijn aanzienlijke kosten verbonden aan de verplaatsing van de glastuinbouw.

Indien u meer specifieke informatie wenst, kunt u zich wenden tot Jan te Veldhuis, 070-3182901 of Désirée de Groot, 070-3182876.

De VVD-Expressie is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de VVD-Tweede Kamerfractie en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost fl 75 en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

De toekomst van de Europese Gemeenschap

De visie van de grondleggers van de Europese Gemeenschap was zonder twijfel politiek. Adenauer, Schuman en De Gasperi wilden bovenal nooit meer oorlog. Hun middelen waren economisch. De economische vervlechting moest het gebruik van wapens ondenkbaar maken. Dat is gelukt. En het wegvallen van de binnengrenzen van Europa eind 1992 zal de onderlinge verbondenheid van de lidstaten nog doen toenemen.

Het project "Europa '92" voorziet in vrij verkeer van goederen, diensten, kapitaal en personen. Het is dus één grote dereguleringsoperatie. In eerste instantie vergt dit project nieuwe regelgeving vanuit Brussel. Maar deze vervangt regelinggeving op nationaal niveau. En als die ene Europese markt eenmaal werkelijk gemeenschappelijk is geworden, dan vereist zij weinig toezicht. Deregulering kost weinig geld en leidt tot veel besparingen. Daarom zijn liberalen warme voorstanders van de voltooiing van de interne Europese markt. Het is ook nodig dat Europa tot monetaire eenheid komt. We krijgen dan één Europese Centrale Bank. Daar leveren we onze gulden in voor écus. Het economische verkeer zal dan geen hinder meer ondervinden van wisselkoersschommelingen. Voorwaarde is dat regeringen hun begrotingstekorten onder de knie krijgen. Dat geldt vooral voor Italië, België en ook voor Nederland. Onze staatsschuld hangt als een molensteen om de nek van de Nederlandse economie.

Is het project "Europa '92" voltooid en hebben wij een monetaire unie, dan ontstaat een toestand die doet denken aan het einde van de vorige eeuw. Toen kon men zonder paspoort naar Moskou of San Fransisco reizen. Toen kon men vrijelijk in Argentinië investeren en waren er weinig handelsbelemmeringen. Toen zorgde de gouden standaard voor monetaire discipline en voerden landen bijna geen begrotingsbeleid. De onzalige ideologieën van deze eeuw zullen dan niet alleen in politieke maar ook in economische zin zijn uitgewoed.

Deze winst aan de vrijheid moeten we niet bekopen met een verlies aan identiteit. Culturele diversiteit is mijns inziens een groot goed. Daar geldt het gezegde van Carrie van Bruggen: "Distinctiedrift is levensdrift, eenheidsdrift is doodsdrift"

Frits Bolkestein

Stelselwijziging ziektekosten

Dinsdag kwam de praktische uitvoering van de stelselwijziging van de ziektekosten (het Plan-Simons) in de Tweede Kamer aan de orde. Bij de behandeling van het plan in de Eerste Kamer ging de CDA-fractie schoorvoetend accoord, mits elke stap eerst aan beide Kamers ter goedkeuring wordt voorgelegd. Ook de VVD is voor een gefaseerde, gecontroleerde invoering. Dick Dees bracht deze week nogmaals naar voren dat alle stapjes in deze belangrijke operatie niet door Algemene Maatregelen van Bestuur (AMVB) genomen mogen worden, maar via formele wetgeving. Politiek en maatschappij moeten immers optimaal mee kunnen praten over de ingrijpende stelselwijziging. Dat kan alleen indien elke stap als wetsvoorstel gepresenteerd wordt, waardoor de Kamer veranderingen in de vorm van amendementen kan aanbrengen. Onder druk van de Kamer stemde de bewindsman hiermee in. De kritiek van de VVD richtte zich verder op de overheveling van de geneesmiddelen naar de AWBZ per 1 januari aanstaande. Zelfs deze eerste stap is onvoldoende voorbereid en ontbeert een maatschappelijk draagvlak. Boven-

dien wordt er maar één pakket geneesmiddelen aangeboden, en waar blijft dan de oorspronkelijke keuzevrijheid? De VVD vreest nog steeds dat de stelselwijziging zal ontaarden in een dure klassieke volksverzekering, waarin alleen "eenheidsworst" wordt vergoed. De motie die de woordvoerder indiende, teneinde de overheveling per 1 januari a.s. te verhinderen, zal het echter niet halen omdat de staatssecretaris al tijdens het debat het groene licht van CDA, PvdA en D66 hiervoor kreeg.

Inkomenseffecten

Het derde punt van kritiek richtte zich op de onevenredige inkomenseffecten die de voorstellen op de middengroepen (ca. 50.000 gulden) zullen hebben. Zij kunnen er 700 tot 1300 gulden per jaar op achteruit gaan. De VVD acht het onacceptabel om met een verzekeringsstelsel voor de volksgezondheid inkomenspolitiek te bedrijven. Staatssecretaris Simons sprak deze inkomensachteruitgang niet tegen, maar gaf uit zichzelf geen wegen aan om hier wat aan te doen. Of de Kamer hem hiertoe zal dwingen door voor de motie van Dick Dees terzake te stemmen, moet nog worden afgewacht.

Inlichtingen: Dick Dees, 070-3182917.

VERDER IN DIT NUMMER

- Terugdringing arbeidsongeschiktheidsvolume
- VVD en CDA samen verdere verlaging van reiskostenforfait
- Minister Andriessen geeft MKB een koekje uit eigen trommel
- Vooruitblik op vergadering over minderheden volgende week

Arbeidsongeschiktheid

Deze week debatteerde de Kamer over het wetsvoorstel Terugdringing Arbeidsongeschiktheidsvolume (TAV). Met het leeuwendeel van de voorgestelde volumemaatregelen kan de VVD instemmen, zoals het veruimen van de mogelijkheden voor zieke werknemers om het werk al dan niet gedeeltelijk te hervatten en het intensiveren van de sancties. Robin Linschoten gaf aan met enkele andere onderdelen wel moeite te hebben. Ten eerste met de hoogte van het bonus/malus-systeem. Hoewel de VVD zo'n beloning/bestrafing-principe onderschrijft, verzet de fractie zich tegen het voorstel de malus (de boete die de werkgever moet betalen voor het afstoten van een werknemer naar de WAO) te verhogen van 4 maanden naar 12 maanden salaris. Een dusdanige maatregel heeft het gevaar dat werkgevers alleen nog maar zeer gezonde werknemers in dienst nemen. Een door de VVD ingediend amendement met de strekking dat de hoogte van de malus de 4 maanden niet mag overschrijden, werd echter verworpen.

Snelle reïntegratie

Momenteel geldt een afspraak dat de bedrijfsverenigingen bepaalde ziektegevallen na zes maanden dienen te melden aan de Gemeenschappelijke Medische Dienst (GMD). Aangezien deze afspraak in de praktijk zelden wordt nageleefd, stelt het kabinet voor de zg. "zesde-maandsmelding" wettelijk verplicht te stellen. De VVD heeft echter herhaaldelijk gepleit voor een zeer snelle aandacht voor zieke werknemers. De woordvoerder drong daarom bij amendement aan op een wettelijk verplichte melding na de zesde ziekte-week. Daaraan verbonden is de sanctie dat bedrijfsverenigingen die niet aan deze verplichting voldoen, worden gepubliceerd in de Staatscourant. Dit amendement werd door een meerderheid van VVD en PvdA aangenomen, evenals het VVD-amendement dat de GMD verplicht uiterlijk in de dertiende week nadat iemand door ziekte is uitgevallen, een reïntegratieplan op te stellen. De woordvoerder noemde deze ontwikkeling een eerste stap op de weg naar vroegtijdige en intensieve aandacht voor door ziekte uitgevallen werknemers, teneinde ze snel weer in het arbeidsproces te reïntegreren.

Met PvdA en D66 wees de VVD vervolgens het amendement-Biesheuvel (CDA) af over onder meer de niet-automatische aanvulling van de uitkering bij ziekte tot 100 % van het loon. Robin Linschoten vond het verstandiger over deze sympathieke maar omvangrijke maatregel eerste het advies van de Raad van State af te wachten.

Overigens zal deze maatregel gewoon op 1 juli 1992 ingaan, omdat het wetsvoorstel waar zij deel van uitmaakt begin volgend jaar in de Kamer zal worden behandeld. De woordvoerder steunde wel een PvdA-amendement om een ander deel van het over enkele maanden te behandelen wetsvoorstel naar voren te halen. Dit amendement moet de uitruil van vakantiedagen bij ziekte mogelijk maken. Deze maatregel is namelijk minder ingrijpend en bovendien is het belangrijk dat zij meespeelt in de CAO-onderhandelingen die meestal begin volgend jaar plaatsvinden. Inlichtingen; Robin Linschoten, 070-3182895.

Het reiskostenforfait

Deze week werd gedebatteerd over de bijstelling van het afgetopte reiskostenforfait (belastingaftrek) voor woon-werkverkeer per auto; het verhoogde forfait voor werknemers die met Openbaar Vervoer (OV) reizen en de peildatum voor de berekening daarvan. Deze bedragen worden gekoppeld aan het tarief van de NS-jaartrajectkaart. Als peildatum voor de berekening koos de regering eerst voor 1 oktober. Omdat de NS-tarieven per 1 januari fors duurder worden, zou het forfait in hoogte achterblijven. De VVD noemde dit bij de indiening van het wetsvoorstel al onaantvaardbaar, en bereidde een amendement voor waarin gepleit werd voor het vaststellen van de forfaitbedragen op basis van de gestegen OV-tarieven op 1 januari 1992. Verassenderwijs had ook het CDA, tegen de eigen staatssecretaris in, een gelijklopend amendement ingediend. Rudolf de Korte koos voor steun voor het CDA boven het indienen van het eigen amendement. Dit was de enige manier om de PvdA voor het VVD-standpunt te winnen. Alleen D66 steunde het regeringsvoorstel tot verlaging van het reiskostenforfait. De VVD-woordvoerder wees deze partij er fijntjes op dat zij de enige was die in deze geen oppositie tegen of vóór het kabinetsbeleid voerde. Met de positie als enige steunpilaar van het kabinet wist D66 niet goed raad. Rudolf de Korte oordeelde voorts positief over de recente Nota van Wijzing waarin de regering de peildatum van 1 januari overneemt, maar voor de aankondiging dat de forfaitbedragen dan 3 % lager gesteld worden dan de OV-tarieven, had de woordvoerder geen goed woord over. De verklaring van de regering (hoe lager de autovergoeding en hoe hoger de vergoeding voor het OV, hoe meer mensen op de fiets of in de bus en trein) is een dooddoener. Bijna 900.000 werknemers wonen meer dan 30 kilometer van hun werk. Het is onzin te verwachten dat zij elke dag 60 kilometer gaan fietsen. En adequate treinverbindingen bestaan niet overal. Ook CDA en PvdA spraken zich uit tegen de verlaging van 3 %, zodat de regering dit voorstel moest terugnemen. Door deze eensgezindheid komt het forfait volgend jaar hoger uit, in plaats van lager zoals het kabinet voorstelde.

Kilometervergoeding

Ook kwam de aanpassing van de belastingvrije kilometervergoeding van 44 cent voor onregelmatige dienstreizen ter sprake. Door de recente accijnsverhogingen zijn de kilometerkosten met 2,5 cent gestegen. Daarom vindt de VVD een vergoeding van 49 cent rechtvaardig. Ook de PvdA en het CDA bleken hiervoor, zodat de regering de verhoging naar 49 cent overnam. Tenslotte zei de woordvoerder dat dit wetsvoorstel een ommekeer kan betekenen in de verwijdering tussen CDA en VVD op het dossier van het reiskostenforfait, die zelfs tot een kabinetsbreuk leidde. Destijds werd de VVD om haar verdediging van het reiskostenforfait alom verguisd. Nu werken alle partijen, behalve D66, mee aan een verhoging van datzelfde forfait. Het kan verkeren in de politiek! Dit geeft vertrouwen dat naast de VVD ook het CDA zich zal keren tegen de gehele afschaffing van het reiskostenforfait zoals voorgesteld in de operatie-Stevens. Inlichtingen: Rudolf de Korte, 070-3182890.

Andriessen als Sinterklaas

Tijdens een congres van het KNOV kondigde minister Andriessen vorige week aan 15 miljoen gulden binnen zijn begroting te verschuiven naar bedrijven in het midden- en kleinbedrijf (MKB) die gebruik maken van technologische ontwikkelingen. Broos van Erp was zo verbaasd over dit cadeau dat hij de minister dinsdag op het matje riep. Bij de MKB-begroting had de woordvoerder hem nog fel aangevallen op zijn afbraakbeleid en de afschaffing van instrumenten zoals de Subsidie-regeling Management Ondersteuning (SMO). De minister zei toen, drie weken geleden, krap bij kas te zitten. Uit welke hoed tovert hij dan nu dit bedrag en kan dat dan niet beter worden besteed aan het instand houden van de SMO, waarop de VVD in een amendement bij de begrotingsbehandeling had aangedrongen? Ook bij de ondernemers is meer behoefte aan de uitvoering van het VVD-amendement dan aan een Sinterklaasprize.

Minister Andriessen antwoordde drie weken geleden al aangekondigd te hebben de technologievolgende bedrijven meer geld te willen geven, afkomstig uit andere delen van zijn begroting. Alleen het bedrag had hij niet expliciet genoemd. Hij wilde daardoor een regeling toegankelijker maken waardoor bedrijven die wat betreft technologie samenwerken, subsidie kunnen krijgen. Hij was bereid over de verschuiving van het bedrag met de Kamer te overleggen, maar alleen als het aan technologie besteed wordt. Van een verschuiving naar de SMO-regeling wilde hij niets weten. De VVD-woordvoerder was niet overtuigd door dit antwoord. Hij bleef erbij dat het MKB een sigaar uit eigen doos gekregen had, terwijl de ondernemers liever een ander cadeau hadden ontvangen. Inlichtingen; Broos van Erp, 070-3182896.

Staatsschuld en leningwet

Minister Kok vraagt jaarlijks een machtiging van het parlement om het daarop volgende jaar de kapitaalmarkt op te gaan. Door toe te stemmen zou het parlement de minister een blanco volmacht geven, aangezien de leningwet geen maximum aangeeft voor de voor '92 af te sluiten leningen. Al eerder zijn, ook door de VVD, voorstellen gedaan een plafond in de leningwet te creëren om de omvang van de staatsschuld te beheersen. Vermindering van de staatsschuldquote verdient volgens de VVD namelijk hoge prioriteit, mede gezien het toetredingscriterium tot de Europese Monetaire Unie van 60 % van het Bruto Nationaal Produkt. (Thans is dit in Nederland 81 %). Het streven naar een leningenplafond werd bij het debat deze week door Rudolf de Korte in een amendement vastgelegd. Hij sprak over "een extra slot op de deur voor een regering die teveel wil uitgeven". Het plafond moet in 1992 vastgesteld worden op 45,5 miljard gulden (de som van het te financieren tekort en de aflossingen). Door een marge van 2 miljard kan voorkomen worden dat bij een geringe overschrijding wetswijziging nodig is. Bij een dreigende hogere overschrijding is een expliciete sanctiëring van het parlement nodig. Hoewel het amendement door D66 en klein rechts mede werd ondertekend, werd het bij de stemmingen donderdagavond verworpen. Inlichtingen: Rudolf de Korte, 070-3182890.

Plan sociale zekerheid

Deze week lekte via de Volkskrant het bericht uit dat de VVD, D66 en Groen Links bezig waren aan een plan om de uitvoering van de WAO en de WW te privatiseren. Nu is dit in handen van de bedrijfsverenigingen; de vakbonden en werkgeversorganisaties. Volgens Robin Linschoten hebben zij een te grote machtspositie bij de uitvoering van de sociale zekerheid. De sociale partners die de uitkeringen uitbetalen, zijn immers dezelfde die er van profiteren en bovendien dezelfde die er controle over uitoefenen. Zo'n apparaat heeft geen echt belang bij het terugdringen van het aantal arbeidsongeschikten. Er ligt weliswaar een reorganisatieplan van de regering, maar aanzien dat de volledige zeggenschap bij de sociale partners laat, is de oppositie op initiatief van de VVD om de tafel gaan zitten. Er moeten uitvoeringsorganen komen die op een efficiënte, weinig bureaucratische, klantgerichte manier gaan werken. Dit kan door de uitvoering over te dragen aan geprivatiseerde, elkaar beconcurrerende bedrijven. Zo kunnen zoveel mogelijk werklozen en arbeidsongeschikten aan een baan worden geholpen. En zo worden ook belangenbehartiging, uitvoering en controle van elkaar gescheiden.

Het CDA is tegen privatisering. De PvdA wil niet verder gaan dan een onafhankelijke controle op de uitvoering. Wordvoerder Flip Buurmeijer noemde de privatisering "een brug te ver, omdat de sociale partners dan van iedere verantwoordelijkheid voor een goed uitvoeringsbeleid worden ontslagen".

Robin Linschoten sprak echter de hoop uit dat de PvdA de deur niet zal dichtgooien, maar open zal houden voor discussie. In januari zullen de definitieve voorstellen gepresenteerd worden.

Inlichtingen: Robin Linschoten, 070-3182895.

Abonnementsgelden

Een groot deel van de betalingen van het abonnement op de VVD-Expresse is momenteel binnengekomen. Om onze administratie voor het einde van dit jaar op orde te krijgen, verzoekt de redactie vriendelijk diegenen die het abonnement nog niet betaald hebben, dit alsnog te doen. U kunt gebruik maken van de u toegestuurde acceptgirokaart of zelf fl 75 overmaken op giro 61.61.61.6 t.g.v. de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, Postbus 20018, Den Haag.

Europese top

Vooruitlopend op de Europese top in Maastricht volgende week organiseert NRC-Handelsblad op zondag 8 december een debat met Frits Bolkestein en Piet Dankert (staatssecretaris Europese Zaken) in de schouwburg van Maastricht. Na hun toespraken zullen de inleiders met de zaal over het Nederlandse voorzitterschap en de positie van Nederland in Europa discussieren. Beide toespraken zijn te lezen in NRC-Handelsblad van zaterdag 7 december.

Op woensdag 11 december besteedt Brandpunt Politiek Café uitgebreid aandacht aan de Europese top. Premier Lubbers, Frits Bolkestein en Thijs Wöltgens zullen de ontwikkelingen bespreken. Aanvang 22.50 uur, Nederland 1.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Minderhedenbeleid

Op maandag 9 december komt in een uitgebreide commissievergadering het minderhedenbeleid aan de orde. Dit is de eerste keer dat dit onderwerp in de Kamer besproken wordt nadat op initiatief van Frits Bolkestein een brede nationale discussie over de integratie van minderheden ontstaan is. Daarom besteedt de VVD-Expresse alvast uitgebreid aandacht aan de inbreng van Hans Dijkstal. Volgende week volgt een verslag van het debat. Doel van de VVD is de problemen helder en bespreekbaar te maken en waar nodig taboes te doorbreken. Centraal staan deze vragen:

1. Hoe kan de **integratie** van allochtonen bevorderd worden?
2. Hoe kan **immigratie** beperkt worden? (mede vanwege de negatieve invloed van omvangrijke immigratie op de integratie)
3. Hoe kan **discriminatie** effectief bestreden worden?
4. Hoe kan **extremisme** van links of rechts **vermeden** worden?

Integratie

De VVD heeft waardering voor de inzet van minister Dales en het ministerie van Binnenlandse Zaken. Hun betrokkenheid staat echter in schril contrast met de meeste andere bewindslieden die de integratie van allochtonen nauwelijks bij hun beleidsterreinen betrekken. Minister Dales stuurt nu, na de conferentie over minderheden in de politiek van 9 november, aan op een debat met het accent op allochtone jongeren. De VVD gaat daar onder voorwaarden mee akkoord. Ten eerste moet in het debat aan de orde komen wat beleidsmatig verstaan wordt onder "integratie met behoud van eigen culturele en godsdienstige identiteit". Zoals Frits Bolkestein bij eerdere gelegenheden al betoogd heeft, zal het ongeschonden behouden van ieders culturele identiteit een gescheiden ontwikkeling in de hand werken. Alleen een gezamenlijke ontwikkeling kan de integratie bevorderen (zie ook VVD-Expresse nr 29 en 38). Ten tweede zal concreet moet worden gemaakt hoe de overheid de integratie denkt te bevorderen. En ten derde mag de aandacht voor de jongeren niet betekenen dat oudere allochtonen worden afgeschreven.

De VVD vindt **betaalde arbeid** voor alle allochtonen een voorwaarde voor integratie. De VVD verwacht in dit kader weinig van het Stichtingsakkoord. Afspraken in Den Haag leiden immers nog niet tot ander gedrag van individuele ondernemingen (er is geen verplichting, er zijn geen sancties), en de oorzaken voor de lage arbeidsparticipatie (discriminatie en onvoldoende beroepskwalificaties) worden niet weggenomen. De VVD pleit ten eerste voor de bestrijding van discriminatie via uitzendbureaus. Ook moet nu begonnen worden met een wet **Bevordering Arbeidskansen Minderheden** (VVD-Expresse nr 32 en 33). Bovendien moet er een verplichte Nederlandse taal cursus komen voor allen die een beroep doen op werkloosheidsuitkeringen of de WAO. Vrijwillige deelname aan cursussen Nederlandse taal en inburgering in de samenleving moet gestimuleerd worden (via gemeenten, Teleac). Voorts wenst de VVD een consequent beleid ten opzichte van vroegtijdige schoolverlating of ontdoeking van de leerplicht.

Immigratie

Het regeringsstandpunt dat Nederland geen immigratieland is en dat er een restrictief toelatingsbeleid gevoerd, wordt door de VVD onderschreven. Het **asielbeleid** moet 2 sporen volgen: echte politieke vluchtelingen moeten ruimhartig ontvangen worden, terwijl economische immigratie wordt afgewezen. De herziening van de procedures in de asielzoekerscentra is nog in bespreking, maar nu al moet er aandacht komen voor het probleem dat asielzoekers die afgewezen dreigen te worden de centra verlaten en in de illegaliteit onderduiken. Volgens schattingen zijn er meer dan 200.000 **illegale buitenlanders** in Nederland. De VVD pleit daarom voor betere controle aan de grenzen (meer mareschaussee); een betere opsporing van illegalen door de politie, waarna ze het land worden uitgezet; en het opsporen en zwaarder straffen van werkgevers die illegalen in dienst hebben.

De VVD vindt dat het recht op **gezinshereniging** van eerste generatie migranten met hun partners en minderjarige kinderen in grote lijnen gehandhaafd moet blijven. Wel moet een onderzoek komen naar de **gezinsvorming** of kettingimmigratie. Hierbij wordt door migranten van de tweede generatie een huwelijkspartner uit het land van herkomst naar Nederland gehaald. Onderzocht kan worden of het systeem van "uithuwelijken" kan worden tegengegaan. Tevens zullen schijnhuwelijken strenger moeten worden aangepakt.

Discriminatie

Discriminatie in woord en daad moet op grond van de Grondwet en andere wetten bestreden worden. Daarom is de wijze waarop de regering uitvoering geeft aan de motie Beckers/Bolkestein teleurstellend. Deze motie spreekt uit dat zij die verantwoordelijk zijn voor besluitvorming zich onvoorwaardelijk tegen discriminatie moeten uitspreken. Zo wordt niet alleen voor extreme groeperingen duidelijk dat discriminatie bestreden moet en zal worden, maar kan er ook psychologische ruimte ontstaan in alle geledingen van de samenleving om vooroordelen opzij te zetten. Overigens vindt de VVD positieve discriminatie van minderheden alleen gerechtvaardigd wanneer de extra aandacht voor groeperingen in achterstandsituaties tijdelijk is; wanneer het goed meetbare resultaten oplevert, en wanneer het geen contra-effecten oplevert. Er moet een balans komen van gelijke rechten en gelijke plichten.

Inlichtingen: Hans Dijkstal, 070-3182884.

De VVD-Expresse is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de VVD-Tweede Kamerfractie en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost f 75,- en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

Zo vrij als mogelijk

Goede tijden of slechte tijden? De Europese Top in Maastricht heeft belangrijke winstpunten opgeleverd. De minister-president verdient daarvoor een welgemeend compliment. Het uiteindelijke resultaat komt in grote mate overeen met de wensen van de VVD. Maar er blijft een groot punt van twijfel: de democratische controle.

Eerst de winst. Minister Kok heeft de Economische en Monetaire Unie met hardnekkige vindingrijkheid over de streep getrokken. Een gemeenschappelijke munt ligt voor het jaar 2000 binnen bereik. Dat is uitstekend. Gelukkig heeft de regering niet op alle terreinen haar zin gekregen. Over het buitenlandse beleid wordt met eenparigheid van stemmen besloten en het primaat van het veiligheidsbeleid blijft bij de NAVO en dat vinden wij goed. Het sociale beleid is uit de verdragstekst verdwenen. Wij betreuren dat niet. Waar wij met man en macht -helaas met beperkt succes- proberen te decentraliseren, moeten wij toch alleen daár naar Europa centraliseren waar dat echt niet anders kan. Waar overal geklaagd wordt over de afstand tussen burger en Den Haag, moeten wij die afstand niet vergroten als het niet strikt nodig is. Ook in overeenstemming met de wens van de VVD is het schrappen van het "F-woord". Natuurlijk kent de Europese Gemeenschap federale trekken. Maar de VVD wil niet dat Nederland in Europa van straks dezelfde status krijgt als de deelstaat Hessen in de huidige Bondsrepubliek. Ons devies is hier: zo vrij als mogelijk, zo gebonden als nodig.

Tenslotte de schaduwzijde. De democratisering van de Gemeenschap, dat wil zeggen de macht -of liever de onmacht- van het Europese Parlement. Hier is "Maastricht" een mislukking geworden. De premier doet daar veel te laconiek over. "Parlementen hebben altijd wel wat te klagen", zegt hij. Terecht, zeg ik op het punt van het democratische tekort. Waar met meerderheid van stemmen wordt besloten, moet het Europese Parlement kunnen controleren!

Frits Bolkestein

Beleidsplan politie

Hans Dijkstal bracht afgelopen maandag bij de vergadering over de politie wederom naar voren dat verhoging van de politiesterkte in middelgrote en grote gemeenten noodzakelijk is. Het is echter niet verantwoord om daarvoor politiepersoneel weg te trekken uit kleinere gemeenten (zie ook VVD-Expresse nr 37). Daarom heeft de VVD samen met D66 en SGP een reeds in november aangekondigde motie ingediend, waarin de regering verzocht wordt 60 miljoen gulden extra voor de politie uit te trekken. Daarnaast diende de woordvoerder een motie in om de herverdeling van de politiesterkte tot 1994 vast te stellen, en niet tot 1996 zoals de regering wil. Flexibele inzet van politiecapaciteit moet mogelijk blijven!

Voorts waarschuwde de woordvoerder voor afname van de specifieke vakbekwaamheid bij de korpsen, bijvoorbeeld op het terrein van vuurwapens, drugs en fraude, als gevolg van het huidige streven naar "generale inzetbaarheid" bij de politie. De VVD heeft er op aangedrongen dat deze deskundigheid ook in de nieuwe regiokorpsen gewaarborgd moet blijven.

Overigens steunt de VVD het doel van de politiereorganisatie, maar het trage tempo waarin die reorganisatie vorm krijgt, wordt door de fractie niet toegejuicht. Maar op één punt is de minister weer te voorbarig. In de Kamer bestaat

nog een meningsverschil over de vraag of de landelijke diensten (Centrale Recherche Informatiedienst, de verkeersdienst, etc) moeten worden ondergebracht in een apart zesentwintigste korps onder leiding van de Minister van Justitie. En toch gaat minister Hirsch Ballin tot de verbazing van de woordvoerder "vrolijk door met het vormgeven van dat zesentwintigste korps".

Zware criminaliteit

De VVD acht het dringend noodzakelijk dat er op dit moment maatregelen genomen worden tegen de zware criminaliteit. De regering doet te weinig en vlucht in nota's en plannen. Door de juiste inzet van voldoende politiepersoneel moet het toenemend aantal roofovervallen op banken, benzinepompen en kleine winkeliers worden tegengaan. Hans Dijkstal pleitte in dit kader voor bijzondere opsporingsteams die ingezet kunnen worden ter bestrijding van de roofovervallen en voor de (onder andere vanuit Suriname) georganiseerde drugshandel. Verhoogde aandacht van de politie voor het groeiende wapenbezit is ook noodzakelijk. Tenslotte vroeg de woordvoerder de middelen die beschikbaar zijn voor de bestrijding van het terrorisme duidelijk te specificeren.

Inlichtingen: Hans Dijkstal 070-3182884.

VERDER IN DIT NUMMER

- Begroting van Binnenlandse Zaken
- VVD dient motie van afkeuring in bij begroting Sociale Zaken
- De ouderenmanifestatie in Den Haag
- Debat over integratie minderheden wordt voortgezet

Het arbeidsmarktbeleid

Deze week behandelde Henk van Hoof het arbeidsmarkt- en werkgelegenheidsbeleid, een onderdeel van de begroting Sociale Zaken. In zijn maandspeech stelde hij vast dat het kabinetsbeleid t.a.v. de werkgelegenheid onvoldoende is. Ook de vooruitzichten zijn niet positief. Er wordt een oplopende werkloosheid en een forse terugval van de werkgelegenheids groei verwacht. De minister heeft weliswaar de problemen duidelijk in beeld gebracht, maar draagt vervolgens tegenovergesteld uitwerkende oplossingen aan. Zo zegt de minister het grootste belang te hechten aan loonmatiging. Wat heeft de regering gedaan? Zij heeft maatregelen genomen die de inflatie en de collectieve lastendruk verhogen, zodat de zware bui van looneisen nu al boven de komende CAO-onderhandelingen hangt. Het beleidsgebouwtje dat op het fundament van loonmatiging steunt, dreigt nu werkelijk in te storten. Het alternatief beleidspakket dat de VVD bij de Algemene Beschouwingen indiende, bevat voorstellen die het gebouw aan de onderkant nog kunnen stutten. Onder andere is voorgesteld het wettelijk minimumloon voor nieuwkomers op de arbeidsmarkt te verlagen met 30 % (zie VVD-Expresse, nr 30, 31, 33). Het Centraal Planbureau heeft berekend dat er door een verlaging met 10 % al 50.000 arbeidsplaatsen bijkomen. Toch zag de minister nog steeds niets in deze verlaging.

Een ander voorstel van de woordvoerder om tot een integraal werkgelegenheidsbeleid te komen had echter meer succes. Hij vroeg bij motie bij elk wetsvoorstel een hoofdstuk "gevolgen voor de arbeidsmarkt" op te nemen. Minister de Vries (CDA) nam deze motie over, hetgeen een succes genoemd kan worden voor een eerste optreden van een kamerlid.

Inlichtingen: Henk van Hoof, 070-3182885.

Begroting Sociale Zaken

Robin Linschoten besteedde tijdens zijn inbreng veel aandacht aan de werknemersverzekeringen tegen arbeidsongeschiktheid en werkloosheid. Deze WW- en WAO-verzekeringen worden te sterk geregeld door de overheid. De VVD wil de verantwoordelijkheden anders verdelen, in die zin dat de overheid een individuele basisuiterkering garandeert. De sociale partners worden verantwoordelijk voor het verzekeren van een inkomen boven deze basisuiterkering. Bij de ouderdomsvoorziening bestaat zo'n systeem al. De overheid keert AOW uit, terwijl het regelen van aanvullend pensioen wordt overgelaten aan de bedrijfstakken of de individuen zelf. CDA en PvdA bleken tijdens het debat het plan om dit systeem uit te breiden naar andere werknemersverzekeringen, te steunen. Minister de Vries beloofde spoedig te starten met de discussies hierover. Het CDA onderschreef tevens de VVD-opmerkingen over de te tolerante houding van opeenvolgende ministers van Sociale Zaken tegenover het algemeen verbindend verklaren (AVV) van CAO's. In de praktijk worden afgesloten CAO's bijna automatisch algemeen verbindend verklaard en daar moet verandering in komen. Indien onderdelen van de CAO's niet in algemeen belang zijn moet een (gedeeltelijke) AVV achterwege blijven. Minister de Vries was bereid eindelijk verandering te brengen in de heersende praktijk, maar wilde eerst het SER-advies hierover afwachten.

Motie van opvoeding

Robin Linschoten ging tenslotte in op het beschamende feit dat het departement van Sociale Zaken als enige nog geen goedkeurende accountantsverklaring gekregen heeft. Hij stelde de Kamer voor in een motie deze gang van zaken af te keuren. Hoewel hij deze als "een motie van opvoeding" betitelde, verbond de minister zijn politieke lot eraan door het als motie van wantrouwen op te vatten. De motie werd niet aangenomen, zodat minister de Vries niet hoeft af te treden. Inl.: Robin Linschoten, 070-3182895.

Begroting Binnenlandse Zaken

Deze week kreeg minister Dales (PvdA) de kritiek van bijna de hele Kamer over zich heen. Ook de VVD had commentaar op de uitvoering van de met veel tamtam aangekondigde Sociale Vernieuwing. "Een integraal proces, een multidepartmentale aanpak"; termen die Herman Lauxstermann bekend in de oren klonken uit de tijd toen het stadsvernieuwingsfonds werd aangekondigd. Die integrale aanpak is zoals bekend in de Haagse kokers blijven steken. Dit dreigt nu ook te gebeuren met Sociale Vernieuwing, getuige het rapport van Jan Schaefer, de "faillissementsaanvraag van de Sociale Vernieuwing" volgens de woordvoerder. "Het zet weer druk op het kabinet om verder te gaan" sprak de premier echter opgewekt toen hij de evaluatie in ontvangst nam. Met wat weer verder gaan, vroeg de woordvoerder zich af. Hoe denkt minister Dales als coördinerende bewindsvrouw de kar weer uit de blubber van de bureaucratie te trekken, iets waar de VVD in mei 1990 al voor gewaarschuwd had? De minister beloofde daarop met wetsvoorstellen over Sociale Vernieuwing te komen. De VVD is bereid constructief mee te werken aan een wettelijke regeling.

Voorts lijkt het kabinet de besparingen als gevolg van decentralisatie meer als doel dan als neveneffect van het overdragen van taken naar lagere overheden te beschouwen. De VVD vindt decentralisatie geen bezuinigingsinstrument, maar een impuls die grotere beleidsvrijheid voor gemeenten en ruimte voor het rijk kan scheppen om zich op kerntaken te concentreren. De minister was het hier mee eens, zodat de woordvoerder een motie terzake in zijn achterzak kon houden.

Politieke ambtsdragers

Sinds de vergadering van vorig jaar november (zie het nulnummer van de VVD-Expresse) is een oorverdovende stilte ingetreden rond de rechtspositie van politieke ambtsdrager van provincies en gemeenten. Jan Kees Wiebenga zei toen dat er binnen een half jaar "een plan van aanpak moest komen. Zo niet, dan heeft de berg een muis gebaard". De muis ligt er nu, meer dan een jaar later, maar op een plan van aanpak zit iedereen nog te wachten. Tot verbazing van de woordvoerder opende de minister nu wel opeens nieuwe perspectieven. Ze zei te overwegen of de full-time grens van wethouders verlaagd kan worden en of staten- en raadsleden kunnen worden opgenomen in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Tevens vertelde ze in overleg met het VNG een betere regeling van de onkostenvergoeding voor ambtsdragers te bestuderen. De woordvoerder toonde zich tevreden met deze onverwachte toezeggingen. Inl.: Herman Lauxstermann, 070-3182892.

Minderhedenbeleid

Vorige week heeft u kunnen lezen dat de VVD bij de integratie van minderheden kiest voor het bespreekbaar maken van de problemen. Dit is de enige mogelijkheid om de positie van minderheden te verbeteren en spanningen en extremisme, zoals in de buurlanden, te voorkomen. Tijdens het debat deze week zei minister Dales zulke uitwassen in Nederland niet te verwachten. Dit betekent niet dat we rustig achterover kunnen liggen. De overheid alléén kan de integratie niet bewerkstelligen; zij kan er slechts een gunstig klimaat voor scheppen. Een nationaal debat kan hieraan bijdragen, maar met Hans Dijkstal zag de minister niets in een voortslepende brede maatschappelijke discussie, zoals over de kernenergie. Er komt dus een "verheving van het debat" die in de zomer afgerond moet worden. In januari wordt begonnen met werkconferenties over integratie met het oog op veiligheid, werk en scholing, en in het hele land worden discussies georganiseerd. Dales voelde echter niets voor het VVD-voorstel voor een slotconferentie, waar gepoogd kan worden tot consensus over aspecten van integratie te komen, waarna de conclusies in beleid worden vertaald. Zo'n conferentie zou misschien als afsluiting worden beschouwd, vreesde ze. De woordvoerder zag het meer als een echte start, waarna iedereen aan de slag kon om uit de integratieproblemen te komen.

De VVD-vragen naar een onderzoek naar gezinsvorming en hereniging wilde zij wel honoreren, maar er was geen sprake van dat de regering het gedogende beleid zou wijzigen. In tweede termijn nuanceerde zij deze uitspraak door te stellen dat er thans geen voornemens voor wijziging bestaan, maar daarmee was niet gezegd dat er nooit aan het beleid getornd zou worden. De woordvoerder begreep haar omzichtigheid en was blij met de toezegging voor onderzoek. Tenslotte namen CDA en PvdA het pleidooi van de VVD en Groen Links voor een wet Bevordering Arbeidskansen Minderheden over.

Inlichtingen: Hans Dijkstal, 070-3182884.

Meer autonomie voor scholen

Minder overheidsregels en meer zelfstandigheid voor de scholen is het uitgangspunt van bijna alle maatregelen die momenteel op onderwijsgebied worden getroffen. Met de invoering van het Formatiebudgetsysteem krijgen de scholen in het basis- en voortgezet onderwijs een grotere vrijheid om een eigen personeelsbeleid te voeren. Scholen krijgen ruimte voor taak- en functiedifferentiatie en kunnen binnen zekere grenzen een eigen carrièrebeleid voor docenten ontwikkelen. Tevens wordt de positie van de medezeggenschapsorganen versterkt. Scholen worden ook zelf verantwoordelijk voor de kosten van vervanging van zieke docenten. In samenhang hiermee wordt de bedrijfsgezondheidszorg in het onderwijs ingevoerd. Door een op preventie gericht beleid moet het hoge ziekteverzuim worden teruggedrongen en daarmee ook de kosten van vervanging. De verantwoordelijkheid wordt gelegd bij het Vervangingsfonds, dat beheerd wordt door werkgevers en werknemers in het onderwijs.

Bij het debat deze week stemde Jan Franssen op hoofdlijnen met de plannen in. Wel had hij kritiek op de wijze waarop het Vervangingsfonds tot stand komt, omdat de staatssecretaris niet zorgvuldig is omgesprongen met de belangen van de instanties die het Vervangingsfonds willen gaan beheren.

Inlichtingen: Jan Franssen, 070-3182886.

Veenbrand Landbouw

Op het ministerie van Landbouw blijft het smeulen. Zo vond staatssecretaris Gabor (CDA) het vorige week nodig in een interview in NRC/Handelsblad publiekelijk af te geven op zijn ambtenaren. Zij waren te traag; ze zetten de bewindslieden voor voldongen feiten en het departement is te veel in zichzelf gekeerd. De VVD vindt het ongehoord dat een bewindsman via de media zijn ambtenarenapparaat kapittelt. Dat had hij uit loyaliteitsoverwegingen nooit mogen doen. Ambtenaren hebben immers vanwege diezelfde loyaliteit geen mogelijkheid tot weerwoord. Hoewel de staatssecretaris inmiddels in een brief aan zijn ambtenaren zijn excuses heeft aangeboden, riep Piet Blauw minister Bukman (CDA) dinsdag ter verantwoording. Het gedoe op het ministerie heeft door de gang naar de media namelijk een andere dimensie gekregen, en daardoor werd de minister het aanspreekpunt voor deze zaak.

Minister Bukman deed in de Kamer afstand van de uitspraken van zijn staatssecretaris. Het was een onverstandig interview geweest, zei hij.

Inlichtingen: Piet Blauw, 070-3182881.

Meer hulp voor Oost-Europa

Bij de begroting van Buitenlandse Zaken diende PvdA-woordvoerder Maarten van Traa een motie in waarin verzocht werd de Nederlandse hulp aan Oost-Europa aanzienlijk te verhogen. Deze motie werd bij de stemmingen afgelopen dinsdag met steun van de VVD aangenomen. Het CDA stemde tegen. De VVD wilde echter een nuancering aanbrengen, en daarom legde Frans Weisglas een stemverklaring af. De VVD stemt vóór een verhoging van het bedrag voor bilaterale samenwerking omdat de situatie in de Oosteuropese landen precair is en economische ondersteuning van belang kan zijn voor het democratische proces in deze landen. Deze voorstem betekent echter niet dat de VVD instemt met het voorstel van de PvdA om deze hulp te financieren uit het Defensiebudget. De VVD wil wachten tot de regering bij de voorjaarsnota met voorstellen komt en dan de wijze van financieren bekijken.

De Sovjet-Unie

De ontwikkelingen in de Sovjet-Unie zijn in een stroomversnelling geraakt. Enerzijds is de VVD blij dat er een einde is gekomen aan het Sovjet-imperium dat in een overgroot deel van haar geschiedenis alleen maar verderf en ellende voor de bevolking gebracht heeft. Anderzijds draagt deze situatie het gevaar in zich dat allerlei nieuwe staten de beschikking krijgen over kernwapens. Het is daarom van het grootste belang dat er vanuit de NAVO bij de nieuwe staten wordt aangedrongen op het onderhouden van de bestaande afspraken over de vermindering en het beheer van de kernwapens. Het gebruik van nucleaire wapens bij conflicten tussen die landen onderling of met andere staten zou catastrofaal zijn. Wanneer de nieuwe landen goed blijken samen te werken en daadwerkelijk democratisch zijn, hoeft een eventueel optreden van president Gorbatsjov niet dramatisch uit te pakken. Maar we mogen nooit vergeten dat Gorbatsjov degene is geweest die het communisme als leidend beginsel in de Sovjet-Unie heeft laten verdwijnen. Tevens is in hem te prijzen dat hij het democratisch proces in Oost-Europa niet heeft willen verhinderen.

Inlichtingen: Frans Weisglas, 070-3182903.

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

De ouderenmanifestatie in Den Haag

Afgelopen maandag werd er in het Congresgebouw een grote ouderenmanifestatie georganiseerd. Ongeveer 800 personen waren bijeengekomen om niet alleen te luisteren naar wat de politiek over het ouderenbeleid te vertellen had, maar ook om zelf eens te kunnen zeggen wat er mis is met het ouderenbeleid in Nederland. Leidraad voor het congres waren een aantal stellingen, waarop de forumleden hun visie gaven. Hieronder staan de stellingen (dik afgedrukt) met vervolgens de VVD-visie, zoals die maandag door Frits Bolkestein verwoord werd.

Inkomenspositie

De AOW moet een welvaarts vaste basisvoorziening blijven. Een onvolwaardige koppeling is daarvoor een voorwaarde. Door het niet-koppelen in de jaren '80 is vooral bij alleenstaande AOW'ers (met name vrouwen) een absolute inkomensachterstand ontstaan. Hun inkomen moet worden opgetrokken.

De VVD maakt zich sterk voor koopkrachtbehoud van AOW'ers, dus voor waardevastheid van de AOW. Dit wordt gegarandeerd in het alternatieve beleidspakket dat de VVD bij de Algemene Beschouwingen presenteerde. De VVD is niet direkt voorstander van een algemene verhoging van de alleenstaanden-AOW. Vaak is er namelijk al voorzien in een aanvullend pensioen. Wat betreft de inkomenspositie van alleenstaande vrouwen zonder aanvullende pensioenregeling heeft de VVD tijdens de behandeling van de nota "Ouderen in tel" het kabinet gevraagd de mogelijkheid van een tijdelijke pensioentoeslag te onderzoeken.

Participatie in adviesorganen

Ouderen staan bij de totstandkoming van het inkomens- en pensioenbeleid buiten spel. Hun vertegenwoordigers moeten een plaats krijgen in de landelijke adviesorganen en besturen van pensioenfondsen. Ten eerste is de VVD geen voorstander van vertegenwoordiging van belangengroepen in landelijke adviesorganen. Er is wel wat voor te zeggen om gepensioneerden, naast werkgevers en werknemers, als zelfstandige groep bij het besturen van hun fonds te betrekken. Deze groep ouderen moet echter bij het besturen niet als een aparte groep gaan functioneren. In het kader van de emancipatie van ouderen kan dit averechts uitwerken. Overigens bestaat er al een vorm van vertegenwoordiging, nl. de deelnemersraden bij pensioenfondsen. Dit is weliswaar niet op bestuursniveau, maar biedt niettemin een gedegen mogelijkheid tot participatie.

Aanvullende pensioenen

Aanvullende pensioenen mogen niet dalen als de AOW stijgt.

De VVD is het met deze stelling eens, want koopkrachtbehoud van AOW-gerechtigden is de inzet van de VVD. Tevens vindt de VVD dat een stijging van de AOW ook niet zonder meer mag leiden tot een afroaming van de

aanvullende pensioenen. Want de AOW kan als een basisvoorziening worden beschouwd en de aanvullende pensioenen (collectief of individueel afgesloten) als min of meer gereserveerd loon. Binnen de discussie over aanvullende pensioenen, waar de Kamer begin volgend jaar met de regering over zal gaan praten, zal de VVD nadere aandacht vragen voor de relatie tussen AOW en aanvullende pensioenen.

Leeftijdscriminatie

Leeftijdscriminatie moet bij wet verboden worden. In de Wet Gelijke Behandeling moet leeftijd alsnog worden opgenomen.

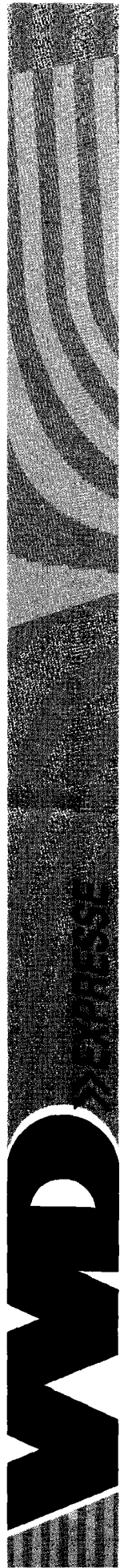
Leeftijdscriminatie is a-liberaal! De VVD vindt dat mensen tekort wordt gedaan wanneer ze alleen beoordeeld worden op grond van hun kalenderleeftijd. Mensen worden zo in hokjes geplaatst, terwijl liberalen vinden dat ouderen zolang ze dat willen actief in de samenleving moeten kunnen zijn. In dit kader pleit de VVD al heel lang voor flexibele pensionering. Leeftijdsgrenzen die ouderen discrimineren moeten uit de bij wet gestelde bepalingen verdwijnen. De Wet Gelijke Behandeling is hiervoor echter minder geschikt. Voor een aantal regelingen, zoals bijvoorbeeld de AOW, zijn leeftijdsgrenzen namelijk wel terecht opgenomen. De VVD wil komen tot een inventarisatie van alle overheidsregelingen waarin de leeftijdsgrenzen opgenomen zijn. Op grond daarvan zou de bestaande wetgeving gewijzigd kunnen worden.

Korting op subsidies

Volwaardige participatie is een kerndoel van het ouderenbeleid van het kabinet. Ouderenorganisaties bevorderen die participatie. Daarom zijn kortingen op hun subsidies onaanvaardbaar.

Volwaardige deelname is een noodzakelijke voorwaarde voor de emancipatie van ouderen. Door de financiering van de ouderenorganisaties met een kwart te verminderen maakt de regering zich volstrekt ongeloofwaardig. De VVD is het met de stelling geheel eens en zal zich tegen de subsidiekorting verzetten. Bij de Tussenbalans hebben we dat al aangekondigd en in ons alternatieve beleidspakket is hiervoor een extra bedrag opgenomen. De VVD zal bij de begrotingsbehandeling van WVC, volgende week, een wijzigingsvoorstel indienen om die bezuinigingen ongedaan te maken.

De VVD-Expresse is een uitgave van de mr Annelien Kappeyne van de Coppello Stichting, onder redactie van Clemens Cornielje, hoofd afdeling Voorlichting van de VVD-Tweede Kamerractie en Andrea Nederlof en Dominique Peters, medewerkers afdeling Voorlichting. Een abonnement kost f 75,- en is aan te vragen bij de VVD-fractie, Tweede Kamer der Staten-Generaal, postbus 20018, 2500 EA Den Haag, telefoon 070-3182879.

Duidelijk anders

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Voor ieder die de politiek zelfs maar een beetje volgt, is 1991 een heel spannend jaar geweest. De PvdA moest eindelijk toegeven dat hervorming van de sociale zekerheid onontkoombaar was. Prompt verloor zij de helft van haar kiezers aan D66, die probeert de leidende sociaal-democratische partij te worden. De VVD zit in de lift. De kiezersmarkt is enorm in beweging. Voor het eerst in het CDA bang voor een coalitie waaraan zij niet mag meedoen. Het Nederlandse politieke landschap is minder voorspelbaar dan ooit.

In het buitenland ging het er nog onstuimiger aan toe. Waar het communisme zijn ijzeren greep heeft verloren, heerst nu chaos. Serven en Kroaten hebben hun bloedige vete weer opgevat. Het Sovjet-rijk is als een doorgeroeste Lada uit elkaar gevallen. Stalingrad en de Sovjet-Unie zijn van de kaart verdwenen. Wij hebben Petersburg en Rusland teruggekregen. De communistische staatsterreur is haast overal verdwenen. Maar de straatreruur steekt zijn kaalgeschoren kop op. Racisme en vreemdelingenhaat blijken hardnekkiger dan de totalitaire staat.

Terwijl in het Oosten de ene na de andere staatsvorm verbreekt, wordt in West-Europa de politieke en economische eenwording juist versneld. Zelf ben ik niet bang dat economische eenwording zal leiden tot verlies van onze identiteit. Het wegvallen van economische drempels zal juist leiden tot meer verschillen. Het wordt voor Duitsland goedkoper braadworst te exporteren, terwijl de Italianen makkelijker hun salami kwijt kunnen. De politieke eenwording van Europa is minder eenvoudig. Europa is geen verbond van lidstaten die cultureel en historisch sterk op elkaar lijken, zoals de Verenigde Staten van Amerika. De Duitse regering zegt voor een "Verenigde Staten van Europa" te zijn. Ik geloof daar niet in. Nederland kan in Europa nooit een positie innemen, zoals de deelstaat Beieren in de Bondsrepubliek.

Tot slot wil u vertellen over mijn goede voornemens voor het nieuwe jaar. Ik heb mij voorgenomen dat ook 1992 geen saai jaar zal worden in de politiek. Dat heb ik mezelf beloofd en dat beloof ik nu ook aan u. Want u hebt er recht op dat de oppositie een duidelijk alternatief biedt voor het regeringsbeleid. Als het kabinet niet meer in zichzelf gelooft, moet er een oppositiepartij zijn die wél in zichzelf gelooft. Die partij is mijn partij, de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. Ik beloof u dus duidelijkheid. En aan mijn belofte kunt u mij houden. Frits Bolkestein

Expresse in het reces

Vanaf 21 december tot 20 januari gaat de Tweede Kamer op kerstreces. Dat betekent dat de VVD-Expresse in deze periode ook niet verschijnt. Het eerstvolgende nummer in het nieuwe jaar ontvangt u op 25 januari. De redactie van de VVD-Expresse wenst u tenslotte alvast **prettige kerstdagen** en een **heel gelukkig 1992**.

De najaarsnota

"Onder dit kabinet gaat het niet goed met onze economische groei, inflatiebestrijding en werkgelegenheid". Dit was de stelling waarmee Rudolf de Korte donderdag het debat over de najaarsnota inging. In de tweede helft van de jaren '80 had Nederland nog een economische groei die op het EG-gemiddelde lag. Tussen '88 en '90 behoorden wij zelfs bij de kopgroep. In 1992 is Nederland samen met Griekenland heksesluit van Europa. Onze groei zakt terug tot 1 % onder het EG-gemiddelde. De regering zegt dat de oorzaak van onze kwakkel-economie in het buitenland ligt. Maar we zaken nu terug tot de helft van de groei in het buitenland. Dat moet dus door het eigen verkeerde beleid komen. Ook had Nederland in het vo-

rige decennium de laagste inflatie van de EG. Nu kruipt onze inflatie snel omhoog naar het EG-gemiddelde in 1992. De helft van deze geraamde inflatie van 3,5 % wordt veroorzaakt door het kabinetsbeleid: accijnsverhoging, verhoging van het huurwaardeforfait, het niet door laten gaan van de BTW-verlaging, bevrozing van de inflatiecorrectie en last but not least het plan van Simons voor de volksgezondheid. De cijfers voor de prijsindex zijn weinig florissant (novembercijfer 4,8 %).

Tenslotte was Nederland tussen 1985 en 1990 een banenmachine met 600.000 nieuwe banen in vijf jaar tijd. In 1992 zakt dit allemaal in tot een teruggang met bijna 10.000 arbeidsjaren. Voor het eerst in jaren loopt in 1992 de werkloosheid op. Over deze slappe ontwikkelingen zwijgt het kabinet echter in alle talen. Ook de PvdA-fractie, die in de tachtiger jaren al bij een minder dan geraamde daling van de werkloosheid als een bok op de haverkist sprong, is nu - eenmaal in het kabinet- zo mak als een schaap. En de CDA-fractie, die buiten de Kamer altijd goed is voor een pleidooi tot verlaging van de BTW, is binnen de Kamermuren slechts willig "stemvee" en stemt tegen zo'n verlaging. Het kabinet moet volgens de VVD met aanvullend beleid komen door lastenverlichting, BTW-verlaging en individualisering van het minimumloon.

Inlichtingen: Rudolf de Korte, 070-3182890.

VERDER IN DIT NUMMER

- Begroting van Welzijn en Cultuur en de begroting Volksgezondheid
- Een jaar lang constructieve oppositie
- De uitwijzing van asielzoekers
- Rectificatie van Elsevier-interview met Frits Bolkestein

Begroting Volksgezondheid

Halverwege de rit van dit kabinet constateert de VVD dat van de aangekondigde vernieuwingen in de zorgsector nog niet veel is terechtgekomen. In plaats van te komen met concrete wetgeving, presenteert staatssecretaris Simons nota na nota. Verloren tijd en energie van ambtenaren! Tevens is het ministerie van WVC de grootste achterblijver wat betreft de implementatie van Europese richtlijnen in onze nationale wetgeving. Margreet Kamp wees staatssecretaris Simons op de gevolgen die deze traagheid kan hebben. Recentelijk heeft immers de Europese rechter beslist dat lidstaten de schade dienen te vergoeden die particulieren onder vinden vanwege niet tijdige uitvoering van EG-richtlijnen. Zij vroeg de bewindsman prioriteit te geven aan die richtlijnen die aansprakelijkheidsgevolgen kunnen hebben.

Stelselwijziging

De woordvoester sprak uiteraard ook over de "continuing story" van de stelselwijziging. De regering heeft een bescheiden stapje binnengehaald (overheveling geneesmiddelen naar Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, AWBZ), maar moet voor elk verder stapje eerst de zegen van de Staten-Generaal hebben. En of er dan nog meer zaken worden overgeheveld valt nog te bezien. CDA-senator en woordvoerder Boorsma heeft in een artikel al gesteld dat het plan Simons op gespannen voet staat met de maatschappelijke ontwikkeling en keuzevrijheid. Eigenlijk past de stelselherziening niet meer in deze tijdgeest, liet hij zich ontvallen. En valt van zo'n man te verwachten dat hij zal instemmen met een verdere uitvoering van het plan-Simons?

Voorlichtingscampagne

Ook blijkt de uitgekilde overheveling van de geneesmiddelen nu al zo ingewikkeld dat de overheid twee volle krantepagina's nodig heeft om het publiek te informeren. De woordvoester vroeg zich af hoeveel pagina's er bij de eventuele volgende stappen dan wel nodig zijn. Bovendien wordt nu pas per 2e suppletore wet geld voor de voorlichtingscampagne uitgetrokken. Was deze 3 miljoen dit keer ook bedoeld voor personeel, zo informeerde zij. Dit personeel was namelijk niet voorhanden om een 06-nummer in het kader van de advertentie te bemannen.

Vermogenstoets verpleeghuizen

Een ander hekel punt dat tijdens de begrotingsbehandeling aan de orde kwam was de vermogensafhankelijke eigen bijdrage voor verpleeghuizen in het kader van de AWBZ. Het kabinet presenteerde deze plannen al bij de Tussenbalans teneinde (behalve het terugdringen van het financieringsstekort) een harmonisatie van de bijdragen voor verpleegtehuizen met de vermogensafhankelijke eigen bijdrage voor verpleegtehuizen te bewerkstelligen. De VVD heeft een krachtig protest tegen deze plannen ingezet en kreeg de coalitiepartijen uiteindelijk schoorvoetend achter zich. Het kan volgens de VVD niet zo zijn dat men naast het betalen van een inkomensafhankelijke premie nu ook nog zijn vermogen op moet gaan eten bij opname in een verpleegtehuis.

Inlichtingen: Margreet Kamp, 070-3182893.

Begroting Welzijn en Cultuur

De filosofie van minister d'Ancona voor het welzijnsbeleid in de jaren '90 wijkt volstrekt af van wat socialisten in de laatste drie decennia hebben bepleit. Zij kiest voor een onderscheid in verantwoordelijkheden die liberalen uit het hart gegrepen is, zo constateerde Dick Dees deze week. De verantwoordelijkheid van de burger staat voorop en de noodzakelijke dienstverlening wordt primair geboden door het particulier initiatief. Indien overheidsinterventie niet achterwege kan blijven, wordt gekozen voor de lagere overheden die het dichtst bij de burger staan. De minister kiest voor decentralisatie van welzijnsvoorzieningen en voor deze benadering verdient ze de Liberale Vonk!

In de praktijk is er echter een groot verschil tussen woord en daad. De decentralisatie van taken verloopt traag en er is op de verkeerde onderdelen in de begroting bezuinigd. Daarom diende Dick Dees enkele amendementen in.

Amendementen

Alleereerst dient de bezuiniging van 22 miljoen op de **bejaardenoorden** ongedaan worden gemaakt. Dekking wordt gevonden door de ruimte die ontstaan is doordat de maatregelen van het plan-Simons met betrekking tot verpleging en verzorging niet doorgaan. Een tweede VVD-amendement ging over het terugdraaien van de bezuinigingen op de **ouderenbonden**. Deze bonden dragen bij aan een betere participatie van ouderen in de samenleving en verdienen daartoe financiële ondersteuning. De minister zei echter dat het wegvallen van 1,3 miljoen gulden voor de gezamenlijke ouderenorganisaties niet catastrofaal kon zijn. Desondanks moest de minister onder druk van de kamer de bezuiniging terugdraaien.

Voorts diende de woordvoerder amendementen in om de bezuinigingen op **subsidies voor enkele maatschappelijke organisaties** ongedaan te maken. De Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen moet een structurele subsidie behouden ten behoeve van de ontwikkeling van plattelandskernen; het Centraal Bureau Fondsenwerving moet haar onafhankelijke toezicht op geldwervende instellingen kunnen blijven uitoefenen, en ook de subsidies van opvanghuizen mogen niet worden aangetast.

Voor **Scouting Nederland** is een eenmalig bedrag nodig om de Wereldjamboree te organiseren. De minister heeft inmiddels een bedrag van 1 miljoen toegezegd.

Vrijwilligerswerk

Het vrijwilligerswerk verdient volgens de VVD meer aandacht. De subsidie voor het Nederlands Centrum Vrijwilligerswerk moet dan ook gehandhaafd blijven. Daarnaast stelde de woordvoerder voor de fiscale vrijstellingsgrens voor vrijwilligers op te trekken naar 2000 gulden (i.p.v. fl 1000).

Inlichtingen: Dick Dees, 070-3182917.

Uitwijzing asielzoekers

Begin deze week werden hongerstakingende Vietnamese en uit Rusland afkomstige Joodse asielzoekers ons land uitgewezen. Op verzoek van Groen Links werd staatssecretaris Kosto woensdag hierover geïnterpeleerd. De VVD vroeg ook minister d'Ancona aanwezig te zijn, gezien de onzekerheid over de verantwoordelijkheid voor de dwangvoeding. De VVD stelt ten eerste dat, hoe hartverscheurend het afwijzen van asielzoekers ook is, het asielbeleid in ons land democratisch wordt gecontroleerd door het parlement. Omdat Nederland een terughoudend toelatingsbeleid voert, nemen wij echte vluchtelingen gastvrij op, maar moeten wij nee zeggen tegen economische migranten. De uitzetting van de Russische joden naar Israël is vrijwel onomstreden, omdat ze in Israël geen vervolging te duchten hebben. De uitwijzing van de Vietnamezen naar Tsjechoslowakije is eveneens gerechtvaardigd, aangezien deze asielzoekers zijn uitgeprocedeerd. Bovendien is Tsjechoslowakije een democratisch land geworden, geleid door een president die zelf politieke gevangene is geweest. Het is dus onwaarschijnlijk dat hen bij terugkomst een inhumane behandeling wacht. Overigens heeft de VVD waardering voor de consequente wijze waarop staatssecretaris Kosto het asielbeleid blijft uitvoeren.

Hongerstaking

Het gaat in een democratisch land als het onze niet aan om door hongerstakingen een beleidswijziging af te dwingen. Als daaraan zou worden toegegeven, zal dat verdere hongerstakingen uitlokken. De verantwoordelijkheid voor de gevolgen van de actie ligt overigens bij de Vietnamese hongerstakers zelf. Ze moeten tot het besef komen dat in een democratie het beleid niet gewijzigd kan worden op grond van chantagemiddelen, en dat ze op deze manier bezig zijn met zelfvernietiging. De woordvoerder riep de betrokkenen daarom op hun acties te beëindigen. Deze bezorgdheid laat echter onverlet dat mensen die bij vol bewustzijn kiezen voor het afzien van eten en/of drinken het recht hebben om dit te doen. Wanneer zij medische hulp of dwangvoeding weigeren, mag hen dat niet worden toegediend. Zijn zij echter buiten bewustzijn, en dus niet meer in staat hun wil te uiten, is geneeskundige hulp wel aangewezen. Tenzij zij, toen zij nog bij vol bewustzijn waren, een schriftelijke weigeringsverklaring hebben getekend.

Inlichtingen: Jan Kees Wiebenga, 070-3182904.

Natuurbeleidsplan

Behalve de sociale vernieuwing werden bij het aantreden van dit kabinet het milieu- en natuurbeleid als pijlers van het beleid aangewezen. Het elan over de sociale vernieuwing is al verdwenen en voor het nieuwe milieubeleid zijn extra heffingen nodig. En op de begroting van de derde pijler, het natuurbeleid, worden ombuigingen voorgesteld. Margreet Kamp stelde bij de behandeling van het natuurbeleidsplan (NBP) maandag jl. bovendien dat staatssecretaris Gabor de noodzaak van deze ombuigingen niet duidelijk heeft kunnen maken aan de milieu- en natuurorganisaties die zelfs een actie zijn begonnen onder het motto: "Het NBP, een valse start. Ook de VVD hecht grote waarde aan het herstel van verloren gegane of bedreigde natuurgebieden.

Meer dan een jaar geleden drong Joris Voorhoeve er al bij de kersverse staatssecretaris op aan de uitvoering van het NBP niet in 30 maar in 20 jaar te realiseren. Deze wens werd kamerbreed gesteund en de bewindsman beloofde hier zijn best voor te doen. Maar door de bezuinigingen komt de versnelde uitvoering in gevaar. De woordvoerder bracht daarom wederom het VVD-pleidooi onder de aandacht om het natuurbeheer door particulieren beter in te schakelen. "Met 1 gulden subsidie voor particulier natuurbeheer wordt evenveel bereikt als met 3 gulden voor het overheidsbeheer", stelde ze. Vorig jaar achtte Gabor meer steun voor particuliere beheerders niet mogelijk. Aangezien dit jaar ook andere fracties een herziening van deze beslissing bepleitten zei hij toe private natuurbezitters te betrekken bij de nieuwe Natuurbijdrageregeling en particuliere eigenaren van bossen in de begroting te sparen.

Inl.: Margreet Kamp, 070-3182893.

Jeugdwelzijn

Afgelopen maandag sprak de Kamer zich uit tegen de beoogde bezuinigingen van 41 miljoen gulden op het jeugdwelzijn in 1992. Ook Hans Dijkstal wees de bezuiniging af en refereerde naar het alternatief beleidsplan van de VVD, waarin hiervoor dekking is gevonden. Bovendien werd in het alternatief 100 miljoen gulden extra uitgetrokken voor onder meer jeugdhulpverlening. De VVD acht deze verhoging nodig, omdat er steeds meer probleemjongeren komen en de overheid maar blijft herstructureren en reorganiseren. Ook CDA en PvdA verzetten zich tegen de voorgenomen bezuinigingen. Minister d'Ancona beloofde daarop minister Kok te vragen van de maatregel af te zien. Eén dag later bleek het CDA echter terug te krabbelen: de CDA-woordvoerder werd niet gesteund door haar fractie, die van mening bleef dat de bezuinigingen moeten doorgaan. Het totaal van richting veranderen van het CDA begint zo langzamerhand een gewoonte te worden. Nu is het de vraag of de PvdA bij haar standpunt blijft, zodat er nog een meerderheid rest die zich tegen bezuinigingen uitspreekt. Uiteindelijk zegde de minister toe de bezuinigingen te halveren.

Inl.: Hans Dijkstal, 070-3182884.

Rectificatie Elsevier

Deze week bevat de Elsevier een interview met Frits Bolkestein. Dit interview heeft als ondertitel: Frits Bolkestein: "Hans Wiegel geeft me een déjà-vu gevoel". In een brief aan de hoofdredacteur wees de fractievoorzitter er op dat "ik deze zin tijdens het vraaggesprek niet heb uitgesproken. Noch heb ik enigerlei uitspraken van gelijksoortige inhoud gedaan". Tenslotte eiste hij een rectificatie in Elsevier.

Partij-uitzendingen

Op de woensdagen 27 december en 22 januari heeft de VVD de zendtijd voor politieke partijen. Aanvang 19.54 uur, Nederland 3.

Staten- en raadsleden

Op 24 en 25 januari houdt de Vereniging Staten- en Raadsleden van de VVD een conferentie over grote stadsregio's en landsdelen in congrescentrum De Blijde Werelt in Lunteren. Opgave en informatie (behalve tussen Kerst en Nieuwjaar) bij Andreas Dijk, 070-3613050

ER GAAN STEEDS MEER STEMMEN OP VOOR HET LIBERALISME.

Constructieve oppositie: een jaaroverzicht

Dat oppositie niet alleen betekent dat je overal tegen bent, heeft de VVD afgelopen jaar laten zien. Niet dat we nergens tegen waren; denk bv. aan de verhoging van het huurwaardeforfait, de verlaging van het reiskostenforfait, het kwartje van Kok, de Basisvorming en het plan van staatssecretaris Simons. Toch heeft de VVD-fractie constructief oppositie gevoerd door initiatieven te nemen, alternatieven te presenteren en het voortouw te nemen in discussies over belangrijke onderwerpen. Hieronder vindt u per maand de belangrijkste gerangschikt met de nummers van de VVD-Expresse waarin aandacht aan die onderwerpen is besteed.

JANUARI

Goldfoorlog. De VVD roept de Kamer terug van recessie en stelt dat Nederland óók militair verantwoordelijkheid moet nemen als lid van de internationale coalitie in de Golf. De regering neemt dit standpunt over (4,6,11).

De VVD pleit voor brede samenwerking met **Suriname** op het gebied van bestuur, rechtelijke macht en economie in een Gemeenbest-constructie. Het protocol van de conferentie op Bonaire in november komt hier in grote lijnen mee overeen (6,21,28).

FEBRUARI

VVD-correctiescenario bij de Tussenbalans (11). Doelstellingen: het vervangen van lastenverzwaringen door ombuigingen, het verhogen van de arbeidsparticipatie en een eigen Ziektewet/ WAO-plan.

MAART

Het tienpuntenplan-identificatieplicht voor o.a. een wet op een beperkte identificatieplicht (1,13,40).

APRIL

Tijdens de ALV in Amersfoort presenteert Frits Bolkestein **drie liberale thema's**.

1. **Individualisering rechten en plichten:** bv. tweeverdieners betalen onafhankelijk van elkaar belasting; koppeling van geïndividualiseerde studiebeurs aan prestaties.
2. **Flexibilisering pensioenen:** financiële zelfstandigheid van ouderen niet aantasten;
3. **Flexibilisering van de economie:** overmatige regelgeving verstart economie en arbeidsmarkt (9,15,42)

MEI

Frits Bolkestein pleit voor een **SER** met alleen kroonleden. In november verschijnt zijn uitgewerkte visie in het Financieel Dagblad. Hij stelt hierin voor de advies-, uitvoerings- en overlegfuncties van de sociale partners te scheiden, de SER en WRR samen te voegen en de adviesverplichting uit de wet te schrappen (21,36,41). Tevens pleit hij deze maand voor een **associatie van Oosteuropese landen met de NAVO**. In november adviseert de Adviesraad voor Vrede en Veiligheid positief. Minister van den Broek zal het advies in zijn beleid verwerken (22,39).

JUNI

Alternatief voor Stelselherziening. Als enige fractie verzet de VVD zich tegen de invoering van het plan-Simons, omdat het zal leiden tot premiestijgingen, en onvoldoende kostenbeheersing en keuzevrijheid. De VVD stelt voor per 1 januari de zorgfuncties van de bejaardenoorden als proef naar de AWBZ over te hevelen in plaats van de huisartsen en geneesmiddelen. De kritiek wordt in oktober overgenomen door de CDA-fractie in de Eerste Kamer, die echter voor het machtswoord van Lubbers bakzeil haalt. Ook de D66-senatoren zijn dan tegen. Per 1 januari a.s. worden de geneesmiddelen overgeheveld en tevens moet Simons elke verdere stap eerst aan de Kamer voorleggen (22,23,27,31,33,35,39,41).

JULI/AUGUSTUS

Het VVD **WAO/ziektewet plan** wordt besproken: herkeuring van alle gevallen, een verruiming van het begrip passende arbeid, duur- verkorting voor de nieuwe gevallen en het ontzien van bestaande gevallen zonder een leeftijdsgrens. Bij de Algemene beschouwingen in oktober pleiten ook CDA en PvdA voor het onaangetast laten van de zg. onomkeerbare gevallen (27,31,33,35,41)

SEPTEMBER

Frits Bolkestein roept op tot een nationaal debat over de **integratie van minderheden**. Minister Dales neemt dit over. In november wordt de eerste conferentie over migranten in de politiek gehouden. Komend voorjaar is door de minister een "verheving van het debat" beloofd. (29,31,32,33,38,40,41,42). Ook pleit de fractievoorzitter voor **Europa als confederatie met federale kenmerken**, met democratische controle als voorwaarde. In Maastricht verdwijnt het woord federatie uit het slotverdrag (31,39,41,42).

OKTOBER

De VVD presenteert bij de Algemene Beschouwingen een **Alternatief Beleidsplan**, waarin de lastenverzwaringen en nivellerende maatregelen van het kabinet ongedaan worden gemaakt (33).

NOVEMBER

Frits Bolkestein bepleit de mogelijkheid tot **humanitaire interventie** binnen staatsgrenzen indien er sprake is van een uitzonderlijke noodtoestand, en indien gewapende interventie de enige remedie is met kans van slagen en plaatsvindt in VN-verband. Bij de begroting van Buitenlandse Zaken zegt minister van den Broek toe dit in VN-verband te bespreken (37,40).

DECEMBER

Bij de begrotingsbehandeling van WVC verzet de VVD zich d.m.v. amendementen tegen de bezuinigingen op subsidies. Zie elders in deze VVD-Expresse.

